ÚZEMNĚ ANALYTICKÉ PODKLADY

LIBERECKÉHO KRAJE 2025

PODKLADY
PRO ROZBOR UDRŽITELNÉHO ROZVOJE ÚZEMÍ

Liberecký kraj

ÚZEMNĚ ANALYTICKÉ PODKLADY LIBERECKÉHO KRAJE

PODKLADY PRO ROZBOR UDRŽITELNÉHO ROZVOJE ÚZEMÍ

Pořizovatel:

Krajský úřad Libereckého kraje
Odbor územního plánování a stavebního řádu
Oddělení územního plánování
Mgr. Jana Loudová, Mgr. Tomáš Vaško

Zpracovatel:

Krajský úřad Libereckého kraje
Odbor územního plánování a stavebního řádu
Oddělení územního plánování
Mgr. Jana Loudová, Mgr. Tomáš Vaško

Verze: Úplná aktualizace ÚAP LK

Datum: červen 2025

OBSAH

ÚVOD K ÚZEMNĚ ANALYTICKÝM PODKLADŮM 5

1 VÝCHODISKA ZPRACOVÁNÍ 5

2 ČLENĚNÍ DOKUMENTACE, ZPŮSOB ZPRACOVÁNÍ 5

ZJIŠTĚNÍ A VYHODNOCENÍ STAVU A VÝVOJE ÚZEMÍ, JEHO HODNOT A LIMITY VYUŽITÍ ÚZEMÍ 7

3 ŠIRŠÍ ÚZEMNÍ VZTAHY 7

4 PROSTOROVÉ A FUNKČNÍ USPOŘÁDÁNÍ ÚZEMÍ 19

5 STRUKTURA OSÍDLENÍ 27

6 SOCIODEMOGRAFICKÉ PODMÍNKY A BYDLENÍ 40

7 PŘÍRODA A KRAJINA 51

8 VODNÍ REŽIM A HORNINOVÉ PROSTŘEDÍ 75

9 KVALITA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ 90

10 ZEMĚDĚLSKÝ PŮDNÍ FOND A POZEMKY URČENÉ K PLNĚNÍ FUNKCÍ LESA 101

11 OBČANSKÁ VYBAVENOST VČETNĚ JEJÍ DOSTUPNOSTI A VEŘEJNÁ PROSTRANSTVÍ 109

12 DOPRAVNÍ A TECHNICKÁ INFRASTRUKTURA VČETNĚ JEJICH DOSTUPNOSTI 126

13 EKONOMICKÉ A HOSPODÁŘSKÉ PODMÍNKY 153

14 REKREACE A CESTOVNÍ RUCH 162

15 BEZPEČNOST A OCHRANA OBYVATEL 172

ZJIŠTĚNÍ A VYHODNOCENÍ ZÁMĚRŮ NA PROVEDENÍ ZMĚN V ÚZEMÍ 176

16 PROSTOROVÉ A FUNKČNÍ USPOŘÁDÁNÍ ÚZEMÍ 176

17 PŘÍRODA A KRAJINA 178

18 VODNÍ REŽIM A HORNINOVÉ PROSTŘEDÍ 182

19 ZEMĚDĚLSKÝ PŮDNÍ FOND A POZEMKY URČENÉ K PLNĚNÍ FUNKCÍ LESA 184

20 OBČANSKÁ VYBAVENOST VČETNĚ JEJÍ DOSTUPNOSTI A VEŘEJNÁ PROSTRANSTVÍ 185

21 DOPRAVNÍ A TECHNICKÁ INFRASTRUKTURA VČETNĚ JEJÍ DOSTUPNOSTI 186

22 EKONOMICKÉ A HOSPODÁŘSKÉ PODMÍNKY 203

23 REKREACE A CESTOVNÍ RUCH 204

POŽADAVKY NA KRAJSKOU ÚZEMNĚ PLÁNOVACÍ ČINNOST Z ÚAPO 2020 206

REKAPITULACE HODNOT ÚZEMÍ, LIMITŮ VYUŽITÍ ÚZEMÍ A ZÁMĚRŮ NA PROVEDENÍ ZMĚN V ÚZEMÍ PRO POTŘEBY VIZUALIZACE VE VÝKRESECH 207

SEZNAMY A VYSVĚTLIVKY 217

LITERATURA A ZDROJE DAT 226

ÚVOD K ÚZEMNĚ ANALYTICKÝM PODKLADŮM

1 VÝCHODISKA ZPRACOVÁNÍ

Úvodem Krajský úřad Libereckého kraje, odbor územního plánování a stavebního řádu, oddělení územního plánování (dále jen „KÚ LK, OÚPSŘ, OÚP“) uvádí že od 1. 1. 2024 nabyl účinnosti zákon č. 283/2021 Sb., stavební zákon, ve znění pozdějších předpisů, tedy nový stavební zákon (dále jen „nový stavební zákon“). Podle ust. § 334a odst. 2 nového stavebního zákona se ve věcech týkajících se územního plánování v přechodném období postupuje podle dosavadních právních předpisů. Přechodným obdobím se ve smyslu ust. § 334a odst. 1 nového stavebního zákona rozumí časové období od 1. 1. 2024 do 30. 6. 2024. Pro účely přechodných ustanovení v části dvanácté hlavě II dílu 2 nového stavebního zákona (přechodná ustanovení k územnímu plánování) se za den nabytí účinnosti nového stavebního zákona považuje 1. červenec 2024. Prováděcí předpis k novému stavebnímu zákonu stanovil, že úplné aktualizace ÚAP krajů k 30. 6. 2025 se dokončí podle dosavadních právních předpisů.

S ohledem na výše uvedené KÚ LK, OÚPSŘ pořídil Územně analytické podklady Libereckého kraje (dále jen „ÚAP LK“) 2025 podle zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „stavební zákon“) a podle vyhlášky č. 500/2006 Sb., o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a evidenci územně plánovací činnosti, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „vyhláška č. 500/2006 Sb.“)

Nedílnou součástí úplné aktualizace ÚAP LK je kromě dokumentace i příslušná průběžně aktualizovaná Tematická databáze ÚAP. Tato databáze sestává ze sledovaných jevů ÚAP zpracovaných v GIS a je spravována výhradně KÚ LK, OÚPSŘ. Přestože jsou tato data využívána a prezentována zejména v měřítku ZÚR a ÚAP kraje, tedy 1:100 000 (1:50 000 dle nového stavebního zákona), jsou v praxi zpracována z důvodu možnosti sdílení dat s úřady územního plánování s přesností větší, která dle možnosti dosahuje až přesnosti katastrální mapy.

ÚAP LK 2025 plně nahrazují předchozí ÚAP LK 2021. ÚAP LK 2025 vycházejí z předchozích dokumentací ÚAP LK a úplných aktualizací územně analytických podkladů obcí (dále jen „ÚAPO“), které měly pořídit úřady územního plánování k 31. 12. 2024.

Obecně dokumentace krajských ÚAP shromažďuje, vyhodnocuje a analyzuje dostupné informace o území, relevantní pro krajskou územně plánovací činnost, spočívající zejména v pořizování a aktualizaci zásad územního rozvoje (dále jen „ZÚR“). Z dokumentace mohou vyplývat i podněty pro územně plánovací činnost státu v podobě problémů k řešení v politice územního rozvoje (dále jen „PÚR“) či územním rozvojovém plánu (dále jen ÚRP“) nebo naopak podněty pro úroveň obcí definované jako problémy k řešení v územních plánech (dále jen „ÚP“). Všeobecně lze konstatovat, že stav a vývoj území, limity využití území, hodnoty území, záměry na provedení změn v území i problémy k řešení v územně plánovacích dokumentacích, identifikované v krajských ÚAP, jsou určeny ke zpřesnění v obecních ÚAP příslušných ORP.

ÚAP kraje jsou obecně zejména podkladem pro zpracování ZÚR a jejich aktualizací („změn“ dle nového stavebního zákona č. 283/2021 Sb.). LK vydal ZÚR LK formou opatření obecné povahy dne 21. 12. 2011 na základě usnesení č. 466/11/ZK a účinnosti nabyly 22. 1. 2012. Komplexní Aktualizace č. 1 ZÚR LK byla vydána 30. 3. 2021 usnesením č. 112/21/ZK a nabyla účinnosti 27. 4. 2021. Dílčí Aktualizace č. 2 ZÚR LK byla vydána 28. 11. 2023 usnesením č. 557/23/ZK a nabyla účinnosti 3. 1. 2024. Dílčí Aktualizace č. 3 ZÚR LK byla vydána 29. 4. 2023 usnesením č. 155/25/ZK a nabyla účinnosti 3. 6. 2025. Od 3. 6. 2025 je závazné úplné znění ZÚR LK po Aktualizaci č. 1, 2 a 3.

Dále KÚLK, OÚPSŘ pořizuje Změnu č. 4 ZÚR LK, která řeší výhradně standardizaci textové, grafické a datové části ZÚR LK dle aktuálních požadavků nového stavebního zákona.

Poznatky z procesu proběhlých a probíhajících aktualizací a změn ZÚR LK, ÚRP ČR a PÚR byly postupně zapracovány do ÚAP LK.

2 ČLENĚNÍ DOKUMENTACE, ZPŮSOB ZPRACOVÁNÍ

ČLENĚNÍ DOKUMENTACE

Struktura aktualizovaných ÚAP LK je dána stavebním zákonem a jeho prováděcí vyhláškou č. 500/2006 Sb. Textová část ÚAP LK je doplněna mapovými schématy, obrázky, tabulkami a grafy. Grafická část ÚAP LK obsahuje předepsané výkresy v měřítku 1:100 000.

Dokumentace ÚAP LK 2025 je rozdělena do dvou základních částí:

část I. **Podklady pro rozbor udržitelného rozvoje území (dále jen „PRURÚ“)**

část II. **Rozbor udržitelného rozvoje území (dále jen „RURÚ“)**

Dokumentace ÚAP LK obsahuje následující témata udržitelného rozvoje území (dále jen „URÚ“):

1. Širší územní vztahy
2. Prostorové a funkční uspořádání území
3. Struktura osídlení
4. Sociodemografické podmínky a bydlení
5. Příroda a krajina
6. Vodní režim a horninové prostředí
7. Kvalita životního prostředí
8. Zemědělský půdní fond a pozemky určené k plnění funkcí lesa
9. Občanská vybavenost včetně její dostupnosti a veřejná prostranství
10. Dopravní a technická infrastruktura včetně jejich dostupnosti
11. Ekonomické a hospodářské podmínky
12. Rekreace a cestovní ruch
13. Bezpečnost a ochrana obyvatel

ZPŮSOB ZPRACOVÁNÍ

Aktualizace ÚAP LK byla kompletně zpracována pracovníky **KÚ LK, OÚPSŘ**. Pro zpracování ÚAP LK 2025 bylo využito kromě předchozích dokumentací ÚAP LK, aktualizovaných ÚAPO, aktualizované Tematické databáze ÚAP, PÚR ČR, ÚRP ČR i relevantních celostátních a krajských koncepčních tematických dokumentů.

Úkolem PRURÚ je identifikovat a vyhodnotit informace o území (stav a vývoj území, hodnoty území, limity využití území, záměry na provedení změn v území) relevantní pro územní plánování v podrobnosti a rozsahu nezbytném pro RURÚ kraje a pořízení ZÚR a jejich aktualizací v měřítku 1: 100 000 (změn v měřítku 1:50 000 podle nového stavebního zákona).

Proto jsou PRURÚ v jednotlivých tematických okruzích členěny vždy na stav a vývoj území, hodnoty území a limity využití území. Záměry na provedení změn v území byly na základě vyhlášky č. 500/2006 Sb. umístěny nesystematicky do samostatné kapitoly. Na konci PRURÚ je uveden seznam použitých podkladů. V PRURÚ jsou uvedeny pouze základní charakteristiky jevů s odkazem na další informační zdroje.

Informace o území – sledované jevy ÚAP jsou uváděny v dokumentaci pod kódem, ve kterém jsou spravovány v **Tematické databázi ÚAP**. Struktura této databáze vychází z přílohy č. 1 části A a B vyhlášky č. 500/2006 Sb. Např. jev zastavěné území z řádku č. 1 přílohy 1 části A má kód UAPO_001, jev hranice klimatických regionů z řádku č. 34 přílohy 1 části B má kód UAPK_034. Obsah Tematické databáze ÚAP s kódy jevů, včetně jevů, jež nejsou uvedeny ve vyhlášce, tvoří přílohu č. 1 dokumentace.

Součástí PRURÚ je i soupis **vyhodnocených požadavků na krajskou územně plánovací činnost**, které byly uvedeny v ÚAPO 2024.

Záměry na provedení změn v území v ÚAP LK jsou dlouhodobě spravovány v **Registru záměrů ÚAP** a označeny jedinečným kódem, který umožňuje i sledování vývoje jejich zapracovávání v krajských územně plánovacích dokumentech a podkladech.

ZJIŠTĚNÍ A VYHODNOCENÍ STAVU A VÝVOJE ÚZEMÍ, JEHO HODNOT A LIMITY VYUŽITÍ ÚZEMÍ

3 ŠIRŠÍ ÚZEMNÍ VZTAHY

ZJIŠTĚNÍ A VYHODNOCENÍ STAVU A VÝVOJE ÚZEMÍ

3.1 POSTAVENÍ LIBERECKÉHO KRAJE V RÁMCI EVROPY

V rámci Evropy jsou popisovány dva jádrové prostory a několik dalších významných regionů. Jádrové prostory lze charakterizovat velmi vysokou hustotou obyvatel, výskytem metropolitních oblastí, vysokou hustotou kvalitní dopravní a technické infrastruktury, výkonnou ekonomikou, vysokou konkurenceschopností a dynamickým rozvojem kvartérního sektoru.

Původní evropský jádrový prostor je tradičně vymezován buď tzv. „modrým banánem“ – JV Anglie, Benelux, S Francie, středozápadní a JZ Německo, Švýcarsko a S Itálie (obr. 1) nebo tzv. „západoevropským pentagonem“ – územím mezi městy Londýn, Paříž, Miláno, Mnichov a Hamburk. Potenciálním druhým jádrem Evropy, které je spíše vizí žádoucího rozvoje než stavem, je prostor ve střední Evropě označovaný jako **„nový banán“** – pás mezi **Berlínem, Prahou, Vídní, Budapeští a Záhřebem** nebo tzv. **středoevropský pentagon** – území mezi **Berlínem, Prahou, Vídní, Budapeští a Varšavou**. Dalšími silnými regiony v Evropě jsou např. region Öresund [Øresund] nebo tzv. Slunečný pás [Sun belt]. Území ČR lze zařadit do prostoru nového banánu a středoevropského pentagonu (obr. 2).

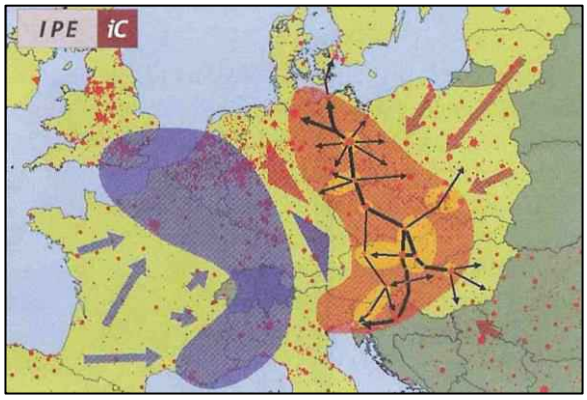

Obr. 1 „Banánové“ jádrové prostory Evropy
Zdroj: Rozvojové oblasti a osy, ÚUR 2007

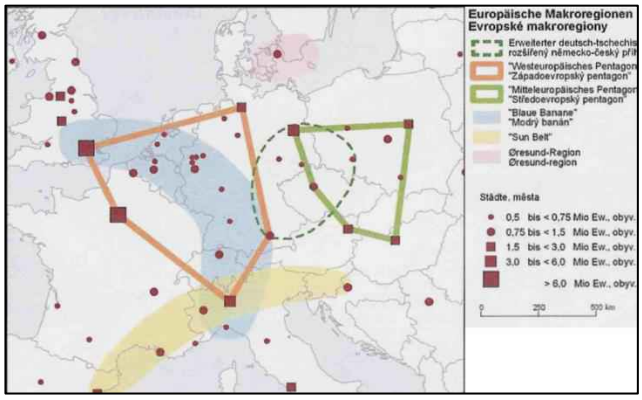

Obr. 2 "Pentagonové" jádrové prostory Evropy
Zdroj: Rozvojové oblasti a osy, ÚUR 2007, upraveno

ČR je od roku 2004 nedílnou součástí **Evropské unie**. Od roku 1991 tvoří ČR společně se Slovenskem, Maďarskem a Polskem tzv. **Visegrádskou skupinu** (V4). Jejich spolupráce s Rakouskem a Slovinskem probíhá v rámci Regionálního partnerství a s dalšími zeměmi spolupracují na platformě V4+.

LK leží ve střední Evropě v S cípu České republiky (dále jen „ČR“). Hraničí s Polskem (Dolnoslezským vojvodstvím) v délce cca 130 km a s Německem (spolkovým státem Sasko) v délce cca 20 km. Pozitivem polohy kraje je **blízkost dvou velkých rozvojových center** – Prahy a Drážďan [Dresden] a rozvíjející se vazby na hlavní evropské dopravní tahy Berlín – Praha – Vídeň a Lipsko – Drážďany – Wrocław. Dobudování kvalitního dopravního napojení LK na tyto dopravní tahy je klíčové pro rozvoj LK.

Na území LK zasahuje **Euroregion Neisse-Nisa-Nysa** (ERN), jež byl ustanoven v roce 1991 a je nejstarším euroregionem na území ČR. ERN zaujímá rozlohu 13 018 km^2, z toho je 41,6 % v Polsku (část Dolnoslezské vojvodství), 34,1 % v Německu (část Saska) a 24,3 % na českém území (Liberecký kraj, částečně Ústecký kraj) a žije zde cca 1,61 mil. obyvatel. LK byl stejně jako celá ČR v rámci nově se formujícího nástroje evropské kohezní politiky (makroregionálních strategií) zařazen do **Dunajského makroregionu**. Makroregion je brán jako mezistupeň mezi úrovní evropskou a regionální, který umožňuje stanovit priority, které respektují celoevropský kontext i jedinečnost a specifičnost regionů ležících v makroregionu. V roce 2015 bylo zaregistrováno **Evropské seskupení pro územní spolupráci** (tzv. ESÚS) **NOVUM**, které je právním nástrojem na úrovni EÚ usnadňujícím a podporujícím územní spolupráci. V ESÚS NOVUM má zastoupení kromě LK i Královehradecký kraj, Pardubický kraj, Olomoucký kraj a Dolnoslezské vojvodství. LK spolu s Pardubickým krajem a Královehradeckým krajem tvoří územní jednotku **NUTS2 – Severovýchod** o rozloze 12,5 tis. km^2 a s počtem obyvatel 1,5 mil.

3.2 POSTAVENÍ LIBERECKÉHO KRAJE V RÁMCI ČR

Postavení LK ve srovnání s ostatními regiony ČR z hlediska základních statistických ukazatelů charakterizují údaje v tab. 1. a tab. 2. S celkovou rozlohou 3 163 km^2 je LK plošně **nejmenším krajem** v ČR. LK pokrývá 4 % rozlohy ČR. **Počtem obyvatel** cca 440 tis. obyv. je LK **druhým nejméně lidnatým krajem** (nejméně obyvatel má KVK). Obyvatelstvo LK tvoří 3,4 % obyvatelstva ČR. Podílem obyvatel a případně podílem rozlohy LK je třeba vnímat i podíly ostatních ukazatelů v tab. 2.

Z tohoto pohledu je v LK malý podíl zaměstnaných v zemědělství, lesnictví a rybářství, velmi málo osevních ploch, velmi málo chovaných prasat a velmi málo lůžek v domovech pro seniory. Naopak vysoký je podíl zaměstnaných v průmyslu a velmi vysoký je počet hromadných ubytovacích zařízení a počet lůžek v těchto zařízeních.

Tab. 1 Charakteristika LK ve srovnání s ostatními kraji, údaje za rok 2022

Ukazatel	Měřicí jednotka	ČR	V tom kraje													
			PHA	SČK	JČK	PLK	KVK	ÚSK	LK	KHK	PAK	VYS	JMK	OLK	ZLK	MSK
ÚZEMÍ (k 31. 12.)																
Rozloha celkem	km^2	78 871	496	10 929	10 058	7 649	3 310	5 339	3 163	4 759	4 519	6 796	7 188	5 272	3 963	5 431
Podíl druhů pozemků																
zemědělská půda	%	53,2	39,2	60,1	48,6	49,3	37,6	51,4	44,1	58,0	59,7	59,9	58,6	52,4	48,5	50,2
orná půda	%	69,4	70,4	81,7	61,4	66,1	41,7	65,2	44,1	66,5	71,2	76,8	82,1	73,3	60,2	60,7
nezemědělská půda	%	46,8	60,8	39,9	51,4	50,7	62,4	48,6	55,9	42,0	40,3	40,1	41,4	47,6	51,5	49,8
lesní pozemky	%	72,6	17,5	68,9	73,7	79,7	70,3	63,5	79,9	74,4	74,0	76,3	67,9	74,4	77,9	72,0
Počet obcí		6 258	1	1 144	624	501	134	354	215	448	451	704	673	402	307	300
z toho se statutem města		609	1	85	56	57	38	59	39	48	38	35	50	31	30	42
Podíl městského obyvat.	%	68,6	100,0	51,0	63,4	66,7	81,5	78,7	76,8	65,8	61,0	55,9	61,7	56,1	58,3	73,3
Hustota obyvatelstva	osoby/km^2	137,3	2 735,4	131,7	64,9	79,1	88,7	152,2	142,0	116,7	117,0	75,7	169,3	119,9	146,5	219,1
OBYVATELSTVO (k 31.12.)																
Počet obyvatel celkem	osoby	10 827 529	1 357 326	1 439 391	652 303	605 388	293 595	812 337	449 177	555 267	528 761	514 777	1 217 200	631 802	580 531	1 189 674
Podíl obyvatel ve věku (k 31. 12.)																
0–14 let	%	16,2	16,1	18,0	16,0	15,7	15,1	15,9	16,3	15,7	16,2	15,9	16,5	15,8	15,4	15,3
15–64 let	%	63,4	65,1	63,4	62,7	63,8	63,8	63,7	63,0	62,0	63,0	62,9	63,2	62,7	62,9	63,7
65 a více let	%	20,4	18,8	18,6	21,3	20,5	21,1	20,4	20,7	22,3	20,8	21,2	20,3	21,5	21,7	20,9
Průměrný věk (k 31. 12.)	roky	42,6	41,7	41,3	43,1	42,8	43,4	42,6	42,6	43,5	42,7	43,1	42,5	43,3	43,6	43,3
Na 1 000 obyvatel																
živě narození	‰	9,4	10,1	9,4	9,4	9,2	8,1	9,0	8,8	9,2	9,4	9,7	10,0	9,5	9,3	9,1
zemřelí	‰	11,2	9,6	10,1	11,4	11,2	12,1	12,2	11,2	11,2	11,5	11,4	11,0	11,9	11,6	12,6
přistěhovalí	‰	32,5	83,9	49,7	33,3	54,1	49,7	28,3	38,4	34,0	39,1	31,1	35,7	23,6	23,5	19,4
vystěhovalí	‰	1,8	23,3	12,3	7,8	7,5	10,1	8,5	10,0	9,0	9,9	8,4	7,7	7,1	7,3	6,0
MAKROEKONOMICKÉ UKAZATELE																
Hrubý domácí produkt	mil. Kč	6 786 742	1 926 323	775 682	309 007	326 669	111 015	360 731	202 639	299 250	268 290	241 562	745 193	317 890	304 826	597 665
na 1 obyvatele	Kč	634 993	1 453 579	557 641	480 506	553 512	377 886	440 737	457 749	543 106	513 222	474 282	624 757	503 709	524 888	499 813
TRH PRÁCE																
Zaměstnaní celkem	tis. osob	5 173,5	680,0	692,3	311,9	294,0	139,7	377,7	207,5	261,7	249,9	249,1	578,8	294,9	275,7	560,2
zemědělství, lesnictví a rybářství	%	2,5	0,2	2,2	5,2	3,4	2,4	2,2	1,3	2,8	3,3	6,9	2,1	3,9	2,4	1,8
průmysl a stavebnictví	%	36,4	16,4	33,2	39,6	41,9	37,6	40,2	45,7	41,1	44,2	43,6	35,5	38,3	46,6	40,2
tržní a netržní služby	%	61,0	83,3	64,6	55,2	54,6	60,0	57,7	53,0	56,1	52,5	49,5	62,4	57,8	51,1	58,1
Podíl nezaměstnaných osob	%	3,72	3,04	3,23	2,98	2,94	4,24	5,54	3,97	3,10	2,86	3,08	4,36	3,63	2,89	5,12
Bytová výstavba																
Zahájené byty		42 242	6 490	7 551	1 981	2 811	845	1 947	1 444	1 665	2 086	1 773	5 990	2 255	1 744	3 660
Dokončené byty		39 398	6 575	7 889	2 012	2 519	922	1 342	1 046	1 816	1 847	1 813	4 669	2 543	1 643	2 762
na 1 000 obyvatel		3,7	4,9	5,5	3,1	4,2	3,2	1,7	2,3	3,3	3,5	3,5	3,9	4,0	2,8	2,3
CESTOVNÍ RUCH																
Hromadná ubytovací zařízení		10 652	873	843	1 311	585	633	538	992	1 193	384	473	1 037	555	537	698
lůžka		586 836	98 446	41 829	62 383	30 727	38 446	27 070	47 155	55 500	19 854	26 487	50 411	27 511	27 712	33 305
Hosté v hromadných ubytovacích zařízeních	osoby	19 424 164	5 984 803	1 157 837	1 464 864	840 789	1 157 945	580 023	1 113 981	1 468 600	503 879	642 986	1 990 371	722 842	802 061	993 183

DOPRAVA																
Délka silnic I. třídy	km	5 765	10	673	642	416	188	482	344	403	446	422	426	348	328	636
Délka silnic II. třídy	km	14 670	30	2 395	1 637	1 493	473	903	486	931	929	1 632	1 469	935	513	843
Délka silnic III. třídy	km	34 064	0	6 227	3 798	3 119	1 364	2 751	1 577	2 383	2 204	2 922	2 392	2 173	1 254	1 899
VĚDA A VÝZKUM																
Pracovníci ve výzkumu a vývoji	přepočtené osoby	86 125	31 549	8 584	2 995	3 948	275	1 158	2 228	2 340	2 665	1 158	17 469	3 814	3 170	4 771
Výdaje na výzkum a vývoj	mil. Kč, b. c.	133 305	51 738	17 652	4 122	6 167	311	1 498	3 635	2 917	3 710	1 580	22 932	5 858	4 305	6 880
ZDRAVÍ																
Lékaři celkem	přepočtené osoby	51 988	11 052	4 557	2 699	2 815	1 283	3 026	1 888	2 673	2 165	2 093	6 586	3 259	2 464	5 428
Obyvatelé na 1 lékaře	osoby	207	121	313	241	213	227	268	237	207	243	245	184	193	235	219
Nemocnice akutní péče		161	23	22	7	10	4	12	9	7	5	8	20	7	8	19
lůžka na 1 000 obyvatel		4,6	6,3	2,8	4,4	4,5	3,7	4,8	4,2	5,1	3,8	4,6	5,2	4,6	3,8	4,9

Zdroj: ČSÚ, Srovnání krajů v ČR 2023, vydáno 2024

Tab. 2 Postavení LK ve srovnání s ostatními kraji, relativní podíly krajů, údaje za rok 2022

Ukazatel	Měřicí jednotka	ČR	Podíl kraje na ČR (%)													
			PHA	SČK	JČK	PLK	KVK	ÚSK	LK	KHK	PAK	VYS	JMK	OLK	ZLK	MSK
ÚZEMÍ (k 31. 12.)																
Rozloha	km^2	**78 871**	0,6	13,9	12,8	9,7	4,2	6,8	4,0	6,0	5,7	8,6	9,1	6,7	5,0	6,9
Počet obcí		**6 258**	0,0	18,3	10,0	8,0	2,1	5,7	3,4	7,2	7,2	11,2	10,8	6,4	4,9	4,8
OBYVATELSTVO (k 31. 12.)																
Počet obyvatel	osoby	**10 827 529**	12,5	13,3	6,0	5,6	2,7	7,5	4,1	5,1	4,9	4,8	11,2	5,8	5,4	11,0
věk 0–14 let		**1 750 808**	12,5	14,8	6,0	5,4	2,5	7,4	4,2	5,0	4,9	4,7	11,4	5,7	5,1	10,4
věk 15–64 let		**6 868 872**	12,9	13,3	6,0	5,6	2,7	7,5	4,1	5,0	4,9	4,7	11,2	5,8	5,3	11,0
věk 65 let a více		**2 207 849**	11,5	12,1	6,3	5,6	2,8	7,5	4,2	5,6	5,0	4,9	11,2	6,2	5,7	11,3
MAKROEKONOMICKÉ UKAZATELE																
Hrubý domácí produkt	mil. Kč	**6 786 742**	28,4	11,4	4,6	4,8	1,6	5,3	3,0	4,4	4,0	3,6	11,0	4,7	4,5	8,8
TRH PRÁCE																
Zaměstnaní celkem	tis. osob	**5 173,5**	13,1	13,4	6,0	5,7	2,7	7,3	4,0	5,1	4,8	4,8	11,2	5,7	5,3	10,8
zemědělství, lesnictví, rybářství		**130,9**	1,2	11,9	12,5	7,7	2,5	6,2	2,1	5,6	6,3	13,1	9,4	8,8	5,0	7,6
průmysl a stavebnictví		**1 885,2**	5,9	12,2	6,6	6,5	2,8	8,0	5,0	5,7	5,9	5,8	10,9	6,0	6,8	11,9
tržní a netržní služby		**3 157,3**	17,9	14,2	5,4	5,1	2,7	6,9	3,5	4,6	4,2	3,9	11,4	5,4	4,5	10,3
ZEMĚDĚLSTVÍ																
Osevní plochy celkem (k 31. 5.)	ha	**2 455 567**	0,4	19,1	10,0	8,0	1,5	5,9	1,5	6,7	7,1	11,3	12,7	7,1	3,8	5,0
Sklizeň obilovin	t	**8 218 416**	0,4	20,0	9,8	7,4	1,5	6,7	1,4	6,4	6,3	9,8	14,0	7,7	3,9	4,7
Sklizeň brambor	t	**655 258**	0,1	25,0	13,6	5,8	0,3	2,0	0,6	2,7	4,9	33,9	5,9	1,3	0,9	3,1
Stav skotu	kusy	**1 421 254**	10,7		15,8	11,2	3,0	2,9	3,5	7,3	8,0	15,8	4,7	6,4	4,4	6,2
Stav prasat	kusy	**1 432 824**	23,1		6,2	7,5	1,2	5,7	1,3	4,1	10,8	21,5	8,2	4,3	3,9	2,1
STAVEBNICTVÍ																
Zahájené byty		**42 242**	15,4	17,9	4,7	6,7	2,0	4,6	3,4	3,9	4,9	4,2	14,2	5,3	4,1	8,7
Dokončené byty		**39 398**	16,7	20,0	5,1	6,4	2,3	3,4	2,7	4,6	4,7	4,6	11,9	6,5	4,2	7,0
CESTOVNÍ RUCH																
Hromadná ubytovací zařízení		**10 652**	8,2	7,9	12,3	5,5	5,9	5,1	9,3	11,2	3,6	4,4	9,7	5,2	5,0	6,6
lůžka		**586 836**	16,8	7,1	10,6	5,2	6,6	4,6	8,0	9,5	3,4	4,5	8,6	4,7	4,7	5,7
Hosté v hromadných ubytovacích zařízeních	osoby	**19 424 164**	30,8	6,0	7,5	4,3	6,0	3,0	5,7	7,6	2,6	3,3	10,2	3,7	4,1	5,1

Zdroj: ČSÚ, Srovnání krajů v ČR 2023, vydáno 2024

Z tab. 1 vyplývá, že LK má nejvyšší zastoupení lesních pozemků – 79,9 %. LK má více obcí se statutem města (39) než řada krajů s větší rozlohou i vyšším počtem obyvatel (PAK, VYS, OLK, ZLK). Podíl městského obyvatelstva 76,8 % je proto nadprůměrný. Lehce nadprůměrná je i hustota obyvatelstva 142 osob na km^2.

Jako zásadní se jeví u LK druhý nejvyšší podíl průmyslu na zaměstnanosti (45,7 %) ze všech krajů ČR. Podíl nezaměstnaných osob je lehce nadprůměrný. Výrazně podprůměrný je počet dokončených bytů v LK.

3.3 CHARAKTERISTIKA SOUSEDNÍCH REGIONŮ

3.3.1 KRÁLOVÉHRADECKÝ KRAJ (ČESKÁ REPUBLIKA)

3.3.1.1 SOCIÁLNĚGEOGRAFICKÁ CHARAKTERISTIKA

LK sousedí s těmito ORP z KHK: **Vrchlabí, Dvůr Králové n. L., Nová Paka a Jičín**. Největším městem je Hradec Králové s cca 93 tis. obyvateli. Hospodářskou strukturu kraje lze chápat jako zemědělsko-průmyslovou se zvlášť velkým potenciálem pro cestovní ruch a rekreaci v horských a podhorských oblastech (např. Krkonoše, Orlické hory).

3.3.1.2 ÚZEMNĚ PLÁNOVACÍ DOKUMENTY

ZÚR KHK byly vydány v roce 2011. Aktuálně (stav 5/2024) platí úplné znění ZÚR KHK, ve znění Aktualizace č. 1, č. 2, č. 3, č. 4 a č. 5.

V rámci širších vazeb LK a KHK je v ZÚR KHK řešeno zejména následující:

- rozvojová osa nadmístního významu NOS1 Hradec Králové – Jičín – LK (ZÚR KHK), na kterou v ZÚR LK navazuje na rozvojovou osu nadmístního významu ROS2
- doprava – návrh silnice I. třídy I/16 Vidochov DS7 a Dolní Kalná DS3 (ZÚR KHK), které navazují z obou stran u hranic na návrhový koridor D15C ze ZÚR LK
- doprava – návrh silnice I/35 Turnov – Rovensko pod Troskami – Úlibice vymezený v PÚR ČR jako koridor SD15, je v ZÚR KHK vymezen jako návrhový koridor DS2A2 a v ZÚR LK na něj navazuje návrhový koridor S5_D01C
- prvky ÚSES vymezené v ZÚR KHK a směřující přes hranice do LK jsou vymezené i v ZÚR LK, návaznost není jednoznačná jen u regionálního biokoridoru RK712 v Horní Branné

3.3.2 STŘEDOČESKÝ KRAJ (ČESKÁ REPUBLIKA)

3.3.2.1 SOCIÁLNĚGEOGRAFICKÁ CHARAKTERISTIKA

S LK sousedí následující ORP ze SČK: **Mělník, Mladá Boleslav, Mnichovo Hradiště**.

Poloha kraje výrazně ovlivňuje jeho charakter, který se stává zázemím hlavního města Prahy. Je zdrojem pracovních sil pro pražské podniky, doplňuje pražský průmysl a služby, zásobuje Prahu potravinami a poskytuje svůj rekreační potenciál. Zároveň je také územím, přes které vedou komunikace, sítě a energovody spojující Prahu se všemi kraji ČR a s evropskými zeměmi.

Funkci krajského centra zastává hlavní město Praha, tvořící samostatný kraj. Charakteristický je velký počet malých obcí, nízká hustota zalidnění a suburbanizační tlaky v okolí Prahy.

Charakter kraje není zcela homogenní – je tvořen třemi oblastmi. První oblastí je tzv. centrální oblast tvořící s hlavním městem Prahou „Pražskou středočeskou aglomeraci. Mezi touto oblastí a hlavním městem Prahou existují vzájemné těsné vazby. Druhou oblastí je průmyslově zemědělský severovýchod (obilí, cukrovka, zelenina v Polabí, strojírenství, zejména výroba osobních automobilů, dále pak chemie, potravinářství a další průmysl a také lázeňství v Polabí a v Pojizeří). Třetí oblastí je lesnatější jih a jihozápad, pro který je charakteristické zemědělství (brambory a obilí), a také méně koncentrovaný průmysl, turistické oblasti, zdroje pitné vody, hydrocentrály.

3.3.2.2 ÚZEMNĚ PLÁNOVACÍ DOKUMENTY

ZÚR SČK nabyly účinnosti roku 2012. Aktuálně (5/2024) platí úplné znění ZÚR SČK, po Aktualizaci č. 1, č. 2, č. 3, č. 6, č. 7., č. 10, č. 11 a č. 8. Probíhají dílčí Aktualizace č. 5 a č. 9 ZÚR SČK.

V rámci širších vazeb LK a SČK je v ZÚR SČK zejména řešeno:

- republiková rozvojová osa OS3 Praha – Liberec – hranice ČR/Německo, Polsko (-Görlitz/Zgorzelec) z PÚR ČR, je sledována v ZÚR LK i v ZÚR SČK pod označením OS3
- klíčovým záměrem v obou krajích je modernizované konvenční železniční spojení Praha – Mladá Boleslav – Liberec – hranice ČR/Polsko (-Zawidów) vymezené v čl. 95a v PÚR ČR jako ŽD19, součást TEN-T. Pro záměr jsou v ZÚR LK vymezeny návrhové koridory ŽD8_D26D, ŽD8_D27, ŽD8_D26/1 a ŽD8_D26/2 podle starších podkladů. Zároveň probíhá (stav 5/2024) dílčí Aktualizace č. 3 ZÚR LK, která tyto koridory upřesňuje na ŽD19_D26E a ŽD19_D27 podle aktuální studie proveditelnosti pořízené SŽ a odsouhlasené MD. V ZÚR SČK se záměr řeší zejména v úseku Praha – Mladá Boleslav, ale v úseku Mnichovo Hradiště – hranice SČK/LK není v ZÚR SČK pro záměr vymezen žádný koridor.
- prvky ÚSES vymezené v ZÚR SČK a směřující přes hranice do LK jsou vymezené i v ZÚR LK, návaznost není jednoznačná jen u nadregionálního biocentra NC41 Kokořínský důl v Blatcích, které je třeba v ZÚR LK zaktualizovat dle nových podkladů

3.3.3 ÚSTECKÝ KRAJ (ČESKÁ REPUBLIKA)

3.3.3.1 SOCIÁLNĚGEOGRAFICKÁ CHARAKTERISTIKA

S LK sousedí následující ORP: **Varnsdorf, Děčín, Litoměřice**. Největším městem kraje je Ústí nad Labem s cca 91 tis. obyvatel.

Orientace ekonomických činností je směřována na těžbu uhlí, energetiku a chemii se všemi navazujícími dopady. Kraj je obecně spojován s různými negativními aspekty zejména v oblasti životního prostředí, jako je např. postižení krajiny exhalacemi nebo „měsíční krajina" a její revitalizace po povrchových dolech. Kraj byl ve Strategii regionálního rozvoje ČR 2021+ vymezen (spolu s Karlovarským a Moravskoslezským krajem) jako strukturální postižený kraj.

Z hlediska fyzickogeografických i socioekonomických charakteristik není kraj homogenní; je možné zde nalézt několik vzájemně se lišících oblastí, jako jsou pánevní oblast v Podkrušnohoří s vysokou koncentrací průmyslu, urbanizací a hustotou osídlení nad 300 obyv./km^2, zemědělská oblast u J hranice kraje méně industrializovaná a urbanizovaná s hustotou osídlení pod 80 obyv./km^2, Krušné hory, resp. Česko-saské pohraničí s omezenými hospodářskými aktivitami, velmi nízkým osídlením (50 obyv./ km^2) a Děčínsko na jihu více vázané na sídlo kraje a na severu tvořené odlehlým, hospodářsky slabším Šluknovským výběžkem.

3.3.3.2 ÚZEMNĚ PLÁNOVACÍ DOKUMENTY

ZÚR ÚK nabyly účinnosti 10/2011. Aktuálně (5/2024) platí úplné znění ZÚR ÚK, po Aktualizaci č. 1, č. 2, č. 3, č. 4. Dále probíhá řada dílčích Aktualizací ZÚR ÚK.

V rámci širších vazeb LK a ÚK je v ZÚR ÚK zejména řešeno:

- rozvojová osa nadmístního významu NOS2, která navazuje na rozvojovou osu nadmístního významu ROS3 vymezenou v ZÚR LK a propojuje Liberec a Českou Lípu s Děčínem a Ústím nad Labem
- pro vedení VVN 110 kV (Babylon –) Česká Lípa – Nový Bor – hranice LK/ÚK – Varnsdorf vymezuje ZÚR ÚK návrhový koridor E25, na který navazuje návrhový koridor E25_E8E vymezený v ZÚR LK
- pro vedení VVN 110 kV Babylon – hranice LK/ÚK – Děčín vymezuje ZÚR ÚK návrhový koridor E6, na který navazuje návrhový koridor E4 ze ZÚR LK
- pro již zrealizovaný záměr zdvojení VVN 400 kV Výškov – hranice LK/ÚK – Babylon vymezuje ZÚR ÚK návrhový koridor E10B, na který navazuje koridor E10_PUR02
- pro vedení VVN 110 kV Babylon – hranice LK/ÚK – Úštěk – Hoštka – Štětí vymezuje ZÚR ÚK návrhový koridor E1, na který navazuje návrhový koridor E3 ze ZÚR LK
- pro přeložku silnice I. třídy (Svor – Nový Bor (zrealizované zkapacitnění)) Manušice – hranice LK/ÚK – Děčín vymezuje ZÚR ÚK návrhový koridor PK4, který na hranicích navazuje na návrhový koridor S11_D03/1
- pro optimalizaci železnice Česká Lípa – hranice LK/ÚK – Benešov nad Ploučnicí vymezují ZÚR ÚK návrhový koridor Z2, na který navazuje návrhový koridor D34 vymezený v ZÚR LK
- pro optimalizaci železnice Děčín – Benešov nad Ploučnicí – hranice ÚK/LK/ÚK – Rumburk vymezují ZÚR ÚK návrhový koridor Z1, který navazuje na 2 úseky návrhového koridoru D63 vymezeného v ZÚR LK
- prvky ÚSES vymezené v ZÚR ÚK a směřující přes hranice do LK jsou vymezené i v ZÚR LK, návaznost není jednoznačná u nadregionálního biokoridoru K5MB ve Volfarticích, podněty na změny ÚSES na hranicích vyplývají z aktuální revize ÚSES v CHKO České středohoří

3.3.4 SPOLKOVÝ STÁT SASKO, REGION OBERLAUSITZ – NIEDERSCHLESIEN (SPOLKOVÁ REPUBLIKA NĚMECKO)

LK hraničí na severu se Spolkovou republikou Německo – **Svobodným státem Sasko** *[Freistaat Sachsen] a s jeho Regionem Horní Lužice – Dolní Slezsko [Region Oberlausitz – Niederschlesien].* Svobodný stát Sasko s hlavním městem Drážďany [*Dresden*] se rozkládá na ploše 18 450 km^2; počet obyvatel, který s výjimkou velkých měst Drážďany (cca 550 tis. obyvatel), Lipsko (cca 580 tis. obyvatel) od devadesátých let minulého století klesal, dosahuje cca 4 milionu (viz tab. 3). Ke zpomalení úbytků obyvatel či mírným přírůstkům v posledním období dochází zejména vlivem zahraničních migrantů, kteří přicházejí ze zemí mimo EU.

Tab. 3 Základní charakteristika Saska a sousedního okresu Görlitz

územní jednotka	počet obyvatel					rozloha v km^2 (2015)	hustota obyv. v obyv./km^2 (2015)
	10/1990	12/2009	12/2011	06/2015	12/2022		
země Sasko	4 807 535	4 168 732	4 137 051	4 084 851	4 086 152	18 449,4	221
kraj Dresden – okres Görlitz	369 625	281 076	273 511	260 000		2 111,4	123

Zdroj: Statistisches Landesamt des Freistaates Sachsen – Kamenz (http://www.statistik.sachsen.de)

3.3.4.1 SOCIÁLNĚGEOGRAFICKÁ CHARAKTERISTIKA

Svobodný stát Sasko se člení od 2008 na **10 zemských okresů** a **tři samostatné městské okresy** (obr. 3). Sasko má dlouholetou **průmyslovou tradici**. V současné době je Sasko zaměřeno především na tradiční textilní průmysl, strojírenství a výrobu dopravních prostředků. Po roce 1989 dochází k výraznému rozvoji služeb a nových hospodářských odvětví (high-tech). Vznikají nové průmyslové zóny „na zelené louce" i v přestavbových územích. Mezi nejvýznamnější firmy se v Sasku řadí Audi, Dresdner Bank, Melitta, Strabag a Wella.

Obr. 3 Administrativní členění Svobodného státu Sasko
Zdroj: Wikiwand, 2008: http://www.wikiwand.com/cs/Sasko

3.3.4.2 ÚZEMNĚ PLÁNOVACÍ DOKUMENTY

Nejvyšším orgánem prostorového plánování v Sasku je **Saské státní ministerstvo pro regionální rozvoj** v Drážďanech, které pořizuje Zemský rozvojový plán (Landesentwicklungsplan, LEP). **LEP Saska 2013** je dostupný i v českém jazyce na adrese https://www.landesentwicklung.sachsen.de/landesentwicklungsplan-2013-4794.html.

V LEP Saska 2013 jsou řešeny zejména tyto zásady a cíle, které se týkají i území ČR (LK):

- posílení spolupráce s Polskem a ČR
- přeshraniční spolupráce s ČR – program na podporu přeshraniční spolupráce mezi ČR a Svobodným státem Sasko Cíl3
- podpoření rozvoje hospodářského a kulturního regionu Sasko – Česko – Dolní Slezsko
- rostoucí hospodářská provázanost vyžaduje další zvyšování propustnosti vnitřních hranic s Polskem a ČR
- subjekty regionálního plánování mají se srovnatelnými orgány v Polsku a ČR působit pomocí informačních plánovacích nástrojů na pořizování a realizaci společných rozvojových koncepcí a strategií
- v příhraničních obcích a městech nutno působit na vytváření a realizaci přeshraničních koncepcí rozvoje měst a venkova a na intenzifikaci spolupráce v oblasti občanské vybavenosti, ochrany životního prostředí, cestovního ruchu a technické infrastruktury
- zasíťování saských vyšších center mezi sebou navzájem a zároveň s Polskem a ČR má být zlepšeno výkonnými spoji dálkové dopravy, integrací do transevropských sítí a rozsáhlými evropskými dopravními koridory.

Dalšími důležitými orgány prostorového plánování v Sasku jsou **regionální plánovací svazy**, které pořizují regionální plány (obdoba českých ZÚR). S LK sousedí území spravované Regionálním plánovacím svazem Horní Lužice – Dolní Slezsko, který vykonává ÚPČ v zemských okresech Bautzen a Görlitz. 2. aktualizace **Regionálního plánu Horní Lužice – Dolní Slezsko [Regionalplan Oberlausitz-Niederschlesien]** účinná od 2023 je dostupná na https://www.rpv-oberlausitz-niederschlesien.de/regionalplanung/zweite-gesamtfortschreibung-des-regionalplans.html.

Z Regionálního plánu Regionu Horní Lužice – Dolní Slezsko vyplývají následující body přeshraniční spolupráce:

- rozvoj přeshraniční nadregionální spojovací osy (Dresden) – Bautzen – Görlitz – hranice Saska/Polska – (Wroclaw); (Cottbus) – Hoyerswerda – Bautzen – Löbau – Zittau – hranice Saska/Česka - (Liberec) a (Cottbus) – Görlitz – Zittau – hranice Saska/Česka – (Liberec), jako kapacitní dopravní cesty
  - vyhodnocení: ZÚR LK vymezila ROS1, PÚR ČR sleduje republikovou rozvojovou osu OS3
- zvýšení kapacity železničních tratí pro nákladní dopravu přes hraniční přechody Horka – Wegliniec, Ebersbach/Sa. – Rumburk a Zittau – Hrádek n. N.
  - vyhodnocení: ZÚR LK sleduje koridor D28
- rozvoj přeshraniční veřejné hromadné dopravy osob/regionální dopravy, především železniční spojení Zittau – (Liberec), Görlitz – (Jelenia Góra) a Ebersbach/Sa. – (Varnsdorf) – Grossschönau – Zittau
  - vyhodnocení: ZÚR LK sleduje koridor D28
- zlepšení dopravního napojení rekreačních oblastí Krkonoš, Jizerských a Lužických hor přes Žitavu
  - vyhodnocení: ZÚR LK sleduje zkapacitnění přeložky I/35 D02R, dále je sledován záměr koridorů silnic D11A a D07 pro zlepšení napojení Krkonoš a Jizerských hor
- koncipování dodatečného silničního spojení mezi ČR, Svobodným státem Sasko a Polskem
  - vyhodnocení: není sledován žádný konkrétní zájem na území LK
- přeshraniční koordinace a rozvoj cestní sítě podél Lužické Nisy, v Hornolužické vrchovině a v Žitavských horách
  - vyhodnocení: ZÚR LK sleduje záměr multifunkčního turistického koridoru D42 Nová hřebenovka
- další rozvoj Sdružení měst Bogatynia – Hrádek n. N. – Žitava s přihlédnutím k zájmovému území středního centra – města Žitavy
  - vyhodnocení: ZÚR LK vymezuje funkční kooperace FK14 a FK15
- přeshraniční koordinace vlivů příhraničních velkoplošných zařízení maloobchodu na sousední země
  - vyhodnocení: v rámci ÚPČ není v ČR specificky sledováno
- přeshraniční rozvoj Krajiny podstávkových domů

- vyhodnocení: byl zrealizován projekt z programu Cíl3: Společně pro zachování podstávkových domů – zvyšování povědomí a informovanosti, v rámci ÚPČ není specificky sledováno
- přeshraniční ochrana přírody a krajiny v údolí Lužické Nisy, v Hornolužické vrchovině a v Žitavských horách
  - vyhodnocení: v ČR je tato oblast chráněna institutem CHKO
- podél státních hranic provozovaná společná likvidace odpadních vod českými a německými, případně polskými obcemi
  - vyhodnocení: funguje společný nadmístní kanalizační systém Jablonné v P. – Petrovice – Lückendorf
- výstavba energetických vedení pro mezinárodní výměnu energií dle poptávky s partnery v Česku a Polsku
  - vyhodnocení: jedná se o přenosovou soustavu, na které není sledován žádný konkrétní přeshraniční záměr na území LK

Sídelní struktura Regionu Horní Lužice – Dolní Slezsko je na obr. 4. Jako hierarchicky nejvyšší je zde zachyceno „**sdružení vyšších center“ Görlitz – Hoyerswerda – Bautzen**.

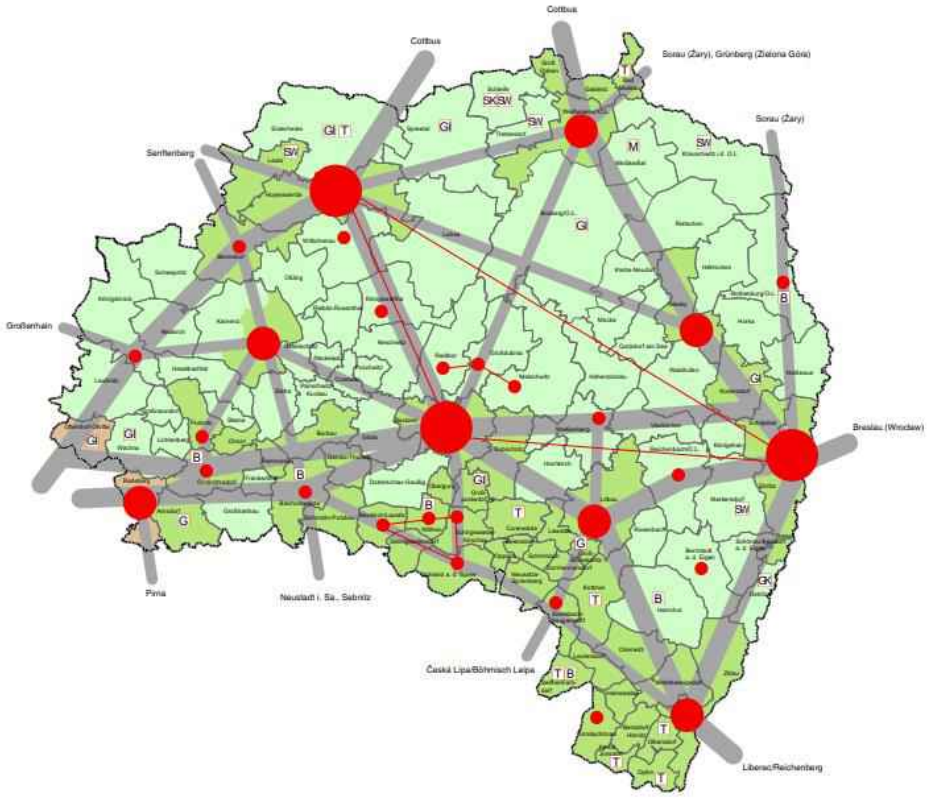

Obr. 4 Sídelní struktura regionu Horní Lužice – Dolní Slezsko
Zdroj: Regionalplan Region Oberlausitz-Niederschlesien, 2023

3.3.5 POLSKÁ REPUBLIKA – DOLNOSLEZSKÉ VOJVODSTVÍ

Na severu a severovýchodě hraničí LK s Polskem, resp. s **Dolnoslezským vojvodstvím** [Województwo dolnośląskie]. Dolnoslezské vojvodství (DV) má velké zásoby nerostných surovin: měď, zlato, stříbro, hnědé uhlí, zemní plyn, kámen (především melafyr, baryt, nevyužívané ložisko kaolinu), ropa, železná ruda, nikl, cín a polodrahokamy.

3.3.5.1 SOCIÁLNĚGEOGRAFICKÁ CHARAKTERISTIKA

Polsko se od roku 1999 skládá z **16 vojvodství**. Rozloha DV činí **19 948 km²** a počet obyvatel je 2,9 mil. obyvatel. Sídlem DV je Vratislav [Wrocław] s cca 670 tis. obyvatel. DV se člení na **30 okresů** [powiaty], z toho 4 okresy jsou městské (Vratislav, Valbřich [Wałbrzych], Lejnice a Jelení Hora). Jednotlivé okresy se dále dělí na menší územní jednotky: městské, městsko-venkovské a venkovské obce [gminy], které jsou obvykle tvořeny několika sídly nebo jednotlivými městy se svými čtvrtěmi.

Z hlediska ekonomické struktury patří DV k **průmyslově-zemědělským regionům s vysokým podílem služeb** (cestovní ruch). Hospodářsky nejvyspělejší oblastí je okolí Wrocław a Lubin, k nejzaostalejším regionům patří Valbřich a okolí. Velký význam má spolupráce se SRN; zahraniční investice se koncentrovaly do oblasti Wrocław.

Z hlediska dopravního napojení má největší význam železnice Berlin – Poznań – Wrocław – Katowice a silnice Berlin – Legnica – Wrocław – Gliwice. Nejvýznamnější letiště je Wrocław (Strachowice). Mezi důležité přeshraniční spojení patří Zgorzelec se SRN a Kudowa-Zdrój a Jakuszyce s ČR.

3.3.5.2 ÚZEMNĚ PLÁNOVACÍ DOKUMENTY

Vazby v česko-polském pohraničí (na polské straně) řeší **Studium zagospodarowania przestrzennego pogranicza polsko – czeskiego – część polska** vydané 2006 a stále platné a dostupné na adrese http://www.irt.wroc.pl/strona-74-studium_zagospodarowania_przestrzennego.html. Z tohoto dokumentu vyplývají některé záměry, které řeší i ZÚR LK (D02R, D07, D08B, D42).

Základním dokumentem územního plánování na regionální úrovni je **Plan zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego** (Územní plán Dolnoslezského vojvodství), jehož aktualizace byla schválena v roce 2020 a je dostupná na https://irt.wroc.pl/strona-313-zemn_pl_an_dolnoslezsk_ho_vojvodstv.html.

Z platného dokumentu vyplývají pro přeshraniční spolupráci některé úkoly. Zmíněna je:

- potřeba koordinace průběhu plánovaných cyklistických tras,
- zohlednění modernizace/revitalizace železniční trati Zawidów – Sulików – Mikułowa – Zhořelec
- zohlednění modernizace železniční trati Liberec – Zittau, spolu s výstavbou zastávky v obci Porajów
- provádění společných opatření v rozsahu ochrany stávajících přírodních a krajinných zdrojů a tvoření soudržného systému přírodních vazeb (především soustava NAZURA 2000, CHKO, přírodní parky a hlavní ekologické koridory)
- pokračování Středosudetské cesty (Via Montana)
- propojení systému českých a německých cyklistických tras s hlavními cyklistickými trasami Dolnoslezského vojvodství
- zohlednění ochrany zdrojů povrchových a podzemních vod v polsko-německém a polsko-českém pohraničí
- spolupráce při zlepšení retenčních schopností povodí v hraničních oblastech, včetně koordinace územních opatření minimalizujících negativní důsledky povodní a sucha

3.4 VAZBY A VZTAHY

VAZBY NA POLITIKU ÚZEMNÍHO ROZVOJE

Na základě **Zprávy o uplatňování PÚR ČR, po Aktualizaci č. 4** pořizuje MMR komplexní **Aktualizaci č. 8 PÚR ČR**. Zároveň pořizuje MMR dle potřeby dílčí mimořádné aktualizace PÚR ČR. V roce 2024 byla pořízena dílčí Aktualizace č. 9 PÚR ČR, která uvedla PÚR ČR do souladu s novým stavebním zákonem (např. zapracovala sídelní strukturu) a vymezila tzv. nezbytné oblasti pro OZE jako dvě specifické oblasti.

Z PÚR ČR ve znění aktualizací č. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 a 9 vyplývají pro území LK zejména následující klíčové skutečnosti:

Pozornost v krajských i obecních ÚPD je třeba věnovat uplatňování **celostátních priorit územního plánování pro zajištění udržitelného rozvoje území.**

Území obcí ORP Jablonec nad Nisou (bez obcí v severní části), ORP Liberec (bez obcí v západní a severovýchodní části), ORP Tanvald (jen obce v západní části) patří do **celostátní rozvojové oblasti OB7 Liberec**. Hlavním úkolem je zde řešit územní souvislosti železničního napojení OB7 na Prahu.

Přes území LK je vymezena **celostátní rozvojová osa OS3 Praha – Liberec – hranice ČR/Německo, Polsko (- Görlitz/Zgorzelec)** vázaná na silnice D10 a I/35 s významným vlivem Mladé Boleslavi a Turnova.

Území ORP Frýdlant, severní část ORP Jablonce n. N., severní část ORP Jilemnice, severovýchodní část ORP Liberec a ORP Tanvald (bez obcí v západní části) byla z území LK vymezena jako **celostátní specifická oblast SOB7 Krkonoše – Jizerské hory, ve které se projevují problémy z hlediska udržitelného rozvoje území**. Hlavními úkoly územního plánování v této oblasti jsou především: zmírňování střetů nadměrného zatížení území cestovním ruchem (KÚ LK pořídil příslušnou územní studii pro oblast Jizerské hory a Frýdlantsko) a zlepšení dopravní dostupnosti území uvnitř i přes hranice (ZÚR LK vymezuje významné silniční koridory pro napojení Frýdlantska (D08B) a Tanvaldska (D11A, D07)).

Území ORP Česká Lípa, Frýdlant, Turnov a Železný Brod patří do celostátní **specifické oblasti SOB9**, ve které se projevuje problém ohrožení území suchem. Tato specifická oblast leží na území všech krajů a důvodem jejího vymezení je potřeba řešit problém sucha.

Na všechny ORP území LK dále zasahuje **specifická oblast SOB10**, která vymezuje oblast nezbytnou pro příspěvek ČR k celkovému cíli EU v oblasti OZE do roku 2030 z hlediska rozvoje fotovoltaických elektráren a **specifickou oblast SOB11**, která vymezuje oblast nezbytnou pro příspěvek ČR k celkovému cíli EU v oblasti OZE do roku 2030 z hlediska rozvoje větrných elektráren.

V rámci železniční dopravy PÚR ČR v čl. 95a vymezuje přes území LK **záměr konvenční železniční dopravy ŽD19 (Zawidów-) hranice Polsko/ČR – Liberec – (Turnov) – Mladá Boleslav – Praha**.

V silniční dopravě je vymezen v čl. 114 **záměr SD15 pro silnici I. třídy I/35 v úseku Turnov – Rovensko pod Troskami – Úlibice** a v čl. 120 **záměr SD19 pro silnici I. třídy I/13 v úseku D8 – Děčín – Česká Lípa – Svor – Bílý Kostel n. N.**

Pro rozvoj elektroenergetiky vymezuje PÚR ČR v čl. 149 záměr **E10 pro dvojnásobné vedení 400 kV (Výškov – Babylon a Babylon – Bezděčín)** ve stávajících trasách a v čl. 150n záměr **E25 pro vedení 110 kV Nový Bor – Nová**

Huť – Varnsdorf pro zásobování Šluknovského výběžku z území LK. Záměr E25 byl vymezen na základě příslušné územní studie pořízené MMR.

VAZBY NA DOKUMENT V4+2

Ministři zodpovědní za regionální rozvoj Bulharska, ČR, Maďarska, Polska, Rumunska a Slovenska podepsali roku 2010 **Společnou strategii územního rozvoje států V4+2**. V rámci tohoto dokumentu nebyly na území LK nalezeny žádné republikově významné nenávaznosti v rozvojových osách a dopravních sítích.

VAZBY NA ÚZEMNÍ AGENDU EVROPSKÉ UNIE 2020

Ministři zodpovědní za územní plánování a územní rozvoj EU podepsali 2011 dokument **Územní agenda Evropské unie 2020 – k inteligentní a udržitelné Evropě rozmanitých regionů podporující začlenění**, jehož účelem je podporovat územní soudržnost (kohezi) v EU v časovém horizontu do roku 2020.

V dokumentu bylo stanoveno následujících 6 územních priorit rozvoje EU:

- Podpora polycentrického a vyváženého územního rozvoje
- Podpora integrovaného rozvoje ve městech a venkovských a specifických oblastech
- Územní integrace v přeshraničních a nadnárodních funkčních regionech
- Zajištění globální konkurenceschopnosti regionů na základě silné místní ekonomiky
- Zlepšení územního propojení pro jednotlivce, komunity a podniky
- Správa a propojení ekologických, krajinných a kulturních hodnot regionů

SÍDELNÍ STRUKTURA A ROZVOJOVÉ OSY

Pro grafické vyjádření struktury osídlení a rozvojových os z hlediska širších vztahů bylo území LK vymezeno **čtyřúhelníkem mezi městy Praha, Hradec Králové, Vratislav a Drážďany**. Tato centra patří z hlediska kategorizace (hierarchie) osídlení dle projektu ESPON (European Spatial Planning Observation Network, česky Evropská monitorovací síť pro územní rozvoj a soudržnost) mezi nejvýznamnější. Projekt ESPON, zabývající se polycentrickým rozvojem Evropy, člení Evropu na tzv. funkční urbánní oblasti FUAs, které se dělí na 3 skupiny:

- MEGAs (evropské metropolitní oblasti růstu, evropská metropolitní centra), dále členěné na globální centra, evropské motory, silná MEGAs, potenciální MEGAs a slabá MEGAs
- FUAs nadnárodního/národního významu
- FUAs regionálního/místního významu.

Prahu lze dle této klasifikace zařadit mezi potenciální MEGAs (evropská metropolitní centra), Vratislav mezi slabá MEGAs, Drážďany a Hradec Králové mezi nadnárodní/národní centra FUAs. **Liberec** je spolu s dalšími městy na českém území (např. Ústí n. L., Mladá Boleslav, Pardubice), území Saska (Budyšín, Görlitz) a Polska (Jelenia Góra, Legnica, Wałbrzych) řazen do kategorie **FUAs regionálního/místního významu**.

V tomto prostoru lze identifikovat **rozvojové osy evropského významu** (makroregionální) v území podél trasy dálnice A4, A17 a D8, které kopírují **evropské multimodální koridory III a IV** a republikové osy s mezinárodním přesahem (meziregionální), které tyto koridory propojují (v LK území podél D10, I/35 a I/13). Význam těchto „spojnic“ vzroste po dobudování dálnice D11 od Hradce Králové přes Jaroměř, Trutnov a Královec do Polska (nové propojení na Vratislav), silnice I/35, která bude napojena prostřednictvím spolkové silnice B178 na dálnici A4 a dobudování silnice I/13 směrem na Děčín a Ústí nad Labem s napojením na dálnici D8.

VAZBY DOPRAVNÍ INFRASTRUKTURY

Nejdůležitějšími civilizačními vazbami jsou dopravní vazby. Pro rozvoj střední a východní Evropy je klíčovou otázkou propojení nových členských států EU a dalších středoevropských a východoevropských států s vyspělými středoevropskými a západoevropskými státy kvalitní dopravou.

Rámec dopravní sítě států střední a východní Evropy vymezilo **10 panevropských multimodálních koridorů**. Na tento první přibližovací krok v Evropě postupně navázala síť **TINA**, kterou bylo řešeno území států přidružených k EU již s ohledem na vazby na síť TEN-T států E15 (členské státy EU před rokem 2004). Modifikace této sítě do TEN-T proběhla Rozhodnutím Evropského parlamentu a Rady z roku 2004. Revize vymezení TEN-T byla následně provedena v roce 2011 a 2024.

Transevropská dopravní síť (anglicky Trans-European Transport Network – **TEN-T**) je síť silničních a železničních koridorů, mezinárodních letišť a vodních cest, která má zlepšit mezinárodní dopravní infrastruktury. TEN-T se člení do 2 vrstev:

1. Zpodrobňující **Globální síť (comprehensive network)**, která zajišťuje hlavní transevropské dopravní proudy a multimodální (silniční i železniční) napojení všech regionů na síť TEN-T. Mají se odstranit „slepé“ úseky bez pokračování v sousedních státech. Globální síť má být zrealizována do roku 2050.
2. Hlavní **Základní síť (core network)** je podmnožinou globální sítě a zajišťuje hlavní přepravní proudy. Klíčem je definování uzlových bodů, kam patří všechna hlavní města, další aglomerace nad 1 mil. obyvatel, hlavní námořní přístavy, velká letiště a velká průmyslová centra. V ČR se počítá s uzly – Praha, Ostrava. Hlavní síť má být zrealizována do roku 2030.

Na třetích Panevropských dopravních konferencích v Praze (1991), Krétě (1994) a Helsinkách (1997) byly definovány **Transevropské (panevropské, multimodální, Krétské/Helsinské) dopravní koridory**, kterých je 10 a spojují Evropu od Atlantiku k Uralu a od Skandinávie ke Středozemnímu moři. Tyto rozvojové koridory jsou odlišné od novější sítě TEN-T, která zahrnuje hlavní trasy v EU.

Území LK není přímo napojeno na trasy panevropských koridorů (obr. 6). Z hlediska širších vazeb leží území v jihovýchodním kvadrantu koridorů.

- **III. multimodální koridor:** Berlín – Vratislav – Katowice – Lvov – Kyjev (větve **III.A** Drážďany – Vratislav)
- **IV. multimodální koridor:** Berlín – Drážďany – Praha – Bratislava – Györ – Budapešť – Bukurešť – Arad – Craiova – Sofia – Istanbul

Do doplňkové sítě **TINA** byla zařazena rychlostní silnice **D10 Praha – Turnov** a (**I/35), I/35 hranice ČR/SRN – Hrádek n. N. – Liberec – Turnov** – **Hradec Králové – Olomouc – Lipník nad Bečvou**, jež zajišťují vazbu na III. i IV. multimodální koridor.

Prodloužení rychlostní silnice D10 / I/35 spojující Prahu a Liberec silnicí I/35 v upravené trase a parametrech Liberec – Hrádek n. N. – Žitava umožní prostřednictvím silnice **B178** Žitava – Weissenberg přímé napojení na dálniční síť v Německu (dálnice A4 Vratislav – Zhořelec – Drážďany).

Kromě **D10 / I/35** představují důležité urbanizační či spojovací osy i další komunikace:

- **I/9** Praha – Mělník – Dubá – Zahrádky – Česká Lípa – Nový Bor – Rumburk/Varnsdorf – SRN – Neugersdorf, Bautzen
- **I/13** Děčín – Česká Lípa – Nový Bor – Jablonné v P. – Liberec – Frýdlant – Habartice – Polsko Zawidów, Zgorzelec. (Komplikovaný úsek I/13 mezi Novým Borem a Děčínem je navržen v nové trase přes Benešov n. Pl.)
- **I/14** Liberec – Jablonec n. N. – Tanvald – Jilemnice – Vrchlabí – Trutnov – Náchod

Důležitou roli v dalším rozvoji území hraje kromě dálnic a silnic také kvalitní **železniční spojení**. LK neprocházejí žádné železniční koridory. Nejbližší významnější tratě v okolí jsou téměř 100 km vzdáleny od krajského města (Praha – Ústí nad Labem – Drážďany, Praha – Pardubice – Česká Třebová – Brno/Ostrava, Vratislav – Görlitz – Drážďany pro osobní, resp. Vratislav – Węgliniec – Hoyerswerda – střední Německo pro nákladní dopravu). Na železniční trati Liberec – Frýdlant – Zawidów se nachází hraniční přechod do Polska pro nákladní dopravu zařazený do systému **mezinárodní kombinované dopravy AGTC**.

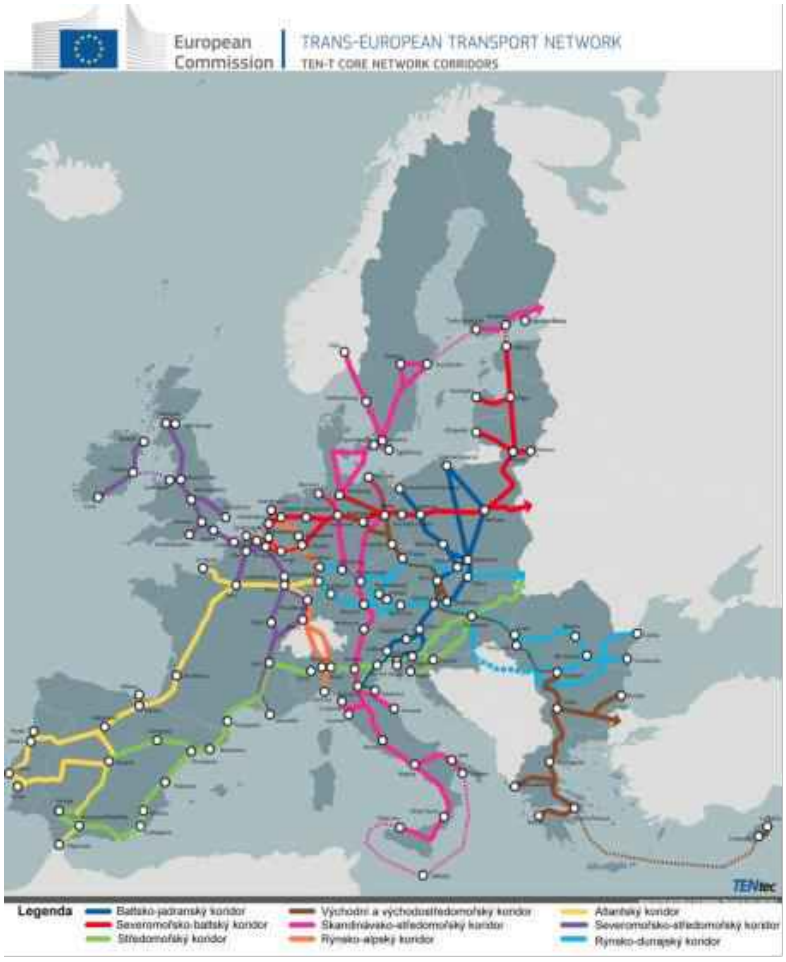

Obr. 5 Koridory hlavní sítě TEN-T
Zdroj: Podklady a východiska k Aktualizaci č. 1 PÚR ČR

Spojení liberecko-jablonecké aglomerace se SRN a Polskem a zavedení integrovaného dopravního systému by umožnila případná realizace projektu **RegioTram NISA**, který však v důsledku vysoké finanční náročnosti změnil svou původní podobu a bude případně zrealizován jen ve zredukované formě.

Na zkvalitnění dálkové železniční dopravy bude mít rozhodující vliv modernizované spojení Liberce s hlavním městem Prahou v rámci tzv. **5. železničního koridoru** na trase Liberec – Turnov – Mladá Boleslav – Praha. Železniční spojení Praha – Liberec – Zhořelec bylo v roce 2024 doplněno do globální sítě TEN-T.

VAZBY TECHNICKÉ INFRASTRUKTURY

LK má mimořádné zásoby vody, ze kterých by mohl v případě vybudování příslušné infrastruktury zásobovat i okolní regiony. V současnosti je však možné využít pouze přebytků v jihozápadní části kraje na Českolipsku zásobováním SČK.

Do čistírny odpadních vod Jablonné v P. jsou přiváděny odpadní vody ze SRN (Lückendorf).

Energeticky absolutně nesoběstačný LK je propojen s okolními kraji ČR (KHK, SČK, USK), ale nikoli s okolními zeměmi (Polsko, Německo). Energie jsou v dostatečném množství dodávána do LK nadřazenými tahy.

Elektřina je do území rozváděna dvěma elektrickými stanicemi přenosové soustavy: Babylon (400/110kV) a Bezděčín (400/220/110kV). Řeší se vedení VVN 110kV (Babylon –) Česká Lípa – Nový Bor – Svor – Varnsdorf, které by řešilo zásobování Šluknovského výběžku v ÚSK z území LK.

Plyn je dodáván hlavně z VTL plynovodů Hospozín – Liberec (JZ větev) a Konecchlumí – Turnov (JV).

SOCIOEKONOMICKÉ VAZBY

Územní jednotka vyšších územně samosprávních celků – krajů byla fakticky zřízena 1/2000.

V socioekonomických vazbách jsou patrné přeshraniční vazby – např. Škoda Mladá Boleslav poskytuje pracovní příležitosti velké části obyvatel přilehlých oblastí Českolipska, Liberecka i Turnovska a mnoha podnikatelským subjektům poskytuje zakázkovou náplň v rámci subdodávek pro automobilový průmysl. Naopak LK je často pro okolní kraje a příhraniční oblasti SRN a Polska cílovou oblastí z hlediska cestovního ruchu.

Přirozenou spádovou oblastí LK je historicky i Šluknovský výběžek (součást LK v letech 1949–1960) a Mnichovohradištsko. Naopak v jihovýchodním cípu kraje (Studenec a okolí) přetrvávají vazby do přilehlých oblastí KHK (Jičínsko, Novopacko, Vrchlabí, aj.). Na západě krajská hranice uměle rozděluje (dojížďkou za prací a do škol, vybaveností) dvě úzce propojená města – Kamenický Šenov a Českou Kamenici.

PŘÍRODNÍ VAZBY

Území LK je přírodními vazbami úzce spjato se sousedními regiony. Na severovýchodě a východě je LK spjat s Polskem, Jizerskými horami a Krkonošemi, na východě až jihovýchodě Krkonošemi a Podkrkonoším s KHK, na jihu Českou tabulí se SČK, na západě Lužickými horami a Českým středohořím s ÚSK a SRN. Hranice LK překračují i příslušné velkoplošně zvláště chráněné území – Krkonošský národní park, Chráněná krajinná oblast Český ráj, Kokořínsko – Máchův kraj, Lužické hory, České středohoří, prvky ÚSES, území NATURA 2000 nebo vodní toky. Významný negativní přeshraniční dopad má v oblasti znečištění ovzduší a poklesu hladiny podzemní vody polská hnědouhelná elektrárna Turów a s ní spojená těžba hnědého uhlí.

3.5 CELKOVÉ ZHODNOCENÍ

LK má relativně výhodnou polohu vůči hlavním evropským dopravním koridorům i vůči hlavnímu rozvojovému prostoru naší republiky, metropoli Praha. Nevýhodou je absence kvalitního připojení na evropské dopravní koridory, které by měla zlepšit v silniční dopravě dostavba napojení na německou dálnici A4 směr Drážďany – Wroclaw prostřednictvím spolkové silnice B178 a dostavba silnice I/35 a dálnice D35 směrem na Moravu (Turnov – Jičín – Hradec Králové – Olomouc). Spojení po železnici je zastaralé, nekvalitní a časově velmi nevýhodné. Zásadní změnu by přinesly realizace záměru modernizace železniční trati Praha – Liberec – Zhořelec (PL/SRN), modernizace železniční trati Turnov – Jičín – Hradec Králové a optimalizace železniční trati Liberec – Česká Lípa – Děčín s případným novým úsekem Bílý Kostel n. N. – Rynoltice.

Přírodní vazby probíhají do sousedních krajů a regionů a přispívají k rozmanitosti kraje. Specifikem je velmi vysoký podíl rozlohy kraje zařazené do velkoplošných zvláště chráněných území a vysoká lesnatost. Perspektivním odvětvím se pro kraj stává cestovní ruch.

Určitou nevýhodou LK je jeho pohraniční poloha a sousedství s Polskem a Saskem. Tuto nevýhodu je možné do určité míry kompenzovat v rámci přeshraniční spolupráce (např. Euroregion Neisse-Nisa-Nysa, ESUS NOVUM) a hledáním pozitivních synergických efektů, které přispějí k rozvoji pohraničního území. Přeshraniční území v Polsku i Sasku jsou spíše stagnujícími či periferními oblastmi, které nemají na rozvoj LK zásadně pozitivní vliv.

ZJIŠTĚNÍ A VYHODNOCENÍ HODNOT ÚZEMÍ

- Relativně výhodná poloha kraje vůči republikovému centru Praze a průmyslovému centru Mladé Boleslavi
- Po dokončení silnice B178 v Sasku bude LK přes I/35 a Hrádek nad Nisou dobře napojen na německou dálniční síť (dálnice A4 Vratislav – Görlitz – Drážďany) a evropské dopravní koridory

ZJIŠTĚNÍ A VYHODNOCENÍ LIMITŮ VYUŽITÍ ÚZEMÍ

- Příhraniční periferní poloha kraje

- Nedostatečné dopravní (silniční i železniční) spojení s Královehradeckým krajem a Ústeckým krajem a jejich centry Hradcem Králové a Ústím nad Labem
- Nedostatečné železniční spojení s Prahou
- Ohrožení podzemních vod těžbou hnědého uhlí v polském Turowě

4 PROSTOROVÉ A FUNKČNÍ USPOŘÁDÁNÍ ÚZEMÍ

ZJIŠTĚNÍ A VYHODNOCENÍ STAVU A VÝVOJE ÚZEMÍ

4.1 PROSTOROVÉ USPOŘÁDÁNÍ ÚZEMÍ KRAJE

V rámci prostorového uspořádání území se v rámci krajské územně plánovací činnosti pracuje zejména s rozvojovými oblastmi, rozvojovými osami, specifickými oblastmi a stabilizovaným územím.

Úkolem krajské územně plánovací činnosti je zpřesnit celostátní rozvojové osy, celostátní rozvojové oblasti a celostátní specifické oblasti vymezené v PÚR ČR a vymezit další rozvojové oblasti, rozvojové osy a specifické oblasti krajského významu.

ROZVOJOVÉ OBLASTI

Rozvojové oblasti (dále jen „ROB“) jsou území se soustředěním civilizačních aktivit a koncentrací významného hospodářského a sociálního potenciálu, ve kterých se projevují zvýšené požadavky na změny v území a rostoucí tlak na umisťování rozvojových záměrů republikového a krajského významu.

PÚR ČR vymezuje na území ČR správními obvody ORP rozvojové oblasti celostátního významu. Na území LK vymezuje **OB7 Rozvojová oblast Liberec** v rozsahu ORP Jablonec n. N. (bez obcí v S části), Liberec (bez obcí v Z a SV části), Tanvald (jen obce v Z části).

Úkolem pro územní plánování v OB7 z PÚR ČR je:

- Řešit územní souvislosti napojení oblasti na modernizované železniční tratě ve směru na Prahu.

ÚZ ZÚR LK po Aktualizaci č. 1 a č. 2 vymezuje následující rozvojové oblasti:

- ***Rozvojové oblasti republikového významu (zpřesnění PÚR ČR 2008)***
  - **OB7** Liberec
- ***Rozvojové oblasti krajského významu (regionálního, nadmístního významu)***
  - **ROB2** Česká Lípa – Nový Bor
  - **ROB3** Turnov

Rozvojový potenciál rozvojových oblastí Jilemnice a Semily – Železný Brod byl v rámci Aktualizace č. 1 ZÚR LK přehodnocen a kolem těchto center nebyla vymezena ROB krajského významu. Jedním z důvodů přehodnocení byl i materiál MMR Sídelní struktura ČR (AÚRS a ÚRS Praha, 2017) pro ÚAP ČR, v rámci kterého byly identifikovány jako vyšší a střední centra osídlení pouze Liberec, Jablonec nad Nisou, Česká Lípa a Turnov.

ROZVOJOVÉ OSY

Rozvojové osy (dále jen „ROS“) jsou schematické linie vzájemně propojující významná centra osídlení (rozvojové oblasti) a zajišťující jejich vazby na sídelní strukturu sousedních krajů a států prostřednictvím založené sítě významných dopravních cest. ROB jsou vázané na dynamiku svého hlavního centra, ROS jsou vázané na dynamiku dopravní infrastruktury, která spojuje ROB. V obou územích existují zvýšené požadavky na změny v území. V ROS probíhají intenzivní pracovní a obslužné kontakty mezi centry pracovních příležitostí, služeb a vybavenosti, které se s rostoucí mobilitou obyvatel, firem, kontaktů, informací aj. budou dále zvyšovat a budou vyžadovat posilování dopravní a územně technické infrastruktury.

PÚR ČR vymezuje na území ČR rozvojové osy celostátního významu propojující ROB na úrovni radiálních, centristicky pojatých vazeb na metropoli ČR Prahu. Na území LK je přivedena **OS3 Praha – Liberec – hranice ČR/Německo, Polsko (Görlitz/Zgorzelec)**.

PÚR ČR 2008 řešila narůstající potřebu vzájemných propojení Ústí nad Labem, Liberce a Hradce Králové / Pardubice, vyplývající ze strategických rozvojových dokumentů krajů a provázanosti OB7 a OB4 v rámci NUTS2, v rámci dalších úkolů pro územní plánování.

ZÚR LK 2011 v návaznosti na PÚR ČR 2008 vymezily následující rozvojové osy:

- ***Rozvojové osy I. řádu republikového významu (zpřesnění PÚR ČR 2008)***
  - **ROS1** (Praha –) hranice LK – Turnov – Liberec – Bílý Kostel n. N. – Hrádek n. N. – hranice ČR/Německo, Polsko
- ***Rozvojové osy II. řádu nadmístního významu***
  - **ROS2** Turnov – hranice LK (– Jičín – Hradec Králové)
  - **ROS3** Liberec – Jablonné v P. – Nový Bor – hranice LK (– Děčín – Ústí n. L.)

- ***Rozvojové osy III. řádu nadmístního významu***
  - **ROS4** Liberec – Jablonec n. N. – Tanvald – Harrachov – hranice ČR (– Szklarska Poreba – Jelenia Góra)
  - **ROS5** (Bautzen – Rumburk – Varnsdorf –) hranice LK – Nový Bor – Česká Lípa – Doksy – hranice LK (– Mladá Boleslav)
    - tato osa nemá v ZÚR SČK na území SČK pokračování, a proto byla ukončena v Doksech
  - **ROS6** Turnov – Železný Brod – Tanvald
  - **ROS7** (Mladá Boleslav – Jičín –) hranice LK – Čistá u Horek – hranice LK (– Trutnov)
    - tato osa nemá v ZÚR KHK na území KHK od hranic LK/KHK směrem na Trutnov pokračování
  - **ROS8** Liberec – Frýdlant – hranice ČR (– Görlitz/Zgorzelec)

- ***Rozvojové osy IV. řádu nadmístního významu***
  - **ROS9** (Zittau – Bogatynia –) hranice ČR – Frýdlant – Nové Město p. S. – hranice ČR (– Szklarska Poreba)
  - **ROS10** Dubá – Doksy – Mimoň – Jablonné v Podještědí // Stráž p. R. – Český Dub – Hodkovice n. M.
  - **ROS11** Mimoň – Česká Lípa – Žandov – hranice LK (- Děčín)
  - **ROS12** Jablonec n. N. – Železný Brod – Semily – Lomnice n. P. – hranice LK (– Jičín) // Semily – Jilemnice – Vrchlabí // Jilemnice – Čistá u Horek
  - **ROS10** a **ROS12** nemají čistý geometrický tvar osy a daly by se v případě potřeby rozdělit do více os. Speciálně tyto dvě osy byly vymezeny pro zvýšení integrity kraje.

V rámci vydané Aktualizace č. 1 ZÚR LK byla problematika vymezení ROS přehodnocena a jako žádoucí se pro potřeby ÚPČ a regulace v ZÚR LK ukázalo vymezovat pouze ROS vyšších řádů, které mají návaznost na okolní regiony a mohou plnit obecný úkol z PÚR ČR, tedy vytvářet podmínky pro umístění aktivit mezinárodního a celostátního významu s požadavky na zásadní plošné změny v území. Zároveň bylo dohodnuto, že ROS budou v grafice zobrazovány linií, povedou i přes ROB a budou názvem spojovat cílová centra osídlení. Tyto podmínky splňují pouze následující ROS:

- ***Rozvojové osy celostátního významu (zpřesnění PÚR ČR)***
  - **OS3** (Praha –) hranice LK – Turnov – Liberec – Bílý Kostel n. N. - Hrádek n. N. – hranice ČR/ Německo, Polsko (– Görlitz/Zgorzelec)

- ***Rozvojové osy nadmístního významu (regionálního, krajského významu)***
  - **ROS2** Turnov – hranice LK (– Jičín – Hradec Králové)
  - **ROS3** Liberec – Jablonné v P. – Nový Bor – hranice LK (– Děčín – Ústí n. L.)

SPECIFICKÉ OBLASTI

Specifické oblasti (dále jen „SOB“) jsou problémová území, kde se projevují specifické problémy nadmístního významu z hlediska udržitelného rozvoje území, a v rámci územně plánovací činnosti je třeba vytvářet podmínky na zmírňování či odstraňování těchto problémů. Dlouhodobým cílem by mělo být, aby se území SOB normalizovalo a stalo se stabilizovaným územím s normálním územním rozvojem.

Na území LK se vyskytují jednak SOB, kde je třeba tlumit nežádoucí civilizační tlaky na změny v území, které je určeno prioritně pro ochranu mimořádných hodnot přírody a krajiny, nebo SOB, kde je naopak třeba iniciovat žádoucí civilizační tlaky na změny využití území, které by měly stimulovat hospodářský růst v hospodářsky a sociálně problémových oblastech.

Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+ vymezila v LK následující podporované územní cíle (viz následující obr.:

a) Aglomerace: Liberec
b) Regionální centrum a jejich venkovské zázemí: Jablonec nad Nisou, Česká Lípa, Turnov
c) Hospodářsky a sociálně ohrožené území: ORP Nový Bor, ORP Frýdlant, ORP Tanvald, ORP Semily + území obcí bývalých vojenských újezdů – Ralsko (Bezděz, Doksy, Hamr na Jezeře, Mimoň, Noviny pod Ralskem, Osečná, Provodín, Ralsko, Stráž pod Ralskem, Zákupy)

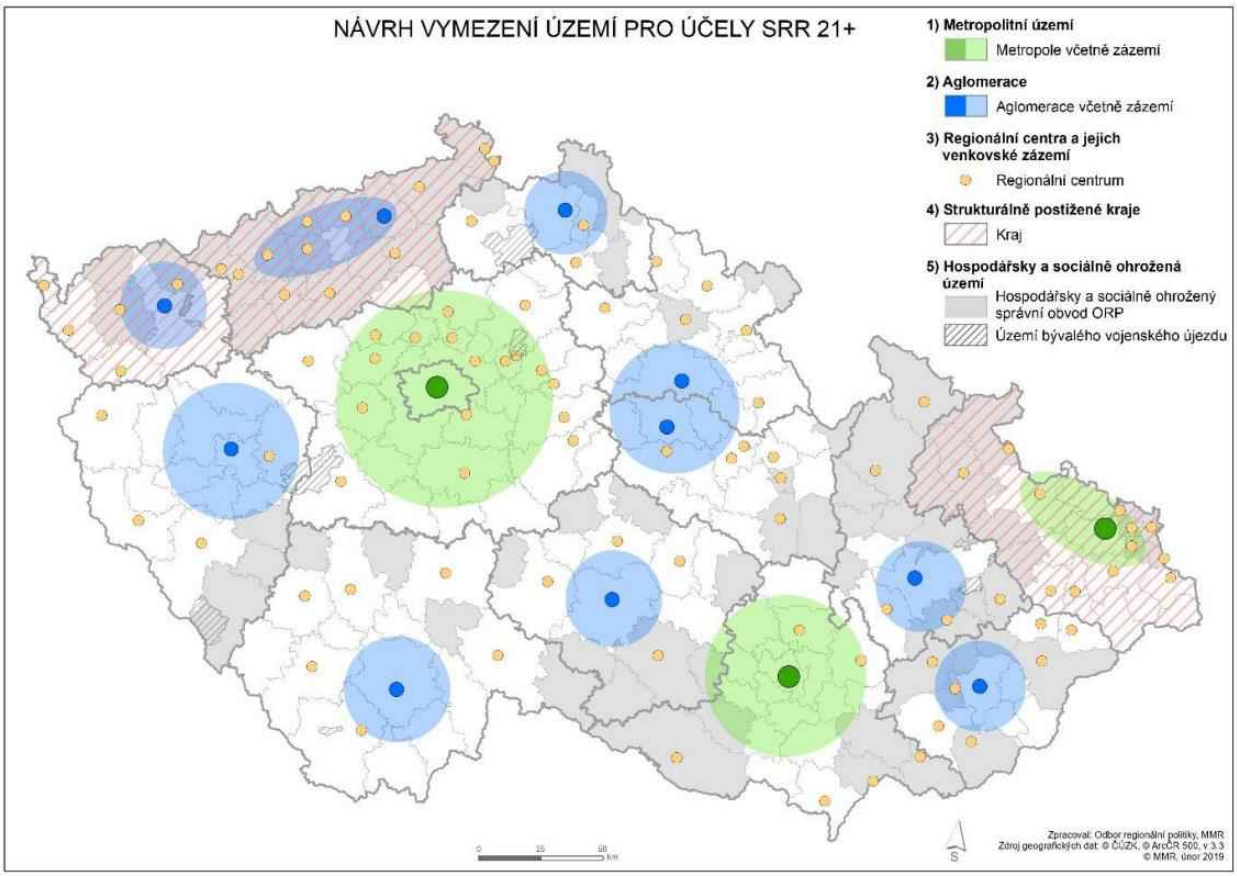

Obr. 6 Vymezení územních cílů SRR ČR 2021+
Zdroj: Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+

Strategie rozvoje Libereckého kraje 2021-2027 vymezila v LK hodnocením tzv. generelových jednotek hospodářsky slabé oblasti, kam zařadila 68 obcí představujících 15 % obyvatelstva a 30 % rozlohy LK. Jako hospodářsky slabé byly vyhodnoceny následující generelové jednotky (seřazeno od hospodářsky nejslabší): Dubá, Višňová, Nové Město pod Smrkem, Krompach, Rovensko pod Troskami, Kravaře, Poniklá, Jesenný, Doksy, Frýdlant, Roztoky u Jilemnice, Český Dub, Kamenický Šenov, Libštát, Žandov a Semily. Hospodářsky podprůměrné oblasti zahrnují (i s hospodářsky slabými oblastmi) 135 obcí, 32 % obyvatelstva a 63 % rozlohy LK.

ÚAP LK v rámci RURÚ vyhodnocují dle stavebního zákona územní podmínky obcí pro hospodářský rozvoj jako jeden z hodnocených pilířů udržitelného rozvoje území.

PÚR ČR vymezuje SOB republikového a mezinárodního významu, ve kterých se dlouhodobě projevují problémy z hlediska udržitelného rozvoje, tj. významné rozdíly v územních podmínkách pro příznivé životní prostředí, pro hospodářský rozvoj a pro soudržnost společenství obyvatel. Přitom se jedná o území se specifickými hodnotami anebo se specifickými problémy mezinárodního a republikového významu, nebo které svým významem přesahují území kraje.

Na území LK a KHK je vymezena specifická oblast **SOB7 Krkonoše – Jizerské hory**. V LK se jedná o území ORP FRÝ, JBC (S část), JIL (S část), LBC (SV část) a TAN (bez Z části).

Úkolem územního plánování v SOB7 z PÚR ČR je:

- V ostatních sídlech mimo stávající rekreační střediska vytvářet územní podmínky pro zkvalitnění a rozvoj dopravní a technické infrastruktury, bydlení a občanského vybavení.
- Vytvářet územní podmínky pro rozvoj takových odvětví a aktivit, které budou diferencovaně a harmonicky a v souladu s požadavky ochrany přírody a krajiny využívat lidský, přírodní i ekonomický potenciál celého území a zvláštnosti jeho různých částí a které budou zmírňovat střety nadměrného zatížení cestovním ruchem se zájmy ochrany přírody.
- Vytvářet územní podmínky pro zajišťování udržitelnosti využívání rekreačního potenciálu oblasti, zejména s ohledem na regulaci zatížení cestovním ruchem, především pro rozvoj měkkých forem rekreace s ohledem na možnost celoročního využití.

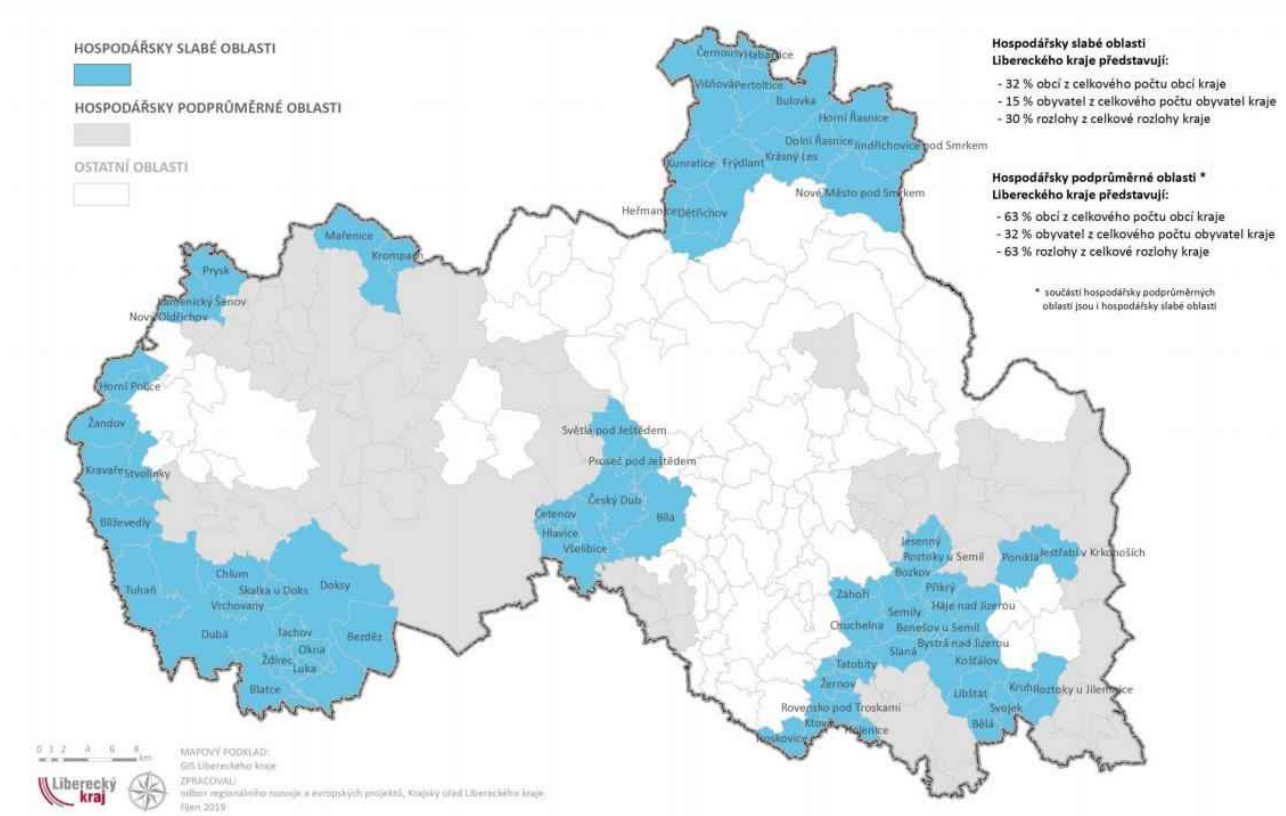

Obr. 7 Hospodářsky slabé oblasti LK
Zdroj: Strategie rozvoje Libereckého kraje 2021-2027

- Vytvářet územní podmínky pro zlepšení dopravní dostupnosti území uvnitř i přes hranice.
- Vytvářet územní podmínky pro zlepšení technické a dopravní infrastruktury, zejména pro rozvoj ekologických forem dopravy.
- Zohlednit výstupy ze schválené Integrované strategie rozvoje regionu Krkonoše.

ZÚR LK 2011 v návaznosti na PÚR ČR 2008 vymezila následující specifické oblasti:

- SOB1 Jihozápadní Českolipsko
- SOB2 Lužické hory
- SOB3 Mimoňsko
- SOB4 Frýdlantsko
- SOB5 Jizerské hory (upřesňuje SOB7 z PÚR ČR)
- SOB6 Západní Krkonoše (upřesňuje SOB7 z PÚR ČR)
- SOB7 Český ráj jih
- SOB8 Český ráj sever

V rámci Aktualizace č. 1 ZÚR LK byla problematika vymezení SOB přehodnocena a jako žádoucí se pro potřeby ÚPČ a regulace v ZÚR ukázalo zobrazovat pouze specifické oblasti s nejvyšší prioritou, což umožňuje, aby se územní plánování na tyto oblasti a odstranění důvodů jejich vymezení dostatečně soustředilo.

V rámci Aktualizace č. 2 ZÚR LK byla do ZÚR LK zapracována komplexní Aktualizace č. 4 PÚR ČR. Do ZÚR LK byly vymezeny specifické oblasti sucha a specifická oblast Frýdlantsko byla přeřazena z krajského do celostátního významu.

Aktuálně jsou v úplném znění ZÚR LK, po Aktualizaci č. 1 a č. 2 vymezeny následující SOB:

Specifické oblasti celostátního významu (zpřesnění z PÚR ČR)

- SOB7a Jizerské hory
- SOB7b Západní Krkonoše
- SOB7c Frýdlantsko

Tyto SOB upřesňují SOB7 Krkonoše – Jizerské hory z PÚR ČR, vymezené z hlediska problémů s udržitelným rozvojem území.

- SOB9a Specifická oblast sucha Frýdlantsko
- SOB9b Specifická oblast sucha Českolipsko
- SOB9c Specifická oblast sucha Turnovsko - Železnobrodsko

Tyto SOB upřesňují SOB9, ve které se projevuje aktuální problém ohrožení území suchem.

Specifické oblasti nadmístního významu

- SOB3 Mimoňsko – vymezena pro podporu socioekonomického rozvoje a zásadní transformaci území bývalého vojenského újezdu a bývalé oblasti těžby uranu
- SOB5 Český ráj jih – vymezena pro regulaci nežádoucí enormní zátěže přírodovědně hodnotného území nejen cestovním ruchem
- SOB6 Hrádecko – Chrastavsko – vymezena jako specifická oblast sucha pro vytváření územních podmínek pro ochranná a kompenzační opatření proti ohrožení suchem a těžbou uhlí v Polsku (Turów) s důrazem na zajištění dostatku vody pro zásobování obyvatelstva

STABILIZOVANÁ ÚZEMÍ

Stabilizovaná území jsou území mimo ROB, SOB a ROS s přirozenou mírou rozvoje, který zhruba odpovídá žádoucímu udržitelnému rozvoji území. Stabilizovaná území nevykazují mimořádné urbanizační zátěže a rostoucí tlak na umisťování rozvojových záměrů nadmístního významu. V těchto územích probíhal, probíhá, a i nadále je předpokládán přirozený, kontinuální a přiměřený rozvoj bez větších turbulencí, bez výraznějších změn a zvratů ve vývoji urbanizovaného území a bez nutných nároků na větší soustředěnou podporu či regulaci.

VENKOVSKÉ OBLASTI

Strategie rozvoje Libereckého kraje 2021+ zařadila do venkovských oblastí 182 obcí představujících 25 % obyvatelstva a 69 % rozlohy LK. Vymezení je zobrazeno na následujícím obrázku; zůstalo stejné jako vymezení v Programu rozvoje LK 2014–2020. Toto bylo zapracováno Aktualizací č. 1 i do ZÚR LK.

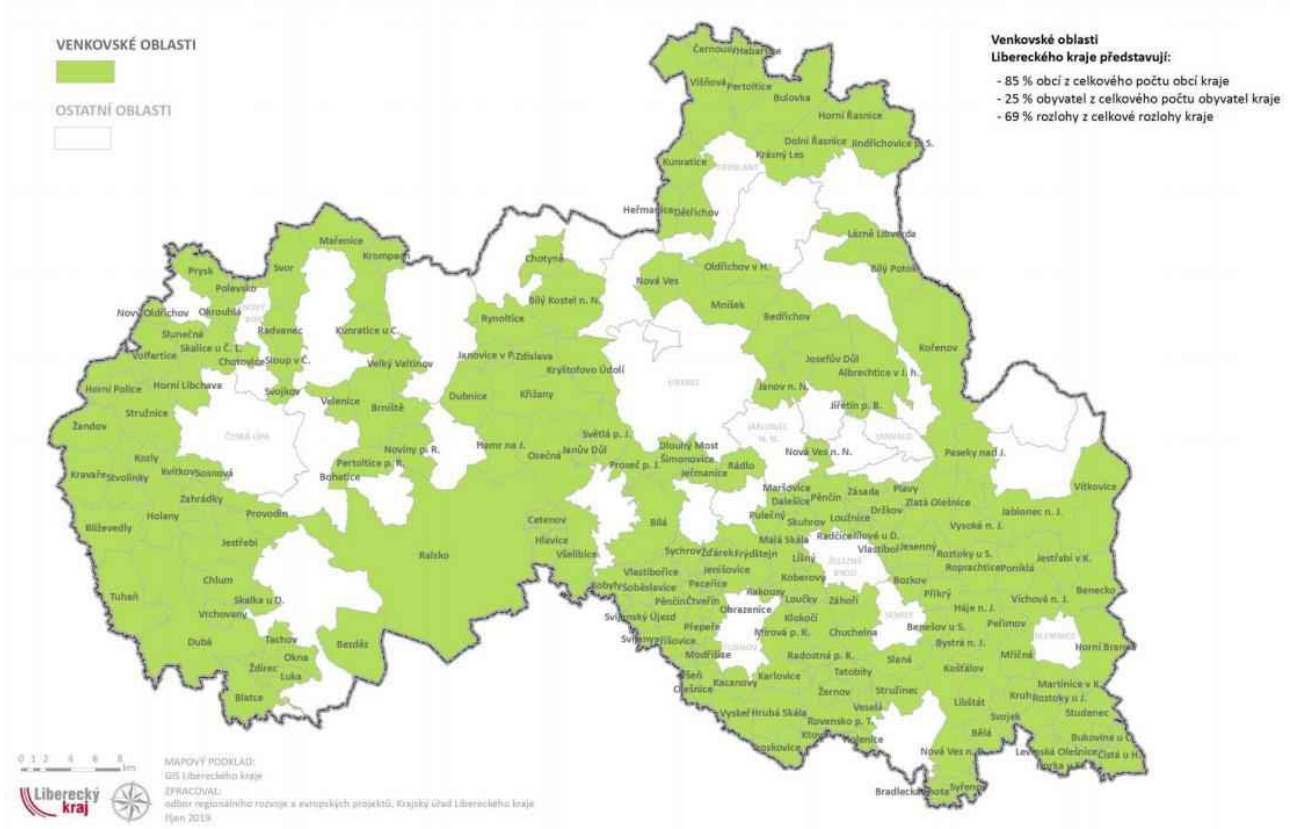

Obr. 8 Venkovské oblasti LK
Zdroj: Strategie rozvoje Libereckého kraje 2021-2027

4.2 FUNKČNÍ USPOŘÁDÁNÍ ÚZEMÍ KRAJE

Z hlediska funkčního uspořádání území lze v rámci územního plánování sledovat plochy s rozdílným způsobem využití, zastavitelné plochy, zastavěné území, plochy změn v krajině, přestavbové plochy, koridory nebo územní rezervy. Většinu těchto jevů je třeba sledovat zejména na úrovni územně plánovací činnosti obcí. Pro potřeby krajské územně plánovací činnosti jsou některé tyto jevy kompletovány za území kraje. Klíčové je zejména zastavěné území a zastavitelné plochy, které slouží k základnímu popisu uspořádání území a lze s nimi s vědomím limitů jejich využití provádět různé analytické práce v GIS. Problémem je skutečnost, že některé ÚÚP na ORP dlouhodobě neprovádí aktualizaci ani těchto základních dat.

ZASTAVĚNÉ ÚZEMÍ

Zastavěné území LK je každoročně kompletováno z dat ÚÚP k 31. 12. Kompletací **zastavěných území** (k 31. 12. 2023) v GIS ÚP LK vyšlo **30 852 ha**. K 31. 12. 2019 vyšla z dat ÚÚP celková 29 464 ha. K 31. 12. 2008 při první kompletaci tohoto jevu z dat ÚÚP byl součet ploch zastavěných území 24 604 ha. Z tohoto nárůstu však nelze sledovat rozrůstání člověka do krajiny, protože prvotní údaje z ÚAP obcí byly z různých důvodů nepřesné. Někde bylo třeba převzít neadekvátní zastavěná území ze starých ÚPD. Některé obce neměly ÚPD nebo ÚPD byla jen na části území. Ne vždy ÚÚP vymezovaly zastavěné území samostatným postupem. Někde byl převzat velmi starý tzv. intravilán. Specialitou byly některé ÚPD, které měly sice zastavěné funkční plochy vymezené pro celé území obce, ale hranici stávajícího zastavěného území měly zakreslenou jenom na části obce.

Většina obcí měla k 31. 12. 2023 zastavěné území vymezené územním plánem, popřípadě starší územně plánovací dokumentací obce viz obr. 10. K tomuto datu měla pouze jedna obec zastavěné území převzaté z intravilánu a 12 obcí mělo zastavěné území vymezeno samostatným postupem dle stavebního zákona.

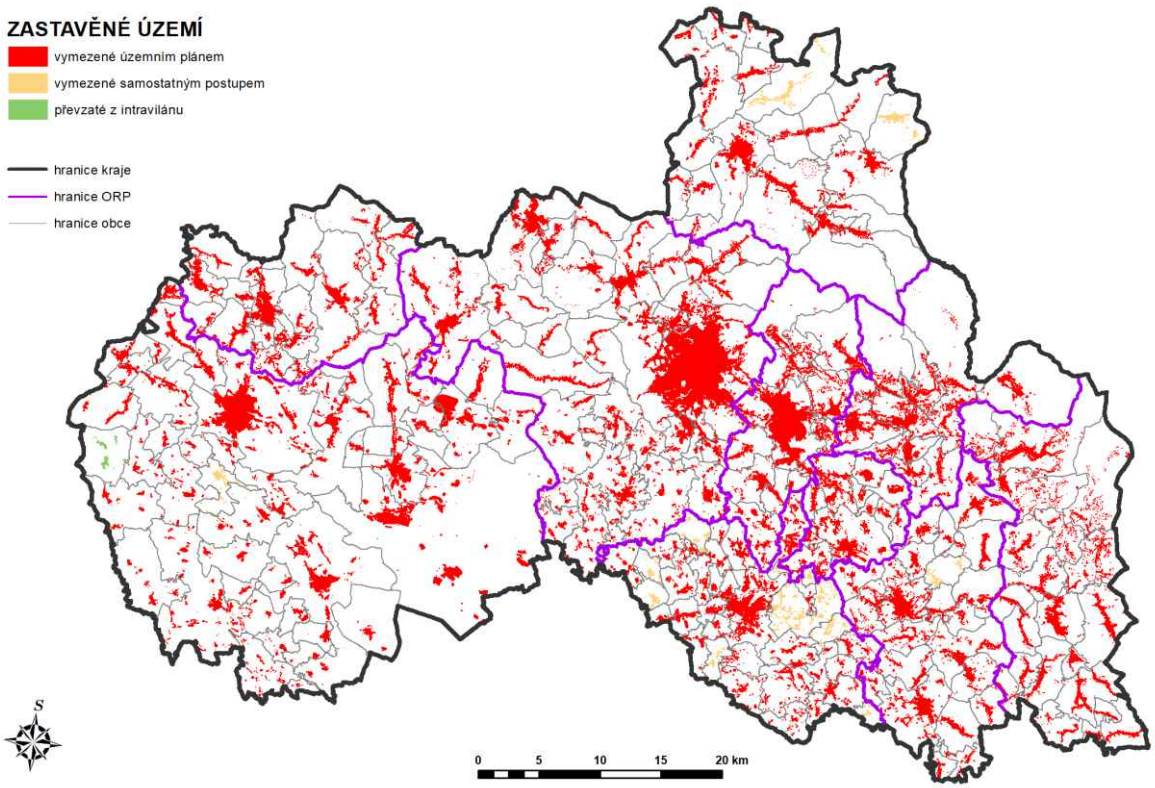

Obr. 9 Zastavěné území ve stavu k 31. 12. 2023
Zdroj: GIS ÚP LK, UAPO_001, akt2024_01

ZASTAVITELNÉ PLOCHY

Zastavitelné plochy jsou vymezeny pouze v územích s platným územním plánem a jsou laicky vnímány jako „rozvojové plochy“. Jako rozvojové plochy však musí být vnímány všechny plochy změn, tzn. i plochy přestavby a plochy změn v krajině. Zastavitelné plochy z územních plánů jsou každoročně k 31. 12. kompletovány z dat ÚÚP. K 31. 12. 2023 bylo v LK vymezeno cca 7150 ha zastavitelných ploch. K 31. 12. 2019 bylo v LK vymezeno cca 7500 ha zastavitelných ploch. K 31. 12. 2008, kdy se poprvé kompletovaly zastavitelné plochy za území LK, zabíraly zastavitelné plochy cca 7 000 ha. Při využívání těchto dat pro účely sledování vývoje rozvoje území nebo různé analýzy v GIS je třeba znát limity využití těchto dat. Zastavitelné plochy byly původně přebírány ze starých typů územních plánů, vymezování zastavitelných ploch prošlo určitým vývojem, dříve se např. mezi zastavitelné plochy běžně řadily i plochy koridorů dopravní a technické infrastruktury. Plocha takovýchto koridorů v malých obcích mohla být větší než součet ostatních standardních zastavitelných ploch.

Z tematického výkresu 4.1 Plánovaný rozvoj území je zřejmé, že rozvoj území je v územních plánech plánován značně nerovnoměrně. Plánovaný rozvoj území v % zobrazený kartogramem je počítán jako poměr vymezených zastavitelných ploch k vymezenému zastavěnému území * 100. V obci Čistá u Horek se počítá s plošným rozvojem zastavěného území o 159 %. Druhý největší procentuální nárůst zastavěného území, konkrétně 92 %, je plánován v Okrouhlé. Nárůst zastavěného území o 50 % není nijak výjimečný. Lze konstatovat, že vyšší plánovaný rozvoj území mají zejména malé obce, kde tento indikátor může ovlivnit např. koridor pro veřejně prospěšnou stavbu vymezený chybně i jako zastavitelná plocha.

Z výše uvedeného tematického výkresu 4.1 je zřejmé, že plánovaný rozvoj území, respektive velikost vymezených zastavitelných ploch, nesouvisí s vymezenými rozvojovými osami, rozvojovými oblastmi a specifickými oblastmi. Data nepotvrzují ideu, že v rozvojových oblastech a rozvojových osách, popřípadě ve specifických oblastech, vymezených často z důvodu zvýšeného tlaku na environmentální limity využití území, dochází k většímu vymezování zastavitelných ploch než ve stabilizovaném území.

V tematickém výkresu 4.2 je zobrazen vztah mezi plánovaným rozvojem území (poměr zastavěného území a zastavitelných ploch z územních plánů v %) a vývojem počtu obyvatel za období 1991–2022 v %. Tento vztah je označen jako **míra vhodnosti plánovaného rozvoje MVPR**. Z hlediska plánovaní využití území je ideální MVPR blížící se k 0, kdy vymezené zastavitelné plochy odpovídají vývoji počtu obyvatel.

Čím více je MVPR v kladných číslech (červené barvy na tematickém výkresu), tím více jsou zastavitelné plochy předimenzovány a neodpovídají vývoji počtu obyvatel. Nejvyšší hodnoty MVPR jsou v obcích Čistá u Horek (142), Troskovice (108), Příšovice (88) a Jílové u Držkova (85). Nejvíce se obce s předimenzovaným plánovaným rozvoje území vyskytují v ORP Semily, ORP Jilemnice a ORP Frýdlant.

Čím více je MVPR v záporných číslech (modré barvy na tematickém výkresu 4.2), tím více převažuje vývoj počtu obyvatel nad vymezenými zastavitelnými plochami a dochází k zahušťování stávající zástavby a mělo by být individuálně vyhodnoceno, zda není zapotřebí vymezovat více zastavitelných ploch. Nejnižší hodnoty mají obce Šimonovice (-344), Ralsko (-304), Slunečná (-197), Kryštofovo Údolí (-182) a Radvanec (-167).

Jedná se samozřejmě o zjednodušující model. Zastavitelné plochy nejsou vymezeny jen pro bydlení, ale i pro řadu dalších funkcí. Ve vyšších centrech jsou zastavitelné plochy vymezována i pro služby a práci lidí z obsluhovaných obcí. Řada starších územních plánů má koridory pro veřejně prospěšnou infrastrukturu vymezeny jako zastavitelné plochy. Pokud je takto vymezen koridor v malé obci, tak je ukazatel MVPR silně zkreslen. Nicméně i tak je zřejmé, že některé obce mají silně naddimenzované zastavitelné plochy, které vůbec neodpovídají vývoji jejich obyvatelstva. U některých obcí byl překotný růst obyvatel v uplynulém období pouze jednorázový a pravděpodobně už se nebude opakovat (např. dosídlení obyvatel Ralska po vystěhování vojsk SSSR). U některých obcí v rekreačních oblastech bylo dosaženo velkých rozdílů mezi vymezenými zastavitelnými plochami a růstem obyvatel tím, že si lidi přihlásili trvalé bydliště do objektů, které dlouhodobě sloužily jen pro rekreaci pro druhé bydlení. Pro tyto případy však nejsou zastavitelné plochy potřeba.

STAV POŘÍZENÍ ÚZEMNÍCH PLÁNŮ V LK

K 1. 1. 2024 mělo z 215 obcí LK 183 obcí vydaný územní plán podle zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu. V 19 obcích platil starší typ územního plánu (5 ÚPNSÚ a 14 ÚPO) a 13 obcí bylo bez územního plánu (Holenice, Jindřichovice pod Smrkem, Kravaře, Loučky, Mírová pod Kozákovem, Olešnice, Příkrý, Radostná pod Kozákovem, Rakousy, Soběslavice, Sychrov, Svijanský Újezd a Zahrádky). Pořízení územního plánu není dle stavebního zákona povinné a některé obce územní plán záměrně pořídit nechtějí, i když by v některých případech vzhledem k jejich poloze a rozvoji bylo jeho pořízení žádoucí. Některé obce (např. Zahrádky) se naopak snaží pořídit územní plán řadu let, ale nemohou se dohodnout s dotčenými orgány, které mají vzájemně protichůdné požadavky. Bez územního plánu nebo se starším typem územního plánu bylo podílem nejvíce obcí v ORP Frýdlant. Všechny obce ORP mají platný územní plán.

Přehled o stavu územních plánů v LK k 1. 1. 2024 je na následujícím obrázku. Aktuální přehled je k dispozici v mapové úloze na adrese https://maparcgis.kraj-lbc.cz/portal/apps/webappviewer/index.html?id=c6f597d8b8ef467f946db08e2c520e2c, kde jsou rovněž všechny nové územní plány k dispozici ke stažení.

Aktuální problematikou, kterou musí vyřešit převážná většina obcí v LK je převod platného územního plánu do standardu dle nového stavebního zákona (zák. č. 283/2021 Sb., stavební zákon). Některé obce mají územní plán převedený do staršího standardu dle starší legislativy. Obce musí při nejbližší změně ÚP zahajované po 1. 7. 2024 upravit ÚP dle požadavků na obsah a způsob zpracování dle nového stavebního zákona.

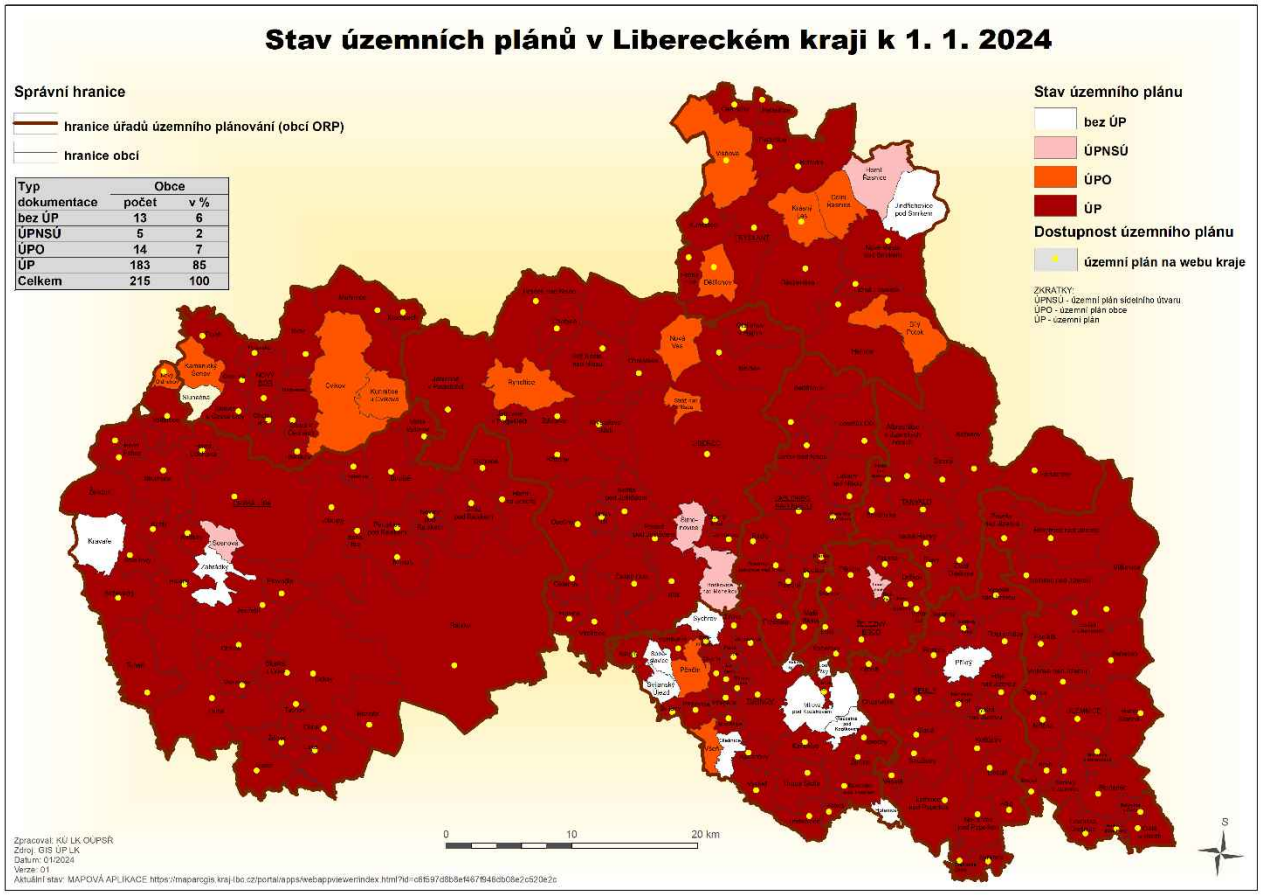

Obr. 10 Stav územních plánů v LK k 1. 1. 2024
Zdroj: GIS ÚP LK

ZJIŠTĚNÍ A VYHODNOCENÍ HODNOT ÚZEMÍ

Z hlediska funkčního a prostorového uspořádání lze jako hodnotu území z výše uvedených informací identifikovat:

- ROB Liberec celostátního významu
- ROS Praha – Liberec – hranice ČR/Německo/Polsko celostátního významu
- obce s aktuálním územním plánem a obecně vymezené zastavitelné plochy umožňující koordinovaný rozvoj obcí

ZJIŠTĚNÍ A VYHODNOCENÍ LIMITŮ VYUŽITÍ ÚZEMÍ

Jako limity využití území lze z hlediska funkčního a prostorového uspořádání označit tato problematická území

- území bývalého vojenského újezdu Ralsko a navazující území, kde probíhala těžba uranu,
- Frýdlantský výběžek – obklopený ze tří stran periferním územím Polska a na jihu oddělený od zbytku LK Jizerskými horami, dlouhodobě označovaný v různých strategických dokumentech na regionální i republikové úrovni za hospodářsky a sociálně problematické území,
- obce bez platných územních plánů nebo se starými územními plány,
- pohraniční území, kde státní hranice s Polskem a Německem vytváří větší či menší bariéru rozvoje.

5 STRUKTURA OSÍDLENÍ

ZJIŠTĚNÍ A VYHODNOCENÍ STAVU A VÝVOJE ÚZEMÍ

LK (NUTS 3) patří spolu s PAK a KHK do oblasti **Severovýchod** (NUTS 2) a skládá se:
- z území **4 okresů** (NUTS 4 / LAU 1), a to (ČL, JBC, SEM, LBC),
- z **10 ORP** – obcí III. stupně, obcí s rozšířenou působností (ČL, FRÝ, JBC, JIL, LBC, NB, SEM, TAN, TUR, ŽB),
- z **21 obcí s pověřeným obecním úřadem** – obcí II. stupně, z nichž 10 je ORP (Cvikov, Český Dub, ČL, Doksy, FRÝ, Hodkovice n. M., Hrádek n. N., Chrastava, JBC, Jablonné v Podještědí, JIL, LBC, Lomnice n. P., Mimoň, Nové Město p. S., NB, Rokytnice n. J., SEM, TAN, TUR, ŽB).

Celkem je LK tvořen **215 obcemi** (NUTS 5/ LAU 2). Územní struktura LK z administrativního hlediska je na přiloženém tematickém výkresu 5.1. Od 1. 1. 2021 patří obec Harrachov do okresu Jablonec nad Nisou místo do okresu Semily. Obec Frýdštejn patří do ORP Jablonec nad Nisou místo do ORP Turnov. Území ORP Turnov nadále spadá do území 3 okresů.

Struktura osídlení je obecně tvořena sídly**,** základními sídelními jednotkami, které se liší velikostí, významem a funkcemi ve struktuře osídlení. Pro potřeby ZÚR LK a obecně krajské územně plánovací činnosti je základní územní jednotkou hodnocení obec.

Hodnocení struktury osídlení podle základních územních jednotek – obcí, které často zahrnují městské útvary a přičleněná venkovská sídla (městský a venkovský prostor), musí být proto zkreslující a méně objektivní (přesné), než by bylo hodnocení prováděné podle základních sídelních jednotek (částí obce) a v případě velkých měst podle městských částí (vymezených podle základních sídelních jednotek, resp. urbanistických obvodů).

Sídelní struktura území LK je silně poznamenaná pestrým reliéfem s výraznými horskými hřbety, podhorskými kotlinami a údolními zářezy. K výrazné odlišnosti typu sídel a do vývoje osídlení se promítly a stále promítají pohraniční poloha, existence a vliv dřívější česko-německé národnostní hranice, rozvoj nebo úpadek prosperujících odvětví průmyslu a trvale stoupající využití území pro rekreaci, sport a druhé bydlení.

Z hlediska sídelní geografie se na území kraje zachovaly rozličné typy a tvary sídel dokumentující na jedné straně převážně české a na druhé straně dříve převážně německé osídlení a hospodaření v nížinném, podhorském i horském prostředí. Z tohoto hlediska jsou zvláště zajímavá (hodnotná) území v blízkosti dřívější národnostní hranice, venkovská sídla s dochovanými objekty lidového stavitelství a městská sídla dokumentující rozvoj a prosperitu průmyslu, ale i různé projevy rozvoje a úrovně bydlení.

Výrazným zásahem do sídelní struktury bylo období po roce 1945, v němž došlo nejprve k vylidnění a následně osídlování pohraničí po odsunu většiny německého obyvatelstva a k rozsáhlé bytové výstavbě sídlištního typu. Výsledkem bylo soustřeďování trvale bydlících obyvatel do měst, vylidňování a mnohde i úpadek venkova, a s tím související výrazné změny ve využívání krajiny, sídel a jejich původního domovního a bytového fondu. Výrazným zásahem do sídelní struktury – především na Českolipsku – byla těžba uranu v 70. a 80. letech minulého století.

Z hlediska vnitřní integrity lze území LK klasifikovat jako tři od sebe oddělené části. Západní část (Českolipsko) byla pohybem (spádem) jejich obyvatel ještě nedávno vázána silněji k Mladé Boleslavi (či k Praze) než k Liberci. Nejvýchodnější část LK Jilemnicko spáduje k Vrchlabí v KHK. Do těchto prostorů se také více promítají rostoucí rekreační potřeby a zájmy Prahy a Mladé Boleslavi než zájmy Liberce. Významným konkurentem, ale i partnerem Liberce z hlediska regionální působnosti, se stává Mladá Boleslav, a z této situace a polohy významně těží a bude i nadále těžit také Turnov.

Metodika hodnocení sídelní struktury v rámci územně plánovací činnosti LK a ZÚR LK vychází z dlouhodobé koncepce zpracování krajských ÚPP a ÚPD v LK: koncept ÚP VÚC LK, ÚAP LK 2008, ZÚR LK 2011.

5.1 STRUKTURA OBCÍ

Na území LK se nachází **215 obcí**, 762 částí obcí a 1182 základních sídelních jednotek. Mezi obcemi jsou značné velikostní a významové rozdíly (viz následující tabulka). **Z hlediska počtu obyvatel** v roce 2022 bydlelo v malých obcích do 1000 obyvatel 16 % obyvatel LK a v obcích nad 5000 obyvatel to bylo 63 % obyvatel. V krajském městě Liberci bydlelo 23,9 % obyvatel LK. V nejmenších obcích do 500 obyvatel, kterých bylo 90, bydlelo 5,4% obyvatel LK. V kategorii 10 001 – 50 000 obyvatel má LK 4 obce (k 31. 12. 2022 – Nový Bor 11 485, Turnov 14 472, Česká Lípa 37 262 a Jablonec nad Nisou 45 830). V kategorii 50 000 – 100 000 obyvatel není v LK žádná obec. Nad 100 000 obyvatel má pouze Liberec (107 389), který jako jedno z mála měst této velikosti v ČR populačně roste.

Tab. 4 Struktura obcí LK k 31. 12. 2022

Velikost obce dle obyv.	Počet obcí	Počet obyvatel LK v %	Plocha LK v %
méně než 500	90	5,4	22,6
501 - 1 000	62	10,2	24,5
1 001 - 2 000	30	9,4	17,2
2 001 - 5 000	18	12,5	18,8
5 001 - 10 000	10	14,4	9,1
10 001 - 50 000	4	24,3	4,4
50 001 - 100 000	0	0	0,0
více než 100 000	1	23,9	3,4

Zdroj: GIS ÚP LK, ÚAPK_001

Po roce 1991 došlo ke zvyšování počtu obyvatel v některých menších obcích v okolí velkých měst (tzv. proces suburbanizace). Suburbanizace v LK však nedosahuje takové míry jako např. ve Středočeském kraji. K největšímu % nárůstu počtu obyvatel mezi lety 1991 a 2022 došlo v LK u menších obcí např. u Šimonovic (skoro pětinásobek původních obyvatel – nárůst o 374 %, suburbanizace Liberce), Ralska (nárůst o 334 %, ale dosídlením bývalého vojenského újezdu po odchodu sovětské armády nikoliv suburbanizací), Slunečné (nárůst o 219 %, suburbanizace České Lípy a Nového Boru), Radvance (nárůst o 218 % suburbanizace Nového Boru), Kryštofova Údolí (nárůst o 192 %, suburbanizace Liberce spojená zřejmě se změnou atraktivního druhého bydlení na bydlení trvalé), Tachova (nárůst o 168 %, neleží u většího města, ale poblíž silnice spojující Českou Lípu a Mladou Boleslav) a Svojkova (nárůst o 188 %, suburbanizace Nového Boru a České Lípy).

Z výše uvedené tabulky je zřejmé, že populační velikost obcí neodpovídá jejich **plošné velikosti**. Průměrná velikost obcí v LK je 14,7 km^2. Největší obec Ralsko má rozlohu 170,2 km^2. Nejmenší obec Radimovice má rozlohu 1,3 km^2. Největší plochu LK pokrývají obce do 500 obyvatel a obce s 501–1000 obyvatel. Obě tyto kategorie, tedy obce do 1 000 obyvatel, zaujímají skoro polovinu území LK.

Struktura osídlení pro potřeby územního, ale i hospodářského a regionálního rozvoje musí odrážet rostoucí mobilitu a tím i měnící se počty a koncentrace tzv. **uživatelů území** bez ohledu na místo jejich trvalého bydliště. Místo kategorie trvale bydlící obyvatelstvo a jejich hustoty na km² území obce bylo proto pro hodnocení struktury osídlení v ZÚR LK 2011 využito **potenciálních uživatelů území (PUÚ)** a jejich hustoty zpravidla na km^2 zastavěného území, jež lépe vyjadřují faktické zátěže území a z toho vyplývající potřeby územně plánovacího a územně technického charakteru. PUÚ = trvale bydlící obyvatelstvo + saldo denního pohybu za prací a do škol + sezónní uživatelé dle počtu lůžek v objektech individuální a hromadné rekreace.

Zásadním problémem takovéhoto hodnocení je nedostatek přesných a aktuálních dat. Hodnocení struktury osídlení počtem a hustotou PUÚ však přináší nové a v řadě případů překvapující pohledy na území a jeho faktické či možné zatížení. Území nelze v územně plánovací činnosti posuzovat pouze podle počtu trvale bydlících obyvatel, ale musí být hodnoceno a dimenzováno podle maximální velikosti potenciálních uživatelů území a dále i s ohledem na význam jednodenní návštěvnosti, pro kterou však zcela chybí data.

Maximální počet PUÚ představuje nejvyšší možné zatížení území bez ohledu na jeho četnost. Reálnější je modelovat průměrnou situaci předpokládající např. 35 % využití kapacit území pro druhé bydlení a hromadnou rekreaci. Skutečné zatížení území a skutečný počet PUÚ je však u mnoha obcí více nebo méně upraven vlivem jednodenní návštěvnosti (viz dále), pro kterou však nejsou k dispozici žádné celoplošné údaje.

5.2 HUSTOTA OBYVATEL

Podle dat ČSÚ k 31. 12. 2022 je průměrná hustota obyvatel v ČR 137 obyvatel na km^2. Hustota obyvatel LK je lehce nadprůměrných 142 obyvatel na km^2. Větší hustotu obyvatel však mají z krajů pouze Praha (2735 obyv./km^2), MSK (219), JMK (169), ZLK (146) a ÚSK (152).

V tabulkových přílohách jsou uvedeny **hustoty obyvatel** za obce (*příloha **5_2***) a za spádové obvody center osídlení vymezených v ZÚR LK (*příloha **5_1***). Hustota obyvatel obcí počítané jako počet trvale bydlícího obyvatelstva a počet PUÚ na plochu obce a na plochu zastavěného území (UAPO_001) jsou na následujících kartogramech.

Z kartogramů i tabulek je zřejmé, že hustoty obyvatel počítané na plochu obcí a plochu zastavěného území jsou značně rozdílné. Hustoty obyvatel rekreačně významných obcí značně zvýší výpočet s PUÚ. Největší hustota obyvatel dle většiny hledisek je v Jablonci nad Nisou, což je dáno i jeho polohou s omezenými územními možnostmi rozvoje. Jablonec nad Nisou má největší hustotu obyvatel na plochu obce 1473 obyv./km^2, největší hustotu obyvatel na plochu zastavěného území 3280 obyv./km^2 a největší hustotu PUÚ na plochu obce 1509 obyv./km^2. Největší hustotu PUÚ na zastavěné území má však významné centrum cestovního ruchu Harrachov 5557 PUU/km^2 zastavěného území.

Hustota obyvatel v krajském městě Liberec je z hlediska počtu trvalých obyvatel na km^2 rozlohy obce (1018 obyv./km^2) i z hlediska počtu trvalých obyvatel na km^2 zastavěného území (2716 obyv./km^2) ve srovnání s Jabloncem nad Nisou nižší. Z hlediska hustoty trvalých obyvatel na zastavěné území má Liberec až čtvrtou nejvyšší hustotu obyvatel po Jablonci nad Nisou, České Lípě a Hodkovicích nad Mohelkou.

Naopak nejnižší hustotu obyvatel z hlediska trvalých obyvatel má obec Blatce – 7 trvalých obyvatel na km^2 plochy obce a nejnižší hustotu z hlediska počtu trvalých obyvatel na km^2 zastavěného území má obce Troskovice 225 obyv./km^2. Z hlediska PUÚ na plochu obce má nejnižší hustotu obyvatel Horní Řasnice (8 PUÚ na km^2 plochy obce) a z hlediska PUÚ na plochu zastavěného území je nejnižší hustota v Pertolticích (205 PUU na km^2 zastavěného území).

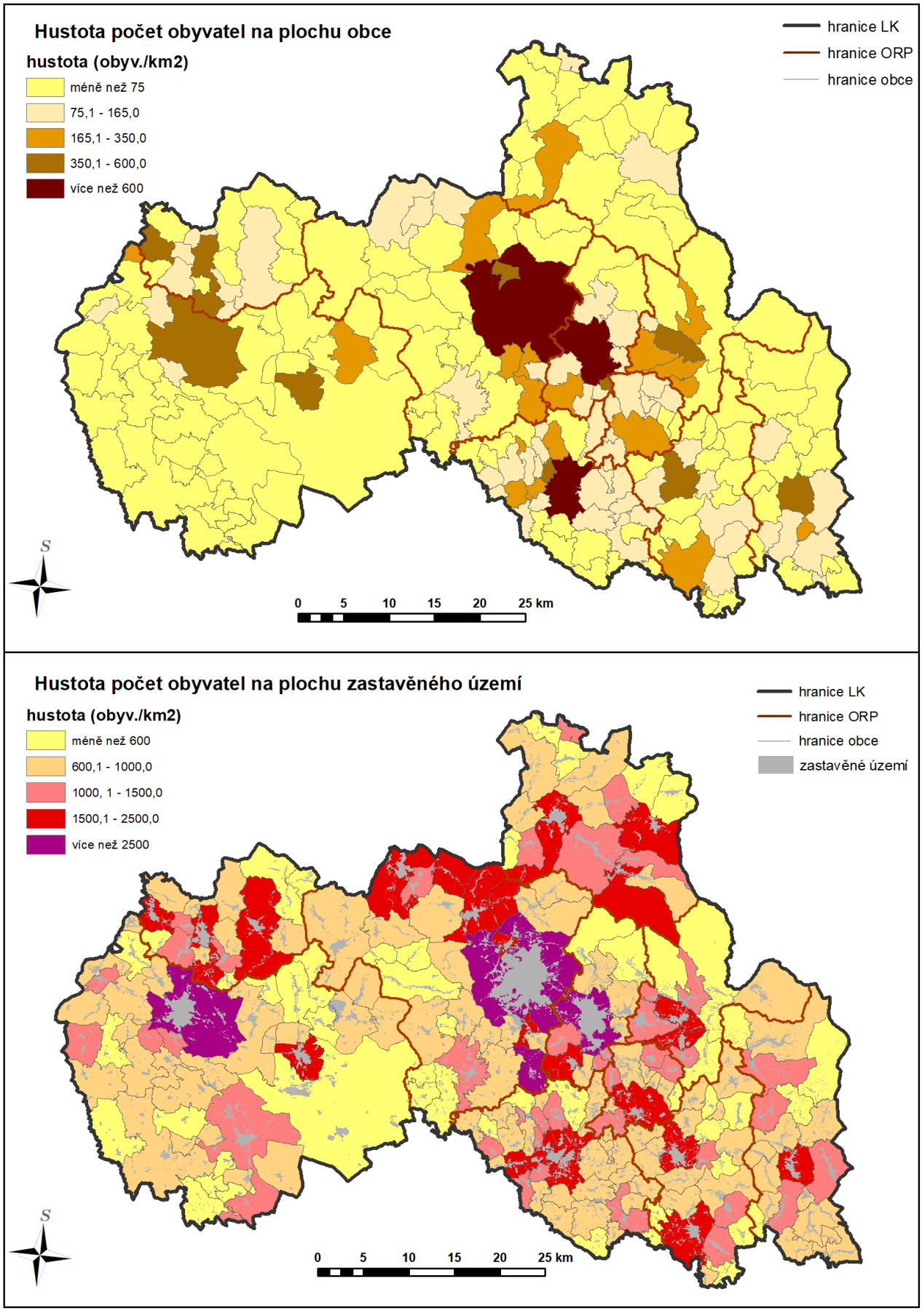

Obr. 11 Hustota trvale bydlících obyvatel na plochu obce a plochu zastavěného území k 31. 12. 2023
Zdroj: GIS ÚP LK – UAPK_001, UAPK_006, UAPO_001 a UAPO_118a

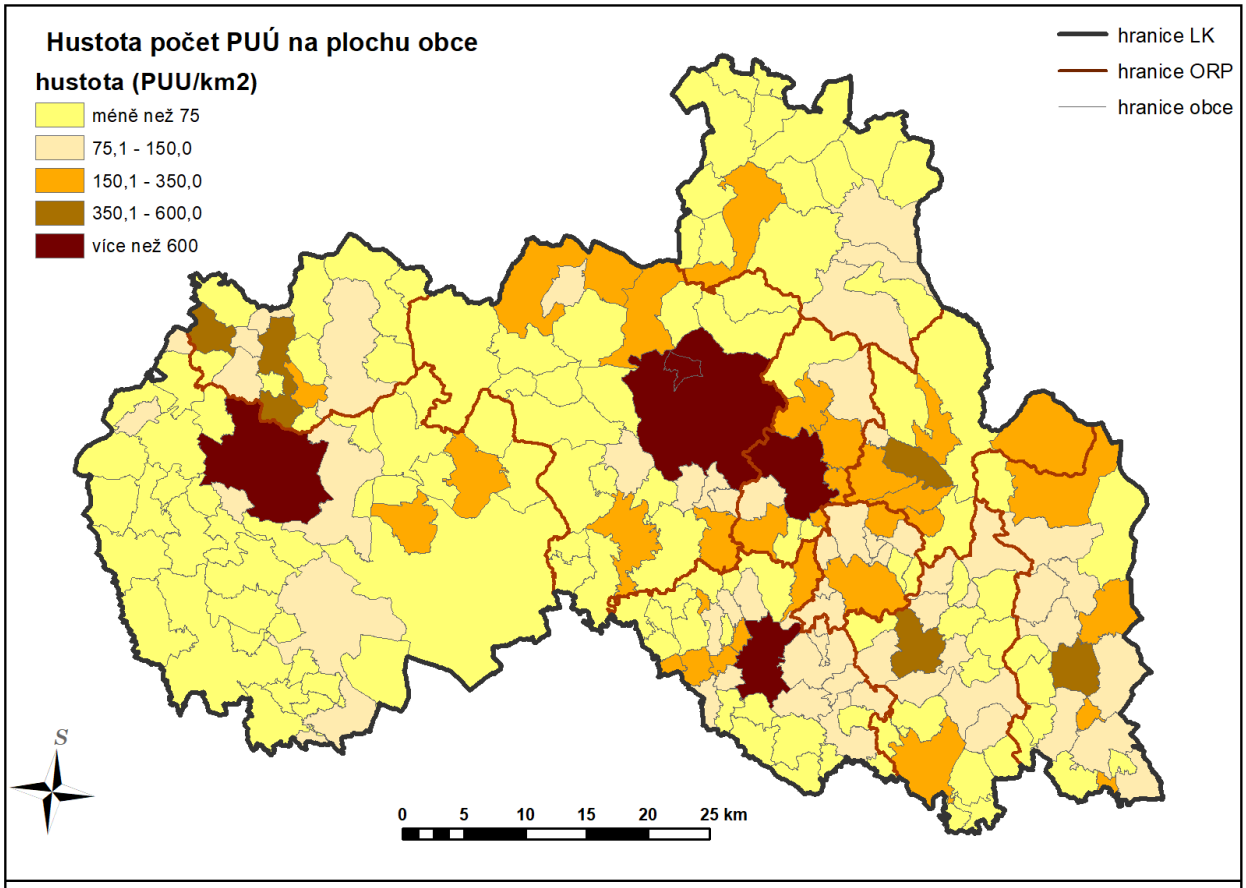

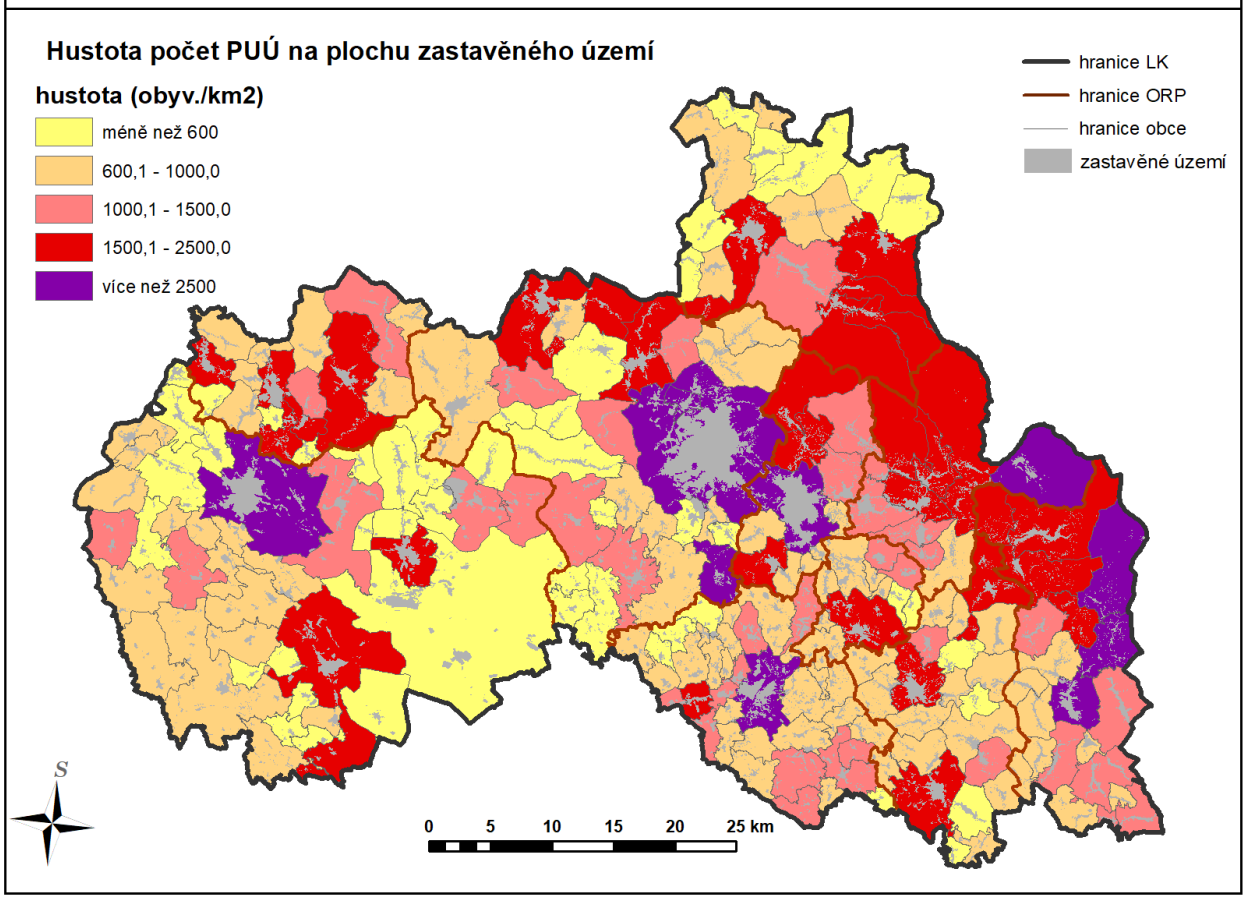

Obr. 12 Hustota PUÚ na plochu obce a plochu zastavěného území k 31.12.2023
Zdroj: data ÚAP – UAPK_001, UAPK_006, UAPO_001 a UAPO_118a

Hustoty obyvatel za území ORP jsou v tab. 5, ze které vyplývá, že všechny 4 typy sledovaných hustot jsou nejvyšší v ORP JBC. Naopak nejnižší hustoty jsou v ORP Frýdlant, ORP Jilemnice a ORP Železný Brod.

Tab. 5 Hustota obyvatel dle spádových obvodů ORP v roce 2023 (max. a min. hodnoty jsou zvýrazněny zeleně a červeně)

ORP	PUÚ 2023	TBO 2023	Rozloha ORP (km²)	Plocha zastavěného území ORP (km²)	TBO / rozloha ORP (obyv./km²)	TBO / plocha zastavěného území ORP (obyv./km²)	PUÚ / rozloha ORP (obyv./km²)	PUÚ / plocha zastavěného území ORP (obyv./km²)
ČL	84486	77233	872,02	62,38	88,57	1238,08	96,88	1354,35
FRÝ	24726	24641	349,41	21,63	70,52	1139,23	70,77	1143,16
JBC	62360	57800	156,81	26,46	368,60	2184,14	397,69	2356,45
JIL	37870	22002	278,58	22,50	78,98	977,87	135,94	1683,12
LBC	168192	150394	578,43	78,65	260,00	1912,17	290,77	2138,46
NB	27943	26277	200,91	18,44	130,79	1424,82	139,09	1515,16
SEM	30484	25824	230,075	23,29	112,24	1108,76	132,50	1308,83
TAN	32406	20464	190,61	17,24	107,36	1187,29	170,01	1880,14
TUR	40116	33786	232,70	27,24	145,19	1240,19	172,40	1472,54
ŽB	11407	12307	74,06	10,69	166,17	1151,69	154,02	1067,47

Zdroj: vlastní výpočty, ČSÚ; Vysvětlivky: PUÚ = počet potenciálních uživatelů území; TBO = počet trvale bydlících obyvatel; zast. území = zastavěné území z dat jevu ÚAPO_001 z 2023

Hustoty obyvatel lze načítat za libovolné územní jednotky a svou skladebností tak umožňují využití i pro jiné účely (např. pro oblasti a podoblasti cestovního ruchu, obce zasahující do chráněné krajinné oblasti a národního parku, povodí, zóny dostupnosti center nebo vybraných míst apod.). Tímto způsobem byly též v minulosti hodnoceny a charakterizovány vymezované rozvojové oblasti, specifické oblasti a stabilizovaná území s přirozeným vývojem v ZÚR LK.

5.3 VLIV JEDNODENNÍ NÁVŠTĚVNOSTI DLE ZÚR LK

Pro potřeby UAP LK a ZÚR LK 2011 byla na základě expertního posouzení zátěže obcí rozlišena **kategorizace již existujícího nebo očekávaného vlivu jednodenní návštěvnosti** z hlediska hodnocení velikosti a významu nároků na územně plánovací a územně technická opatření na úrovni jednotlivých obcí. Takto byly obce rozděleny do tří kategorií: se zanedbatelným vlivem jednodenní návštěvnosti, s významným vlivem jednodenní návštěvnosti, s dominantním / zásadním vlivem jednodenní návštěvnosti.

Do tohoto hodnocení se promítá nejen odhadovaná velikost a četnost jednodenní návštěvnosti, ale i počet trvale bydlících obyvatel příslušné obce, který se vlivem jednodenní návštěvnosti stává či může stát jen malou částí všech uživatelů území.

TYP A – OBCE S DOMINANTNÍM A ZÁSADNÍM VLIVEM JEDNODENNÍ NÁVŠTĚVNOSTI

- zahrnuje celkem 17 obcí a z toho 3 centra osídlení (viz dále):
  - ORP01 Česká Lípa: Bezděz, Doksy, Hamr n. J.
  - ORP02 Frýdlant: Bílý Potok
  - ORP03 Jablonec n. N.: Bedřichov, Janov n. N.
  - ORP04 Jilemnice: Rokytnice n. Jiz., Benecko, Vítkovice
  - ORP06 Nový Bor: Krompach
  - ORP08 Tanvald: Albrechtice v JH, Kořenov, Harrachov
  - ORP09 Turnov: Malá Skála, Karlovice, Hrubá Skála, Troskovice

TYP B – OBCE S VÝZNAMNÝM VLIVEM JEDNODENNÍ NÁVŠTĚVNOSTI

- zahrnuje celkem 60 obcí a z toho 26 center osídlení:
  - ORP01 Česká Lípa: Česká Lípa, Blatce, Dubá, Holany, Ralsko, Sosnová, Stráž p. R., Zákupy
  - ORP02 Frýdlant: Frýdlant, Habartice, Hejnice, Lázně Libverda, Nové Město p. S.
  - ORP03 Jablonec n. N.: Jablonec n. N., Lučany n. N., Josefův Důl
  - ORP04 Jilemnice: Jilemnice, Jablonec n. J., Jestřabí v Krkonoších, Paseky n. J.
  - ORP05 Liberec: Liberec, Hrádek n. N., Chotyně, Jeřmanice, Kryštofovo Údolí, Jablonné v P., Mníšek, Oldřichov v Hájích, Český Dub, Osečná, Světlá p. J.,
  - ORP06 Nový Bor: Nový Bor, Radvanec, Sloup v Čechách, Svojkov, Mařenice, Kamenický Šenov, Polevsko, Svor
  - ORP07 Semily: Semily, Vysoké n. J., Bozkov, Chuchelna
  - ORP08 Tanvald: Tanvald, Smržovka, Jiřetín pod Bukovou, Desná
  - ORP09 Turnov: Turnov, Radimovice, Sychrov, Kacanovy, Ktová, Vyskeř, Frýdštejn, Klokočí, Rovensko p. T.
  - ORP10 Železný Brod: Železný Brod, Koberovy, Pěnčín, Zásada

TYP C – OBCE SE ZANEDBATELNÝM VLIVEM JEDNODENNÍ NÁVŠTĚVNOSTI

- zahrnuje celkem 138 zbývajících obcí a z toho 9 center osídlení (Hodkovice n. M., Chrastava, Rychnov u Jablonce n. N., Velké Hamry, Žandov, Mimoň, Raspenava, Cvikov a Lomnice n. P.)

5.4 SPÁDOVÉ OBVODY CENTER OSÍDLENÍ DLE ZÚR LK

Spádové obvody (dále jen „SO“) center osídlení vymezené **v ZÚR LK 2011** byly převzaty z konceptu ÚP VÚC LK s tím, že jejich hranice byly upraveny tak, aby odpovídaly také hranicím a skladebnosti do správních obvodů ORP v jejich vymezení k 1. 1. 2007.

Jedinou výjimkou jsou hranice SO ORP Česká Lípa a Nový Bor, neboť obec Nový Oldřichov jako součást SO ORP Česká Lípa byla přiřazena do spádového obvodu Kamenický Šenov a tím do SO ORP Nový Bor. Naproti tomu obec Velký Valtinov byla ponechána v SO ORP Česká Lípa, i když správně by měla být zařazena do spádového obvodu Jablonné v P. a tím do SO ORP Liberec.

Byly respektovány hranice LK a všechny obce byly proto přiřazeny k centrům osídlení v LK, i když některé spádovaly k jiným centrům osídlení za hranicí LK (např. z SO ORP Česká Lípa obec Tuhaň k Roudnici n. L., obec Ralsko k Mladé Boleslavi apod.).

Spádové obvody center osídlení jsou vymezovány jako území s vnitřní sounáležitostí, s převažujícím nebo přirozeným spádem z příslušných obcí k centru osídlení za základními službami a vybaveností tak, aby byl respektován princip celistvosti území (pohyb za prací tomuto požadavku vždy neodpovídá). Hierarchizace center osídlení a jejich spádových obvodů vychází již z převažujícího spádu za prací, do škol a vyššími službami. Regionální význam center osídlení byl určován nikoliv podle počtu trvale bydlících obyvatel, nýbrž podle výpočtu potenciálních uživatelů území, který lépe vyjadřuje atraktivitu a tzv. nasávací efekt území z hlediska jeho pracovní, obslužné (vybavenostní), ale i rekreační funkce.

Kromě SO center (středisek) osídlení by bylo možné pro hodnocení struktury osídlení použít také tzv. generelové jednotky, kterých bylo na území LK původně vymezeno 78 (viz ORREP KÚ LK). Tyto jednotky byly vymezeny na základě jiného principu. Na rozdíl od SO center osídlení ve většině případů nezahrnují střediska osídlení, a jsou méně vhodné pro hodnocení struktury osídlení.

Generelové jednotky představují mikroregiony na nejnižší regionální úrovni. Jejich centrem je obec, která má základní střediskové funkce (pošta, škola, zdravotní zařízeni, některé správní funkce – např. stavební a zejména matriční úřad) a k ní jsou přičleněny obce se základní spádovostí. Generelové jednotky byly aktualizovány firmou ÚRS Praha v roce 2005 pro potřeby výzkumných úkolů zabývajících se vývojem obyvatelstva apod. Na území LK je aktuálně vymezeno 61 generelových jednotek. V roce 2013 byly generelové jednotky prověřeny na základě SLDB 2011 a žádná úprava na území LK nebyla provedena.

Území kraje bylo v ZÚR LK 2011 rozděleno z hlediska struktury osídlení na 38 spádových obvodů center osídlení respektujících hranice kraje a s výjimkou 2 obvodů také hranice správních obvodů ORP.

5.5 CENTRA OSÍDLENÍ DLE PLATNÝCH ZÚR LK

V LK tak bylo v ZÚR LK 2011 vymezeno **38 center osídlení** a **177 ostatních obcí**. Příslušnost ostatních obcí do jednotlivých SO center osídlení je na tematickém výkresu 5.2. Výše popsaná struktura osídlení byla vytvořena jako hierarchický systém s jednoznačným přiřazením každé obce k jednomu centru osídlení, jehož SO je dále jednoznačně přiřazen k centru osídlení hierarchicky vyššího významu.

Pro území LK byla v ZÚR LK vymezena struktura osídlení rozdělením obcí do 6 hierarchických kategorií, které zahrnují 5 kategorií center osídlení a 1 kategorii ostatních nestřediskových obcí. Centra osídlení byla **v ZÚR LK 2011** rozdělena podle velikosti potenciálních uživatelů území do následujících hierarchizovaných kategorií (řazeno sestupně):

1. CENTRUM NADREGIONÁLNÍHO VÝZNAMU

Na území LK plní funkci centra nadregionálního významu pouze jeho **krajské město Liberec**. Součástí jeho spádového regionu jsou spádové obvody nižších center (viz dále) s výjimkou SO České Lípy a Jilemnice.

Na území ČR má srovnatelný význam s výjimkou Jihlavy, Brna, Ostravy a Prahy dalších 8 krajských měst (polohou nejblíže Hradec Králové a Ústí n. L., významem Olomouc a Zlín).

2. CENTRUM REGIONÁLNÍHO VÝZNAMU

Na území LK plní funkci center regionálního významu tři města – **Česká Lípa, Jablonec n. N. a Turnov** (v pořadí podle velikosti jejich maximálního regionu). Zatímco Jablonec n. N. i Turnov se podílí na vyšší funkci Liberce a patří do jeho spádového obvodu, Česká Lípa inklinuje převládajícím spádem svého regionu k Mladé Boleslavi a k Praze.

Na území ČR má srovnatelný význam celkem 58 měst (v okolí např. Mladá Boleslav, Rumburk + Varnsdorf, Děčín, Litoměřice, Jičín, Vrchlabí aj.).

3. CENTRUM MIKROREGIONÁLNÍHO VÝZNAMU – VYŠŠÍHO STUPNĚ

Na území LK plní funkci center mikroregionálního významu vyššího stupně pouze pět měst. Jsou to následující zbývající ORP – v následujícím pořadí podle velikosti spádového regionu vyjádřeno počtem potenciálních uživatelů území (bez vlivu jednodenní návštěvnosti): **Jilemnice, Tanvald, Nový Bor, Semily a Frýdlant**. Kdybychom tato centra a jejich regiony posuzovali podle počtu trvale bydlících obyvatel, pořadí by bylo jiné: Nový Bor, Semily, Frýdlant, Tanvald a Jilemnice.

Na území ČR má srovnatelný význam celkem 74 měst (v okolí např. Nová Paka, Hořice, Brandýs nad Labem apod.).

4. CENTRUM MIKROREGIONÁLNÍ VÝZNAMU – NIŽŠÍHO STUPNĚ

Na území LK plní funkci center mikroregionálního významu nižšího stupně celkem 19 měst (v pořadí podle velikosti jejich spádového regionu počtem potenciálních uživatelů území při zpracování ZÚR LK 2011): **Železný Brod, Rokytnice n. J., Doksy, Desná, Lomnice n. P., Cvikov, Mimoň, Stráž p. R., Smržovka, Hrádek n. N., Český Dub, Harrachov, Chrastava, Jablonné v P., Kamenický Šenov, Dubá, Hejnice, Velké Hamry a Nové Město p. S.**

5. CENTRUM SUBREGIONÁLNÍHO VÝZNAMU

Na území LK plní funkci subregionálních center (nejnižšího významu) celkem 10 měst: **Hodkovice n. M., Jablonec n. J., Josefův Důl, Osečná, Raspenava, Rovensko p. T., Rychnov, Vysoké n. J., Zákupy a Žandov**.

Příslušnost obcí ke spádovým obvodům na nejnižší úrovni se v ZÚR LK 2011 opírala o koncept **ÚP VÚC LK** (SAUL Liberec 2003) a spádovost na vyšší úrovni se opírala o výsledky **Sociogeografické regionalizace České republiky** (Hampl, 2005) rozlišující na území ČR celkem 144 regionů a jejich spádových území (obvodů) hierarchizovaných do pěti úrovní. Výhledově není předpokládána žádná změna regionálního významu center osídlení na území LK, i když nelze vyloučit změny spádu některých obcí a tím také velikosti spádových obvodů.

Kromě Železného Brodu patří ostatní ORP na území LK do skupiny celkem 144 tzv. regionálních středisek podle **Sociogeografické regionalizace ČR** (Hampl, 2005*)* – ze SLDB 2001. Železný Brod a okolí je podle této regionalizace součástí SO Jablonce n. N. Z hlediska vnitřní integrity LK patří Jilemnice, resp. SO Jilemnicko, spádově pod Vrchlabí (a tím i k Praze). SO Nový Bor a Česká Lípa (bez obcí Ralsko a Tuhaň) patří spádově rovněž k Praze, a nikoliv k Liberci. Obec Ralsko patří do SO Mladé Boleslavi (+ Mnichovo Hradiště) a obec Tuhaň patří do SO Roudnice n. L. (+ Štětí).

Všechny výše uvedené kategorie byly dle metodiky přiřazeny k jednotlivým obcím v tab. 6.

Tab. 6 Kategorizace center osídlení a jejich spádová příslušnost dle ZÚR LK

Kategorie	Centrum osídlení	Spádová příslušnost
Centrum makroregionálního významu	Praha (mimo LK)	xxx
Centrum nadregionálního významu	Liberec	Praha (mimo LK)
Centrum regionálního významu	Česká Lípa	Praha (mimo LK)
	Jablonec n. N.	Liberec
	Turnov	Liberec
Centrum mikroregionálního významu – vyššího stupně	Jilemnice	Vrchlabí
	Tanvald	Jablonec n. N.
	Nový Bor	Česká Lípa
	Semily	Turnov
	Frýdlant	Liberec
Centrum mikroregionálního významu – nižšího stupně	Železný Brod	Jablonec n. N.
	Rokytnice n. J.	Jilemnice
	Doksy	Česká Lípa
	Desná	Tanvald
	Lomnice n. P.	Semily
	Cvikov	Nový Bor
	Mimoň	Česká Lípa
	Stráž p. R.	Česká Lípa
	Smržovka	Jablonec n. N.
	Hrádek n. N.	Liberec
	Český Dub	Liberec
	Harrachov	Tanvald
	Chrastava	Liberec
	Jablonné v P.	Liberec
	Kamenický Šenov	Nový Bor
	Dubá	Česká Lípa
	Hejnice	Frýdlant
	Velké Hamry	Tanvald
	Nové Město p. S.	Frýdlant
Centrum subregionálního významu	Vysoké n. J.	Semily
	Osečná	Liberec
	Jablonec n. J.	Rokytnice n. J.
	Josefův Důl	Jablonec n. N.
	Rovensko p. T.	Turnov
	Zákupy	Česká Lípa
	Rychnov u Jablonce n. N.	Jablonec n. N.
	Raspenava	Frýdlant
	Žandov	Česká Lípa
	Hodkovice n. M.	Liberec

Zdroj: ÚAP LK 2008. Pozn.: spádová příslušnost centra osídlení k centru osídlení vyššího řádu dle Hampl (2005).

6. OSTATNÍ OBCE

Ostatní obce (nestřediskové) jsou všechny obce, které neplní funkci center osídlení. Ostatní obce jsou tedy poslední, nejnižší kategorií v kategorizaci center osídlení.

5.6 FUNKČNÍ VAZBY A KOOPERACE MEZI CENTRY OSÍDLENÍ DLE ZÚR LK

Funkční vazby a kooperace mezi centry osídlení (dále jen „FK“) znázorňují směry, v nichž probíhá intenzivnější pohyb uživatelů území (za prací, do škol, za nákupy, za službami, za využitím volného času apod.) a zboží, a které se s rostoucí mobilitou obyvatel, firem a kontaktů budou zpravidla dále zvyšovat a budou pro posilování logistických vazeb vyžadovat zabezpečení odpovídající dopravní a technické obsluhy území.

FK zachycují i vazby center osídlení na území LK s centry osídlení za jeho hranicí, a to jednak v rámci ČR a jednak i v rámci přeshraniční spolupráce. Příkladem těchto mimokrajských vazeb a kooperací je již probíhající přeshraniční forma spolupráce mezi městy Hrádek n. N. – Bogatynia (Polsko) a Zittau (SRN).

FK jsou zobrazeny v tab. 7. Vzhledem k tomu, že tyto vazby budou vyžadovat odpovídající dopravní a technické zabezpečení, jsou zároveň uvedeny i mezi záměry v území (viz záměry).

Tab. 7 Funkční kooperace mezi centry osídlení v LK

Označení	Vymezení funkční kooperace
FK1	Liberec + Jablonec n. N. (ORP LBC a JBC)
FK2	Jablonec n. N. + Smržovka + Tanvald + Desná + Harrachov (ORP JBC a TAN)
FK3	Tanvald + Velké Hamry (ORP TAN)
FK4	Liberec + Chrastava + Hrádek n. N. (ORP LBC)
FK5	Jablonec n. N. + Rychnov (ORP JBC)
FK6	Semily + Železný Brod (ORP SEM a ŽB)
FK7	Jilemnice + Vrchlabí (ORP JIL a Vrchlabí)
FK8	Harrachov + Rokytnice nad J. + Jablonec nad J. (ORP TAN a JIL)
FK9	Frýdlant + Raspenava + Hejnice (ORP FRÝ)
FK10	Česká Lípa + Nový Bor (ORP ČL a NB)
FK11	Nový Bor + Kamenický Šenov + Česká Kamenice (ORP NB a Děčín)
FK12	Mimoň + Stráž p. R. (ORP ČL)
FK13	Stráž p. R. + Osečná (ORP ČL a LBC)
FK14	Hrádek n. N. + Bogatynia (Polsko)
FK15	Hrádek n. N. + Zittau (SRN)
FK16	Harrachov + Sklarska Poreba (Polsko)
FK17	Liberec + Frýdlant (ORP LIB a FRÝ)
FK18	Turnov + Semily + Jilemnice (ORP TUR, SEM a JIL)
FK19	Jablonec n. N. + Železný Brod (ORP JBC a ŽB)
FK20	Česká Lípa + Doksy (ORP ČL)

Zdroj: ZÚR LK

5.7 KATEGORIZACE CENTER OSÍDLENÍ DLE METODIKY MMR

Na základě předchozích podkladů a jejich aktualizací MMR zpracovalo metodiku *Centra osídlení ČR. Vymezení vyšších a středních centre a metodický postup pro vymezení nižších a malých center*. Cílem metodiky je sjednotit kategorizaci center osídlení v rámci ČR. Centra kategorie A – D by mělo vymezovat MMR v rámci PÚR ČR a centra E – G by měly vymezovat kraje v rámci ZÚR. LK je jedním z krajů, jehož ZÚR kategorizaci center osídlení již obsahují. Tuto kategorizaci je však třeba aktualizovat podle aktuálních metodických požadavků MMR v návaznosti na PÚR ČR. Takto vymezená centra osídlení by měla být využívána nejen územním plánováním, ale i plánováním strategickým (regionálním). Aktuálně je platné 2. vydání metodiky z roku 2024, v rámci kterého nebyly na území LK učiněny žádné změny ve vymezení center kategorie A – D.

Centra osídlení byla hierarchizována do kategorií A – G. Pro zařazení centra je klíčová velikost centra nejen dle počtu obyvatel centra, ale i dle počtu obyvatel jeho celého spádového území (viz následující tabulka).

Tab. 8 Kategorie center osídlení

Kategorie center			Orientační počet obyvatel (v tisících)	
			Centrum	Spádové území s centrem
A	**Vyšší centra**	významná	100	200
B	**Vyšší centra**	ostatní	50	100
C	**Střední centra**	významná	20	40
D	**Střední centra**	ostatní	15	30
E	**Nižší centra**	významná	10	obvykle nad 20
F	**Nižší centra**	ostatní	5 (3)	obvykle nad 20 (10)
G	**Malá centra**		2 (1)	obvykle nad 5

Zdroj: MMR (2024): *Centra osídlení ČR. Vymezení vyšších a středních centre a metodický postup pro vymezení nižších a malých center*

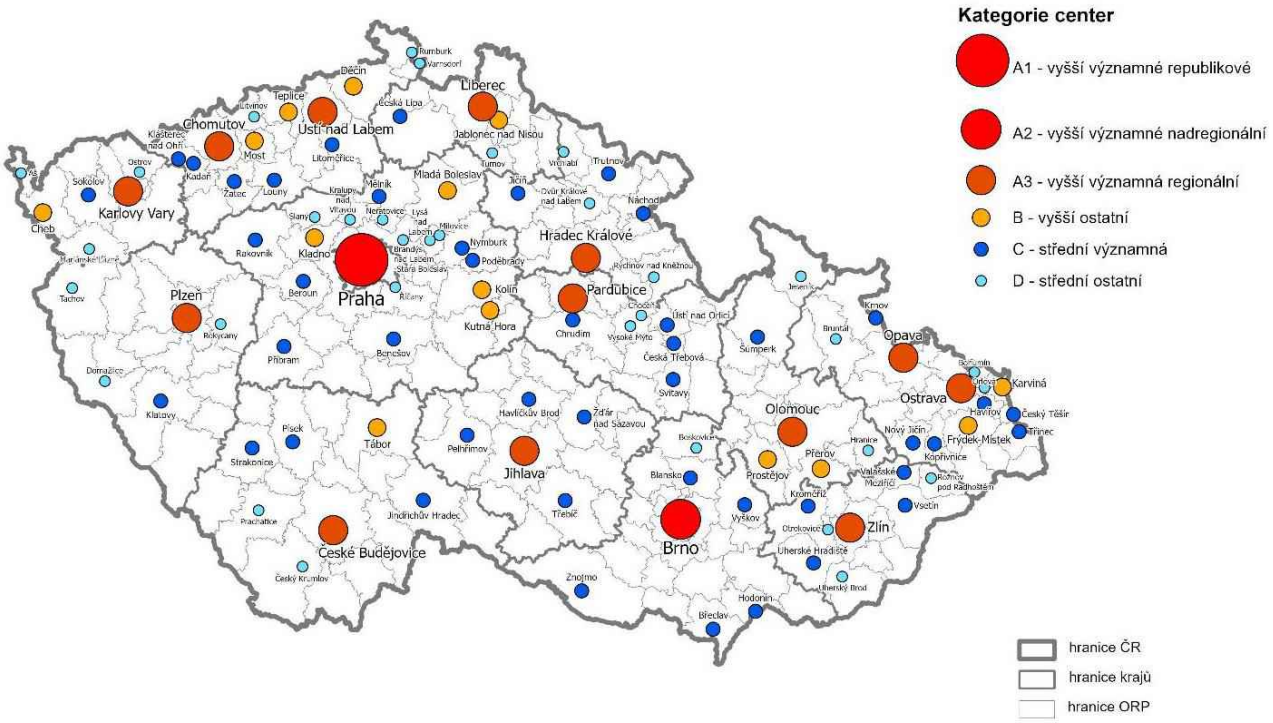

Obr. 13 Návrh kategorizace center osídlení ČR
Zdroj: MMR (2024): *Centra osídlení ČR. Vymezení vyšších a středních center a metodický postup pro vymezení nižších a malých center*

Vyšší centra (A + B) a střední centra (C + D) by měla saturovat podstatnou část potřeb obyvatel svého spádového území. Od kategorie E má mimo obslužných zařízení (veřejných i komerčních) významnou roli nabídka pracovních míst. Dojížďka za prací je pro tato centra významnější než dojížďka za službami. Počet přítomných obyvatel (uživatelů území) je obvykle vyšší než počet obyvatel, což ovlivňuje nároky na infrastrukturu a vybavenost. Centra kategorie F a G jsou významná pro uspokojení základních potřeb obyvatel.

Centra osídlení v jednotlivých kategoriích A – D vymezená MMR jsou následující (viz obr. 13.)**:**

- **VYŠŠÍ CENTRA VÝZNAMNÁ A**

  Brno, České Budějovice, Hradec Králové, Chomutov, Jihlava, Karlovy Vary, **Liberec**, Olomouc, Opava, Ostrava, Pardubice, Plzeň, Praha, Ústí nad Labem, Zlín. Jedná se o krajská města a navíc Chomutov a Opavu. Centra A se dají dle svého významu dále podčlenit na A1 – vyšší centrum republikové (Praha), A2 – vyšší centrum nadregionální (Brno) a A3 – vyšší centra regionální (všechny ostatní, ale i zde nelze zcela srovnávat Ostravu a Opavu).

- **VYŠŠÍ CENTRA OSTATNÍ B**

  Děčín, Frýdek-Místek, Cheb, **Jablonec nad Nisou**, Karviná, Kladno, Kolín – Kutná Hora, Mladá Boleslav, Most, Prostějov, Přerov, Tábor, Teplice.

- **STŘEDNÍ CENTRA VÝZNAMNÁ C**

  Na území LK **Česká Lípa**. V okolí LK v sousedních krajích Jičín, Trutnov, Mělník, Litoměřice.

- **STŘEDNÍ CENTRA OSTATNÍ D**

  Na území LK **Turnov**. V okolí LK v sousedních krajích Vrchlabí, Varnsdorf.

Pro vymezení center E – G, které provádějí kraje, je kromě počtu obyvatel v centru, důležitý i vývoj počtu obyvatel v uplynulých 20 letech, vývoj počtu trvale obydlených bytů v uplynulých 20 letech a časová dostupnost centra ze sídle s trvalou obytnou funkcí. Toto vše jsou tzv. základní kritéria. Dále je třeba ve smyslu výše uvedené metodiky rozlišit 3 základní typy území: Aglomerace (metropolitní oblasti), řídce osídlená území a ostatní území (viz následující tab).

V případě potřeby lze zohlednit i další doplňková specifická kritéria: relativní pracovištní význam, tj. velký počet obsazených pracovních míst v obci vůči počtu obyvatel, lokalizace významného pracoviště z terciéru či kvartéru (např. léčebné zařízení, pracoviště vědy a výzkumu), specifická nadmístní komunitní funkce, dopravně příznivé umístění – cílový či uzlový bod veřejné dopravy, centrální umístění v území umožňující dobro dostupnost z okolních obsluhovaných sídel, urbanistické kvality pro plnění obslužné funkce.

Jednotlivé kategorie center by měly disponovat i odpovídajícím občanským vybavením. Katalog doporučeného vybavení je uveden v metodice. Malá centra G by měla mít alespoň základní vybavenost: MŠ, ZŠ, lékař, pošta, zařízení veřejného stravování, sportoviště, knihovna, hasičská zbrojnice, maloobchodní zařízení, zařízení pečovatelské služby.

Tab. 9 Základní kritéria pro stanovení center osídlení v kategoriích center E - G

Typ území	Počet obyvatel v centrální obci (minimum)	Počet obyvatel v centrální obci a v okruhu její dostupnosti (minimum)	Vývoj počtu obyvatel v uplynulých 20 letech	Vývoj počtu trvale obydlených bytů v uplynulých 20 letech	Časová dostupnost centra ze sídel s trvalou obytnou funkcí (maximum)
E – nižší centra významná					
metropolitní oblasti / aglomerace	10 000	neurčeno	růst	růst	nesleduje se
ostatní území	10 000	20 000	neurčeno	růst či stagnace	30 minut jízdy VHD
řídce osídlené	10 000	neurčeno	neurčeno	neurčeno	30 minut jízdy VHD
F – nižší centra ostatní					
metropolitní oblasti / aglomerace	5 000	neurčeno	růst	růst	nesleduje se
ostatní území	5 000	20 000	neurčeno	neurčeno	20 minut jízdy VHD
řídce osídlené	3 000	neurčeno	neurčeno	neurčeno	20 minut jízdy VHD
G – malá centra					
metropolitní oblasti / aglomerace	2 000 (doporučeno 3 000)	neurčeno	růst	růst	15 minut jízdy VHD
ostatní území	2 000	5 000	neurčeno	neurčeno	15 minut jízdy VHD
řídce osídlené	2 000 (v odůvodněných případech 1 000)	neurčeno	neurčeno	neurčeno	15 minut jízdy VHD

Zdroj: MMR (2024): *Centra osídlení ČR. Vymezení vyšších a středních center a metodický postup pro vymezení nižších a malých center*

Centra osídlení v jednotlivých kategoriích E - G vymezená KÚ LK v roce 2022 pro územní i strategické plánování na území LK jsou následující:

- **NIŽŠÍ CENTRA VÝZNAMNÁ E**

Frýdlant, Jilemnice, Nový Bor, Semily, Tanvald,

Frýdlant nesplňuje hodnotu rozhodujícího kritéria pro růst počtu obyvatel (počet obyvatel zde mezi lety 2001-2021 mírně poklesl), ale jedná se o významné centrum, které poskytuje zázemí pro celý Frýdlantský výběžek, který má silně periferní příhraniční polohu. Od zbytku kraje je na jihu oddělen bariérou Jizerských hor. Zbytek Frýdlantského výběžku sousedí s Polskem, které zde má území bez významnějších center osídlení s nízkým rozvojovým potenciálem. Z hlediska doporučeného vybavení město splňuje všechny podmínky pro kategorii centra E. Z hlediska veřejné správy se jedná o obec s rozšířenou působností. Frýdlantský výběžek je dlouhodobě problémové území republikového významu a pravidelně bývá vymezováno v republikových i krajských dokumentech jako hospodářsky a sociálně slabé. Z hlediska rozvoje území bylo vyhodnoceno, že stabilizace Frýdlantu jako významného nižšího centra osídlení E by měla přispět k žádoucí stabilizaci obyvatelstva celého Frýdlantského výběžku. Bez Frýdlantu vymezeného jako významné nižší centrum by pro obce Frýdlantského výběžku, kromě Raspenavy, bylo centrum kategorie E a jeho vybavenost v požadované časové vzdálenosti dle metodiky MMR nedostupná. V ZÚR LK je Frýdlant vymezen jako centrum mikroregionálního významu vyšší, což odpovídá navržené kategorii E nižší centrum významné.

Jilemnice nesplňuje hodnotu rozhodujícího kritéria pro růst počtu obyvatel (počet obyvatel zde mezi lety 2001-2021 mírně poklesl), ale jedná se o významné centrum východního okraje Libereckého kraje, které je do značné části provázané s Vrchlabím z Královéhradeckého kraje a poskytuje služby svému širšímu zázemí i z důvodu ztížené dojezdnosti do jiných vyšších center díky horskému charakteru území. Východní část okresu Semily je typická výskytem menších obcí s rozptýlenou horskou a podhorskou zástavbou, pro které mají zásadní význam i centra s nižším počtem obyvatel než je metodikou doporučených 10 tisíc obyvatel. Z hlediska veřejné správy se jedná o obec s rozšířenou působností. Z hlediska doporučeného vybavení splňuje všechny podmínky pro kategorii centra E. Bylo zohledněno, že pro obce ve východní části okresu Semily není bez vymezení Jilemnice a Semil většinově dostupné žádné nesporné centrum kategorie E. Pouze malá část obcí z okolí Jilemnice včetně samotného města Jilemnice může být obsloužena z Vrchlabí (Královéhradecký kra). Jilemnice má význam z hlediska cestovního ruchu,

kdy spolu s Vrchlabím poskytuje zázemí a služby pro republikově významná centra cestovního ruchu v západní části Krkonoš. V ZÚR LK je Jilemnice vymezena jako centrum mikroregionálního významu vyšší, což odpovídá navržené kategorii E nižší centrum významné.

Nový Bor splňuje veškerá kritéria požadovaná metodikou a jeho zařazení do center E je nesporné.

Semily nesplňují hodnotu rozhodujícího kritéria pro počet obyvatel (v roce 2021 zde žilo 8 120 obyvatel), ale jedná se o významné centrum, které si díky své roli okresního města zachovává mnoho funkcí a služeb pro své širší zázemí a splňuje tak všechny podmínky doporučeného vybavení pro kategorii centra E. Zároveň bylo zohledněno, že pro obce ve východní části okresu Semily není bez vymezení Semil a Jilemnice většinově dostupné žádné nesporné centrum kategorie E. Část obcí z okolí Jilemnice sice může být obsloužena z Vrchlabí (Královéhradecký kraj) a Lomnice nad Popelkou a Bradlecká Lhota může být obsloužena z Jičína (Královéhradecký kraj), ale to se týká pouze malé části obcí. Není vhodné, aby okresní město Semily bylo zařazeno až do kategorie F a bylo tím zařazeno o 2 řády níže než neokresní město Turnov, které bylo součástí okresu Semily. Z hlediska rozvoje území bylo vyhodnoceno jako žádoucí, aby byly Semily vymezeny jako významné nižší centrum E s příslušnou infrastrukturou, která by měla přispět k jeho stabilizaci a zastavení dalšího nežádoucího úbytku obyvatel nejen Semil (úbytek za posledních 20 let o 1 087 obyvatel), ale i mnoha obcí východní části okresu Semily. V ZÚR LK jsou Semily vymezeny jako centrum mikroregionálního významu vyšší, což odpovídá navržené kategorii E nižší centrum významné.

Tanvald nesplňuje hodnotu rozhodujícího kritéria pro růst počtu obyvatel ani počtu bytů (počet obyvatel zde mezi lety 2001-2021 poklesl, mírně poklesl i počet bytů), ale jedná se centrum, jehož význam pro okolní obce je posilován zejména horským charakterem okolního prostředí, kdy je dojezdnost do jiných vyšších center ztížena. Z hlediska doporučeného vybavení splňuje všechny podmínky pro kategorii centra E. Z hlediska veřejné správy se jedná o obec s rozšířenou působností. Bez Tanvaldu vymezeného jako významné nižší centrum by pro obce mezi Tanvaldem a Železným Brodem bylo centrum kategorie E a jeho vybavenost v požadované časové vzdálenosti dle metodiky MMR nedostupné. Nedostupnost Tanvaldska je zvýšena i nevyhovujícím dopravním napojením, které není schopné konkurovat ostatním vyšším centrům v kraji. Výsledkem je hospodářsky a sociálně stagnující území na okraji republikově významné rozvojové oblasti, které je třeba stabilizovat a zvýšit jeho rozvojové předpoklady. K této stabilizaci by mělo přispět i vymezení Tanvaldu jako významného nižšího centra s odpovídající infrastrukturou služeb. V ZÚR LK je Tanvald vymezen jako centrum mikroregionálního významu vyšší, což odpovídá navržené kategorii E nižší centrum významné.

- **NIŽŠÍ CENTRA OSTATNÍ F**

Cvikov, Český Dub, Doksy, Hrádek nad Nisou, Chrastava, Jablonné v Podještědí, Lomnice nad Popelkou, Mimoň, Nové Město pod Smrkem, Rokytnice nad Jizerou, Železný Brod

Český Dub nesplňuje hodnotu rozhodujícího kritéria pro růst počtu obyvatel (počet obyvatel zde mezi lety 2001-2021 poklesl), ale díky své poloze vnitřní periferie mezi Ještědským hřbetem a slabě osídlenému území bývalého vojenského prostoru Ralsko poskytuje zázemí pro širší území. Z hlediska doporučeného vybavení poskytuje většinu služeb daných pro kategorii center F. Bez Českého Dubu vymezeného jako ostatní nižší centrum by pro cca 10 obcí Českodubska mezi Libercem a Ralskem bylo centrum kategorie F a jeho vybavenost v požadované časové vzdálenosti dle metodiky MMR nedostupné. V ZÚR LK je Český Dub vymezen jako centrum mikroregionálního významu nižší, což odpovídá navržené kategorii F nižší centrum ostatní.

- **MALÁ CENTRA G**

Desná, Dubá, Harrachov, Hejnice, Hodkovice nad Mohelkou, Jablonec nad Jizerou, Josefův Důl, Kamenický Šenov, Osečná, Raspenava, Rovensko pod Troskami, Rychnov u Jablonce nad Nisou, Smržovka, Stráž pod Ralskem, Velké Hamry, Vysoké nad Jizerou, Zákupy, Žandov

Zákupy v zázemí okresního města a významného středního centra Česká Lípa nesplňují bez nestandardního započítání České Lípy hodnotu rozhodujícího kritéria pro počet obyvatel v okruhu jeho dostupnosti (celkový počet obyvatel je 4 228). Zákupy jsou neopomenutelným centrem z hlediska kultury a cestovního ruchu postaveného zejména na národní kulturní památce zámku Zákupy s hodnotným a rozsáhlým zámeckým areálem s historií a na pobytové rekreaci u vody. Zákupy byly na základě svých obslužných funkcí povýšeny na město již roku 1541. Z hlediska doporučeného vybavení splňuje podmínky pro kategorii centra G. V ZÚR LK jsou Zákupy vymezeny jako centrum subregionálního významu, což odpovídá navržené kategorii G malé centrum.

Rovensko pod Troskami nesplňuje hodnotu rozhodujícího kritéria pro počet obyvatel v okruhu jeho dostupnosti (celkový počet obyvatel je 4 091), avšak poskytuje zázemí pro jinak zcela neobslouženou a z jiných center G nedostupnou oblast. Lze předpokládat, že význam centra a okruh jeho dostupnosti se s plánovanou realizací silnice I/35 ještě zvýší. Rovensko pod Troskami je i dle vymezení v ZÚR LK centrem z hlediska cestovního ruchu, neboť poskytuje spolu s Turnovem, Karlovicemi a Malou Skálou zázemí a služby pro podoblast cestovního ruchu Český ráj. Z hlediska doporučeného vybavení splňuje podmínky pro kategorii centra G. V ZÚR LK je Rovensko pod Troskami vymezeno jako centrum subregionálního významu, což odpovídá navržené kategorii G malé centrum.

Pohraniční město Harrachov nesplňuje i díky horskému a velmi členitému terénu hodnotu rozhodujícího kritéria pro počet obyvatel v okruhu jeho dostupnosti (pokud se objektivně nepočítá železniční stanice Harrachov a autobusová zastávka Na Mýtě umístěné mimo centrum je celkový počet obyvatel 2 160). Avšak je zde třeba zohlednit jeho význam pro cestovní ruch, kdy je počet uživatelů obce i jejího okolí mnohonásobně vyšší než počet trvale bydlících obyvatel (město tak splňuje specifické kritérium – specifická nadmístní komunitní funkce). Harrachov je republikově významné horské centrum cestovního ruchu v Západních Krkonoších a zároveň na okraji Jizerských hor s občanskou vybaveností pro sport republikového významu. Z hlediska doporučeného vybavení splňuje podmínky pro kategorii

centra G. V ZÚR LK je Harrachov vymezen jako centrum mikroregionálního významu nižší, a proto bylo vhodné, aby byl navržen alespoň v kategorii G malé centrum.

Osečná nesplňuje hodnotu rozhodujícího kritéria pro počet obyvatel (v roce 2021 zde žilo 1 179 obyvatel), avšak je zde třeba zohlednit periferní umístění centra a jeho okolí mezi Ještědským hřbetem a bývalým vojenským újezdem Ralsko jeho specifickou roli lázeňského střediska, kdy je počet uživatelů obce i jejího okolí vyšší než počet trvale bydlících obyvatel (město tak splňuje specifické kritérium – specifická nadmístní komunitní funkce). Z hlediska doporučeného vybavení splňuje většinu podmínek pro kategorii centra G. V ZÚR LK je Osečná vymezena jako centrum subregionálního významu, což odpovídá navržené kategorii G malé centrum.

Specifické horské město Josefův Důl nesplňuje hodnotu rozhodujícího kritéria pro počet obyvatel (v roce 2021 zde žilo 877 obyvatel), avšak je zde třeba zohlednit jeho významnou atraktivitu pro cestovní ruch jako nástupní místo a centrum cestovního ruchu v Jizerských horách, a zejména druhé bydlení, kdy je počet uživatelů obce i jejího okolí celý rok podstatně vyšší než počet trvale bydlících (oficiálních) obyvatel (město tak splňuje specifické kritérium – specifická nadmístní komunitní funkce). Postavení Josefova Dolu v sídelní struktuře a jeho zařazení mezi malá centra vyplývá i z historie, kdy u velkého množství objektů trvalého bydlení došlo v průběhu 20. století ke změně na bydlení druhé a z trvalých obyvatel ke změně na rekreanty, chataře a chalupáře. Z hlediska doporučeného vybavení splňuje většinu podmínek pro kategorii centra G. V ZÚR LK je Josefův Důl vymezen jako centrum subregionálního významu, což odpovídá navržené kategorii G malé centrum.

Podle metodiky bylo MMR a krajem vymezeno 38 center osídlení. Dostupnost center byla počítána na základě časového dojezdu z hlavních sídel obcí veřejnou dopravou v pracovní den od 6:00 hodin dle webové aplikace IDOS. Na základě metodiky MMR nebyly při vymezování center osídlení zohledněny data dojížďky a vyjížďky ze SLDB, která jsou k těmto účelům standardně využívána. Pro centra, kde došlo k mírnému odchýlení od nastavené metodiky (rozhodujících kritérií), je v textu níže uvedeno zdůvodnění. Ostatní níže neuvedená centra splňují všechna rozhodující kritéria pro zařazení do příslušné kategorie.

Při vymezování center kategorie E-G byla zohledněna i sídelní struktura z platných a závazných ZÚR LK. V ZÚR LK je vymezeno stejných 38 center osídlení v 6 hierarchicky uspořádaných kategoriích. Názvy hierarchických kategorií neodpovídají nové metodice MMR. Centra osídlení v ZÚR LK však odpovídají centrům osídlení v kategorii A-G vymezenými dle nové metodiky MMR. Zařazení center do hierarchických kategorií v ZÚR LK až na několik výjimek v kategorii F a G rovněž odpovídá novému vymezení (srovnání je v tab. 8).

Tab. 10 Srovnání vymezení center osídlení dle metodiky MMR a dle ZÚR LK

ZÁSADY ÚZEMNÍHO ROZVOJE LIBERECKÉHO KRAJE	METODIKA MMR
CENTRUM MAKROREGIONÁLNÍHO VÝZNAMU Praha	A. VYŠŠÍ CENTRUM VÝZNAMNÉ A.1 VYŠŠÍ CENTRUM REPUBLIKOVÉ Praha A.2 VYŠŠÍ CENTRUM NADREGIONÁLNÍ Brno A.3. VYŠŠÍ CENTRUM REGIONÁLNÍ Liberec
CENTRUM NADREGIONÁLNÍHO VÝZNAMU Liberec	
CENTRUM REGIONÁLNÍHO VÝZNAMU Česká Lípa, Jablonec n/N, Turnov	B. VYŠŠÍ CENTRUM OSTATNÍ Jablonec n/N
	C. STŘEDNÍ CENTRUM VÝZNAMNÉ Česká Lípa
	D. STŘEDNÍ CENTRUM OSTATNÍ Turnov (14465)
CENTRUM MIKROREGIONÁLNÍHO VÝZNAMU – VYŠŠÍ Frýdlant, Jilemnice, Nový Bor, Tanvald, Semily	E. NIŽŠÍ CENTRUM VÝZNAMNÉ Frýdlant, Jilemnice, Nový Bor, Tanvald, Semily
CENTRUM MIKROREGIONÁLNÍHO VÝZNAMU – NIŽŠÍ Cvikov, Český Dub, Desná, Doksy, Dubá, Harrachov, Hejnice, Hrádek n/N, Chrastava, Jablonné v Podještědí, Kamenický Šenov, Lomnice n/P, Nové Město p/S, Mimoň, Rokytnice n/J, Smržovka, Stráž p/R, Velké Hamry, Železný Brod	F. NIŽŠÍ CENTRUM OSTATNÍ Cvikov, Český Dub, Doksy, Hrádek n/N, Chrastava, Jablonné v Podještědí, Lomnice n/P, Mimoň, Nové Město p/S, Rokytnice n/J, Železný Brod
CENTRUM SUBREGIONÁLNÍHO VÝZNAMU Hodkovice n/M, Jablonec n/J, Josefův Důl, Osečná, Raspenava, Rovensko p/T, Rychnov u Jablonce n/N, Vysoké n/J, Zákupy, Žandov	G. MALÉ CENTRUM Desná, Dubá, Harrachov, Hejnice, Hodkovice n/M, Jablonec n/J, Josefův Důl, Kamenický Šenov, Osečná, Raspenava, Rovensko p/T, Rychnov u Jablonce n/N, Smržovka, Stráž p/R, Velké Hamry, Vysoké n/J, Zákupy, Žandov

Zdroj: ZÚR LK a výpočty KÚLK dle metodiky MMR
Poznámka: centra uvedená červeným textem nesplňují kompletně kritéria, a proto je jejich zařazení v hierarchizaci zdůvodněno v textu výše, centra uvedená zeleným textem jsou v ZÚR LK hierarchizována výše než dle aktuální metodiky

Pro kategorie center by měly být stanoveny i odpovídající zásady územního rozvoje a úkoly pro územní plánování:

- Pro **vyšší centra** osídlení:
  zásady pro usměrňování územního rozvoje a rozhodování o změnách v území:
  a) posílit význam centra zejména umístěním a rozvojem celokrajských a některých republikových obslužných funkcí ve správě, školství, vědě a výzkumu, zdravotnictví a kultuře;
  b) rozvíjet bydlení a ekonomické aktivity, zejména aktivity v oblasti služeb a znalostní ekonomiky;
  c) doplněním silnic nadřazené sítě snížit zatížení centrálních částí měst;
  d) zlepšit standard regionální železniční dopravy, vč. záchytných parkovišť P+R;
  e) koordinovat veřejnou železniční a autobusovou dopravu pro zvýšení efektivnosti systému;
  f) chránit kulturní a přírodní hodnoty a využít je pro udržitelný rozvoj cestovního ruchu.
  úkoly pro územní plánování:
  a) zabezpečovat územní podmínky pro rozvoj vyšších obslužných funkcí;
  b) vytvářet podmínky pro vyšší uplatnění městské a regionální hromadné dopravy;
  c) ověřit rozsah přestavbových území.

- Pro **střední centra** osídlení:
  zásady pro usměrňování územního rozvoje a rozhodování o změnách v území:
  a) rozvíjet regionální obslužné funkce v oblasti školství, zdravotnictví a kultury;
  b) rozvíjet bydlení a ekonomické aktivity, zejména aktivity v oblasti výrob a služeb vytvářející větší počet pracovních příležitostí;
  c) zlepšit situaci v dopravním napojení a dopravní obslužnosti;
  d) chránit kulturní a přírodní hodnoty a využít je pro udržitelný rozvoj cestovního ruchu;
  úkoly pro územní plánování:
  a) zabezpečovat územní podmínky pro rozvoj bydlení, obslužných i ekonomických aktivit;
  b) vytvářet podmínky pro zlepšení dopravní obslužnosti vyšším uplatněním hromadné dopravy ve svém spádovém obvodě;
  c) koordinovat rozvoj se sousedními obcemi.

ZJIŠTĚNÍ A VYHODNOCENÍ HODNOT ÚZEMÍ

- centra osídlení (38)
- dobrá dostupnost nadřazených center (metropolí) z území LK – Praha, Drážďany

ZJIŠTĚNÍ A VYHODNOCENÍ LIMITŮ VYUŽITÍ ÚZEMÍ

V rámci tematického okruhu struktura osídlení nejsou vymezovány speciální limity využití území. Limitujícím faktorem však může být nevyhovující správní členění území, kdy obce administrativně patří do jiného území než funkčně. Limitem v LK je i nedokončená územní reforma některých orgánů státní správy po bývalém krajském členění Československa, protože území LK patřilo do Východočeského a Severočeského kraje. Limitem z hlediska vnitřní integrity LK může být spádovost některých okrajových území k centrům mimo území LK.

6 SOCIODEMOGRAFICKÉ PODMÍNKY A BYDLENÍ

ZJIŠTĚNÍ A VYHODNOCENÍ STAVU A VÝVOJE ÚZEMÍ

6.1 OBYVATELSTVO

VÝVOJ POČTU OBYVATELSTVA (JEV UAPK_001)

LK je počtem obyvatel po Karlovarském kraji druhým nejméně zalidněným krajem ČR. Ke konci roku 2001 měl LK celkem 428 368 obyvatel, od té doby počet obyvatel mírně stoupá**,** výjimku tvořil rok 2021 kdy pozorujeme opět úbytek, který mohl být způsoben pandemií Covid-19, avšak následují roky počet obyvatel stoupá. V porovnání s rokem 2001 došlo k nárůstu o více jak 23 000 na celkových **450 728** obyvatel. Podrobný vývoj počtu obyvatel v LK a jeho ORP za období 1869–2023 je v následující tabulce. Tyto údaje jsou také v *tabulkové příloze **6_1*** k dispozici i po jednotlivých obcích.

V posledním období letech se počet obyvatel v LK téměř nemění, v ORP TAN je počet obyvatel dokonce nejnižší ze sledovaného období. Dlouhodobě se zvyšuje počet obyvatel v ORP ČL, které k roku 2023 dosáhlo svého maxima.

Tab. 11 Vývoj počtu obyvatel v LK a jeho ORP v období 1869–2023

	1869	1890	1910	1921	1930	1950	1961	1970	1980	1991	2001	2011	2015	2019	2021	2023
ČL	74 911	70 997	69 479	67 850	73 600	51 106	**51 097**	51 353	60 174	73 053	75 881	76 623	76 681	76 998	75 119	**77 233**
FRÝ	39 840	42 325	**47 492**	41 066	39 800	**23 553**	24 726	23 773	24 414	23 555	24 285	24 865	24 542	24 479	23 696	24 641
JN	**33 386**	46 731	69 519	61 586	**74 995**	44 290	46 569	46 198	50 799	53 177	53 119	54 710	55 323	56 027	55 494	58 012
JIL	**46 191**	44 389	43 809	38 110	36 929	25 689	24 315	23 270	23 603	23 009	22 973	22 560	22 273	22 137	**21 225**	22 002
LBC	119 707	137 682	**160 100**	149 156	159 796	**107 438**	116 281	120 406	132 035	135 095	134 131	140 749	142 929	145 634	144 908	150432
NB	38 829	41 985	**43 017**	38 318	41 323	**22 857**	23 142	23 193	25 216	25 114	25 963	26 529	26 340	26 302	25 840	26 277
SEM	36 164	38 860	**41 322**	37 035	38 274	30 037	28 808	28 311	27 659	27 456	27 022	26 241	25 719	25 896	**25 025**	25 574
TAN	28 376	34 125	**40 547**	34 216	36 863	23 484	21 904	21 326	22 155	21 707	22 086	21 455	20 806	20 412	**19 653**	20 464
TUR	33 663	37 617	38 782	36 968	**38 872**	31 670	31 929	31 316	31 824	**30 718**	30 900	32 544	32 953	33 623	32 558	33 786
ŽB	13 692	16 116	17 580	16 211	**18 296**	12 867	13 070	12 550	13 383	12 289	12 008	12 324	12 073	12 182	**11 702**	12 307
LK	**464 759**	**510 827**	**571 647**	**520 516**	**558 748**	**372 991**	**381 841**	**381 696**	**411 262**	**425 173**	**428 368**	**438 600**	**439 639**	**443 690**	**435 220**	**450728**

Zdroj: GIS ÚP LK (ÚAPK_001) z dat ČSÚ. Maxima počtu obyvatel ve sledovaném období zeleně, minima červeně.

Z tab. 11 a grafu 1 vyplývá, že většina ORP měla za sledované období maximální počet obyvatel při SLDB v roce 1910. Po 2. světové válce proběhl poválečný odsun německého obyvatelstva z pohraničí s důsledkem úbytku počtu obyvatel, který se doposud nepodařilo nahradit. Tento úbytek byl sice zčásti kompenzován osídlením z jiných částí tehdejšího Československa, ale tohoto obyvatelstva bylo početně méně a nemělo žádné vazby k území. Výjimkou je ORP Česká Lípa, která předválečného stavu dosáhla již v 90. letech minulého století a maximum měla v roce 2019. K výraznému nárůstu počtu obyvatel došlo mezi lety 1970 a 1990 (o více než 10 %). Od 90. let počet obyvatel kraje vzrostl jen mírně. Data vývoje počtu obyvatel ukazují nárůst obyvatel mezi lety 1991 a 2019 u ORP ČL, FRÝ, JN, LBC, NB a TUR. Mírný pokles počtu obyvatel v celém kraji je znatelný v roce 2021, kdy probíhala pandemie onemocnění COVID-19.

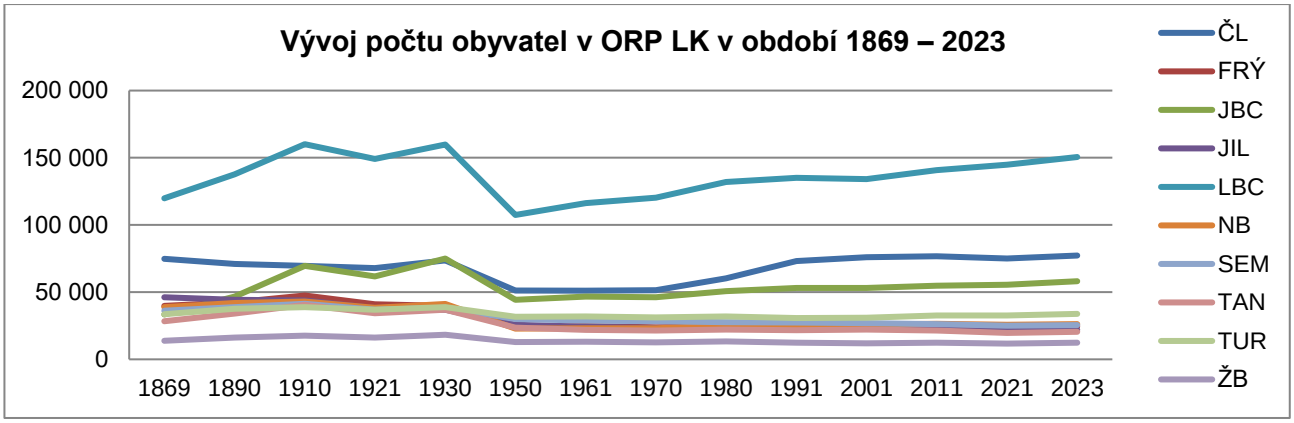

Graf 1 Vývoj počtu obyvatel v ORP Libereckého kraje v období 1869–2023
Zdroj: GIS ÚP LK (ÚAPK_001) z dat ČSÚ

Na následujícím obrázku vidíme přirozený přírůstek za rok 2023 vztažený vždy k počtu obyvatel dané obce, aby byla výsledná čísla porovnatelná. Nejvyšší procentuální přírůstek obyvatel byl v obcích Bělá, Oldřichov v Hájích, Horka u Staré Paky, Veselá, Soběslavice, Janův Důl, Rovensko pod Troskami, Vlastibořice, Roprachtice, Pulečný a Roztoky u Jilemnice. Nejvyšší procentuální úbytek obyvatel byl v obcích Roztoky u Semil, Radimovice, Velenice, Mařenice, Jindřichovice pod Smrkem, Janovice v Podještědí a Držkov..

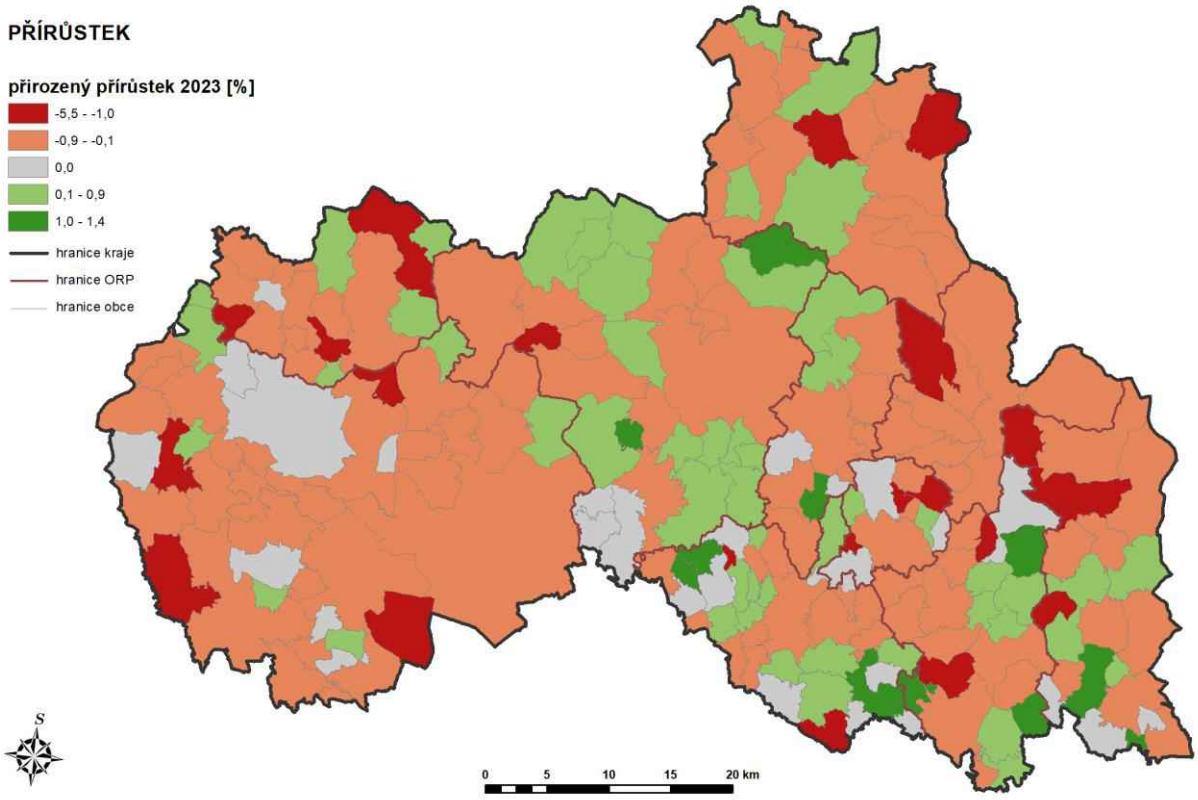

Obr. 14 Přirozený přírůstek v roce 2023
Zdroj: GIS ÚP LK z dat ČSÚ, jev UAPK_001, akt10_2024

Saldo migrace obyvatel vyjadřuje rozdíl počtu přistěhovalých (imigrantů) a vystěhovalých obyvatel (emigrantů). Na následujícím obr. lze pozorovat saldo migrace v jednotlivých obcích LK.

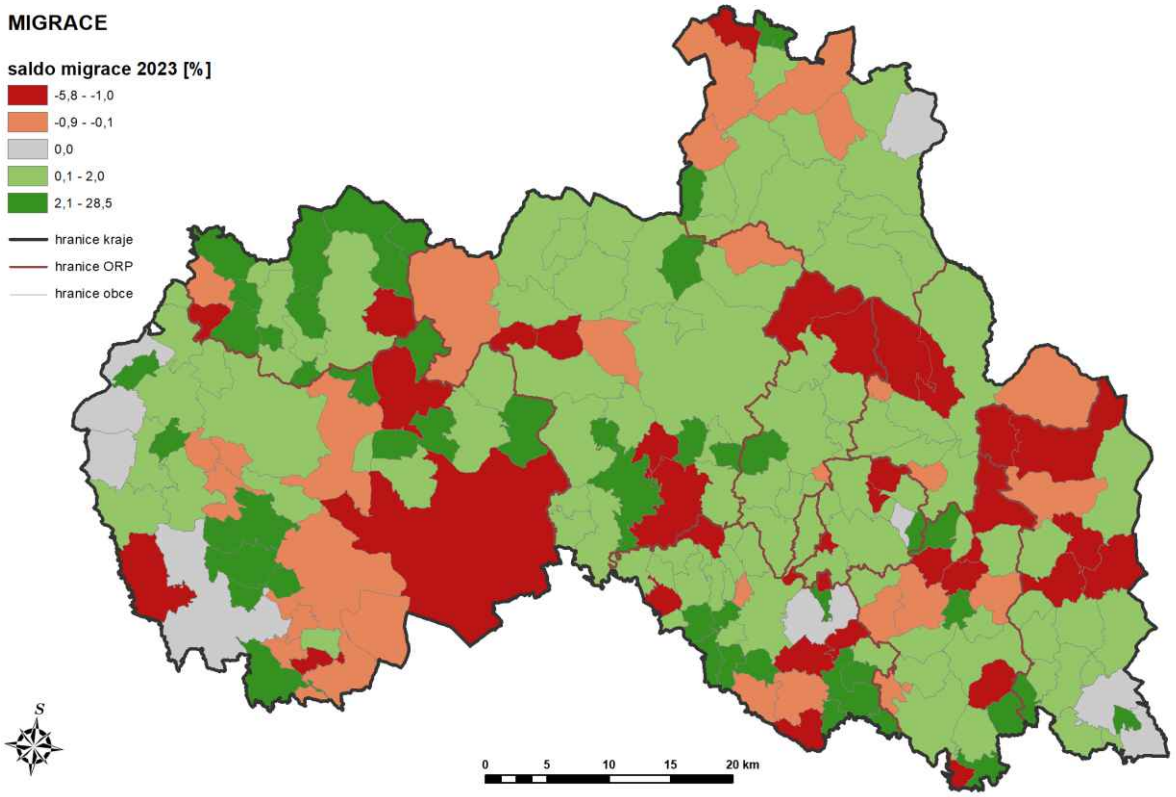

Obr. 15 Saldo migrace v roce 2023
Zdroj: GIS ÚP LK z dat ČSÚ, jev UAPK_001, ak10_2024

Nejvíce % obyvatelstva ztratily vlivem migrace obce Albrechtice v Jizerských horách, Troskovice, Josefův Důl a Loučky. Naopak nejvíce % obyvatel získaly vlivem migrace obce Ktová, Jeřmanice, Vlastiboř a Krompach.

VĚKOVÁ STRUKTURA – PODÍL OBYVATEL 0–14, PODÍL OBYVATEL VE VĚKU 65 LET A VÍCE (JEV UAPK_002a)

Údaje o věkové struktuře obyvatel jsou dostupné každoročně od ČSÚ. Průměrný věk obyvatel v LK je dle ČSÚ 42,9 let (2023) a ve srovnání s rokem 1991 se zvýšil o 7,1 let. Oproti republikovému průměru má LK o 0,1 roku starší věkovou strukturu. Mezi kraji LK zaujímá 4. místo ve věkovém průměru svých obyvatel po SČK, HMP a USK.

Pokud se blíže podíváme na jednotlivá ORP LK v následující tabulce, největší podíl obyvatel ve věku 65 a více let se dlouhodobě nachází v ORP Železný Brod. Dle údajů za rok 2023 se mu však velice přiblížily i ORP Semily, Tanvald a Jilemnice. Naopak nejvyšší podíl obyvatel ve věku 0–14 let vykazuje ORP Liberec, Jablonec nad Nisou a Turnov. Pokud srovnáme věkovou strukturu v roce 2023 s rokem 2013, vidíme, že ve všech ORP roste podíl obyvatel ve věku 65 a více let. Ve zmiňovaném ORP Železný Brod, které má k roku nejvyšší podíl obyvatel 65+, sledujeme také výrazný nárůst obyvatel ve věku 0–14 let (oproti 14,8 % v roce 2013 je to pro rok 2023 už 16,0 %). Strukturu za obce pak lze vyčíst z kartogramu na obr. 16.

Tab. 12 Věková struktura obyvatel LK a jeho ORP v letech 2013, 2015, 2017, 2019, a 2023 v %

	2013			2015			2017			2019			2023		
	0–14	15–64	65 a více	0–14	15–64	65 a více	0–14	15–64	65 a více	0–14	15–64	65 a více	0–14	15–64	65 a více
ČL	16,1	69,3	14,6	16,1	67,8	16,1	16,4	66,4	17,2	16,4	65,4	18,2	15,7	64,8	19,5
FRÝ	16,1	68,0	16,0	16,2	66,3	17,5	16,2	64,6	19,2	16,3	63,5	20,2	15,9	63,3	20,9
JBC	15,5	67,2	17,2	16,0	65,5	18,5	16,6	63,8	19,6	16,6	62,9	20,5	16,3	62,8	20,9
JIL	15,1	67,1	17,8	15,2	65,7	19,1	15,1	64,3	20,6	15,4	63,1	21,5	15,1	61,9	23,1
LBC	15,9	67,1	17,0	16,3	65,5	18,2	16,6	64,1	19,3	16,8	63,4	19,8	16,2	63,9	19,8
NB	15,0	67,8	17,3	14,9	66,0	19,1	15,1	64,2	20,7	15,2	63,0	21,8	14,7	62,6	22,7
SEM	14,5	66,5	19,0	14,9	65,1	20,0	15,4	63,6	21,0	15,8	62,4	21,8	15,6	61,2	23,1
TAN	14,5	67,6	17,9	14,5	66,1	19,4	14,6	64,4	21,0	15,0	63,1	21,9	14,6	62,4	23
TUR	15,0	66,4	18,6	15,2	65,2	19,6	15,7	63,6	20,7	16,0	62,8	21,2	16,4	62,2	21,5
ŽB	14,8	66,3	19,0	14,9	64,0	21,0	16,0	61,9	22,1	16,0	61,0	23,0	16	60,8	23,2
LK	**15,5**	**67,5**	**17,0**	**15,8**	**65,9**	**18,3**	**16,1**	**64,4**	**19,5**	**16,3**	**63,4**	**20,3**	**15,6**	**62,6**	**21,8**

Zdroj: GIS ÚP LK (UAPK_002a, akt10/2024).

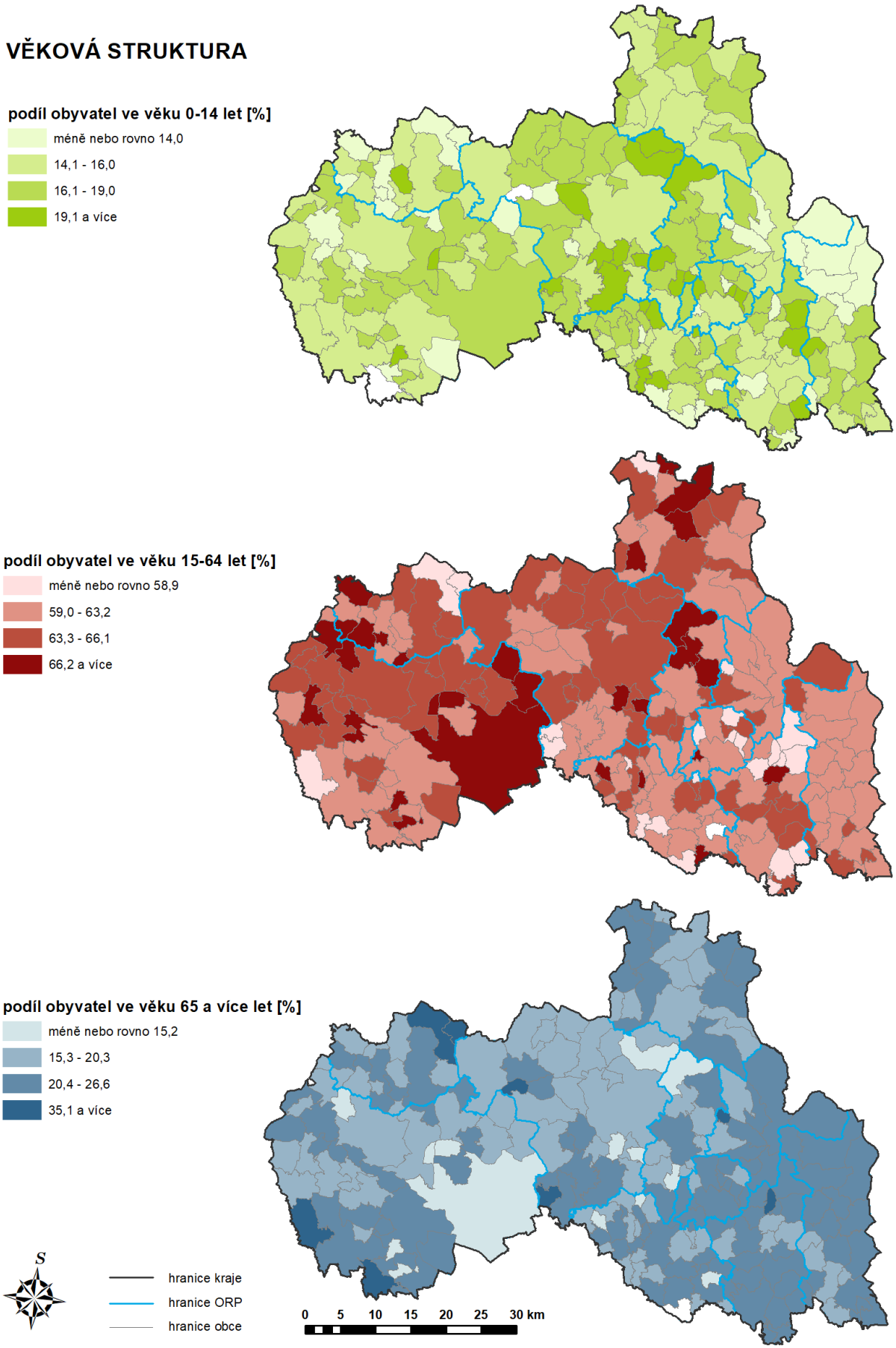

Obr. 16 Věková struktura obyvatelstva v obcích LK 2023 v [%]
Zdroj: GIS ÚP LK z dat ČSÚ, jev UAPK_002a, akt10_2024

UŽIVATELÉ ÚZEMÍ

Nejen pro potřebu územně plánovací činnosti se ukazuje, že ukazatel počtu trvale bydlících obyvatel (TBO) je v dnešní době nevyhovující, protože nevypovídá dostatečně o tom, kolik lidí se v daném území běžně vyskytuje, tedy kolik lidí dané území běžně užívá. Toto je klíčové vědět například pro dimenzování občanské, technické a dopravní vybavenosti. Rozdíl mezi TBO a obyvatelstvem, které dané území užívá, je například velmi významný v oblastech nadměrně zatížených CR.

Sledování obyvatelstva se tak mění i v rámci SLDB. V roce 1869 se zjišťovalo obyvatelstvo přítomné civilní, v letech 1880–1950 obyvatelstvo přítomné, v letech 1961–1991 obyvatelstvo trvale bydlící, v roce 2001 obyvatelstvo trvale bydlící včetně cizinců s dlouhodobým pobytem a v roce 2011 obyvatelstvo obvykle přítomné.

Z tohoto důvodu byl pro potřeby krajské ÚPČ zaveden v ÚAP (08/2008) pojem **uživatel území**. Pro konkrétní aplikování uživatelů území je dále rozlišen tzv. počet sezónních uživatelů území, počet ostatních uživatelů území a počet potenciálních uživatelů území.

6.1.1.1 SEZÓNNÍ UŽIVATELÉ ÚZEMÍ (SUÚ, VIZ PŘÍL. 14_1)

SUÚ představují počet lůžek v OIR a HUZ. SUÚ jsou tedy vícedenní návštěvníci obce. Lepšího modelování skutečnosti by bylo dosaženo i započítáním jednodenních návštěvníků, ale takovéto informace nejsou dostupné. Výpočet SUÚ (= lůžka OIR + lůžka HUZ) je náročný na datové zdroje, které jsou neaktuální, proto je nutno brát výsledky výpočtu s rezervou.

Počet lůžek v HUZ je údaj poskytnutý od ČSÚ z Registru HUZ za rok 2023. U některých obcí jsou tato data chráněna jako individuální data. Zpravidla tomu tak bývá u obcí, kde je počet HUZ menší. U těchto obcí bylo možné dohledat z databáze ČSÚ (Hromadná ubytovací zařízení České republiky) názvy ubytovacích zařízení a následně telefonicky zjistit počet lůžek v jednotlivých zařízeních. Obecně je nutné konstatovat, že v registru HUZ jsou nižší počty, než odpovídají skutečnosti a získaná data je pak nutné brát s rezervou.

Počet lůžek v OIR není již ze SLDB 2001 a 2011 dostupný a je tak nahrazen počtem lůžek v neobydlených bytech z důvodu rekreace, přičemž se počítá s myšlenkovou konstrukcí, že v každém neobydleném bytě z důvodu rekreace jsou k dispozici průměrně 4 lůžka. Ze SLBD 2021 již nejsou k dispozici ani neobydlené byty z důvodu rekreace, proto tato data nebyla aktualizována.

6.1.1.2 OSTATNÍ UŽIVATELÉ ÚZEMÍ (OUÚ, VIZ PŘÍL. 14_1)

OUÚ představují saldo denního pohybu za prací a do škol a SUÚ. Saldo denního pohybu za prací a do škol je zjišťováno v rámci SLDB. Výpočet SUÚ je popsán výše.

6.1.1.3 POTENCIÁLNÍ UŽIVATELÉ ÚZEMÍ (PUÚ, VIZ PŘÍL. 14_1)

PUÚ je přesnějším modelem obyvatelstva obcí než model TBO. PUÚ představuje trvale bydlící obyvatelstvo (k roku 2019) a saldo ostatních uživatelů území (viz výše).

S výpočty uživatelů území se dále v ÚAP pracuje v tématu 5 Struktura osídlení, regionalizace, kde jsou provedeny i výpočty zatížení zastavěného území uživateli území (PUÚ), které ukazují, že mnohé malé „venkovské“ obce mají daleko větší počet uživatelů území vztažený na jednotkovou plochu (např. ha či m^2) zastavěného území než velká města.

Prakticky se to projevuje tak, že o víkendu v případě příznivého počasí v letní nebo častěji v zimní sezóně je v obci několikanásobně větší počet lidí (lyžařů, cyklistů, návštěvníků významné památky) než je trvalých nebo trvale přítomných obyvatel. Proto jsou v ZÚR LK uvedena centra a obce s významným vlivem uživatelů území.

6.2 BYDLENÍ A BYTOVÝ FOND

VÝSTAVBA DOMŮ A BYTŮ (JEV UAPK_011)

V relativním množství dokončených bytů (tedy dokončené byty na 1 000 obyvatel) byl **LK dlouhodobě pod průměrem ČR**. V roce 2000 činila bytová výstavba v LK 2,3 dokončených bytů/1 000 obyvatel (ø ČR 2,5 bytů/1 000 obyvatel), v roce 2010 byl počet dokončených bytů v LK 2,9 /1 000 obyvatel (ø ČR 3,5 bytů). V roce 2012 je však LK s 2,9 dokončenými byty na 1 000 obyvatel mírně nad průměrem ČR (2,8 bytů) a v roce 2014 je průměr LK 2,8 dokončených bytů na 1000 obyvatel a průměr ČR je 2,3 bytů/1000 obyvatel. Průměr ČR tak v posledních letech klesá a LK se tak dostává nad její průměr.

V roce 2022 se v LK započalo s výstavbou 1 444 bytů, což je zhruba o 50 méně než předchozí rok. V přepočtu na 1 000 obyvatel kraje je to tedy průměrně 3,2 bytů/1 000 obyvatel (ø ČR 3,6 bytů/1 000 obyvatel). Počet dokončených bytů vzrostl téměř o 20 % na 1046, což znamená průměrně 2,3 bytů/1 000 obyvatel, v měřítku ČR činí průměr 3,4 bytů/1 000 obyvatel.

V absolutních číslech má počet započatých i dokončených bytů dlouhodobě nejvyšší ORP Liberec, což je dáno přítomností krajského města Liberec. Stejně tak nejméně dokončených bytů pozorujeme v ORP Železný Brod (20), které je nejmenším ORP na území LK. V kapitole 6.2 se však pracuje převážně s relativními údaji, které umožňují spravedlivou komparaci jednotlivých ORP. Vývoj počtu zahájených a dokončených bytů v celém LK je patrný z grafu 2.

Graf 2 Vývoj počtu zahájených a dokončených bytů v LK v letech 1998–2022

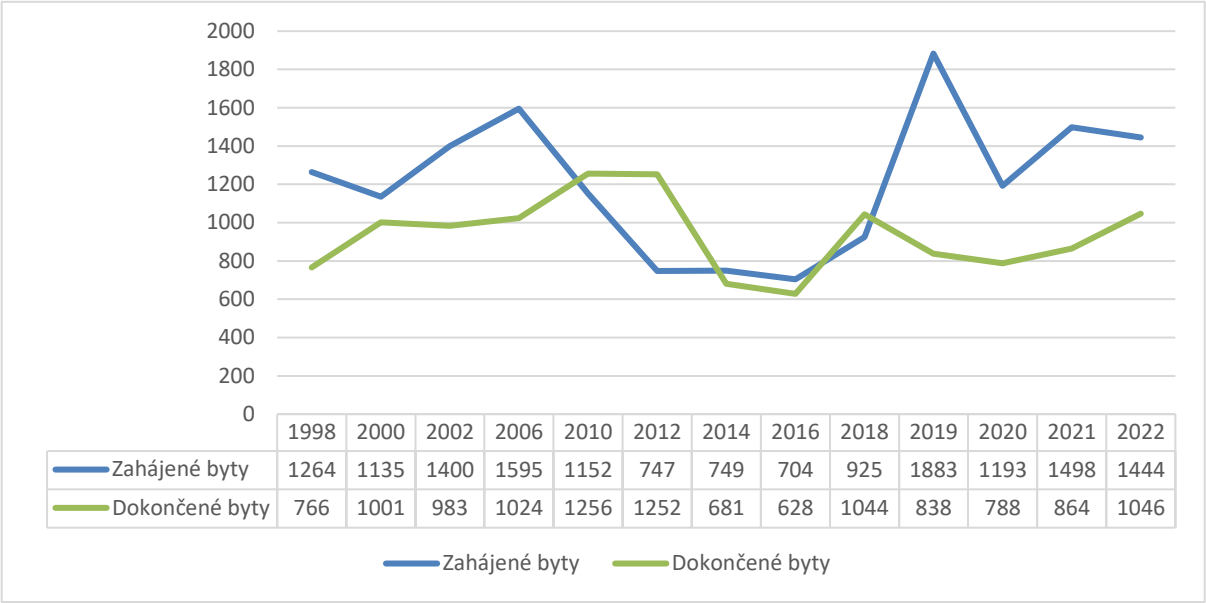

Zdroj: Statistická ročenka LK 2012–2023; data za 2008 chybí

Dlouhodobý vývoj počtu zahájených a dokončených bytů je velmi kolísavý, tento trend je však patrný i v ostatních krajích ČR. Nejnižší počet zahájených bytů ve sledovaném období byl v roce 2016, nejvyšší naopak v roce 2022.

V letech 2012–2016 je vidět velmi nízký počet zahájených bytů v BD, většina obyvatel tedy preferuje výstavbu vlastního bydlení v RD. Tento trend pokračuje ještě v letech 2017 (671 zahájených bytů v RD oproti 15 v BD) a 2018 (669 oproti 81). V roce 2019 došlo k již zmiňovanému dvojnásobnému nárůstu zahájených bytů, z toho je v RD „pouze" 655 a v BD rekordních 939. Od roku 2020 je patrný každoroční nárůst dokončených bytů. Počet zahájených mírně klesá.

Počet zahájených i dokončených bytů v penzionech a domovech pro seniory byl nejvyšší v letech 2001–2004, poté významně poklesl. V posledních letech nejsou údaje k dokončeným bytům domovech pro seniory dohledatelné, neboť nejsou již sledovány statistickým úřadem. Nejvíce dokončených bytů (bez rozlišení na BD a RD) je v letech 2004, 2010 a 2012. Je vidět, že se jedná o dokončené byty z předchozích let (v roce 2002 velký počet zahájených bytů, stejně tak v letech 2006–2012 (následující tabulka).

Tab. 13 Byty v RD a BD a domovech pro seniory (DPS) v letech 1998–2022 v LK

	1998	2000	2002	2004	2006	2010	2012	2014	2016	2018	2019	2020	2021	2022
zahájené byty	**1 264**	**1 135**	**1 400**	**1 435**	**1 595**	**1 152**	**747**	**749**	**704**	**925**	**1 883**	**1193**	**1498**	**1444**
v RD	510	427	496	695	864	669	571	492	484	669	655	693	776	766
v BD	365	349	452	486	552	314	23	20	79	81	939	240	428	346
v domovech – penzionech a DPS	63	43	180	13	-	-	10	4	3	24	-			
dokončené byty	**792**	**1 001**	**983**	**1 316**	**1 024**	**1 256**	**1252**	**681**	**628**	**1 044**	**838**	**788**	**864**	**1046**
v RD	316	401	421	499	460	806	712	522	501	711	621	565	656	663
v BD	272	324	276	548	421	226	259	63	24	125	107	92	94	150
v domovech – penzionech a DPS	9	65	119	92	-	-	-	-	-	71	-			

Zdroj: Vývoj bytové výstavby v LK v letech 1998–2022, Statistická ročenka LK 2012–2023

Intenzitou bytové výstavby v desetiletém období se podrobněji zabývá indikátor vyhodnocení RURÚ *A.2 Intenzita bytové výstavby*. Kartogram k tomuto indikátoru je součástí RURÚ.

Intenzita výstavby v jednotlivých obcích v desetiletém horizontu (2010–2019) byla nejvyšší tradičně v Bedřichově (JBC), dále na Svojkově (CL), Šimonovicích (LBC), Bohaticích (CL) a Vítkovicích (JIL) – u všech zmiňovaných obcí se jedná o intenzitu vyšší než 150 bytů na 1 000 obyv. středního stavu. Všechny uvedené obce (kromě Šimonovic) měly průměrně nízký počet obyvatel (do 400). V porovnání s předchozím výpočtem za období 2005–2015 však pouze u obcí Svojkov a Bohatice došlo k nárůstu intenzity bytové výstavby (nárůst o 23, resp. 14,8 bytů na 1 000 obyv. od předchozího období).

Většina extrémní výstavby má tzv. suburbanizační charakter (je tedy v zázemí velkých center osídlení – Liberce a České Lípy), případně v horských střediscích, kde se jednalo zejména o tzv. apartmány.

Naopak nejnižší intenzita výstavby – fakticky nulová – byla v uvedeném období zaznamenána v obcích Chlum, Vrchovany (ČL), Vlastiboř (ŽB) a Holenice (TUR). Důvodem je nejspíše poměrně velká vzdálenost od sídla ORP, Českolipsko se také obecně vykazuje nižší intenzitou bytové výstavby.

DOMOVNÍ FOND

Domovní fond LK tvořilo dle SLDB 2021 celkem **98 458 domů**. Z nich bylo 79 493 trvale obydleno (80,7 %) a 18 965 neobydleno (19,3 %). Obdobné zastoupení vykazuje i SLDB 2011 (79,5 % obydlených a 20,5% neobydlených) a SLDB 1991 (obydlených domů – 80,56 %, 19,44 % neobydlených domů).

LK má z krajů **třetí nejstarší domovní fond v ČR**. Průměrné stáří bytových domů v LK je **58,9 let**. Uvedená hodnota převyšuje průměr ČR (47,7 let) o 11 let. Nejstarší bytový fond má HMP s průměrným stářím 61,3 roku, naopak nejmladší ZLK s průměrným stářím 41,7 let. V LK má nejstarší domovní fond ORP Jablonec 66,4 let a nejmladší ORP Česká Lípa 45,2 let (viz následující tabulka).

Tab. 14 Domovní fond v LK dle SLDB

		ČL	FRÝ	JBC	JIL	LBC	NB	SEM	TAN	TUR	ŽB	LK
celkem – druh domu	celkem	14077	6463	9289	8940	24735	7181	8312	5369	10366	3726	**98 458**
	z toho RD	9841	4889	6499	5028	17836	5013	5310	2988	7554	2575	**67 533**
	z toho BD	1685	428	1418	342	3860	522	382	493	436	154	**9 720**
obydlené domy		11855	5460	8213	5544	22241	5669	5867	3670	8170	2804	**79 493**
neobydlené domy	celkem	2222	1003	1076	3396	2494	1512	2445	1699	2196	922	**18 965**
	podíl neobydlených domů na celkovém množství domů	16%	16%	12%	38%	10%	21%	29%	32%	9%	25%	**19**
	z toho slouží k rekreaci											
období výstavby nebo rekonstrukce obydlených domů	1919 a dříve	2 519	1 869	1 994	727	4 839	1 413	858	882	1 036	428	**16 565**
	1920–1970	2 739	1 145	2 188	1 521	5 218	1 109	1 905	1 107	2 603	1 091	**20 626**
	1971–1980	1 529	574	724	1 021	2 327	612	912	393	1 217	374	**9 683**
	1981–1990	1 476	581	707	902	2 258	717	770	370	970	280	**9 031**
	1991–2000	1 074	423	728	557	1 968	641	540	407	797	218	**7 353**
	2001–2011	1 170	361	776	465	2 754	492	476	308	916	230	**7 948**
technická vybavenost obydlených domů	připojení na kanalizační síť	6 506	1 626	4507	1749	11432	2836	2044	1407	3880	878	**36 865**
	vodovod	11438	5254	8040	5377	21637	5458	5711	3535	7965	2737	**77 152**
	plyn	4635	1994	5781	1572	12464	3159	2584	1525	4600	1080	**39 394**
	ústřední topení											
vlastník domu (obydlené domy)	fyzická osoba	12592	6289	10102	6099	27877	6370	6826	4066	9683	3160	**93 064**
	obec, stát	3117	1219	803	487	1433	502	876	841	371	792	**10 441**
	bytové družstvo	334	3	1129	1	2209	37	404	48	292	-	**4 457**
	spoluvlastnictví vlastníků bytů (jednotek)	13570	2051	11799	1812	28727	3851	1988	3141	2727	777	**70 443**

Zdroj: data ze SLDB 2021, údaje za LK prostým součtem všech ORP

BYTOVÝ FOND

Ve výše uvedeném domovním fondu bylo v SLDB 2011 napočítáno **227 144 bytů**, tedy o 10 % více, než v předchozím sčítání (kdy bylo napočítáno 205 187 bytů, v roce 2001 189 241 bytů, v roce 1991 174 710 bytů). Více než 83 % těchto bytů bylo trvale obydleno. Mezi trvale obydlenými byty převažovaly při všech SLDB byty v BD.

6.2.1.1 PODÍL NEOBYDLENÝCH BYTŮ NA CELKOVÉM FONDU (JEV UAPK_012a)

Údaj o počtu neobydlených bytů lze spolehlivě zjistit právě ze SLDB. Podíl neobydlených bytů na celkovém množství bytů byl v roce 1991 11 %, v roce 2001 byl 14,5 %, v roce 2011 16,5 % **a v roce 2021 vystoupal na 17%.** Podíl neobydlených bytů sloužících k rekreaci na celkovém počtu bytů byl v SLDB z roku 1991 5,85 %, v roce 2001 stoupl na 7,06 % a **v roce 2011** opět mírně klesl na **6,92 %, za rok 2021 není tento údaj dostupný.**

6.2.1.2 VÝSTAVBA BYTOVÝCH APARTMÁNŮ

Specifikem LK je v posledních letech výstavba tzv. apartmánů – BD pro druhé bydlení ve střediscích zimních sportů a rekreace (např. Harrachov, Rokytnice n. J., Bedřichov), které nemají vliv na růst počtu trvale bydlících obyvatel, ale mají velké nárazové nároky na dopravní a technickou infrastrukturu. Tyto objekty také mají většinou negativní dopad na urbanistický ráz obcí, neboť se jedná o objekty, které se do dané lokality vzhledem ke svým objemovým parametrům spíše nehodí.

6.2.1.3 STÁŘÍ A STRUKTURA BYTOVÉHO A DOMOVNÍHO FONDU (JEV UAPK_013)

Struktura bytového fondu dle užité energie k vytápění, právního důvodu užívání, technického vybavení a způsobu vytápění je podrobněji v následující tabulka. O technickém vybavení obydlených bytů (zejména zavedení plynu, vodovodu a přípojky na kanalizační síť) více vypovídá *kapitola 12 Dopravní a technická infrastruktura včetně jejich dostupnosti*.

Dle SLDB 2011 je **plyn** zaveden do **47,9 % obydlených bytů**, **vodovod** do **91 % obydlených bytů** a **přípoj na kanalizační síť** má **69,1 % obydlených bytů**. Data, týkající se domů nalezneme v tabulce 17. Plyn je v současné době zaveden do necelé poloviny domácností. Mírný úbytek od roku 2001 je možné přisoudit jiným preferencím ve způsobu vytápění či vaření v posledních letech. Navíc některé obce o plynofikaci stále neuvažují z důvodu vysokých pořizovacích nákladů.

Stáří bytového fondu lze vyčíst z následující tabulky č. 16.

Tab. 15 Bytový fond dle SLDB

		ČL	FRÝ	JBC	JIL	LBC	NB	SEM	TAN	TUR	ŽB	LK
byty celkem – druh domu	celkem	36 278	11584	28178	13863	72511	14646	14302	12401	16972	6409	227144
	z toho RD	11716	5745	8350	5903	22254	5855	6221	3554	8955	3029	81582
	z toho BD	19651	3919	15738	2384	41016	5030	3837	4583	4030	1644	101832
obydlené byty		32021	9939	24611	8589	64289	11093	10396	8568	13332	4789	187627
neobydlené byty	celkem	4257	1645	3567	5274	8222	3553	3906	3833	3640	1620	39517
	podíl neobydl. bytů na celkovém množství bytů	12%	14%	13%	38%	11%	24%	27%	31%	21%	25%	17%
	z toho slouží k rekreaci	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
energie k vytápění v obydlených bytech	z kotelny mimo dům	14712	2347	3960	739	15853	2408	429	2864	2102	49	45463
	uhlí, koks, uhelné brikety	3139	1992	890	1712	3093	1124	1293	950	1411	907	16511
	plyn	5039	1721	12416	1577	24663	3863	4296	1970	5181	1721	62447
	elektřina	2686	927	2002	1317	6819	1032	1044	988	1331	561	18707
	dřevo	3326	1694	1104	2122	4152	1314	1886	965	1858	663	19084
právní důvod užívání v obydlených bytech	ve vlastním domě	9131	4441	6594	4781	17443	4604	5115	2811	6983	2436	64339
	v osobním vlastnictví	9240	1279	7994	1224	17634	2602	1373	2153	1767	506	45772
	jiné bezplatné užívání bytu	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	nájemní	7830	2320	5204	1145	15648	1958	1820	1998	1969	1007	40899
	družstevní	249	3768	0	1	97	31	355	62	219	1	3659
	jiný důvod užívání bytu	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
technické vybavení obydlených bytů	plyn zaveden do bytu	15293	3426	18816	2204	35951	6827	5949	3860	8138	2490	102954
	vodovod v bytě	28806	8831	22451	8034	57845	10115	9632	7804	12329	4443	170290
	teplá voda	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	přípoj na kanalizační síť	25133	4693	19096	3794	48178	7513	5510	5247	8156	2400	129720
	žumpa, jímka	5380	4399	3843	3373	12676	2647	3602	2517	3818	1766	44021
	vlastní splachovací záchod	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	vlastní koupelna, sprchový kout	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Zdroj: data ze SLDB 2021, údaje za LK prostým součtem všech ORP

Tab. 16 Obydlené byty podle období výstavby nebo rekonstrukce domu

Území	Obyd-lené byty celkem	v tom podle období výstavby nebo rekonstrukce domu									
		1919 a dříve	1920 - 1945	1946 - 1970	1971 - 1980	1981 - 1990	1991 - 2000	2001 - 2010	2011 - 2015	2016 a později	nezjištěno
Liberecký kraj	**187 627**	**27 243**	**22 704**	**22 064**	**37 594**	**32 550**	**14 033**	**16 168**	**4 688**	**5 064**	**5 519**
Česká Lípa	32 021	3 302	2 784	3 346	6 952	8 330	2 510	2 288	714	936	859
Frýdlant	9 939	2 429	1 140	696	1 907	1 384	809	623	243	215	493
Jablonec n. N.	24 611	4 328	3 231	2 151	4 986	4 561	1 966	1 777	568	455	588

Jilemnice	8 589	707	764	1 456	1 808	1 465	734	698	221	318	418
Liberec	64 289	10 620	8 656	6 750	12 519	9 930	3 707	7 112	1 819	1 856	1 320
Nový Bor	11 093	1 816	1 104	1 063	2 450	1 725	1 148	713	295	365	414
Semily	10 396	1 019	1 335	2 193	1 787	1 781	764	737	164	181	435
Tanvald	8 568	1 254	1 042	1 287	1 591	1 227	1 036	524	134	178	295
Turnov	13 332	1 251	1 807	2 325	2 521	1 700	980	1 391	382	474	501
Železný Brod	4 789	517	841	797	1 073	447	379	305	148	86	196

Zdroj: data ze SLDB 2021

6.3 ZAMĚSTNANOST A TRH PRÁCE

Sledování vývoje nezaměstnanosti je v současné době omezeno, protože na základě dohody s Českým statistickým úřadem Ministerstvo práce a sociálních věcí počínaje lednem 2013 přešlo na nový ukazatel registrované nezaměstnanosti v ČR s názvem podíl nezaměstnaných osob, který vyjadřuje podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let ze všech obyvatel ve stejném věku. Nový ukazatel podíl nezaměstnaných osob má kvůli odlišné definici jinou úroveň a je tudíž s původním ukazatelem nesrovnatelný.

V LK je evidováno k 31. 12. 2020 celkem 11 082 uchazečů o práci. **Podíl nezaměstnaných osob** (PNO) v LK k 31. 12. 2023 činí **3,93 %**. Pokud se podíváme na jednotlivá ORP, má nejvyšší podíl nezaměstnaných osob ORP FRÝ a TAN, naopak nejmenší PNO najdeme v ORP TUR a ŽB.

PNO činí v ČR 3,73 %. Nejlépe je na tom hl.m.Praha (2,8 %), následuje Zlínský (2,88) a Plzeňský kraj (2,9). Naopak nejhůře na tom jsou tradičně kraje MSK (5,23 %) a ÚSK (5,66 %).

MÍRA NEZAMĚSTNANOSTI (JEV UAPK_008)

Ukazatel „míra nezaměstnanosti“ byl sledován pouze do roku 2011, v lednu 2013 byl nahrazen ukazatelem PNO. PNO vyjadřuje podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let ze všech obyvatel ve stejném věku. Přehled ukazatelů nezaměstnanosti za jednotlivé ORP je v následující tabulce.

Míra registrované nezaměstnanosti měla ve sledovaném období od roku 2005 do roku 2011 stoupající tendenci s kulminací v roce 2009, kdy došlo k poklesu výkonnosti ekonomiky. Pokles byl způsoben globální hospodářskou krizí, která vedla k masovému propouštění a rušení pracovních míst zejména v průmyslových odvětvích (v LK především automobilový a sklářský) a navazujících činnostech (doprava, skladování a také zprostředkování zaměstnání). Od roku 2021 mírně vzrůstá podíl nezaměstnaných osob ve všech ORP.

Tab. 17 Ukazatele nezaměstnanosti v jednotlivých ORP LK 2005–2024

	Míra nezaměstnanosti [%]							Podíl nezaměstnaných osob [%]							
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	12/2015	12/2016	12/2018	12/2020	12/2021	12/2022	12/2023	12/2024
ČL	8,38	7,43	6,87	7,69	12,06	12,27	11,26	5,5	4,1	2,4	3,1	2,8	3,4	3,5	4,2
FRÝ	15,36	14,07	11,71	12,28	17,66	16,68	14,63	9,0	7,3	4,3	5,8	5,1	6	6,1	7,2
JBC	6,14	5,36	4,13	5,50	10,04	9,22	7,88	5,3	4,5	3,1	3,6	3,3	3,6	3,6	3,9
JIL	7,73	7,57	6,04	7,25	10,85	10,97	9,41	6,5	5,4	3,0	4,1	4,2	4,1	4,1	4,1
LBC	7,51	6,78	5,31	6,04	9,89	10,07	8,97	6,8	5,5	3,3	4,1	3,7	3,8	3,5	3,9
NB	8,82	7,56	6,22	7,36	16,60	13,09	12,25	5,7	4,5	3,2	4,2	2,9	3,5	3,9	5,1
SEM	8,41	7,23	6,46	7,06	10,58	10,27	10,24	6,7	5,4	3,3	4,1	3,6	3,9	4,2	4,8
TAN	7,96	7,62	7,14	8,26	13,38	11,85	11,04	6,9	6,3	4,2	5,6	5,3	6,2	5,9	6,4
TUR	4,95	4,86	4,35	5,76	8,84	9,36	7,81	4,9	4,1	2,5	3,2	3	3	3,1	3,3
ŽB	4,29	4,97	6,00	8,33	14,12	12,03	10,08	4,6	4,1	2,8	3,5	3,2	3,4	3,5	3,5

Zdroj: zpracovaná data od ČSÚ, UAPK_008, akt2023_09; Integrovaný portál MPSV (k 31. 12. 2024)

Počty dosažitelných uchazečů o zaměstnání na 1 pracovní místo a srovnání složení uchazečů o zaměstnání v roce 2015, 2020 a 2024 ukazuje následující tabulka. Počet dosažitelných uchazečů na 1 pracovní místo je nejnižší v ORP Turnov s 1,5 uchazečů na 1 pracovní místo, nejvyšší naopak v ORP FRÝ se 17,7 uchazeči na 1 pracovní místo.

Procento dosažitelných uchazečů (evidovaní nezaměstnaní, kteří mohou bezprostředně nastoupit do zaměstnání při nabídce vhodného pracovního místa a nemající žádnou objektivní překážku pro přijetí do zaměstnání) je v jednotlivých ORP mezi 84,3 – 95,8 %.

Grafické vyjádření PNO v obcích LK lze nalézt v přílohách RÚRÚ, indikátor B.2.

Tab. 18 Uchazeči o zaměstnání v jednotlivých ORP

	Dosažitelní uchazeči o zaměstnání na 1 volné pracovní místo						Z uchazečů o zaměstnání 2015			Z uchazečů o zaměstnání 2020	Z uchazečů o zaměstnání 2024
	2005	2007	2011	2015	2020	2024	dosažitelní [%]	absolventi [%]	osoby s délkou evidence nad 12 měsíců [%]	dosažitelní [%]	dosažitelní [%]
ČL	10,9	4,1	13,3	2,2	1,1	2,6	91,93	4,34	32,37	90,8	93,4
FRÝ	27,7	10,9	91,2	14,2	4,6	17,7	94,02	2,98	44,97	84,8	84,3
JBC	5,4	2,5	8,6	3,1	1,2	3,5	91,83	4,14	38,24	´94,3	91,5
JIL	10	3,5	20,5	4,2	2,0	2,8	98,67	6,33	37,05	94,5	93,3
LB	4,8	1,8	8,4	2,5	0,7	1,9	96,66	3,85	40,67	92,7	89,3
NB	13,8	3,7	40,6	6,6	5,9	10,7	91,21	3,67	44,20	85,4	90,1
SEM	10,3	4,3	16,6	4,5	1,7	2,,1	97,85	4,49	42,08	95,5	95,8
TAN	7,3	7,2	22,3	4,6	2,9	5,9	89,27	3,52	53,10	91,3	90,3
TUR	5	1,9	19,6	2,4	0,7	1,5	98,05	4,55	35,78	97,1	93,1
ŽB	10,4	9,2	30,1	15,3	6,2	9,1	89,93	6,28	29,98	94,6	89,5

Zdroj: zpracovaná data od ČSÚ pro ÚAP, UAPK_008, akt2023_09; Integrovaný portál MPSV (k 31. 12. 2024)

VYJÍŽĎKA A DOJÍŽĎKA DO ZAMĚSTNÁNÍ (JEV UAPK_009a)

Tento údaj lze spolehlivě zjistit pouze při SLDB. Data z předchozích let bohužel opět nejsou srovnatelná, neboť jsou počítána na trvale bydlící obyvatele, data ze SLDB 2011 na obvyklý pobyt. U dojížďky či vyjížďky má tato změna metodiky velký dopad. Dojížďka i vyjížďka se počítá i v rámci obce.

Nejvyšší dojížďku do zaměstnání v roce 2011 měly obce Janov n. N. (ORP JBC), Horka u Staré Paky (ORP JIL), Svijany a Sychrov (ORP TUR), Stráž p. R. (ORP ČL) a Stráž n. N. (ORP LB) (viz obr. 25). Nejvyšší vyjížďku do zaměstnání v roce 2011 měly obce Habartice (ORP FRÝ), Všeň, Pěnčín, Kacanovy a Vlastibořice (ORP TUR); Horní Libchava a Kvítkov (ORP ČL) a Janov n. N. (ORP JBC); (viz obr. 26).

Dojížďka zvyšuje v daném místě počet uživatelů území a tam, kde je vyšší, než vyjížďka vede také k vyššímu počtu uživatelů (denní obyvatelstvo) v porovnání s počtem trvale bydlících obyvatel. Podle bilance pohybu za prací lze rozlišit území s převládající vyjížďkou (ztráta uživatelů území), mezi která patří většina obcí na území LK a s převládající dojížďkou (nárůst uživatelů území), k nim patří již výše zmiňované obce.

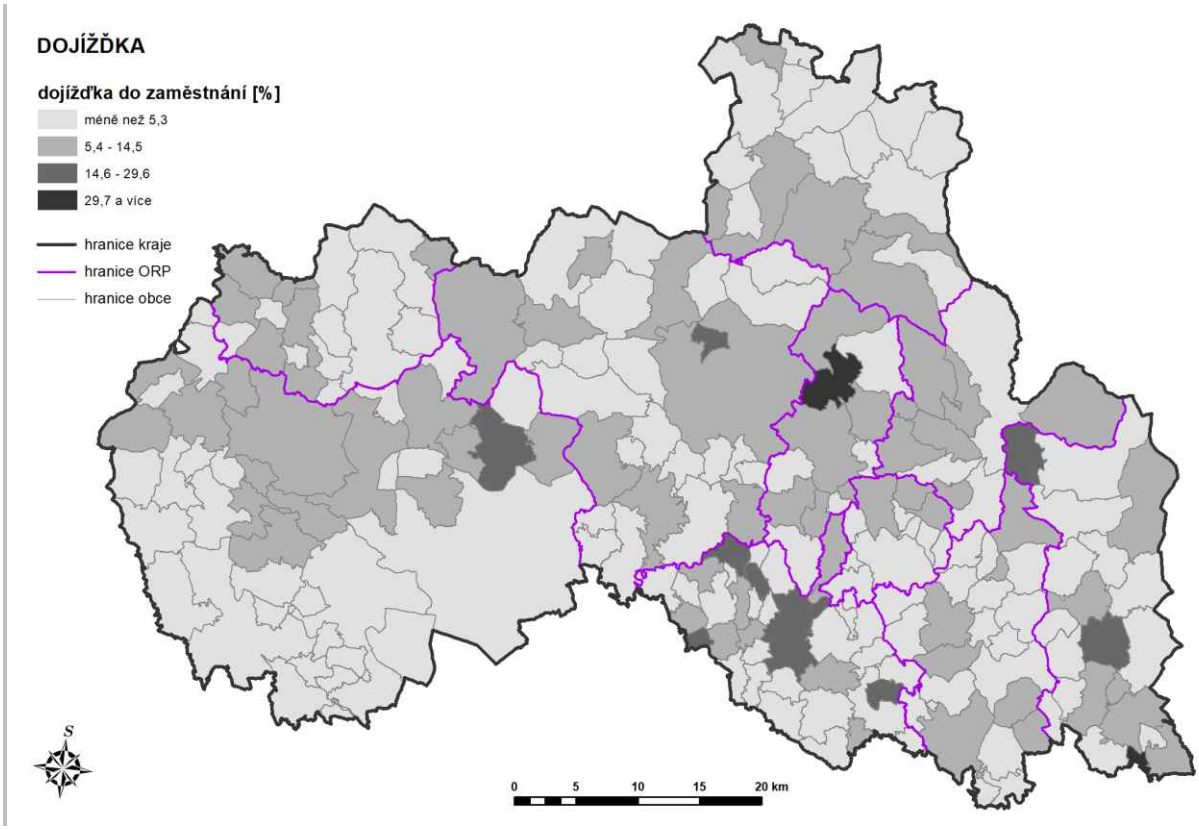

Obr. 17 Podíl dojíždějících do obce do zaměstnání k počtu obyvatel
Zdroj: GIS ÚP LK z dat SLDB, UAPK_009a, akt2023_09

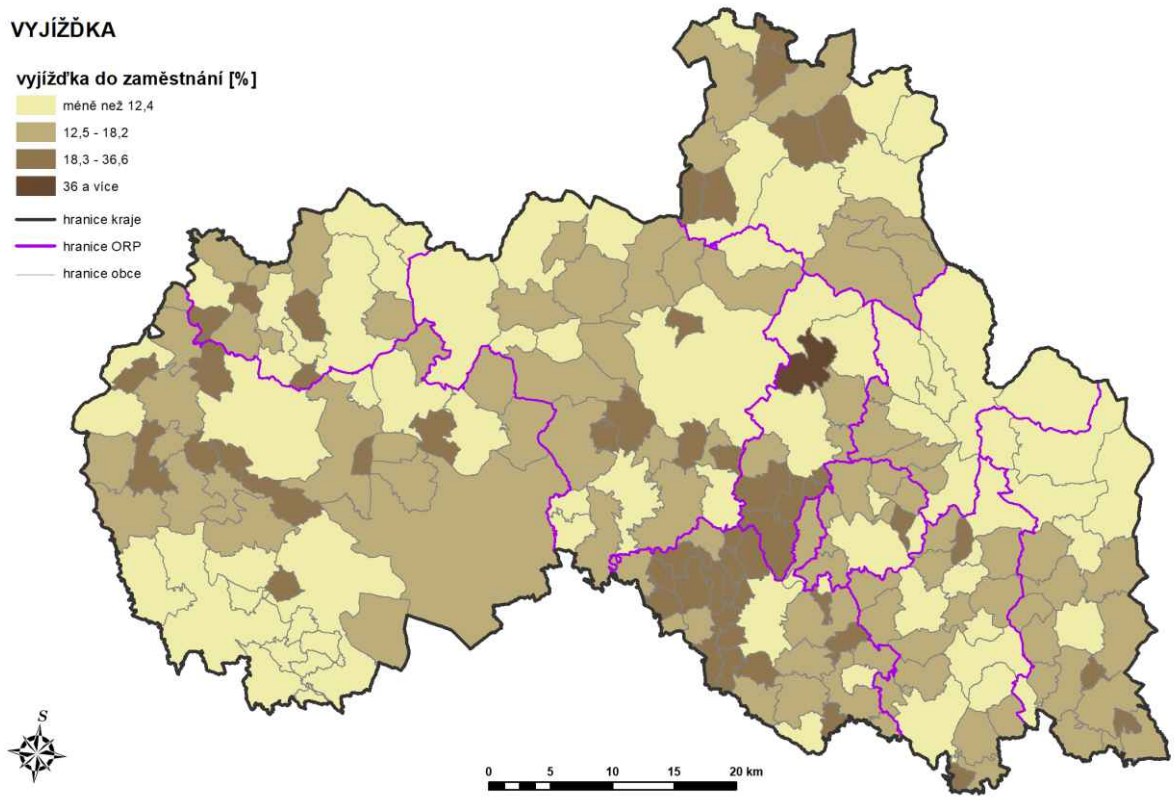

Obr. 18 Podíl vyjíždějících z obce do zaměstnání k počtu obyvatel
Zdroj: GIS ÚP LK z dat SLDB, UAPK_009a, akt2023_09

ZJIŠTĚNÍ A VYHODNOCENÍ HODNOT ÚZEMÍ

- mladší věková struktura oproti průměru ČR
- dlouhodobý trend růstu počtu obyvatel
- vysoká ubytovací kapacita pro druhé a přechodné bydlení

ZJIŠTĚNÍ A VYHODNOCENÍ LIMITŮ VYUŽITÍ ÚZEMÍ

V ÚAPK nejsou vymezeny. Obecně je pro ÚPČ potřeba zohlednit trvalý počet obyvatel, skutečné uživatele území, věkovou strukturu a další statistické charakteristiky obyvatelstva, které mohou být limitující pro územní plánování.

7 PŘÍRODA A KRAJINA

ZJIŠTĚNÍ A VYHODNOCENÍ STAVU A VÝVOJE ÚZEMÍ

7.1 OBECNÁ OCHRANA PŘÍRODY A KRAJINY

ÚZEMNÍ SYSTÉM EKOLOGICKÉ STABILITY – ÚSES (JEV UAPO_021)

ÚSES je v území vymezován z důvodu ochrany biodiverzity a ekologické stability. ÚSES je vzájemně propojený soubor přirozených i pozměněných, avšak přírodě blízkých ekosystémů, které udržují přírodní rovnováhu. ÚSES vychází z biogeografické teorie ostrovů.

ÚSES je tvořen zejména z biocenter a biokoridorů ve 3 hierarchických úrovních: nadregionální, regionální a lokální ÚSES. Vymezení a hodnocení lokálních ÚSES provádějí úřady ORP, regionálních ÚSES KÚ a nadregionálních ÚSES MŽP. Na území NP a CHKO vymezují a hodnotí místní s regionální ÚSES správy NP a CHKO. Obecně se ÚSES vymezuje v plánech (generelech) ÚSES, které jsou podkladem pro zapracování do příslušných ÚPD. Teprve zapracováním v ÚPD se ÚSES jako veřejně prospěšná opatření stávají závazným.

V krajských dokumentech ZÚR i ÚAP je řešen výhradně nadregionální a regionální ÚSES. V LK jsou biocentra řešena jako plochy, které jsou pospojované liniemi znázorňujícími biokoridory. V praxi ale není šířka biokoridorů stálá a mění se. Zároveň biokoridory vyšších řádů v sobě obsahují biocentra nižších řádů.

Následující obrázek znázorňuje síť nadregionálních a regionálních biokoridorů a biocenter. Záměry zobrazené ve výkrese jsou pouze upřesnění stávající sítě dle revizí SCHKO, požadavky napojení na sousední ZÚR či výraznější zpřesnění z ÚP. Nově navrhovanými biocentry jsou biocentra Loužek a Stará plantáž

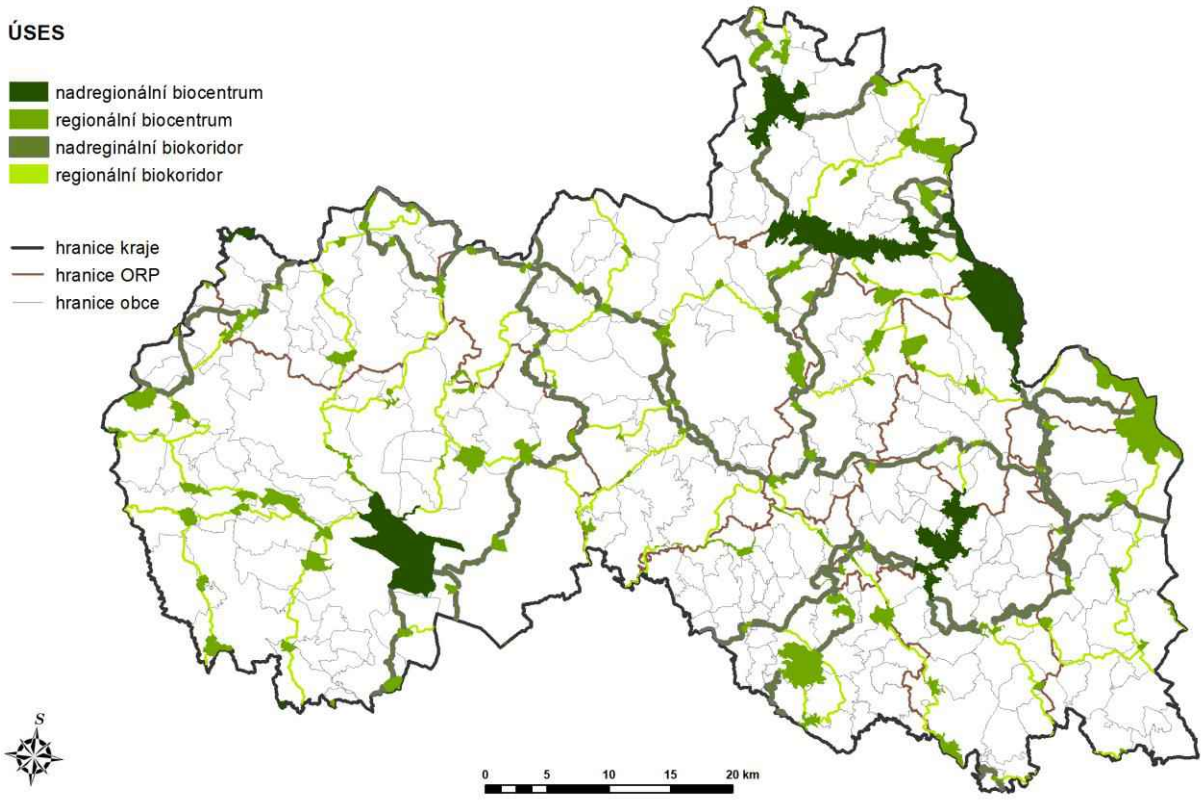

Obr. 19 Nadregionální a regionální biocentra, nadregionální a regionální biokoridory v LK
Zdroj: GIS ÚP LK, UAPO_021, akt2024_02

Grafické znázornění všech skladebných částí nadregionálního a regionálního ÚSES ze ZÚR LK je ve výkresu limitů využití území. Jejich výčet je pak uveden v přílohové části PRURÚ jako *tabulkové přílohy **7_1** a **7_2***.

BIOTOPY VYBRANÝCH ZVLÁŠTĚ CHRÁNĚNÝCH DRUHŮ VELKÝCH SAVCŮ A DÁLKOVÉ MIGRAČNÍ KORIDORY (UAPO_036b)

Problematika průchodnosti krajiny pro velké savce je do územního plánování zapracovávána z důvodu, že dosavadní obvyklé pojetí, jehož nástrojem je územní systém ekologické stability (dále jen ÚSES), se ukazuje jako nedostatečné. Jev dálkové migrační koridory, byl zpracován pro umožnění zohlednění nových úkolů z **Aktualizace č. 1 Politiky územního rozvoje ČR 2015**, **Koncepce ochrany přírody a krajiny LK 2014** a **Strategické migrační studie pro LK 2014** v územně plánovacích dokumentacích a byl zařazen pod jen UAPO_036b.

Migračními koridory pro velké savce se zabývá **Strategická migrační studie pro LK**, která je podrobným rozpracováním studie „**Ochrana průchodnosti krajiny pro velké savce**“. Koncepce ochrany migrační propustnosti krajiny je založena na 3 základních hierarchických nástrojích: **migračně významných územích**, **dálkových migračních koridorech** a **migračních trasách**.

Dálkové migrační koridory (dále jen DMK) jsou základní jednotkou pro zachování dlouhodobě udržitelné průchodnosti krajiny pro velké savce. Jsou to plošně vymezené liniové krajinné struktury délky desítek kilometrů a šířky v průměru 500 m, které propojují oblasti významné pro trvalý a přechodný výskyt velkých savců. Jejich základním cílem je zajištění alespoň minimální, ale dlouhodobě udržitelné konektivity krajiny i pro ostatní druhy, které jsou vázány na lesní prostředí. Základní pracovní mapové měřítko je 1:50 000. V průběhu vedení koridorů byla nad mapou v měřítku 1:10 000 identifikována konfliktní místa, kde je migraci významně nebo zcela zabráněno. Dle těchto konfliktních míst jsou koridory rozděleny na úseky podle průchodnosti pro velké savce. Smyslem vymezení a ochrany DMK je např. i to, aby nedocházelo k tomu, že významný DMK, do jehož průchodnosti byly investovány značné prostředky (např. stavbou ekoduktů na dálnicích), je znehodnocen realizací jiné bariéry.

Konfliktní místa DMK jsou místa, kde je z důvodu nějaké bariéry snížena průchodnost krajiny pro velké savce. Podle stupně snížení průchodnosti se rozlišují problémová místa a kritická místa.

Migrační bariéry jsou přírodní a antropogenní struktury v krajině, které brání volnému pohybu živočichů. Hlavními objekty krajiny s bariérovým efektem jsou: **silnice** a **dálnice**, **železnice**, **vodní toky** a **plochy**, **ploty** a **ohradníky**, **osídlení** a **bezlesí**.

Dálkové migrační koridory jsou zobrazeny na obr. 28. Zeleně jsou označeny volně průchodné úseky, oranžově omezeně průchodné úseky (tzv. problémové místo) červeně pak neprůchodný nebo minimálně průchodný úsek (kritické místo).

Obdobnou problematiku jako DMK řeší i biotopy vybraných zvláště chráněných druhů velkých savců, které zpracovává a poskytuje AOPK. Vymezení zvláště chráněných druhů velkých savců (losa evropského, vlka obecného, rysa ostrovida, medvěda hnědého) vycházelo z výstupů projektu "Vyhodnocení migrační propustnosti krajiny pro velké savce a návrh ochranných a optimalizačních opatření" za období 2008–2010 (Anděl et al., 2010). Metodický přístup k ochraně konektivity jednotlivých částí biotopu zde byl založen na vymezení a ochraně tří hierarchicky uspořádaných jednotek: (i) migračně významného území (MVÚ), (ii) dálkových migračních koridorů (DMK) a (iii) migračních tras (MT), které jsou vymezované ve vyšší podrobnosti v tzv. kritických místech (KM). V praxi se uplatnila zejména vrstva DMK, která byla obecně využívána jako odborný podklad při zajišťování průchodnosti dopravních staveb pro živočichy. Ochrana MVÚ zůstala v praxi téměř nevyužita, a to zejména pro značný územní rozsah (více než 40 % rozlohy ČR). Vrstva MVÚ není dále aktualizována ani poskytována, migrační koridory jsou vymezeny a poskytovány pouze v části, kde jsou součástí biotopu ZCHD.

Vymezení biotopu čtyř zvláště chráněných druhů velkých savců; losa, vlka, rysa a medvěda bylo provedeno jednotnou metodikou a výsledkem je z praktických důvodů společná vrstva, poskytovaná jako jev ÚAP 36b (biotop vybraných zvláště chráněných velkých savců). Součástí životní strategie těchto druhů jsou migrace na velké vzdálenosti, které jsou nezbytné pro jejich přežití na našem území. Pokud by se jejich biotop vymezoval striktně podle definice, byla by do něj zahrnuta většina území České republiky. Tento přístup by však byl neaplikovatelný a tedy neefektivní. Mapová vrstva biotopu je z důvodu potřeby diferencované ochrany vnitřně členěna na:

1. Jádrová území – jde o oblasti, které svojí rozlohou a biotopovými charakteristikami umožňují rozmnožování minimálně jednoho z vybraných zvláště chráněných druhů 45 velkých savců.

2. Migrační koridory – představují nedílnou součást biotopu vybraných zvláště chráněných druhů velkých savců. Propojují oblasti vhodné pro rozmnožování (jádrová území) tak, aby umožnily migrační spojení, a to v minimální míře, která ještě zajistí dlouhodobé přežití populací vybraných zvláště chráněných druhů velkých savců.

3. Kritická místa – jde o místa, která jsou součástí migračních koridorů nebo jádrových území, kde je zároveň průchodnost biotopu významně omezena, nebo kde hrozí, že k omezení průchodnosti může v blízké budoucnosti dojít.

Celá vrstva biotopu je vymezena nad mapou měřítka 1 : 50.000, pouze kritická místa jsou vymezena nad mapou 1 : 10.000. Biotop je tvořen jedním spojitým polygonem (z logiky vymezování zde nemohou existovat žádné izolované prvky). Zastavěná území (zastavěné plochy) nejsou součástí biotopu, i když měřítko mapy neumožňuje jejich vyčlenění.

Biotopy zvláště chráněných druhů velkých savců jsou spolu DMK zobrazeny na následujícím obrázku. Světle zelenou jsou zobrazena jádrová území, střední zelenou migrační koridory a žlutou a modrým vykřičníkem kritická místa.

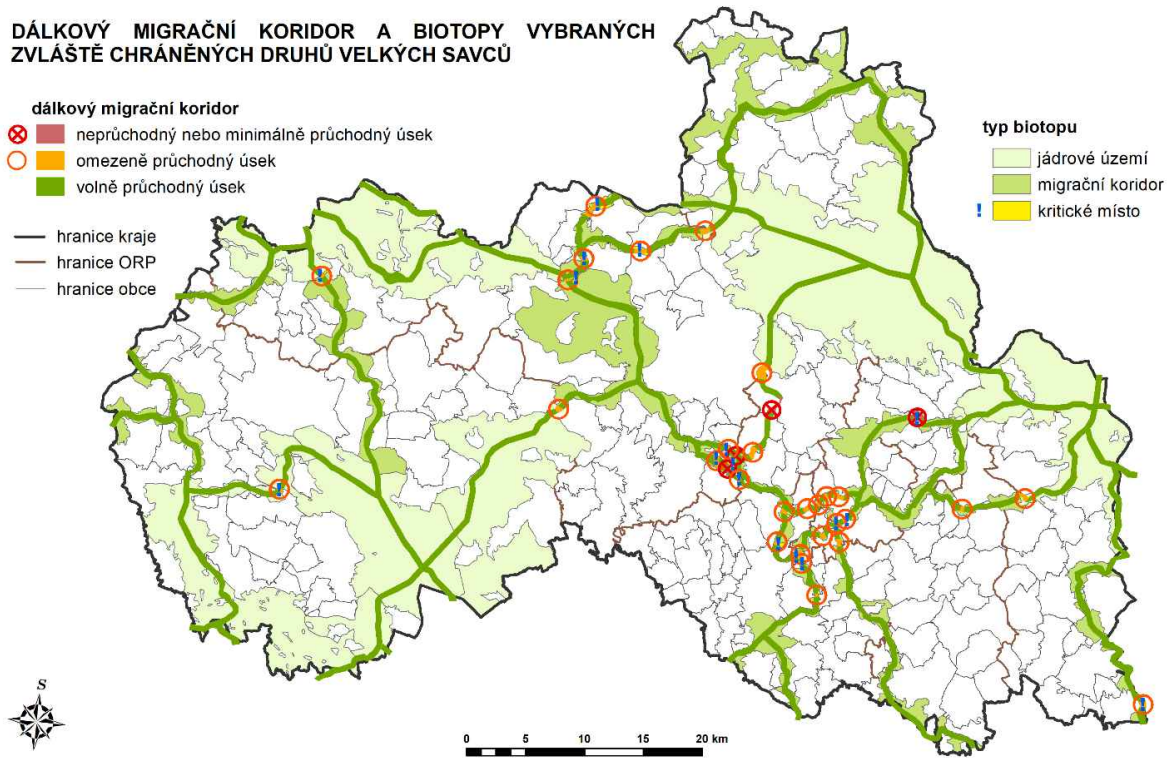

Obr. 20 Dálkové migrační koridory a biotopy vybraných druhů zvláště chráněných druhů velkých savců
Zdroj: GIS ÚP LK, UAPO_036b, akt2020_06.

FRAGMENTACE KRAJINY

S problematikou migrace souvisí do jisté míry i fragmentace krajiny, která je definována jako roztříštěnost krajiny vlivy lidské činnosti. Jedná se o identifikaci celistvých částí – fragmentů krajiny. V rámci této identifikace jsou zjišťovány liniové prvky působící jako bariéry pohybu nebo rozdělující vizuálně krajinu. ČR byla v praxi hodnocena zejména pomocí metody UAT, která vymezuje území nefragmentované dopravou (viz Hodnocení fragmentace krajiny dopravou, Anděl, Gorčicová a kol 2005). Vymezení polygonů UAT z hlediska celkové kvality v LK je na následujícím obrázku. Nejméně fragmentované je území ORP Frýdlant a obecně okrajová území LK, kde se nalézají velkoplošná zvláště chráněná území. Fragmentovaný je pás území v okrese Česká Lípa (Doksy – Česká Lípa – Prysk) a dále pak pás Liberec – Turnov – Jilemnice.

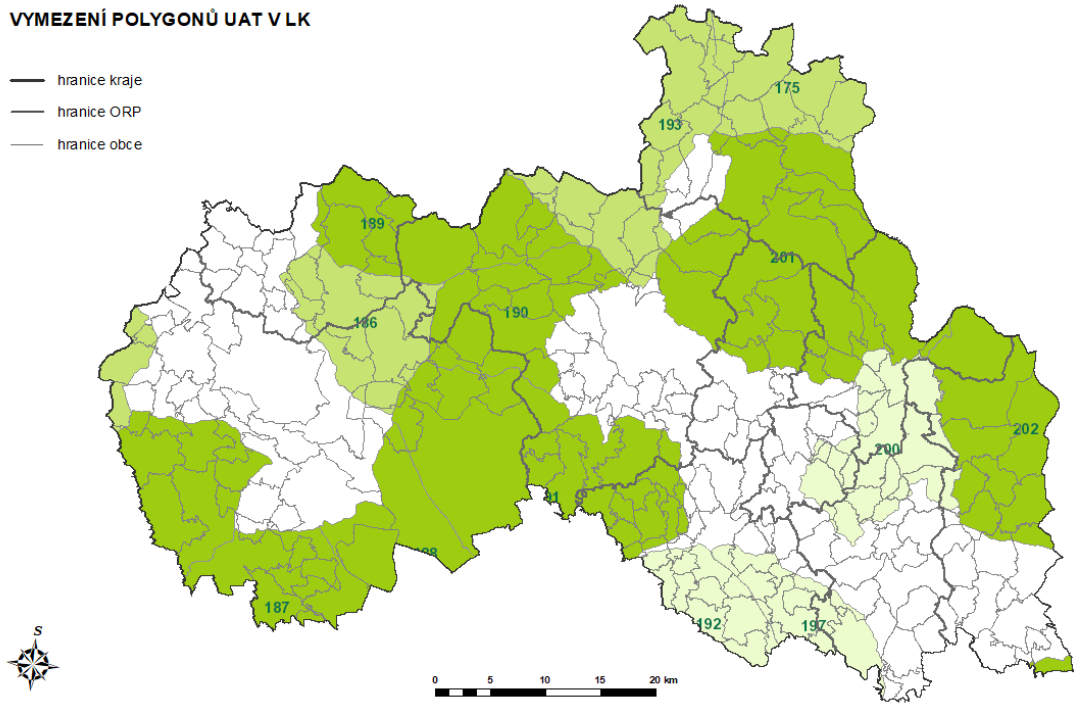

Obr. 21 Polygony UAT rozdělené podle celkové kvality v LK (čím tmavší zelená, tím kvalitnější polygon UAT)
Zdroj: WMS služba geoportálu INSPIRE z dat EVERNIA 2005 (novější data nejsou k dispozici)

VÝZNAMNÉ KRAJINNÉ PRVKY – VKP (JEV UAPO_023a)

Za významné krajinné prvky (VKP) lze považovat ty části krajiny, které by měly být určitým způsobem chráněny pro svou jedinečnost a důležitost v krajině. Rozlišujeme **VKP ze zákona** (vyjmenovány v **zákoně č. 114/1992 o ochraně přírody a krajiny**) a dále pak **VKP registrované**.

VKP ze zákona jsou **lesy**, **rašeliniště**, **vodní toky**, **rybníky**, **jezera** a **údolní nivy**. V rámci ÚAP jsou lesy, vodní toky, rybníky a jezera a mokřady dle Ramsarské úmluvy spravovány jako samostatný sledovaný jev, z čehož vyplývá, že v rámci jevu UAPO_023a jsou spravovány pouze **rašeliniště**, **údolní nivy**. Na rozdíl od rašelinišť nejsou údolní nivy přesně ohraničeny.

VKP registrované jsou v území registrovány orgány ochrany přírody pověřených obecních úřadů. VKP registrované jsou sledovány jednotlivými ORP a svou podrobností patří spíše do ÚAPO.

LESY (JEV UAPO_037a)

Lesy jsou VKP ze zákona. Zároveň jednotlivé kategorie lesa tvoří 3 povinně sledované jevy v ÚAPO. Jedná se o **lesy ochranné**, **zvláštního určení** a **hospodářské**, přičemž každá z těchto kategorií se nachází na jiných lokalitách a platí v ní jiný režim hospodaření.

Do **lesů ochranných** se zařazují:

- lesy na mimořádně nepříznivých stanovištích (sutě, kamenná moře, prudké svahy, strže, nestabilizované náplavy a písky, rašeliniště, odvaly apod.)
- vysokohorské lesy pod hranicí stromové vegetace chránící níže položené lesy a lesy na exponovaných hřebenech,
- lesy v klečovém lesním vegetačním stupni.

Lesy zvláštního určení jsou lesy, které nejsou lesy ochrannými a nacházejí se:

- v pásmech hygienické ochrany vodních zdrojů I. stupně,
- v ochranných pásmech zdrojů přírodních léčivých a stolních minerálních vod,
- na území národních parků a národních přírodních rezervací.

Dále do lesů zvláštního určení patří lesy, u kterých veřejný zájem na zlepšení a ochraně životního prostředí nebo jiný oprávněný zájem na plnění mimoprodukčních funkcí lesa je nadřazen funkcím produkčním. Jedná se o lesy:

- v I. zónách CHKO, v přírodních rezervacích a přírodních památkách,
- lázeňské,
- příměstské a další lesy se zvýšenou rekreační funkcí,
- sloužící lesnickému výzkumu a lesnické výuce,
- se zvýšenou funkcí půdoochrannou, vodoochrannou, klimatickou nebo krajinotvornou,
- potřebné pro zachování biologické různorodosti,
- v uznaných oborách a v samostatných bažantnicích,
- v nichž jiný důležitý veřejný zájem vyžaduje odlišný způsob hospodaření.

Hospodářské lesy jsou lesy nezařazené v předchozích dvou kategoriích.

Údaje o rozloze dílčích kategorií lesa v LK jsou v následující tabulce. Více jak polovinu plochy lesů v LK zaujímají lesy hospodářské, nejméně je lesů ochranných – cca 4,2 % z PUPFL. Ty se vyskytují převážně v nejvyšších partiích Jizerských hor a Krkonoš a jsou nejčastěji obklopeny lesy zvláštního učení. Všechny kategorie lesů jsou zobrazeny na obrázku níže.

Tab. 19 Zastoupení kategorií lesa v LK k 10/2023

Kategorie lesa	Výměra [ha]	Podíl z celkové výměry PUPFL [%]	Podíl z celkové výměry LK [%]
Lesy hospodářské	88 247,8	56,4	27,9
Lesy ochranné	6 584,5	4,2	2,1
Lesy zvláštního určení	61 734,2	39,4	19,5
Celkem	**156 566,6**	**100,0**	**49,5**

Zdroj: GIS ÚP LK z dat Ústavu pro hospodářskou úpravu lesů, z dat UAPO_037a, akt2023_10

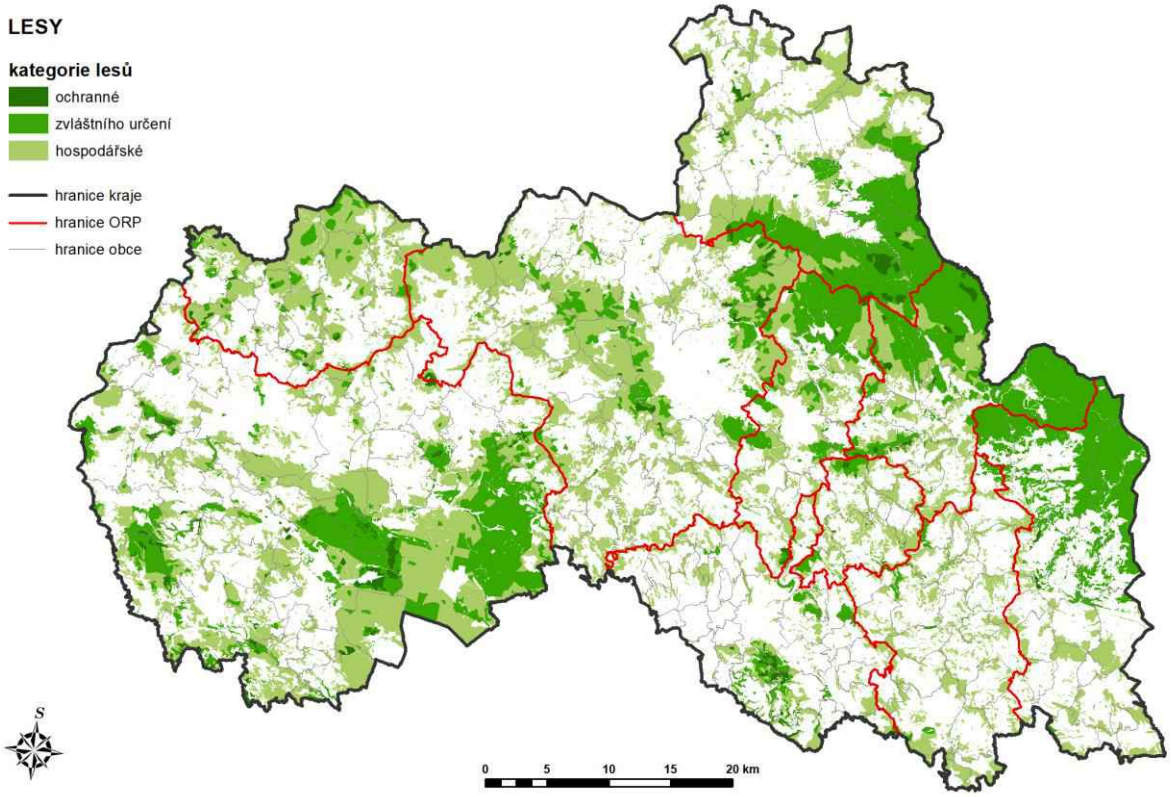

Obr. 22 Kategorie lesů v LK v roce 2023
Zdroj: GIS ÚP LK z dat UHÚL, jev UAPO_037a, akt2023_10

PŘÍRODNÍ LESNÍ OBLASTI (JEV UAPK_032)

Přírodní lesní oblasti (PLO) jsou typologické jednotky, které jsou charakterizovány geomorfologickými, geologickými, klimatickými a fytogeografickými poměry. ČR je rozdělena do 41 přírodních lesních oblastí.

Na území LK zasahuje 8 přírodních lesních oblastí (viz obrázek níže). Jejich plošné zastoupení je následující tabulce. Podrobné charakteristiky přírodních lesních oblastí jsou k dohledání v oblastních plánech rozvoje lesa.

Tab. 20 Charakteristika přírodních lesních oblastí v LK

číslo	název		rozloha v LK (ha)	zastoupení v LK (%)
5	**České středohoří**	c – podoblast Milešovské středohoří	13 284	4,2
17	**Polabí**	b – podoblast J a S okrajová pásma	977	0,3
18	**Severočeská pískovcová plošina a Český ráj**		127 859	40,4
19	**Lužická pískovcová vrchovina**	b – podoblast Lužické hory	11 623	3,7
20	**Lužická pahorkatina**	b – podoblast Frýdlantská pahorkatina	36 619	11,6
21	**Jizerské hory, Ještěd**	a – podoblast Jizerské hory	53 667	17
		b – podoblast Ještěd		
22	**Krkonoše**		11 761	3,7
23	**Podkrkonoší**		60 535	19,1

Zdroj: GIS ÚP LK z dat UHÚL.

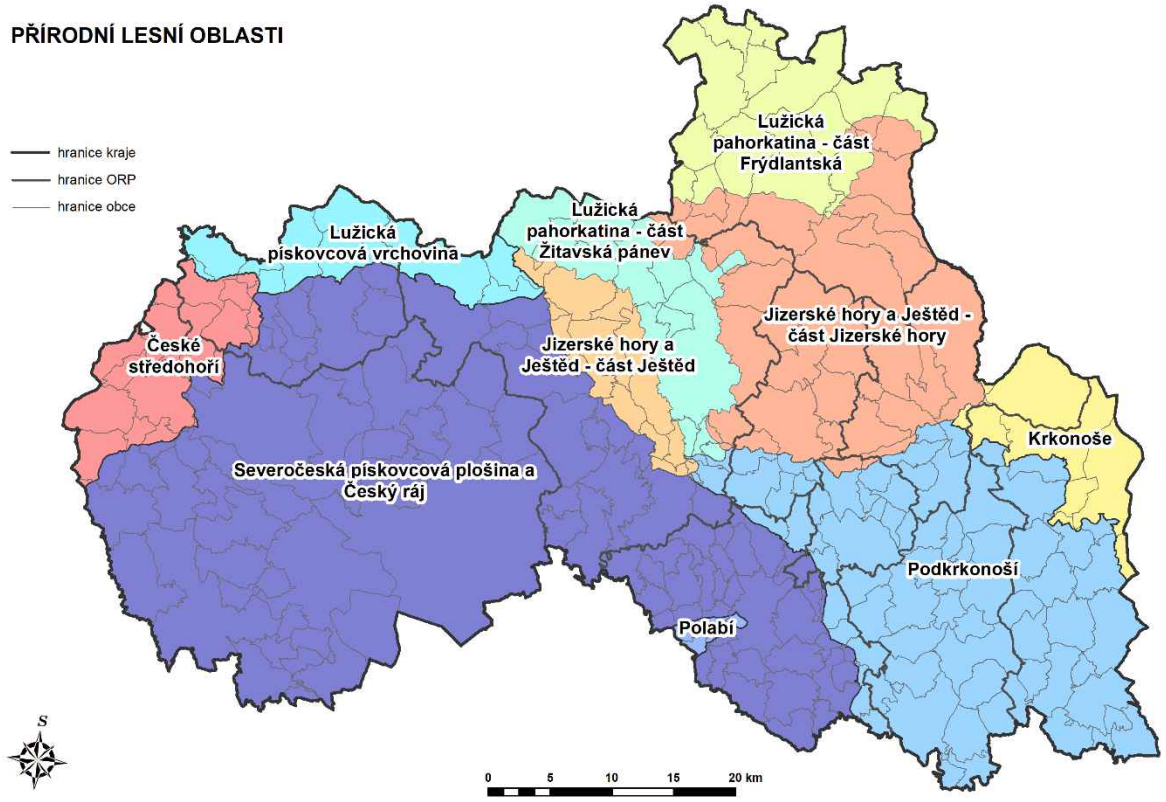

Obr. 23 Přírodní lesní oblasti v LK
Zdroj: GIS ÚP LK z dat UHÚL, jev UAPK_032, akt2020_04

PŘÍRODNÍ PARKY (JEV UAPO_030)

Přírodní parky jsou v LK plošně velmi významné instituty ochrany přírody pro ochranu krajinného rázu. V současné době se na území LK nachází **3 přírodní parky** (**Ještěd**, **Peklo**, **Maloskalsko**).

Charakteristika přírodních parků v LK dle Koncepce ochrany přírody LK 2004 (aktualizace 2014)

Přírodní park Ještěd

Největší přírodní park v kraji (9360 ha) byl vyhlášen Okresním úřadem Liberec v roce 1995. Zaujímá téměř celý Ještědský hřbet, protažený ve směru SZ-JV v délce asi 22 km. Nejvyšším bodem je vrchol Ještědu (1012 m), nejnižším hladina Lužické Nisy u Bílého Kostela (pod 280 m), výškový gradient tak (při značné sklonitosti svahů) přesahuje 700 metrů. Většina území je zalesněna, vedle převažujících kulturních smrčin jsou ve značné míře, zvláště na severu území, zachovány smíšené lesy s převažujícím bukem, hojně s jasanem a klenem. Pestré geologické složení podmiňuje střídání živných a oligotrofních stanovišť, na něž je vázána místy velmi bohatá biota. V tomto ohledu jsou zvláště významné polohy krystalických vápenců až dolomitů, případně paleovulkanitů (v jižní části hřbetu). Biologicky cenná jsou i četná svahová prameniště a podmáčené potoční nivy. V minulosti byla velká část Ještědského hřbetu odlesněna – vedle kamenitých políček zde byly rozšířeny extenzivní louky a pastviny s hodnotnou květenou. V poválečné době byly tyto plochy často zalesněny anebo spontánně zarostly, což velmi poškodilo biodiverzitu území. V rámci přírodního parku se nachází i několik maloplošných ZCHÚ – např. NPR Karlovské bučiny, PR Dlouhá hora, PR Hamrštejn, PR Velký Vápenný a PP Terasy Ještědu.

Přírodní park Maloskalsko

Ke zřízení tohoto přírodního parku došlo v roce 1997 vyhláškou okresního úřadu v Jablonci nad Nisou. Rozloha přírodního parku činí 2935 ha, přičemž jeho jižní část (téměř polovina) leží na území nedávno rozšířené CHKO Český ráj. Osu parku tvoří Jizera meandrující v úzké nivě a protínající Ještědsko-kozákovský hřbet. Na území přírodního parku se nacházejí pískovcová skalní města, pseudokrasové jevy a zbytky různorodé ± přirozené vegetace na obtížně přístupných místech: květnaté bučiny, dubobukové bory, reliktní bory, podmáčené louky a prameniště. Na tyto biotopy je vázána i řada vzácných druhů rostlin a živočichů. Typický ráz krajiny dotváří roztroušená zástavba vesnic a osad.

Přírodní park Peklo

Tento přírodní park byl vyhlášen okresním úřadem v Liberci v roce 1997 na rozloze 1850 ha. Rozkládá se ve Frýdlantské pahorkatině, při severním okraji CHKO Jizerské hory. Zahrnuje údolí říčky Lomnice s přítoky a údolí Pekelského potoka, s výraznými vrchy Chlumem (495 m) a Pekelským vrchem (486 m). Značnou část území zaujímají lesní porosty, většinou smrkové, místy však s dosud hojným bukem. V nižších polohách přistupují louky a pastviny, biologicky významná jsou mokřadní lada. Část přírodního parku tvoří uzavřený vojenský prostor. Součástí parku je i Přírodní památka Hadí kopec.

KRAJINNÝ RÁZ (JEV UAPO_017a)

Pro řešení problematiky hodnocení krajinného rázu a krajiny obecně existuje několik metodik, způsobů řešení a množství podkladů. Pro ÚAP LK a ZÚR LK byla použita primárně metodika Typologie české krajiny (MŽP, Löw a spol.) s využitím následujících hodnotících aspektů vyhodnocených na mapkách, které jsou v následujících kapitolách:

- Koeficient ekologické stability (JEV UAPK_030)
- Oblasti a podoblasti krajinného rázu (Koncepce ochrany přírody a krajiny Libereckého kraje 2004)
- Obraz krajiny (MŽP – Löw a spol. 2005)
- Souhrn osídlení – využití – reliéf (MŽP – Löw a spol. 2005)
- Osídlení krajiny (MŽP – Löw a spol. 2005)
- Využití krajiny (MŽP – Löw a spol. 2005)
- Reliéf krajiny (MŽP – Löw a spol. 2005)
- Vzácnost krajiny (unikátnost, význačnost), (MŽP – Löw a spol. 2005)
- Biogeografické členění (UAPK_033)
- Další aspekty

KOEFICIENT EKOLOGICKÉ STABILITY (JEV UAPK_030)

Koeficient ekologické stability (KES) vychází z poměru zastoupení ploch relativně stabilních a ploch relativně nestabilních. KES tak může být vypočítán pro libovolné území. Vzorce pro výpočet se používají různé, pro účely ÚAP byl použit vzorec odvozený z metodiky Míchala, kdy v čitateli jsou stabilní ekosystémy, ve jmenovateli nestabilní. Hodnoty byly vypočítány z dat ÚHDP.

$$KES = \frac{lesy + trvalé\ travní\ porosty + zahrady + sady + vinice + vodní\ plochy\ a\ toky}{zastavěné\ plochy + orná\ půda + chmelnice + ostatní\ plochy}$$

Hodnoty uvedeného koeficientu jsou obecně klasifikovány takto:

KES ≤ 0,10	území s maximálním narušením přírodních struktur, základní ekologické funkce musí být intenzivně a trvale nahrazovány technickými zásahy
0,10 < KES ≤ 0,30	území nadprůměrně využívané, se zřetelným narušením přírodních struktur, základní ekologické funkce musí být soustavně nahrazovány technickými zásahy
0,30 < KES ≤ 1,00	území intenzivně využívané, zejména zemědělskou velkovýrobou, oslabení autoregulačních pochodů v agroekosystémech způsobuje jejich značnou ekologickou labilitu a vyžaduje vysoké vklady dodatkové energie
1,00 < KES < 3,00	vcelku vyvážená krajina, v níž jsou technické objekty relativně v souladu s dochovanými přírodními strukturami, důsledkem je i nižší potřeba energomateriálových vkladů
KES ≥ 3,00	stabilní krajina s převahou přírodních a přírodě blízkých struktur

Dle intenzity ovlivnění člověkem lze vymezit tři účelové krajinné typy:

Typ A	krajina silně pozměněná civilizačními zásahy („plně antropogenizovaná“): dominantní až výlučný výskyt sídelních a industriálních nebo agroindustriálních prvků – hodnota KES < 0,39
Typ B	krajina s vyrovnaným vztahem mezi přírodou a člověkem („harmonická“): masový výskyt přírodních a agrárních, plošně omezený výskyt sídelních a ojedinělý výskyt industriálních prvků – krajina tohoto typu může mít úplnou převahu prvků přechodného charakteru nebo mozaiku prvků odpovídajících střídavě krajinným typům A a C – hodnota KES 0,9 – 2,89
Typ C	krajina s nevýraznými civilizačními zásahy („relativně přírodní“): dominantní až výlučný výskyt přírodních prvků při ojedinělém výskytu agrárních, minimu sídelních a absenci industriálních prvků – hodnota KES > 6,2

Pro mezilehlé hodnoty KES obvykle platí, že se na území střídají krajinné typy se značně rozdílnou intenzitou ovlivnění člověkem. V Porovnání s rokem 2021 se KES v LK výrazně nezměnil (došlo k mírnému zlepšení). Níže na obr. 32 jsou zobrazeny obce s hodnotou ekologické stability.

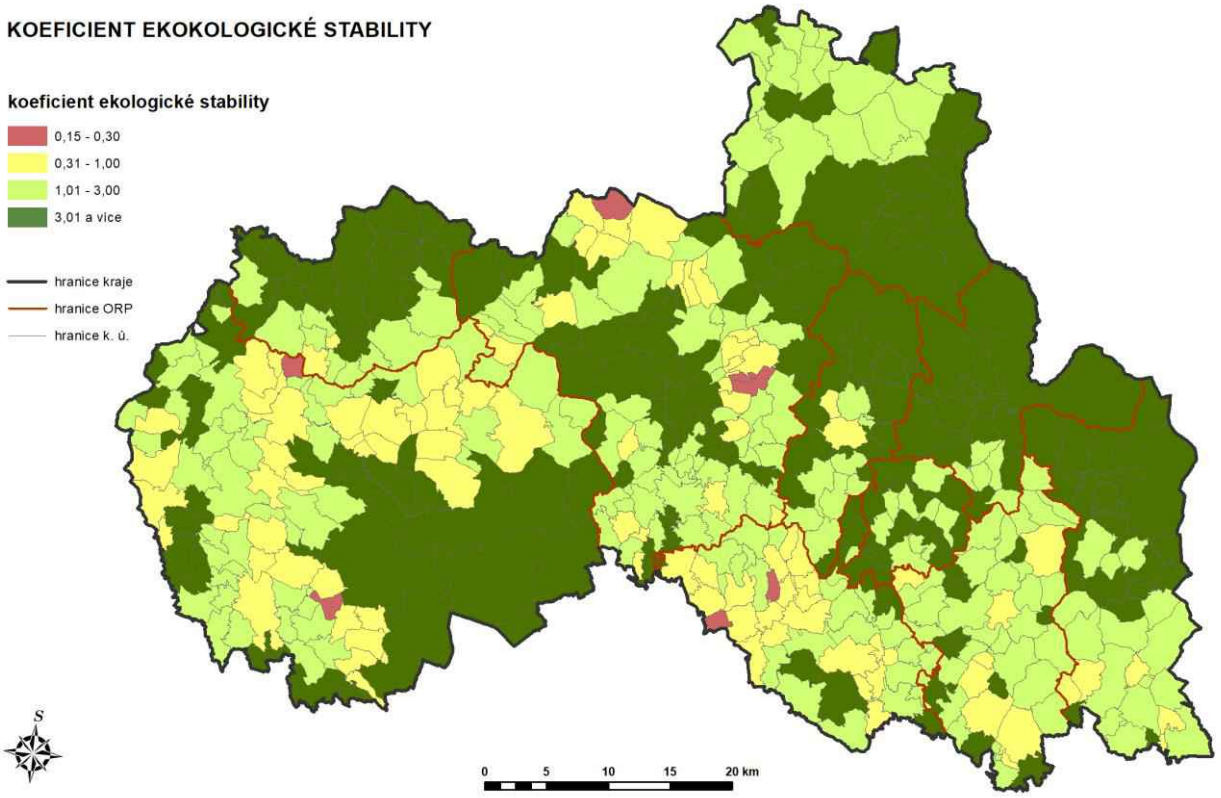

Obr. 24 Koeficient ekologické stability (KES) dle Míchala v LK z dat 2024
Zdroj: GIS ÚP LK, UAPK_030, akt2024_02

OBLASTI A PODOBLASTI KRAJINNÉHO RÁZU (JEV UAPO_017a)

Oblasti krajinného rázu, které jsou jevem UAPO_017a, byly převzaty ze **studie Vymezení oblastí krajinného rázu LK** (Brychtová 2009), kde se také nachází jejich bližší charakteristika. Tato studie byla klíčovým podkladem pro vymezení oblastí a podoblastí krajinného rázu v ZÚR LK. Celé území LK je členěno na **19 oblastí krajinného rázu** s tím, že primárně bylo řešeno pouze území mimo velkoplošná zvláště chráněná území. Členění jednotlivých VZCHÚ bylo do studie převzato z již zpracovaných studií preventivního hodnocení krajinného rázu jednotlivých CHKO a NP Krkonoše.

Oblastí krajinného rázu (krajinným celkem) je myšleno souvislé území s podobnou přírodní, kulturní a historickou charakteristikou, která se výrazně liší od jiné oblasti či celků ve všech charakteristikách nebo v některých z nich. Za podoblast krajinného rázu (krajinný prostor) je následně považován menší prostor uvnitř krajinného celku, odlišitelný určitými charakteristikami, projevy a prostorovou hranicí.

Zároveň byla vymezena **3 pásma ochrany** a obnovy krajinného rázu dle zachovalosti a cennosti typických znaků krajinného rázu. **Pásmo A** zahrnuje území s vysokou mírou zachovalosti typických znaků krajinného rázu, kde převažuje ochrana a přednostní obnova narušených dílčích částí a prvků. **Pásmo B** jsou území s částečně narušenými základními znaky krajinného rázu – převažuje obnova kultivace narušených částí s předpokladem nutného zachování hodnotných částí a prvků. V **pásmu C** se nalézá území s výrazně změněným a narušeným krajinným rázem se znaky a prvky zásadně se odlišujícími od typických charakteristik okolí (průmyslové areály, panelová sídliště, plochy suburbanizace, velké plochy zemědělské půdy), kde je nutná postupná obnova narušeného životního prostředí.

Mezi některými oblastmi krajinného rázu byly vymezeny tzv. **prostorové předěly** – části krajiny, které významným způsobem z hlediska prostorových vztahů dotvářejí krajinný obraz sousedících krajinných oblastí nebo širších krajinných celků.

Na území LK jsou tedy vymezovány následující oblasti a podoblasti krajinného rázu. Následující obrázek zobrazuje jejich grafické znázornění a tabulka jejich výčet.

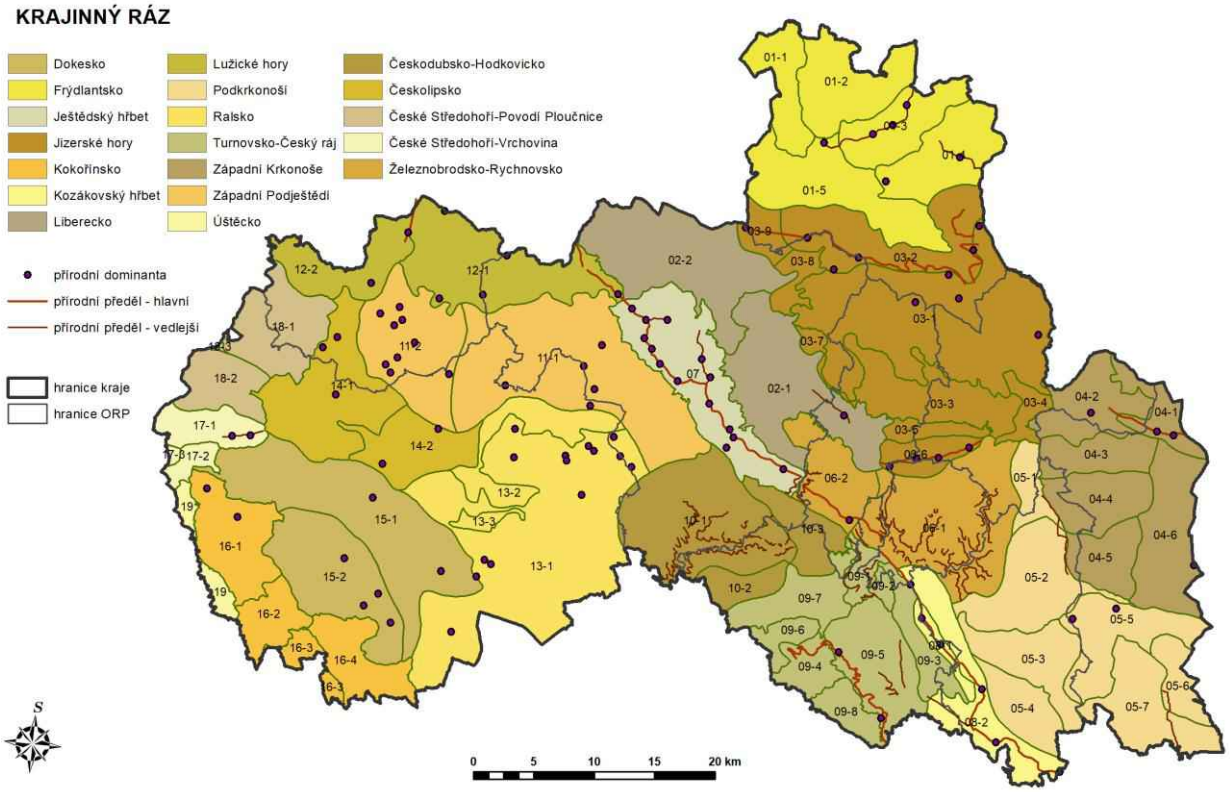

Obr. 25 Krajinný ráz
Zdroj: GIS ÚP LK, UAPO_017a, akt2018_02

Tab. 21 Oblasti a podoblasti krajinného rázu

Oblast krajinného rázu		Podoblast krajinného rázu	
OKR 01	Frýdlantsko	01-1	Višňovsko a Andělsko
		01-2	Habarticko - Bulovsko
		01-3	Řasnicko
		01-4	Novoměstsko
		01-5	Frýdlantsko - Hejnicko
OKR 02	Liberecko	02-1	Liberecká kotlina
		02-2	Hrádecko – Chrastavsko
OKR 03	Jizerské hory	03-1	Centrální část
		03-2	Severní svahy
		03-3	Janov -Josefův Důl - Desná
		03-4	Příchovicko a Polubensko
		03-5	Smržovka – Tanvald
		03-6	Černostudniční hřbet
		03-7	Okraj Liberce
		03-8	Krásná Studánka - Oldřichov v Hájích
		03-9	Albrechtice sedlo
OKR 04	Západní Krkonoše	04-1	Jádrové území
		04-2	Harrachovsko
		04-3	Rokytnicko a Pasecko
		04-4	Jablonecko a Vysocko
		04-5	Víchovsko a Ponikelsko
		04-6	Beneckovsko
OKR 05	Podkrkonoší	05-1	Olešnicko
		05-2	Semilsko
		05-3	Košťálovsko a Libštátsko
		05-4	Lomnicko
		05-5	Jilemnicko
		05-6	Dolnobransko
		05-7	Studenecko a Roztocko
OKR 06	Železnobrodsko – Rychnovsko	06-1	Železnobrodsko
		06-2	Rychnovsko
OKR 07	Ještědský hřbet	07	Ještědský hřbet
OKR 08	Kozákovský hřbet	08-1	Hřeben
		08-2	Podkrkonošsko
OKR 09	Turnovsko	09-1	Turnovské údolí Jizery
		09-2	Besedice – Loučky – Klokočí

		09-3	Podkozákovsko
		09-4	Kacanovsko
		09-5	Údolí Libuňky
		09-6	Niva Jizery a Modřišice – Všeň
		09-7	Turnov – Pěnčín
		09-8	Údolí Žehrovky
OKR 10	Českodubsko – Hodkovicko	10-1	Českodubsko
		10-2	Svijansko
		10-3	Hodkovicko a Paceřovicko
OKR 11	Západní Podještědí	11-1	Jablonsko
		11-2	Sloupsko a Cvikovsko
OKR 12	Lužické hory	12-1	Východní část
		12-2	Západní část
OKR 13	Ralsko	13-1	Ralsko – lesní celky
		13-2	Stráž – Mimoň
		13-3	Hradčany
OKR 14	Českolipsko	14-1	Českolipská kotlina a Novoborsko
		14-2	Zákupsko
OKR 15	Dokesko	15-1	Jestřebsko a Zahrádecko
		15-2	Dokesko a Dubsko
OKR 16	Kokořínsko	16-1	Vlhošť – Dubová hora
		16-2	Údolí Liběchovky
		16-3	Supí hora
		16-4	Beškovský kopec – Vrátenská hora
OKR 17	České Středohoří – Vrchovina	17-1	Kozly
		17-2	Ústěk
		17-3	Levín
OKR 18	České Středohoří – Povodí Ploučnice	18-1	Údolí Libchavy
		18-2	Údolí Ploučnice
		18-3	Markvartice
OKR 19	Ústěcko	19	Ústěcko

Zdroj: ZÚR LK

KRAJINNÉ TYPY

Typologické členění vytváří zásadní podklad pro definici oblastí a míst krajinného rázu v územně analytických podkladech a následně jejich interpretaci v základních územně plánovacích dokumentech.

Pro celé území ČR byly vypracovány regionální rámce charakteristik kulturních krajin. Bylo provedeno vyhodnocení řady dostupných charakteristik primární, sekundární i terciérní krajinné struktury.

a) vegetační stupňovitost jako vyjádření změn výškového a expozičního klimatu ovlivňujících sled rozdílů přírodní vegetace na ose teplé – chladné oblasti;
b) relativní členitost reliéfu jako vyjádření osy rovina – velehory;
c) vyjádření výjimečnosti typů reliéfu na ose reliéf běžný – zcela výjimečný;
d) biogeografické podprovincie jako vyjádření odlišnosti geologické, geomorfologické, ale i klimatické na ose nížiny Panonika – mladá pohoří Karpatika;
e) struktura využití ploch v ose krajiny přírodní – krajiny člověkem podmíněné až přeměněné;
f) historické typy sídel a jejich plužin jako vyjádření osy návesní a ulicové vsi s nejúrodnější nepravou traťovou plužinou – rozptýlené osídlení s krajně neúrodnou plužinou úsekovou;
g) typy lidového domu, tedy běžných stavebních typů v krajině odvíjejících se od její kulturní a historické kontinuity na ose panonský hliněný dům – horský roubený dům tyrolský;
h) vývoj a doba osídlení krajiny jako vůdčí charakteristiky průkazu trvalé udržitelnosti využívání krajiny člověkem v historickém kontinuu na ose úrodné, starosídelní krajiny – horské krajiny novověkého osídlení a krajiny dodnes neosídlené.

Při porovnání výsledků diferenciace území na základě osmi uvedených charakteristik pomocí superpozice jejich map byly vytvořeny tři vůdčí rámcové krajinné typologické řady postihující přímo či zprostředkovaně hlavní skupiny vlastností české krajiny:

I. Rámcové typy **sídelních** krajin
II. Rámcové typy **využití** krajin
III. Rámcové typy **reliéfu** krajin

SÍDELNÍ KRAJINNÉ TYPY

Vznikly syntézou vůdčích charakteristik a), d), f), g) a h). V ČR bylo vymezeno **sedm rámcových sídelních typů krajin**, které postihují jejich základní vlastnosti a jejich změny na stanovených osách. Jako nejlépe vystihující provázanost těchto charakteristik se ukázalo členění podle doby vzniku dané sídelní krajiny. Projev stejných osídlovacích principů se však výrazně lišil podle celkového charakteru krajiny biogeografických podprovincií. Doba osídlení krajiny dané biogeografické podprovincie pozoruhodně koreluje s příslušnou vegetační stupňovitostí, odpovídá jí i typ sídla a plužiny a lidového domu. Období, kdy se krajina stala sídelní, a tedy člověkem osvojená, se tak ukázalo jako vhodné souhrnné označení jednotlivých sídelních typů krajin.

Z hlediska typologie krajiny dle doby osídlení patří území LK zejména do pozdně středověké krajiny, vrcholně středověké krajiny a novověké sídelní krajiny Hercynica, na SZ Frýdlantského výběžku a u Turnova zasahuje stará sídelní krajina (viz následující obrázek).

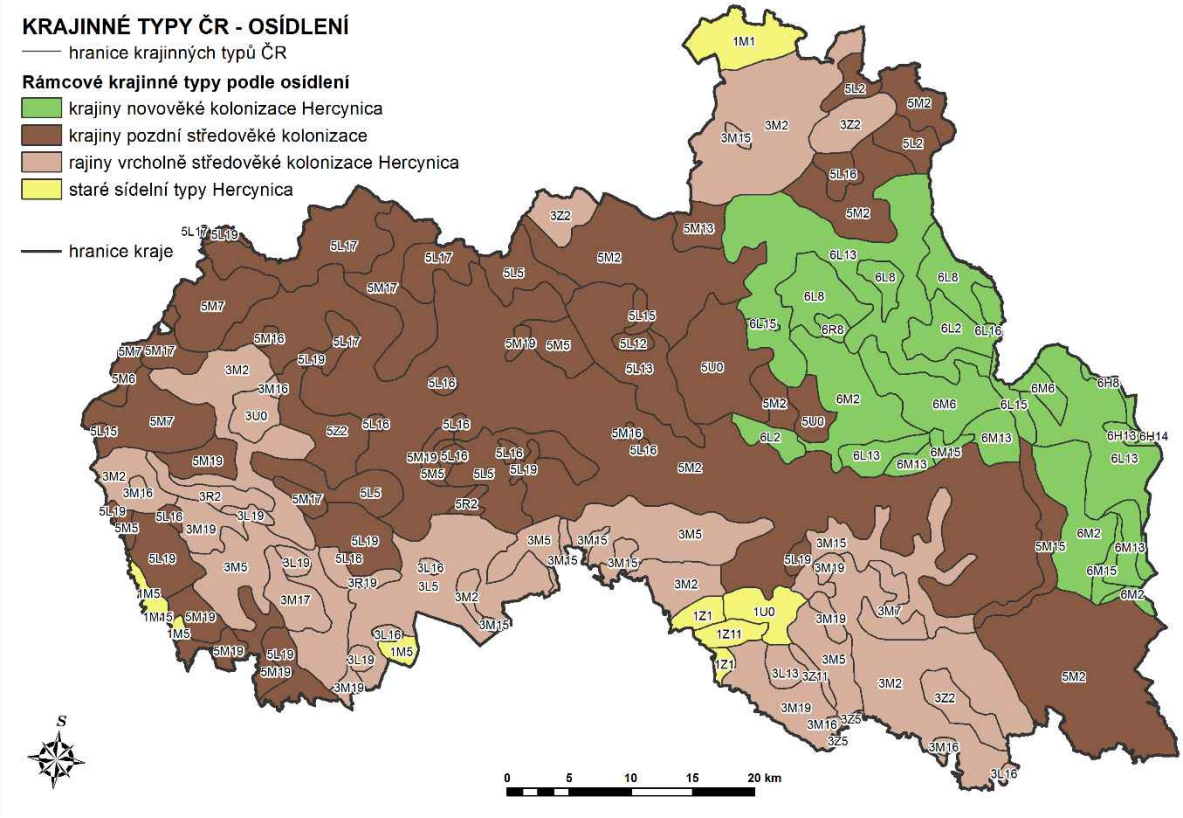

Obr. 26 Typologie krajiny podle osídlení
Zdroj: Typologie české krajiny, MŽP – Löw a spol

VYUŽITÍ KRAJINY

Druhou vůdčí charakteristikou typologické řady je e) – struktura využití ploch v osách krajiny přírodní – krajiny přírodě blízké – krajiny člověkem podmíněné až přeměněné. Jde o vůdčí charakteristiku sekundární krajinné struktury. Tato charakteristika krajinu ČR člení podle převažujícího způsobu jejího využití. Tomu odpovídá dlouhodobě i typ aktuálního pokryvu zemského povrchu. Tato charakteristika též přeneseně vyjadřuje i intenzitu antropické přeměny přirozených stanovišť. Na tomto účelově zjednodušeném základě lze v ČR vymezit šest rámcových typů využití území:

- ***zemědělské krajiny (Z)***
  - lidskou kultivací silně pozměněný typ krajin. Lesy zabírají méně než 10 % plochy, 90 % tvoří zemědělské plochy polí a trvalých travních porostů. Mají pohledově otevřený charakter
- ***lesozemědělské krajiny (M)***
  - z pohledu vnitřní struktury se jedná o heterogenní, přechodový krajinný typ, charakteristický střídáním lesních a nelesních stanovišť. Zastoupení ploch porostlých dřevinnou vegetací kolísá mezi 10 % až 70 %. Krajiny mají charakter převážně polootevřený
- ***lesní krajiny (L)***
  - lidskými zásahy méně pozměněný, vzácně až přírodní, typ krajin. Lesní krajiny jsou charakteristické velkou převahou lesních porostů (nejméně 70 % plochy). Až na výjimky jsou základním typem matric potenciální vegetace u nás. Mají pohledově uzavřený charakter
- ***rybniční krajiny (R)***
  - jsou charakteristické vysokým prostorovým zastoupením mělkých vodních ploch

- ***krajiny horských holí (H)***
  - zahrnují u nás raritní území ležící ve velehorských fragmentech nad horní hranici lesa.
- **urbanizované krajiny (U)**
  - člověkem nejintenzivněji ovlivněný typ krajin. Je charakteristický převahou budov, zpevněných ploch a otevřených technologií

Z hlediska způsobu využití krajiny patří LK převážně do lesozemědělské a lesní krajiny (viz obr. 35). Do urbanizovaných krajin bylo v LK zařazeno pouze okolí Liberce, Jablonce n. N., České Lípy a Turnova, tedy větších center osídlení. Specifikem LK je malé procento zemědělské krajiny.

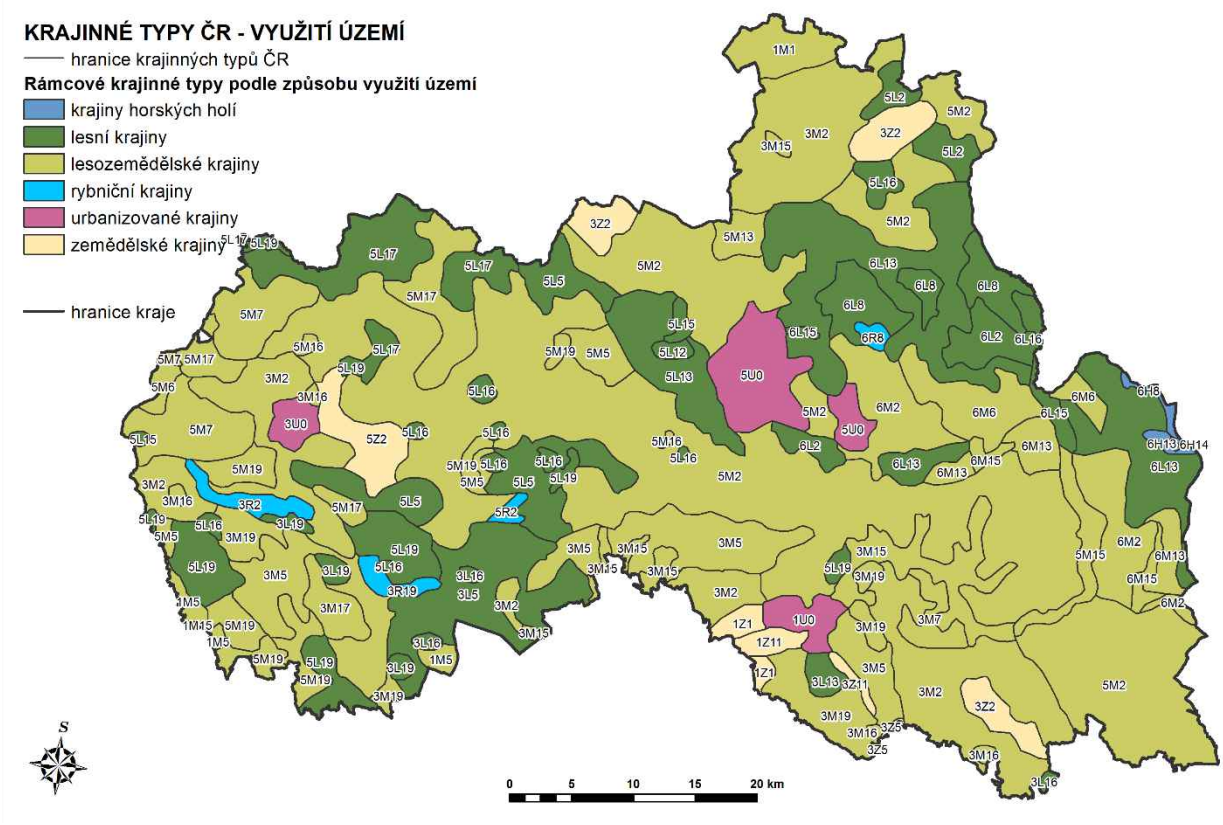

Obr. 27 Typologie krajiny podle způsobu využití
Zdroj: Typologie české krajiny, MŽP – Löw a spol

RELIÉF

Byly vymezovány podle vůdčích charakteristik b) a c), kde rozhodovaly jejich výraznost a odlišnost od okolí a také vzácnost. Tak bylo v ČR vymezeno **devatenáct typů krajin**. Z nichž čtyři (č. 1, 2, 3 a 6) jsou v ČR zastoupeny běžně a tvoří a vytvářejí základ naší krajiny (okolo 68,25 % území ČR), ostatní jsou vzácné a krajinám dávají individuální ráz. LK má však dle metodiky ZÚR jinou typologii: **krajinu unikátní** a **význačnou**.

Z hlediska reliéfu krajiny patří území LK hlavně do **krajiny vrchovin Hercynika**, krajiny výrazných svahů a skal horských hřebenů v oblasti Jizerských hor a Krkonoš a krajiny rozřezaných tabulí na JZ. Specifikem LK jsou krajiny skalních měst v Českém ráji, Kokořínsku a Ralsku a krajiny izolovaných kuželů jak znázorňuje následující obrázek.

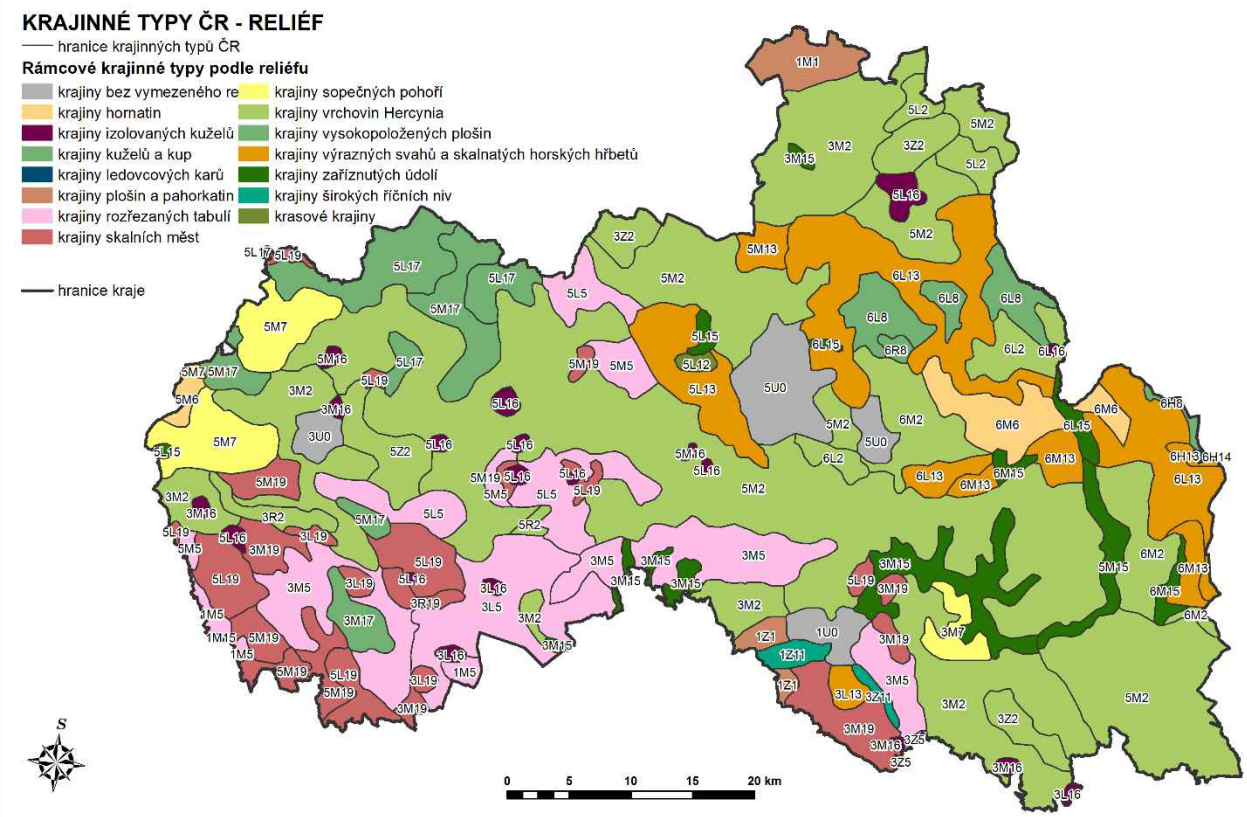

Obr. 28 Typologie krajiny podle reliéfu
Zdroj: Typologie české krajiny, MŽP – Löw a spol

TYPOLOGIE KRAJINY: OSÍDLENÍ – VYUŽITÍ – RELIÉF

Na základě předchozího hodnocení krajiny z hlediska osídlení, využití a reliéfu byla vytvořena souhrnná charakteristika, která odráží tato 3 hlediska ve výsledném kódu.

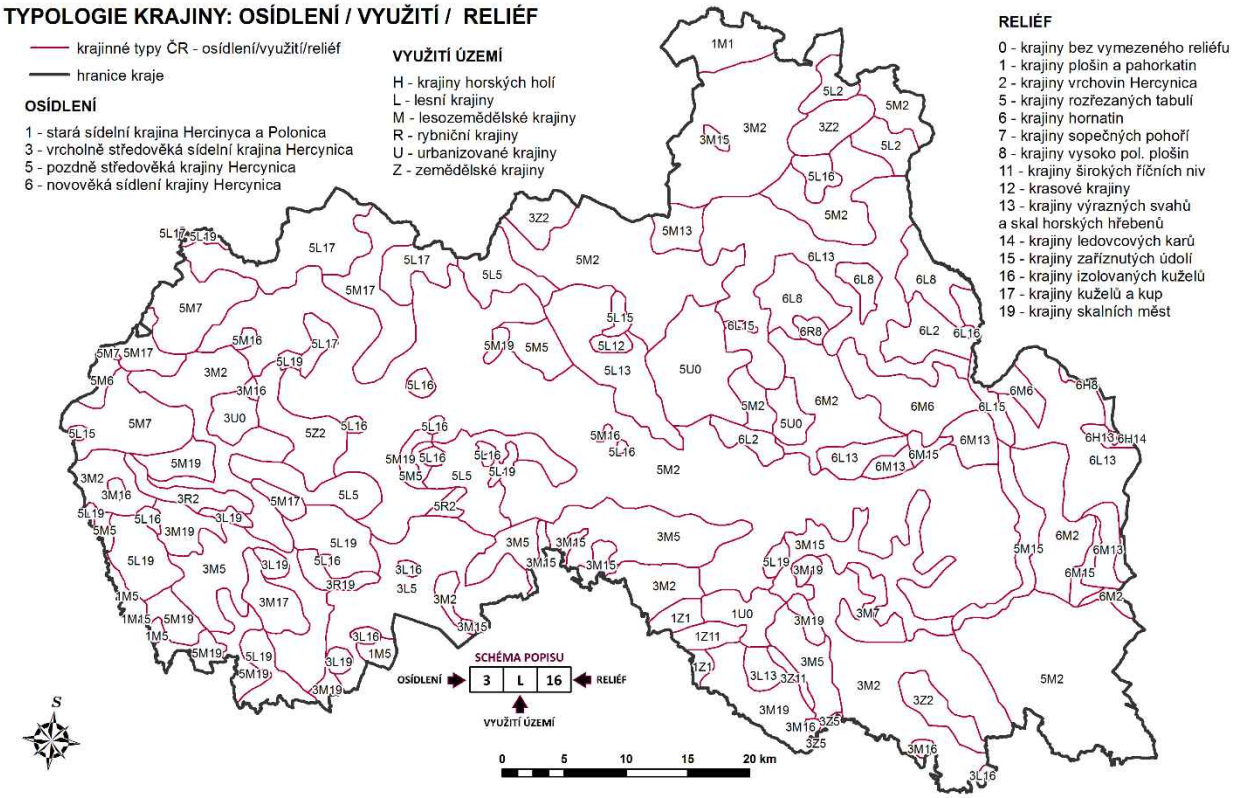

Obr. 29 Typologie krajiny dle souhrnné charakteristiky osídlení/využití/reliéf
Zdroj: Typologie české krajiny, MŽP – Löw a spol.

UNIKÁTNOST A VÝZNAČNOST KRAJINY

Za další hledisko hodnocení krajiny lze považovat její vzácnost spočívající v její unikátnosti a význačnosti. Na území LK se nalézají **unikátní krajinné typy**: krajiny izolovaných kuželů a krajiny skalních měst. Mezi **význačnými krajinnými typy** jsou zastoupeny krajiny vysoko položených plošin, krasové krajiny, krajiny výrazných svahů a skalnatých hřbetů a krajiny kuželů a kup.

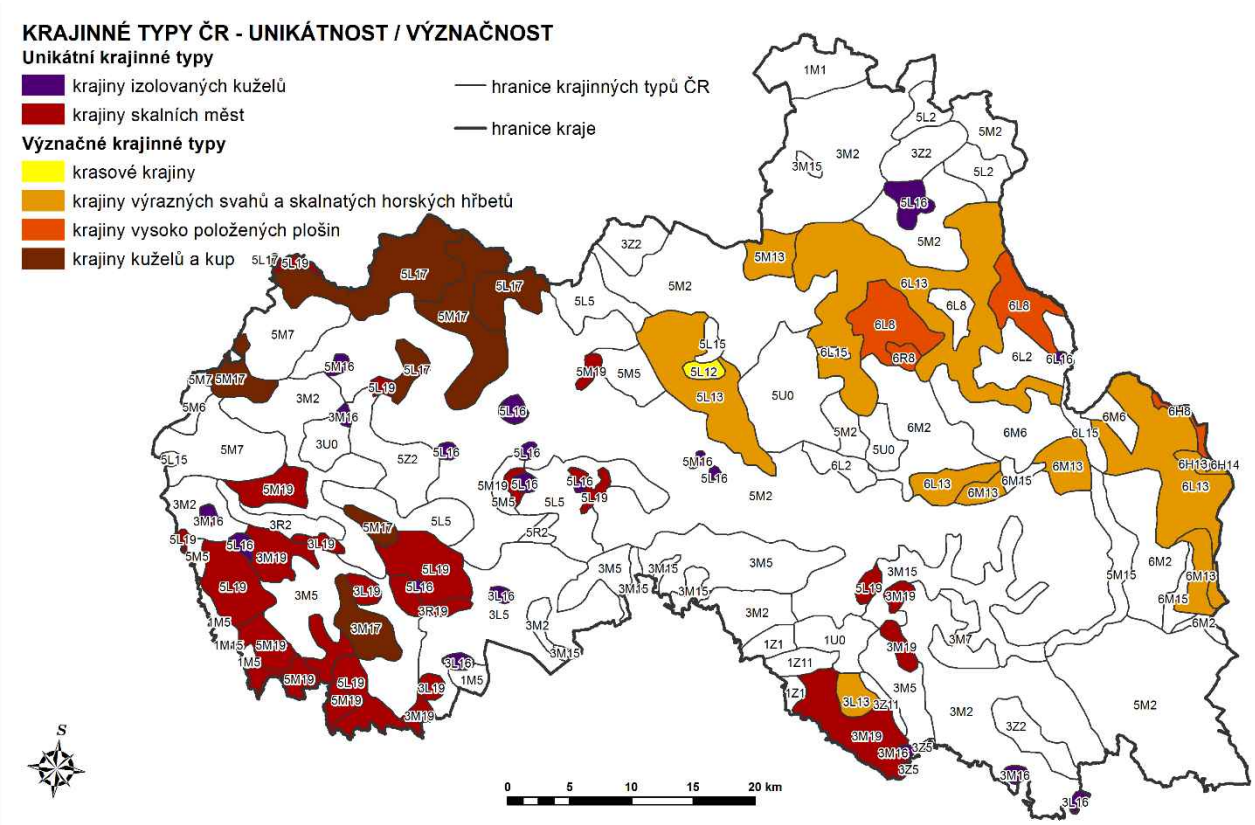

Obr. 30 Typologie krajiny dle krajinné vzácnosti (unikátnosti a význačnosti)
Zdroj: Typologie české krajiny, MŽP – Löw a spol., ÚAP LK 8/2008

KRAJINY A KRAJINNÉ CELKY (JEV UAPO_017b)

V rámci zpracování aktualizace ZÚR LK č.1 byly expertně vymezeny krajinné celky, krajiny a jejich cílové kvality, blíže viz následující tabulka:

Tab. 22 Krajiny a krajinné celky v LK

Kód KC	Krajinný celek	Kód	Krajina
KC 01	Frýdlantsko	01-1	Višňovsko a Andělsko
		01-2	Habarticko – Bulovsko
		01-3	Řasnicko
		01-4	Novoměstsko
		01-5	Frýdlantsko – Hejnicko
KC 02	Liberecko	02-1	Liberecká kotlina
		02-2	Hrádecko a Chrastavsko
KC 03	Jizerské hory	03-1	Jizerské hory – centrální část
		03-2	Jizerskohorské bučiny
		03-3	Janov-Josefův Důl-Desná
		03-4	Příchovicko a Polubensko
		03-5	Smržovka – Tanvald
		03-6	Černostudniční hřbet
		03-7	Okraj Liberce
		03-8	Krásná Studánka – Oldřichov v Hájích
		03-9	Albrechtické sedlo
KC 04	Západní Krkonoše	04-1	Krkonoše – jádrové území
		04-2	Harrachovsko
		04-3	Rokytnicko a Pasecko
		04-4	Jablonecko a Vysocko
		04-5	Víchovsko a Ponikelsko

		04-6	Benecko
KC 05	Podkrkonoší	05-1	Olešnicko
		05-2	Semilsko
		05-3	Košťálovsko a Libštátsko
		05-4	Lomnicko
		05-5	Jilemnicko
		05-6	Dolnobransko
		05-7	Studenecko a Roztocko
KC 06	Železnobrodsko – Rychnovsko	06-1	Železnobrodsko
		06-2	Rychnovsko
KC 07	Ještědský hřbet	07-1	Ještěd – Vápenný
		07-2	Javorník
KC 08	Kozákovský hřbet	08-1	Kozákov
		08-2	Kozlov – Bradlec
KC 09	Turnovsko – Český ráj	09-1	Turnov – Pěnčín
		09-2	Turnovské údolí Jizery
		09-3	Besedice – Loučky – Klokočí
		09-4	Podkozákovsko
		09-5	Údolí Libuňky
		09-6	Údolí Žehrovky
		09-7	Kacanovsko
		09-8	Údolí Jizery – Modřišice
KC 10	Českolipsko – Hodkovicko	10-1	Českodubsko
		10-2	Svijansko
		10-3	Hodkovicko a Paceřicko
KC 11	Západní Podještědí	11-1	Jablonsko
		11-2	Sloupsko a Cvikovsko
KC 12	Lužické hory	12-1	Lužické hory východ
		12-2	Lužické hory západ
KC 13	Ralsko	13-1	Ralsko – lesní celky
		13-2	Stráž – Mimoň
		13-3	Hradčany
KC 14	Českolipsko	14-1	Českolipská kotlina a Novoborsko
		14-2	Zákupsko
KC 15	Dokesko	15-1	Zahrádecko – Dokesko
		15-2	Dubsko
KC 16	Kokořínsko	16-1	Vlhošť – Dubová hora
		16-2	Údolí Liběchovky
		16-3	Supí hora (2 části)
		16-4	Beškovský kopec – Vrátenská hora
KC 17	České středohoří – Vrchovina	17-1	Kozly
		17-2	Úštěk
		17-3	Levín
KC 18	České středohoří – Údolí Ploučnice	18-1	Údolí Libchavy
		18-2	Údolí Ploučnice
		18-3	Markvartice
KC 19	Úštěcko	19-1	Lukovsko
		19-2	Tuhaňsko

Zdroj: ZÚR LK

Obr. 31 Krajiny a krajinné celky
Zdroj: ZÚR LK 8/2018

BIOGEOGRAFICKÉ ČLENĚNÍ (UAPK_033)

Dle biogeografického členění ČR (Culek, 1994) náleží území LK do **biogeografické podprovincie Hercynské**, v rámci které jsou vymezeny bioregiony Verneřický, Kokořínský, Ralský, Hruboskalský, Železnobrodský, Podkrkonošský, Žitavský, Lužickohorský, Jizerský, Krkonošský a Mladoboleslavský.

Tab. 23 Bioregiony zasahující do LK

název bioregionu a kód	celková výměra [ha]	z toho v LK [ha]	charakteristika bioregionu
1.15 Verneřický	65 000	9 950	neovulkanické plošiny s květnatými bučinami a okrajovými údolními výraznými svahy, na nichž se uplatňují i dubohabřiny
1.33 Kokořínský	40 600	20 551	kyselé kvádrové pískovce rozčleněné v kaňony s kyselými doubravami a ostrůvky dubohabrových hájů na malých plošinách mezi kaňony; reprezentativní jsou i malé výchozy neovulkanitů s ostrůvky květnatých bučin
1.34 Ralský	108 100	92 744	pískovcové plošiny s borovými doubravami, rašeliništi, luhy, olšinami a neovulkanickými suky s květnatými bučinami; část bioregionu má pokryv spraší a vegetačně je charakterizována dubohabrovými háji
1.35 Hruboskalský	31 400	13 467	pískovcová skalní města s borovými doubravami a ostrůvky květnatých bučin na neovulkanických sucích
1.36 Železnobrodský	38 600	37 750	členitý reliéf údolí Jizery a jejích přítoků s bikovými bučinami na plochých vršcích a s květnatými bučinami a suťovými lesy v údolích; přírodně nezajímavou část tvoří JV výběžek bez údolních zářezů, tvořící přechod k ploššímu Podkrkonošskému bioregionu (1.37)
1.37 Podkrkonošský	102 100	16 914	pahorkatina na permu a karbonu s monotónně rozšířenými bikovými bučinami a liniemi luhů, na J okraji i s acidofilními doubravami, ostrovy květnatých bučin a malými výskyty olšin
1.56 Žitavský	43 900	40 830	členitá kotlina s výplní neogenních sedimentů, neovulkanitů a glacifluviálních sedimentů a s acidofilními doubravami, dubohabrovými háji, bikovými bučinami a menšími ostrovy květnatých bučin včetně fragmentů suťových lesů; méně hostinná část je tvořena uzavřenou chladnou Libereckou kotlinou a vyššími kopci, tvořícími přechod k Jizerským horám
1.66 Lužickohorský	21 300	11 993	měkké křídové sedimenty s měkkým reliéfem proraženým kyselými neovulkanity tvořícími vysoké kupy. Převažující vegetační jednotkou jsou květnaté bučiny; část je tvořena kyselými křídovými pískovci se skalními městy s bikovými bučinami a okraji s acidofilními doubravami
1.67 Jizerský	51 000	51 000	centrální část Jizerských hor (tvořená převážně žulami) s vrcholovými plošinami se smíšenými horskými bučinami, klimaxovými smrčinami a rašeliništi. Dále typická část bioregionu zahrnuje strmé okrajové svahy s jedlinami a smíšenými horskými bučinami; část bioregionu zahrnuje nižší samostatné kopce a hřbety na J a Z bioregionu včetně Ještědského hřbetu, tvořené převážně metamorfity
1.68 Krkonošský	44 700	13 606	centrální část Jizerských hor (tvořená převážně žulami) s vrcholovými plošinami se smíšenými horskými bučinami, klimaxovými smrčinami a rašeliništi. Dále typická část bioregionu zahrnuje strmé okrajové svahy s jedlinami a smíšenými horskými bučinami; část bioregionu zahrnuje nižší samostatné kopce a hřbety na jihu a západě bioregionu včetně Ještědského hřbetu, tvořené převážně metamorfity
1.6 Mladoboleslavský	116 900	7 378	nižší reliéf tvořený Mrlinskou tabulí, V částí Jizerské tabule a J částí Turnovské pahorkatiny, v LK leží pouze přechodné území bioregionu

Zdroj: Koncepce ochrany přírody a krajiny Libereckého kraje 2004

V ČR bylo vymezeno 91 bioregionů. V ČR bylo vymezeno 366 typů biochor. **V LK leží více než 90 typů biochor**.

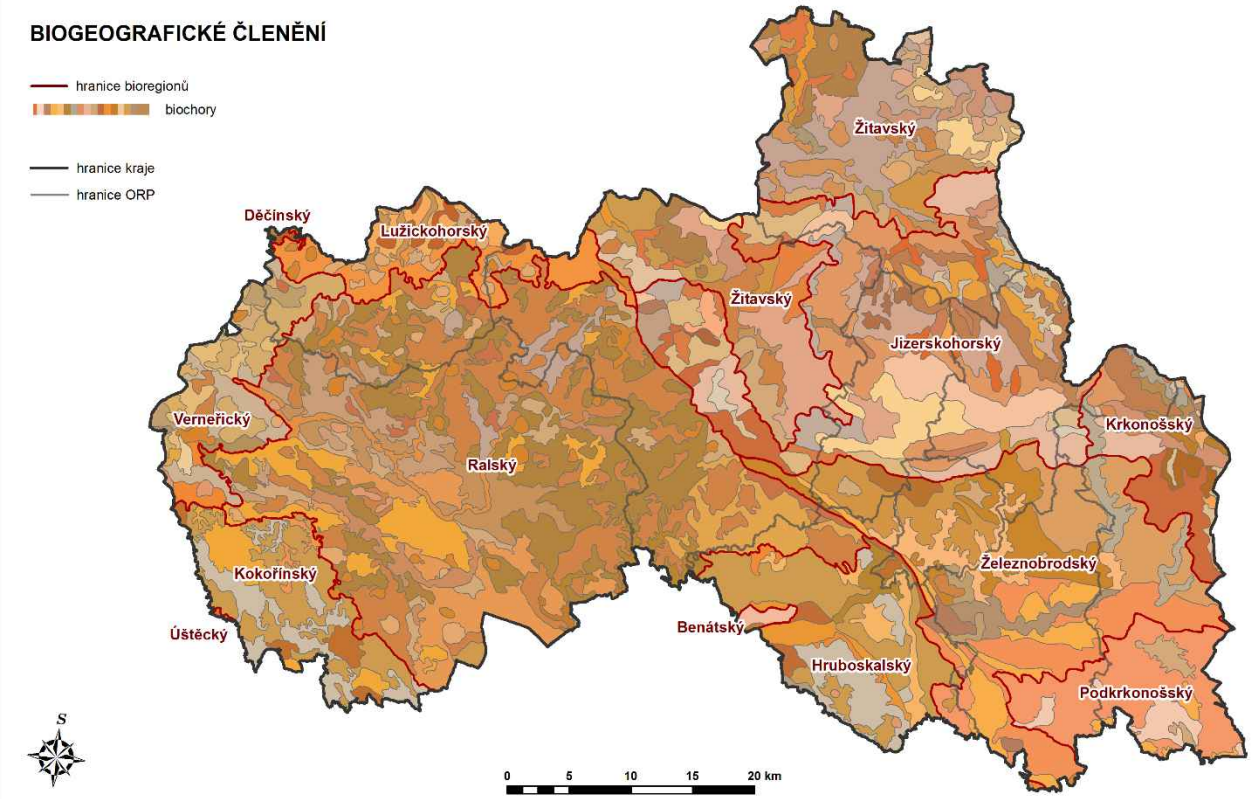

Obr. 32 Biogeografické členění LK
Zdroj: GIS ÚP LK, UAPK_033 akt2009_03

DALŠÍ ASPEKTY TYPOLOGIE KRAJINY

Pro hodnocení krajinného rázu jsou použity i další zde neuvedená kritéria a podklady, např.: hodnocení území kraje dle lesnatosti (viz téma C.3 Půdní fond), dle podílu ZPF (viz téma C.3 Půdní fond), dle zornění (viz KOP, Krajská zemědělská koncepce), dle fragmentace krajiny (viz geoportal.cenia.cz), dle klimatických regionů (viz téma C.2 Hydrologie a klimatologie), vymezení území střetů zájmů ochrany přírody a krajiny s větrnými elektrárnami (viz geoportal.cenia.cz) a další.

GEOEKOLOGICKÁ TYPIZACE KRAJINY

Pro hodnocení stavu a pro formulace návrhů koncepce řešení krajiny LK byly výše uvedené údaje následně vyhodnoceny při zpracování Návrhu ZÚR LK. Tyto výsledky mohou být podkladem pro detailní stanovení zásad ochrany krajinného rázu v jednotlivých územně plánovacích dokumentacích. Toto hodnocení agregovaně vymezuje pozemky dle jejich antropogenního zatížení či stupně přirozenosti, se zahrnutím dalších aspektů (památková ochrana – zóny, rezervace…).

Území kraje je dle souhrnných geoekologických kritérií tvořeno dále specifikovanými jednotkami, které zahrnují jednotlivé uvedené druhy pozemků a ploch (mj. evidovaných v katastru nemovitostí) – jejich následující výčet je modelový, je určený jako vodítko pro podrobné hodnocení v následně zpracovávaných územních plánech.

Součástí krajiny všech vymezených krajinných typů jsou i další krajinotvorné dominanty a lokality – významné krajinné obzory, významné přírodní dominanty, významné výhledy do krajiny, významná výhledová místa s rozhlednou.

Geoekologická typizace krajiny je vyprofilovaná dle ochrany krajiny, přírodních podmínek krajiny a využívání krajiny. Základem pro následné formulace je metodika MŽP Typologie české krajiny (Löw a spol.) na základě ustanovení Evropské úmluvy o krajině. **V rámci geoekologické typizace krajiny byly klasifikovány následující 3 krajinné typy**, z nichž každý byl tvořen 3 podtypy:

KRAJINNÝ TYP A – KRAJINA PLNĚ ANTROPOGENIZOVANÁ

- Krajinný podtyp A- (krajina snížených až devastovaných krajinářských hodnot) modelově tvořený plochami urbanizovaných území (zastavěná území), dobývacími prostory těžby surovin, skládkami
- Krajinný podtyp A (krajina základních krajinářských hodnot) modelově tvořený ucelenými plochami zejména zemědělských pozemků modelově I. až III. třídy ochrany ZPF
- Krajinný podtyp A+ (krajina zvýšených krajinářských hodnot) modelově tvořený zejména plochami v památkové péči (městské a vesnické památkové zóny, krajinné památkové zóny, kulturní rezervace a památky)

KRAJINNÝ TYP B – KRAJINA INTERMEDIÁLNÍ (HARMONICKÁ)

- Krajinný podtyp B- (krajina snížených krajinářských hodnot) tvořen modelově ucelenými plochami zemědělských pozemků IV. třídy a V. třídy ochrany ZPF (kromě pozemků tvořících VKP ze zákona)
- Krajinný podtyp B (krajina základních krajinářských hodnot) tvořen modelově ucelenými plochami mozaiky lesů hospodářských menších výměr s pozemky TTP a drobné orné půdy, včetně lesů zvláštního určení (subkategorie lesů lázeňských, příměstských a rekreačních, lesů sloužících lesnickému výzkumu a výuce, lesů v uznaných oborách a bažantnicích, a lesů, v nichž jiný důležitý veřejný zájem vyžaduje odlišný způsob hospodaření)
- Krajinný podtyp B+ (krajina zvýšených krajinářských hodnot) modelově tvořený plochami přírodních parků a geoparku UNESCO

KRAJINNÝ TYP C – RELATIVNĚ PŘÍRODNÍ

- Krajinný podtyp C- (krajina snížených krajinářských hodnot) modelově tvořený menšími komplexy lesů hospodářských v okolní antropogenní krajině, plochami rekultivovaných území po těžbě nerostných surovin, umělými vodními plochami a toky
- Krajinný podtyp C (krajina základních krajinářských hodnot) modelově tvořený přirozenými vodními plochami a toky, zemědělskými plochami tvořícími VKP ze zákona (zejména údolní nivy okolí vodních ploch a přirozeně zamokřené plochy), plochami velkých komplexů lesů hospodářských, plochami biocenter místního významu, ptačími oblastmi NATURA
- Krajinný podtyp C+ (krajina zvýšených krajinářských hodnot) modelově tvořený plochami veškerých ZCHÚ, lesy ochrannými, plochami biocenter NR a R biogeografického významu, plochami evropsky významných lokalit NATURA

Na základě výše zmiňované typizace krajiny bylo v ÚAP 2008 území LK rozčleněno dle převládajícího i potencionálně funkčního využívání do 4 zón, toto rozdělení je stále platné bez výraznějších změn:

ZÓNA PŘÍRODNÍ

- rozloha cca 20 % území LK
- krajinné podtypy: C+, C
- druhy ploch: I., II. a III. zóna VZCHÚ (NP a CHKO), lesy ve IV. zóně VZCHÚ, MZCHÚ (NPR, NPP, PR, PP), přírodní parky, biocentra všech biogeografických významů, plochy registrovaných VKP (v místním významu i VKP „ze zákona“ reprezentované zejména údolními nivami), EVL, veškeré lesy ochranné a vybrané subkategorie lesů zvláštního určení (dle odst./písm. 1/c lesy na území národních parků a národních přírodních rezervací, 2/a lesy v prvních zónách CHKO a lesy v přírodních rezervacích a přírodních památkách, 2/e lesy se zvýšenou funkcí půdoochrannou, vodoochrannou, klimatickou nebo krajinotvornou, 2/f lesy potřebné pro zachování biologické různorodosti), přirozené vodní plochy a toky, mokřady,…

ZÓNA PRODUKČNÍ

- rozloha cca 28 % území LK
- krajinné podtypy: A
- druhy ploch: pozemky ZPF I. až III. třídy ochrany ZPF

ZÓNA SMÍŠENÁ

- rozloha cca 37 % území LK
- krajinné podtypy: B+, B, B-, C-
- druhy ploch: IV. zóna a ochranné pásmo VZCHÚ, lesy hospodářské i vybrané subkategorie lesů zvláštního určení (dle odst./písm. 1/a lesy v pásmech hygienické ochrany vodních zdrojů I. stupně, 1/b lesy v ochranných pásmech zdrojů přírodních léčivých a stolních minerálních vod, 2/b lesy lázeňské, 2/c příměstské a další lesy se zvýšenou rekreační funkcí, 2/d lesy sloužící lesnickému výzkumu a lesnické výuce, 2/g v uznaných oborách a v samostatných bažantnicích, 2/h lesy v nichž jiný důležitý veřejný zájem vyžaduje odlišný způsob hospodaření, vč. bezlesí tvořených ostatními plochami, s výjimkou zastavěných a průmyslových areálů, dopravních sítí), obecně pozemky ZPF IV. a V. třídy ochrany ZPF, dobývací prostory, umělé vodní plochy a toky

ZÓNA URBANIZOVANÁ

- rozloha cca 15 % území LK
- krajinné podtypy: A-, A+
- druhy ploch: urbanizovaná území – zastavěné a zastavitelné území obcí a liniové stavby dopravní a technické infrastruktury

7.2 ZVLÁŠTNÍ OCHRANA PŘÍRODY A KRAJINY

Mezi zvláště chráněná území (ZCHÚ) se řadí velkoplošná zvláště chráněná území (VZCHÚ; obr. 41) a maloplošná zvláště chráněná území (MZCHÚ). Podíl plochy zvláště chráněných území (MZCHÚ + OP, NP + OP, CHKO; počítají se pouze vyhlášená OP – kapitola MZCHÚ) LK na celkové ploše LK je 37,7 % (výpočet z dat GIS stav 04/2020, celková plocha ZCHÚ 1 192 km2), přičemž řada MZCHÚ se nalézá na území VZCHÚ. Tento podíl je nejvyšší v celé ČR.).

VELKOPLOŠNÁ ZVLÁŠTĚ CHRÁNĚNÁ ÚZEMÍ (JEV UAPO_025a)

Mezi velkoplošná zvláště chráněná území patří národní park a chráněná krajinná oblast, ty jsou zobrazeny na obr. 33.

NÁRODNÍ PARK VČETNĚ ZÓN A OP

Cílem péče v NP je dosažení přírodě blízkého stavu. Za NP se vyhlašují rozsáhlá území, jedinečná v národním či mezinárodním měřítku, jejichž značnou část zaujímají přirozené nebo lidskou činností málo ovlivněné ekosystémy, v nichž rostliny, živočichové a neživá příroda mají vědecký a výchovný význam.

Na území LK se nalézá **Krkonošský národní park** (dále jen KRNAP), jehož větší část se nachází v KHK. KRNAP se dělí 4 zón ochrany přírody, jejichž vymezení stanoví MŽP vyhláškou:

• zóna přírodní se vymezí na ucelených plochách, kde převažují přirozené ekosystémy, s cílem je zachovat a umožnit v nich nerušený průběh přírodních procesů,

• zóna přírodě blízká se vymezí na plochách, kde převažují člověkem částečně pozměněné ekosystémy, s cílem dosažení stavu odpovídajícího přirozeným ekosystémům,

• zóna soustředěné péče o přírodu se vymezí na plochách, kde převažují člověkem významně pozměněné ekosystémy, s cílem zachování nebo postupného zlepšování stavu ekosystémů, významných z hlediska biologické rozmanitosti, jejichž existence je podmíněna trvalou činností člověka nebo obnovy přírodě blízkých ekosystémů,

• zóna kulturní krajiny se vymezí na zastavěných plochách a zastavitelných územích obcí určených k jejich udržitelnému rozvoji a na plochách, kde převažují člověkem pozměněné ekosystémy určené k trvalému využívání člověkem.

Dále jsou na území NP vyhlášena tzv. klidová území, což jsou dle § 17 zák. č. 114/1992 Sb. území s omezeným pohybem osob z důvodu umožnění nerušeného vývoje ekosystémů nebo jejich složek, které jsou citlivé na nadměrný pohyb osob a zranitelné vlivem rušivých vlivů s ním spojených. Klidová území NP stanoví MŽP opatřením obecné povahy.

KRNAP má na rozdíl od některých jiných NP, kde tuto funkci zastávají přilehlá CHKO, vyhlášeno OP. Toto OP se na území LK nalézá v urbanizovaných částech obcí např. v Harrachově, Rokytnici n. J., Vítkovicích, Jestřabí v Krkonoších, Poniklé či Benecku. Zvláštností OP KRNAP je protínání s CHKO Jizerské hory, neboť jejich hranice byly v příslušných nařízeních vlády chybně popsány.

CHRÁNĚNÁ KRAJINNÁ OBLAST VČETNĚ ZÓN – CHKO

CHKO jsou rozsáhlá území s harmonicky utvářenou krajinou, charakteristicky vyvinutým reliéfem, významným podílem přirozených ekosystémů lesních a TTP, s hojným zastoupením dřevin, popřípadě dochovanými památkami historického osídlení.

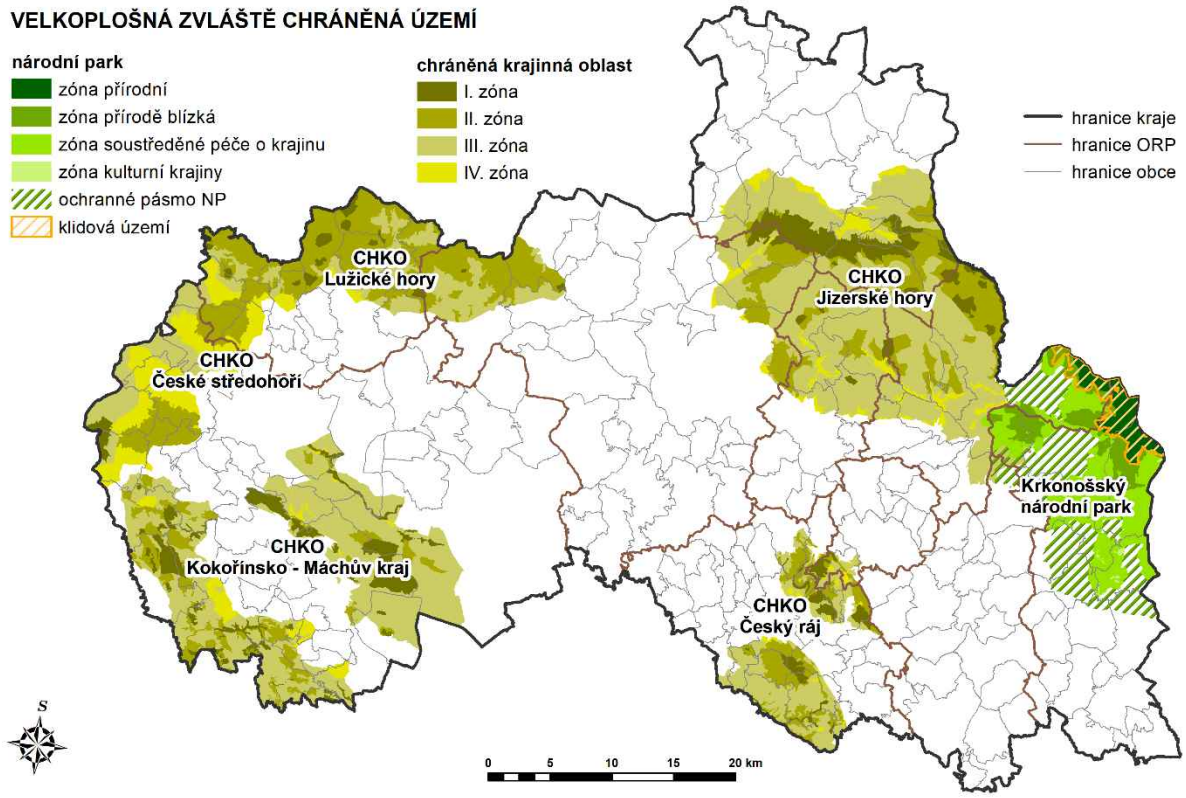

Obr. 33 VZCHÚ LK
Zdroj: GIS ÚP LK, UAPO_025a akt2022_05

Na území LK leží či zasahuje následujících **5 CHKO**: **České středohoří** (část mimo LK), **Český ráj** (část mimo LK), **Jizerské hory, Kokořínsko – Máchův kraj** (část mimo LK) a **Lužické hory**.

MALOPLOŠNÁ ZVLÁŠTĚ CHRÁNĚNÁ ÚZEMÍ (JEV UAPO_027a)

Mezi MZCHÚ patří **národní přírodní rezervace** (NPR), **přírodní rezervace** (PR), **národní přírodní památky** (NPP) a **přírodní památky** (PP). Je-li třeba zabezpečit MZCHÚ před rušivými vlivy z okolí, může být pro ně vyhlášeno OP, ve kterém lze vymezit činnosti a zásahy, které jsou vázány na předchozí souhlas orgánu ochrany přírody. OP vyhlašuje orgán, který zvláště chráněné území vyhlásil, a to stejným způsobem. Pokud se OP MZCHÚ nevyhlásí, je jím území do vzdálenosti 50 m od hranic MZCHÚ.

NÁRODNÍ PŘÍRODNÍ REZERVACE VČETNĚ OP – NPR

NPR je menší území mimořádných přírodních hodnot, kde jsou na přirozený reliéf s typickou geologickou stavbou vázány ekosystémy významné a jedinečné v národním či mezinárodním měřítku. V LK se nalézá **8 NPR**. Jejich výčet je pak uveden v přílohové části PRURÚ v *tabulkové příloze **7_3***.

PŘÍRODNÍ REZERVACE VČETNĚ OP – PR

PR je menší území soustředěných přírodních hodnot se zastoupením ekosystémů typických a významných pro příslušnou geografickou oblast. V LK se nachází **36 PR**. Jejich výčet je pak uveden v přílohové části PRURÚ v *tabulkové příloze **7_3***.

NÁRODNÍ PŘÍRODNÍ PAMÁTKA VČETNĚ OP – NPP

NPP je přírodní útvar menší rozlohy, zejména geologický či geomorfologický útvar, naleziště nerostů nebo vzácných či ohrožených druhů ve fragmentech ekosystémů, s národním nebo mezinárodním ekologickým, vědeckým či estetickým významem, a to i takový, který vedle přírody formoval svou činností člověk. V LK je **9 NPP**. Jejich výčet je pak uveden v přílohové části PRURÚ v *tabulkové příloze **7_3***.

PŘÍRODNÍ PAMÁTKA VČETNĚ OP – PP

PP je přírodní útvar menší rozlohy, zejména geologický či geomorfologický útvar, naleziště vzácných nerostů nebo ohrožených druhů ve fragmentech ekosystémů, s regionálním ekologickým, vědeckým či estetickým významem, a to i takový, který vedle přírody formoval svou činností člověk. Na území LK se nalézá následujících **74 PP**. Jejich výčet je pak uveden v přílohové části PRURÚ v *tabulkové příloze **7_3***.

LOKALITY ZVLÁŠTĚ CHRÁNĚNÝCH DRUHŮ ROSTLIN A ŽIVOČICHŮ S NÁRODNÍM VÝZNAMEM (JEV UAPO_036)

Zákon č. 114/1992 Sb. umožňuje vyhlásit některé druhy rostlin a živočichů za zvláště chráněné, které se dále dle stupně ohrožení člení na kriticky ohrožené, silně ohrožené a ohrožené. Lokality zvláště chráněných druhů živočichů a rostlin s národním významem nejsou v legislativě ochrany přírody nijak specifikovány. Z tohoto důvodu poskytuje AOPK po dohodě s MŽP pro tento jev vybrané druhy, pro něž jsou schváleny či připraveny ke schválení záchranné programy, nebo jsou zařazeny na seznam kandidátů pro záchranné druhy.

Na území LK se vyskytují tyto lokality převážně v CHKO Jizerské hory a Kokořínsko - Máchův kraj a v horských oblastech v přírodní zóně KRNAP. Výčet těchto druhů je v *tabulkové příloze č **7_5.***

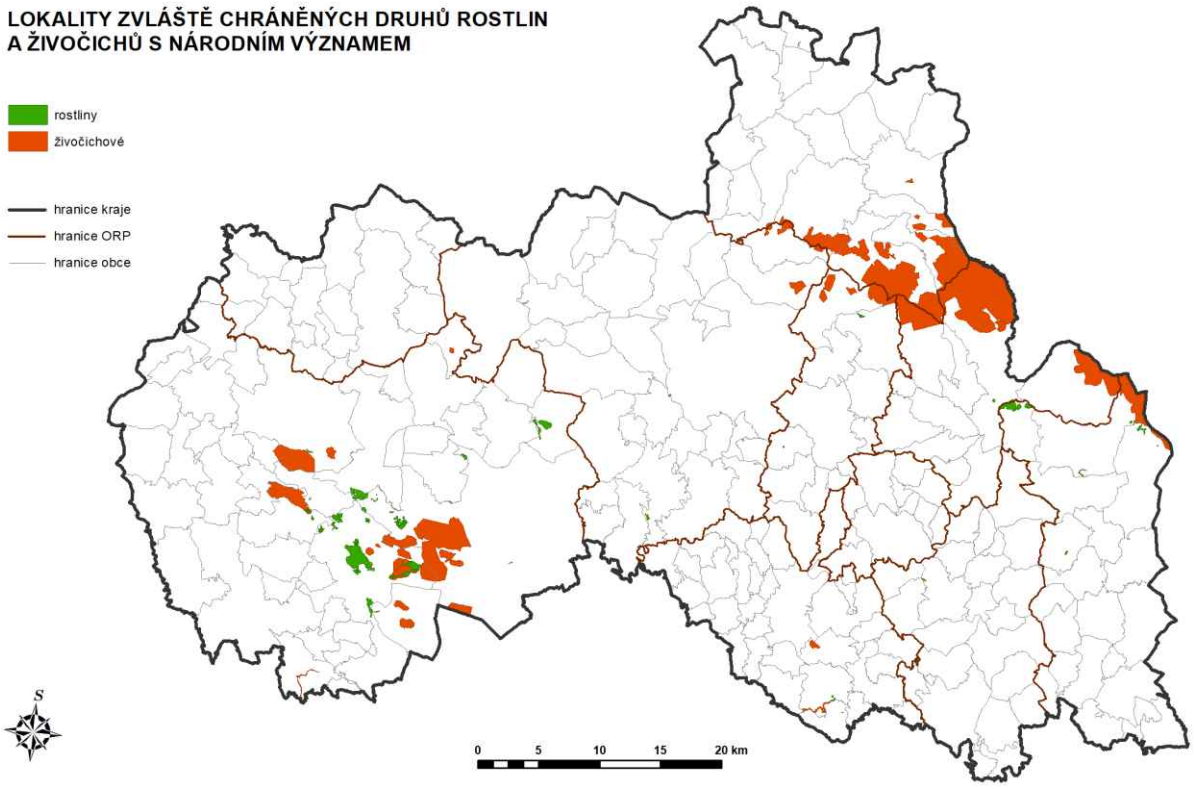

Obr. 34 Lokality zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů
Zdroj: GIS ÚP LK z dat AOPK – UAPO_036 (akt2022_06)

NATURA 2000 – EVROPSKY VÝZNAMNÉ LOKALITY – EVL (JEV UAPO_034)

Evropsky významné lokality (EVL) jsou lokality, které v biogeografické oblasti nebo oblastech, k nimž náleží, významně přispívají:

a) k udržení nebo obnově příznivého stavu alespoň jednoho typu evropských stanovišť nebo alespoň jednoho evropsky významného druhu z hlediska jejich ochrany, nebo
b) k udržení biologické rozmanitosti biogeografické oblasti.

Na území LK zasahuje **50 EVL**, jejichž specifikace je uvedena v přílohové části PRURÚ jako *tabulková příloha **7_4***. Graficky znázorněny jsou na následujícím obrázku.

NATURA 2000 – PTAČÍ OBLASTI – PO (JEV UAPO_035)

Ptačí oblasti (dále jen PO) jsou lokality důležité pro život populací těch druhů ptáků, které jsou stanoveny v příloze směrnice o ptácích (respektive v nařízeních vlády). Pro každý druh uvedený ve směrnici a vyskytující se v ČR se musí vymezit území k jeho přežití.

Na území LK zasahují následující **3 PO**

- **PO Českolipsko – Dokeské pískovce a mokřady**
- **PO Krkonoše**
- **PO Jizerské hory**

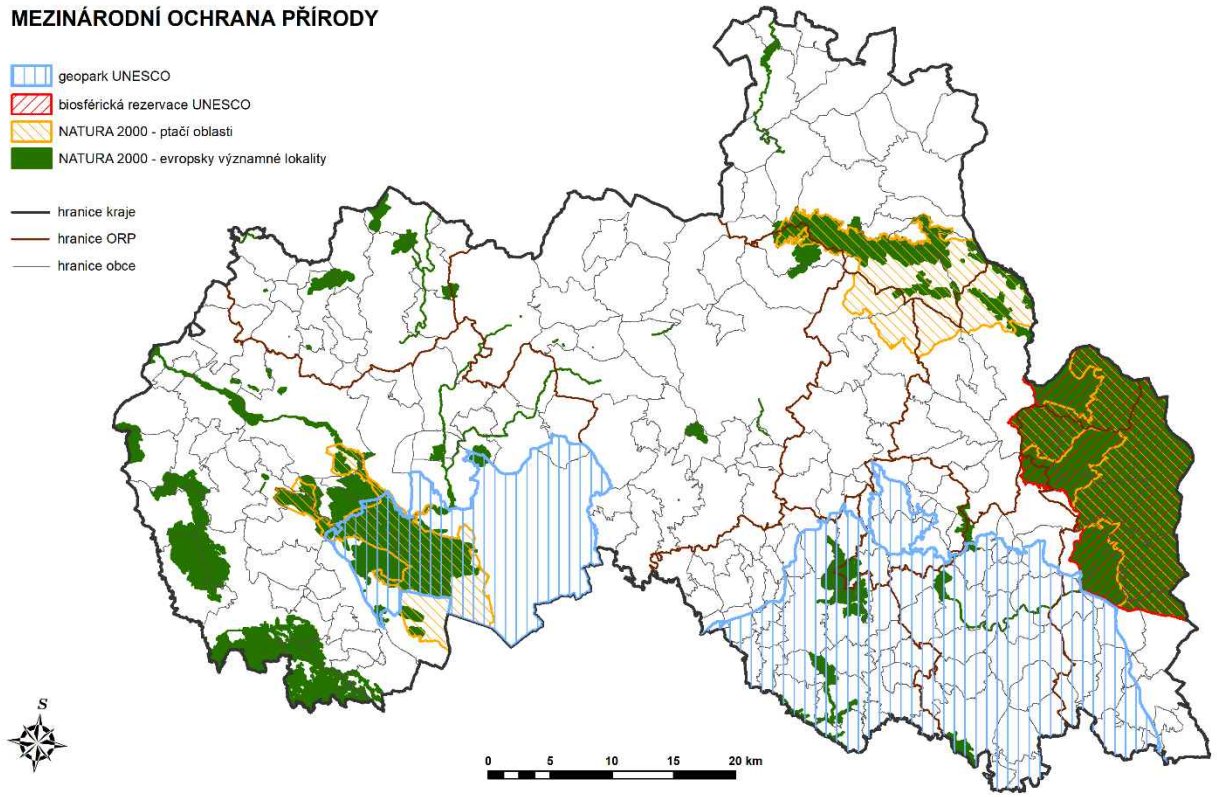

Obr. 35 Mezinárodní ochrana přírody v LK
Zdroj: GIS ÚP LK z dat AOPK – UAPO_034 (akt2017_02), UAPO_035 (akt2016_04), UAPO 033 (akt2020_04)

BIOSFÉRICKÉ REZERVACE A GEOPARK UNESCO (JEV UAPO_033)

Biosférické rezervace (dále jen BR) jsou vyhlašovány organizací OSN pro vzdělání a vědu (UNESCO) v rámci programu **Člověk a biosféra**. V BR se provádí ochrana genofondu, vědecký výzkum sledující využívání a zneužívání přírodních zdrojů, výměna informací v mezinárodním měřítku a výchova odborníků i veřejnosti pro cíle ochrany přírody. Světová síť BR je rozprostřena tak, aby zahrnovala všechny základní biomy Země a postihovala různorodost jejich civilizačního zatížení. Každá BR obvykle obsahuje ukázky hlavního biomu oblasti, výjimečné nebo ojedinělé části přírody, krajinu citlivě využívanou člověkem i přírodu degradovanou lidskou činností. Jako biosférické rezervace mohou být vyhlášena pouze území chráněná národní legislativou (zákonem).

Jedinou **biosférickou rezervací UNESCO** na území LK je **biosférická rezervace Krkonoše**, která zabírá celé území KRNAP včetně OP. Území každé BR se dělí do 3 zón – jádrové (čistě přírodní území – u nás I. a II. zóna NP), nárazníkové (III. zóna NP) a přechodové (ochranné pásmo NP). Ochrana území formou BR neomezuje činnost člověka žádnými dalšími předpisy, opírá se jen o národní legislativu.

Geopark UNESCO – Síť evropských geoparků byla založena v roce 2000 a ke konci roku 2009 sdružovala 35 geoparků z různých států Evropy. Hlavním cílem geoparků je podle **Charty evropských geoparků** ochrana geologických lokalit, výzkum, vzdělávání a popularizace geověd, rozvoj specificky orientované turistiky a udržitelný rozvoj území. Každý evropský geopark se stává automaticky geoparkem UNESCO.

Institut geoparků u nás nevychází z legislativy. Geoparky vznikají na základě dobrovolné spolupráce různých subjektů v daném území, v úzké spolupráci se státní ochranou přírody. Jedná se o ochrannou známku ve spojení geologie a cestovního ruchu.

Prvním českým geoparkem v **Síti evropských geoparků** se stal **Geopark Český ráj**, který svou rozlohou **700 km^2** výrazně přesahuje stejnojmennou chráněnou krajinnou oblast a nachází se na území LK. Geopark zahrnuje širokou škálu geologických fenoménů, paleontologické, mineralogické a archeologické lokality i historické památky.

Na území LK leží ještě **národní Geopark Ralsko**, který nabízí odkryvy křídových sedimentů v ideálním průřezu od pískovcových skalních měst na západě (Hradčanské stěny) po fosiliferní vápnité pískovce a prachovce na východě (údolí Mohelky).

MOKŘADY EVIDOVANÉ V RÁMCI RAMSARSKÉ ÚMLUVY (JEV ÚAPO_036a)

Ramsarská úmluva ukládá členským zemím vyhlásit na svém území minimálně jeden mokřad mezinárodního významu, který svými přírodními hodnotami odpovídá schváleným kritériím a zařadit ho do seznamu mokřadů mezinárodního významu. Mokřadem se v této úmluvě rozumí území s močály, slatinami, rašeliništi a vodami přirozenými nebo umělými, trvalými nebo dočasnými, stojatými i tekoucími, sladkými, brakickými i slanými, včetně území s mořskou vodou, jejíž hloubka při odlivu nepřesahuje 6 m. Stát se přijetím úmluvy také zavazuje, že zapsaným mokřadům věnuje zvýšenou péči a ochranu.

Ochrana lokalit je v ČR zajištěna formou národního parku, CHKO nebo národních přírodních rezervací. Většina mokřadních lokalit na území CHKO je navíc chráněna statutem rezervací. Na území LK spadají do těchto mokřadů následující lokality:

- **Horní Jizera**
- **Krkonošská rašeliniště**
- **Novozámecký a Břehyňský rybník**
- **Mokřady Pšovky a Liběchovky**

BIOGENETICKÉ REZERVACE

V LK se nachází pouze jedna lokalita, a to **NPR Břehyně – Pecopala** (hranice identická se ZCHÚ).

ZJIŠTĚNÍ A VYHODNOCENÍ HODNOT ÚZEMÍ

7.3 OBECNÁ OCHRANA PŘÍRODY

- nadregionální a regionální biocentra
- VKP ze zákona:
  - lesy jsou spravovány v rámci tématu 7.1; vodní toky a plochy jsou spravovány v rámci tématu 8.2; rašeliniště; údolní nivy nejsou vzhledem k nejednotnosti podkladů od ÚÚP ve výkresu hodnot zakresleny
- registrované VKP (z dat ÚÚP)
- přírodní parky Ještěd, Maloskalsko a Peklo
- významné krajinné horizonty
- významné přírodní dominanty
- unikátní krajinné typy – krajiny izolovaných kuželů, krajiny skalních měst
- význačné krajinné typy – krajiny vysoko položených plošin, krasové krajiny, krajiny výrazných svahů a skalnatých hřbetů, krajiny kuželů a kup

7.4 ZVLÁŠTNÍ OCHRANA PŘÍRODY

- Krkonošský národní park
- Chráněné krajinné oblasti Jizerské hory, Lužické hory, České Středohoří, Kokořínsko – Máchův kraj a Český ráj
- maloplošná zvláště chráněná území (NPR, PR, NPP, PP)

7.5 MEZINÁRODNÍ OCHRANA PŘÍRODY

- NATURA 2000 – evropsky významné lokality
- NATURA 2000 – ptačí oblasti
- Biosférická rezervace UNESCO – Krkonoše
- mokřady evidované v rámci Ramsarské úmluvy

ZJIŠTĚNÍ A VYHODNOCENÍ LIMITŮ VYUŽITÍ ÚZEMÍ

7.6 OBECNÁ OCHRANA PŘÍRODY

- VKP ze zákona
  - lesy jsou spravovány v rámci tématu 7.1.; vodní toky a plochy jsou spravovány v rámci tématu 8.2; rašeliniště; údolní nivy nejsou vzhledem k nekonzistenci podkladů od ÚÚP ve výkresu hodnot zakresleny
- registrované VKP (z dat ÚÚP) – nejsou v měřítku krajských ÚAP
- přírodní parky Ještěd, Maloskalsko a Peklo
- nadregionální biocentrum ÚSES
- regionální biocentrum ÚSES
- nadregionální biokoridor ÚSES
- regionální biokoridor ÚSES

7.7 ZVLÁŠTNÍ OCHRANA PŘÍRODY

- Krkonošský národní park – 4 zóny odstupňované ochrany + OP
- OP KRNAP
- CHKO Jizerské hory, Lužické hory, České Středohoří, Kokořínsko – Máchův kraj a Český ráj – zóny I. až IV. odstupňované ochrany
- maloplošná zvláště chráněná území (NPR, PR, NPP, PP)

7.8 MEZINÁRODNÍ OCHRANA PŘÍRODY

- NATURA 2000 – evropsky významné lokality
- NATURA 2000 – ptačí oblasti

8 VODNÍ REŽIM A HORNINOVÉ PROSTŘEDÍ

ZJIŠTĚNÍ A VYHODNOCENÍ STAVU A VÝVOJE ÚZEMÍ

8.1 GEOLOGIE A GEOMORFOLOGIE

GEOMORFOLOGIE

Reliéf v LK je mimořádně pestrý, členitý a přispívá zásadním způsobem nejen k rozmanitosti jeho prostředí, ale silně ovlivňuje i mnohé lidské aktivity a ostatní složky přírody.

VÝŠKOVÁ ČLENITOST

Reliéf LK s převahou členitých pahorkatin a hornatin je velice pestrý a přispívá k atraktivitě území pro cestovní ruch. Výškové rozpětí LK činí 1 227 m, neboť **nejvyšším bodem** je **Kotel** (**1 435 m**) v Z Krkonoších a **nejnižším místem** je **hladina Smědé** na hranici s Polskem (**208 m**). O něco výše leží hladina Ploučnice u Žandova, Lužické Nisy pod Hrádkem n. N. a Jizery u Svijan (všechny mezi 230 a 235 m).

Největší dynamiku vykazují zlomové svahy při S úpatí Jizerských hor, jižní svahy Krkonoš, obě úbočí Ještědsko-kozákovského hřbetu a Lužické hory. Dynamické jsou i svahy u neovulkanických vrchů Ralské pahorkatiny a v údolních soustavách vzniklých tektonickými a erozními pochody.

Lužické hory se rozkládají mezi dvěma severočeskými výběžky a vrcholí pohraniční znělcovou Luží 793 m. Dalšími vrcholy jsou Jedlová či Klíč. Výrazný Ještědsko-kozákovský hřbet je nazván dle vrcholů dvou svých částí. Známější než Kozákov je vrch Ještěd (1 012 m). Vrcholy Jizerských hor dosahují přibližně stejných výšek: Smrk (1 124 m), Jizera (1 122 m), polská Wysoka Kopa (1 127 m). Krkonoše jsou nejvyšším českým pohořím a nalézá se zde nejvyšší vrchol LK, kterým je Kotel (1 435 m).

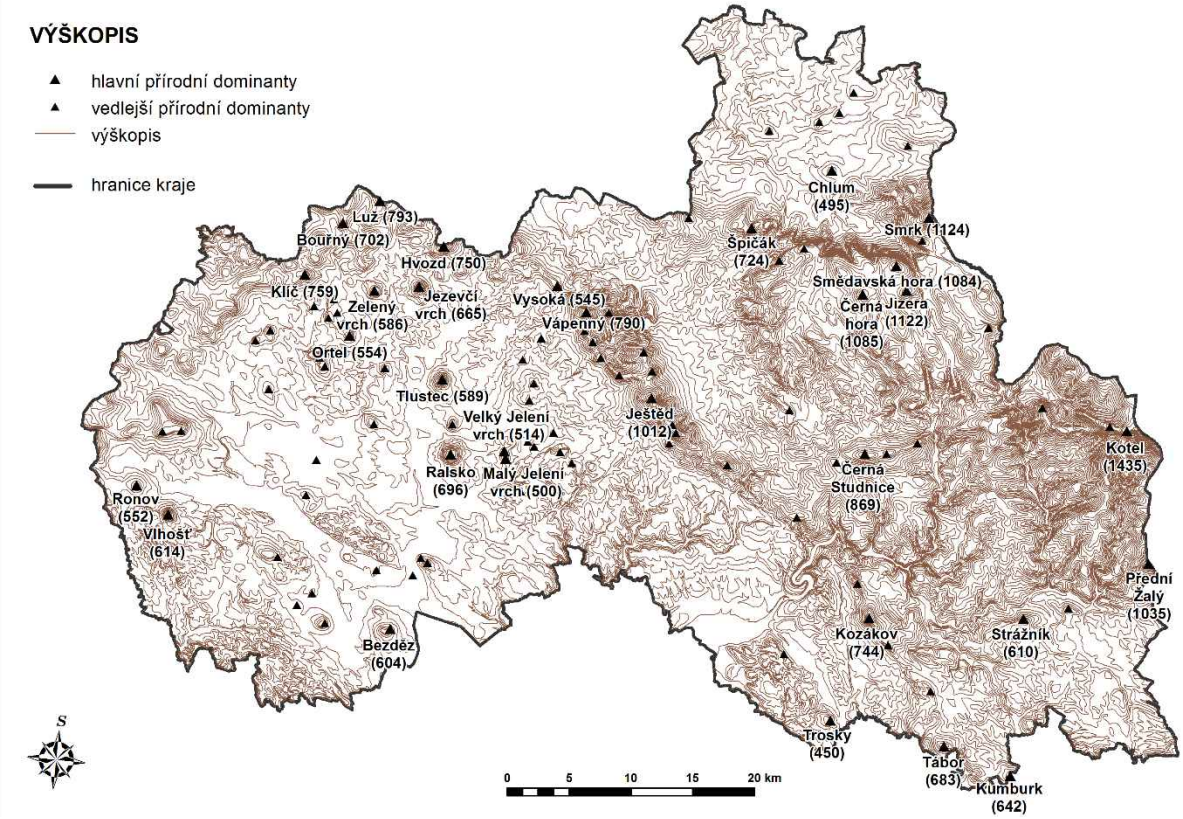

Obr. 36 Výškopis LK – nejvýznamnější krajinné dominanty
Zdroj: Koncepce ochrany přírody a krajiny Libereckého kraje 2004

GEOMORFOLOGICKO-GEOLOGICKY NEJCENNĚJŠÍ LOKALITY LK

Následující lokality byly v původní **Koncepci ochrany a přírody LK**, kde jsou rovněž podrobněji charakterizovány, identifikovány jako geomorfologicky a geologicky nejcennější: Ještěd, Jizera, severní svahy Jizerských hor, Vlhošť, Klíč, Ralsko (a další neovulkanické vrchy s výraznými geomorfologickými jevy – Ortel, Velký a Malý Bezděz, Velký Jelení vrch, Stříbrník), Široký kámen, Suché skály (a další podobné útvary – Panteon a útvary na rozhraní Lužického a Ještědského hřbetu), Kotel (nejvyšší hora kraje, s dvojkarem Velké a Malé kotelní jámy), Čertova zeď, Janské kameny v Lužických horách, Trosky, Hruboskalsko (a podobné terény skalních měst na Kokořínsku, v okolí Sloupu v Č. a Svojkova, v Hradčanských stěnách, jižně od Hamru n. J., na Klokočských a Boreckých skalách aj.), údolí Peklo u České Lípy, Bozkovské jeskyně (a další krasové jeskyně Ještědského hřbetu – Západní jeskyně na Vápenném, Hanychovská jeskyně), niva Ploučnice mezi Mimoní a Českou Lípou, niva Smědé pod Višňovou (s průrvou Harty pod Frýdlantem, srovnatelně i Machnínská průrva na Lužické Nise), rašeliniště Jizery, tok Jizery až po Dolánky u Turnova (nejcennější část je mezi Bítouchovem a pod Spálovem, vysokou krajinářskou hodnotu má i údolí navazující Kamenice).

GEOLOGIE

Geologicky pestré území LK (obr. 44) tvoří regionálně-geologické jednotky tří strukturních pater Českého masívu – z předplatformních jednotek **lugická oblast** a **limnický permokarbon** a z platformních jednotek **Česká křídová pánev**, terciér a kvartér.

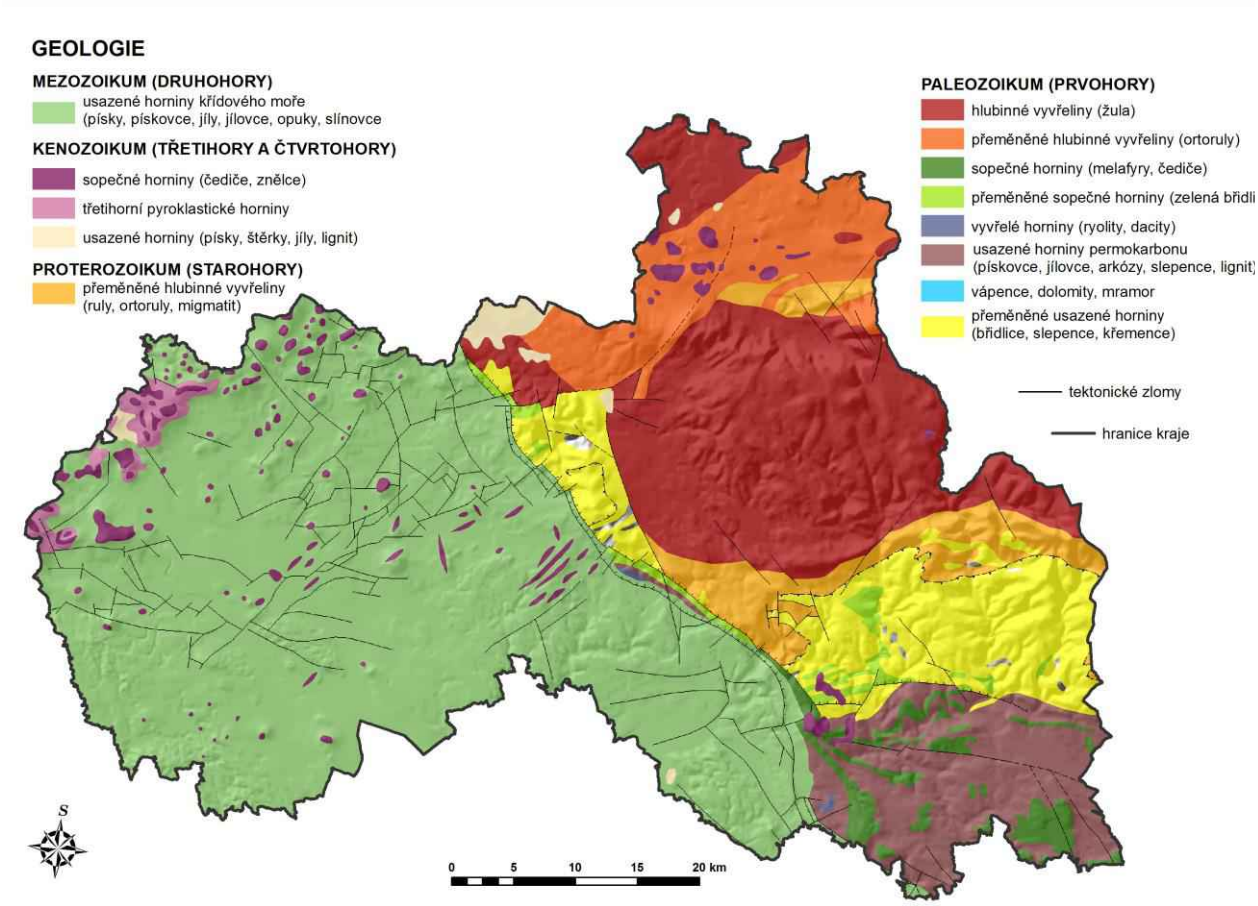

Obr. 37 Geologická pestrost území LK
Zdroj: Geologická mapa ČR 1 : 500 000 zdigitalizována dle mapového portálu ČGS, 2014

NEROSTNÉ SUROVINY

V současné době se v LK žádné rudy ani palivoenergetické suroviny netěží. Naopak je LK nadále celorepublikově významným z hlediska těžby sklářských a slévárenských písků, stavebního kamene, kamene pro hrubou a ušlechtilou výrobu a štěrkopísků. Význam kraje přesahují i v současnosti nevyužívané zásoby karbonátových a cihlářských surovin.

LOŽISKA NEROSTNÝCH SUROVIN (JEV UAPO_060)

Ložiskem nerostných surovin je přírodní nahromadění nerostů, jakož i zakládka v hlubinném dole, opuštěný odval, výsypka nebo odkaliště, které vznikly hornickou činností a obsahují nerosty. Nerosty jsou tuhé, kapalné a plynné části zemské kůry, které se člení na vyhrazené nerosty a nevyhrazené nerosty. Ložiska vyhrazených nerostů a ložiska nevyhrazených nerostů, o kterých bylo do 20. 12. 1991 rozhodnuto, že jsou vhodná pro potřeby národního hospodářství, jsou označována jako výhradní ložiska a patří státu. Ostatní ložiska nevyhrazených nerostů jsou součástí pozemku a patří vlastníkovi pozemku.

Jev ložisko nerostných surovin zahrnuje i informace o prognózních zdrojích – předpokládaných ložiscích vyhrazených i nevyhrazených nerostů. Jsou to zjištěné zdroje nerostných surovin (stav), ale dosud neověřené podrobnějším geologickým průzkumem. Přehled všech ložisek je v *tabulkové příloze **8_3*** či v **Regionální surovinové politice LK** (dále jen RSPLK)

RUDNÍ SUROVINY

Ložiska rud v LK měla i v minulosti pouze lokální význam a dnes jsou pouze historickou záležitostí. Ve státní bilanci zásob již v současnosti není evidováno žádné rudní ložisko (vyjma ložisek uranových rud, která jsou ale řazena mezi palivoenergetické suroviny).

PALIVOENERGETICKÉ SUROVINY

LK je významnou surovinovou základnou palivoenergetických surovin – a to především rud uranu, dále jsou v kraji evidována nebo v minulosti byla těžena i ložiska černého a hnědého uhlí, lignitu a bitumenózních břidlic. Na území LK se nachází **99,2 % vyhledaných zásob uranových rud ČR**.

URAN (U)

Ložiska U rud jsou vázána na rozsáhlé území české křídové pánve, které je zhruba omezeno na západě Mimoní a obcí Kamenice, na severozápadě obcí Brniště, na severu Stráží p. R. a obcí Křižany, na východě Osečnou a na J Hvězdovem. Heřmánky – Úštěk tvoří samostatné území na jihozápadě kraje. V současnosti jsou v LK v bilanci zásob evidována 4 výhradní ložiska uranu:

- **Stráž p. R.** – chemická těžba (metodou podzemního vyluhování kyselinou sírovou pomocí vrtů z povrchu), kterou došlo ke kontaminaci podzemních vod v rozsáhlém území. Těžba byla ukončena k 4/1996, od té doby až do současnosti je získávaný U vedlejším produktem sanačních prací a čištění důlních vod ložiska Stráž a v menší míře i Hamr. Veškerá surovina je upravována do koncentrátu, který odebírá společnost ČEZ
- **Hamr n. J.** – těženo hlubinně do roku 1995
- **Břevniště p. R**. – těženo hlubinně do r. 1990
- **Osečná – Kotel** – dosud netěženo

Současné zásadní střety zájmů na všech ložiscích i prognózních zdrojích U jsou hydrogeologického charakteru – tzn. možné ohrožení a kontaminace zdrojů podzemních vod v CHOPAV Severočeská křída.

UHLÍ

Do JV části LK zasahuje Podkrkonošská pánev, kde je vyhodnoceno a evidováno ložisko energetického černého uhlí Syřenov. Toto ložisko je velmi malé, hluboce uložené a jeho báňská otvírka není v současné době reálná.

Z Německa a Polska zasahuje do S části kraje v okolí Hrádku n. N. terciérní Žitavská pánev (v ČR leží cca 10 % rozlohy pánve). Vlastní ložisko zde představuje hnědouhelná sloj. Přestože je uhlí poměrně kvalitní, o využití ložiska se neuvažuje z důvodů velmi složitých tektonických a hydrogeologických poměrů, ale i velké hloubky uložení.

NERUDNÍ SUROVINY

V následujícím přehledu jsou zmíněna pouze významnější ložiska.

SKLÁŘSKÉ A SLÉVÁRENSKÉ PÍSKY

Celorepublikový význam mají ložiska sklářských a slévárenských písků z LK. V kraji byla donedávna využívána ložiska Provodín a Srní 2 -Veselí. V současnosti jsou na území Libereckého kraje vymezena 4 ložiska sklářských písků, z toho jsou 2 těžena (Srní-Okřešice, Střeleč). Ložisko Srní – Okřešice je největší v ČR se zásobami přes 110 mil. t sklářských a přes 125 mil. t slévárenských písků. Dosud netěžená jsou ložiska Zahrádky – Srní a Srní – Kraví hora.

KARBONÁTOVÉ SUROVINY

Další surovinou, jejíž význam přesahuje rámec LK, jsou karbonátové suroviny (vápence a dolomity). Ložiska jsou soustředěna na Ještědském hřebenu a ve V polovině kraje. Tvoří čočky a pruhy krystalických vápenců až dolomitů v horninách krkonošsko-jizerského krystalinika. Ačkoliv byly karbonáty na mnoha místech LK v minulosti těženy, budoucí využití většiny ložisek je problematické z důvodů střetů s ochranou přírody a ochranou podzemních vod. Toto se týká ložisek v Ještědském hřbetu – Machnín – Karlov p. J., Kryštofovo Údolí, Pilínkov, Křižany, Jítrava a Světlá p. J.

Obdobné střety jsou i na ložiscích v okolí Železného Brodu (Koberovy, Horská Kamenice). Méně střetů je na menších ložiscích v okolí Jesenného. Další ložiska jsou v podhůří Krkonoš a na mnoha místech LK (Karlovice u Turnova). Na území LK jsou i nevyužívaná nebilanční ložiska vysokoprocentních vápenců Jesenný – SV a Jesenný – Vošmenda.

FLUORIT – BARYT

V současné době není na území LK fluorit – baryt těžen. Jedná se pouze o zbytkové nebilanční zásoby na ložiscích Harrachov a Křižany, které jsou již odepsané a nejsou vedeny ve státní Bilanci zásob výhradních ložisek nerostů ČR.

VULKANITY

V současnosti jsou fonolity (znělce) těženy v LK jen jako stavební kámen. Čedičový příkrov Chuchelna mezi Semily a Železným Brodem, kde jsou těžena ložiska stavebního kamene (drceného kameniva; částečně ložisko dosud netěžené a částečně s dřívější povrchovou těžbou) a Smrčí, zahrnuje též ložisko pliocénního olivinického čediče Záhoří – Proseč u Semil.

DRAHÉ KAMENY

V minulosti byly na několika místech LK získávány polodrahokamy. Známé jsou hlavně různé odrůdy křemene – chalcedony, acháty, jaspisy, křišťály a ametysty z okolí Turnova a Semil. Dalším zástupcem drahých kamenů, vyskytujícím se na tomto území, je český granát – pyrop. Je evidován v podobě zrn a krystalů v nivě Bradleckého potoka. Proslavené je i naleziště safírů a rubínů v náplavech Safírového potoka u Jizerky.

STAVEBNÍ SUROVINY

Na území kraje jsou zastoupena ložiska všech stavebních surovin (písky, štěrkopísky, sklářské a slévárenské písky, stavební a dekorační kámen) a kromě cihlářských surovin, jejich těžba plně pokrývá požadavky regionu. Nicméně ložiska nejsou rozložena rovnoměrně.

STAVEBNÍ A DRCENÝ KÁMEN

V kraji je těženo 10 výhradních ložisek stavebního kamene, označovaných také komerčním označením jako ložiska drceného kameniva, z toho 7 ložisek je před postupným ukončením těžby bez možnosti dalšího rozvoje či rozšíření.

Těsně před ukončením jsou výhradní ložiska Záhoří – Proseč, Tachov u Doks, Bezděčín, Krásný Les u Frýdlantu, Smrčí 2 a 3 a dále nevýhradní ložiska Cidlina – Doubravice a Studenec u Horek. K ukončení těžby došlo na výhradním ložisku Žandov u České Lípy, dále na nevýhradním ložisku Žandov u České Lípy, dále na nevýhradním ložisku Záhoří – Proseč, rovněž došlo ke zrušení DP Chuchelna (Slap) na výhradním netěženém ložisku Chuchelna (Smrčí-Proseč) a ke zrušení DP Heřmanice u Frýdlantu došlo na výhradním ložisku Heřmanice 2 – Kristiánov.

Předmětem sporů je řešení tzv. znovuobnovení otvírky v optimalizované variantě na ložisku s velmi kvalitní surovinou Luhov – Brniště – Tlustec s těžbou kvalitního čediče použitelného pro stavbu kolejového lože.

KÁMEN PRO HRUBOU A UŠLECHTILOU VÝROBU

Ložiska kamene pro hrubou a ušlechtilou výrobu tvoří především granity soustředěné v S části kraje a vázané na krkonošsko-jizerské krystalinikum. Využití žulových hornin je limitováno nejen střety s ochranou přírody (CHKO Jizerské hory, KRNAP), ale i zástavbou, ochranou podzemních vod apod.

Na území kraje je v současnosti evidováno 13 výhradních ložisek kamene pro hrubou a ušlechtilou kamenickou výrobu a 6 nevýhradních ložisek. V současnosti se těží tzv. **liberecká žula** (narůžovělý biotitický porfyrický granit) v Hraničné (pouze sezónně) a Ruprechticích. Donedávna se prováděla občasná těžba na ložisku „**tanvaldské žuly**“ (narezlý dvojslídný granit) Nová Ves nad Nisou.

Pokrývačské břidlice se vyskytují jako slabě metamorfované fylity krkonošsko-jizerského krystalinika na Železnobrodsku. Nyní se surovina sezónně těží pouze na ložisku Bratříkov – Radčice.

Ložiska mramorů jsou buď dosud netěžena, nebo mají dřívější povrchovou těžbu.

ŠTĚRKOPÍSKY

Největší význam z ložisek štěrkopísků mají glaciofluviální a glaciolakustrinní kvartérní sedimenty žitavské pánve a ostatních izolovaných výskytů. Pouze malá část produkce pochází z výhradních ložisek a zbytek pokrývají ložiska nevýhradní. Celkem se na území nachází 8 využívaných výhradních a nevýhradních ložisek a 21 nevyužívaných.

Mezi nejvýznamnější výhradní ložiska patří Grabštejn, Chotyně 2 – Václavice, Jablonné v Podještědí – Dubnice, Horní Řasnice, částečně výhradní ložisko Velký Grunov, na kterém se těžba přesouvá do nevýhradního ložiska Velký Grunov a dále nevýhradní ložiska Oldřichov – Hrádek nad Nisou a Rynoltice2. V oblasti frýdlantského výběžku se jeví jako perspektivní ložisko k využití Arnoltice – Pertoltice (resp. jenom jeho část) s DP Dolní Pertoltice a ložisko Krásný Les-Raspenava s DP Krásný Les I. Rovněž velmi perspektivním ložiskem je nově ověřený zdroj štěrkopísků Rynoltice-Jítrava a Václavice-Uhelná, s jejichž využitím se počítá do roku 2025. Poněkud menší ložiskový význam mají terasové sedimenty řeky Ploučnice a jejích přítoků (Česká Lípa – Dubice, Mimoň, Velký Grunov, Žizníkov a další). Poměrně velmi perspektivní oblast jako zdroj betonářského kameniva se jeví ložiskové území kolem Bohatic, které je v návrhu na stanovení DP Pertoltice pod Ralskem. Právě výhradní ložisko Bohatice a nevýhradní ložisko Ploučnice – Mimoň jsou

předmětem budoucích těžebních záměrů pro jejich využití. Výhoda těchto ložisek je jejich umístění, které se nachází na rozdíl od ostatních využívaných ložisek ve střední deficitní části území Libereckého kraje

CIHLÁŘSKÉ SUROVINY

Surovina z většiny ložisek je použitelná především pro plné cihly. I když zásoby těchto ložisek jsou značné, není v současnosti žádné ložisko těženo.

V kraji jsou evidována 3 výhradní a 5 nevýhradních ložisek. Donedávna evidované výhradní ložisko Hrádek nad Nisou bylo zrušené a vyjmuto z evidence zásob.

NEBILANCOVANÁ LOŽISKA

Na území LK jsou evidovaná i nevyužívaná ložiska vyhrazených a nevyhrazených nerostů vedená jen v účelové databázi Geofond ČGS, která jsou bez právní ochrany součástí pozemku a zaujímají pouze informaci o v minulosti provedeném ložiskovém průzkumu, popř. informaci o historické těžbě. Celkový počet těchto **ložisek** v LK je 50 (viz následující obrázek). V předchozích letech celkový počet těchto ložisek nacházejících se na území kraje činil cca 70.

PROGNÓZNÍ ZDROJE

Na území LK je v současné době evidováno celkem **68 prognózních zdrojů** nerostných surovin (viz následující obrázek). Podle stupně ověření jsou v registrech ČGS – Geofondu rozeznávány tyto kategorie prognózních zdrojů, které je nutné vnímat jako perspektivní surovinové objekty do budoucna:

- P – schválené prognózy vyhrazených nerostů (8 v LK)
- R – schválené prognózy nevyhrazených nerostů (min. 14 v LK)
- Q – evidované prognózy (min. 46 v LK)

ŽIVOTNOST ZÁSOB NEROSTNÝCH SUROVIN V LK

Životnost zásob jednotlivých ložisek i jednotlivých druhů nerostných surovin je popsána v **Aktualizaci RSPLK**. Životnost zásob ložisek stavebních surovin je v LK mnoho desítek až několik set let, nehledě na to, že je zde ještě dostatek netěžených ložisek a prognózních zdrojů jako surovinová rezerva.

Vzhledem k současnému instalovanému výkonu jaderných elektráren obsahují ložiska uranové rudy v LK surovinu pro výrobu elektřiny na cca **180 let**. Na území LK se nachází **99,2 % vyhledaných zásob uranových rud ČR**.

CHRÁNĚNÁ LOŽISKOVÁ ÚZEMÍ (JEV UAPO_058)

Chráněné ložiskové území (dále jen CHLÚ) je územní ochrana výhradního ložiska, která je ochranou proti znemožnění či ztížení jeho dobývání tím, že zamezí vytvoření nových právních a ekonomických překážek pro budoucí využití. Vlastní existence CHLÚ nedává nikomu žádnou právní záruku, že ložisko bude v budoucnosti těženo. Rozhodnutí o stanovení či zrušení CHLÚ vydává MŽP ČR.

Na území LK je dle GIS ÚP LK stanoveno **59 CHLÚ** (viz následující obrázek). Maximální plochu 50 km^2 zabírá CHLÚ Stráž p. R. Přehled platných CHLÚ je v *tabulkové příloze **8_2***.

DOBÝVACÍ PROSTORY (JEV UAPO_057)

V LK je Českým báňským úřadem evidováno celkem **53 dobývacích prostorů o celkové ploše 48,58 km^2** (viz obr. 45). DP Stráž p. R. je největší v LK s rozlohou 24,1 km^2. Z toho je méně jak polovina DP využívaných (povolena hornická činnost), na 24 DP je zastavená těžba, na 2 DP je plánovaná hornická činnost, a na 8 DP je ukončená těžba (zásoby jsou vytěžené).

Podle druhů nerostných surovin jsou v DP zastoupeny ložiska stavebního kamene, cihlářské suroviny, kameny pro ušlechtilou a hrubou výrobu, štěrkopísků, zemědělských vápenců a karbonátových surovin, radioaktivních a rudních surovin, sklářských a slévárenských písků, lignitu a černého uhlí. Nejvíce DP je stanoveno pro těžbu stavebního kamene a kamene pro hrubou a ušlechtilou výrobu.

Přehled platných DP je v *tabulkové příloze **8_1***.

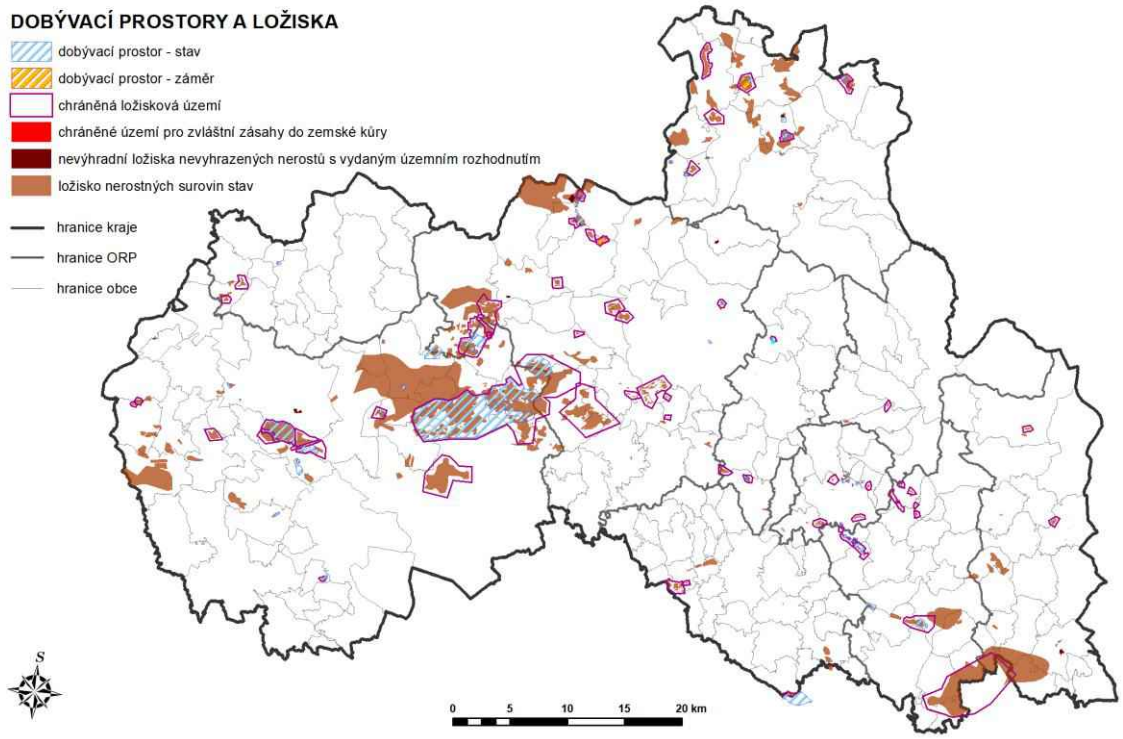

Obr. 38 Dobývací prostory a ložiska nerostných surovin LK
Zdroj: GIS ÚP LK z dat ČGS, UAPO_057 akt2022_06, UAPO_058 akt2024_03, UAPO_059 akt2014_06, UAPO_060 akt2023_04

GEOHAZARDY

Jako geohazardy jsou v ÚAP vedeny nežádoucí rizikové jevy a procesy způsobené lidskou i přírodní činností a týkající se horninového prostředí.

PODDOLOVANÁ ÚZEMÍ (JEV UAPO_061)

Poddolovaná území jsou vymezena **MŽP ČR dle § 13 zákona č. 62/1988Sb**. v platném znění jako území se zvlášť nepříznivými geologickými poměry.

Projevy poddolování v řešeném území jsou následkem historické hlubinné těžby rud a radioaktivních surovin. Vymezená poddolovaná území zahrnují území s více či méně známými systémy důlních děl, čímž zahrnují širší prostor, než byla vlastní dobývka, popřípadě prospektorská práce. V LK je dle dat Geofondu ČGS registrováno celkem **188 poddolovaných území** s různou výměrou viz obr. 46.

Největší plošně vymezené poddolované území je po těžbě lignitu ve Višňové s rozlohou 10,3 km^2.

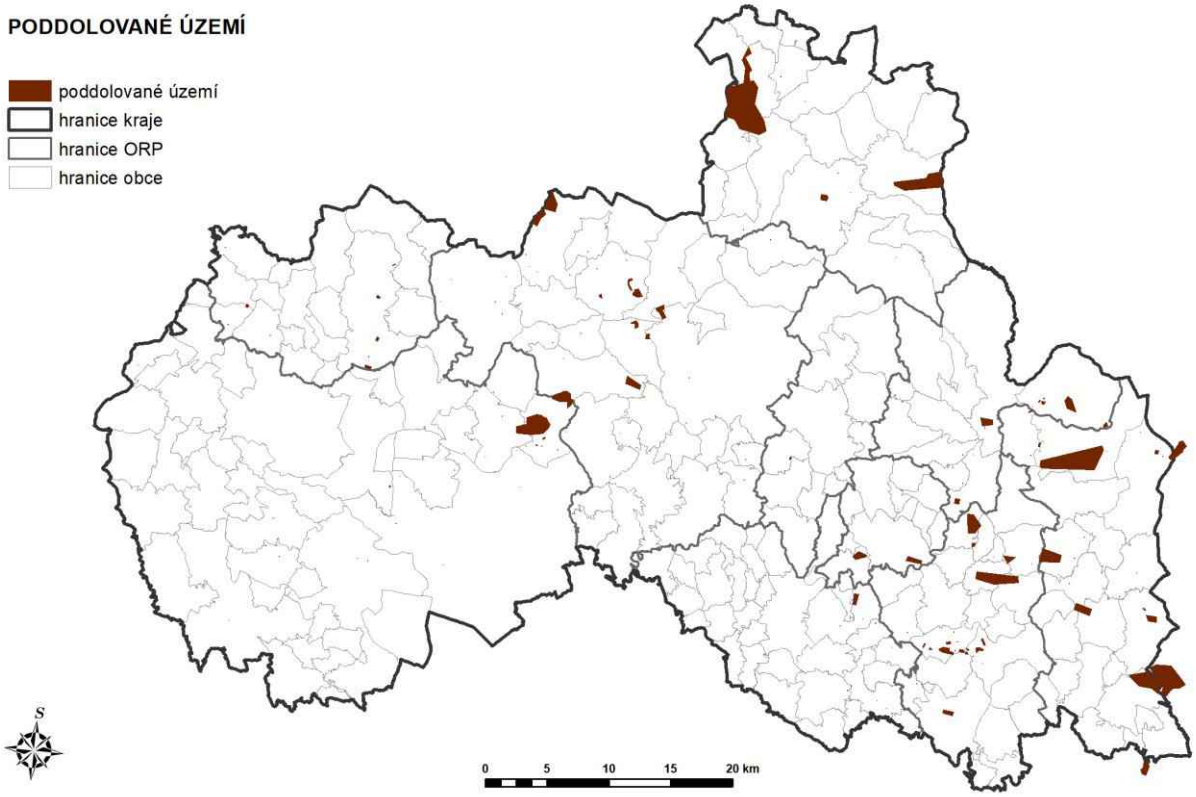

Obr. 39 Poddolovaná území LK
Zdroj: GIS ÚP LK z dat ČGS – Geofond, UAPO_061, akt2022_06

SESUVY A SVAHOVÉ DEFORMACE (JEV UAPO_062)

Sesuvná území jsou vymezena **MŽP ČR dle § 13 zákona č. 62/1988 v platném znění**, jako území se zvlášť nepříznivými geologickými poměry. V GIS ČGS Geofond, který je výhradním poskytovatelem těchto údajů o území, je vedeno **710 plošných** (z toho 84 aktivních) a **148 bodových sesuvů** (z toho 69 aktivních) viz následující obrázek. Oproti dřívějším letům došlo v mírnému navýšení počtu sesuvných míst avšak v poštu aktivních plošných sesuvů došlo ke snížení o cca 20 lokalit.

Sesuvná území jsou v LK vázána zejména na plochy s podložím kvádrových pískovců, vápnitých jílovců a slínů. Většina těchto ploch je tedy soustředěna do prostoru dvou oblastí:

- **okolí České Lípy** – pás táhnoucí se od Stráže p. R. na Z až do USK, vázaný na České středohoří, Cvikovskou pahorkatinu a Podještědskou pahorkatinu
- **oblast Turnov – Semily** – pás táhnoucí se od Všeni až po Víchovou n. J., na J od Turnova, vázaný na okrajové svahy skalních měst Českého ráje

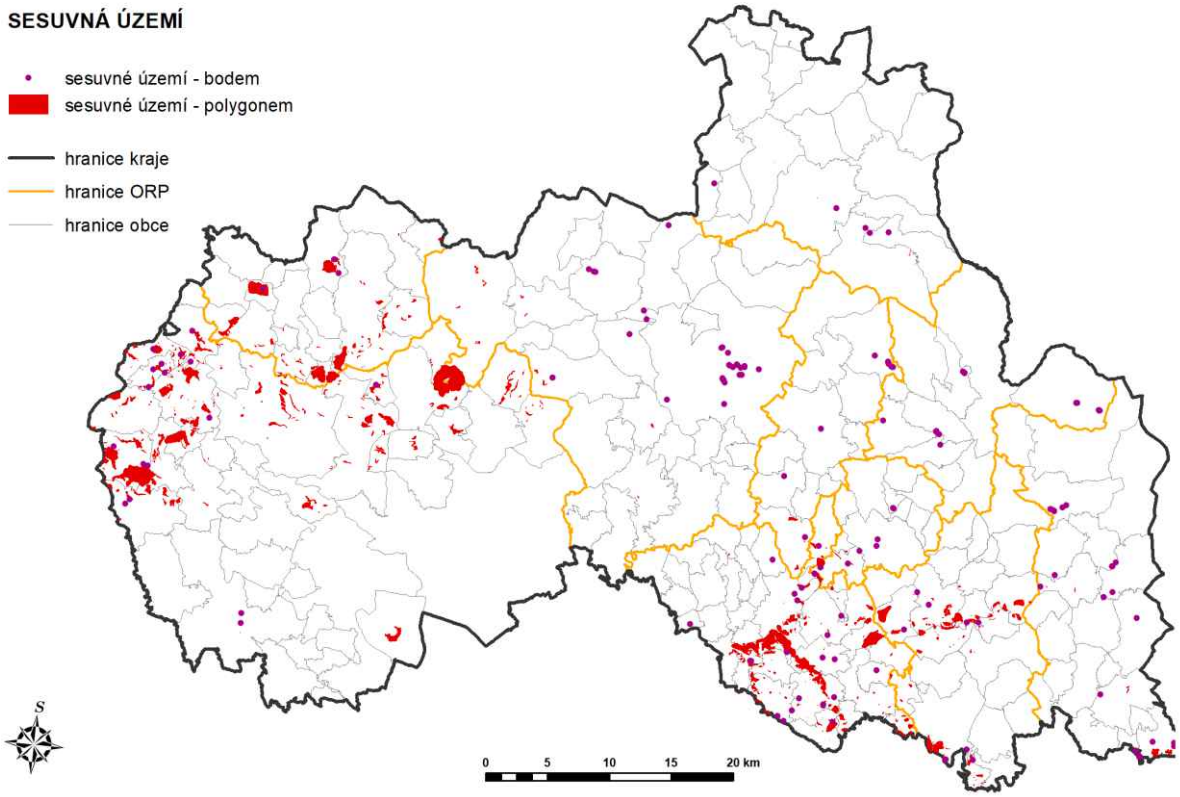

Obr. 40 Bodová a plošná sesuvná území v LK
Zdroj: GIS ÚP LK z dat ČGS – Geofond, UAPO_062, akt2022_06

RADON (JEV UAPO_062)

Radon vzniká radioaktivní přeměnou uranu U-238. Koncentrace uranu v jednotlivých typech hornin se velmi liší. Nejvyšší koncentrace uranu jsou obvyklé ve vyvřelých horninách.

Podrobnější rozložení radonového rizika v LK je znázorněno na následujícím obrazku, kde je patrné nejvyšší riziko v Jizerských horách a Krkonoších. Poměrně vysoký výskyt radonu je i v celém ORP JIL a SEM.

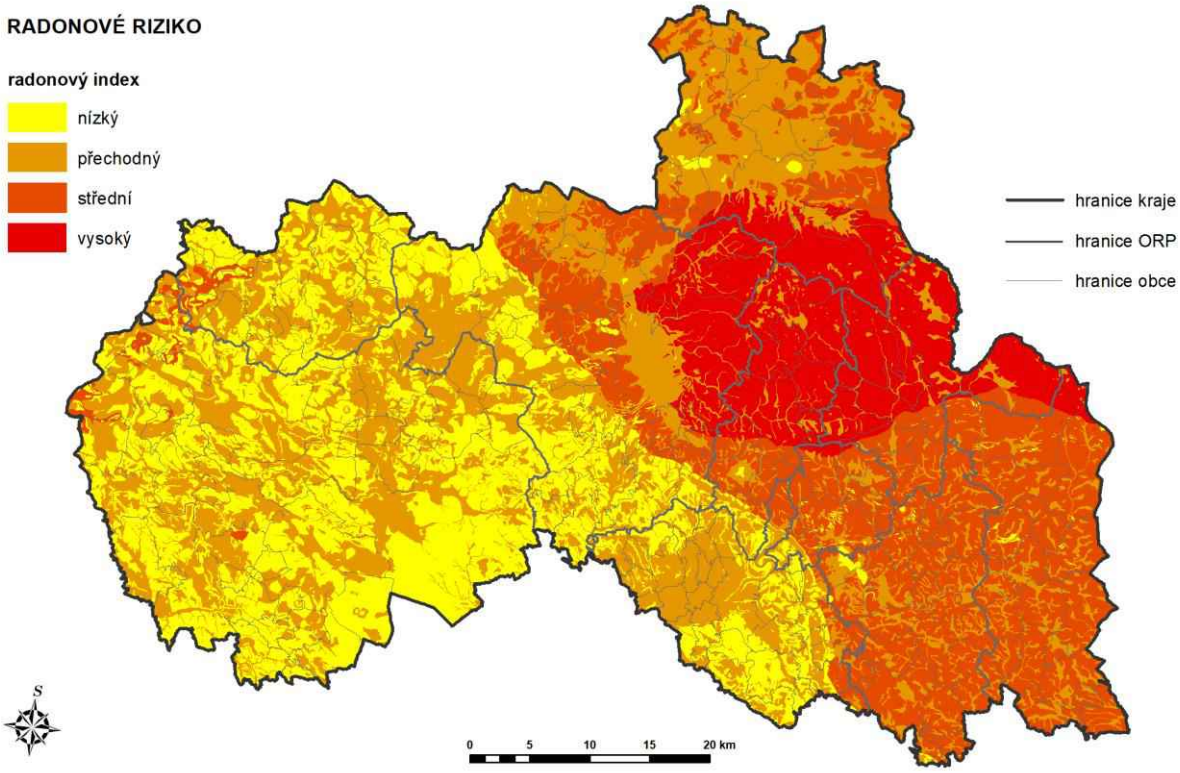

Obr. 41 Radonové riziko z geologického podloží v LK
Zdroj: GIS ÚP LK z dat ČGS Geofond, UAPO_062 akt2022_06

8.2 HYDROLOGIE A KLIMATOLOGIE

HYDROLOGIE

Území LK se nachází na hlavním evropském rozvodí. Severní část kraje (Frýdlantsko, Žitavská pánev a přilehlé části Jizerských hor) jsou odvodňovány přes Odru do Baltského moře. Zbývající (většinová) část území patří do úmoří Severního moře, kam je voda odváděna Labem. Rozvodí probíhá hřebenovými partiemi Lužických hor (Hvozdský hřbet), Ještědského hřbetu a centrální částí Jizerských hor.

VODNÍ TOKY (JEVY UAPO 047; 049)

Údaje o jednotlivých tocích na území povodí Odry a povodí Labe jsou v následujících tabulkách. Přehledová mapa vybraných vodních toků a děl je na obr. 42.

V rámci povodí Labe se na území LK nalézají především povodí 1-05-01 Jizera pod Kamenicí, 1-05-02 Jizera od Kamenice po Klenici a 1-14-03 Ploučnice. Okrajové zastoupení mají zcela na V povodí 1-01-01 Labe po Úpu, zcela na Z pak 1-14-05 Kamenice a Labe pod Kamenicí.

Tab. 24 Vodní toky povodí Labe

	plocha povodí (km^2)	délka toku (km)	Průměrný průtok u ústí ($m^3.s^{-1}$)	poznámka
Bobří potok 1-14-03-070	126,9	28,1	0,71	napájí Holanské rybníky; v okolí hodnotná mokřadní lada – zbytky nivních luk, rákosiny, ostřicové porosty aj.
Dobranovský potok 1-14-03-051	52,9	17,2	0,41	horní tok protéká CHKO Lužické hory
Ještědka 1-05-02-041	43,6	11,7	0,5	
Ještědský potok 1-14-03-003	48,9	18,4	0,46	
Jizera 1-05-01-001	2 193,4	163,9	23,9	protéká: CHKO JH, KRNAPem, Jilemnických a Železnobrodským Podkrkonoším, Ještědsko-kozákovským hřbet; lososová voda po Mnichovo Hradiště; vodácky využívána
Jizerka 1-05-01-020	85,8	21,5	2,14	většina toku v KRNAPu
Kamenice 1-05-01-058	218,6	36,2	4,65	horní tok s vodárenskou nádrží Josefův Důl je v CHKO JH; 2. třída čistoty; vodácky využívaná pro rafting
Kamenice 1-14-05-001	217,2	35,6	2,65	zasahuje do CHKO Lužické hory; v dolní části toku ostrůvky mokřadních lad
Liběchovka 1-12-03-020	157,2	24,1	0,89	PR Mokřady horní Liběchovky
Libuňka 1-05-02-010	100,6	19,9	0,79	CHKO Český ráj
Mohelka 1-05-02-034	176,7	43,2	1,82	čistý tok – výskyt mihule potoční a vydry
Mumlava 1-05-01-006	51,1	12,2	1,82	horní tok protéká KRNAPem; Mumlavské vodopády
Oleška 1-05-01-035	171,1	34,2	1,74	vodárenská nádrž Josefův Důl, horní část v CHKO Jizerské hory; 2. třída čistoty; využívána pro rafting
Panenský potok 1-14-03-015	133,2	28,8	1,1	
Ploučnice 1-14-03-001	1 193,9	106,2	8,6	úsek Stráž p. R. – Malá Veleň
Robečský potok 1-14-03-063	288	27,2	1,65	Máchovo jezero a Novozámecký rybník; potok se zařezává do pískovcového podloží, kde vytváří NPP Peklo
Svitavka 1-14-03-038	132,5	37,4	1,16	horní tok protéká CHKO Lužické hory; na dolním toku meandruje; pod Lindavou zůstal tok s pionýrskými luhy a vysokým podílem neofytní květeny
Šporka 1-14-03-055	70,1	21,4	0,61	horní část toku – CHKO Lužické hory; v dolní části toku protéká přirozeným korytem s komplexem degradujících mokřadních lad (původně hodnotných aluviálních luk)
Vošmenda 1-05-01-077	25,8	12,3	0,35	vymezena chráněná rybí oblast nad Bozkovem
Zábrdka 1-05-02-052	71,3	23,9	0,46	úsek nad Novým Mlýnem spadá do pásma hygienické ochrany vodárenských zdrojů
Žehrovka 1-05-02-024	95,9	23,8	0,5	rybník Žabakor, střední tok v CHKO Český ráj

Zdroj: Povodňový plán LK - https://povodnovyportal.kraj-lbc.cz/vodni-toky

V rámci povodí Odry na území kraje zasahují především dvě hlavní povodí: 2-04-07 Lužická Nisa po Mandavu a 2-04-10 Smědá a Lužická Nisa pod Smědou, podružné zastoupení mají povodí 2-04-06 Kwisa a 2-04-09 Lužická Nisa od Mandavy po Smědou.

Tab. 25 Vodní toky povodí Odry

	plocha povodí (km^2)	délka toku (km)	Průměrný průtok ($m^3.s^{-1}$)	poznámka
Bílá Nisa 2-04-07-006	22,2	9	---	
Bulovský potok 2-04-10-024	40,1	13,2	0,37 u ústí	
Černá Nisa 2-04-07-016	27	14,2	0,57 u ústí	vodácky využívaný úsek Rudolfov – Kateřinky, VN Bedřichov, menší VN v Rudolfově, dříve náhony pro podniky v Kateřinkách
Jeřice 2-04-07-024	77,8	19,4	1,03 u ústí	
Jindřichovický potok 2-04-06-004	31,1	11,5	0,29 u státní hranice	
Lomnice 2-04-10-016	36,2	16,1	0,58 u ústí	horní část toku v CHKO Jizerské hory
Lužická Nisa 2-04-07-001	375,3	55,1	5,40 u státní hranice	vodácky využívaný úsek Liberec – Chrastava; CHKO Jizerské hory, 3. - 4. třída čistoty; v minulosti silně znečištěný tok
Řasnice 2-04-10-020	32,3	16,3	0,30 u ústí	
Smědá 2-04-10-001	273,8	45,9	3,61 u státní hranice	vodácky využívaný úsek Bílý potok – Raspenava, horní část toku v CHKO Jizerské hory

Zdroj: Povodňový plán LK - https://povodnovyportal.kraj-lbc.cz/vodni-toky

Jizera je zdrojem pitné vody v profilu Benátky n. J. a zejména Sojovice pro vodárnu v Káraném (jedna z hlavních zásobáren pitné vody pro Prahu). Z hlediska čistoty vody patří až po Turnov do 2. třídy jakosti, odtud dále teče ve třídě 3.

Ploučnice se vyznačuje významným napájením z podzemních vod. Čistota toku je ve 2. a 3. třídě čistoty. Od Stráže p. R. po Mimoň je Ploučnice regulována v souvislosti s těžbou uranu, což vedlo k nevratnému poškození jedinečných mokřadních biotopů s množstvím ohrožených a vzácných druhů organismů. V nedávné minulosti byla pod Mimoní v naplaveninách zjištěna radioaktivní kontaminace z těžby uranu.

VODNÍ DÍLA (JEV UAPO 048)

V území LK je několik vodních nádrží, které byly původně vybudovány za účelem ochranným a vodárenským (viz obr. 49). Některé z nich byly postaveny již počátkem 20. století, především v povodí Lužické Nisy. Manipulací s vodou snižují nádrže Bedřichov, Mšeno, Harcov, Mlýnice a Fojtka možnosti povodní v Jablonci n. N., Liberci a níže položených obcích. Pro zajištění zdrojů povrchové pitné vody byly v povodí Jizery (podpovodí Kamenice) vybudovány nádrže Souš a Josefův Důl. V Z části kraje jsou význačné nádrže Stráž p. R. a Naděje. Malé nádrže a rybníky se vyskytují převážně v Z (Českolipsko) a v JV (Semilsko) části území. Charakteristiky jednotlivých vodních nádrží jsou v následující tabulce.

Máchovo jezero je největší nádrž v LK a má významné rekreační využití v létě (koupání, veslování, plachtění) i zimě (bruslení). V roce 2014 se stalo součástí CHKO a proběhla rekonstrukce jeho hráze.

Novozámecký rybník je chráněný jako NPR (Ramsarský mokřad) a kulturní památka. **Břehyňský rybník** je také NPR (Ramsarský mokřad, biogenetická rezervace Rady Evropy).

Hamerský rybník byl v letech 1984-94 vypuštěn z důvodu hrozícího průvalu vod do hlubinného uranového dolu. Pro zachování nejcennějších ekosystémů byla v přítokové části zbudována v r. 1988 záchranná hrázka.

Na **Souši** je pro posílení objemu vody v nádrži využíváno spojovací štoly z protržené přehrady na Bílé Desné, kterou se dle potřeby převádí voda Bílé Desné do Soušské přehrady. V roce 1973 byl vybudován odběrný objekt, který přivádí vodu do ÚV umístěné pod nádrží.

Mezi nejvýznamnější rybniční soustavy patří rybníky na Robečském potoce: **Břehyňský, Máchovo jezero, Novozámecký**, dále pak **Dolanský, Holanský, Nohavice** (Malá Nohavice), **Milčanský** (Velká Nohavice), **Hrázný** (Mlýnský), **Kravský a Jílovka** na Bobřím potoce, **Dvorní, Pivovarský** a **Markvartický** na Panenském potoce, hradčanská rybniční soustava (**Černý, Vavrouškův, Strážovský, Držník, Hradčanský rybník**), svébořická rybniční soustava (**Novodvorský, Hvězdovský a Ploužnický** rybník), **Kunratické rybníky** na Svitávce a s nimi sousedící **Hamerské jezero**.

Tab. 26 Charakteristiky nejvýznamnějších vodních nádrží LK

název	vodní tok	účel	celkový objem (tis. m^3)	stálý objem (tis. m^3)	vodní plocha (ha)	zprovoznění	ve správě*
Bedřichov	Černá Nisa	ochranný, hydroenergetický	2 130	40	42,0	1905	PLA
Břehyňský rybník	Robečský potok	rybochovný	1 000	.	90,3	1287	PLA
Fojtka	Fojtka	retenční, rekreační, akumulace vod pro průmysl	323	25	7,0	1906	PLA
Hamerský rybník	Ploučnice	rekreační, rybochovný	600	.	50,0	16. st.	POH
Harcov	Harcovský potok	rekreačním, ochranný, akumulace vod pro průmysl	680	50	14,0	1904	PLA
Josefův Důl	Kamenice	vodárenský, částečně ochranný	22 628	.	138,1	1962	PLA
Máchovo jezero	Robečský potok	rekreační, ochranný, rybochovný	6 312	5 459	284,0	1272	POH
Mlýnice	Albrechtický potok	ochranný, rekreační, rybochovný, akumulace vod pro průmysl	270	20	5,2	1906	PLA
Mšeno	Mšenský potok	ochranný, rekreační, rybochovný, akumulace vod pro průmysl	2 780	80	39,8	1908	PLA
Naděje	Hamerský potok	asanační, rekreační, nadlepšování průtoků, zachycování splavenin	33	5	1,2	1938	POH
Novozámecký rybník	Robečský potok	rybochovný	1 290	.	128,3	1479	PLA
Souš	Černá Desná	vodárenský, částečně ochranný	7 570	210	85,9	1915	PLA
Stráž p. R. (Horka)	Ploučnice	rekreační, ochranný, rybochovný, asanační	1 778	455	73,0	1914	POH

Zdroj Povodňový plán LK - https://povodnovyportal.kraj-lbc.cz/vodni-dila, *údaje ve sloupci ve správě – státní podnik, který danou vodní nádrž spravuje. Na území LK působí 2 státní podniky – Povodí Labe, s. p. (PLA) a Povodí Ohře, s. p. (POH)

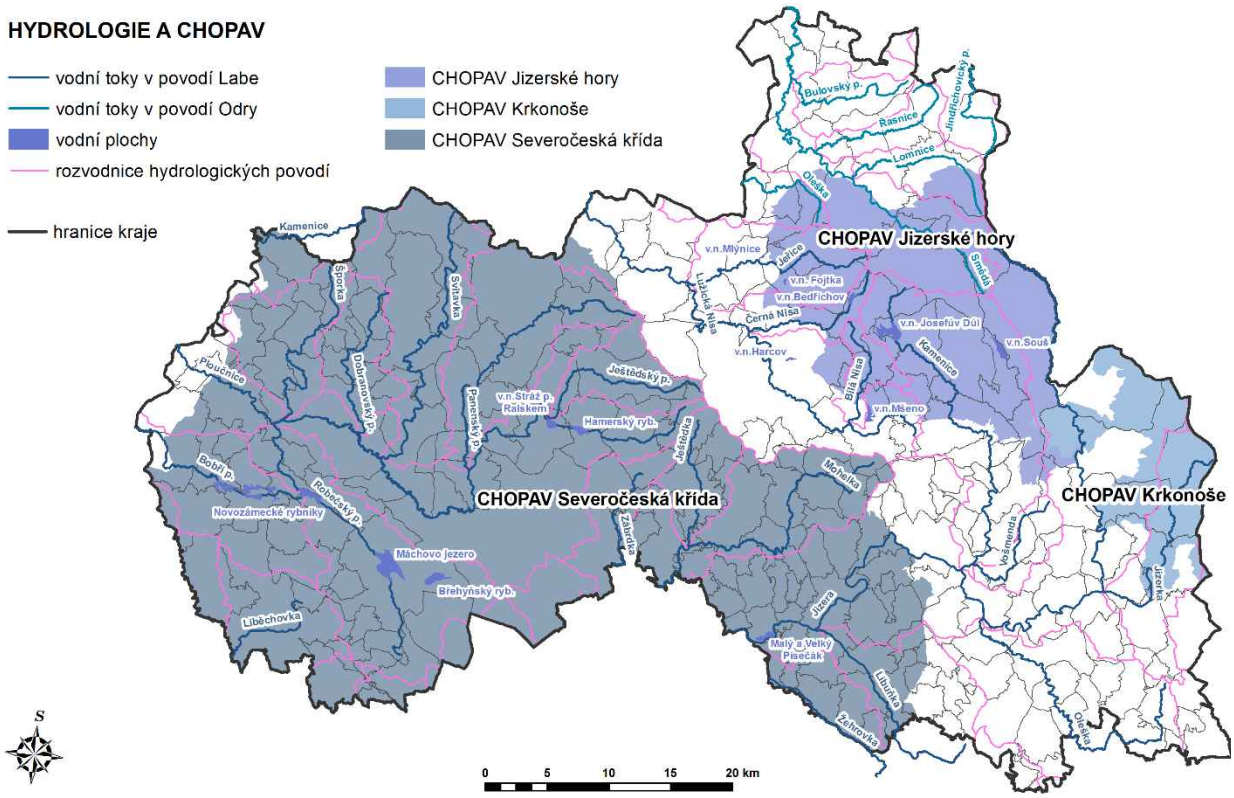

Obr. 42 Vybrané vodní toky povodí Odry a Labe a vodní díla, chráněné oblasti přirozené akumulace vod
Zdroj: GIS ÚP LK, UAPO_047, UAPO_047, UAPO_49, UAPO_045, akt2011_12.

PODZEMNÍ VODY

Útvar podzemní vody je vymezené soustředění podzemní vody v příslušném kolektoru nebo kolektorech. Kolektorem se rozumí horninová vrstva nebo souvrství hornin s dostatečnou propustností, umožňující významnou spojitou akumulaci podzemní vody nebo její proudění či odběr. Vodní útvary podzemních vod se evidují v rozsahu údajů o jejich územní identifikaci, názvu a číselném identifikátoru, názvu a číselném identifikátoru hydrogeologického rajonu, názvu oblasti povodí a názvu mezinárodní oblasti povodí, identifikátoru kolektorů a jejich vybraných přírodních charakteristik. Vodní útvary podzemních vod jsou zjednodušeně vyjádřeny plochami ve třech vertikálních vrstvách (**svrchní útvary** kvartérních sedimentů a coniaku, **útvary základní vrstvy**, **útvary spodní vrstvy bazálního křídového kolektoru**).

Území LK lze považovat za vodohospodářsky velmi významné z hlediska přirozené akumulace vod. Zásobami podzemní vody patří kraj k nejbohatším v ČR. Celé území LK se nachází v regionu se sezónním doplňováním zásob podzemních vod.

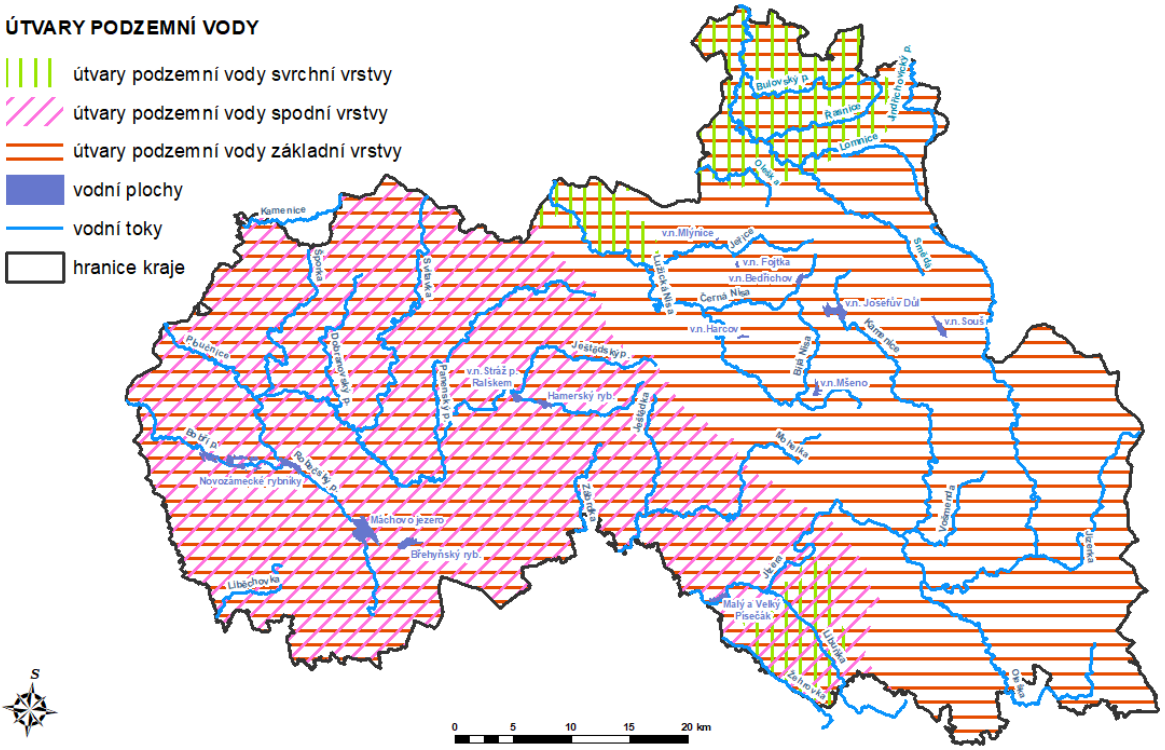

Obr. 43 Útvary podzemní vody
Zdroj: ÚAP LK, z dat VÚV TGM

ODTOKOVÉ POMĚRY

Území LK se nachází na hlavním evropském rozvodí. Severní část kraje (Frýdlantsko, Žitavská pánev a přilehlé části Jizerských hor) jsou odvodňovány přes Odru do Baltského moře. Zbývající (většinová) část území patří do úmoří Severního moře, kam je voda odváděna Labem. Rozvodí probíhá hřebenovými partiemi Lužických hor (Hvozdský hřbet), Ještědského hřbetu a centrální částí Jizerských hor.

Problematické jevy srážkoodtokových vztahů sucho a povodně jsou spojeny zejména s extrémními projevy srážek. Území LK se ve srovnání s ostatními regiony týkají spíše povodně, které jsou charakterizovány dále v textu věnovaném povodním.

CHRÁNĚNÉ OBLASTI PŘIROZENÉ AKUMULACE VOD (JEV UAPO_045)

Na území LK zasahují dvě menší chráněné oblasti přirozené akumulace povrchových vod – Jizerské hory a Krkonoše a jedna větší chráněná oblast přirozené akumulace podzemních vod – Severočeská křída. Jejich parametry uvádí tab. 28.

Tab. 27 Charakteristika CHOPAV v LK

název	plocha celkem [km^2]	plocha v LK [km^2]	podíl plochy z LK [%]
Severočeská křída	3 702	1 590	50
Jizerské hory	371	371	12
Krkonoše	368	119	4

Zdroj: GIS ÚP LK z dat VÚV TGM; Povodňový plán České republiky

Na území CHOPAV Jizerské hory jsou vodárenské nádrže Souš a Josefův Důl, které zásobují pitnou vodou oblastní vodovod Liberec – Jablonec n. N. a pramení zde řeky Jizera a Lužická Nisa, viz obr. 42.

VODNÍ ZDROJE (JEV UAPO_044)

Viz kapitola 12.2 Technická infrastruktura.

PROTIPOVODŇOVÁ OCHRANA (JEV UAPO_054)

Viz kapitola 15. Bezpečnost a ochrana obyvatel.

KLIMATOLOGICKÁ CHARAKTERISTIKA ÚZEMÍ

Klimatologická charakteristika je jednou z nejdůležitějších charakteristik území, která popisuje dlouhodobý stav atmosféry, charakterizovaný průměrnými a extrémními hodnotami jednotlivých meteorologických prvků v daném území – jinými slovy podnebí.

KLIMATOLOGICKÁ REGIONALIZACE (JEV UAPK_034)

Klima LK odpovídá klimatu mírného klimatického pásma. LK leží daleko od Atlantského oceánu, aby se zde projevovala oceanita klimatu, ale není dostatečně vzdálen, aby se mohly začít projevovat vlivy kontinentality. Obdobně jako v okolních regionech má na klima LK zásadní vliv převládající Z proudění. Klíčovým klimatickým faktorem v LK je reliéf. Mimořádná členitost území projevující se proměnlivou nadmořskou výškou, exponovaností vůči převládajícímu větrnému proudění a naopak závětrností (srážkovému stínu) způsobuje velmi pestré a rozdílné klima v různých částech LK.

Dle klimatické klasifikace (původní klasifikace Quitt 1971 včetně překlasifikace dle ČHMÚ 2007) se území LK nalézá ve **14 klimatických regionech** – **6 chladných oblastí** (CH1, 3–7), **7 mírně teplých oblastí** (MT1 – 4, MT7 a MT10 – 11) a v **1 teplé oblasti** (T1). Vybrané klimatické charakteristiky jednotlivých klimatických regionů jsou uvedeny v následující tabulce a obrázku.

Tab. 28 Charakteristika klimatických oblastí ležících v LK

	počet letních dnů	počet dnů s teplotou vyšší než 10 °C	počet mrazových dnů v roce	počet ledových dnů	průměrná teplota měsíce leden (°C)	průměrná teplota měsíce červenec (°C)	srážkový úhrn za vegetační období (mm)	srážkový úhrn za zimní období (mm)	počet dnů se sněhovou pokrývkou
CH1	0–10	0–80	160–180	60–80	-8 až -7	10–12	900–1000	600–700	160–200
CH3	0–20	80–120	160–180	60–70	-8 až -7	12–14	600–700	400–500	140–160
CH4	0–20	80–120	160–180	60–70	-7 až -6	12–14	600–700	400–500	140–160
CH5	10–30	100–120	140–160	60–70	-6 až -5	14–15	500–600	350–400	120–140
CH6	10–30	120–140	140–160	60–70	-5 až -4	14–15	600–700	400–500	120–140
CH7	10–30	120–140	140–160	50–60	-4 až -3	15–16	500–600	350–400	100–120
MT1	20–30	120–140	160–180	40–50	-6 až -5	15–16	500–600	300–350	100–120
MT2	20–30	140–160	110–130	40–50	-4 až -3	16–17	450–500	250–300	80–100
MT3	20–30	120–140	130–160	40–50	-4 až -3	16–17	350–450	250–300	60–100
MT4	20–30	140–160	110–130	40–50	-3 až -2	16–17	350–450	250–300	60–80
MT7	30–40	140–160	110–130	40–50	-3 až -2	16–17	400–450	250–300	60–80
MT10	40–50	140–160	110–130	30–40	-3 až -2	17–18	400–450	200–250	50–60
MT11	40–50	140–160	110–130	30–40	-3 až -2	17–18	350–400	200–250	50–60
T2	50–60	160–170	100–110	30–40	-3 až -2	18–19	350–400	200–300	40–50

Zdroj: Atlas podnebí Česka

Horské oblasti Jizerských hor a Krkonoš jsou součástí chladných klimatických oblastí (CH1 – CH7), charakteristických zejména velkým počtem mrazových dnů za rok a vysokým počtem dnů se sněhovou pokrývkou při velmi malém počtu letních dnů. V této části kraje jsou průměrné roční teploty 4 - 5 °C a průměrný roční úhrn srážek 900 – 1 200 mm.

Naopak k nejteplejším oblastem (T1) LK patří SZ ORP ČL a z větší části ORP TUR.

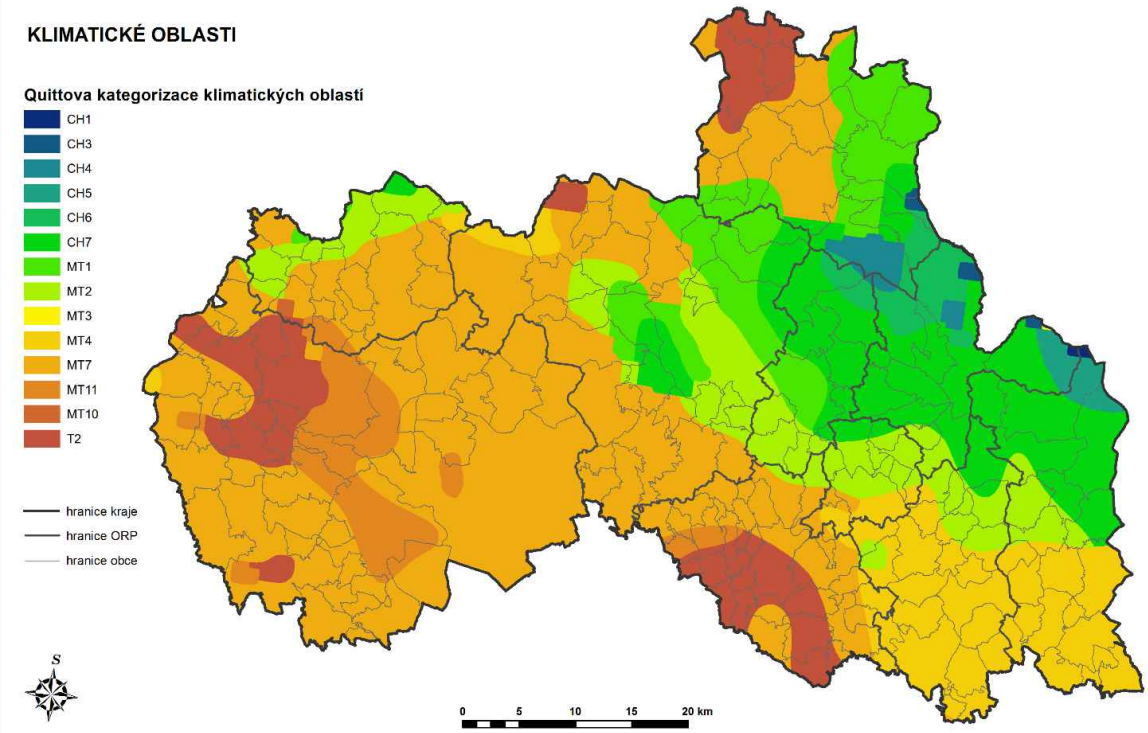

Obr. 44 Klimatická regionalizace LK dle Quitta
Zdroj: GIS ÚP LK z dat ČHMÚ, UAPK_034, akt2008_09

Dle celosvětové **Köppenovy klasifikace klimatu** vypracované na základě ročního průběhu srážek a teplot ve vztahu k vegetaci patří LK do podtypu listnatých lesů mírného pásma **Cfb** a boreálního klimatu **Dfb** a **Dfc** v horských oblastech.

ZJIŠTĚNÍ A VYHODNOCENÍ HODNOT ÚZEMÍ

- veškerá ložiska nerostných surovin (bilancovaná výhradní ložiska, evidovaná nevýhradní ložiska a nebilancovaná ložiska (výhradní i nevýhradní))
- 99,2 % zásob uranových rud ČR
- samostatnost kraje v zásobování stavebními surovinami (kámen a písky)
- zásoby kvalitních surovin pro sklářský průmysl
- geologické jevy a fenomény v území, které je označeno jako geopark UNESCO Český ráj
- členitý reliéf

Poznámka: unikátní geomorfologické a geologické fenomény v LK (skalní města, jeskyně, geologické výchozy, …) jsou zohledněny v rámci hodnot krajiny (unikátní a významné krajinné typy)

- obrovské zásoby podzemních vod chráněných v CHOPAV
- významné krajinné prvky – vodní toky a plochy
- rozmanité klima – různorodé zastoupení klimatických oblastí určující i pestrost stanovišť pro ekosystémy, jeden z charakteristických rysů LK
- zatím v dlouhodobém průměru dostatečné množství sněhových srážek v horských oblastech a dostatečně dlouhá doba sněhové pokrývky – dobrá využitelnost pro zimní sporty
- nadprůměrné srážky
- přírodní léčivé zdroje a zdroje přírodní minerální vody

ZJIŠTĚNÍ A VYHODNOCENÍ LIMITŮ VYUŽITÍ ÚZEMÍ

- výhradní ložiska
- ložiska nevyhrazených nerostů
- schválená prognózní ložiska
- chráněná ložisková území
- dobývací prostory

- poddolovaná území
- vzhledem k měřítku ÚAPK byly ve výkresu limitů využití území vizualizovány pouze centroidy plošných poddolovaných území
- sesuvná území
- vzhledem k měřítku ÚAPK byly ve výkresu limitů využití území vizualizovány centroidy plošných sesuvných území

- VKP ze zákona – rybníky, jezera a vodní toky
- CHOPAV Jizerské hory, Krkonoše, Severočeská křída – cca 66 % území LK
- OP vodních zdrojů
- ochrana jednotlivých vodních zdrojů je zajištěna stanovením jejich OP. V převážné části LK má většina zdrojů OP stanovena ještě z dob platnosti starého vodního zákona, určitou výjimkou je okres Semily, kde byla OP stanovena pouze s omezenou dobou platnosti, která již uplynula, ale dle vodoprávních úřadů i nadále zůstávají v platnosti
- územně rozsáhlá jsou OP povrchových vodních zdrojů na S ORP JBC a TAN a podzemních zdrojů v ORP TUR. Rozsáhlá jsou i OP podzemních zdrojů v ORP ČL např. J od České Lípy, v okolí Mimoně nebo na SZ území ORP NB
- OP přírodních léčivých zdrojů a zdrojů přírodních minerálních vod všech stupňů (viz kapitola 11.2 Zdravotnictví)
- stanovená záplavová území

9 KVALITA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

ZJIŠTĚNÍ A VYHODNOCENÍ STAVU A VÝVOJE ÚZEMÍ

9.1 ZATÍŽENÍ ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

KVALITA OVZDUŠÍ

Jako kvalitu vnějšího ovzduší označujeme úroveň znečištění vnějšího ovzduší, která může svými účinky ovlivňovat lidské zdraví, vegetaci, celé ekosystémy i materiály. Znečišťující látky jsou po vypuštění ze zdroje přenášeny v atmosféře a mohou tak ovlivňovat kvalitu ovzduší jak v nejbližším okolí samotného zdroje znečištění, tak ve vzdálenějších oblastech. Základní právní normou upravující hodnocení a řízení kvality ovzduší je **zákon č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší**. Podrobnosti pak dále specifikuje prováděcí vyhláška. Souhrnná informace o kvalitě ovzduší za uplynulý rok je každoročně předkládána členům vlády a dále zveřejňována na stránkách ministerstva životního prostředí.

EMISE

Nástrojem pro sledování emisí v ČR dle **zákonu 86/2002 Sb**. je **Registr emisí a zdrojů znečišťování ovzduší** (REZZO), provozovaný ČHMÚ. Tento nástroj již není dle nového **zákona 201/2012 Sb.** používaný, ale stále se vede jeho evidence. Zákon 201/2012 Sb. se zabírá jednotlivými prvky znečištění dopodrobna a jeho sloučení do vyšších řádů typu REZZO není možný, proto ČHMÚ tento nástroj stále vede. Jednotlivé nástroje jsou příliš odlišné, než aby se daly porovnávat.

Zdroje znečišťování ovzduší jsou rozděleny do kategorií: **velké** (REZZO 1), **střední** (REZZO 2), **malé** (REZZO 3) a **mobilní** (REZZO 4) zdroje. Pro zpracování emisní bilance hlavních znečišťujících látek REZZO 1, 2 a 3 jsou využívány výhradně údaje ohlášené provozovateli zdrojů. Pro emisní bilanci malých spalovacích zdrojů (vytápění bytů) jsou využívána data ze SLDB.

Tab. 29 Emise znečišťujících látek (REZZO 1–3) v t/rok v krajích v roce 2020

Kraj	TZL [t/rok]	SOx [t/rok]	NOx [t/rok]	CO [t/rok]	NMVOC [t/rok]	NH_3 [t/rok]	$PM_{2,5}$ [t/rok]	PM_{10}[t/rok]
Hlavní město Praha	540,3	246,4	1 899,9	3 806,7	5 070,1	397,5	271,6	430,3
Středočeský kraj	6 328,9	8 941,4	11 840,1	65 325,5	23 969,5	8 095,7	4 050,5	5 903,9
Jihočeský kraj	3 153,5	2 720,7	4 368,9	37 939,2	15 982,3	6 312,0	2 033,0	3 147,3
Plzeňský kraj	2 859,7	3 126,9	3 670,6	31 056,1	13 234,4	5 136,2	1 799,8	2 739,0
Karlovarský kraj	1 410,5	3 458,0	4 161,7	12 460,4	5 228,0	1 220,8	740,5	1 162,2
Ústecký kraj	5 333,6	15 833,9	22 081,5	27 931,7	12 510,6	2 656,3	2 154,4	3 993,0
Liberecký kraj	1 378,1	962,3	1 462,4	17 979,1	6 203,0	1 412,9	1 065,9	1 314,5
Královéhradecký kraj	2 513,8	2 611,5	3 068,0	26 952,4	11 666,8	3 791,1	1 601,3	2 372,9
Pardubický kraj	2 469,6	4 504,5	6 923,2	25 457,7	11 623,4	4 642,3	1 401,8	2 253,4
Kraj Vysočina	2 978,8	1 632,5	4 465,8	33 995,4	14 494,6	6 786,9	1 832,0	2 922,4
Jihomoravský kraj	2 827,7	1 010,1	5 923,7	37 733,5	14 989,8	4 838,7	1 517,1	2 709,8
Olomoucký kraj	2 285,8	2 851,6	4 131,0	35 454,4	11 390,7	3 396,2	1 543,6	2 273,9
Zlínský kraj	1 806,5	2 354,2	3 052,5	31 012,7	10 511,4	2 496,5	1 292,5	1 749,0
Moravskoslezský kraj	4 369,6	12 487,5	11 862,9	146 222,0	22 142,6	3 104,8	2 887,7	3 828,8
Celkem:	**40 256,3**	**62 741,6**	**88 911,9**	**533 326,8**	**179 017,3**	**54 287,9**	**24191.8**	**36 800,5**

Zdroj: CHMU

Z dat ČHMÚ (tab. výše) vyplývá, že hodnoty zdrojů emisí jsou v LK ve srovnání s ostatními kraji na dobré úrovni.

Chybí tu výrazný zdroj těžkého průmyslu. Na znečištění se v kraji výrazně podílí těžba sklářských i stavebních písků a štěrkopísků a dobývání stavebního kamene, lehký průmysl (sklářství, gumárenství, výroba bižuterie a mincovna), potravinářský průmysl a lokální topeniště. Výrazným zdrojem znečištění ovzduší kadmiem je sklářský průmysl v Desné a v okol.
Nejvýznamnější vyjmenované zdroje emisí tuhými znečišťujícími látkami (TZL) zastupují zdroje s těžbou a zpracováním kamene (EUROVIA Kamenolomy – Košťálov a DP Chlum) a další průmyslové zdroje (MLÝN PERNER SVIJANY a Wotan Forest OPO JILOS). Nejvýznamnější zdroje emisí SOX zastupují zdroje pro výrobu elektrické energie a tepla (ENERGIE Holding – výtopna Hradčany, Teplárna Liberec, TERMIZO a.s. – Spalovna komunálních odpadů) a průmyslové zdroje (PRECIOSA ORNELA, a.s., závod Desná a Polubný). Nejvýznamnější zdroje emisí NOX zastupují zdroje pro výrobu elektrické energie a tepla (TERMIZO – Spalovna komunálních odpadů a Teplárna Liberec) a průmyslové zdroje (PRECIOSA ORNELA závod Desná a Polubný a Crystalex CZ – závod Nový Bor). Významnější emise NMVOC produkují výroby Fehrer Bohemia Česká Lípa, ALSTOM Czech Republic a.s. odštěpný závod Česká Lípa a Magna Exteriors (Bohemia) – závod Liberec.

IMISE

HODNOTY IMISNÍHO ZNEČIŠTĚNÍ ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ A JEJICH VÝVOJ (UAPK_036)

Hodnoty imisního znečištění ovzduší vycházejí z monitorování koncentrací jednotlivých znečišťujících látek v síti měřících stanic ČHMÚ. Problémem na území LK je v případě znečištění ovzduší přeshraniční vliv průmyslových aktivit (oblast města Bogatynia, jehož vliv se projevuje na Frýdlantsku). Jde o těžbu hnědého uhlí a tepelnou elektrárnu Turów (spalující hnědé uhlí z místních povrchových dolů)

KVALITA OVZDUŠÍ VZHLEDEM K IMISNÍM LIMITŮM PRO OCHRANU ZDRAVÍ

Znečišťující látky, které je třeba sledovat a hodnotit vzhledem k prokazatelně škodlivým účinkům na zdraví populace, mají stanoveny národní legislativou imisní limity (nejvýše přípustná úroveň znečištění). Imisní limity a meze tolerance pro ochranu lidského zdraví jsou uvedeny v následující tab. 30, včetně informace, zda byly tyto limity v LK překročeny v pětiletém sledovaném období 2015–2019, a hlavního zdroje znečištění.

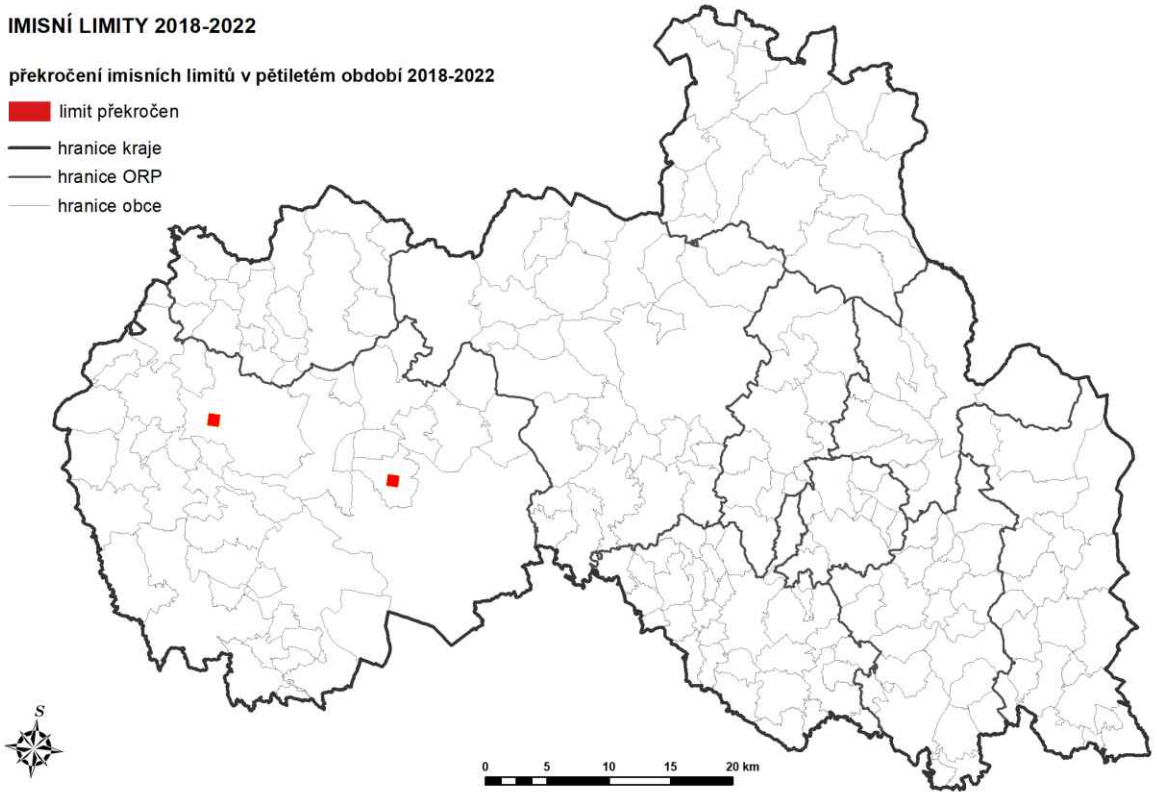

Obr. 45 Překročení imisních limitů v pětiletém období 2018–2022
Zdroj: CHMI, UAPK_035a, akt2023_11, zobrazen pouze benzopyren, jehož limit byl jako jediný v pětiletém sledovaném období překročen (NO_2, As, Cd, Pb, Ni, benzen, SO_2, PM_{10} a $_{2,5}$ nebyly překročeny).

Tab. 30 Překročení imisních limitů 2018–2022

látka	imisní limit roční průměr*	limit v LK	hlavní zdroj
NO_2	40 µg.m^{-3}	nebyl překročen	antropogenní spalovací procesy (doprava, stacionární zdroje), vulkanická činnost, blesky
As	6 ng.m^{-3}	nebyl překročen	spalovací procesy, výroba železa, oceli, mědi a zinku
Cd	5 ng.m^{-3}	nebyl překročen	výroba železa, oceli, metalurgie neželezných kovů, spalování odpadů a fosilních paliv
Pb	0,5 µg.m^{-3}	nebyl překročen	antropogenní emise – vysokoteplotní procesy (např. spalování fosilních paliv, výroba železa a metalurgie neželezných kovů)
Ni	20 ng.m^{-3}	nebyl překročen	spalování těžkých topných olejů, těžba niklových rud a rafinace niklu, spalování odpadu a výroba železa a oceli
benzen	5 µg.m^{-3}	nebyl překročen	výfukové plyny benzinových motorových vozidel, ztráty při manipulaci a skladování benzinu
benzoapyren	1 ng.m^{-3}	byl překročen	nedokonalé spalování fosilních paliv, výroba koksu a železa (neprobíhá v LK), domácí topeniště při spalování uhlí a dieselové automobily, vedlejší produkt průmyslových procesů
PM_{10}	40 µg.m^{-3}	nebyl překročen	doprava, elektrárny, spalovací zdroje, emise z průmyslu, nakládání a vykládání zboží, báňská činnost, stavební práce
$PM_{2,5}$	25 µg.m^{-3}	nebyl překročen	
PM_{10} (denní průměr)	50 µg.m^{-3}	nebyl překročen	
SO_2 (denní průměr)	125 µg.m^{-3}	nebyl překročen	spalování fosilních paliv, tavení rud s obsahem S

Zdroj: CHMI

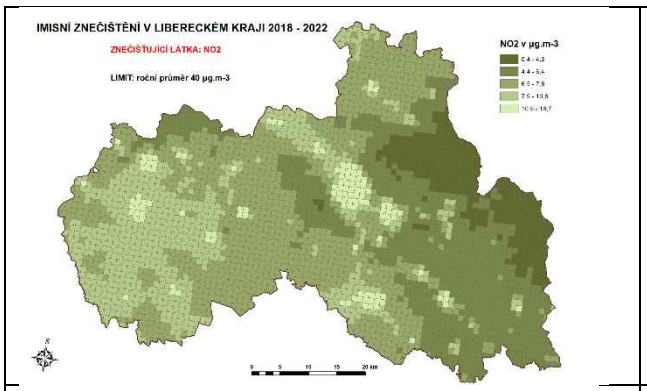
IMISNÍ ZNEČIŠTĚNÍ V LIBERECKÉM KRAJI 2018 - 2022
ZNEČIŠŤUJÍCÍ LÁTKA: NO2
LIMIT: roční průměr 40 µg.m-3
NO2 v µg.m-3

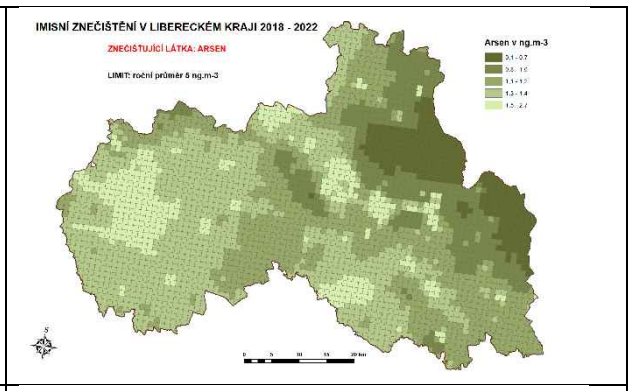
IMISNÍ ZNEČIŠTĚNÍ V LIBERECKÉM KRAJI 2018 - 2022
ZNEČIŠŤUJÍCÍ LÁTKA: ARSEN
LIMIT: roční průměr 6 ng.m-3
Arsen v ng.m-3

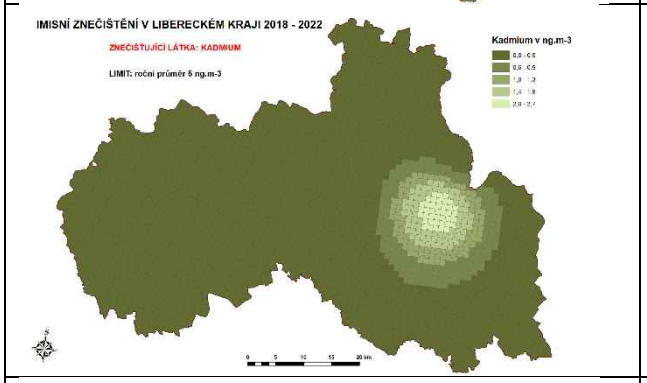
IMISNÍ ZNEČIŠTĚNÍ V LIBERECKÉM KRAJI 2018 - 2022
ZNEČIŠŤUJÍCÍ LÁTKA: KADMIUM
LIMIT: roční průměr 5 ng.m-3
Kadmium v ng.m-3

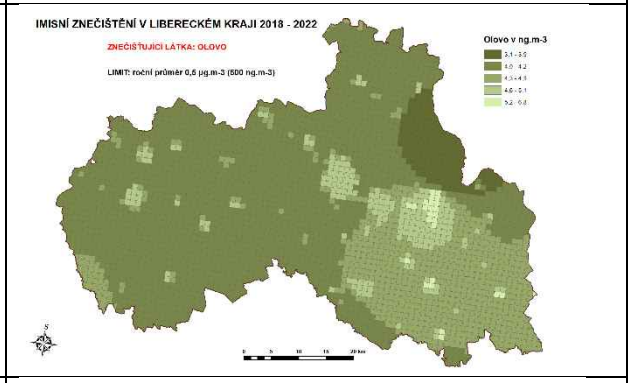
IMISNÍ ZNEČIŠTĚNÍ V LIBERECKÉM KRAJI 2018 - 2022
ZNEČIŠŤUJÍCÍ LÁTKA: OLOVO
LIMIT: roční průměr 0,5 µg.m-3 (500 ng.m-3)
Olovo v ng.m-3

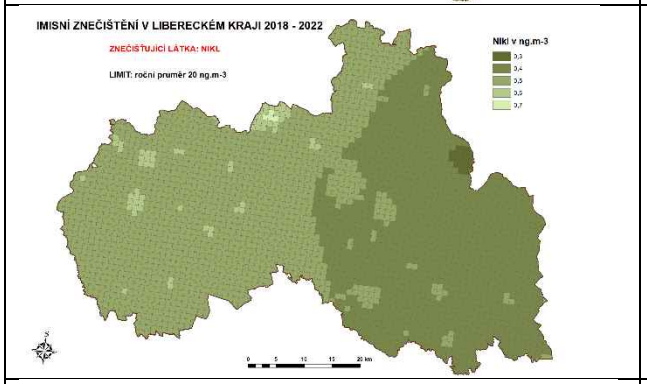
IMISNÍ ZNEČIŠTĚNÍ V LIBERECKÉM KRAJI 2018 - 2022
ZNEČIŠŤUJÍCÍ LÁTKA: NIKL
LIMIT: roční průměr 20 ng.m-3
Nikl v ng.m-3

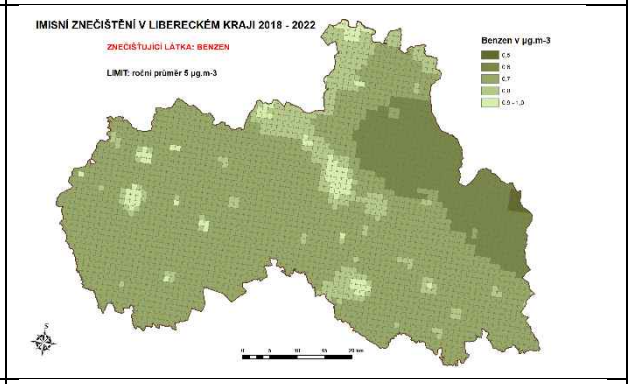
IMISNÍ ZNEČIŠTĚNÍ V LIBERECKÉM KRAJI 2018 - 2022
ZNEČIŠŤUJÍCÍ LÁTKA: BENZEN
LIMIT: roční průměr 5 µg.m-3
Benzen v µg.m-3

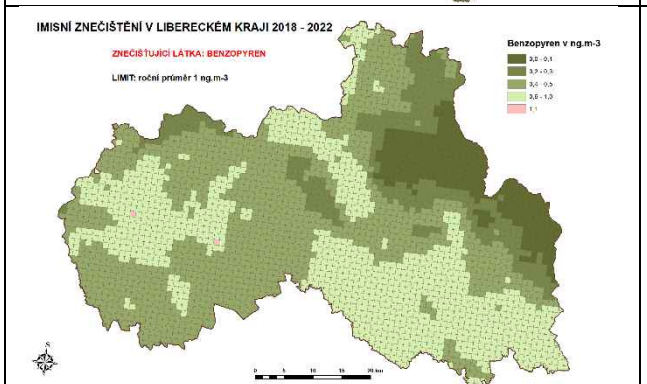
IMISNÍ ZNEČIŠTĚNÍ V LIBERECKÉM KRAJI 2018 - 2022
ZNEČIŠŤUJÍCÍ LÁTKA: BENZOPYREN
LIMIT: roční průměr 1 ng.m-3
Benzopyren v ng.m-3

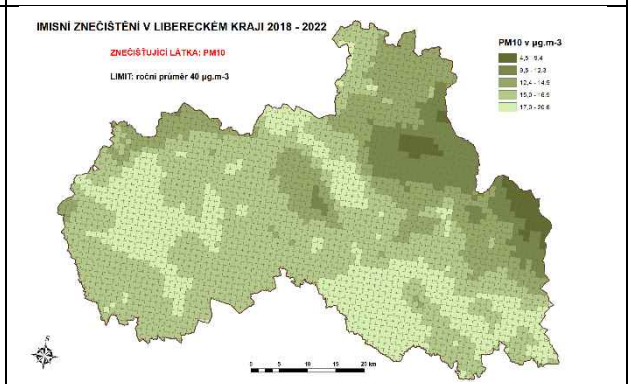
IMISNÍ ZNEČIŠTĚNÍ V LIBERECKÉM KRAJI 2018 - 2022
ZNEČIŠŤUJÍCÍ LÁTKA: PM10
LIMIT: roční průměr 40 µg.m-3
PM10 v µg.m-3

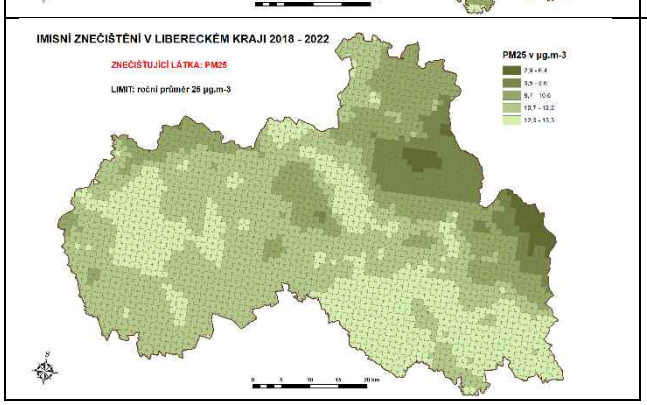
IMISNÍ ZNEČIŠTĚNÍ V LIBERECKÉM KRAJI 2018 - 2022
ZNEČIŠŤUJÍCÍ LÁTKA: PM25
LIMIT: roční průměr 25 µg.m-3
PM25 v µg.m-3

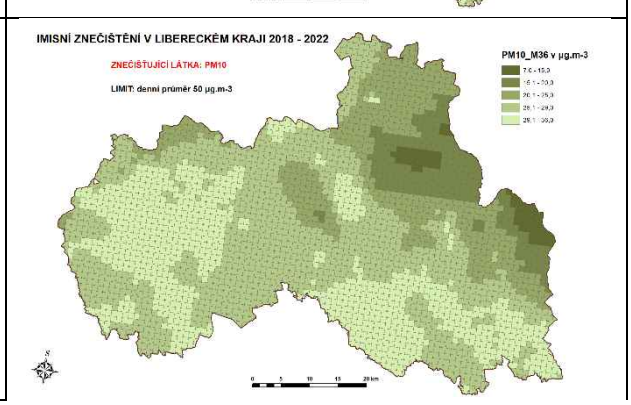
IMISNÍ ZNEČIŠTĚNÍ V LIBERECKÉM KRAJI 2018 - 2022
ZNEČIŠŤUJÍCÍ LÁTKA: PM10
LIMIT: denní průměr 50 µg.m-3
PM10_M36 v µg.m-3

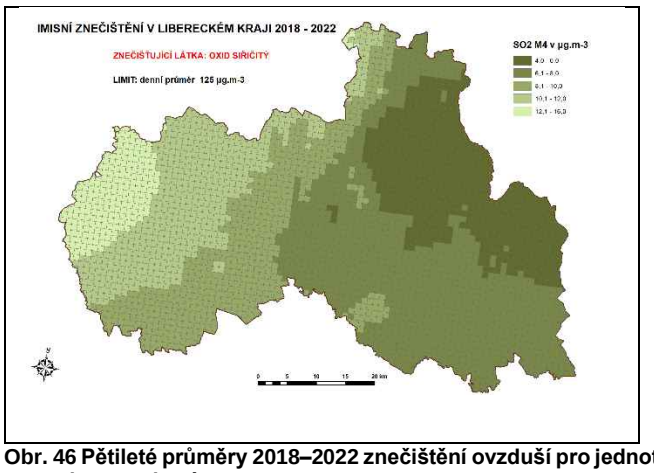

Obr. 46 Pětileté průměry 2018–2022 znečištění ovzduší pro jednotlivé znečišťující látky s identifikací překročení imisních limitů pro ochranu zdraví.
Zdroj: databáze ÚAP LK z dat ČHMÚ (export 11/2023).

KVALITA OVZDUŠÍ VZHLEDEM K IMISNÍM LIMITŮM PRO OCHRANU EKOSYSTÉMŮ VEGETACE

Znečišťující látky, které je třeba sledovat a hodnotit vzhledem k prokazatelně škodlivým účinkům na zdraví populace, mají stanoveny národní legislativou imisní limity (nejvýše přípustná úroveň znečištění). Imisní limity pro ochranu lidského zdraví podle zákona č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší jsou uvedeny v tabulce výše, včetně informace, zda byly tyto limity v LK překročeny ve sledovaném období 2018–2022 v klouzavém pětiletém průměru.

Pro ochranu ekosystémů a vegetace je sledováno plnění imisních limitů pro oxidy dusíku NOx a oxidů siřičitého SO_2. Dodržení těchto imisních limitů v LK ve sledovaném období 2018–2022 v klouzavém pětiletém průměru je zobrazeno v následujícím obrázku.

Z hlediska SO_2 lze konstatovat, že znečištění Frýdlantského výběžku a zejména Jizerských hor je dnes již minulostí. Důsledkem tohoto znečištění pocházejícího zejména z hnědouhelných elektráren v Sasku a Polska (Turów) způsobilo v 80. letech minulého století významné odlesnění Jizerských hor.

V současné době jsou obecným problémem zejména oxidy dusíku z dopravy a ani LK není výjimkou. K překročení imisních limitů dochází pouze v Liberci, který je nejvýraznějším dopravním uzlem v kraji.

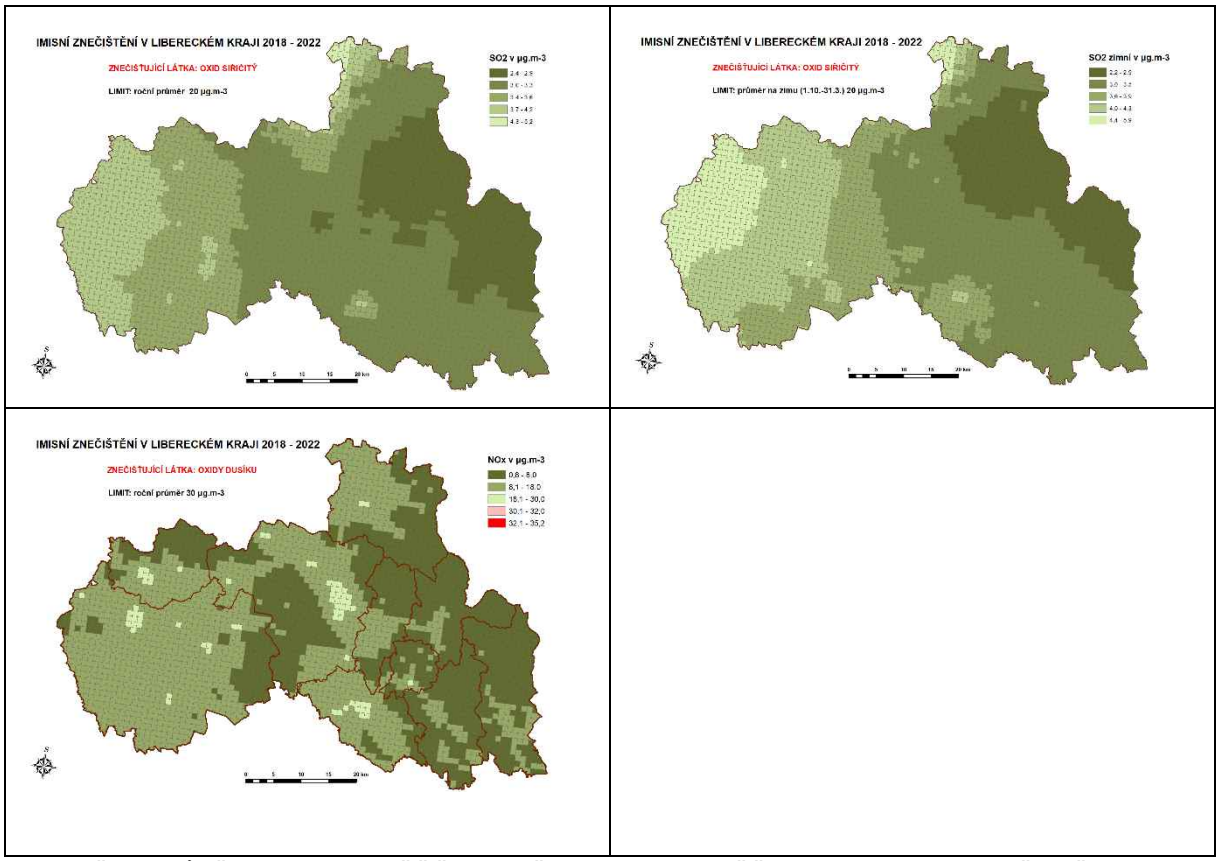

Obr. 47 Pětileté průměry 2018–2022 znečištění ovzduší pro jednotlivé znečišťující látky s identifikací překročení imisních limitů pro ochranu ekosystémů a vegetace.
Zdroj: databáze ÚAP LK z dat ČHMÚ.

PŘÍZEMNÍ OZON (JE STANOVEN I DLOUHODOBÝ IMISNÍ CÍL)

Přízemní ozon (také tzv. letní fotochemický či oxidační smog) je znečišťující látkou bez vlastního významného emisního zdroje. Na rozdíl od stratosférického ozonu se jedná o nežádoucí výskyt ozonu.

Vysokými koncentracemi ozonu jsou velice zatížené horské oblasti, kde je sluneční záření intenzivnější. V těchto oblastech není kontinuální produkce oxidu dusnatého a nedochází zde k rozkladu ozonu, ale naopak k jeho kumulaci. Naměřené hodnoty byly v minulosti mírně překračovány pouze na Souši. V období 2015–2019 hodnoty maximálních denních osmihodinových klouzavých průměrných koncentrací ozonu překročeny nebyly.

OBLASTI SE ZHORŠENOU KVALITOU OVZDUŠÍ (OZKO) (JEV UAPK_035a)

OZKO jsou území, na kterých došlo k překročení imisního limitu pro jednu či více znečišťujících látek (SO_2, CO, PM_{10}, NO_2, benzen, Pb, $PM_{2,5}$). V roce 2022 stejně jako v předchozím sledovaném roce 2019 nedošlo k překročení limitu těchto znečisťujících látek v žádné obci.

Data za rok 2019, zobrazena ve čtvercích 1 x 1 km, které zobrazují, zda v nich došlo či nedošlo k překročení cílových imisních limitů, jsou na obr. 67. Oproti předchozím letům však došlo ke snížení počtu obcí v OZKO (tento výpočet byl generován ze zdrojových čtverců 1 x 1 km, kdy každá obec, do které čtverec s OZKO zasahuje, byla brána jako obec s OZKO). V roce 2005 to bylo 120 obcí, v roce 2006 44 obcí, v roce 2010 21 obcí, v roce 2013 0 obcí, v roce 2014 to byla 1 obec a v roce 2015 0 obcí.

.

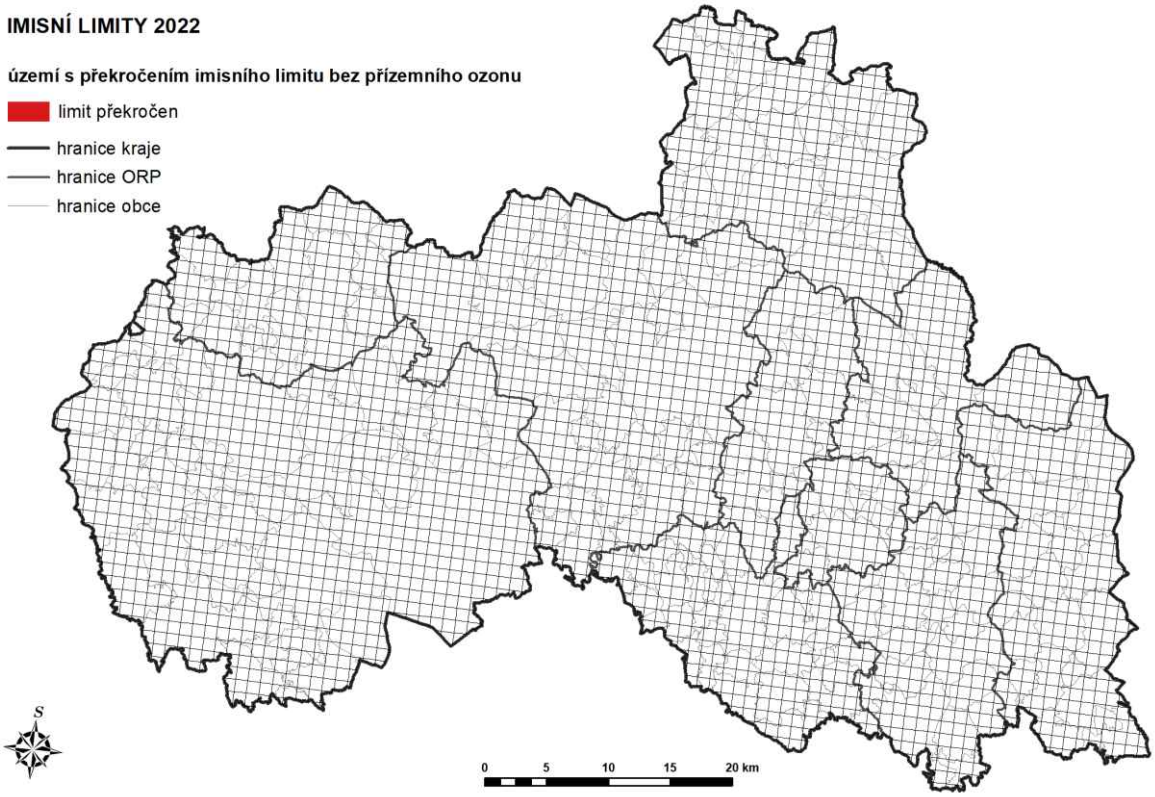

Obr. 48 Území s překročením cílového imisního limitu 2022
Zdroj: UAPK_035a, akt2023_11. překročení cílového imisního limitu bez přízemního ozonu alespoň u jedné znečišťující látky (SO_2, CO, PM_{10}, $PM_{2,5}$, NO_2, benzen, Pb, As, Cd, Ni, benzo[a]pyren), čtverce 1 x 1 km; web CHMÚ.

SMOG

Smogová situace je stav mimořádně znečištěného ovzduší, kdy úroveň znečištění SO_2, NO_2, PM_{10} či troposférickým O_3 přesáhne hodnoty stanovené zákonem 201/2012. ČHMÚ má stanice s automatickým a manuálním měřením.

Na území LK jsou tyto automaticky měřící stanice:

- **NO_2**: Liberec – město
- **O_3**: Frýdlant – Údolí, Liberec – město a Souš
- **PM_{10}**: Česká Lípa, Jablonec – město, Liberec – město
- **SO_2**: Frýdlant – Údolí a Liberec – město

Na území LK jsou tyto stanice s manuálním měřením:

- **PM_{10}**: Frýdlant – Údolí, Jizerka, Radimovice, Souš a Tanvald

V roce 2013 byla smogová situace a regulace pro PM_{10} vyhlášena 1x v délce 48 hodin, smogová situace a regulace pro O_3 byla vyhlášena 2x v celkové délce 42 hodin.

Území LK není výrazně ohroženo smogovou situací.

JAKOST VODY

Území LK je **velmi bohaté na povrchové a podzemní vody** (kapitola 8.2 Hydrologie a klimatologie). LK patří z velké části do vodohospodářsky chráněných území – CHOPAV, což znamená zvýšenou ochranu vod i mimo OP vodních zdrojů. Přesto došlo v minulosti ke škodám v kvalitě vod. Podzemní voda je znečišťována především plošnými zdroji zpravidla ze zemědělské činnosti a průmyslu. V poslední době lze zaznamenat částečný pokles vlivů ze zemědělské činnosti. Připsat to lze jednak snaze o efektivní hospodaření s hnojivy a potom také nutnosti důsledněji dodržovat režimy hospodaření v ochranných pásmech vodních zdrojů.

Nejvýznamnější zátěží v oblasti vodního hospodářství jsou staré ekologické zátěže. Jde především o území s těžbou uranové rudy v sousedství bývalého vojenského výcvikového prostoru Ralsko – Mimoň, kde jsou v podzemních vodách přítomny nepolární extrahovatelné látky, chlorované uhlovodíky a těžké kovy. V území po těžbě uranu v okrese Česká Lípa v areálu Diamo, a. s. v současnosti probíhá největší sanace v LK.

VODA POVRCHOVÁ

Jakost vod sleduje ČHMÚ a na základě naměřených hodnot vybraných ukazatelů ji vyhodnocuje VÚV T. G. M. dle ČSN 75 7221 a klasifikuje do tříd (5) jakosti povrchových vod. Vybranými ukazateli jakosti vod jsou: **saprobní index makrozoobentosu**, **biochemická spotřeba kyslíku**, **chemická spotřeba kyslíku dichromanem**, **dusičnanový dusík**, **amoniakální dusík** a **celkový fosfor**. Výsledná třída se určí podle nejnepříznivějšího zatřídění zjištěného u jednotlivých ukazatelů.

Na následujícím obrázku jsou u vybraných toků znázorněny třídy jakosti povrchových vod naměřené v daných profilech. Jedná se o hodnoty naměřené na profilech v obdobích 2013–2014 a 2014–2015. U profilů, na kterých nebyly v aktuálnějším období hodnoty měřeny, bylo použito naměřených hodnot z období 2013–2014. V LK **převažuje II. a III. třída jakosti vod**. Nejčistšími toky v LK jsou Jizerka a Huťský potok, které se nacházejí v ORP Jilemnice. Pouze na úseku řeky Ploučnice byla zjištěna V. třída jakosti vod. Obecně lze konstatovat, že řeka Ploučnice (ORP ČL) a její přítoky se řadí mezi nejznečištěnější toky v LK. Podíváme-li se ale na mapky v obrázcích č. 50-53, můžeme sledovat od r. 2016 zlepšující se trend v jakosti a čistotě povrchových vod.

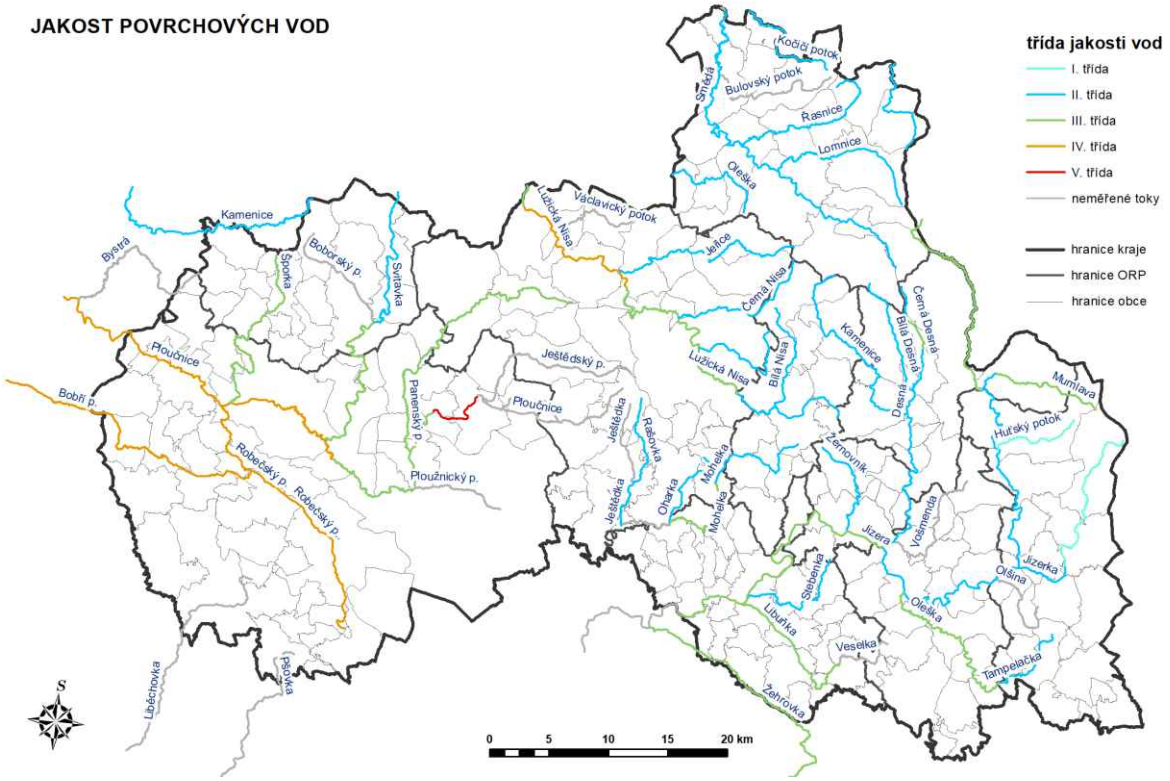

Obr. 49 Jakost povrchových vod – klasifikace do tříd, 2013–2015
Zdroj: GIS ÚP LK, ÚAPK_054 jakost vod, akt. 05/2016

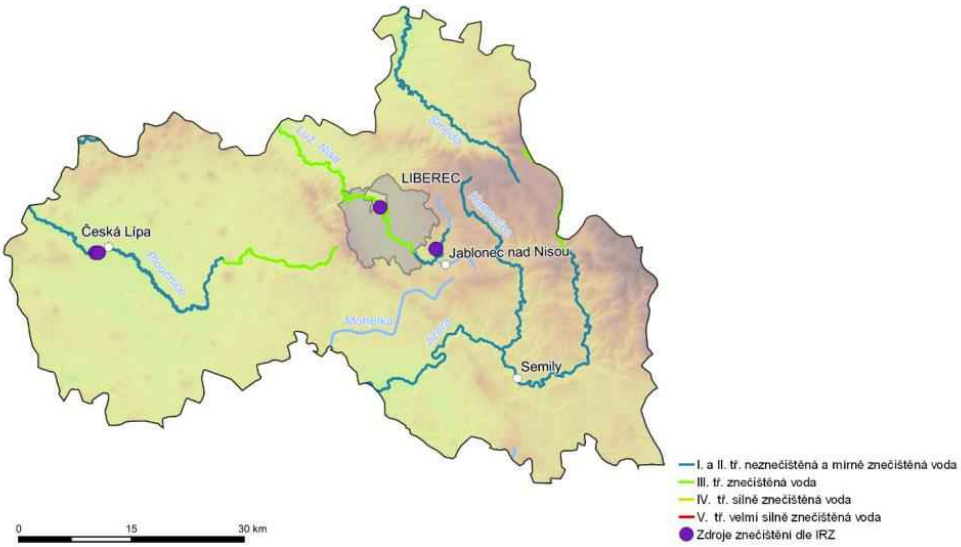

Obr. 50 Jakost povrchových vod 2021-2022

Zdroj: Zpráva o životním prostředí v Libereckém kraji 2022

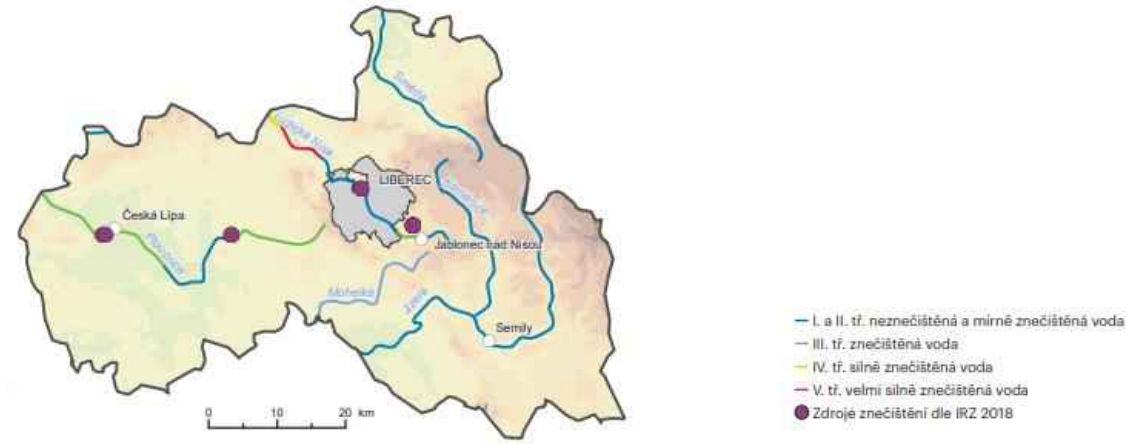

Obr. 51 Jakost povrchových vod, 2018–2019
Zdroj: Zpráva o stavu ŽP v Libereckém kraji 2019

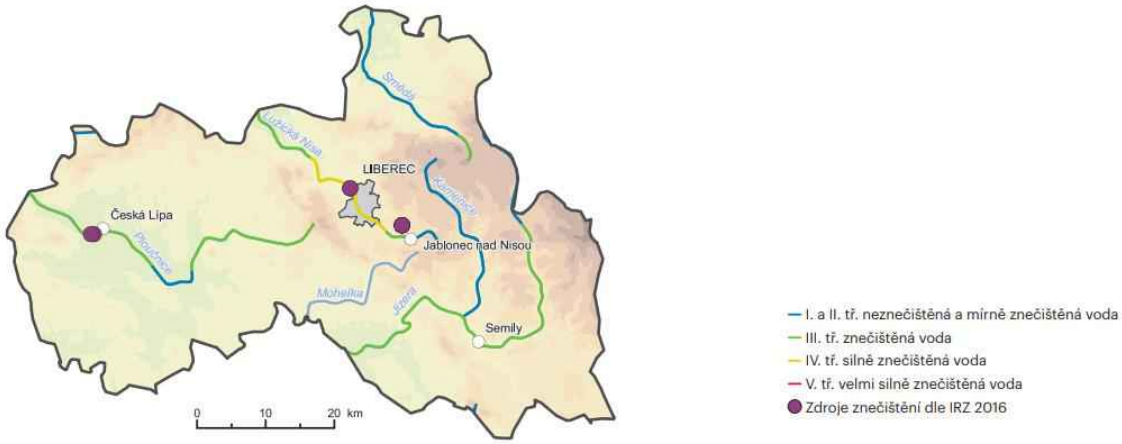

Obr. 52 Jakost povrchových vod, 2016–2017
Zdroj: Zpráva o stavu ŽP v Libereckém kraji 2017

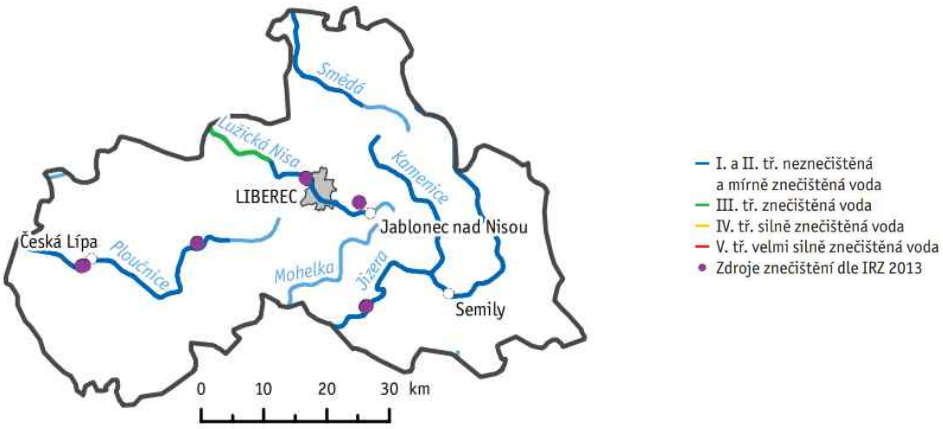

Obr. 53 Jakost povrchových vod, 2013–2014
Zdroj: Zpráva o stavu ŽP v Libereckém kraji 2014

Ze zjednodušených obrázků ze Zpráv o stavu ŽP v Libereckém kraji za rok 2014, 2017, 2019 a 2022 (viz výše) vyplývají značně rozdílné informace. Zatímco v hydrologickém roce 2013–2014 byl pouze jeden úsek Lužické Nisy ve III. třídě jakosti vody a zbytek byl ve I. a II. třídě jakosti. V hydrologickém roce 2016–2017 byly kromě Smědé a Kamenice všechny toky ve III. a IV. třídě jakosti vod. Paradoxně je ve Zprávě o stavu ŽP v LK 2017 ještě uvedeno, že jakost vody se v období 2016–2017 oproti období 2015-2016 mírně zlepšila. Celkový zlepšující trend v jakosti povrchových vod je znatelný z předchozích mapek. Avšak jakost vod je značně proměnlivá a bylo by zapotřebí ji sledovat v dlouhodobějších průměrech. Důvodem proměnlivosti jakosti vod jsou zejména kolísavé průtoky. Pokud je nízký průtok, tak se znečištění zvyšuje. Což potvrzuje i stav z hydrologického roku 2018-2019, kdy toto období bylo velmi suché a znečištění vod se zhoršilo, a to nejvíce na Lužické Nise při průtoku Libercem, kde znečištění dosáhlo dokonce V. stupně.

Z dlouhodobých informací vyplývá, že nejčistšími toky v LK jsou dlouhodobě Jizerka a Huťský potok, které se nacházejí v ORP Jilemnice. Nejhorší jakost vody má Ploučnice a její přítoky v okrese Česká Lípa a Lužická Nisa. Lužickou Nisu v Liberci negativně ovlivňují dva výrazné zdroje znečištění, a to nakládání s nebezpečnými odpady a ČOV v Liberci. Jakost vody v Ploučnici ovlivňuje bývalá těžba uranu ve Stráži pod Ralskem. Významný vliv na jakost vod v Libereckém kraji má také nedostatečné odkanalizování a čištění komunálních odpadních vod v menších obcích, dále pak plošné zdroje znečištění, zemědělská činnost. Jakost vody v tocích bývá zásadně ovlivněna i nízkými průtoky.

PODZEMNÍ VODY

Jako zdroje podzemní vody jsou využívány především podzemní vody z křídových kolektorů v jižní části kraje, v ostatních oblastech se jedná především o kvartérní kolektory, případně puklinové vody krystalinika. Odlišný charakter podzemních vod má vliv i na jejich kvalitu a následné využití. Podzemní voda z hlubokých eluvií křídové tabule je z hlediska bakteriologického, ale i co do obsahu dusičnanů a amonných iontů vesměs nezávadná. V řadě případů však nevyhovují z hlediska obsahu hořčíku a vápníku. Tyto vody jsou typické pro oblast Českolipska. Spíše výjimečně se u zdrojů v této oblasti objevuje vyšší obsah železa, hliníku, dusičnanů a alfa a beta radioaktivity. Obdobná situace je i v oblasti Liberecka a Jablonecka. V oblasti je však především u mělčích, případně méně významných zdrojů, možné zaznamenat výskyt dusičnanů, manganu, železa, hliníku a radonu. Na území ORP Semily a Jilemnice je možné u řady zdrojů, ve kterých je voda odebírána v mělkých vrstvách v údolních nivách vodotečí, zaznamenat bakteriologické znečištění a v některých místech i zvýšený obsah dusičnanů.

Monitoring jakosti podzemní vody provádí v pravidelných intervalech ČHMÚ. Na následujícím obrázku jsou vidět prameny a vrty v LK, které jsou využívány sledovány.

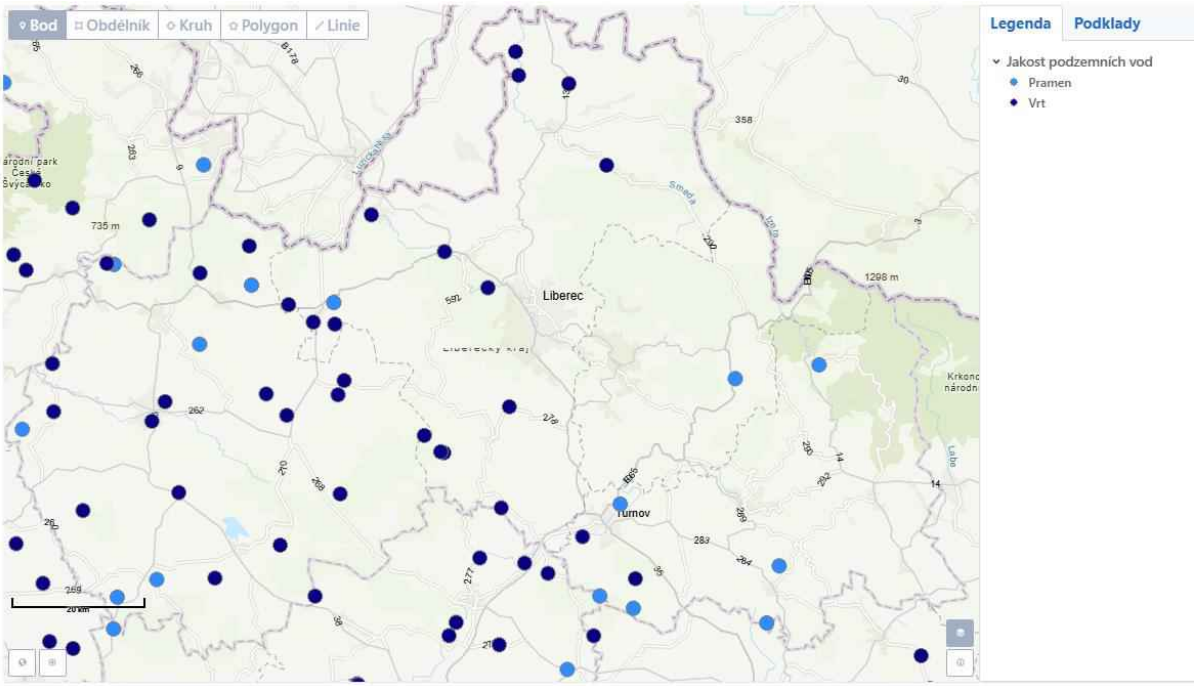

Obr. 54 Objekty sledování jakosti podzemních vod v LK
Zdroj: CHMU

KONTAMINACE PŮDY

Škodlivé látky se do půdy dostávají především

- dlouhodobým působením imisí (zejména SO_2 a NO_x) – způsobuje vyplavení kationtů Mg, Ca, K a Na z půdy a tím degradaci půdy ≈ kyselost půd;
- z hnojiv (nadměrné dávky hnojiv a jejich vyplavení do vodních toků, nádrží a podzemních vod);
- z dalších chemických látek používaných v zemědělství a lesnictví;
- škodliviny ze skládek a další.

V LK se projevují vyšší hodnoty obsahu rizikových prvků v půdách v oblasti Jizerských hor. Příčinou je zřejmě větší objem atmosférické depozice ve vyšších polohách. Plošné zátěže půd cizorodými látkami souvisí se starými ekologickými zátěžemi, specifickou průmyslovou výrobou, se špatně založenými skládkami a také s následky využívání bývalého vojenského prostoru Ralsko.

Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský v Brně vede Registr kontaminovaných ploch a provádí i sledování obsahů rizikových látek a rizikových prvků. Obrázek 69 vyjadřuje znečištění sledovanými látkami. Sledované látky jsou arsen (As), beryllium (Be), chrom (Cr), kadmium (Cd), kobalt (Co), měď (Cu), nikl (Ni), olovo (Pb), rtuť (Hg), vanad (V), zinek (Zn). Z těchto jmenovaných byly v LK nalezeny arsen, berylium, kadmium, měď, nikl, olovo, rtuť a zinek.

Specifické znečištění těžkými kovy As, Cd a Pb je především ve sklářských závodech společnosti Ornela, a. s. v Desné (katastrální území Polubný a Příchovice) a Lučany n. N. – závod Horní a Dolní Huť. Po instalaci filtrů sklářských pecí je však vykazováno podstatné snížení emisí znečišťujících látek. Znečištění těmito látkami je znatelné i v kontaminaci půd, kdy hodnoty Cd dosahují 76–100 % maximální přípustné hodnoty obsahu Cd, As 26–75 % limitní hodnoty v oblasti Desné a do 25 % limitní hodnoty v Lučanech, pro olovo 51–100 % přípustné hodnoty.

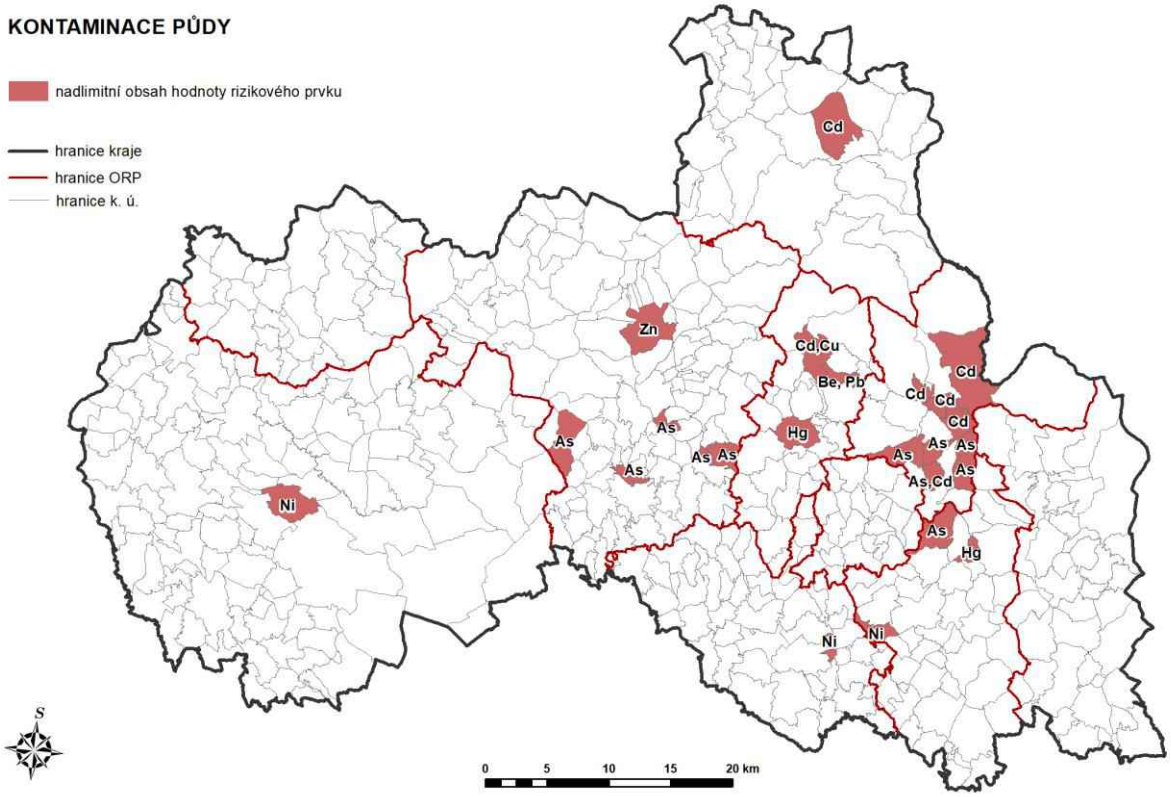

Obr. 55 Kontaminace půdy prvky As, Be, Cd, Cu, Hg, Ni, Pb a Zn
Obsah As, Be, Cd, Cu, Hg, Ni, Pb a Zn v půdách krajů, zjišťováno pomocí 2M HNO_3 či lučavky královské, v případě Hg se jedná o celkovou koncentraci v půdě. Zabarvena jsou k. ú., kde procento max. přípustné (limitní) hodnoty pro jednotlivý prvek je nad 100 %. Limity nebyly překročeny u Co, Cr, V.
Zdroj: Registr kontaminovaných ploch

STARÉ EKOLOGICKÉ ZÁTĚŽE (JEV UAPO_064)

Staré ekologické zátěže (dále jen SEZ) jsou kontaminovaná místa, vzniklá v minulosti, kdy nebyla ochrana životního prostředí a nakládání s nebezpečnými látkami při průmyslové a jiné výrobě legislativně ošetřena a nebyla prioritou společnosti.

SEZ ohrožují zejména **kvalitu podzemní vody**. Nejvýznamnější ekologickou zátěž v LK tvoří bývalý vojenský prostor Ralsko a odkaliště z těžby a úpravy uranu ve Stráži p. R. (celkem řádově stovky objektů zanesených do databáze SEZ). Kromě toho jsou sanovány menší zátěže v areálech některých průmyslových podniků a skládek průmyslového i komunálního odpadu, které ohrožují životní prostředí, výluhy s obsahem těžkých kovů a jiná chemická znečištění.

Na území LK je v současné době evidováno celkem **473 lokalit SEZ**. Tyto lokality jsou evodovány v **Systému evidence kontaminovaných míst**, spravovaných MŽP. Speciální problematikou Libereckého kraje jsou SEZ po těžbě uranu, které byly pro ÚAP zpracovány z podkladů Diamo, s.p.. Všechny tyto SEZ jsou na následujícím obrázku.

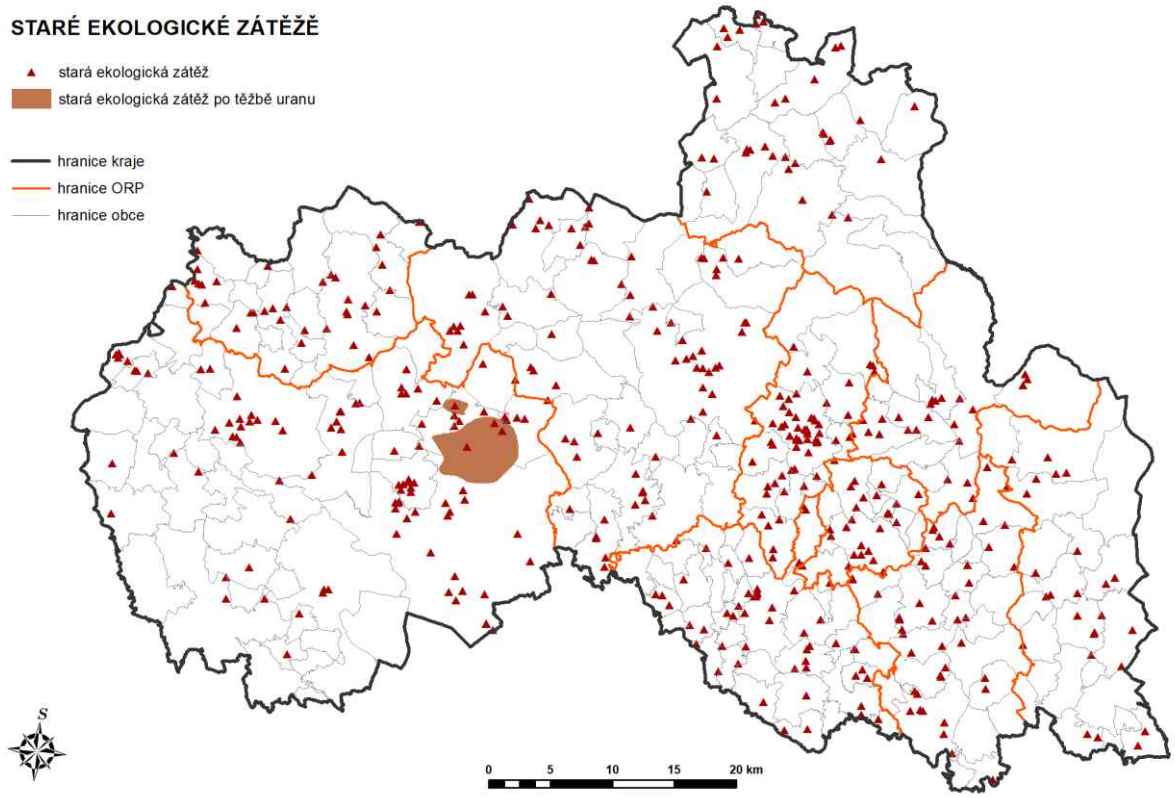

Obr. 56 Lokality starých ekologických zátěží v LK 2023
Zdroj: GIS ÚP LK, ÚAPO_064, akt 2023_04

ZJIŠTĚNÍ A VYHODNOCENÍ HODNOT ÚZEMÍ

Obecně lze konstatovat, že znečištění životního prostředí se v LK v dlouhodobém horizontu zlepšuje, ale u některých typů znečištění lze vysledovat stagnaci či dokonce zhoršující se stav. To jsou zejména případy zatížení vznikajícího v důsledku dopravy. Nezbytnou podmínkou pro zlepšování zatížení životního prostředí je podrobný monitoring, tvorba registrů znečištěných / zatížených míst a jejich následné odstraňování.

ZJIŠTĚNÍ A VYHODNOCENÍ LIMITŮ VYUŽITÍ ÚZEMÍ

OZKO
SEZ a kontaminované plochy
ve výkresu limitů využití území je vizualizován Registr SEZ od MŽP

10 ZEMĚDĚLSKÝ PŮDNÍ FOND A POZEMKY URČENÉ K PLNĚNÍ FUNKCÍ LESA

ZJIŠTĚNÍ A VYHODNOCENÍ STAVU A VÝVOJE ÚZEMÍ

10.1 PŮDNÍ FOND

STRUKTURA PŮDNÍHO FONDU LK – ÚHRNNÉ HODNOTY DRUHŮ POZEMKŮ (ÚHDP)

Struktura půdního fondu LK je popisována na základě údajů z ÚHDP, které spravuje ČÚZK a každoročně vydává v Souhrnných přehledech o půdním fondu z údajů katastru nemovitostí ČR. Tyto údaje odpovídají právnímu stavu z katastru nemovitostí, ale neodpovídají skutečnosti v terénu.

Celková výměra LK je dle výpočtu z ÚHDP **316 340 ha**. Struktura zemědělské půdy zůstala od roku 2001 prakticky nezměněna. Oproti roku 2001 však stoupla o 0,5 % rozloha nezemědělské půdy, a to na úkor půdy zemědělské. Nejnižší podíl zemědělské půdy na celkové výměře v roce 2018 je zaznamenán u ORP TAN (19,5 %) a ORP JBC (29 %), naopak nejvyšší podíl zemědělské půdy má ORP TUR (62,0 %) a ORP SEM (60,1 %).

Zemědělská produkce je v LK soustředěna především v nižších polohách a vzhledem k členitému reliéfu není míra zornění příliš velká. **Zemědělská půda** zaujímá **44,0 % rozlohy LK** a **podíl orné půdy** na celkové rozloze 19,4 **%**. Oba údaje jsou pod průměrem ČR (zemědělská půda: 53,4 % a orná p. 37,7 %). Naopak **lesních pozemků** je v LK mnohem více: **44,7 %** oproti průměru ČR 33,8 %. TTP je v LK také výrazně více než v ČR (21,3 % oproti 12,7 % v ČR).

Tab. 31 Struktura druhu pozemků v LK k 31. 12. 2022 (v ha a %)

Liberecký kraj	zemědělská půda	orná půda	chmelnice	zahrada	ovocný sad	TTP	nezemědělská půda	lesní pozemek	vodní plocha	zastavěná plocha a nádvoří	ostatní plocha	celková výměra
plocha 2022 (ha)	**139365**	61474	27	7880	1470	68514	**176977**	141462	4848	5246	25421	**316342**
podíl celkové výměry (v %, v roce 2022)	**44**	19,4	0	2,5	0,5	21,7	**56**	44,7	1,5	1,7	8	**100**
plocha 2018 (ha)	**139 273**	62 803	27	7 679	1 400	67 364	**177 066**	140 934	4 825	7 679	26 075	**316 343**
podíl z celkové výměry (v %, v roce 2018)	**44,0**	19,9	0,0	2,4	0,4	21,3	**56,0**	44,6	1,5	1,7	8,2	**100**
plocha 2001 (ha)	**140 953**	70 767	49	7 462	1 445	61 230	**175 336**	139 660	4 771	5 036	25 869	**316 289**
podíl z celkové výměry (v %, v roce 2001)	**44,6**	22,4	0,0	2,4	0,5	19,4	**55,4**	44,2	1,5	1,6	8,2	**100**

Zdroj: výpočet v GIS z databáze ÚAP LK, 2022, z dat UHDP od ČÚZK.

Tab. 31 uvádí výměru jednotlivých druhů pozemků v hektarech (ha). Údaje z roku 2018 jsou uvedeny pro jednotlivá ORP. V *tabulkové příloze **C3_1*** jsou k dispozici ÚHDP a jejich podíly pro jednotlivá katastrální území.

Nejnižší podíl zemědělské půdy na celkové výměře v roce 2022 je v ORP Tanvald (19,5 %) a ORP Jablonec nad Nisou (30,9 %). Naopak nejvyšší podíl zemědělské půdy na celkové výměře v roce 2022 má ORP Turnov (62,4 %) a ORP Semily (60 %). Nejvyšší podíl zahrad je v ORP Turnov 5,2 % a ORP Železný Brod 5 %. Nejvyšší podíl ovocných sadů je v ORP Turnov 3,7 %. Naopak v ORP Jablonec nad Nisou a ORP Tanvald se ovocné sady podílejí na celkové výměře 0 %.

Největší podíl nezemědělské půdy je v ORP Tanvald (80,5 %), ale více než 70 % z toho jsou lesní pozemky. Naopak nejnižší podíl lesů na rozloze je v ORP Turnov (25,7 %). Největší podíl zastavěných plocha nádvoří je v ORP Jablonec nad Nisou (2,8 %) Nejnižší podíl zastavěných plocha nádvoří je v ORP Frýdlant (1,1 %). Ostatní plochy zabírají v ORP Jablonce nad Nisou a ORP Železný Brod více než 10 % celkové výměry.

Tab. 32 Podíl druhů pozemků na rozloze ORP k 31.12.2022 (v %)

ORP	zemědělská půda	orná půda	chmelnice	zahrada	ovocný sad	TTP	nezemědělská půda	lesní pozemek	vodní plocha	zastavěná plocha a nádvoří	ostatní plocha	celková výměra (v ha)
Česká Lípa	**40,5**	23,8	0,03	1,2	0,3	15,2	**59,5**	46,4	2,7	1,3	9,0	**87198,3**
Frýdlant	**44,9**	16,3	0,0	1,9	0,1	26,6	**55,1**	48,2	1,1	1,1	4,8	**34936,2**
Jablonec n/N	**30,9**	6,4	0,0	3,5	0,0	20,9	**69,1**	53,4	2,0	2,8	10,9	**15680,6**
Jilemnice	**49,4**	16,6	0,0	1,5	0,1	31,2	**50,6**	42,8	0,8	1,2	5,7	**27859,4**
Liberec	**46,0**	18,3	0,0	3,8	0,2	23,8	**54,0**	41,7	0,9	2,3	9,1	**57840,7**
Nový Bor	**38,5**	12,6	0,0	2,7	0,3	22,9	**61,5**	50,9	1,0	1,6	8,0	**20088,8**
Semily	**60,0**	29,8	0,0	2,6	0,3	27,2	**40,0**	29,3	0,8	1,5	8,3	**23007,1**
Tanvald	**19,5**	3,0	0,0	1,6	0,0	14,8	**80,5**	72,1	1,2	1,3	5,9	**19060,6**
Turnov	**62,4**	34,4	0,0	5,2	3,7	19,2	**37,6**	25,7	1,5	2,2	8,2	**23264,8**
Železný Brod	**44,9**	11,2	0,0	5,0	0,3	28,3	**55,1**	42,0	1,0	1,8	10,4	**7405,8**

Zdroj: výpočet v GIS z databáze ÚAP LK, 2022, z dat UHDP od ČÚZK.

Poznámky: Údaje jsou zaokrouhleny, a proto součty nemohou odpovídat (např. lesní pozemek + vodní plocha + zastavěná + ostatní plocha ≠ nezemědělská půda). Vinice se v LK se nevyskytují. Zemědělská půda = orná půda + chmelnice + vinice + ovocné sady + TTP (TTP = trvalý travní porost), nezemědělská půda = lesní pozemky + vodní plocha + zastavěná plocha a nádvoří + ostatní plocha.

Podíl jednotlivých druhů pozemků na celkové výměře katastru lze sledovat na následujících obr. 57–60. Od roku 2001 se podíl jednotlivých kultur příliš nezměnil.

ZEMĚDĚLSKÝ PŮDNÍ FOND

Zemědělský půdní fond (ZPF) zahrnuje ornou půdu, ovocné sady, zahrady, chmelnice a trvalé travní porosty (TTP). Celková **výměra pozemků ZPF** v LK je **139 273 ha** (44,0 % rozlohy LK).

Nejméně zemědělské a orné půdy se nachází v nejvíce zalesněných částech LK (okolí Ralska a hornaté oblasti – Jizerské hory, Ještědský hřbet, Lužické hory). V Jizerských horách a Krkonoších se nachází i největší podíl TTP na katastrální území v celém LK. Naopak nejmenší podíly TTP a největší orné půdy mají katastry v ORP ČL, což jim dává velký potenciál pro zemědělskou výrobu.

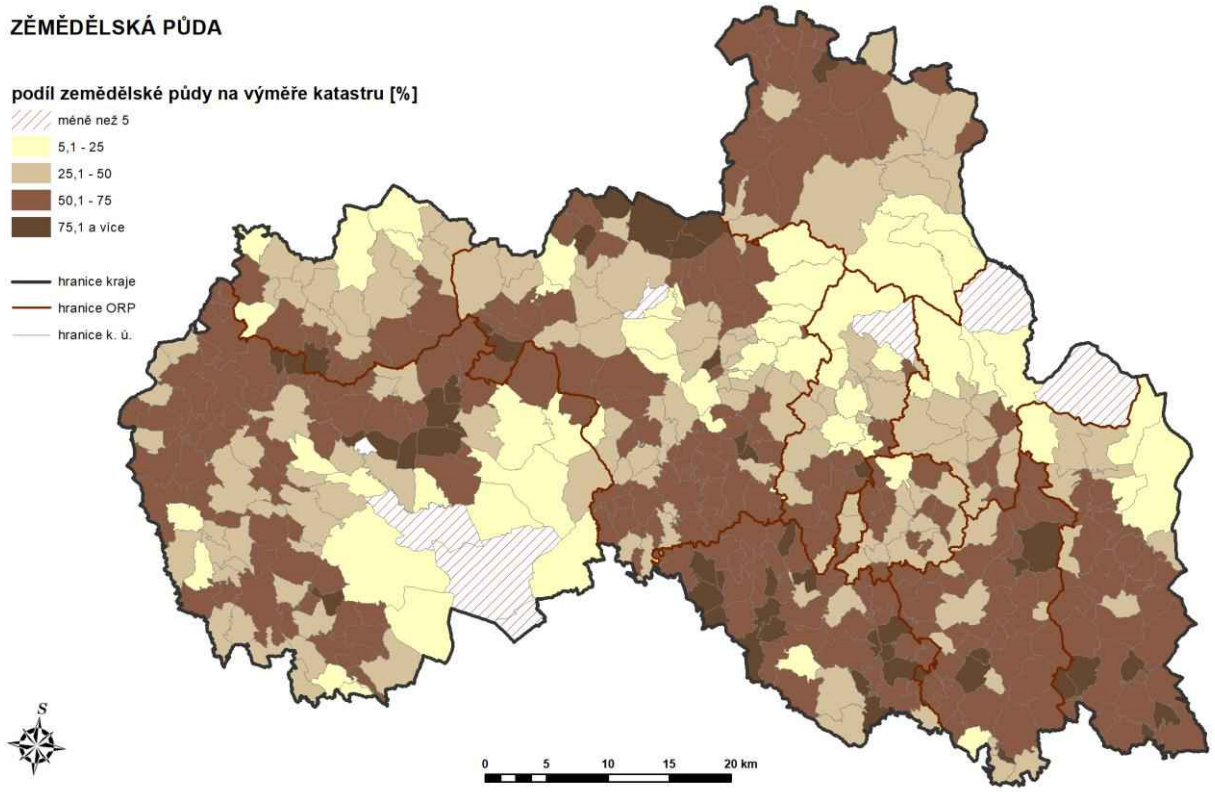

Obr. 57 Podíl zemědělské půdy z celkové výměry katastrálních území 2022
Zdroj: databáze ÚAP LK, UAPK_027a, akt2024_02, z dat UHDP

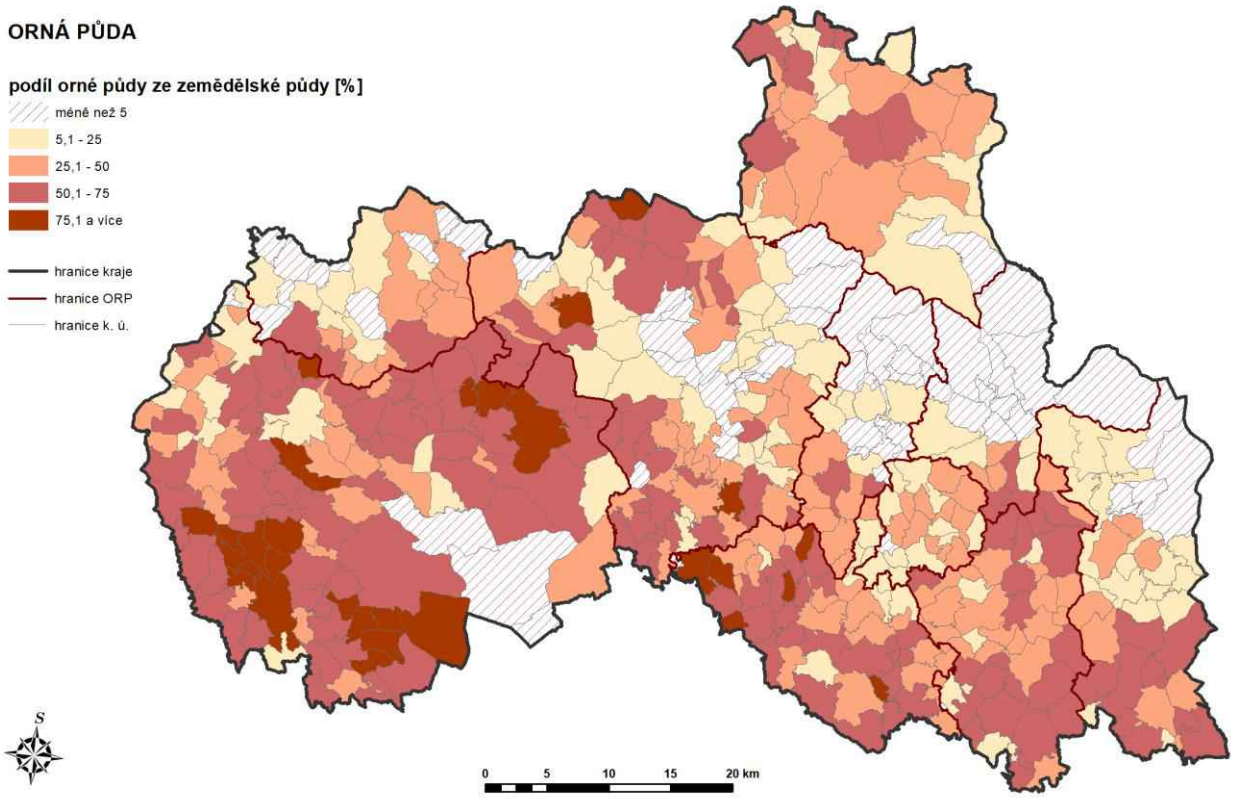

Obr. 58 Podíl orné půdy ze zemědělské půdy 2022
Zdroj: GIS ÚP LK z dat ÚHDP od ČÚZK, UAPK_023a, akt2024_02

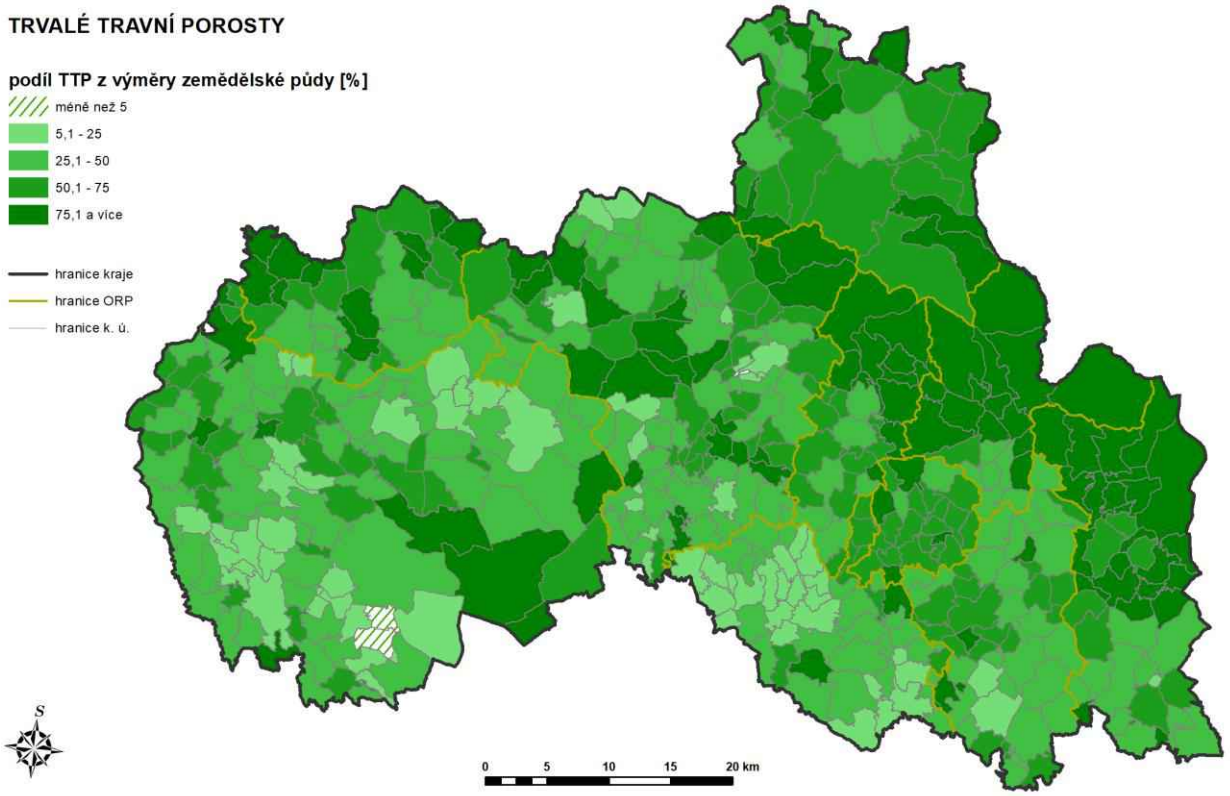

Obr. 59 Podíl TTP z celkové výměry zemědělské půdy 2022
Zdroj: GIS ÚP LK z dat ÚHDP od ČÚZK, UAPK_023a, akt2024_02

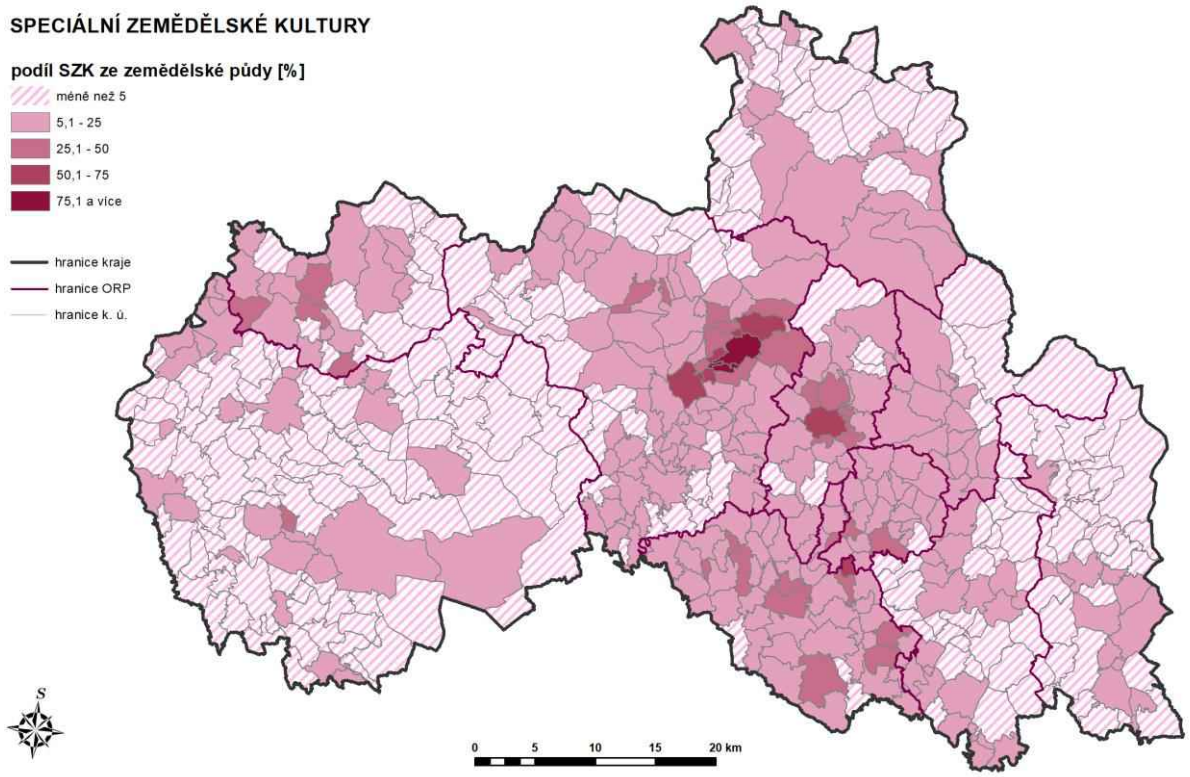

Obr. 60 Podíl speciálních zemědělských kultur ze zemědělské půdy 2022
Zdroj: GIS ÚP LK z dat ÚHDP od ČÚZK, UAPK_023a, akt2024_02

Speciální zemědělské kultury jsou tvořeny pozemky zahrad, sadů, chmelnic a vinic. Celková výměra těchto pozemků v LK je 9 106 ha (2,9 % celkové rozlohy LK a 6,5 % ze zemědělské půdy LK).

BPEJ (JEV UAPO_041)

Bonitovaná půdně ekologická jednotka (BPEJ) zemědělských pozemků je popsána pětimístným číselným kódem. Tento kód vyjadřuje hlavní půdní a klimatické podmínky, které mají vliv na produkční schopnost zemědělské půdy a její ekonomické ohodnocení. Informace o BPEJ slouží především pro zemědělské účely, ale lze je využít i při zpracování projektu komplexních pozemkových úprav, případně pro další účely. Systém BPEJ je platný pro celé území ČR. Bonitace je provedena pouze pro zemědělskou půdu, tj. pro ornou půdu a pro louky a pastviny (les není ohodnocen).

První číslice kódu značí příslušnost ke klimatickému regionu (0–9). Druhá a třetí číslice vymezuje příslušnost k určité hlavní půdní jednotce. Čtvrtá číslice stanoví kombinaci svažitosti a expozice pozemku ke světovým stranám. Pátá číslice určuje kombinaci hloubky půdního profilu a jeho skeletovitosti.

Tab. 33 Zastoupení tříd ochrany ZPF v LK 2022

Charakteristika	třída ochrany ZPF					nezařazeno – nejedná se o zemědělskou půdu dle parametrů
	I.	II.	III.	IV.	V.	
výměra v LK [tis. ha]	24,8	32,3	36,6	30,9	49,1	142,7
podíl z výměry LK [%]	7,8	10,2	11,6	9,8	15,5	45,09
podíl z výměry ORP Česká Lípa [%]	8,5	11,0	11,6	12,2	9,3	46,4
podíl z výměry ORP Frýdlant [%]	3,9	7,7	18,4	11,5	10,0	48,5
podíl z výměry ORP Jablonec and Nisou [%]	4,6	1,4	8,8	5,8	22,1	57,3
podíl z výměry ORP Jilemnice [%]	11,8	4,4	3,9	11,8	25,6	42,4
podíl z výměry ORP Liberec [%]	5,1	19,6	12,3	5,7	16,00	41,3
podíl z výměry ORP Nový Bor [%]	3,6	8,4	15,4	10,2	11,4	51,0
podíl z výměry ORP Semily [%]	12,7	5,1	9,2	15,0	27,9	30,1
podíl z výměry ORP Tanvald [%]	0,1	0,9	2,6	1,7	22,1	72,6
podíl z výměry ORP Turnov [%]	6,6	1,8	12,5	6,6	27,4	45,0
podíl z výměry ORP Železný Brod [%]	20,9	13,7	16,6	10,5	11,5	26,7

Zdroj: výpočet z GIS ÚP LK z dat BPEJ od VÚMOP 2022

PODÍL TŘÍDY OCHRANY V JEDNOTLIVÝCH KATASTRECH (JEV UAPK_026)

Ze stanovených BPEJ se dle **Metodického pokynu MŽP ze dne 1. 10. 1996 o odnímání půdy ze ZPF** dále určují třídy ochrany ZPF. Pro potřeby ÚAP bylo toto přiřazení provedeno databázově v GIS. Rozloha a podíl tříd ochrany se mezi lety 2015 a 2018 vůbec nezměnil.

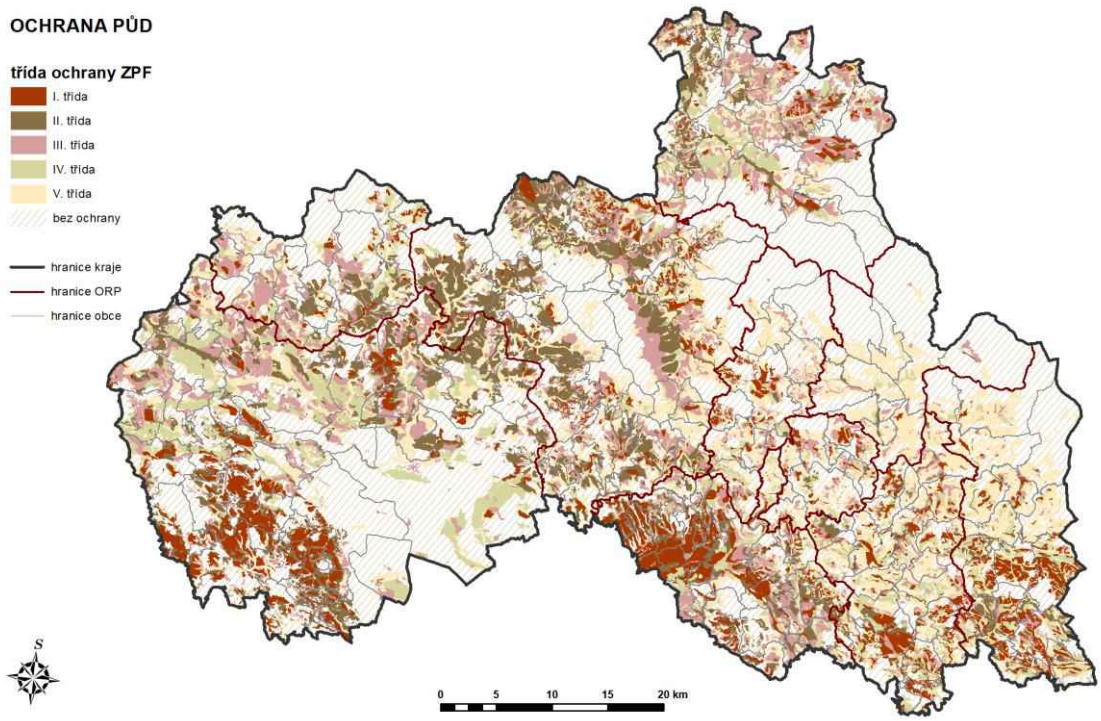

Obr. 61 Třídy ochrany ZPF v LK
Zdroj: databáze ÚAP LK UAPK_026a, akt2021_05

.

Podíl tříd ochrany v LK je znázorněn v následující tabulce.

Tab. 34 Zastoupení tříd ochrany ZPF a výměra nezemědělských pozemků v LK za rok 2022

	třída ochrany ZPF					nezařazeno – nejedná se o zemědělskou půdu
	I.	II.	III.	IV.	V.	
výměra [ha]	24 806	32 286	36 626	30 906	49 080	142 652
podíl z výměry LK [%]	7,84	10,20	11,57	9,77	15,51	45,08

Zdroj: výpočet z GIS ÚP LK z dat ÚHDP od ČÚZK, UAPK_026a, akt2019_07

POZEMKY URČENÉ K PLNĚNÍ FUNKCÍ LESA (PUPFL)

PODÍL LESŮ NA CELKOVÉ VÝMĚŘE KATASTRU (JEV UAPK_922)

Jedním ze sledovaných jevů týkajících se lesů je podíl lesů na celkové výměře katastru. Tato čísla se ale velice špatně určují, neboť právě údaje o rozloze lesů lze získat z několika vzájemně odlišných zdrojů s odlišnými lesními plochami. Jedním z nich je stav z katastru nemovitostí, dále data z ÚHÚL a Lesních hospodářských plánů. Nemluvě o reálném stavu v terénu reprezentovaným např. ortofotomapami. Kvůli tomu mohou být údaje v ÚP částečně zkreslené, jak polohově, tak plošně. Podle údajů z ČÚZK činila v roce 2022 **plocha PUPFL** v LK **141,6 tis ha** (44,6 % celkové výměry LK) viz následující obrázek.

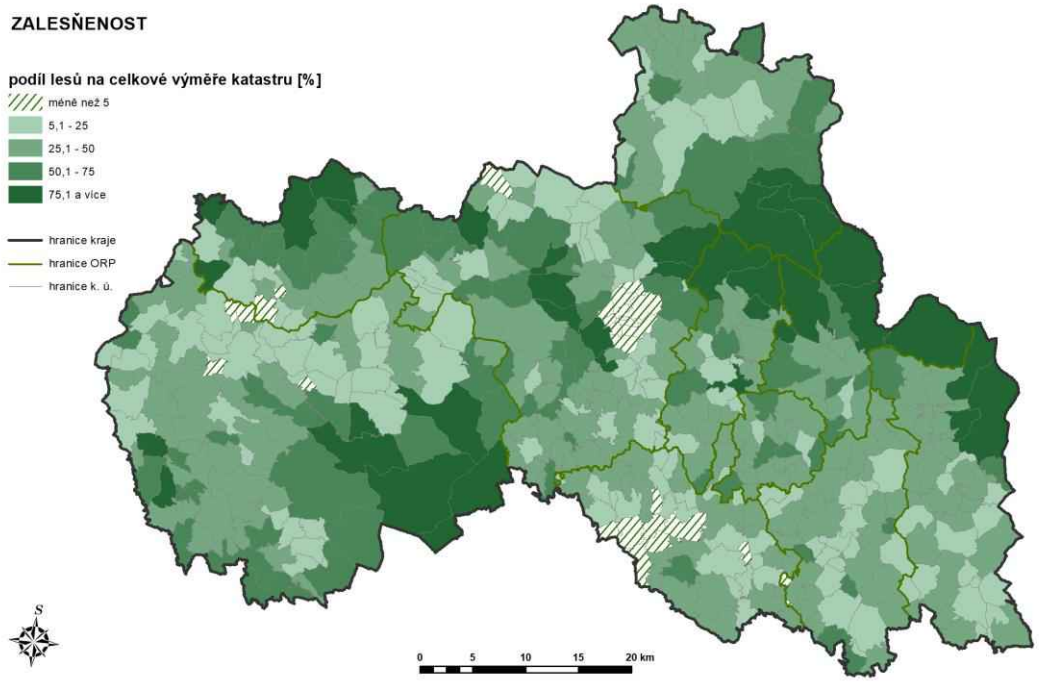

Obr. 62 Podíl lesů na výměře katastrálních území v 2022
Zdroj: databáze ÚAP LK, UAPK_027a, akt2024_02, z dat UHDP

VODNÍ PLOCHY

PODÍL VODNÍCH PLOCH NA CELKOVÉ VÝMĚŘE KATASTRU (JEV UAPK_922)

Vodní plochy jsou pojednány v kapitole 8.2 Hydrologie a klimatologie. V rámci této kapitoly je pojednána výhradně jejich výměra. **Celková výměra vodních ploch** z dat ČÚZK tvoří **4 825 ha** (1,5 % výměry LK) .

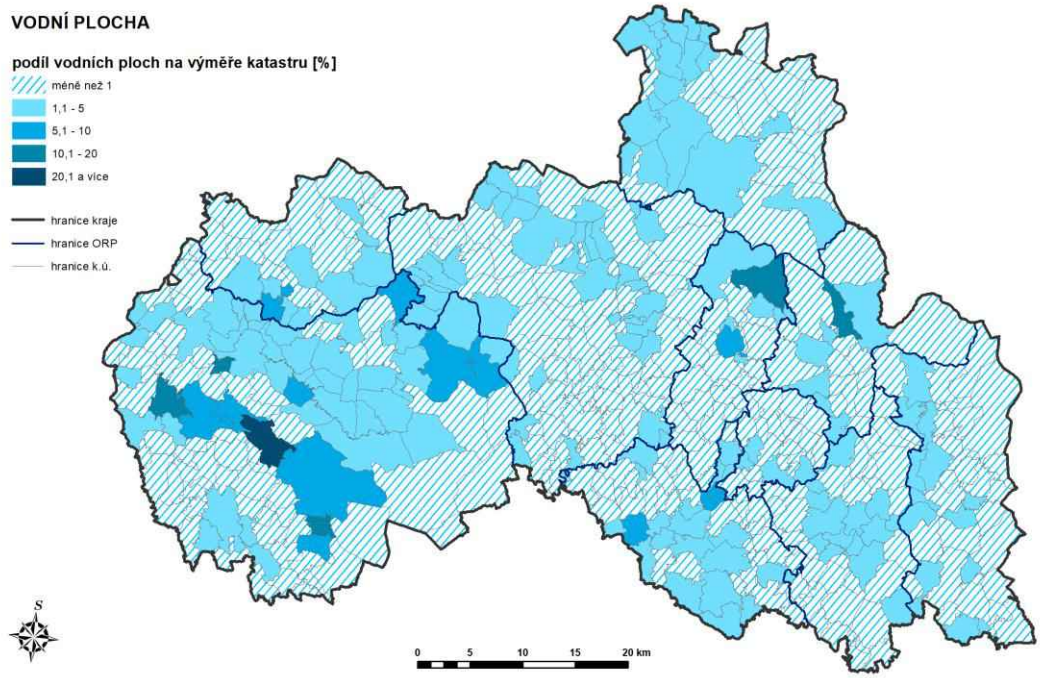

Obr. 63 Podíl vodních ploch na celkové výměře katastru v 2022
Zdroj: databáze ÚAP LK, UAPK_027a, akt2024_02, z dat UHDP

ZASTAVĚNÉ ÚZEMÍ A OSTATNÍ PLOCHY

PODÍL ZASTAVĚNÝCH PLOCH Z CELKOVÉ VÝMĚRY KATASTRU (JEV UAPK_922)

Podle údajů ČÚZK z dat ÚHDP je **celková výměra zastavěných ploch** v LK **5 281 ha** (1,7 % z celkové výměry LK) viz obr. 69. Uvedené číslo z katastru nemovitostí neodpovídá zastavěnému území ve smyslu stavebního zákona (dále SZ), které jednotlivé ÚÚP spravují ve svých ÚAP jako jev UAPO_001.

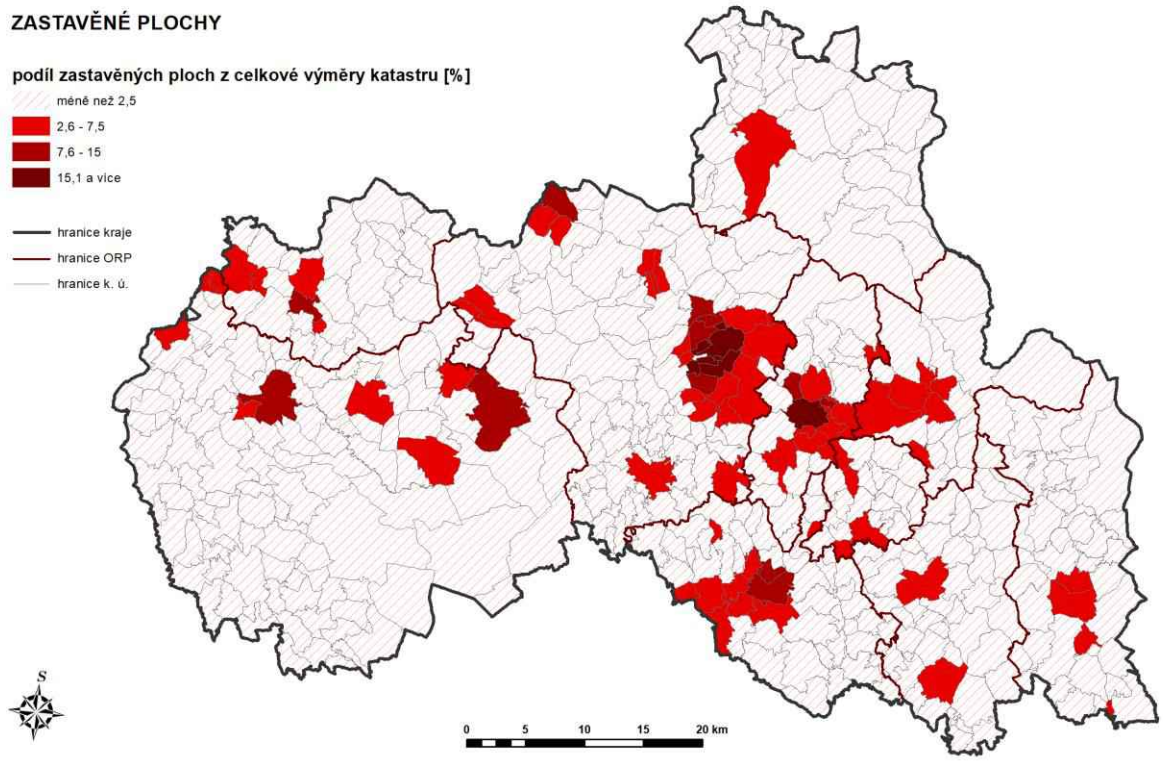

Obr. 64 Podíl zastavěných ploch z celkové výměry katastru
Zdroj: databáze ÚAP LK, UAPK_027a, akt2024_02, z dat UHDP

Zastavěná plocha z katastru nemovitostí představuje skutečnou zastavěnou plochu různými stavbami. Na rozdíl od toho zastavěné území dle SZ započítává i plochy kolem budov jako jsou např. zahrady. Tyto dva údaje jsou tak vzájemně neporovnatelné a slouží každý jinému účelu. Kompletací **zastavěných území** v GIS ÚP LK bylo zjištěno **30 852ha** (k 31. 12. 2023) viz kapitola 4.2. I přes předpokládaný nárůst ploch zastavěného území nelze podle tohoto údaje sledovat rozrůstání člověka do krajiny, protože prvotní údaje z ÚAP obcí byly z různých důvodů nepřesné. Někde bylo třeba převzít neadekvátní zastavěná území ze starých ÚPD. Některé obce neměly ÚPD nebo ÚPD byla jen na části území, ale ÚÚP nemusel samostatně vymezovat zastavěné území nebo nevytvořil intravilán. Specialitou byly staré ÚPD, které měly zastavěné funkční plochy vymezené pro celé území obce, ale hranici stávajícího zastavěného území měly zakreslenou jenom na části obce.

V datech ÚHDP se vyskytují i plochy ostatní. Do ostatních ploch se řadí např. dopravní plochy, sportoviště, veřejná zeleň, pozemky pro individuální rekreaci, skládky, manipulační plochy apod. Podle údajů ČÚZK z dat ÚHDP je **celková výměra ostatních ploch** z katastru nemovitostí **25 421 ha** (8 % celkové výměry LK). Na základě porovnání statistických údajů mezi lety 2001 a 2016 dochází k poklesu výměry orné půdy (o 9,3 %) a chmelnic (o 45 %), mírnému nárůstu výměry lesních pozemků (postupným zalesňováním nelesních pozemků, nárůst o 1 %) a zahrad (nárůst o 2 %) a výraznějšímu nárůstu TTP (zejména zatravňování orné půdy, nárůst o 8,3 %), zastavěných ploch a nádvoří (nárůst o 4,2 %).

ZJIŠTĚNÍ A VYHODNOCENÍ HODNOT ÚZEMÍ

ZPF – pozemky I. a II. třídy ochrany dle kódu BPEJ
PUPFL – všechny pozemky určené k plnění funkcí lesa

ZJIŠTĚNÍ A VYHODNOCENÍ LIMITŮ VYUŽITÍ ÚZEMÍ

- ZPF – pozemky I. a II. třída ochrany dle kódu BPEJ
  - zařazení ZPF do tříd ochrany a ochrana zejména I. a II. třídy proti záborům je dáno Metodickým pokynem odboru ochrany lesa a půdy MŽP ČR ze dne 1. 10. 1996 č. j. 00LP/1067/96 k odnímání půdy ze ZPF.
  - zábory těchto pozemků jsou orgánem ochrany ZPF akceptovány pro realizaci veřejně prospěšných staveb a opatření, dále změnou zemědělské kultury z důvodů erozního ohrožení s negativním vlivem na jakost vody v tocích, nádržích i vody ve zdrojích, v případě porušování zájmů ochrany přírody, ohrožením potravinového řetězce apod.
- PUPFL – lesní pozemky (bez ohledu na kategorii lesů)

- jsou jednoznačným územním limitem pro případné změny tohoto druhu pozemku – vyplývá ze zákona č.289/1995 Sb. o lesích, i ze zákona č, 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny v novelizovaných verzích (dle § 3 zákona VKP „ze zákona“). K limitům patří i ochranné pásmo lesa od jeho okraje o šířce 50 m – zákon č. 289/1995 Sb. o lesích.

11 OBČANSKÁ VYBAVENOST VČETNĚ JEJÍ DOSTUPNOSTI A VEŘEJNÁ PROSTRANSTVÍ

ZJIŠTĚNÍ A VYHODNOCENÍ STAVU A VÝVOJE ÚZEMÍ

11.1 VZDĚLÁVÁNÍ

V LK se nacházelo celkem **448 škol** (právnických osob) a **1 189 školských zařízení** (UAPO_003, akt.05/2016).

Počty dětí v mateřských školách od roku 2014 celkem stabilizovaný stejně jako počet mateřských škol. Co se týče základních škol, od prvního sledovaného roku, tedy 2014 počet žáků základních škol stoupá, od r. 2012 se dá hovořit o trvalém navyšování počtu žáků z důvodu dorůstání silných ročníků.

Od roku 2001 roste počet žáků středního odborného vzdělávání, s mírným poklesem mezi roky 2017-2019 (střední školy s maturitou), na druhé straně však výrazně klesá počet žáků středních odborných učilišť – zejména v případě nástavbového studia můžeme sledovat rapidní pokles v počtu žáků tohoto typu studia. Je tak i v LK patrný celorepublikový trend – zvyšování vzdělanosti obyvatelstva, a tak je přijímáno více žáků na střední školy a gymnázia.

Tab. 35 Přehled počtu škol a žáků v LK

	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24
MŠ	237	238	238	236	235	235	234	235	235	234
počet dětí	15 745	15 510	15 178	14 992	15 078	15 228	14962	15195	15195	15158
ZŠ	205	205	203	202	201	201	201	201	202	202
počet žáků celkem	37 561	38 826	39 911	40 722	41 124	41 663	41772	41737	43662	43140
Gymnázia	14	14	13	13	13	13	13	13	13	13
počet žáků denního studia	4086	4 036	3 956	3 984	4 014	4 034	4055	4025	4130	4204
Odborné vzdělání (bez nástavbového studia)	40	40	39	39	39	38	38	39	39	38
počet žáků denního studia	11 467	11 189	11 228	10 729	10 818	11 058	11515	12027	12672	13515
Nástavbové studium	12	12	12	12	12	12	11	10	10	10
počet žáků denního studia	781	691	727	604	620	545	571	529	526	523
VOŠ	6	6	6	6	6	5	5	5	5	5
počet žáků denního studia	391	320	241	256	230	199	224	259	212	206
Veřejné VŠ	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
počet studentů v prezenčním studiu	10 866	9 949	9 480	9 147	8 832	-	-	-	-	-
Soukromé VŠ	2	3	-	-	-	-	-	-	-	-
počet studentů na soukromých VŠ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Zdroj: Statistická ročenka LK 2010, 2012, 2013, 2015, 2016, 2020, 2024 ČSÚ

ŠKOLSKÁ ZAŘÍZENÍ DLE STUPNĚ VZDĚLÁNÍ

PŘEDŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

Předškolní vzdělávání zajišťují MŠ, případně přípravné třídy MŠ. Tab. 35 ukazuje, že počet těchto dětí výrazně nekolísá.

ZÁKLADNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

V základním vzdělávání se projevuje příznivý demografický vývoj a počty žáků stabilně stoupají již 9 let, na druhé straně základních škol mírně ubylo. S narůstajícím počtem žáků ale stagnujícím počtem škol, vzrůstá i naplněnost základních škol.

STŘEDNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

Ve sledovaném období pokračuje dlouhodobá tendence zvyšování podílu počtu žáků přijímaných do oborů poskytujících střední vzdělání s maturitní zkouškou. Naopak dlouhodobě klesá zájem o nástavbová studia, přičemž mezi lety 2014 a 2020 počet těchto škol neklesal. Úbytek škol s nástavbovým studiem kles v letech 2020/21 a 2021/22 a to o dvě školy v LK.

VYŠŠÍ ODBORNÉ VZDĚLÁVÁNÍ

V LK je v posledních letech počet těchto škol stabilizovaný na počtu 5. Ve všech případech je zřizovatelem LK.

VYSOKOŠKOLSKÉ VZDĚLÁNÍ

VŠ jsou zřizovány výhradně MŠMT a soukromými osobami. V LK je státní VŠ **Technická univerzita v Liberci (TUL)** a pobočka Karlovy univerzity v Praze – pracoviště Liberec. Další jsou zřizovány soukromými osobami: pobočka brněnské VŠ Karla Engliše v Liberci, pobočka Metropolitní univerzity Praha v Liberci) a Správní institut s. r. o. v České Lípě avšak statistická data k těmto subjektů zcela chybí.

Studenti z LK vyjíždějí do škol i do ostatních krajských měst – především do Prahy, Hradce Králové, Brna, Plzně, Pardubic a Ústí nad Labem.

DALŠÍ FORMY VZDĚLÁVÁNÍ

ZÁKLADNÍ UMĚLECKÉ ŠKOLY

Vzdělání v ZUŠ je zaměřeno na rozvíjení talentu a nadání v oboru hudebním, tanečním, výtvarném a literárně-dramatickém. Školy zajišťují přípravu pro další vzdělávání na školách a také vhodné využití času pro žáky. V LK působí **18 ZUŠ**.

JAZYKOVÁ ŠKOLA S PRÁVEM JAZYKOVÉ ZKOUŠKY

LK zřizuje pouze **jednu jazykovou školu** s právem státní zkoušky, a to v rámci Obchodní akademie a Jazykové školy s právem státní jazykové zkoušky v Liberci.

VZDĚLÁVÁNÍ ŽÁKŮ A ŽÁKŮ SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI (SVP) A ŽÁKŮ NADANÝCH

Vzdělávání žáků se SVP zahrnuje předškolní, základní a střední vzdělávání a je realizováno buď ve speciálních školách, či formou integrace v běžných školách. V LK jsou zřízeny školy pro žáky s vadami řeči, sluchu, zraku, tělesným i mentálním postižením a kombinovanými vadami či autismem.

CENTRUM VZDĚLANOSTI LK – ZAŘÍZENÍ PRO DALŠÍ VZDĚLÁVÁNÍ PEDAGOGICKÝCH PRACOVNÍKŮ

Vedle SŠ je významným poskytovatelem dalšího vzdělávání v kraji příspěvková organizace **Centrum vzdělanosti LK – zařízení pro celoživotní vzdělávání**.

DOJÍŽDĚJÍCÍ A VYJÍŽDĚJÍCÍ DO ŠKOL (JEV UAPK_009a)

Tento ukazatel zobrazený kartogramem na následujících obrázcích a je zpracován v GIS ÚP LK ze SLDB pro jednotlivé obce v LK jako podíl osob dojíždějících/vyjíždějících do/z obce do škol k počtu obvyklých obyvatel dané obce.

Možnost srovnání se staršími daty ze SLDB není možná, neboť data z předchozích let počítala s počtem trvalých obyvatel v obci, nikoliv s počtem obvyklých obyvatel.

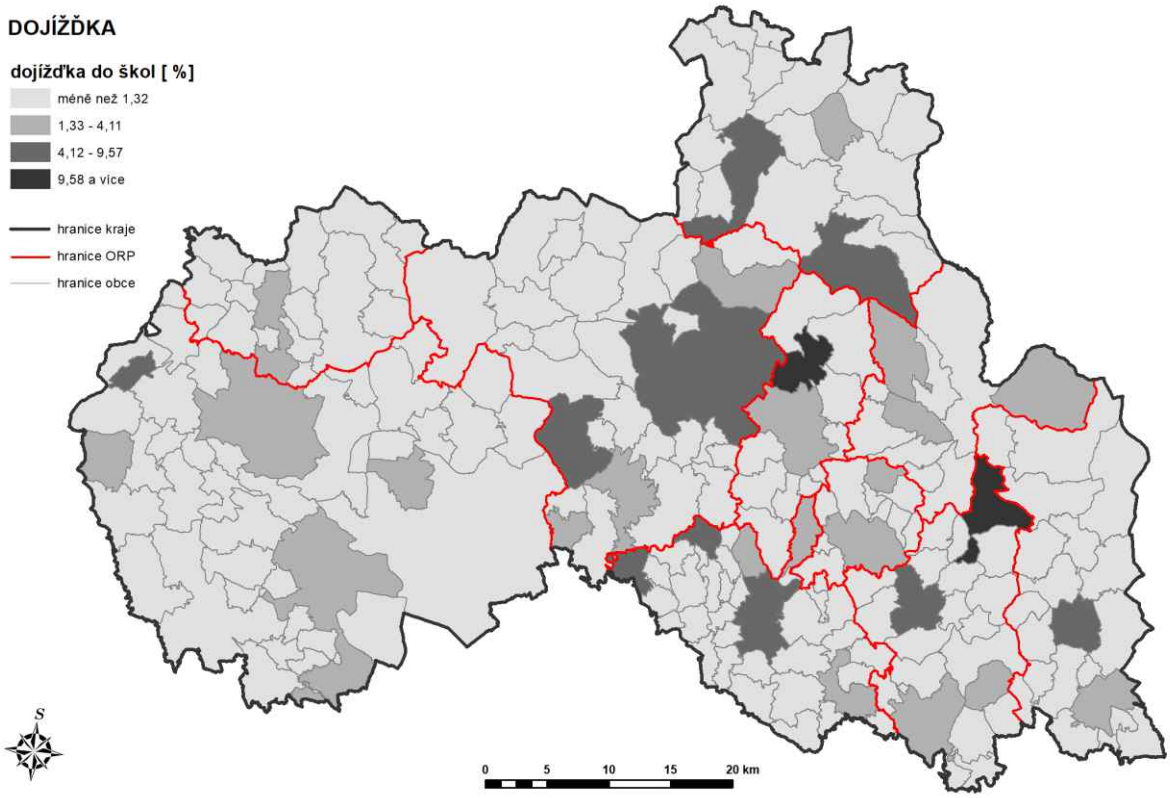

Obr. 65 Podíl osob dojíždějících do obce do škol k počtu TBO
Zdroj: GIS ÚP LK z dat ČSÚ, jev UAPK_009a, akt2023_09

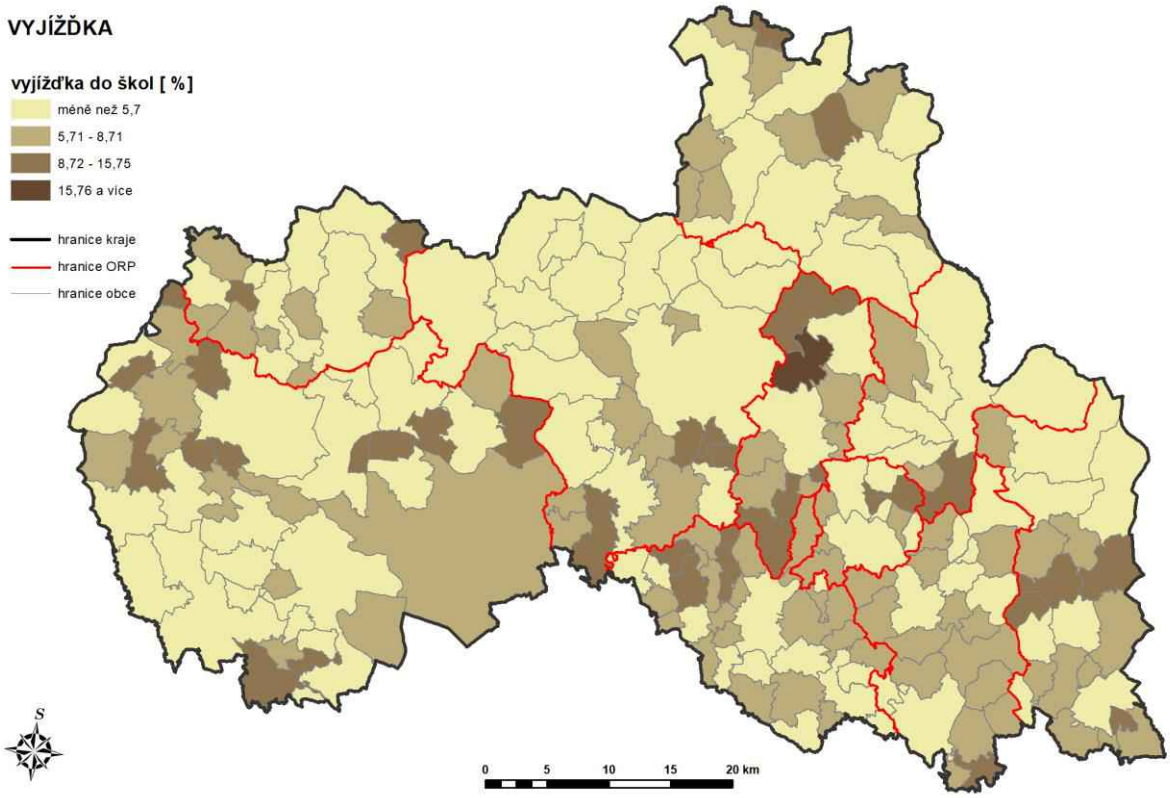

Obr. 66 Podíl osob vyjíždějících z obce do škol k počtu TBO
Zdroj: GIS ÚP LK z dat ČSÚ, jev UAPK_009a, akt2023_09

VZDĚLANOSTNÍ STRUKTURA OBYVATEL (JEV UAPK_004a)

Data o vzdělanostní struktuře jsou dostupná vždy ze SLDB. Pro účely ÚAP se sleduje podíl obyvatel bez vzdělání, se základním vzděláním a vysokoškolským vzděláním na počtu obyvatel nad 15 let, který je zobrazen na kartogramu obr. 68. Jedná se o nejvyšší ukončené vzdělání obyvatel.

Nejvyššího podílu osob s ukončeným vysokoškolským vzděláním v LK dosahují obce v ORP Liberec, naopak nejnižší podíl je v ORP Frýdlant a na V a Z ORP Česká Lípa. V těchto oblastech je zároveň nejvyšší podíl osob se základním vzděláním.

Srovnání vzdělanostní struktury v jednotlivých krajích je na následujícím obrázku č. 67. Mezi kraji jsou patrné výrazné rozdíly ve struktuře vzdělání. Výrazně se odlišovalo Hlavní město Praha, které mělo a oproti zbytku krajů nejnižší podíly osob s nižšími stupni vzdělání a naopak nejvyšší s vyššími stupni vzdělání. Co se týká Libereckého kraje, v zastoupení osob se středním vzděláním včetně vyučení bez maturity dosáhl 5. nejvyššího podílu mezi kraji, v zastoupení vysokoškoláků vykázal naopak 4. nejnižší hodnotu. U středoškolsky vzdělaných s maturitou a vyšším odborným vzděláním jsou hodnoty v rámci mezikrajského srovnání nejvyrovnanější a podíl za Liberecký kraj byl v tomto žebříčku 6. nejnižší.

Nejvyšší dosažené vzdělání	Hl. m. Praha	Středo-český	Jihočeský	Plzeňský	Karlovar-ský	Ústecký	Liberecký	Králové-hradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomora-vský	Olomoucký	Zlínský	Moravsko-slezský
Podíl osob ve věku 15 a více let	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**
Bez vzdělání	0,4	0,6	0,6	0,7	1,3	1,3	0,8	0,6	0,7	0,5	0,5	0,7	0,6	0,8
Základní, vč. neukonče-ného	8,3	12,9	13,5	14,0	18,4	18,2	14,7	13,4	13,3	12,9	12,7	13,5	13,6	14,7
Střední nebo vyučení (bez maturity)	18,1	32,2	35,4	35,2	37,5	36,7	36,7	36,0	36,9	38,3	31,6	35,3	36,2	35,6
Úplné střední všeobecné (s maturitou)	16,1	14,3	13,0	13,4	13,3	12,9	13,3	12,9	12,5	12,5	13,1	13,1	12,9	12,4
Úplné střední odborné (s maturitou)	15,8	17,3	17,0	17,0	15,0	15,8	16,1	17,6	17,4	17,1	16,1	16,7	16,4	16,3
Nástavbové, pomaturitní	3,0	2,9	2,8	2,6	2,5	2,5	2,8	3,1	2,9	2,9	2,8	2,7	2,8	2,6
Vyšší odborné, konzervatoř	2,4	1,9	1,7	1,7	1,4	1,3	1,5	1,7	1,8	1,7	1,6	1,5	1,3	1,2
Vysokoškol-ské bakalářské	7,3	3,7	3,6	3,6	2,6	2,8	3,2	3,2	3,2	3,3	4,2	3,4	3,5	3,6
Vysokoškol-ské magisterské	26,1	13,4	11,7	11,2	7,7	8,2	10,5	10,9	10,8	10,4	16,1	12,4	12,3	12,2
Vysokoškol-ské doktorské	2,5	0,8	0,7	0,6	0,3	0,3	0,5	0,6	0,6	0,4	1,4	0,8	0,5	0,6

Obr. 67 Podíl osob ve věku 15 a více let dle stupně dosaženého vzdělání

Zdroj: ČSÚ, Vzdělanostní struktura obyvatelstva posle výsledků sčítání lidu 2021, publikováno 10/2024

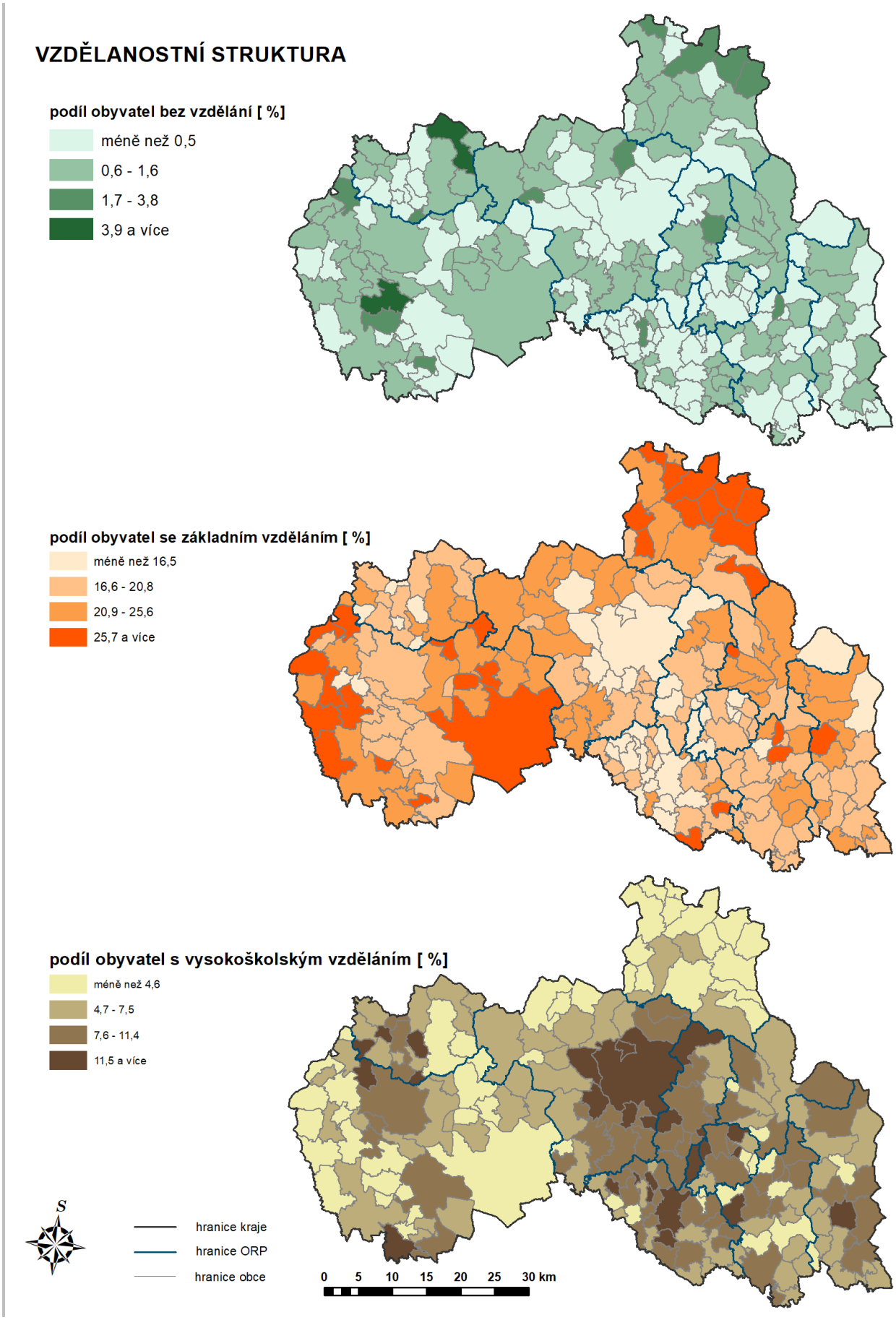

Obr. 68 Podíl osob starších 15 let bez vzdělání, se základním vzděláním a s vysokoškolským vzděláním
Zdroj: GIS ÚP LK z dat ČSÚ (SLDB), UAPK_004a, akt2023_08

11.2 ZDRAVOTNICTVÍ

Síť zdravotnických zařízení (zejména počet nemocnic, odborných léčebných ústavů a LDN) je od roku 2007 stabilní. Od roku 2000 lze pozorovat trend zvyšování počtu lékařů v absolutní i relativní hodnotě, a to až na současných **1888 lékařů**. Počet praktických lékařů pro dospělé byl dle tab. 36 v roce 2015 a stomatologů v roce 2017 na svém maximu a v celkovém měřítku je celkem stabilizovaná, naopak vývoj počtu praktických lékařů pro děti a dorost postupně klesá.

Od 1. 1. 2016 byl v LK otevřen první **lůžkový hospic**, který sídlí v Liberci v objektu bývalého sirotčince.

Tab. 36 Vývoj vybraných ukazatelů ve zdravotnictví v LK v letech 2000–2019

	2000	2004	2006	2010	2011	2012	2014	2015	2017	2019	2020	2021	2022
Lékaři celkem	1 374	1 437	1 447	1 620	1 648	1 648	1 700	1 748	1 697	1 767	1802	1918	1888
z toho v nestátních zařízeních	946	1 424	1 435	1 612	1 639	1 641	1 693	1 741	-	-	-	-	-
na 1 000 obyvatel	3,2	3,4	3,4	3,7	3,8	3,8	3,9	4,0	3,8	4,0			
obyvatelé na 1 lékaře	312	297	297	271	266	266	258	251	260	251	246	228	237
Nemocnice	**10**	**9**	**8**	**8**	**8**	**8**	**8**	**8**	**9**	**9**	**9**	**9**	**9**
lůžka	2 539	2 637	2 632	2 674	2 613	2 600	2 474	2 449	2 389	2 385	1893	1893	1893
lékaři	336	373	365	399	406	410	-	-	-	-	-	-	-
Odborné léčebné ústavy	**10**	**7**	**5**	**4**	**4**	**4**	**3**	**3**	**3**	**3**	-	-	-
lůžka	669	507	376	308	308	308	264	253	229	229	-	-	-
z toho LDN	5	2	1	1	1	1	1	1	1	1	-	-	-
lůžka	278	126	59	59	59	59	59	59	59	59	-	-	-
Lékaři v ambulantní péči	981	1 011	1 036	1 128	1 137	1 149	-	-	-	-	-	-	-
obyvatelé na 1 lékaře	437	423	414	-	385	-	-	-	-	-	-	-	
Samostatná ordinace praktického lékaře pro dospělé	188	186	187	184	187	186	195	199	188	187	184	190	190
Samostatná ordinace praktického lékaře pro děti a dorost	99	96	96	86	86	87	89	90	82	75	70	70	70
Samostatná ordinace stomatologa	220	215	216	215	219	221	227	234	238	226	219	213	204
Lékárny	-	-	-	-	-	108	112	101	104	98	94	93	93

Zdroj: Statistická ročenka LK 2015, 2016, 2020, 2023,

Počet odborných léčebných ústavů se od roku 2000 výrazně snížil, dochází trvalému ubývání lůžek. Problematický je zejména úbytek LDN. Z odborných léčebných ústavů se nacházejí v LK léčebna respiračních nemocí pro dospělé a děti ve Cvikově, samostatná léčebna pro dlouhodobě nemocné v Lomnici n. P. a vysoce specializované zařízení Ústav chirurgie ruky a plastické chirurgie ve Vysokém n. Jizerou.

ZDRAVOTNICKÁ ZAŘÍZENÍ (JEV UAPO_003)

Informace o zdravotnických zařízeních jsou k dispozici v Registru zdravotnických zařízení, který spravuje Ústav zdravotnických informací a statistiky (ÚZIS). Tento registr poskytuje informace o všech státních i nestátních zdravotnických zařízeních, která získala registraci o jejich detašovaných pracovištích, z hlediska druhu zařízení, zřizovatele a oboru poskytované péče. V LK se ke konci roku 2022 nacházelo celkem **1429 zdravotnických zařízení** situovaných převážně ve větších městech viz následující obrázek.

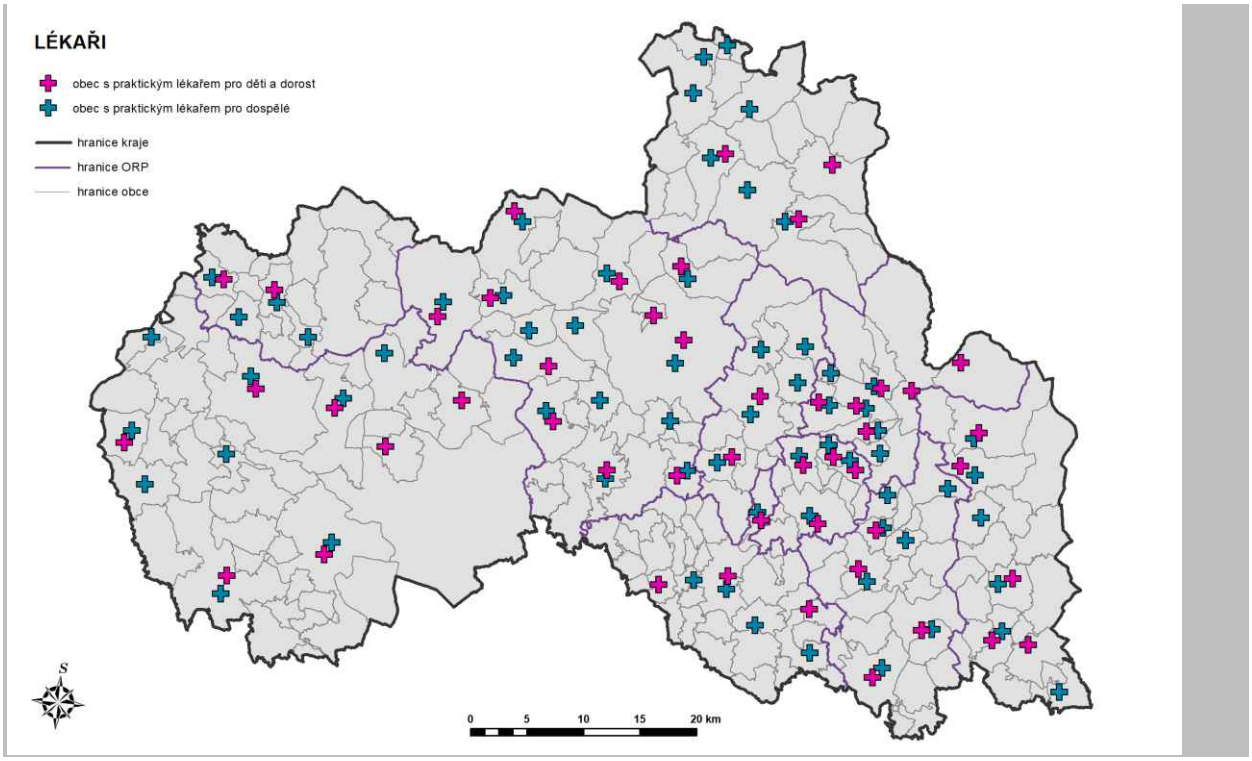

Obr. 69 Praktičtí lékaři pro dospělé a pro děti a dorost v obcích LK
Zdroj: GIS ÚP LK z dat KÚ LK, uapo_003 akt 12_2022, odbor zdravotnictví, Národní registr poskytovatelů zdravotnických služeb,

LÁZEŇSKÁ MÍSTA A AREÁLY (JEV UAPO_056)

Lázeňství je důležité pro zdravotnictví a zejména cestovní ruch (viz kapitola 14).

V LK jsou dvoje lázně: **Lázně Kundratice** (obec Osečná) a **Lázně Libverda** (obec Lázně Libverda), jak znázorňuje obrázek 70. V kraji působí dále lázně Sedmihorky, které byly založeny v roce 1841 – dle zákona ale nejsou lázněmi. (Mezi lety 2012 a 2015 fungovaly Termální lázně Chrastava u Liberce, které rovněž nejsou dle zákona lázněmi, jedná se pouze o bazénový komplex.)

V Lázních Libverda se celkem nachází 450 lůžek a v Lázních Kundratice je to 171 lůžek.

Vzhledem k atraktivitě území a řadě klimaticky příznivých lokalit má LK potenciál i pro ozdravné, regenerační a rehabilitační pobyty. Pro tyto aktivity, které jsou zatím málo využívanou formou cestovního ruchu, jsou podmínky hlavně v oblastech CHKO mimo velká turistická centra.

PŘÍRODNÍ LÉČIVÝ ZDROJ, ZDROJ PŘÍRODNÍ MINERÁLNÍ VODY (JEV UAPO_055)

V území LK se vyskytují přírodní léčivé zdroje – minerální vody v Lázních Libverda, přírodní léčivé zdroje – peloidy v Lázních Kundratice (Hamr na Jezeře, Osečná), přírodní léčivé zdroje – peloidy Jizerka (nevyužitelné vzhledem k limitům ochrany přírody; není zpracován v GIS – nebyl MZe přesně lokalizován) a zdroje přírodní minerální vody ve zřídelní oblasti Vratislavice n. N., který ale také není součástí GIS ÚP LK (obr. 70).

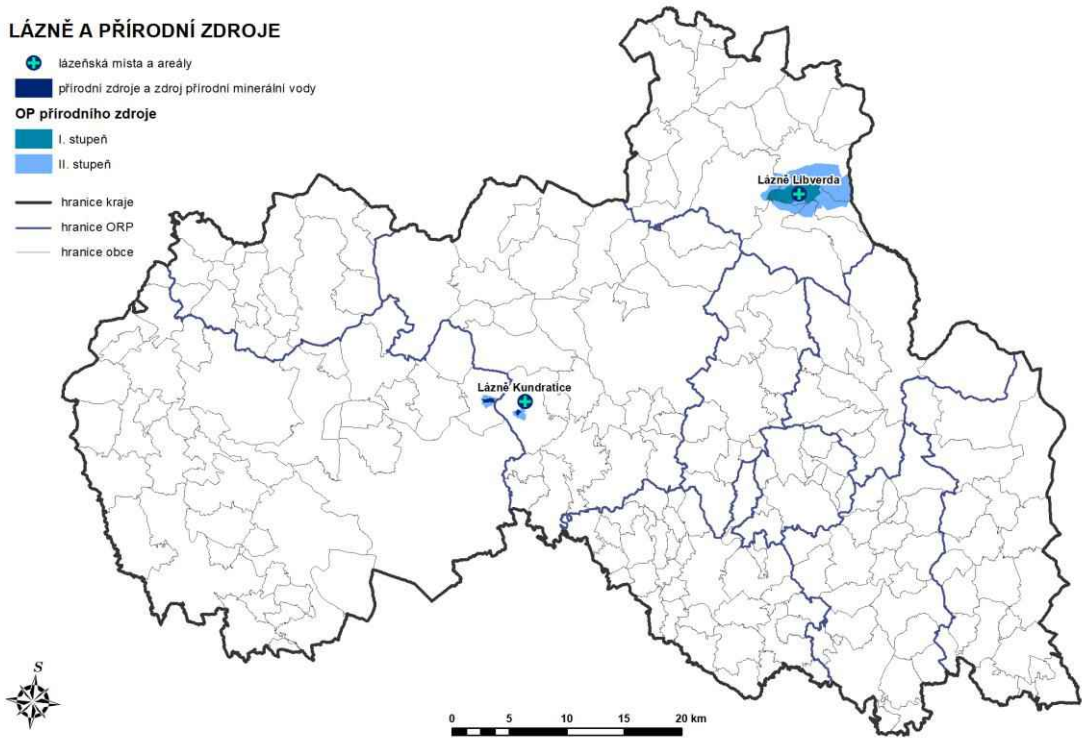

Obr. 70 Lázeňská místa a areály s přírodními léčivými zdroji a zdroji přírodní minerální vody v LK včetně OP
Zdroj: GIS ÚP LK z dat ČIL; UAPO_055, akt2018_02; UAPO_056, akt2018_02

11.3 SOCIÁLNÍ PÉČE

Data o vybraných zařízeních sociální péče v LK jsou uvedeny v následující tabulce. Je zde vidět průběžné mírné navyšování domovů pro seniory (DPS). Počet týdenních stacionářů se mezi lety 2017 a 2019 snížil o polovinu. Od roku 2019 jsou v LK pouze 2 taková zařízení. Ubývá také domovů pro osoby se zdravotním postižením (o tři méně než v roce 2008).

Tab. 37 Vybraná zařízení sociální péče v LK v letech 2008–2022

		2008	2010	2012	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
domovy pro seniory	**zařízení**	**15**	16	**17**	**18**	**17**	**20**	**19**	**19**	**20**	**20**	**20**	**20**
	místa	904	916	1 038	988	950	-	1 014	1 028	1 042	1067	1105	1079
denní stacionáře	**zařízení**	**7**	**9**	**9**	**9**	-	**11**	-	-	-	-	-	-
	místa	113	131	136	-	-	-	-	-	-	-	-	-
týdenní stacionáře	**zařízení**	**4**	**4**	**4**	**4**	**4**	**6**	**4**	**3**	**2**	**2**	**2**	**2**
	místa	84	84	82	75	75	-	67	49	39	39	40	40
domovy pro osoby se zdravotním postižením	**zařízení**	**12**	**13**	**13**	**13**	**13**	**18**	**10**	**10**	**9**	**10**	**10**	**10**
	místa	347	354	336	305	329	-	340	341	331	343	343	345
domovy s pečovatelskou službou	**zařízení**	**87**	**81**	-	-	-	**53**	-	-	-	-	-	-
	místa	2 406	2 331	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
sociální služby v ostatních zařízeních	**zařízení**	**78**	**81**	**78**	**74**	-	**266**	-	-	-	-	-	-
	místa	859	962	860	87	-	-	-	-	-	-	-	-

Zdroj: Statistická ročenka LK 2010, 2012, 2015, 2016, 2020 a 2023

LK v roce 2019 zprovoznil na svých stránkách elektronický Katalog sociálních služeb Libereckého kraje. Tento katalog je dostupný na webu www.socialnisluzbylk.cz. Slouží jako databáze poskytovatelů sociálních služeb, vyhledávat lze mimo jiné dle konkrétní situace, typu osoby, pro kterou má daná sociální péče být a dle formy poskytování služby (ambulantně, v terénu, pobytově).

SOCIÁLNĚ VYLOUČENÉ LOKALITY

Zástupci LK a zpracovatelé analýzy identifikovali **24 obcí**, ve kterých byly zjištěny sociálně vyloučené lokality (obr. 71). Jedná se o obce, kde působili poskytovatelé sociálních služeb prevence zaměřující se na cílovou skupinu osob ohrožených sociálním vyloučením nebo takové obce, ve kterých v poslední době narůstají problémy v oblasti občanského soužití.

Sociálně vyloučené lokality lze definovat jako prostor, kde žijí jedinci považovaní za sociálně vyloučené, přičemž tito jedinci jsou na daný prostor na jedné straně odkázáni, neboť jiné bydlení je pro ně nedostupné, a na druhé straně právě tento prostor se podílí na jejich vyloučení. Lokality koncentrace příjmově slabých domácností jsou pak spojovány s mnohými sociálními problémy: kriminalitou, vandalismem, konflikty v soužití s ostatními obyvateli, nízkou úrovní dosaženého vzdělání, nezaměstnaností, chátrajícím bytovým fondem či špatnou dostupností a kvalitou služeb. Některé skupiny obyvatel jsou sociálním vyloučením ohroženy více než jiné. Jedná se například o nedostatečně vzdělané osoby, dlouhodobě či opakovaně nezaměstnané, obyvatele s mentálním či fyzickým handicapem, osoby trpící nějakým druhem závislosti, osaměle žijící seniory, imigranty, příslušníky různě (etnicky, nábožensky, sexuální orientací aj.) definovaných menšin a lidé, kteří se ocitli v těžké životní situaci, z níž si sami nedokážou pomoci.

Následující tabulka ukazuje výčet některých sociálně vyloučených lokalit, které definovala Analýza sociálně vyloučených lokalit za rok 2013.

Tab. 38 Sociálně vyloučené lokality v LK 2013

ORP	obec	lokality
ČL	Česká Lípa	celkem 7 lokalit: "N-centrum" (ulice Svojsíkova stezka – ubytovna pro neplatiče, ve vlastnictví města); ulice Dubická; ubytovna Mlékárna; Jiráskova ulice č. p. 608 a 610; ubytovna u koupaliště; ubytovna v městské části Na Kopečku; ubytovna na sídlišti Sever
	Mimoň	ulice Okrouhlická, Příkopy, V Lukách, Malá; sídliště Letná; sídliště p. R.; sídliště Ploužnice (v obci Ralsko, žijí tam však i sociálně vyloučené osoby z Mimoně)
	Pertoltice p. R.	2 domy v soukromém vlastnictví, více neidentifikované
	Ralsko	sídliště Ploužnice; lokalita Náhlov (6 bytových domů)
	Stráž p. R.	panelový dům v Jižní ulici č. p. 367
	Zákupy	Nové Zákupy č. p. 520
NB	Cvikov	dům Kollárova 13; dům Vančurova 261
	Nový Bor	rodinný dům Nemocniční ulice č. p. 410; dům Dobrovského č. p. 216; dům Palackého náměstí č. p. 185; obytný dům Pihel č. p. 222; sociální ubytovna Severní č. p. 755; ubytovna Křižíkova č. p. 850 a 933; sídliště Rumburských hrdinů (9 panelových domů)
LBC	Hrádek n. N.	ul. 1. Máje; ul. U Gumovky; areál bývalé cihelny na Oldřichovské ulici, ul. Generála Svobody; 3 panelové domy v Žitavské ulici; dům v Lidické ulici č. p. 397
	Chrastava	azylová ubytovna v Soudní ulici; okolí Nádražní ulice; další rozptýleni v různých lokalitách Chrastavy
	Liberec	150 - 200 lidí bez přístřeší (občasně využívají noclehárnu v Kateřinkách, azylový dům Speramus a další) - jinak rozptýleni po celém LBC; lokality Vojanova, Jugoslávská, Americká, Hanychovská; v městských částech Jeřáb a Františkov je hojně zastoupena romská komunita ohrožená sociálním vyloučením; panelová sídliště Rochlice, Vesec, Kunratická, Pavlovice; okolí ulice Košická a liberecké teplárny; ubytovny po celém LBC (v ulicích Riegrova, Chrastavská, Na Svahu, Hanychovská, Ještědská, Česká Beseda, Puškinova, Sportovní, Jablonecká)
FRÝ	Bulovka	v bytech po celé obci, není zde vyloženě sociálně vyloučená lokalita či objekt
	Frýdlant	dům Zahradní ulice č. p. 368; dům Nádražní ulice č. p. 476; Hejnická 4008; Kodešova 211; Raisova 147; a další domy v okolí Hrnčířského náměstí a v Okružní ulici; panelové domy na sídlišti v ulicích Husova, Čapkova, Lesní, …
	Hejnice	rozptýleni po obci, nejvíce v panelových domech na místním sídlišti
	Nové Město p. S.	bytový dům na Mírovém náměstí; bytový dům Jindřichovská 501; dům Myslbekova 3; panelové domy společnosti CPI byty (Myslbekova 942–948, Uhelná 932–934)
	Raspenava	cca 30 osob, rozptýleni po obci
	Višňová	rozptýleni po obci, nejvíce v osadách Višňová a Andělka
JN	Jablonec n. N.	rozptýleni po celé obci; především však objekty ulice Na vršku 2, 10 a 16, ulice Dlouhá, ulice Revoluční, Lidická, Souběžná, Horská; ubytovna Janov č. p. 433
	Lučany n. N.	cca 20–30 osob romské národnosti; až na pár výjimek bez potíží v oblasti soužití
SEM	Semily	lokalita "Kolonka"; panelový dům ul. Jižní 465; ubytovna Samko (Nádražní 575); soukromý pronájem cca pro 3–4 romské rodiny; ul. Mizerova 608; lokalita Na Škvárovně
TAN	Smržovka	byty Hlavní č. p. 746, 844 a 848; byty Kostelní 460; Husova 917
	Tanvald	dům Žáková č. p. 425; ulice Železnobrodská 94, 259–262; dům č. 299; ubytovna Koruna; ulice Krkonošská č. p. 339 a 340; Hlavní 844 a další
	Velké Hamry	dům Mezivodí 592; Hamry 254 a 365; Velké Hamry č. p. 563–566
ŽB	Železný Brod	město zmiňuje lokality, kde převážně žijí Romové, ale ne sociálně vyloučení a to: Masarykova ulice a čtvrť Poříč, jinak panují poměrně dobré vztahy mezi Romy a majoritou

Zdroj: Analýza sociálně vyloučených lokalit a dostupnosti sociálních služeb prevence v těchto lokalitách v LK

Jako hlavní procesy, které podporují vznik sociálně vyloučených lokalit, lze identifikovat především prodej obecního bytového fondu soukromým vlastníkům, kteří nyní pronajímají byty nízkopříjmovým romským domácnostem, kdy část pronajímatelů ani nezajišťuje správu a opravy domu, pronajímá byt nájemníkům bez nájemní smlouvy a požaduje vysoké nájmy za nekvalitní bydlení.

Problematikou sociálně vyloučených lokalit se celorepublikově zabývá **Analýza sociálně vyloučených lokalit**. Předchozí výsledky v této kapitole se týkají analýzy zpřesněné za LK. Analýza za LK zpřesňovala výsledky z Analýzy sociálně vyloučených lokalit (SVL) z roku 2006. V současné době je však již vydaná nová **Analýza SVL z května 2015**. Ta však nemá zpřesnění pro LK. Z celorepublikové analýzy v předchozí tabulce pak vyplývá, že se výrazně zvedl počet SVL i počet obyvatel v nich.

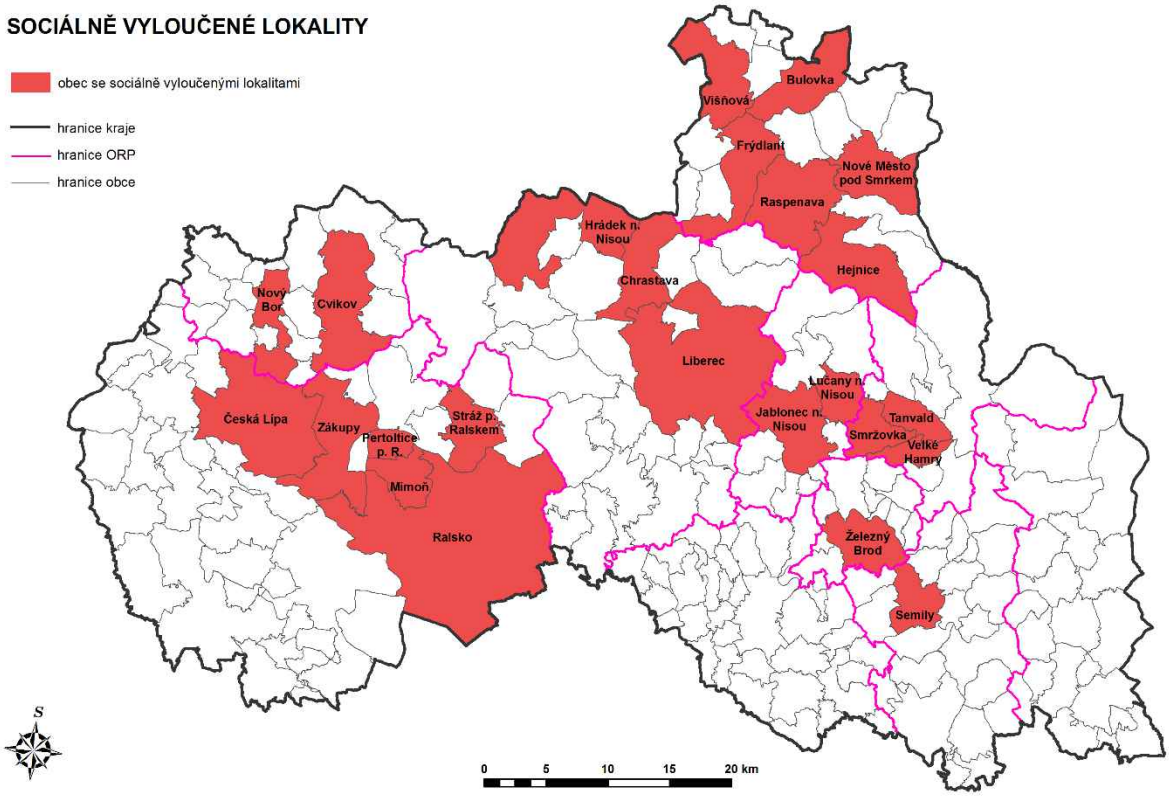

Obr. 71 Sociálně vyloučené lokality v LK 2013
Zdroj: GIS ÚP LK, Analýza sociálně vyloučených lokalit a dostupnosti sociálních služeb prevence v těchto lokalitách v LK

Tab. 39 Sociálně vyloučené lokality a počty obyvatel v nich – srovnání let 2006 a 2014

	počet SVL		počet obyvatel v SVL	
	2006	2014	2006	2014
ČR	310	606	60 000 – 80 000	95 000 – 115 000
LK	26	48	2 000 – 2 500	3 000 – 4 000

Zdroj: Analýza sociálně vyloučených lokalit, 2015

Jako příčiny nárůstu SVL uvádí analýza ekonomickou krizi, která v některých regionech přispěla ke zhoršení pracovních i ekonomických podmínek a jako výraznější faktor uvádí prostou reprodukci sociálně vyloučených obyvatel.

Následující obrázek vyjadřuje strukturu obcí, v nichž se nacházejí SVL, a to z hlediska celkového počtu obyvatel. Každá obec je v obrázku zobrazena pouze jednou (modrá značka), bez ohledu na počet lokalit, které se na jejím území nacházejí.

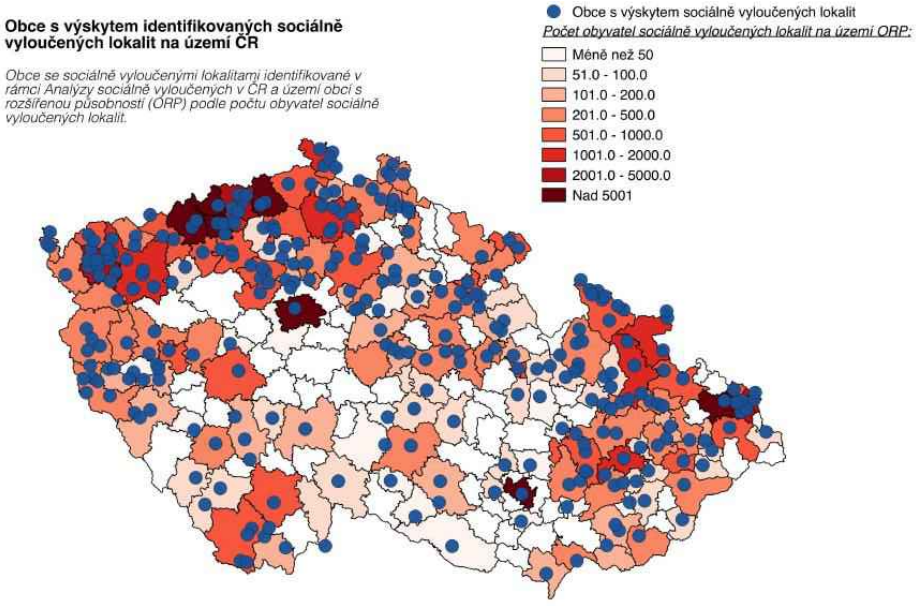

Obr. 72 Sociálně vyloučené lokality v ORP ČR v roce 2014
Zdroj: Analýza sociálně vyloučených lokalit

11.4 KULTURA A PAMÁTKOVÁ PÉČE

KULTURA A PAMÁTKOVÁ PÉČE

Instituce regionálního a nadregionálního významu, které zřizuje LK, Krajská vědecká knihovna v Liberci, Severočeské muzeum v Liberci, Oblastní galerie Liberec, Vlastivědné muzeum a galerie v České Lípě a Muzeum Českého ráje v Turnově. Význam těchto organizací spočívá především v regionálním působení a v metodické a odborné činnosti vůči ostatním kulturním organizacím v kraji. Řada aktivit těchto organizací směřuje i za hranice kraje a republiky.

Mezi organizace s nadregionálním významem v kraji patří také Naivní divadlo Liberec, Divadlo F. X. Šaldy v Liberci, botanická a zoologická zahrada. Zřizovatelem těchto zařízení je statutární město Liberec. Jejich důležitost pro kraj spočívá především v zajištění kulturních a vzdělávacích služeb významem přesahujících město Liberec i LK.

Kulturní služby v kraji nejsou poskytovány pouze profesionálními kulturními institucemi, ale i v rámci aktivit občanských sdružení, neziskových organizací, spolků a zájmových činností skupin a jednotlivců a různých občanských iniciativ. Tyto subjekty poskytují prostor pro zájmové vyžití obyvatel a zároveň jsou i pořadateli kulturních akcí nadregionálního, regionálního i místního významu.

PAMÁTKY

Návštěvnost památek je důležitá pro cestovní ruch. Má významný ekonomický přínos pro obce a regiony. Jejich propagace může přinést finance i odlehlejším regionům s dalšími zajímavými památkami. LK se vyznačuje nejhustší sítí památkových objektů (se vstupným) na plochu kraje v ČR.

Tab. 40 Návštěvnost památek Libereckého kraje v letech 2015, 2019 a 2023

Okres	Památka	Obec	Návštěvnost		
			2015	2019	2023
Česká Lípa	Státní hrad Bezděz	Doksy	67 961	68 049	55 037
	Skalní hrad a poustevna Sloup	Sloup v Čechách	42 674	50 219	41 932
	Státní zámek Zákupy	Zákupy	33 223	29 239	24673
	Hrad Houska	Blatce	23 805	21 932	17 715
	Vodní hrad Lipý	Česká Lípa	7 148	*	4523
Jablonec nad Nisou	Hrad Frýdštejn	Hodkovice nad Mohelkou	25 259	26 940	24 023
	Pantheon Vranov	Malá Skála	-	-	-
	Radniční věž	Jablonec nad Nisou	-	*	-
	Kostel sv. Anny	Jablonec nad Nisou	*	*	-
Liberec	Státní zámek Sychrov	Sychrov	126 980	120 885	87 654
	Státní hrad a zámek Frýdlant	Frýdlant	59 298	52 727	66 226
	Státní zámek Lemberk	Jablonné v Podještědí	34 254	35 611	28 956
	Státní hrad Grabštejn	Hrádek nad Nisou	19 308	22 699	15 726
	Vyhlídková věž kostela sv. Kříže	Jablonné v Podještědí	2 647	2 507	2 175
Semily	Státní hrad Trosky	Rovensko pod Troskami	109 722	116 948	95 166
	Hrad Valdštejn	Turnov	54 525	57 445	53 306
	Státní zámek Hrubý Rohozec	Turnov	27 612	25 735	15 092
	Hrad Rotštejn	Mírová pod Kozákovem	11 143	13 523	12 040
	Synagoga Turnov	Turnov	2 271	2 428	2 360

Zdroj: Návštěvnost památek v krajích ČR v r. 2015 a v r. 2019 a v r. 2023 – NIPOS, (*) označuje údaj, kde majitel památkového objektu nedal souhlas ke zveřejnění individuálních údajů, (-) označuje prázdný údaj z důvodu nedodání dat zpravodajskou službou do daného termínu

Nejnavštěvovanější památkou v LK zůstává Státní zámek Sychrov s 87 654 návštěvníky a dále pak Státní hrad Trosky s 95 166 návštěvníky. Oproti roku 2019 je vidět u všech památek značný úbytek návštěvníků.

KNIHOVNY

Knihoven v LK v roce 2022 bylo dle ČSÚ **198**. V roce 2000 bylo v LK 243 knihoven, což znamená, že během posledních 20 let došlo k úbytku o více než 18 %. Nejvýznamnější knihovnou v kraji je **Krajská vědecká knihovna v Liberci**, která současně plní i funkci městské knihovny.

KINA

V roce 2022 bylo v LK **50 kin** což od roku 2019 je navýšení o 10 (klasická kina, kinokavárny, letní kina a místa s provozem putovního kina i kina s nepravidelným provozem a ostatní projekční místa jako multifunkční kluby, knihovny a další), z toho 20 z nich je v režimu stálého provozu, z toho 2 multikina, 12 s nepravidelným provozem a v 18 případech se jedná o kina letní či venkovní.

MUZEA, GALERIE A PAMÁTNÍKY

Muzeí, galerií a památníků (poboček) bylo v roce 2022 dle NIPOS na území LK celkem **28**, z toho jsou to 4 **galerie** (Liberec, Česká Lípa, Železný Brod, Malá Skála, Chrastava).

DIVADLA

Na území LK se v roce 2022 dle NIPOS nacházelo celkem **10 divadel**, z čehož 3 se nacházejí v Liberci, 2 v Novém Boru, 2 v Turnově a po jednom divadle se nachází ve městech Železný Brod, Jablonec nad Nisou a Česká Lípa. Na území LK se nacházejí také divadelní spolky (např. Krakonoš, Havlíček), či lesní divadlo (Sloup v Čechách).

Divadlo F. X. Šaldy Liberec patří k nejstarším divadlům v republice. Jeho historie se datuje od roku 1883. Hlediště ročně navštíví diváci nejen z Liberce, ale z celého LK. Umělci vystupují na jevišti Šaldova divadla a také na menší scéně Malého divadla. V současnosti má liberecké divadlo 3 profesionální soubory – činohru, operu a balet.

ZAHRADY

V Liberci se nachází **nejstarší zoologická zahrada** na území bývalého Československa; jedná se o zoo s nadregionálním významem. Návštěvnost zahrady v roce 2023 byla přes **409 629 lidí**. Zoologická zahrada v Liberci je jedinečná tím, že chová tygra indického v bílé formě a takina čínského. **Botanická zahrada v Liberci** je **nejstarší zahradou v ČR**, její návštěvnost v roce 2023 přesáhla **69 807 návštěvníků**. Nejzajímavější rostlinou ve sbírce botanické zahrady je viktorie královská.

11.4.1.1 REGISTROVANÉ PAMÁTKY

Na území LK se nachází několik registrovaných chráněných území a nemovitých kulturních památek. Jejich rozmístění je patrné na obr. 73.

VESNICKÉ PAMÁTKOVÉ REZERVACE (JEV UAPO_005a)

VPR jsou vymezeny v následujících 7 obcích (**8 VPR**): Benecko (Horní Štěpanice), Doksy (Žďár), Dubá (Lhota), Kořenov (Jizerka), Kravaře (Janovice, Rané), Lomnice n. P. (Karlov) a Železný Brod (Trávníky).

V LK se nenachází žádné rezervace městského typu, ani archeologické památkové rezervace.

MĚSTSKÉ PAMÁTKOVÉ ZÓNY (JEV UAPO_005a)

MPZ jsou vymezeny v obcích (**15 MPZ**): Česká Lípa, Český Dub, Dubá, Frýdlant v Č., Hodkovice n. M., Hrádek n. N., Jablonec n. N., Jablonné v P., Jilemnice, Kamenický Šenov, Liberec, Lomnice n. P., Nový Bor, Turnov, Zákupy.

VESNICKÉ PAMÁTKOVÉ ZÓNY (JEV UAPO_005a)

VPZ jsou vymezeny v následujících obcích (**11 VPZ**): Blatce (Tubož), Doksy (Kruh, Vojetín), Dubá (Bukovec), Kravaře, Kryštofovo Údolí, Jestřebí (Pavlovice), Sloup v Čechách, Syřenov (Újezdec), Velenice, Železný Brod.

KRAJINNÉ PAMÁTKOVÉ ZÓNY (JEV UAPO_005a)

Na území LK se nachází **2 KPZ**, a to Lembersko a Zahrádecko.

NEMOVITÉ NÁRODNÍ KULTURNÍ PAMÁTKY (JEV UAPO_008a)

Dle NPÚ se na území LK nachází **15 NKP**. Jedná se o areál kostela Nanebevzetí Panny Marie Hejnice, areál kostela Nanebevzetí Panny Marie v Horní Polici, brusírnu Harrachovské sklárny se strojním vybavením, Dlaskův statek v Dolánkách u Turnova, horský hotel a televizní vysílač Ještěd u Liberce, hrad Grabštejn, Janatův mlýn v Buřanech, kostel sv. Vavřince a Zdislavy v Jablonném v P., zámek Frýdlant, zámek Hrubý Rohozec, zámek Lemberk, zámek Sychrov, zámek Zákupy a hospodářský dvůr zámku v Zákupech, zřícenina hradu Bezděz, zřícenina hradu Trosky.

Přesné číslo nemovitých kulturních památek (jev UAPO_008a) je bohužel neznámé. Národní památkový ústav není ve svých datech zcela korektní. V současné době má KÚ LK OÚPSŘ zpracováno na území LK 2 223 nemovitých kulturních památek. Tyto však nejsou kvůli svému množství zobrazeny na obr. 73.

PAMÁTKY UNESCO (JEV UAPO_010)

Na území LK jsou jako památka UNESCO vyhlášeny Jizerskohorské bučiny. A dále je snaha o zapsání horského hotelu a televizního vysílače Ještěd.

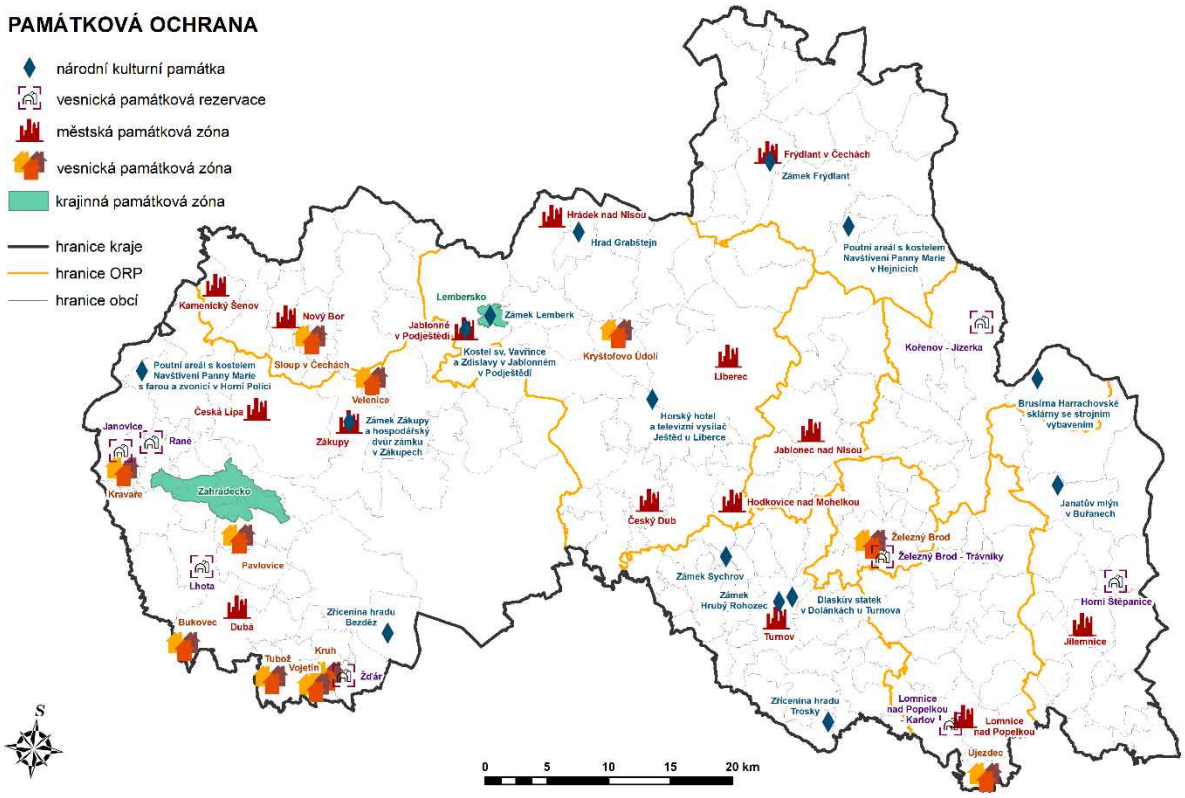

Obr. 73 Územní diferenciace nemovitých národních kulturních památek, městských a vesnických památkových zón a památkových rezervaci v LK, 2024
Zdroj: GIS ÚP LK, UAPO_005a – akt2023_03, UAPO_008a – akt2024_11

11.4.1.2 NEREGISTROVANÉ PAMÁTKY

Na území LK se nachází kromě kulturních památek zapsaných do Ústředního seznamu kulturních památek ČR a památkově chráněných území řada dalších památkově historických objektů, které významnou měrou dotvářejí celkový charakter krajiny. Tyto objekty a jejich soubory jsou důležité pro zachování kulturních, urbanistických a architektonických hodnot krajiny. Pro zachování kulturní hodnoty území je nutné zajistit i jejich ochranu.

Lokality se zvýšeným výskytem památkově hodnotných historických staveb a jejich souborů nebo lokality charakteristické svou jedinečností je vhodné zařadit mezi historicky cenné oblasti s významnými kulturními hodnotami. Jedná se především o lokality bohaté lidovou architekturou a lokality s industriálními stavbami, budovanými od druhé poloviny 18. století do první poloviny 20. století, které jsou specifikem LK.

11.4.1.3 REGIONY LIDOVÉ ARCHITEKTURY

Lokality lidové i industriální architektury lze dle převažujícího typu objektů zařadit do několika skupin. Vzhledem k prolínání typů staveb v jednotlivých oblastech odpovídají názvy jednotlivých skupin převažujícímu typu staveb.

V severních Čechách se dodnes dochoval zřejmě největší počet starších dřevěných domů. Zastoupeny jsou roubené, poloroubené, hrázděné objekty, domy přízemní i polopatrové. Značný podíl tvoří **patrové domy**, které převládaly zřejmě už v 17. – 18. stol. Kromě nejméně úrodných a nejvýše položených oblastí (Krkonoše, Jizerské hory) a jejich podhůří převládl dům patrový.

Typické a jedinečné pro severní Čechy je **setkání tří stavebních technologií v jednom objektu** – roubená světnice s podstávkou, zděná zadní hospodářská část přízemí a hrázděné patro.

Obecně bylo pro stavby lidové architektury charakteristické využívání materiálu, který se vyskytoval v okolí – kámen, dřevo. Stavby měly jednoduché hmoty a byly pečlivě umisťovány v terénu. Byl brán ohled na klimatické podmínky, využívání stavby (např. podkroví v horských oblastech bylo přístupné přímo z terénu), využívání a přístup k zemědělské půdě. Stavby byly v souladu se svým okolím.

DOMY S HRÁZDĚNÝM PATREM

Použití hrázděného zdiva se v Čechách omezuje na patra domů nebo jen jejich zadní, komorové části a stavby hospodářské, hlavně stodoly. Hrázděné patro většinou nedosedá na roubené stěny v přízemí, ale předstupuje před ně a spočívá na podstávce. Lidová architektura na Frýdlantsku byla ovlivněna architektonickým stylem **Horní Lužice – oblast patrového hrázděného domu hornolužického**. Mezi významná sídla lze například uvést Višňovou, Vísku a Andělku.

- vymezení: Frýdlantsko, Lužické hory, Kokořínsko

PATROVÝ DŮM ROUBENÝ

Domy s bohatě vyřezávanou podstávkou nesoucí patro a často s dlouhou pavlačí v patře. Patrový roubený dům níže položených zemědělských oblastí severních Čech patří svým náročným tesařským zpracováním k nejvýraznějším reprezentantům lidové architektury v Čechách. Zejména kvůli náročnému výtvarnému zpracování lomenice, podstávky a pavlače.

- vymezení: Turnovsko, Český Ráj, Podještědí, Máchův kraj, Českolipsko

DOMY S PODSTÁVKOU

Domy s typickým prvkem tzv. podstávkou, což je sloupová konstrukce stojící před stěnami přízemí, na kterou jsou usazeny stěny roubeného nebo hrázděného patra, u přízemních domů konstrukce střechy nebo roubeného věnce polopatra. Podstávka mívá různý tvar, podle kterého ji lze datovat – u nejstarších domů z počátku 18. stol. jsou sloupky spojeny tesařsky pečlivě propracovanými půlkruhovými oblouky z trámků, u mladších se oblouky zplošťují až k přímým překladům.

- vymezení: skoro celé území LK vyjma jeho východní části – Jizerských hor, Podkrkonoší a Krkonoš

PŘÍZEMNÍ ROUBENÝ DŮM

Pro mnohé stavby je charakteristickým znakem právě bohaté členění a zdobení lomenice. Esteticky velmi působivé výtvarně řešené štíty patří k základním charakteristikám lidové architektury dané oblasti. Bohatší štíty se nacházejí v oblasti lomnické, jilemnické a novopacké. Jednoduché jsou v horské oblasti Krkonoš.

- vymezení: Jizerské hory, Krkonoše, Podkrkonoší

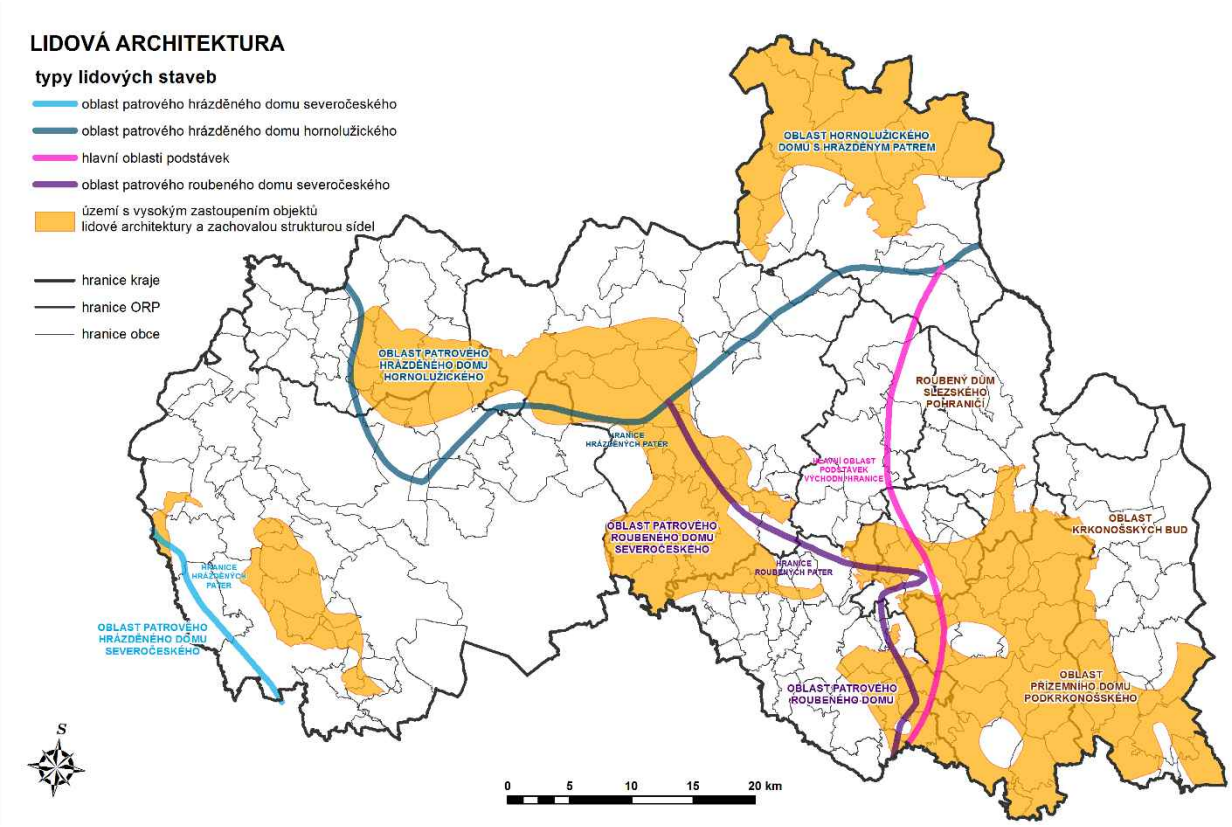

Obr. 74 Regiony lidové architektury
Zdroj: GIS ÚP LK, Vymezení oblastí krajinného rázu LK (Brychtová, 2009)

11.4.1.4 HISTORICKY VÝZNAMNÉ STAVBY A SOUBORY (JEV UAPO_013a)

HISTORICKY VÝZNAMNÉ TECHNICKÉ STAVBY

Specifikem LK je ojedinělý **systém horských turistických rozhleden** zbudovaný v Jizerských horách a Krkonoších. V Jizerských a Lužických horách je také soubor původních řadových **hraničních objektů** tzv. **řopíků** postaveným Ředitelstvím opevňovacích prací jako pozůstatek hraničního opevnění.

V Jizerských horách je jedinečný **systém horských přehrad** (Bedřichov, Fojtka, Harcov, Josefův Důl, Mšeno, Mlýnice, Souš). Unikátem jsou i některé dopravní stavby jako např. trať v úseku Liberec – Křižany na železniční trati Liberec – Česká Lípa; **největší železniční viadukt** (technická památka) a železniční trať s řadou tunelů podél řeky Jizery na trati Turnov – Semily a tzv. **zubačka**, ozubená železniční dráha z Tanvaldu do Kořenova. Nově byla v roce 2016 prohlášena kulturní památkou **železniční stanice** v Martinicích v Krkonoších.

HISTORICKY VÝZNAMNÉ SAKRÁLNÍ STAVBY – DUCHOVNÍ HODNOTA KRAJINY

Veškeré drobné i významné sakrální stavby zvyšují duchovní hodnotu krajiny a přispívají k její rázovitosti a jedinečnosti. Jsou jimi např. křížky, křížové cesty, boží muka, kapličky, kostely, baziliky, kláštery apod.

Tab. 41 Vybrané historicky významné sakrální stavby LK

Historicky významné stavby	Lokalita	Charakteristika
Kostel nanebevzetí Panny Marie	Jizerské hory – Hejnice	bazilika s klášterem a mezinárodním centrem duchovní obnovy
Bazilika sv. Vavřince a sv. Zdislavy	Lužické hory – v Jablonném v P.	areál kostela sv. Vavřince s katakombami a ostatky sv. Zdislavy
Kostel Panny Marie	České středohoří – Horní Police	areál kostela s ambity obdobného charakteru Svaté hory – Mariánské poutní místo
Kostel sv. Josefa	Krásná – Černostudniční hřeben	areál kostela a fary a Kittlův dům

Zdroj: ÚAP LK 8/2008, podklady KÚ LK OKPPCR

HISTORICKY CENNÉ ZÁMECKÉ PARKY A ZAHRADY

Na území LK se nachází poměrně velké množství historických parků a zahrad. Žádné však nejsou zapsány jako samostatná kulturní památka a jsou zapsány v rámci areálů jiných nemovitých kulturních památek.

Nejcennějšími parky se zahradami jsou např. zahrady zámků Sychrov, Hrubý Rohozec nebo Zákupy. Cenné zahradní a parkové areály se ale dochovaly i u jiných zámků nebo velkolepých vil.

SPECIFICKÉ PAMÁTKOVÉ OBJEKTY KRAJE

Významnou kulturní hodnotu území představují i další specifické objekty. Jedná se o jedinečný historický unikát celoevropského významu, a to **bydlení na pískovcích** – stavby vybudované na skalních útvarech především v oblasti Kokořínska a Českého ráje.

11.4.1.5 VÝZNAMNÁ STAVEBNÍ DOMINANTA (JEV UAPO_011a)

Charakter území a krajinný ráz je utvářen i významnými stavebními dominantami podtrhujícími tvář krajiny. Nejvýznamnější stavební dominantou LK je **horský hotel a televizní vysílač Ještěd.**

ARCHEOLOGIE

11.4.1.6 ÚZEMÍ S ARCHEOLOGICKÝMI NÁLEZY (JEV UAPO_016)

Dle zákona je třeba celé území ČR považovat za území s archeologickými nálezy. V praxi se však používá členění území do 4 kategorií tzv. území s archeologickými nálezy I. – IV. stupně (ÚAN):

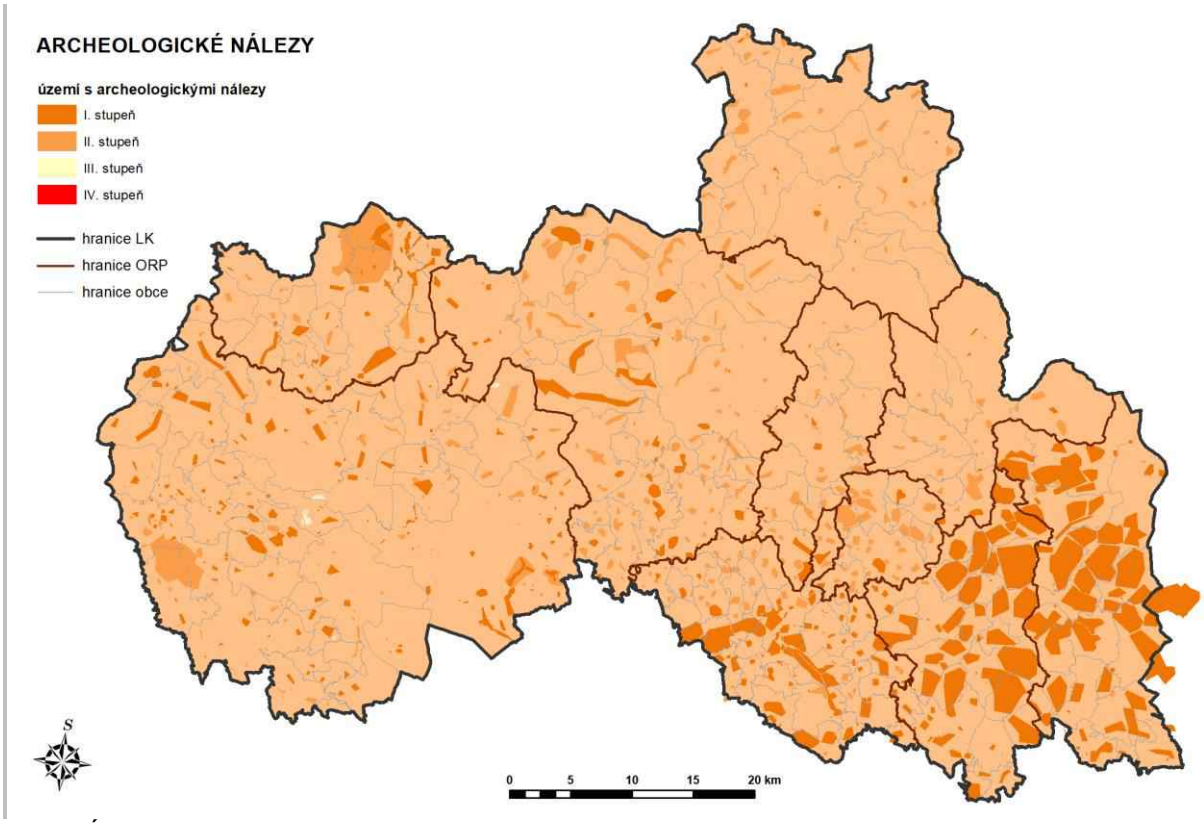

Obr. 75 Území s archeologickými nálezy
Zdroj: GIS ÚP LK, UAPO_016, akt2024_09

- **ÚAN I.** – území s pozitivně prokázaným a dále bezpečně předpokládaným výskytem archeologických nálezů;
- **ÚAN II.** – území, na němž nebyl doposud pozitivně prokázán výskyt archeologických nálezů, ale určité indicie mu nasvědčují: pravděpodobnost výskytu archeologických nálezů 51–100%;
- **ÚAN III.** – území, na kterém ještě nebyl rozpoznán a pozitivně doložen výskyt arch. nálezů a prozatím tomu nenasvědčují žádné indicie, ale předmětné území mohlo být osídleno nebo jinak využito člověkem; 0–50% pravděpodobnost výskytu archeologických nálezů;
- **ÚAN IV.** – území, kde je nereálná pravděpodobnost výskytu arch. nálezů – veškerá vytěžená území (lomy, cihelny, pískovny apod.)

Na všechny typy ÚAN mimo ÚAN IV se vztahuje povinnost vyplývající z **§ 21–24 zákona č. 20/1987 Sb.**, o státní památkové péči v platném znění.

Z předchozího obrázku vyplývá, že mezi archeologicky nejcennější oblasti LK patří území mezi obcemi Rokytnice n. J., Benecko, Jilemnice, Lomnice n. P. a Semily. Dále pak menší území v oblasti Českého ráje a Kokořínska (v obou případech přibližně odpovídá území chráněných krajinných oblastí), část dolního toku Jizery (přibližně v úseku Turnov – Svijany) a okolí Českého Dubu a dalších center historického osídlení.

11.5 SPORT A TĚLOVÝCHOVA

LK nabízí sportovní využití v letním i zimním období. V létě především pro cyklistiku, cykloturistiku, turistiku a vodní sporty na četných vodních tocích a plochách. V zimě pak běžecké a sjezdové lyžování. Běžecké lyžování má velké využití na **Jizerskohorské magistrále**, která má i dobré propojení na polský areál Jakuszyce. Takové možnosti sportovního vyžití mají významný pozitivní vliv na CR.

Pro sport je důležitá dopravní infrastruktura pro CR – cyklokoridory, vleky, lanovky – více viz kapitola 12.

V LK má tradici pořádání řady závodů zejména v zimním období – např. **Jizerská 50, lety a skoky na lyžích v Harrachově** (mistrovství světa, světové poháry), **skoky na lyžích na Ještědu** (mistrovství světa).

Ve městech se dále nachází různá sportoviště – koupaliště a bazény, hřiště, tělocvičny, stadiony a zimní stadiony. V LK se nachází k 02/2025 dle České sportovní unie (ČUS) **412 zařízení**.

V LK vznikají i plochy a zázemí pro nová moderní sportovní odvětví jako je Singltrek v Novém Městě p. S. fourcross bikepark na Dobré Vodě v Jablonci n. N. Singltrek pod Smrkem je systém sítí cyklostezek v lesech v okolí Smrku. Cyklostezky jsou tvořeny úzkou hlinitou cestou, která vede terénem, a cyklisté po ní jezdí na horských kolech. Délka cyklostezek je přibližně 80 kilometrů a zasahuje až za hranice ČR do Polska k městu Świeradów Zdrój. Singltrek významně podporuje cestovní ruch v okolí Nového Města p. S.

PLOCHY OBČANSKÉHO VYBAVENÍ – SPORT (JEV UAPO_001a)

ÚUP mají povinnost v ÚAPO sledovat pouze celkové plochy občanského vybavení. Jejich další členění není legislativně vyžadováno.

11.6 DOSTUPNOST VEŘEJNÉ DOPRAVY

Zajištění veřejné dopravy a její dostupnost obyvatelům je jedním z důležitých prvků kvalitního fungování správního území. V Libereckém kraji na poli veřejné dopravy působí KORID LK, spol. s r. o., který zajišťuje integraci veřejné dopravy (organizuje integrovaný dopravní systém IDOL), zpracovává analýzu sítě veřejné dopravy a navrhuje nová řešení, tvoří jízdní řády a projednává s obcemi, zaměstnavateli a dalšími subjekty změny v jízdních řádech.

Krajům je zákonem o veřejných službách a přepravě cestujících (č. 194/2010 Sb.) uložena povinnost dopravního plánování, jehož cílem je vytvářet podmínky pro hospodárné a účelné zajišťování dopravní obslužnosti a vzájemnou spolupráci státu, krajů a obcí v této činnosti. Koordinátor veřejné dopravy zpracoval z pověření Libereckého kraje koncepční dokument **Plán dopravní obslužnosti Libereckého kraje pro období 2024–2028**.

Plán bere mimo jiné v potaz dostupnost zastavěného území. Analyzuje zastavěná území mimo dostupnost 1 km od obsluhovaných autobusových či železničních zastávek. Dle minimálních standardů dostupnosti je přitom stanovena maximální docházková vzdálenost na zastávku 1,5 km; respektive vzdálenost odpovídající maximální docházkové době 20 min. Maximální doporučená docházková vzdálenost od zastávky veřejné dopravy do škol je stanovena na 800 m v případě MŠ a ZŠ a 1 000 m v případech ostatních škol. U podniků zaměstnávajících významný počet dojíždějících zaměstnanců se jedná o rozpětí 600–1 500 m docházkové vzdálenosti a 8–20 min docházkové doby, které se odvíjejí od významu zaměstnavatele. Standardy jsou mimo jiné stanoveny i pro účely dalších důležitých cest – na úřady, do zdravotnických zařízení či k obstarání nákupů.

Součástí Plánu dopravní obslužnosti LK je také analýza dostupnosti dopravní obslužnosti ve srovnání s navrhovanými standardy. Stanovují se opatření pro sídla, kde nejsou splněny standardy dopravní obslužnosti (docházková vzdálenost, nabídka spojení). Celkově se jedná 29 lokalit, rovněž v 29 obcích LK, nejčastěji v ORP JIL (9 lokalit), ORP TUR (7 lokalit) a ORP SEM (4 lokality).

Další informace k dostupnosti drážní dopravy viz část 12.1.2 PRURÚ, tématu se věnuje také indikátor A5 v RURÚ.

ZJIŠTĚNÍ A VYHODNOCENÍ HODNOT ÚZEMÍ

- vzdělávání
  - Technická univerzita Liberec
  - zastoupení speciálních středních škol nadregionálního významu
  - trend zvyšování vzdělanosti obyvatel
  - MŠ a ZŠ na malých obcích, kde pozitivně přispívají k soudržnosti obyvatel
  - botanická zahrada, zoologická zahrada
- zdravotnictví
  - specializovaná a superspecializovaná zdravotnická pracoviště – Krajské nemocnice Liberec, Ústav chirurgie ruky a plastické chirurgie ve Vysokém n. J.
  - lázeňská místa (Lázně Kundratice, Lázně Libverda)
  - hospic svaté Zdislavy v Liberci
- sociální péče
  - v ÚAP LK nejsou vymezeny
- kultura a památková péče
  - veškeré registrované památky
    - národní nemovité kulturní památky:
    - vesnické památkové rezervace
    - městské a vesnické památkové zóny
    - krajinné památkové zóny
  - významná archeologická naleziště v praxi lokalizovaná jako ÚAN I. a ÚAN II. (ve výkresu hodnot území jsou vizualizována pouze ÚAN I.)
  - regiony lidové architektury a jiná historicky cenná území památkově chráněná území, jež vyžadují ochranu v rámci zachování genia loci daného regionu a s koncentrací objektů lidové architektury (není zatím provedena jednoznačná specifikace vymezení, graficky nezobrazeno).
  - lidová architektura
    - lidová architektura a zachovaná struktura sídel
    - oblast patrového hrázděného domu severočeského, oblast patrového hrázděného domu hornolužického, oblast patrového roubeného domu severočeského
- sport a tělovýchova
  - vysoká koncentrace ploch a zařízení pro celoroční sport a rekreaci (graficky znázorněno v ÚAPO)
  - Jizerské hory jako sportovní areál Liberecko-Jablonecké aglomerace pro letní i zimní sportovní aktivity
  - významná infrastruktura Jizerskohorské magistrály, Lužickohorské magistrály a Singltreku pod Smrkem
- dostupnost veřejné dopravy
  - v ÚAP LK nejsou vymezeny

ZJIŠTĚNÍ A VYHODNOCENÍ LIMITŮ VYUŽITÍ ÚZEMÍ

- vzdělávání
  - V rámci tematického okruhu vzdělávání nejsou vymezovány limity využití území. Nicméně pro plochy sloužící vzdělávání by měla být dodržována určitá pravidla: v jejich blízkosti by neměly být vymezovány plochy průmyslu (netýká se SOŠ a SOU), plochy vzdělávání by měly být dostatečně obslouženy dopravní infrastrukturou (s důrazem na veřejnou dopravu, pěší dostupnost, dostupnost cyklodopravou). Absence školského zařízení určité úrovně může být na druhou stranu pro území určité velikosti vnímána jako limit využití území, neboť to výrazně zvyšuje vyjížďku za školstvím.
- zdravotnictví
  - lázeňská místa (Lázně Kundratice, Lázně Libverda)
  - přírodní léčivé zdroje a zdroje přírodních minerálních vod a jejich OP
- sociální péče
  - v ÚAP LK nejsou vymezeny
- kultura a památková péče
  - limitem využití území v měřítku krajských ÚAP jsou zejména následující památkově chráněné objekty a území:
    - nemovité národní kulturní památky a jejich OP
    - vesnické památkové rezervace
    - městské památkové zóny
    - vesnické památkové zóny
    - krajinné památkové zóny
    - území s archeologickými nálezy I. a II. stupně
- sport a tělovýchova
  - v ÚAP LK nejsou vymezeny
- dostupnost veřejné dopravy
  - v ÚAP LK nejsou vymezeny

12 DOPRAVNÍ A TECHNICKÁ INFRASTRUKTURA VČETNĚ JEJICH DOSTUPNOSTI

ZJIŠTĚNÍ A VYHODNOCENÍ STAVU A VÝVOJE ÚZEMÍ

12.1 DOPRAVNÍ INFRASTRUKTURA A DOPRAVNÍ SYSTÉMY

SILNIČNÍ DOPRAVA

CELKOVÉ VYHODNOCENÍ SILNIČNÍ SÍTĚ

Širší dopravní vazby LK jsou popsány v kapitole Širší územní vztahy. Území LK je z dopravního hlediska situováno mezi dálničními tahy D8 Praha – Ústí n. L. – Drážďany (SRN), D11 Praha – Hradec Králové – Vratislav (PL) a A4 Vratislav (PL) – Zhořelec (PL, SRN) – Drážďany (SRN). Na tyto dálniční tahy zprostředkovávají dopravní vazby dálnice D10 Praha – Mladá Boleslav – Turnov, silnice I/13 Liberec – Děčín (Teplice), I/35 Hrádek nad Nisou – Liberec – Turnov – Jičín – Hradec Králové a rozestavěná B178 Žitava – Löbau – dálnice A4. Dalšími významnými silnicemi procházejícími územím kraje jsou silnice I/9, I/14 a I/10.

Intenzita silniční dopravy dlouhodobě roste. Mezi nejzatíženější úseky patří dlouhodobě dálnice D10 z Prahy do Turnova, silnice I/35 v úseku Bílý Kostel nad Nisou – Liberec – Turnov a silnice v rámci aglomerace Liberec – Jablonec n. N. Výsledky posledního celostátního sčítání dopravy z roku 2020 jsou k dispozici na https://scitani.rsd.cz/CSD_2020/pages/map/default.aspx.

Hierarchické členění silniční sítě LK použité v PRURÚ vychází z koncepce silniční dopravy ve vydaných ZÚR LK 2011. K 1. 1. 2016 byly změnou legislativy zrušeny rychlostní silnice a změnily se na tzv. dálnice II. třídy. R35 v úseku Liberec – Turnov se však změnila na silnici pro motorová vozidla I/35. Liberec tak nemá dálniční napojení. Stav silniční dopravní sítě je na tematickém výkresu 12.1 Dopravní sítě.

Z širšího pohledu územního rozvoje lze za nedostatečně silniční napojení označit zejména silniční napojení Tanvaldska, Semilska a Frýdlantska. Lze konstatovat, že stávající problematické napojení těchto oblastí zásadním způsobem přispívá k jejich hospodářské a sociální stagnaci.

12.1.1.1 SILNICE MEZINÁRODNÍHO VÝZNAMU

DÁLNICE (JEV UAPO_093A)

Dálnice je pozemní komunikace určená pro rychlou dálkovou a mezistátní dopravu. Dle svého určení a dopravního významu se dělí na dálnice I. a II. třídy. Na území LK se nachází pouze jedna dálnice II. třídy:

Dálnice D10

Mezinárodní tah E65, propojuje sídelní celky na S ČR s Prahou a ve vazbě na dálniční tahy s ostatními aglomeracemi na Z, J a JV našeho státu. V rámci základního komunikačního systému je v prostoru Prahy možnost dopravního napojení na dálniční tahy D1, D5 a D8.

SILNICE I. TŘÍDY (JEV UAPO_093A)

Silnice I. třídy určené zejména pro dálkovou a mezinárodní dopravu mají v LK význam mezinárodní, republikový a nadregionální. Jako silnice I. třídy mezinárodního významu je označena silnice I. třídy I/35 s mezinárodním tahem E442.

Silnice I/35

Součást mezinárodního tahu E442. Úsek Turnov – Liberec (MÚK Doubí) rekategorizovaný z bývalé rychlostní silnice. Rizikovým je zde zatáčkovitý úsek mezi Hodkovicemi n. M. a Rádelským Mlýnem a ostrá zatáčka v úpatí prudkého stoupání za Novým Mlýnem ve směru od Hodkovic n. M. na Turnov.

Úsek I/35 Turnov – hranice LK (Ktová) je dopravně nejproblematičtější úsek silničního spojení mezi Libercem a Hradcem Králové. V současné době prochází silnice městem Turnov a dále sídly Radvánovice, Hnanice, Borek pod Troskami a obcí Ktová. Průtahy mají velmi nevyhovující parametry s problematickými křižovatkami s navazujícími silnicemi i místními komunikacemi. Tento úsek je předmětem záměrů na provedení změn v území (viz záměry). Úsek Liberec – Hrádek n. N. je relativně vyhovující, i když je na průjezdu Libercem na hranici kapacity. V roce 2014 byla zprovozněna přeložka Bílý Kostel n. N. – Hrádek n. N., kde navazuje na novou německou silnici B178 krátkým úsekem přes Polsko.

12.1.1.2 SILNICE REPUBLIKOVÉHO VÝZNAMU

SILNICE I. TŘÍDY (JEV UAPO_093A)

Silnice I/13

Propojuje USK a LK. V úseku Liberec – Frýdlant – Habartice – Zawidów má přeshraniční charakter (OA, NA do 3,5 t) a zpřístupňuje oblast Frýdlantského výběžku. Po zprovoznění přeložky Stráž n. N. – Krásná Studánka se připravuje výstavba navazujícího úseku Krásná Studánka – Dětřichov.

12.1.1.3 SILNICE NADREGIONÁLNÍHO VÝZNAMU

SILNICE I. TŘÍDY (JEV UAPO_093A)

Silnice I/9

V LK tvoří dopravní osu v S-J směru v okrese Česká Lípa. Zprostředkovává vazby od hranic se SRN a z celého Šluknovského výběžku do vnitrozemí ČR. Dopravní zatížení v LK je nejvyšší v úseku Svor (křižovatka se silnicí I/13) – Česká Lípa – Jestřebí (křižovatka se silnicí I/38). Kolizními úseky jsou průtahy obcí Svor, Česká Lípa, Zahrádky a Jestřebí (křižovatka se silnicí I/38). V Dubé byl zrealizován obchvat.

Silnice I/10

Součástí mezinárodního tahu E65, ale má zejména spojovací charakter pro nadregionální i místní provoz – Turnov – Malá Skála, Železný Brod, Jizerské hory a Z část Krkonoš. Dále zajišťuje přeshraniční spojení přes Harrachov do Polska. V Kategorizace dálnic a silnic do roku 2050 je navržena přeložka I/10 do nové silnice, která by měla od Jablonce nad Nisou navázat na dnešní I/65 a dále vést v peáži s I/14 v nové trase na Tanvald.

Silnice I/14

Propojuje Liberec s Jabloncem n. N. V úseku Liberec (Kunratice) – Jablonec nad Nisou (Lukášov) byl zrealizován nový úsek silnice. Po velice problematickém a nevyhovujícím průtahu Jabloncem nad Nisou pokračuje I/14 ve směrově nevyhovujícím vedení téměř souvislým zastavěným územím přes Tanvald, Jilemnici a Vrchlabí k hranici LK a napojuje S KHK.

Silnice I/15

Propojuje Most – Litoměřice – Zahrádky. Prochází od Úštěku přes Kravaře do křižovatky se silnicí I/9 v Zahrádkách v JZ části LK. Nedostatečné směrové i šířkové uspořádání mají průtahové úseky v Zahrádkách a Stvolínkách. V Kravařích byl zrealizován obchvat.

Silnice I/16

Vede od Mladé Boleslavi přes Trutnov do Polska a zasahuje území LK pouze nepatrně v obcích Čistá u Horek a Horka u Staré Paky v trase Jičín – Trutnov. V úseku Nová Paka – Horka u Staré Paky je dopravní zatížení vysoké vzhledem k napojení měst Jilemnice a Vrchlabí i centrální části Krkonoš se středisky Špindlerův Mlýn a Pec p. Sněžkou. Ve směru Horka u Staré Paky – Trutnov jsou intenzity cca o 60 % nižší. Problematický je průtah obcí Horka u Staré Paky s křižovatkou se silnicí II/293, kde jsou větší intenzity na II/293 než na I/16 směrem na Trutnov.

Silnice I/38

Směřuje od Jestřebí (křižovatka se silnicí I/9) JV směrem přes Doksy na Mladou Boleslav. Převádí dopravu mezi Českou Lípou a Mladou Boleslaví. V LK mimo sídla Obora a Doksy neprochází zastavěným územím a její trasu lze považovat za stabilizovanou.

Silnice I/65

V úseku Rádelský Mlýn (křižovatka s I/35) – Jablonec n. N. napojuje dopravně Jablonecko na vyšší silniční síť.

12.1.1.4 SILNICE REGIONÁLNÍHO VÝZNAMU

SILNICE II. TŘÍDY (JEV UAPO_093A)

Silnice II. třídy jsou spolu se silnicemi III. třídy majetkem kraje, mají regionální charakter a dopravně zpřístupňují územní lokality mimo nadřazené silniční tahy.

Silnice II/259 Dubá – Mšeno (mimo LK)

Dva krátké úseky v JZ části území LK, místní význam, nízká intenzita dopravy.

Silnice II/260 Dubá – Tuhaň – Úštěk (mimo LK)

Krátký úsek v JZ části území LK, místní význam, nízká intenzita dopravy.

Silnice II/262 Zákupy – Česká Lípa – Žandov – Benešov n. Ploučnicí (mimo LK)

Významnější silniční tah v Z-V směru procházející centrem České Lípy. Vysoká intenzita dopravy na průtahu městem Česká Lípa a v úseku Česká Lípa – Zákupy. V úseku Stružnice – Žandov kolizní průtahové úseky.

Silnice II/263 Kravaře – Žandov – Česká Kamenice (mimo LK)

Úsek po Z okrajové části území LK, přivaděč dopravy k trase silnice I/13.

Silnice II/268 Mnichovo Hradiště (mimo LK) – Ralsko – Mimoň – Zákupy – Sloup – Nový Bor

Významná silnice navazující na dálnici D10 Praha – Turnov, zpřístupňující území Ralska. Problematické jsou průtahové úseky městy Mimoň, Zákupy a Nový Bor; vysoké intenzity dopravy přes centrální část města Mimoň.

Silnice II/269 Tuhaň – Vrutice (mimo LK)
Velmi krátký úsek v JZ části území LK, místní význam, nízká intenzita dopravy.

Silnice II/270 Dubá – Doksy – Mimoň – Jablonné v P. – Petrovice – Německo
Významný silniční tah v úseku mezi městy Doksy a Jablonné v P., dopravně zpřístupňuje oblasti Máchova jezera pro Liberecko-Jabloneckou aglomeraci. Nevyhovující průtahy městy Doksy, Mimoň a Jablonné v P.

Silnice II/277 Český Dub – Mnichovo Hradiště (mimo LK)
Krátký úsek v J části území LK, místní význam, nízká intenzita dopravy.

Silnice II/278 Stráž p. R. – Osečná – Český Dub – Hodkovice n. M.
V širší vazbě na silnice II/270, II/268 a II/262 potenciálně významné spojení procházející středem LK.

Silnice II/279 Podhora – Svijany
Spojka silnice II/268 a dálnice D10, místní význam, nízká intenzita dopravy.

Silnice II/282 Ktová – Rovensko p. Troskami – Loktuše – Železný Brod
Vyšší dopravní význam v úseku Loktuše – Železný Brod (přístup z Turnova po II/283).

Silnice II/283 Turnov – Zelený háj – Slaná – Košťálov – Stará Paka (mimo LK)
Napojení měst Semily a Jilemnice na Turnov a přístupnost skládky a kamenolomu v Košťálově. Kritický průtah městem Turnov.

Silnice II/284 Zelený háj – Lomnice n. P. – Nová Paka (mimo LK)
Umožňuje dopravní vazby na Turnov a Semily. Významnější úsek Zelený háj – Lomnice n. P.

Silnice II/286 Bradlecká Lhota – Lomnice n. P. – Jilemnice – Horní Mísečky
Dopravně zatíženější úseky Bradlecká Lhota – Lomnice n. P. (vazby na město Jičín) a Jilemnice – Benecko (dostupnost obcí na úpatí Krkonoš).

Silnice II/287 Jablonec n. N. – Maršovice – Radčice
Krátká součást dopravního spojení Jablonce n. N. a Železného Brodu (Semil).

Silnice II/288 Železný Brod – Bozkov
Alternativní propojení Železného Brodu a Semil

Silnice II/289 Bořkov – Semily – Roprachtice
Dopravně zatížený úsek Bořkov – Semily, přístup od Lomnice n. P. Průtah městem Semily vykazuje řadu závad.

Silnice II/290 Frýdlant – Hejnice – Desná, peáž I/10, Kořenov – Vysoké n. J. – Nová Ves
Významnější úsek Frýdlant – Bílý Potok vzhledem k zajištění dopravní přístupnosti sídelních útvarů na S úbočí Jizerských hor. Pravidelné omezení průjezdu v zimním období okolo vodárenské nádrže Souš s jejím OP.

Silnice II/291 Frýdlant – Nové Město p. S. – Polsko
Připojuje V části Frýdlantského výběžku na silnici I/13, propojení do Polska.

Silnice II/292 Železný Brod – Semily – Horní Sytová
Významné spojení Železného Brodu a Semil a napojení Semil na I/14.

Silnice II/293 Horka u Staré Paky – Studenec – Jilemnice
Krátký úsek na JV území LK, vysoké dopravní zatížení, přístup měst Jilemnice a Vrchlabí ze silnice I/16.

Silnice II/295 Studenec – Vrchlabí
Krátký úsek na JV území LK, přístupová komunikace k Vrchlabí a Špindlerovu Mlýnu.

Silnice II/592 Osečná – Křižany – Chrastava – Mníšek
Dopravní vazby ve směru Chrastava – Frýdlant. Nevyhovující průtah obcí Kryštofovo Údolí.

Silnice II/610 Mnichovo Hradiště (mimo LK) – Turnov
Krátký úsek Turnov – Příšovice na J území LK. Paralelní trasa s dálnicí D10.

12.1.1.5 DOSTUPNOST SILNIČNÍ DOPRAVY

Dostupnost silniční dopravy podle napojení na silniční síť je orientačně vizualizována na následujícím obrázku, kde jsou obce rozděleny do následujících kategorií: obce napojené dálnicí (s ohledem na MÚK), obce napojené silnicí pro motorová vozidla, obce napojené silnicí I. třídy, obce napojené silnicí II. třídy a obce napojené silnicí III. třídy. Na úrovni ÚAP obcí je možné tuto kategorizaci zásadně upřesnit použitím menších územních jednotek (např. katastrálních území) nebo řešením dostupnosti jednotlivých sídel či zastavěných území.

Z pohledu napojení na silniční síť se jeví jako méně napojené obce v okrese Semily, obce v okolí Ralska a Mimoňska či východní Frýdlantsko. Jako zásadní nedostatek je možno hodnotit skutečnost, že žádná obec v ORP Semily není napojena dálnicí či silnicí I. třídy. Důležité je dostatečné napojení měst, které jsou většinou centry osídlení a mají svůj spádový obvod. Z větších měst nenapojených dálnicí či silnicí I. třídy je možné uvést např. Semily, Lomnici nad Popelkou, Mimoň, Stráž pod Ralskem či Český Dub.

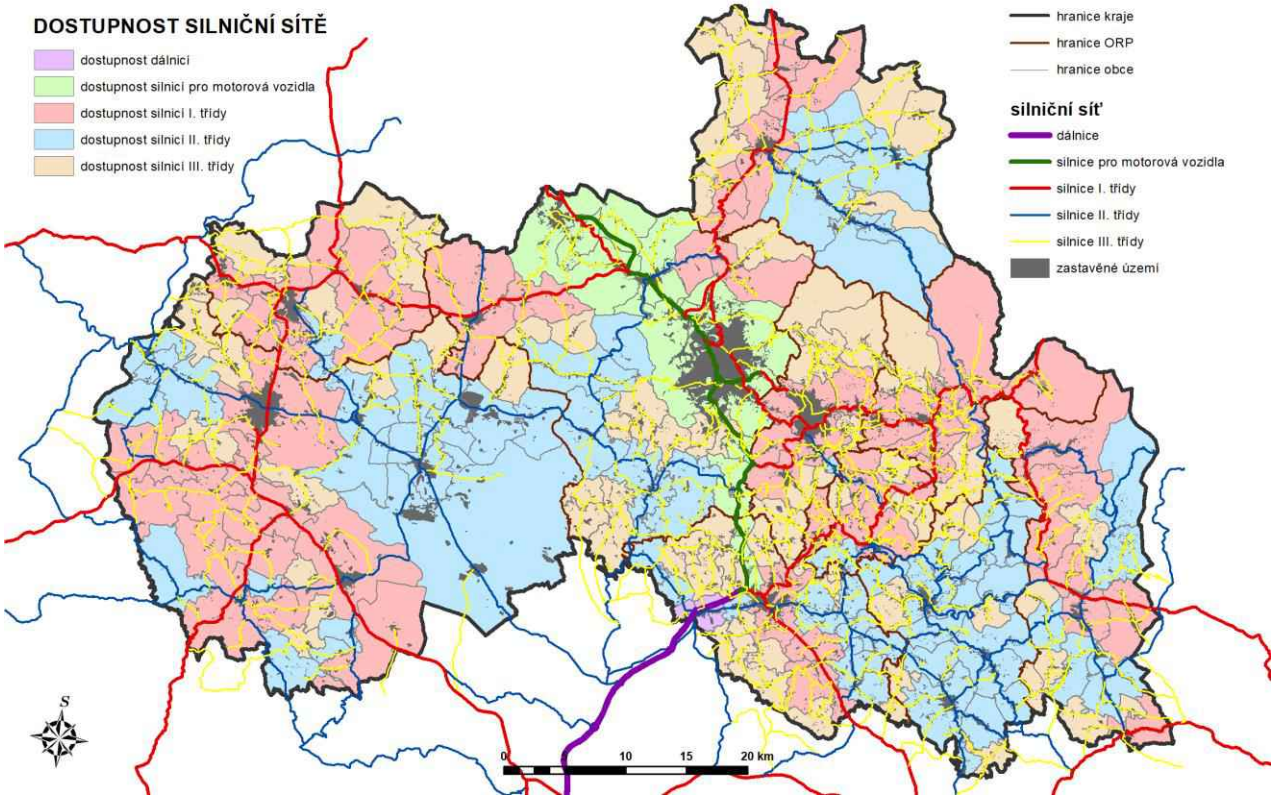

Obr. 76 Dostupnost silniční sítě v obcích
Zdroj: GIS ÚP LK, UAPO_093a

Pro identifikaci nedostatečně napojených oblastí je však možné zvolit i jiné sofistikovanější přístupy. Možné je např. řešit dojezdové doby z obce do vyššího centra osídlení např. do ORP nebo krajského města nebo lze řešit dojezdové doby na dálniční síť, které jsou důležité z pohledu lokalizace průmyslu. Dojezdové doby zviditelní oblasti, které jsou sice formálně napojeny silnicemi I. třídy, ale tyto silnice neodpovídají dnešním požadavkům na efektivní dopravu silnicemi I. třídy a mají řadu dopravních závad (např. velké úseky vedoucí zastavěným či dokonce obytným územím obcí, nedostatečná kapacita, malé poloměry oblouků, komplikovaná údržba v zimě), které dopravu reálně velmi zpomalují a napojené oblasti velmi znevýhodňují. Typickým příkladem takovéto teritoriální diskriminace je Frýdlantsko nebo Tanvaldsko.

DRÁŽNÍ DOPRAVA

CELKOVÉ VYHODNOCENÍ ŽELEZNIČNÍ SÍTĚ (JEV UAPO_094A)

V rámci území LK je provozována poměrně hustá a stabilní železniční síť (viz obr. 83). Železniční tratě v LK jsou však zastaralé a neodpovídají současným dopravním nárokům. Železniční dráhy jsou podle účelu a technických podmínek členěny do kategorií – celostátní, regionální, místní, vlečka, zkušební a speciální. V kraji je 9 celostátních a 9 regionálních tratí (viz tab. 42 a 43).

Základním železničním problémem LK je skutečnost, že Liberec je jediné město v ČR se 100 000 obyvateli, které neleží nebo se nenachází v těsné blízkosti hlavních železničních koridorů, a jediné krajské město bez přímého železničního spojení s Prahou. Na hlavní síť je Liberec napojen pouze jednokolejnou neelektrifikovanou tratí v úseku Liberec – Turnov, odkud je možné napojení na Prahu a Pardubice. Zdlouhavou jízdu vlaků mezi Libercem a Prahou navíc komplikuje nutná úvrať v Turnově.

Do sítí tratí pro mezinárodní kombinovanou dopravu (tratě AGTC) náleží v LK část tratě Praha – Liberec – Černousy – hranice ČR. Velkou příležitostí pro rozvoj železniční sítě v LK je nedávné zařazení železnice Praha – Liberec – Zhořelec (PL/SRN) do globální sítě TEN-T.

Nejvýznamnější železniční spojení v rámci LK:

1) Praha – Turnov: vazba na I. železniční koridor, zařazení do sítě tratí TEN-T
2) Turnov – Liberec – Frýdlant – státní hranice – Zawidów: zařazení do sítě tratí TEN-T
3) Liberec – Hrádek n. N. – státní hranice – Zittau: osobní doprava
4) Liberec – Turnov – Jaroměř – Hradec Králové: osobní doprava

Železniční dopravní síť je na tematickém výkresu **A3 Silniční, železniční a letecká doprava**.

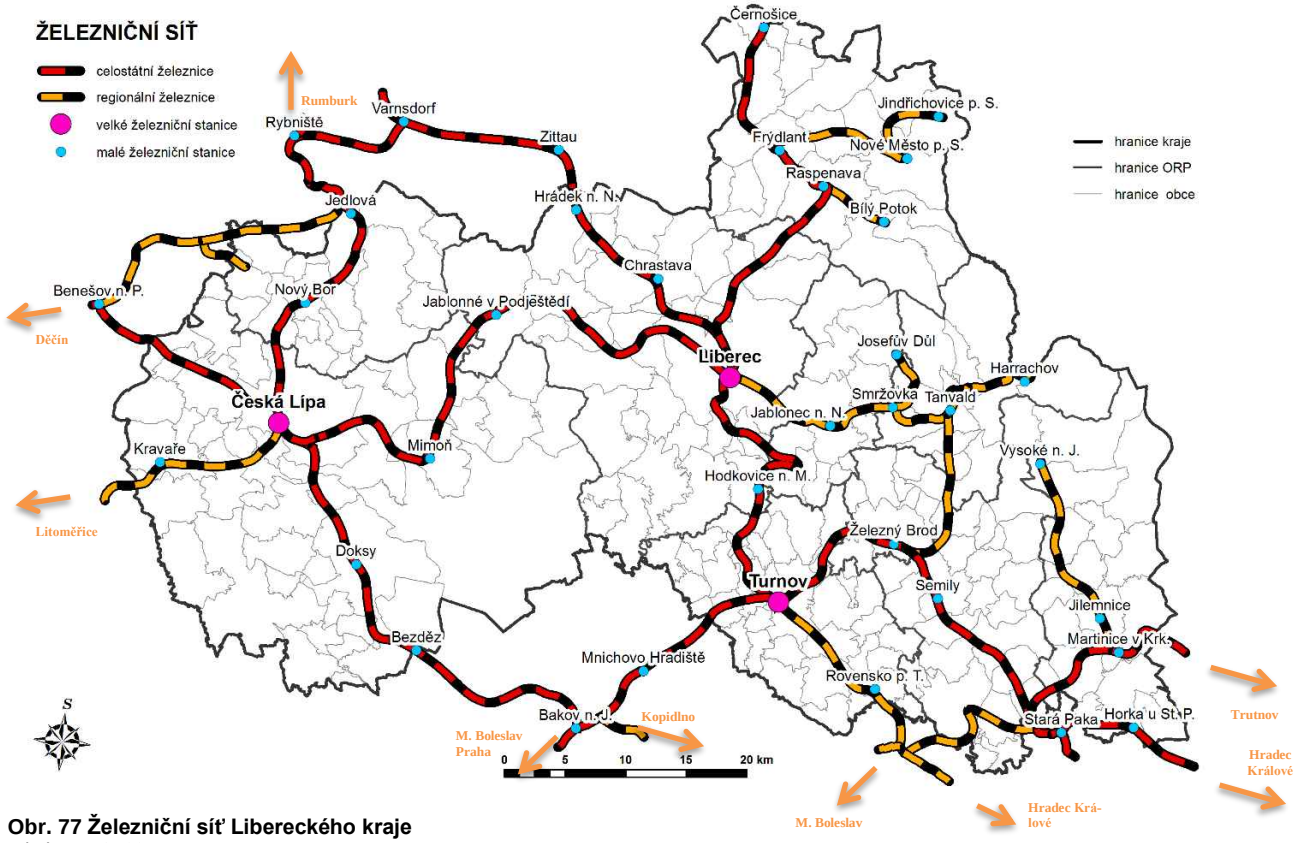

Obr. 77 Železniční síť Libereckého kraje
Zdroj: UAPO_094a

12.1.1.6 DRÁHY CELOSTÁTNÍ (JEV UAPO_094A)

Celostátní dráha je kategorie železniční dráhy, která slouží mezinárodní a celostátní veřejné železniční dopravě.

Tab. 42 Přehled celostátních železničních tratí zasahujících do LK.

číslo trati od ČD	název trati
030	Jaroměř – Stará Paka – Železný Brod – Turnov – Liberec
037	Liberec – Jindřichovice pod Smrkem, Frýdlant v Čechách – Černousy
040	Chlumec n. Cidlinou – Ostroměř – Stará Paka – Kunčice n. L. – Trutnov
070	Praha – Neratovice – Všetaty – Mladá Boleslav – Turnov
080	Bakov n. J. – Česká Lípa hl. n. – Jedlová
081	Děčín – Benešov nad Ploučnicí – Rumburk
086	Liberec – Česká Lípa – Benešov nad Ploučnicí
089	Rybniště – Varnsdorf – Zittau – Hrádek n. N. – Liberec

Zdroj: GIS ÚP LK z dat SŽDC a ČD

030 Jaroměř – Stará Paka – Železný Brod – Turnov – Liberec

Limitujícím prvkem jsou oblouky o malých poloměrech a nevhodné sklonové poměry trati. Traťové rychlosti se pohybují mezi 60–80 km/h s dalším poklesem rychlosti ve stoupání. Délku trasy prodlužuje cca 7 km dlouhá smyčka mezi stanicemi Jeřmanice, Rychnov u Jablonce n. N. a Hodkovice n. M.

037 Liberec – Jindřichovice pod Smrkem, Frýdlant v Čechách – Černousy

Bez úseku bývalé regionální trati 039 Frýdlant v Čechách – Jindřichovice pod Smrkem je součástí mezinárodní trasy Praha – Zhořelec v TEN-T a AGTC s předpokladem zvýšení rychlosti a úprav na zlepšení prostorové průchodnosti (velké kontejnery).

040 Chlumec nad Cidlinou – Ostroměř – Stará Paka – Kunčice nad Labem – Trutnov

Úsek Stará Paka – Trutnov řeší vztahy směrem do V části Krkonoš.

070 Praha – Neratovice – Všetaty – Mladá Boleslav – Turnov
Nejvýznamnější spojení na hlavní železniční síť a Prahu. Součástí mezinárodní trasy Praha – Zgorzelec podle dohody AGTC a globální sítě TEN-T.

080 Bakov n. J. – Česká Lípa hl. n. – Jedlová
Propojuje železniční tratě 081 Děčín – Rumburk, Benešov n. P. – Česká Lípa a 070 Praha – Turnov.

081 Děčín – Benešov nad Ploučnicí – Rumburk
Významné nadregionální spojení na I. železniční koridor v Děčíně a ve vazbě na železniční trať 086 vzájemně zpřístupňuje centra LK a ÚSK.

086 Liberec – Česká Lípa – Benešov nad Ploučnicí
Rozhodující železniční propojení Liberce jako centra LK s okresním městem Česká Lípa a Z částí LK. Úsek Jablonné v P. – Liberec je problematický a obsahuje řadu rychlostních omezení, které nesplňují požadavky pro rychlíkové spoje.

089 Rybniště – Varnsdorf – Zittau – Hrádek n. N. – Liberec
Propojuje S části LK a ÚSK přes Polsko a SRN. V německém Zittau zprostředkovává vazby na regionální tratě německých drah.

12.1.1.7 DRÁHY REGIONÁLNÍ (JEV UAPO_994)

Regionální dráha je kategorie železniční dráhy, která je regionálního nebo místního významu, slouží veřejné železniční dopravě a je zaústěná do celostátní či jiné regionální dráhy.

Tab. 43 Přehled regionálních železničních tratí zasahujících území LK

číslo trati od ČD	název trati
034	Smržovka – Josefův Důl
035	Železný Brod – Tanvald
036	Liberec – Jablonec n. N. – Tanvald – Harrachov – Szklarska Poreba Górna
038	Raspenava – Bílý Potok p. S.
041	Hradec Králové – Ostroměř – Jičín – Libuň – Turnov
042	Martinice v Krkonoších – Rokytnice n. J.
064	Mladá Boleslav – Dolní Bousov – Libuň – Stará Paka
081	Děčín hl. n. - (Benešov n. Ploučnicí – Česká Lípa) – Rumburk (regionální trať jen úsek Benešov nad Ploučnicí – Jedlová)
087	Lovosice – Litoměřice horní nádraží – Česká Lípa
901	Česká Kamenice – Kamenický Šenov

Zdroj: GIS ÚP LK z dat SŽDC a ČD

034 Smržovka – Josefův Důl
Krátká dráha v Jizerských horách napojující Josefův Důl na regionální dráhu 036 Liberec – Tanvald – Harrachov.

035 Železný Brod – Tanvald
Podél toku Kamenice propojuje regionální dráhu 036 Liberec – Tanvald – Harrachov a celostátní dráhu 030 (Hradec Králové –) Jaroměř – Liberec.

036 Liberec – Jablonec n. N. – Tanvald – Harrachov – Szklarska Poreba Górna
Významná regionální dráha, která propojuje Liberecko-Jabloneckou sídelní aglomeraci a vede přes Tanvald, Kořenov a Harrachov do Polska. V Liberci se tato regionální trať napojuje na významné celostátní trati 030, 037, 086 a 089 včetně koridoru AGTC a sítě TEN-T. Náročný horský úsek tratě Tanvald – Harrachov je díky unikátnímu ozubnicovému řešení vyhlášen národní technickou památkou. V úseku Liberec – Tanvald proběhla zásadní revitalizace.

038 Raspenava – Bílý Potok p. S.
Krátká dráha napojující Hejnice a Bílý Potok na koridor AGTC a celostátní dráhu 037.

041 Hradec Králové – Ostroměř – Jičín – Libuň – Turnov
Umožňuje propojení LK na I. železniční koridor do úseku Praha – Česká Třebová.

042 Martinice v Krkonoších – Rokytnice n. J.
Přivádí dopravu z celostátní dráhy 040 na S přes Jilemnici do Podkrkonoší. Z hlediska osobní dopravy je umístění železniční stanice Rokytnice n. J. nevhodné, protože leží zcela mimo centrum města.

064 Mladá Boleslav – Dolní Bousov – Libuň – Stará Paka
Krátký úsek mezi Starou Pakou a Libuní, zasahující do LK, funguje jako propojení celostátních tratí 041 s 030 a 040.

087 Lovosice – Litoměřice horní nádraží – Česká Lípa
Tato trať směřuje ZJZ směrem od České Lípy a napojuje JZ území LK na celostátní tratě 080, 081 a 086.

901 Česká Kamenice – Kamenický Šenov
Pro účely CR by bylo dobré prodloužit trasu na Prácheň, atraktivního a nástupního místa na Lužickou magistrálu.

12.1.1.8 OSTATNÍ DRÁŽNÍ DOPRAVA

Tramvajová doprava nadmístního významu je provozována pouze mezi Libercem a Jabloncem n. N. jako alternativa autobusového a železničního spojení v rámci Liberecko-Jablonecké aglomerace. Tramvajová doprava místního významu je provozována v krajském městě Liberec.

V LK je provozováno několik lanových drah pro účely cestovního ruchu. Lze uvést např. lanovou dráhu na Ještěd, jejíž provoz je od nehody 2021 přerušen. Nejvíce lanových drah je lokalizováno v Krkonoších.

12.1.1.9 DOSTUPNOST DRÁŽNÍ DOPRAVY

Z hlediska dostupnosti železniční dopravy v obcích byly obce na následujícím obrázku rozděleny na obce s dostupnou železniční dopravou (s železniční stanicí či železniční zastávkou) a na obce bez dostupné železniční dopravy. Diskutabilní je zařazení obcí, které mají železniční zastávku zcela mimo zastavěné území (např. Rokytnice nad Jizerou, Zahrádky) nebo dokonce na území jiné obce (např. Bílý Potok). Dále je třeba posoudit, kam zařadit Kamenický Šenov, kde je železnice významně redukována např. na 1 vlakový spoj denně. Z pohledu veřejné dopravy by bylo vhodné řešit otázku četnosti vlakových spojů zastavujících v daných železničních zastávkách nebo otázku dojezdové doby do vyšších center osídlení např. do krajského města či Prahy. Na úrovni ÚAP obcí je možné řešit místo dostupnosti obcí dostupnost sídel nebo jednotlivých zastavěných území.

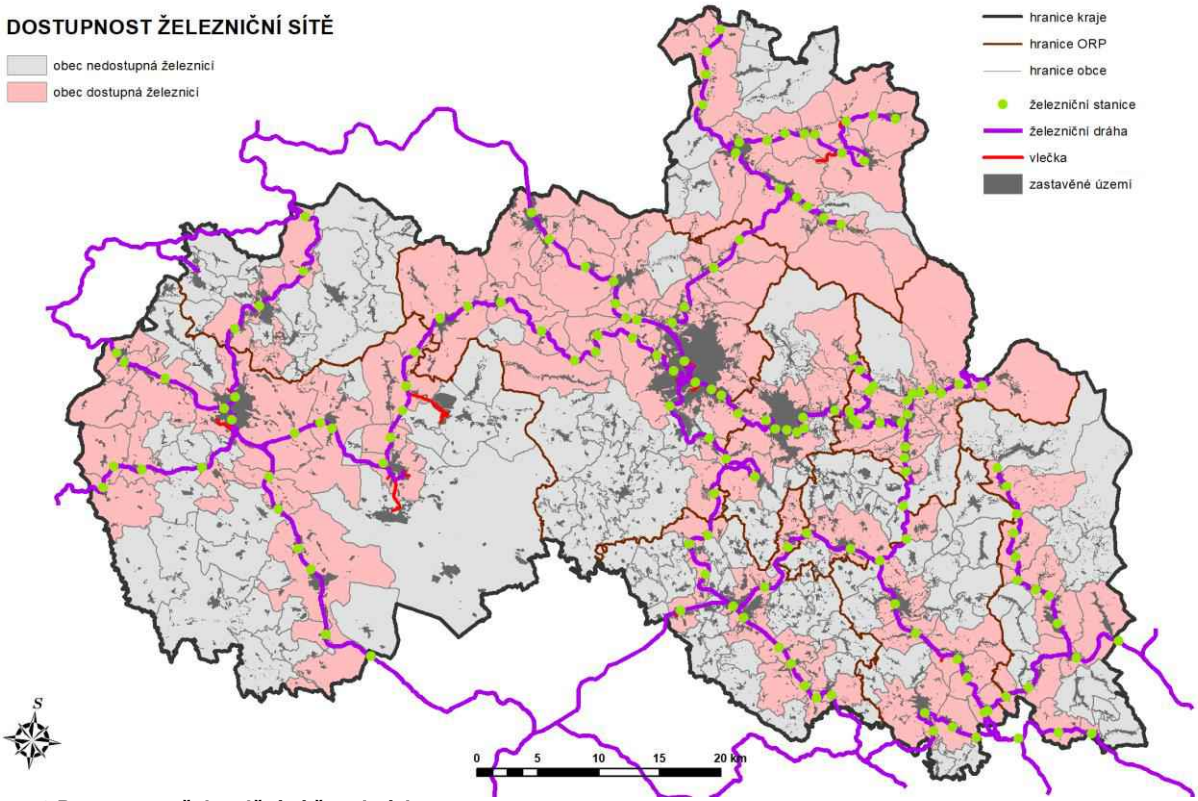

Obr. 78 Dostupnost železniční sítě v obcích
Zdroj: GIS ÚP LK, UAPO_094a

Z obrázku je zřejmé, že dostupnost železniční dopravy je z územního pohledu relativně rovnoměrně rozprostřena. V některých menších oblastech kraje bez významných center osídlení však dostupná není. Jedná se např. o jihozápadní Českolipsko, Ralsko a Podještědí, Cvikovsko, prostor mezi Turnovem a Semily, východní Jilemnicko apod.

LETECKÁ DOPRAVA

Letecká doprava nemá v LK významnou úlohu. LK je obsluhován hlavně velkými letišti s veřejným mezinárodním provozem **v Praze – Ruzyni** nebo **Drážďanech** mimo území LK. V LK leží pouze menší letiště (viz dále). V Koncepci letecké dopravy (ČR) pro období 2015–2020 je pro region Liberec navržena obsluha typu 3 **letištěm Liberec** (viz záměry).

LETIŠTĚ VČETNĚ OP (JEV UAPO_102A)

Na území LK jsou v současné době situována tři letiště s travnatou vzletovou a přistávací dráhou pro letadla do 5 700 kg v kategorii VFR – den. Ostatních pět letištních ploch (Český Dub, Druzcov, Hradčany – Ralsko, Lomnice n. P. a Ramš) je využíváno pouze v kategorii sportovních létajících zařízení.

Letiště Liberec – LKLB
Vzdálenost 2,5 km z centra města, dobrá dostupnost s vazbami na komunikační síť města, provoz letecké záchranné služby. Statut: civilní neveřejné mezinárodní letiště s vnější hranicí, provoz: VFR – den, cca 9 000 pohybů ročně.

Letiště Česká Lípa (Česká Lípa – Lada) – LKCE
Vzdálenost 2 km od S části města, 1 km od silnice I/9. Statut: civilní veřejné vnitrostátní letiště, provoz: VFR – den, cca 6 000 pohybů ročně.

Letiště Hodkovice n. M. – LKHD
Vzdálenost 2,5 km z centra města, špatná dopravní přístupnost, omezené doprovodné služby, především pro sportovní a výcvikové účely. Statut: civilní veřejné vnitrostátní letiště, provoz: VFR – den, cca 9 000 pohybů ročně.

Letiště Hoškovice Mnichovo Hradiště
Leží mimo LK, ale OP zasahuje do LK; nedaleko dálnice D10.

Letiště Vrchlabí
Leží mimo LK, ale OP zasahuje do LK.

LETECKÁ STAVBA VČETNĚ OP (JEV UAPO_102A)

Leteckou stavbou je stavba letiště a stavba v prostoru letiště nebo stavba sloužící k zajištění letového provozu umístěná mimo prostor letiště. Mimo letišť se v LK nalézá pouze jedna významná letecká stavba. V Dětřichově (ORP FRÝ) je všesměrový radiový maják, měřič vzdálenosti a identifikace. Další stavby – primární radary – se nalézají na Práchni v Kamenickém Šenově (ORP NB) a na Ještědu v Liberci. Všechny tyto letecké stavby mají i příslušná OP.

VODNÍ DOPRAVA

VODNÍ CESTA (JEV UAPO_104)

Na území LK se žádná sledovaná vodní cesta nevyskytuje. Vodní doprava je provozována pouze pro účely cestovního ruchu na Máchově jezeře.

HRANIČNÍ DOPRAVA

V rámci mezinárodních dohod má ČR bilaterálně dohodnuty konkrétní hraniční přechody s určitým režimem. Po vstupu ČR do tzv. Schengenského prostoru v 2007 tyto hraniční přechody přestaly plnit svoji funkci. Dohodnuté hraniční přechody však i nadále zůstávají v platnosti a v případě potřeby (např. nedávná opatření v souvislosti s onemocněním COVID-19) mohou být využity. Pro místa dopravních přechodů státních hranic je využitelný termín přeshraniční spojení.

HRANIČNÍ PŘECHODY (JEV UAPO_105)

Klíčovým zdrojem informací pro hraniční přechody je Sdělení Ministerstva vnitra MV 373/2008 Sb., o vyhlášení seznamu hraničních přechodů a rozsahu jejich provozu v případě dočasného znovuzavedení ochrany vnitřních hranic. Přehled hraničních přechodů je v tab. 46.

Tab. 44 Státní hraniční přechody Libereckého kraje

Název	Země	Druh	Spojení
Hrádek n. N. – Zittau/Žitava	SRN	železniční	089
Frýdlant v Čechách – Zawidów	Polsko	železniční	037
Harrachov – Jakuszyce*	Polsko	železniční	036
Habartice – Zawidów	Polsko	silniční	I/13
Harrachov – Jakuszyce	Polsko	silniční	I/10 (E65)
Hrádek n. N. – Porajów	Polsko	silniční	I/35
Kunratice – Bogatynia	Polsko	silniční	III/03511
Nové Město pod Smrkem – Czerniawa Zdrój	Polsko	silniční	II/291
Srbská – Miloszów	Polsko	silniční	III/2918
Hrádek n. N. – Kopaczöw*	Polsko	silniční	I/35

Zdroj: Sdělení MV 373/2008 Sb., * Hraniční přechody na území LK (6/2007) byly v návrhu.
Poznámka: jsou zde uvedeny pouze železniční a silniční spojení, turistické a říční jsou pod podrobností ÚAPK.

BEZMOTOROVÁ DOPRAVA

Bezmotorová doprava zahrnuje cyklistickou dopravu, dopravu s využitím zvířat, dopravu vodáků, běžecké lyžování a dopravu pěší. V územním plánování jsou sledovány zejména cyklistická infrastruktura a trasy pro pěší turistiku. Bezmotorová doprava je v rámci ÚAP LK zpracována v tématu doprava, ale je také nedílnou součástí problematiky CR. Doprava s využitím zvířat (např. hipodoprava) je vzhledem k lokálnímu významu předmětem ÚAPO.

12.1.1.10 MULTIFUNKČNÍ TURISTICKÉ KORIDORY (JEV UAPK_041)

Multifunkční turistické koridory (MTK) jsou schematická ideová spojení mezi centry cestovního ruchu, v jejichž rámci jsou vyhledávány trasy pro vhodné druhy (módy) bezmotorové dopravy. Zahrnují tedy pěší, cyklistické, lyžařské, popř. vodní spojení. Snahou MTK je integrovat dopravní sítě bezmotorové dopravy.

V rámci realizace koridorů bude využito stávajících turistických stezek a místních komunikací, které budou dle stávajícího technického stavu opraveny a rozšířeny. Nově budou budovány pouze nezbytně nutné spojovací a problematické úseky na základě vyhledávacích studií a zpracované stavebně technické dokumentace.

Některé MTK nebo jejich části jsou již zrealizovány. Realizací se rozumí vyhledání tras jednotlivých typů dopravy, jejich vyznačení v terénu a případná výstavba příslušné či doprovodné infrastruktury. Záměry jednotlivých MTK jsou popsány v záměrech. Jako stav lze na území LK brát zejména kompletní česko-saskou a česko-polskou část MTK Nová Hřebenovka, která směřuje z Jizerky přes Polsko a po hranicích ČR/PL na Sněžku a dále až na Praděd.

12.1.1.11 CYKLISTICKÁ DOPRAVA

CYKLOSTEZKA, CYKLOTRASA (JEV UAPO_106)

Pro potřeby správy cyklodopravy v LK byly vydefinovány následující pojmy:

- Cyklostezka – účelově vybudovaná zpevněná stezka určená pro cyklodopravu a vyznačená v terénu příslušnou dopravní značkou
- Cyklotrasa – úsek silnice, komunikace a cesty využívaný pro cyklodopravu a značený v terénu
- Cyklokoridory – územní průmět zahrnující jednu či více cyklotras (v rámci jednoho cyklokoridoru může probíhat několik cyklotras – peáž).

Toto pojetí však není všemi využíváno, a proto se např. u některých cyklokoridorů používá označení cyklotrasa. Evropská dálková cyklotrasa je hierarchicky výše než regionální cyklokoridor.

EVROPSKÉ DÁLKOVÉ CYKLOTRASY

Evropská síť dálkových tras **EuroVelo**, která je projektem Evropské cyklistické federace (ECF), rozvíjí 14 transevropských cyklotras. Tyto **evropské dálkové cyklotrasy** vedou mimo LK.

DÁLKOVÉ CYKLOTRASY

Hierarchicky nižší jsou republikové **dálkové cyklotrasy** sledované na republikové úrovni v dokumentu **Národní strategie rozvoje cyklistické dopravy v ČR pro léta 2013–2020** (CDV 2013). Jedná se buď o mezinárodní trasy, procházející alespoň dvěma státy a mající délku alespoň 100 km, anebo vnitrostátní cyklotrasy, které mají délku alespoň 150 km. Cílem je přivádět turisty ze zahraničí. Spojují vzdálené cíle, plní rekreační funkci, propojují turisticky atraktivní cíle na trase. Do této kategorie patří v LK následující dálkové cyklotrasy, které tvoří hierarchicky nejvyšší části kostry cyklodopravy v LK definované ve Strategii rozvoje cyklodopravy v LK pro období 2021+:

Trasa č. 14: Česká koruna – Žitava – Jičín – Hradec Králové (s alternativami 14A a 14B)
LK prochází v trase Hrádek n. N. – Liberec – Sychrov – Turnov – Pleskotský mlýn – Jičín (již v KHK). Výhledově by měla být trasa č. 14 přeložena do trasy č. 14B, kde je třeba dořešit úsek Paceřice – Turnov.

Trasa č. 15: viz níže popis Zelená cyklomagistrála Ploučnice

Trasa č. 17: viz níže popis Greenway Jizera

Trasa č. 20: viz níže Cyklotrasa Odra Nisa

Trasa č. 21: Chrastava – Hřensko
LK prochází v trase Chrastava – Andělská Hora, elektrárna – Kryštofovo Údolí – Křižanské sedlo – Jablonné v P. – Kytlice – Česká Kamenice (již v ÚSK).

Trasa č. 22 Jizersko-krkonošská magistrála: Chrastava – Náchod
LK prochází v trase Chrastava – Oldřichov v Hájích – Smědava – Jizerka – Horní Polubný – Kořenov – Rokytnice n. J. – Jilemnice (křižovatka Hrabačov) – Horní Branná

Trasa č. 25 MODO: (Chemnitz -) Most – Doksy (– Hrádek n. N.)
LK prochází v trase Hrádek n. N. – Křižany – Osečná – Kuřívody – Ralsko – Doksy – Dubá – hranice LK. Nedořešeným je úsek Doksy – hranice kraje, kde schází propojení Dubé na Sukorady v ÚSK.

Obr. 79 Návrh sítě dálkových cyklotras ČR dle CDV 2013
Zdroj: Národní strategie rozvoje cyklistické dopravy ČR pro léta 2013–2020, (zpracovalo Centrum dopravního výzkumu, schválila Vláda ČR)

TEMATICKÉ CYKLOKORIDORY

Tematické cyklokoridory mají nějaké marketingové označení – téma, na základě kterého jsou LK propagovány a realizovány jako projekty. Tematické cyklokoridory jsou napojeny na systém cyklotras v sousedních státech a krajích. Některé republikové dálkové cyklotrasy jsou zároveň i tematickými cyklokoridory (viz výše). Tematické cyklokoridory a republikové dálkové trasy vytvářejí základní kostru cyklodopravy v LK. Mezi tematické cyklokoridory v LK patří:

Cyklotrasa Odra Nisa – č. 20

Jedná se o základní prvek kostry cyklodopravy v LK. Projektově se začala připravovat v roce 2011. Propojuje obce a města, v nichž žije cca 40 % obyvatelstva LK a prochází v trase hranice kraje – Hrádek n. N. – Chrastava – Machnín – Liberec – Vratislavice n. N. – Proseč n. N. – Jablonec n. N. – Nová Ves n. N. (pramen Nisy).

Greenway Jizera – č. 17

Podél toku Jizery = pramen Jizery – Kořenov – Paseky n. J. – Jablonec n. J. – Semily – Železný Brod – Malá Skála – Turnov – Svijany – hranice kraje – Mnichovo Hradiště – Čelákovice – napojení na Labskou cyklotrasu č. KČT 2 u soutoku Jizery s Labem.

Zelená cyklomagistrála Ploučnice – č. 15

Podél Ploučnice = pramen Ploučnice – Stráž p. R. – Mimoň – Česká Lípa – Stružnice – Horní Police – napojení na Labskou cyklotrasu č. KČT 2. Po dostavbě bude možné se dostat na kole z Děčína až do Osečné k prameni Ploučnice.

Cyklostezka svaté Zdislavy – č. 3105

Využití neprovozovaného drážního tělesa – Arnultovice u Nového Boru – Svor – Cvikov – Kunratice u Cv. – Jablonné v P. – Lvová – Rynoltice – Jítrava – Bílý Kostel n. N. Cílem je odvedení cyklodopravy ze silnice I/13 a propojení další tematických cyklokoridorů v podhůří Lužických hor.

Cyklostezka Varhany – č. KČT 3054, 3056 a bez značení

Zrealizována po zrušené trati Česká Lípa – Česká Kamenice v úseku Střelnice Česká Lípa – Kamenický Šenov, neznačený úsek číslem KČT je mezi Manušicemi a Volfarticemi

Hřebenovka

Hřebenovka je cyklistická část česko-saského úseku MTK Nová hřebenovka, spojující vrcholové partie Jizerských, Lužických a Žitavských hor, Černostudniční i Ještědsko-kozákovský hřbet. Cyklotrasa vede ve dvou větvích – severní a jižní. Obě začínají v osadě Jizerka. S větev dále pokračuje na Smědavu, Hřebínek, Oldřichov v Hájích, Mníšek do Chrastavy a Hrádku n. N., kde na hraničním přechodu Hartau přechází na německou stranu. Prochází kolem Olbersdorfského jezera a pak podél řeky Mandau přes Grosschönau a Herrenwalde na hraniční přechod v Dolním Podluží/Waltersdorfu. J větev vede od osady Jizerka dále přes Mariánskohorské boudy do Antonínova, Albrechtic v Jizerských horách a Smržovky. Dále pak stoupá na Černostudniční hřeben a pokračuje přes Ještědský hřeben do Rynoltic. Lužickými horami prochází přes Heřmanice, Mařenice, Horní a Dolní Světlou opět až na hranici s ÚSK v Nové Huti.

Cyklotrasa Cesta k sousedům

Cyklotrasa vedoucí Lužickými horami z Nového Boru přes hranice do Žitavských hor a do Oybina.

REGIONÁLNÍ CYKLOKORIDORY

Další kategorií kostry cyklodopravy v LK jsou cyklokoridory **regionálního významu**. Jejich cílem je propojení sídel a významných lokalit uvnitř LK a jejich napojení na síť dálkových cyklotras a tematických cyklokoridorů. Cyklokoridory regionálního významu plní obvykle funkci rekreační a dopravní. Jedná se o následující cyklokoridory

Trasa č. 211: Spreeweg v Německu – Berlín – Praha

LK prochází v trase Rožany – Kytlice – Kamenický Šenov – Horní Libchava – Holany – Dubá – Tubož – hranice kraje.

Trasa č. 241: Zittau – Ralsko – Praha

LK prochází v trase Petrovice – Janovice v P. – Stráž p. R. – Mimoň – bývalý vojenský výcvikový prostor Ralsko – Jabloneček – Mukařov.

Trasa č. 3055, 3045: Krompach – Velenice – Zákupy – Bělá pod Bezdězem

LK je trasa vedena v úsecích po cyklotrasách č. KČT 3055 a 3045.

Trasa č. 3016 „POHODOVÁ“: Ostritz – Smědava – napojení na trasu č. 22 a KR 3a

LK prochází v trase Andělka – Frýdlant – Hejnice – Smědava – dále do Harrachova.

Trasa č. 14, č. 3036, č. 3038 „ODRA – NISA“: Zittau – Hrádek n. N. - Stráž n. N. - Nová Ves n. N. (pramen Nisy) – horská varianta

LK prochází v trase Hrádek n. N. – Chrastava – Stráž n. N. – Liberec – Dlouhý Most – Rychnov u Jablonce n. N. – Nová Ves n. N. (pramen Nisy). Jedná se o provizorní koridor, jenž v některých úsecích nahrazuje dosud nezrealizované části cyklostezky Odra – Nisa v rámci trasy č. 20.

Trasa č. 3059, č. 3006 „KRAKONOŠOVA“: Karpatz – Zittau

LK prochází v trase Kunratice – Frýdlant – Raspenava – Hejnice – Lázně Libverda – Ludvíkov p. S. – Nové Město p. S. – hraniční přechod Swieradow Zdroj, popřípadě vedlejší větví z Frýdlantu přes Krásný Les – Dolní Řasnice – Horní Řasnice.

SEGREGOVANÉ CYKLOKORIDORY

Segregované cyklokoridory jsou bezpečné cyklokoridory pro využití kola jako dopravního prostředku. Mohou být přidružené k pozemní komunikaci i samostatné. Cílem je vybudování systému bezpečných komunikací, pokud možno v přímém směru a bez větších převýšení, které jsou určeny pro rychlou, pohodlnou a bezpečnou jízdu za prací, zaměstnáním a do škol.

Trasy ZÁPAD – VÝCHOD

Česká Kamenice – hranice ÚK/LK – Kamenický Šenov

Hranice ÚK/LK - Kravaře – Zahrádky

Hranice ÚK/LK - Dubá – Doksy

Česká Lípa – Zákupy - Mimoň

Nový Bor – Cvikov – Jablonné v Podještědí – Bílý Kostel nad Nisou (Cyklostezka Sv. Zdislavy)

Hranice PL/LK – Horní Řasnice – Nové Město pod Smrkem – hranice LK/PL

Hranice PL/LK – Heřmanice – Frýdlant – Jindřichovice pod Smrkem – hranice LK/PL

Osečná – Český Dub – Hodkovice nad Mohelkou – Rychnov u Jablonec nad Nisou – Tanvald – Kořenov – Harrachov

Turnov – Radostná pod Kozákovem – Lomnice nad Popelkou – Libštát – Jilemnice – Horní Branná – hranice LK/KHK

Semily – Košťálov – Bělá

Trasy SEVER – JIH

Hranice ÚK/LK – Nová Huť – Svor – Nový Bor – Česká Lípa – Zahrádky – Doksy – Mšeno – hranice LK/SK

Hranice SRN/LK - Petrovice – Jablonné v Podještědí – Mimoň – Ralsko – hranice LK/SK

Hranice PL/LK – Višňová - Frýdlant – Liberec - Hodkovice nad Mohelkou – Turnov – Karlovice – Ktová – hranice LK

Víchová nad Jizerou – Jilemnice – Horka u Staré Paky

Liberec – Bedřichov - Jablonec nad Nisou

Lázně Kundratice – Osečná Druzcov – Křižany – Žibřidice – Janovice - Petrovice – hranice ČR/SRN – Lückendorf

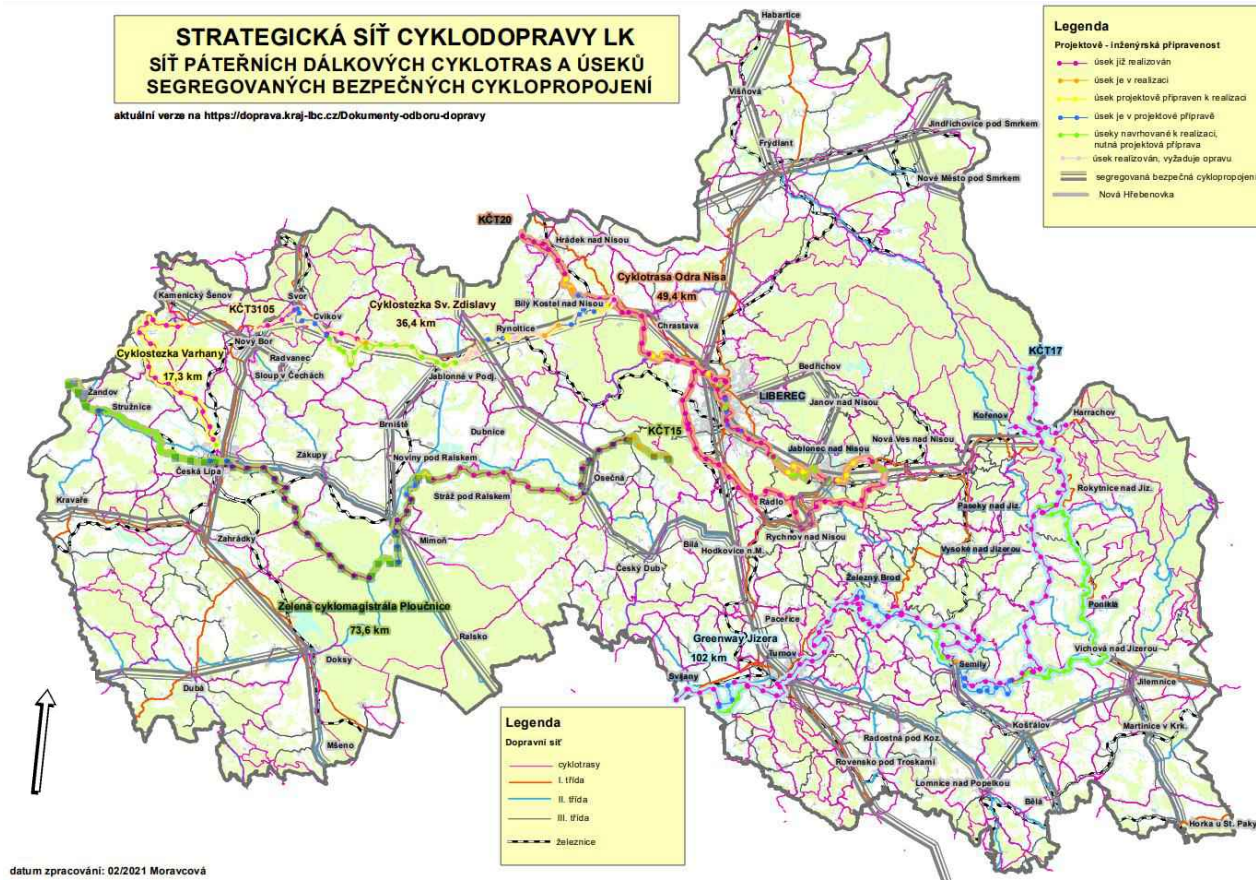

Obr. 80 Strategická síť cyklistické dopravy v LK
Zdroj: Strategie rozvoje cyklodopravy v LK pro období 2021+

12.1.1.12 PĚŠÍ DOPRAVA

TURISTICKÉ STEZKY (JEV UAPO 106)

Území LK je pokryto hustou sítí značených turistických cest v turisticky exponovaných oblastech. Stezky propojují sídelní centra se zajímavými místy a mají vazby na výchozí autobusové nebo vlakové zastávky. Turistické trasy a stezky jsou předmětem ÚAPO.

EVROPSKÉ DÁLKOVÉ TRASY (JEV UAPO 106)

Evropská turistická asociace (EWV) vytváří prakticky ve všech evropských zemích vzájemně propojené Evropské dálkové trasy. V současné době je vytvořeno 12 evropských dálkových tras. V LK se nachází trasy E3 a E10

E3 Istanbul – mys sv. Vincenta (Černé moře – Pyrenejský poloostrov)
Je vedena státy: Španělsko – Francie – Belgie – Lucembursko – Německo – Česko – Polsko – Slovensko – Maďarsko – Rumunsko – Bulharsko). Na území LK je vedena v trase: Harrachov – Kořenov – Bukovec – Smědava – Nová Louka – Bedřichov – Liberec – Ještěd – Jítrava – Horní Sedlo – Petrovice – Mařenice, vede atraktivními místy KRNAP a CHKO Jizerské a Lužické hory.

E10 Nuorgam – Tarifa (SV – JZ Evropy)
Je vedena státy: Německo – Česko – Rakousko – Itálie – Francie – Španělsko. Na území LK je vedena v trase: Nová Huť – Klíč – Nový Bor – Sloup v Č. – Česká Lípa – Zahrádky – Jestřebí – Doksy – Bezděz – Houska, vede turisticky zajímavým územím CHKO Lužické hory a CHKO Kokořínsko – Máchův kraj.

12.1.1.13 DOSTUPNOST SÍTÍ BEZMOTOROVÉ DOPRAVY

Pro účely obecného zhodnocení dostupnosti infrastruktury pro bezmotorovou dopravu v LK byl vytvořen následující obr., kde je znázorněna stávající infrastruktura pro cyklodopravu, pěší turismus a běžecké lyžování ve vazbě na velkoplošná zvláště chráněná území. Obrázek nepotvrdil předpoklad, že infrastruktura nemotorové dopravy se soustředí pouze na atraktivní území CHKO a KRNAP. Hustější sítě nemotorové dopravy lze identifikovat např. v severní části CHKO Český ráj, jižní části CHKO Jizerské hory nebo v okolí Ještědu. Naopak nižší hustota těchto sítí je v Ralsku (sítě se postupně rozvíjí), v centrálním Frýdlantsku nebo na jižním Jilemnicku.

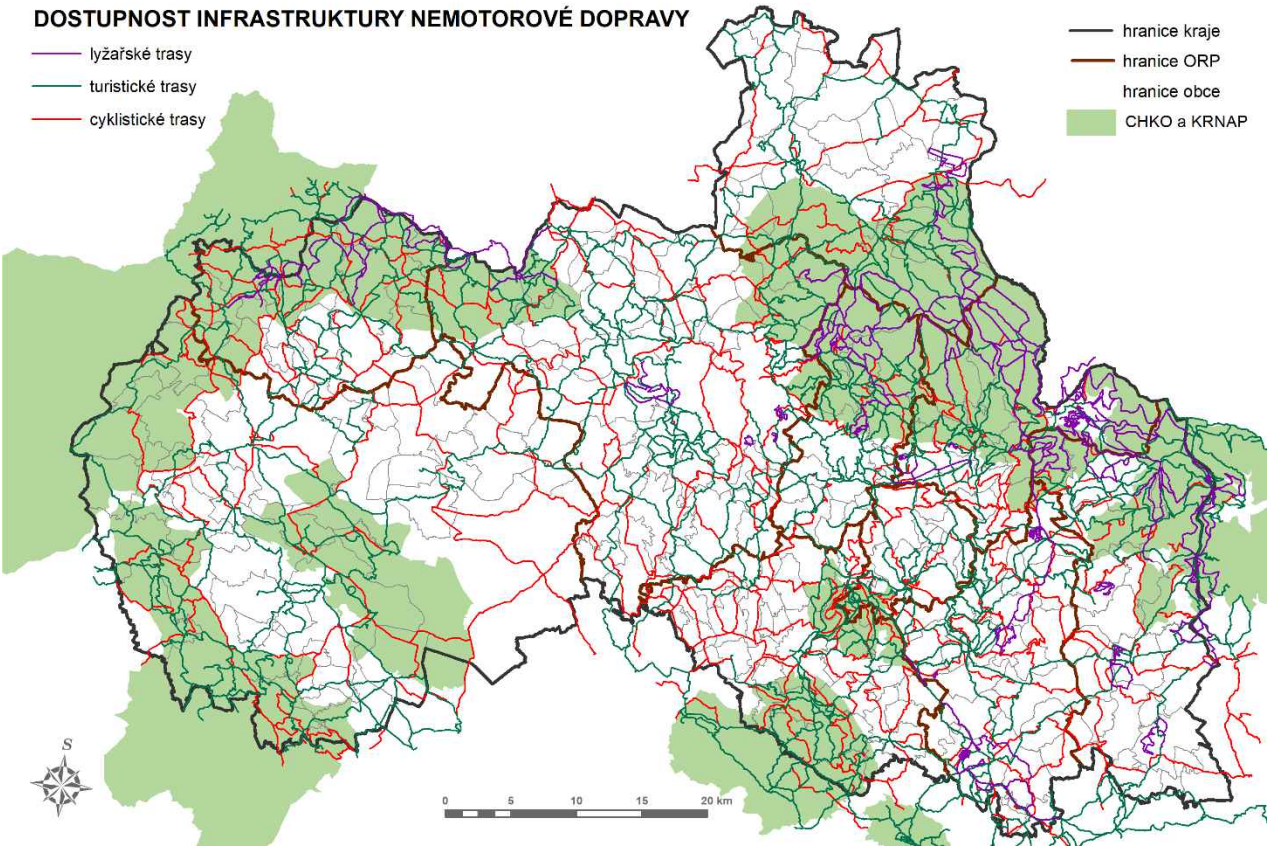

Obr. 81 Dostupnost infrastruktury nemotorové dopravy v LK
Zdroj: DS ÚAP LK, UAPO_106

12.2 TECHNICKÁ INFRASTRUKTURA

VODNÍ HOSPODÁŘSTVÍ

Vodní hospodářství řeší problematiku vody z technického hlediska. Jedná se tedy o výrobu a distribuci pitné vody pro zásobování obyvatelstva a odvádění a čištění odpadních vod.

12.2.1.1 ZÁSOBOVÁNÍ PITNOU VODOU

Klíčovým zdrojem informací pro zásobování pitnou vodou je aktualizovaný **Plán rozvoje vodovodů a kanalizací LK** 2020 **(PRVK)**. Z něho vyplývá, že v LK je zajištěno zásobování pitnou vodou nižší podíl obyvatel než v ostatních krajích. Místní vodní zdroje jsou v LK nerovnoměrně lokalizovány, ale pro zásobování vodou jsou v LK zcela dostačující. Zásobování pitnou vodou v LK je zajištěno z povrchových i podzemních zdrojů. Podle PRVK 2020 je 94,6 % trvale bydlících obyvatel v LK zásobených z veřejného vodovodu.

VODNÍ ZDROJE POVRCHOVÉ, PODZEMNÍ VODY VČETNĚ OP (JEV UAPO_044)

Území LK je bohaté na podzemní i povrchové vodní zdroje. I přestože jsou závislé na množství a vydatnosti srážek, mají dostatečnou a rovnoměrnou vydatnost. Poměr kapacity zdrojů pro veřejné zásobování pitnou vodou je cca 3:1 (povrchové ku podzemním zdrojům).

POVRCHOVÉ ZDROJE

Povrchové zdroje mají kolísavou jakost vody. Ta je závislá na průtocích a extrémních stavech. Z hlediska jakosti vody jsou ve výhodě velké vodárenské nádrže (např. Josefův Důl, který má díky svému objemu kvalitnější surovou vodu než Souš).

Povrchové zdroje jsou významné zejména pro území okresů Jablonec n. N. a Liberec. Jedná se o vodárenskou nádrž Josefův Důl (řeka Kamenice, ÚV Bedřichov) a Souš (řeka Černá Desná, ÚV Souš). Přímý odběr z vodních toků je ve Frýdlantském výběžku (řeky Bílá Desná, Řasnice a Smědá) a na S Semilska (řeka Jizerka).

PODZEMNÍ ZDROJE

Podzemní zdroje jsou významné pro většinu obcí v LK, ale rozhodující jsou zejména v okresech Česká Lípa a Semily.

Podzemní zdroje na Českolipsku chrání CHOPAV Severočeská křída. Na Liberecku jsou vodní zdroje zejména v J a JZ části a jsou vázány na propustné sedimenty Jizerského turonu. Na Semilsku se vyskytují podzemní zdroje celoplošně a jsou významné pro zásobování většiny obcí. Jsou vázány na Jizerský turon v Z a JZ části okresu. J a JV část náleží do podkrkonošské pánve, kde jsou zdroje nižších a středních vydatností. Severní část náleží krystaliniku Krkonoš a Jizerských hor, kde je četnější výskyt zdrojů s poměrně nízkou vydatností, zde jsou významnější v oblastech Benecka a Harrachova.

Menší zdrojové lokality jsou SZ a J od Chrastavy a také ve Frýdlantském výběžku vázané na písky (jsou však mělké a náchylné ke znečištění).

Tab. 45 Největší zdroje pitné vody v LK (PRVK 2020 z dat 2018)

Název zdroje	Lokalizace zdroje	Typ zdroje	Vyrobená voda (tis.m³/rok)
Souš	Desná	povrchový	4832
ÚV Bedřichov	Bedřichov	povrchový	4518
Zahrádky	Zahrádky	podzemní	2486
Dolánky	Hlavice	podzemní	2107
Libíč vrty	Český Dub	podzemní	2036
ÚV Bílý Potok	Bílý Potok	povrchový	582
ÚV Frýdlant	Frýdlant	podzemní	576

Zdroj: PRVK 2020 z dat 2018

VODÁRENSKÉ SYSTÉMY – VODOVODNÍ SÍTĚ (JEV UAPO_068)

Popis vodárenských systémů je převzat z PRVK 2020, který pracuje s pojmy místní vodovod, skupinový vodovod a oblastní vodovod. **Místní vodovod** je vodovod malého rozsahu, která zásobuje jednu, případně více obcí či jejich částí, ale z hlediska zásobení nemá zásadní význam. **Skupinový vodovod** je významný vodovod, která zásobuje větší počet měst či obcí, z jednoho či více zdrojů. **Oblastní vodovody** jsou velké nadregionální vodovody, které sdružují skupinové a místní vodovody provozované různými provozovateli. Oblastní vodovody vytváří vždy ucelený vodárenský systém.

Zásobování obyvatel pitnou vodou v LK je zajišťováno převážně dvěma rozsáhlými vodovody. Jedná se o oblastní vodovod Liberec – Jablonec n. N. a vodárenskou soustavu Česká Lípa – Nový Bor. Mimo těchto dvou významných oblastních vodovodů je v LK, hlavně na Semilsku a Frýdlantsku, řada větších či menších vodovodů.

Vodovody oblasti Frýdlantska jsou samostatným celkem, bez propojení na jiné systémy. Množství vody je vzhledem k výraznému poklesu spotřeb v posledních letech považováno prozatím za dostatečné, ale do budoucna panují obavy v souvislosti s předpokládanými vlivy těžby v polské dolu Turow.

OBLASTNÍ VODOVODY

Oblastní vodovod (OV) Liberec – Jablonec n. N.

Podstatná část LK je zásobena pitnou vodou z vodárenského systému OV Liberec – Jablonec n. N. Tento nejvýznamnější vodárenský systém se nalézá v LK na území ORP Liberec a ORP Jablonec n. N.

Klíčovými zdroji systému jsou:

a) povrchové zdroje:
   - vodárenská nádrž **Josefův Důl** (**ÚV Bedřichov** do Liberce přes vodojemy Orion a Jizerský)
   - vodárenská nádrž **Souš** (**ÚV Souš**, přes Tanvald do Jablonce n. N. s propojením do vodojemu Jeřmanice, kde se napojuje na vodovod vedoucí z ÚV Dolánky)

b) podzemní zdroje:
   - **Dolánky** (230 l/s) JZ od Liberce – do vodojemu Jeřmanice, dále do Liberce do vodojemu Orion, kde se napojuje na vodovod z ÚV Bedřichov, odtud dále přes Stráž n. N. do vodojemu Hrádek n. N.

Vodárenská soustava Česká Lípa – Nový Bor

Oblastním vodovodem Česká Lípa je zásobována rozsáhlá oblast v okrese Česká Lípa. Na systém je napojena Česká Lípa, Nový Bor a řada dalších menších obcí. Tento oblastní vodovod je rozdělen do 2 oblastí – oblast Česká Lípa a oblast Nový Bor.

Oblast Česká Lípa:

- zásobuje: Česká Lípa, Horní Libchava, Sosnová a Zahrádky
- zdroj: velmi vydatné podzemní zdroje v křídové oblasti na J od České Lípy (**ÚV Zahrádky** s kapacitou 400 l/s)

Oblast Nový Bor:

- zásobuje: Nový Bor, Polevsko, Okrouhlá, Skalice u ČL, Volfartice, Chotovice a Sloup v Č.
- z podzemních zdrojů

SKUPINOVÉ VODOVODY

Skupinové vodovody (SV) jsou významné regionální vodovody, které zásobují větší počet měst či obcí, z jednoho či více zdrojů. SV vytvářejí zpravidla samostatnou bilanční jednotku. Podrobnosti o sítích SV jsou v PRVK.

Skupinový vodovod (SV) Frýdlant – Bílý Potok
SV Frýdlant – Bílý Potok tvoří 2 samostatné vodovody.

- SV Frýdlant – ÚV Frýdlant se zdrojem 3 vrtaných studní v prameništích U Nemocnice a Bažantnice
- SV Bílý Potok – ÚV Bílý Potok se zdrojem Hájený potok a říčka Smědá

Ze studie zabývající se dopady plánovaného rozšíření těžby ložiska uhlí Turów na zásobování vodou na Frýdlantsku vyplynuly 2 modely dopadů (zatěžovací stavy). Při menších dopadech těžby bude ovlivněna západní část SV Bulovka a Dětřichov. V tomto případě se doporučuje napojit SV Bulovka a Dětřichov na ÚV Frýdlant (viz záměr V4 a V5). Při větších dopadech těžby s výpadkem více zdrojů vody vč. ÚV Frýdlant je nezbytné SV Frýdlant posílit dopravou vody z ÚV Bílý Potok (záměr přivaděče ÚV Bílý Potok – VDJ Supí vrch u Frýdlantu) a zejména přivedením upravené či surové vody z vodních nádrží Josefův Důl (záměr V1) nebo Souš.

Skupinový vodovod (SV) Turnov
SV Turnov využívá systém podzemních zdrojů (důležité vrty a ÚV v Nudvojovicích).

Skupinový vodovod (SV) Semily
SV Semily využívá povrchový zdroj Příkrý z toku Vošmenda (malý průtok v létě) a podzemního zdroje prameniště Jílovce.

Skupinový vodovod (SV) Jilemnice
SV Jilemnice využívá podzemní zdroje a odběr z řeky Jizery (důležitá ÚV Hrabačov).

Skupinový vodovod (SV) Doksy – Tachov
SV Doksy – Tachov využívá podzemní zdroje (důležitým zdrojem vrt Jordán 2).

Skupinový vodovod (SV) Stráž pod Ralskem
SV Stráž pod Ralskem využívá podzemní zdroje.

Skupinový vodovod (SV) Kamenický Šenov
SV Kamenický Šenov využívá podzemní zdroje.

VODÁRENSKÉ SYSTÉMY – TECHNOLOGICKÉ OBJEKTY ZÁSOBOVÁNÍ VODOU (JEV UAPO_067)

Technologickými objekty zásobování vodou jsou např. úpravny vody, čerpací stanice nebo vodojemy, které nejsou vzhledem k měřítku předmětem krajské ÚPČ.

ÚPRAVNY VODY (ÚV)

ÚV Bedřichov
- zdroj: štolou z VN Josefův Důl na říčce Kamenici (měkká voda, jakost je dlouhodobě plněna)
- výkon max. 370 l/s, běžně 190 l/s
- zásobování pro: oblastní vodovod (OV) Liberec – Jablonec n. N.

ÚV Bílý potok
- zdroj: Hájený potok a Smědá (každý z toků vystačuje na zabezpečení výroby pitné vody a o jejich využití se rozhoduje dle aktuální kvality vody v toku). Oba zdroje jsou poměrně kyselé a mají zvýšený obsah hliníku
- výkon max. 35 l/s, průměrně 26 l/s
- v roce 2018 kompletní rekonstrukce

ÚV Frýdlant
- zdroj: podzemní zdroje prameniště U nemocnice a Bažantnice (s mírně zvýšeným obsahem dusičnanů), v omezeném rozsahu i řeka Řasnice (je užívána pouze doplňkově pro snížení obsahu dusičnanů v podzemním zdroji)
- výkon 15 l/s
- navržena rekonstrukce

ÚV Souš
- zdroj: VN Souš na říčce Černá Desná (měkká a kvalitní voda)
- zásobování pro: oblastní vodovod Liberec – Jablonec n. N., hlavním spotřebištěm Jablonec n. N. a dále Harrachov
- výkon 150–200 l/s

ÚV Zahrádky

- zdroj: podzemní zdroje vrtané studny na J od obce Zahrádky. Kvalita surové vody je v jednotlivých vrtech rozdílná (zvýšený obsah železa a manganu)
- výkon max. 140 l/s

CELKOVÉ ZHODNOCENÍ VODÁRENSKÝCH SYSTÉMŮ V LK A JEJICH DOSTUPNOST

Rozhodující provozovatelé vodárenských systémů v LK jsou Severočeské vodovody a kanalizace a Frýdlantská vodárenská společnost. Z hlediska vlastních vodárenských systémů nejsou evidovány vážnější nedostatky, systémy jsou ve valné většině hodnoceny jako vyhovující. Přestože surová voda nedosahuje především při odběrech z povrchových toků vždy dobrých parametrů, je kvalita dodávané vody v LK vyhovující a zásobení vodou je kvantitativně i kvalitativně zajištěno z území LK i do budoucího výhledu za předpokladu rekonstrukce rozhodujících ÚV a nahrazení některých méně vyhovujících zdrojů.

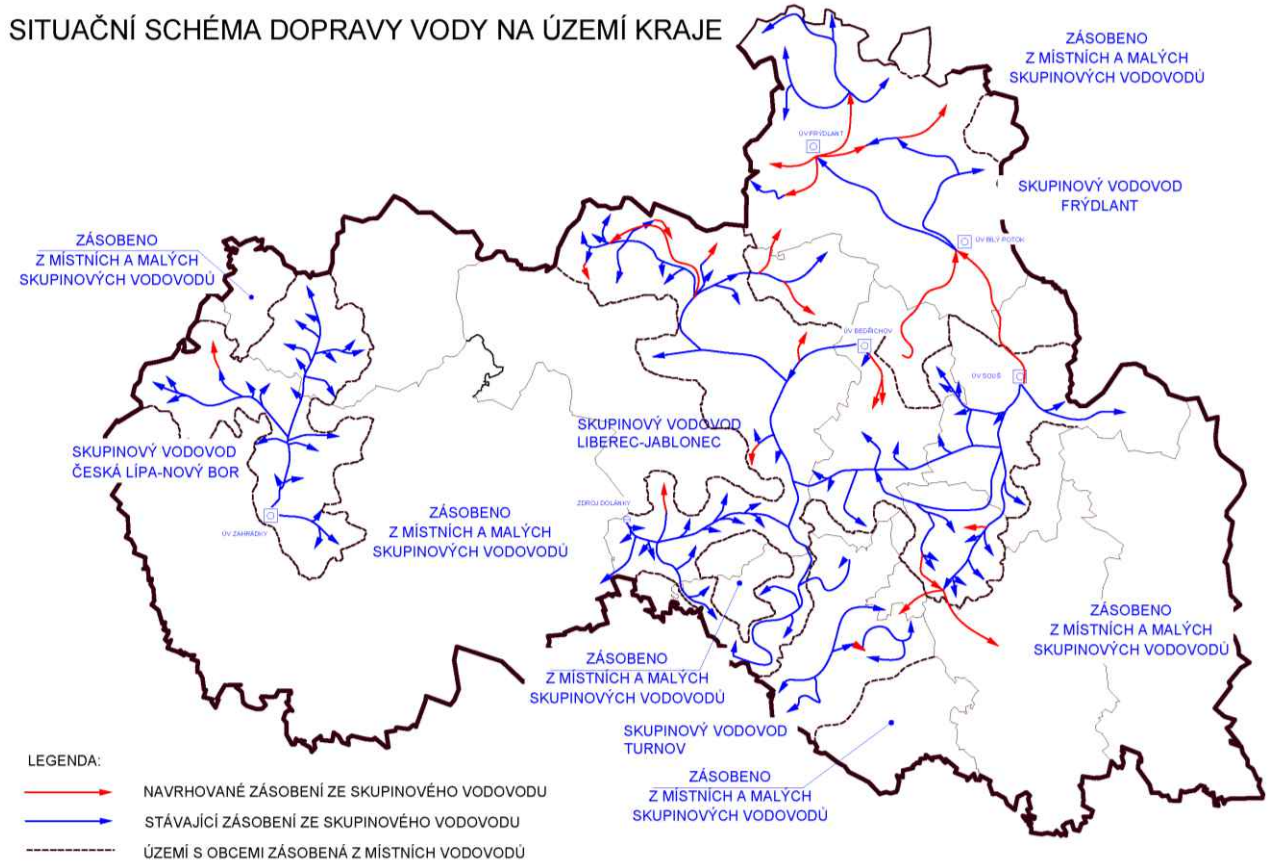

Obr. 82 Schéma zásobování vodou v LK.
Zdroj: PRVK 2020.

PODÍL OBYVATEL ZÁSOBOVANÝCH PITNOU VODOU Z VEŘEJNÉHO VODOVODU (JEV UAPK 019A)

Mezikrajské srovnání podílu obyvatel zásobených pitnou vodou z vodovodu je v následující tabulce. V LK bylo v roce 2022 zásobováno 93 % obyvatel. Jiné zdroje uvádí čísla až 94,5 %. Oproti celorepublikovému průměru 95,6 % je LK podprůměrný. Nejhůře je na tom však PLK (87,5 %) a STK (88,4 %), naopak nejlépe HMP a KVK. Procentuální napojení obyvatel obcí na vodovod je na obr. 82.

Tab. 46 Zásobování pitnou vodou v krajích ČR

	2015		2019		2022	
	Počet obyv. zásobovaných vodou	Podíl obyv. zásobovaných vodou na celk. počtu obyv. (v %)	Počet obyv. zásobovaných vodou	Podíl obyv. zásobovaných pitnou vodou na celk. počtu obyv. (v %)	Počet obyv. zásobovaných vodou	Podíl obyv. zásobovaných vodou na celk. počtu obyv. (v %)
HMP	1 262 507	100,0	1 315 311	100,0	1 281 331	100,0
STK	1 117 730	84,6	1 192 132	86,5	1 232 825	88,4
JHČ	579 003	90,9	574 936	89,4	582 263	91,3
PLK	482 949	83,9	504 911	85,9	507 396	87,5
KVK	298 506	100,0	294 807	100,0	282 960	100,0
ÚSK	802 561	97,5	804 040	98,0	781 468	97,9
LK	407 170	92,7	412 044	93,0	407 249	93,1

KHK	520 455	94,4	521 614	94,6	526 359	97,1
PAK	503 836	97,6	505 694	97,0	509 773	99,0
VYS	486 415	95,5	482 944	94,8	487 047	96,6
JMK	1 118 904	95,3	1 131 535	95,1	1 147 941	96,7
OLK	580 237	91,4	590 298	93,4	594 339	95,5
ZLK	555 249	94,9	559 510	96,0	556 230	97,2
MSK	1 214 156	99,9	1 200 414	99,9	1 171 862	99,7
ČR	**9 929 678**	**94,2**	**10 090 190**	**94,6**	**10 069 043**	**95,6**

Zdroj: Statistická ročenka ČR 2016, 2020 a 2023

Data o podílu obyvatel, respektive podílu osob v bytech napojených na veřejný vodovod, jsou k dispozici pouze ze SLDB. Tato data jsou však zkreslená tím, že obyvatelé do sčítacích formulářů nejsou schopni rozlišit, zda jim teče voda z veřejného vodovodu nebo z jiných zdrojů. Statistika pak vykazuje v některých obcích napojení více než poloviny bytů, ale ve skutečnosti není v obci žádný veřejný vodovod.

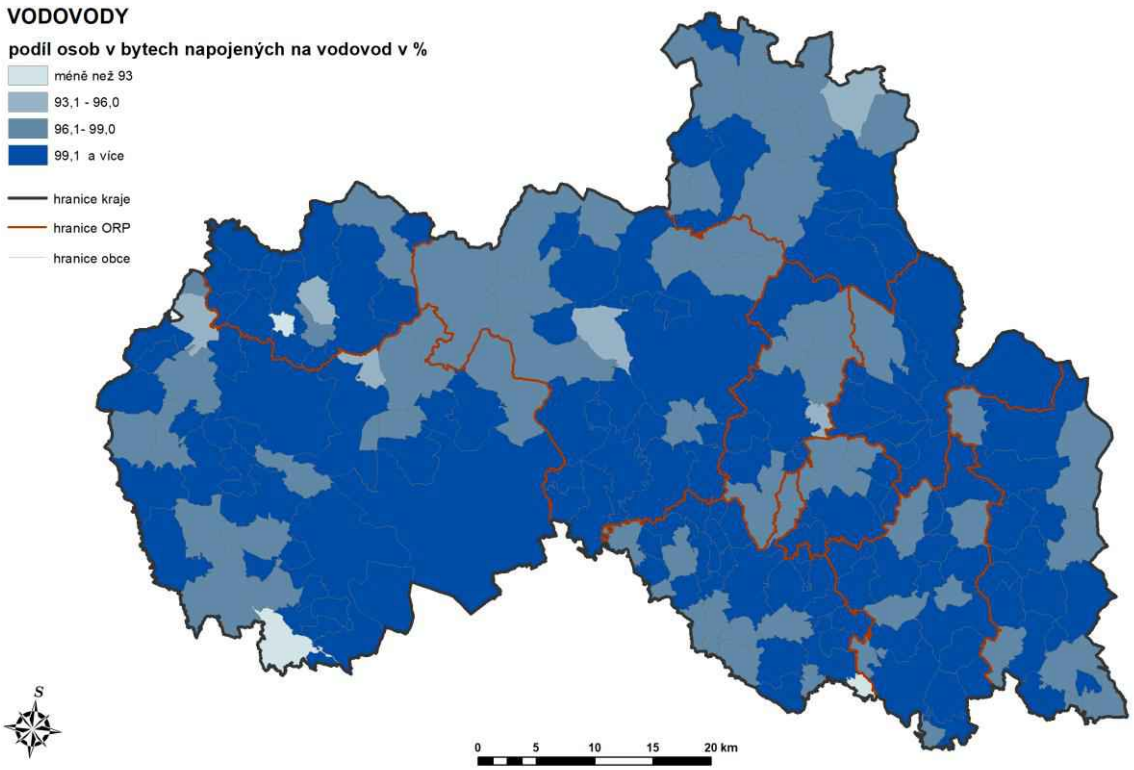

Obr. 83 Podíl obyvatel obcí bydlících v bytech napojených na veřejný vodovod v letech 2021
Zdroj: GIS ÚP LK z dat ČSÚ SLDB, UAPK_019a, akt2024_09.

12.2.1.2 NAKLÁDÁNÍ S ODPADNÍMI VODAMI

Nakládání s odpadními vodami řeší odvedení a čištění odpadních vod. Klíčovým zdrojem informací o nakládání s odpadními vodami je aktualizovaný **Plán rozvoje vodovodů a kanalizací LK** 2020 **(PRVK)**. PRVK uvádí, že podle výroční zprávy „Vodovody a kanalizace ČR 2019" je v LK zajištěno odvedení odpadních vod kanalizací u trvale bydlících obyvatel z necelých 70 %. Zpracovatel PRVK uvádí, že podle jím získaných podkladů je na kanalizaci připojeno 71,5 % obyvatel. Tyto hodnoty jsou však zásadně nižší, než je celorepublikový průměr 85,5 %.

Ve všech městech LK jsou vybudované částečné či kompletní kanalizační systémy. Nejčastěji se jedná o kanalizační sítě jednotné kanalizace, která zajišťuje odvádění nejen splaškových, ale i dešťových vod. V některých městech nebo jejich částech je jednotná kanalizace nahrazena systémem kanalizace oddílné. V řadě případů jsou však tyto kanalizační systémy v nevyhovujícím stavu.

V řadě obcí jsou provozovány kanalizace, které slouží k odvádění částečně předčištěných nebo vůbec nečištěných odpadních vod do místních recipientů.

TECHNOLOGICKÉ OBJEKTY ODVÁDĚNÍ A ČIŠTĚNÍ ODPADNÍCH VOD (JEV UAPO_069)

Mezi technologické objekty odvádění a čištění odpadních vod patří zejména čistírny odpadních vod (ČOV). V LK existuje řada nadmístních kanalizačních systémů, kde více měst využívá jednu ČOV. Nejvýznamnější příklady těchto systémů jsou v následující tabulce.

Tab. 47 Přehled nadobecních kanalizačních systémů (PRVK 2020)

Nadmístní systém zahrnuje tato území	ČOV
Liberec – Jablonec n/N – Lučany n/N – Bedřichov – Šimonovice – Stráž n/N	Liberec
Tanvald – Šumburk nad Desnou – Desná	Tanvald

Doksy – Staré Splavy – Provodín – Jestřebí	Staré Splavy
Turnov – Ohrazenice – Přepeře – Jenišovice – Bukovina	Turnov
Česká Lípa – Dolní Libchava – Horní Libchava – Dubice – Stará Lípa – Nový Žizníkov – Sosnová	Česká Lípa
Nový Bor – Polevsko – Okrouhlá – Sloup v Čechách – Radvanec	Nový Bor
Jablonné v Podještědí – Petrovice – Lückendorf (SRN)	Jablonné v Podještědí
Stráž p/R – Hamr na Jezeře	Stráž pod Ralskem
Hrádek n/N – Horní Sedlo – Loučná	Hrádek n/N
Frýdlant – Raspenava – Hejnice	Frýdlant
Žandov – Dolní Police	Žandov
Cvikov – Svor	Cvikov
Mimoň – Ploužnice	Ploužnice

Zdroj: PRVK 2020

DOSTUPNOST KANALIZACE A PODÍL OBYVATEL NAPOJENÝCH NA VEŘEJNOU KANALIZACI (UAPK_019A)

Podle výroční zprávy „Vodovody a kanalizace ČR 2022“ je možní konstatovat, že j v současnosti na území LK zajištěno odvedení odpadních vod kanalizací u trvale bydlících obyvatel cca 73 %. Dle SLDB je v roce 2021 v LK celkem 80 obcí bez napojení na kanalizaci. Číslo bude patrně vyšší – v některých obcích je napojení na kanalizaci i pod 1 %, což je chyba při vyplňování. Tato data jsou však zkreslená tím, že obyvatelé do sčítacích formulářů nejsou schopni rozlišit, zda jsou napojeni na veřejnou kanalizaci.

Obecně lze říct, že u malých obcí, resp. jejich místních částí, často nakládání s odpadními vodami neodpovídá platným předpisům – do dešťových stok, resp. přímo do toků nebo trativodů jsou často napojeny přepady ze septiků a žump nebo přímá napojení. Částečně lepší situace je na území Krkonošského národního parku, příp. CHKO Jizerské hory. Problémem některých malých obcí bývá, že je napojena pouze určitá lokalita nebo některá z místních částí jedné obce.

Mezi jednotlivými oblastmi kraje jsou poměrně výrazné rozdíly v podílu obyvatel napojených na kanalizaci. Tento stav je závislý na morfologii terénu. Tato problematika se týká zejména horských, podhorských a venkovských oblastí se značně rozptýlenou obytnou zástavbou. Zde je doporučeno preferovat u jednotlivých zdrojů odpadních vod zajištění jejich kvalitní likvidace přímo u zdroje, a to pomocí domovních ČOV či malých lokálních ČOV sdružujících místní producenty v lokalitě. Ve smyslu Směrnice EHS měly obce nad 2000 ekvivalentních obyvatel do roku 2010 vybudovat odpovídající čištění a odkanalizování. Naplnění těchto požadavků byla částečně řešena v projektech vodárenských společností jako např. Čistá Nisa, Čistá Ploučnice, Čistá Jizera a další.

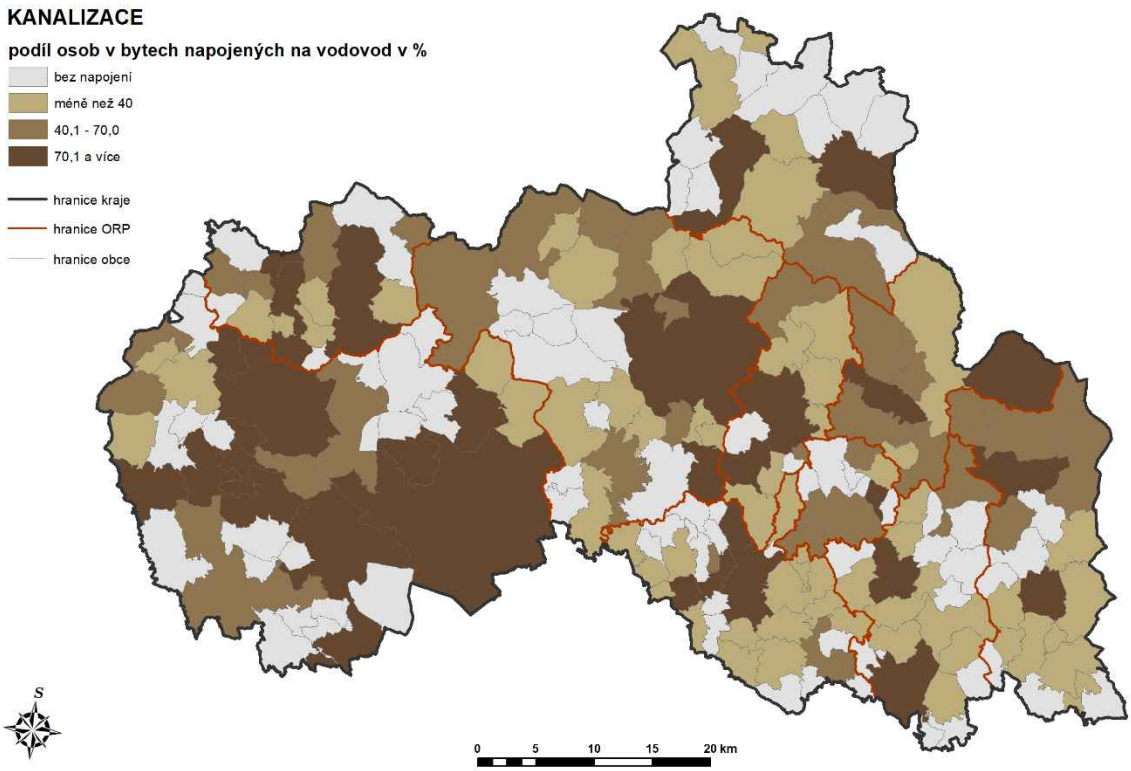

Obr. 84 Podíl obyvatel obcí bydlících v bytech napojených na veřejnou kanalizaci v roce 2021
Zdroj: GIS ÚP LK z dat ČSÚ SLDB, UAPK_019a, akt2024_09

Dostupnost kanalizace v LK je obecně špatná v malých rozptýlených obcích a v řadě měst je kanalizace sice vybudována, ale je v nevyhovujícím stavu.

Hlavním dokumentem plánování rozvoje kanalizačních systémů je **Plán rozvoje vodovodů a kanalizací na území ČR.**

ENERGETIKA

Energetika v LK je na relativně dobré úrovni. Jsou zde dvě rozvodny přenosové soustavy (Babylon, Bezděčín), řada velkých zdrojů tepelné energie, plošná plynofikace řady měst a obcí. LK má však velmi omezené zdroje energií a je závislý na jejich importu. V LK není žádný významný ani těžený zdroj uhlí nebo zemního plynu a kromě OZE zde nebyl realizován žádný nadmístní zdroj elektrické energie.

12.2.1.3 ZÁSOBOVÁNÍ ELEKTRICKOU ENERGIÍ

V roce 2019 bylo dle *Roční zprávy o provozu elektrizační soustavy ČR 2023* od Energetického regulačního úřadu (ERÚ) v LK **vyrobeno 440,8 GWh** elektřiny (po Praze nejméně ze všech krajů v ČR) a **spotřebováno 2 378, 5 GWh** elektřiny. V roce 2023 bylo **v LK spotřebováno skoro šestkrát více než se na území LK vyrobilo.**

Na území LK se vyrobí v parních elektrárnách (26,3 GWh), plynových a spalovacích elektrárnách (96,9 GWh), vodních elektrárnách (75,9 GWh), větrných elektrárnách (110, 9 GWh) a fotovoltaických elektrárnách (130,8 GWh). Nejvyšší podíl na výrobě elektřiny z OZE mají fotovoltaické elektrárny a větrné elektrárny. Z hlediska absolutních čísel bylo v roce 2023 vyrobeno z větrných elektráren více jen v Ústeckém kraji (175 GWh) a Karlovarském kraji (148 GWh).

Celkový instalovaný výkon zdrojů výroby elektrické energie v LK byl v roce 2023 dle ERÚ 271 MW a každým rokem stoupá. V LK nejsou žádné významné zdroje na výrobu elektřiny, které by vyrobenou elektřinu dodávaly do přenosové soustavy, ale jsou zde provozovány malé zdroje v rámci kombinované výroby elektřiny a tepla. Největší zdroj funguje v Teplárně Liberec s výkonem 12 MW. Ve spalovně odpadů TERMIZO a.s. je nainstalován výkon 2,5 MW. Ve větrných elektrárnách byl instalovaný výkon 50 MW, ve fotovoltaických elektrárnách byl instalován výkon 150 MW, ve vodních elektrárnách 25 MW.

DOSTUPNOST ELEKTŘINY

Lze konstatovat, že **elektřina v LK pro zásobování domácností je dostupná ve všech obcích**. Zároveň v LK nejsou významné oblasti, kde by byl zákaz připojování nových odběrných míst. Místa, kde dochází k větším odběrům, než se dříve předpokládalo, jsou postupně posilována tak, aby nedocházelo k situaci, že nová odběrná místa nebudou napojena. V minulosti byla kritická situace v Liberci a Jablonci nad Nisou, ale nová vedení 110 kV do TR Jablonec nad Nisou Jih a TR Šimonovice tento stav vyřešila. Problémy s dostupností mohou vznikat zejména v nových průmyslových zónách, kde může dojít k takovému nárůstu potřeby objemu elektřiny, kterou není schopná stávající distribuční síť zajistit.

ELEKTRICKÉ STANICE (JEV UAPO_072)

Elektrickou stanicí se rozumí soubor staveb a zařízení elektrizační soustavy, který umožňuje transformaci, kompenzaci, přeměnu nebo přenos a distribuci elektřiny. V rámci ÚAP jsou administrovány zejména transformovny, rozvodny a trafostanice. Transformovny svým významem patří do krajských ÚAP. Trafostanice jsou předmětem ÚAP obcí.

Území LK je zásobováno elektrickou energií přenosovou soustavou zejména z USK do rozvoden (transformoven TR) **TR Babylon** a **TR Bezděčín**, které jsou napojeny na příslušná vedení VVN 400 kV a 220 kV (Bezděčín) přenosové soustavy. V těchto rozvodnách je elektřina transformována na nižší napěťovou hladinu zejména 110 kV (jedná se o transformaci napětí VVN/VVN) a rozváděna distribuční soustavou do transformoven (dále je TR) distribuční soustavy. Transformovny distribuční soustavy 110/35 kV, 110/22 kV nebo 110/10 kV, tedy TR – VVN/VN, slouží jako hlavní napájecí zdroje pro zajištění elektrické energie v území. Seznam transformoven v LK je v následující tab.

Tab. 48 Seznam transformoven VVN v LK.

400/220/110/35 kV	Bezděčín
400/110/35 kV	Babylon
110/35 kV	Jeřmanice, Liberec-Pavlovice, Liberec-Ostašov, Jablonec n. N-Rýnovice, Tanvald, Hamr n J., Noviny p. R., Semily, Rokytnice n. J-Dolní Rokytnice, Jablonec n. N-jih, Turnov-Přepeře
110/35/10 kV	Jablonec n. N.-sever, Liberec-východ
110/22 kV	Hrádek n. N., Frýdlant-Větrov
110/10 kV	Liberec-teplárna
110/35/22/10 kV	Česká Lípa-Dubice
110/22/10 kV	Česká Lípa-Sever

Zdroj: GIS ÚP LK, UAPO_072

NADZEMNÍ A PODZEMNÍ ELEKTRICKÉ VEDENÍ (JEV UAPO_073)

Přenosová soustava – koridory republikového významu

Celé území ČR je zokruhováno a propojeno v rámci přenosové soustavy, kterou vlastní a provozuje ČEPS, a. s. V rámci této přenosové soustavy je zabezpečeno i napojení na okolní státy. Vlastní území LK je přenosovou soustavou propojeno s KHK, SČK a USK, nikoli však s okolními zeměmi (Polsko, Německo). Přenosová soustava je provozována v napětích VVN 400 kV a VVN 220 kV. Koridory přenosové soustavy jsou v tab. 51 zvýrazněny červenou barvou.

Distribuční soustava – koridory nadregionálního a regionálního významu

Z přenosové soustavy je elektřina dále rozváděna distribuční soustavou k cílovým odběratelům. Distribuční síť provozuje na území LK ČEZ Distribuce a. s. Distribuční soustava zahrnuje napětí VVN 110 kV, VN 35 kV, VN 22 kV, VN 10 kV a méně. Ve výkresech ÚAPK jsou znázorněny pouze VVN 110 kV.

Na území LK je distribuční soustava vedena ze dvou významných uzlů – rozvoden VVN/VVN, a to TR Babylon a TR Bezděčín. Pro napojení rozvoden VVN/VN je na území LK vybudována celá síť napájecích vedení VVN 110 kV, která je přes tyto rozvodny propojená. V následující tab. je přehled všech vedení VVN v LK.

Tab. 49 Přehled vedení VVN zasahujících na území LK

Vedení VVN 400 kV
TR Výškov (ÚSK) – TR Babylon (trasa 450)
TR Bezděčín – TR Babylon (trasa 451)
TR Neznášov (KHK) – TR Bezděčín (trasa 452)
TR Čechy Střed (SČK) – TR Bezděčín (trasa 454)
Elektrárna Mělník (ÚSK) – TR Babylon (trasa 470)
Vedení VVN 220 kV
TR Čechy Střed (SČK) – TR Bezděčín (trasa 209)
TR Chotějovice (ÚSK) – TR Bezděčín (trasa 210) – prochází kolem Babylonu, ale není napojeno, výhledově bude zrušeno v souvislosti se zdvojením 400 kV
Vedení VVN 110 kV
TR Noviny p. R. – TR Hrádek n. N. – TR Frýdlant Větrov
TR Bezděčín – TR Hrádek n. N. – TR Frýdlant Větrov – TR Liberec teplárna
TR Bezděčín – TR Liberec východ – TR Liberec teplárna
TR Hamr n. J. – TR Jeřmanice
TR Jeřmanice – TR Bezděčín
TR Bezděčín – TR Škoda MB
TR Bezděčín – TR Semily – TR Staré Místo
TR Jeřmanice – TR Jablonec n. N. – TR Rýnovice – TR Tanvald
TR Tanvald – TR Bezděčín
TR Noviny p. R. – TR Babylon
TR Noviny p. R. – TR Hamr n. J. – TR Jeřmanice
TR Česká Lípa Dubice – TR Babylon
TR Babylon – TR Česká Lípa Dubice – TR Noviny p. R. – TR Česká Lípa Sever
TR Babylon – TR Česká Kamenice + TR Podhájí +TR Děčín
TR Babylon – TR Koštov – TR Litoměřice
TR Semily – TR Rokytnice n. Jiz.
TR Bezděčín – TR Šimonovice
TR Bezděčín – TR Jablonec n. N. jih – TR Tanvald

Zdroj: z dat ČEPS, ČEZ Distribuce. Červenou barvou zvýrazněny koridory přenosové soustavy.

12.2.1.4 ZÁSOBOVÁNÍ ZEMNÍM PLYNEM

V řešeném území LK jsou rozhodující pro zásobování plynem dvě oddělené distribuční sítě společnosti GasNet**, s.r.o.** Území okresu Liberec, Jablonce n. N. a Česká Lípa patří do sítě Severozápadní Čechy, která se skládá ze tří základních zón, a to ze severní, západní a centrální. Území okresu Semily spadá do sítě Východní Čechy. Předávacími místy mezi sítí Severozápadní Čechy a sítí Východní Čechy je Malý Rohozec a Vesecko. Jako záložní propojení mezi těmito sítěmi je připraven Železný Brod – Dlouhý a Přepeře.

Zemní plyn je do ČR dopravován dálkovými tranzitními plynovody ze zahraničí a dále je rozváděn plynovody VVTL. **Na území LK nezasahuje žádný tranzitní plynovod nebo plynovod VVTL**. Hlavními napájecími body pro zásobování LK plynem jsou dálková vedení vysokotlakých (VTL) plynovodů přivádějící zemní plyn ze sousedních krajů do VTL regulačních stanic, odkud pokračují středotlaké plynovody (STL) a nízkotlaké plynovody (NTL). Na území LK se rovněž nevyskytuje žádný nadmístně významný zdroj zemního plynu či bioplynu. V LK je záložní předávací místo distribuční sítě Hrádek nad Nisou – Zittau.

VEDENÍ PLYNOVODU (JEV UAPO_075)

VTL plynovody (tab. 52) zásobují zemním plynem území kraje z JZ a JV strany prostřednictvím distribučních a průmyslových regulačních stanic. Z VTL regulačních stanic jsou vyvedeny STL a NTL plynovody zajišťující odběry v jednotlivých sídlech. Zásobována jsou zejména větší sídla, základ distribuční sítě tvoří větve vysokotlakých plynovodů. Dále jsou realizovány větve STL plynovodů napojených na VTL regulační stanice dodávající zemní plyn i do obcí mimo trasy VTL plynovodů.

Tab. 50 Přehled vysokotlakých plynovodů VTL zasahujících území LK

profil potrubí (mm) – DN* 500
Hospozín (SČK) – Liberec, Liberec – Jablonec n. N., Žandov – Křižany, Volfartice – Nový Bor, Konecchlumí (KHK) – Turnov
profil potrubí (mm) – DN 300
ÚSK – Nový Bor – Liberec, Rynoltice – Hrádek n. N. – státní hranice SRN, Liberec – Jablonec n. N.
Čimyšl – Jilemnice, Nový Bor – Cvikov – Liberec

profil potrubí (mm) – DN 250
Vlčetín – Liberec, Jablonec n. N. – Tanvald, Tanvald – Kořenov (DN 250 + 150)
profil potrubí (mm) – DN 200
Chrastava – Frýdlant – Nové Město p. S., Turnov – Jablonec n. N., Kundratice – Harrachov
profil potrubí (mm) – DN 150
Kořenov – Harrachov, Jičín – Semily, Dalešice – Plavy, Tanvald – Kořenov (DN 150 + 250)

Zdroj: z dat GasNet. *DN – jmenovitá světlost potrubí.

DOSTUPNOST PLYNU, PLYNOFIKACE OBCÍ A PODÍL OBYVATEL ZÁSOBOVANÝCH PLYNEM (JEV UAPK_019A)

Termín plynofikovaná obec není významově ustálen. Pro účely územního plánování je vhodné brát obec jako plynofikovanou, pokud na jejím území dochází k odběru plynu pro domácnosti. V některých obcích LK je pouze velkoodběr, bez plošné plynofikace a nejedná se tudíž o plynofikovanou obec s dostupným plynem pro obyvatele. Mezi tyto obce patří dle údajů GasNet Bílá, Brniště, Horní Libchava, Noviny p. R., Pulečný, Stráž p. R. a Velký Valtinov.

Dle údajů od GasNet je v LK celkem 113 neplynofikovaných obcí. Ze SLDB 2021 jsou u každé obce údaje o podílu obyvatel bydlících v bytech napojených na plyn (viz následující obr.). Mezi daty ze SLDB a údaji o území týkající se sítí plynovodů jsou nesoulady. Jedná se pravděpodobně o chybně vyplněné či obyvateli pochopené formuláře SLDB, kdy téměř všechny obce z následujícího s podílem připojených obyvatel na plyn do 10 % jsou neplynofikované. Podrobnější informace jsou v tematickém výkresu 12.3.

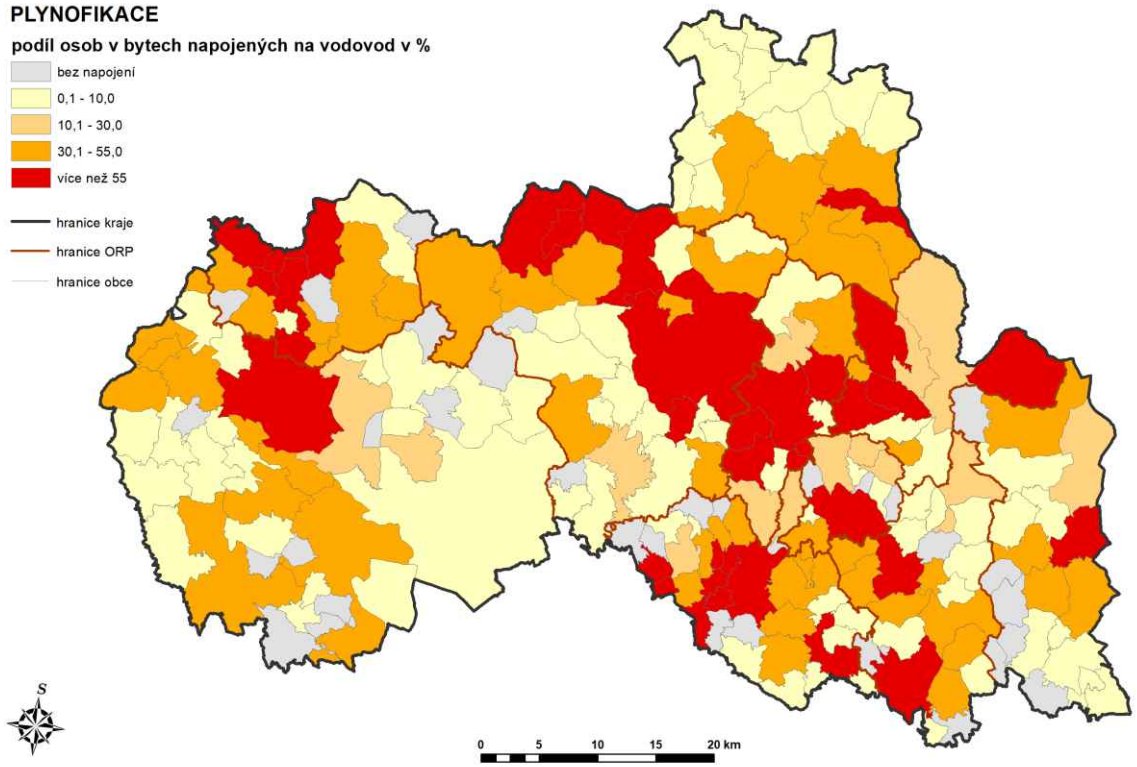

Obr. 85 Podíl obyvatel obcí bydlících v bytech napojených na plyn v roce 2021.
Zdroj: GIS ÚP LK z dat ČSÚ – SLDB, UAPK_ 019a, akt2024_09.

12.2.1.5 ZÁSOBOVÁNÍ TEPELNOU ENERGIÍ (JEV UAPO_079, UAPO_080)

Na území LK je dle Územně energetické koncepce LK (ENVIROS, 2009) provozováno **27 velkých či menších soustav centrálního zásobování teplem** (SCZT), které lze rozdělit do dvou skupin – celoměstské SCZT a sídlištní SCZT. SCZT jsou sledovány především v ÚAPO. Pro dodávku tepla ze SCZT je využívána také spalovna komunálního odpadu TERMIZO, a. s. (dodává teplo do SCZT v Liberci) a další drobní výrobci a dodavatelé, kteří dodávají teplo a teplou vodu převážně do sektoru bydlení a terciérní sféry z blokových, případně domovních plynových kotelen.

Tab. 51 Výroba tepla v hlavních SCZT a jeho dodávky do spotřebitelských sektorů v sezóně 2005/2006.

Provozovatel	Obec	Výroba tepla (GJ/rok)	Průmysl (GJ/rok)	Terciér (GJ/rok)	Domácnosti (GJ/rok)	Počet zásobovaných bytů
Českolipská teplárenská, a. s.	Česká Lípa	534 520	0	68 217	391 229	10 914
Teplárenství Tanvald, s. r. o.	Tanvald	94 545	9 815	7 000	68 461	1 712
Teplo Frýdlant, s. r. o.	Frýdlant	65 900	0	8 430	45 970	1 250
Teplo Nový Bor, s. r. o.	Nový Bor	75 661	2 104	11 994	61 563	1 935
Zásobování teplem Jilemnice, s. r. o.	Jilemnice	32 720	0	5 222	25 975	667
Desenská teplárenská, s. r. o.	Desná	41 148	3 758	5 144	29 916	680
Služby města Cvikova, s. r. o.	Cvikov	21 494	0	1 245	20 249	500

Warmnis, s. r. o.	Liberec	47 809	6 100	25 489	16 202	435
	Příšovice	11 680	0	0	11 680	392
Teplo Hodkovice n. M., s. r. o.	Hodkovice n. M.	22 889	86	2 236	19 096	541
Městská teplárenská Turnov, s. r. o.	Turnov	87 840	7 274	11 514	59 209	2 104
Energie Holding, a. s.	Mimoň	109 843	13 043	9 222	61 930	1 637
Městská bytová správa Semily, s. r. o.	Semily	55 952	0	3 500	42 500	1 300
Teplárenská novoměstská, s. r. o.	Nové Město p. S.	31 025	?	6 515	24 510	700
Preciosa – Lustry, a. s.	Kamenický Šenov	53 226	183	500	14 883	396
Teplárna Liberec, a. s. (2007)	Liberec	862 466	249 085	344 601	671 908	19 044
Termizo, a. s. (dodává Teplárně Liberec)		750 758	--------	--------	--------	--------
Jablonecká energetická, a. s.	Jablonec n. N.	812 197	132 197	116 445	380 869	10 400
	Jablonné v P.	7 442	?	3108	3 951	103

Zdroj: ENVIROS (2009): Územně energetická koncepce LK – aktualizace. Novější data nejsou k dispozici.

Hlavní SCZT a objem jejich výroby a dodávky za sezónu 2005/6 jsou v tab. 53. V České Lípě, Jablonci n. N., Liberci a Tanvaldu je využíván k výrobě tepla těžký topný olej a zemní plyn. V Jilemnici, Semilech a Turnově je využíván zemní plyn. V Novém Boru je ve zdroji SCZT spalována i sláma a v Mimoni je používáno hnědé uhlí.

V územních energetických koncepcích měst, kde jsou SCZT podrobně řešeny, bývá obecně doporučováno zachování SCZT v případě, že cena tepla není závažně odlišná od průměru. Zachování SCZT je doporučováno z důvodu možné diverzifikace paliva ve zdroji, výroby elektřiny v kombinované výrobě s výrobou tepla, ochrany ovzduší (emise jsou emitovány z vyšších komínů). V posledních letech se množí snahy o odpojování od SCZT (zejména Liberec a Jablonec n. N.), které v konečném důsledku po odpojení mohou podražit ceny ostatním odběratelům.

Podle Roční zprávy o provozu teplárenských soustav v roce 2018 (ERÚ) bylo v LK vyrobeno v roce 2018 celkem 2 604 TJ tepla, což činilo podíl 1,6 % výroby tepla v ČR.

12.2.1.6 ZÁSOBOVÁNÍ JINÝMI PRODUKTY

Na území LK nezasahuje dle informací poskytovatelů údajů (MERO ČR, a. s., ČEPRO, a. s.) žádná plánovaná či stávající infrastruktura zásobování jinými produkty (např. ropou). Specialitou je infrastruktura pro vedení různých produktů v areálu bývalé těžby uranu, které provozuje v rámci sanací Diamo. Tyto jsou vzhledem k měřítku předmětem ÚAPO ČL.

12.2.1.7 OBNOVITELNÉ ZDROJE ENERGIE (JEV UAPO_071)

Mezi obnovitelné zdroje energie (OZE), které se někdy též označují jako alternativní zdroje, patří zdroje využívající energii větru, vody, slunečního záření, biomasy, bioplynu, skládkového plynu, kalového plynu, mořských vln a geotermální energii. Výroba elektřiny z OZE je oproti jiným zdrojům zvýhodněna na základě zákona o podpoře využívání OZE tzv. zaručenými výkupními cenami elektřiny, které nastavuje Energetický regulační úřad a které jsou vyšší než ceny tržní.

VĚTRNÁ ENERGETIKA

Větrné elektrárny (VE) je vhodné umisťovat do míst, kde izotachy vykazují rychlost větru nad 6 m/s ve výšce 100 m (viz obr. 92). Aktuálně se umísťují VE s rotory i ve výšce 150 – 200 m, kde je energie větru méně ovlivněna zemským povrchem. Dostupný potenciál větrné energie v LK není dle studie Ústavu fyziky atmosféry Akademie věd 2008 ve srovnání s potenciálem ČR příliš významný, zejména kvůli konfliktům s ochranou přírody a krajiny, kdy se exponované partie hornatých částí kraje nalézají na území chráněných oblastí. Jedná se o vrcholové partie Ještědského hřbetu, Jizerských hor a Krkonoš, které patří mezi území s velmi vysokou hustotou výkonu větru ve 40 m i 100 m nad povrchem. Při odvození realizovatelného potenciálu se zřetelem na hustotu větrných elektráren v sousedních zemích byl potenciál LK odhadnut na 40 větrných elektráren. Závěrem této studie byl LK označen jako kraj s nevelkým potenciálem větrné energie.

VE jsou relativně nově technickou infrastrukturou a při instalovaném výkonu nad 50 kW patří mezi veřejnou technickou infrastrukturu, kterou lze v souladu s charakterem území umísťovat volně v nezastavěném území dle § 122 stavebního zákona.

Na území LK je celkem 7 lokalit VE, z nichž některé mají i vyšší počet jednotlivých větrných elektráren. Větrná farma s nejvyšším výkonem je VE Václavice v Hrádku nad Nisou, kde je 13 VE s instalovaným výkonem 26 MW. V LK se nachází téměř všechny VE v ORP FRÝ. Největší je farma s 6 VE o celkovém výkonu 12,3 MW na Andělce ve Višňové.

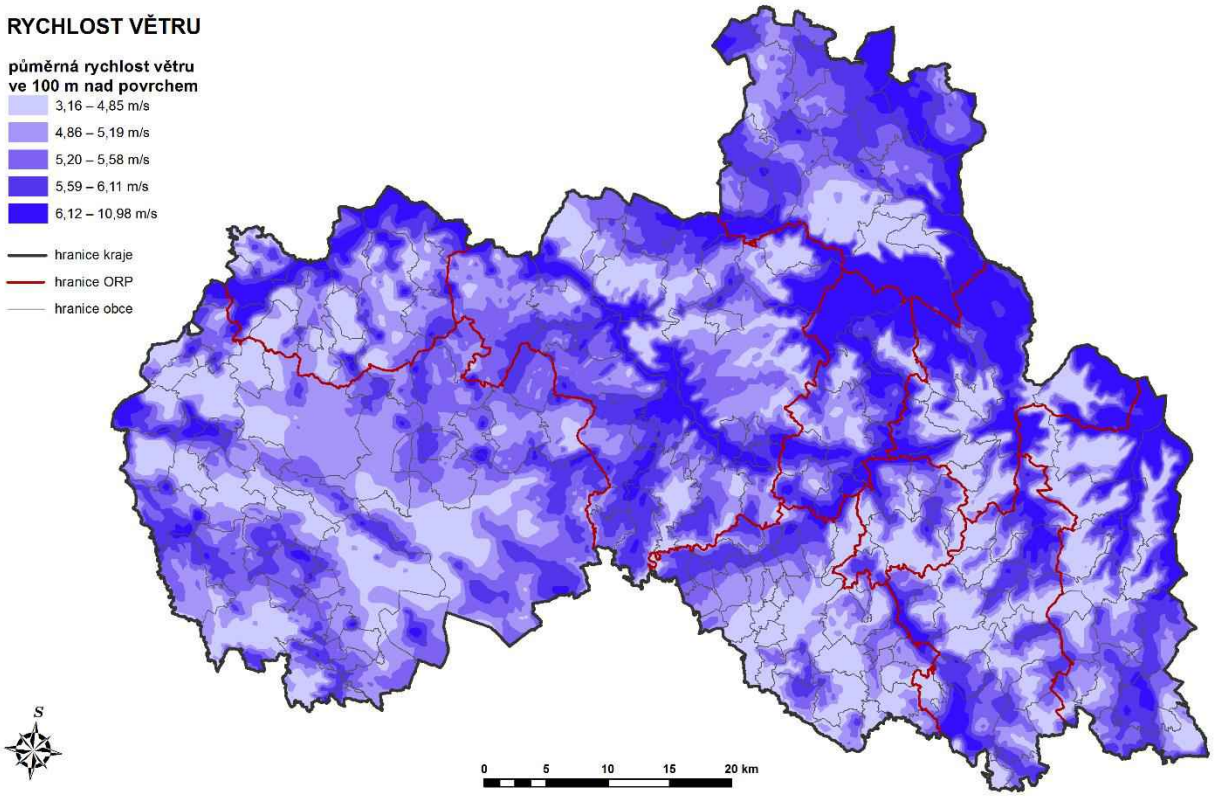

Obr. 86 Průměrná rychlost větru 100 m nad zemí v m/s dle modelů ÚFA AV ČR
Zdroj: jev UAPK_039 akt2012_07 z dat ÚFA AV ČR.

FOTOVOLTAICKÁ ENERGETIKA

Na území LK se nachází mnoho **fotovoltaických elektráren** (FVE), které dodávají vyrobenou energii do distribuční sítě. Část FVE je plošná a leží na plochách výroby a skladování, většina je však drobných a jsou umístěné na střechách domů.

V LK leží jedna z největších fotovoltaických elektráren v ČR – FVE Ralsko, s celkovým instalovaným výkonem 55,76 MW, která je složena z několika odloučených částí. Nejvíce FVE se nachází v ORP LBC, kde jsou však především FVE s malým výkonem instalované na střechách. Nejvyšší výkon pak dodávají FVE z ORP ČL, kde se nachází již zmiňované největší FVE v Ralsku a Mimoni.

VODNÍ ENERGETIKA

Malé vodní elektrárny (MVE) jsou vodní elektrárny s instalovaným výkonem do 10 MW včetně. V LK se nachází více než 100 **malých vodních elektráren**. Stejně jako u FVE je tento počet vztažen pouze na MVE, které dodávají energii do distribuční sítě. MVE s největším výkonem v LK je v Semilech na Jizeře s výkonem 2,4 MW a v Železném Brodě také na Jizeře s výkonem 1,09 MW.

GEOTERMÁLNÍ ELEKTRÁRNA

Geotermální elektrárna (GE) není v současné době na území LK žádná. Záměr je však na GE v Dětřichově a Tanvaldu.

BIOPLYNOVÉ STANICE

Bioplynové stanice – elektrárny – vyrábí i tepelnou energii. Největší bioplynová stanice v LK je v Bělé s 1,02 MW elektrického výkonu a 0,951 tepelného výkonu. Na území LK se nachází celkem **5 bioplynových stanic**.

VÝROBNA ELEKTŘINY Z BIOMASY

I v těchto stanicích se kromě elektrické energie vyrábí i tepelná energie. Největší výrobna elektřiny z biomasy v LK je v Ralsku s instalovaným výkonem 0,295 MW elektrického výkonu a 31,2 MW tepelného. V LK se nacházejí pouze **dvě bioplynové stanice na výrobu elektřiny** – v Ralsku a ve Zlaté Olešnici.

SPOJE A TELEKOMUNIKACE

Téma spojů a telekomunikací je v databázi ÚAP zastoupena zejména jevem UAPO_082a elektronické komunikace, jejich OP a zájmová území. Zájmová území jsou území označená Ministerstvy obrany a vnitra, v rámci kterých se chtějí vyjadřovat při povolování a umísťování staveb.

12.2.1.8 TELEKOMUNIKACE

Pod pojmem telekomunikace se dále rozumí veškerá komunikace pomocí kabelů. Řešená oblast LK je provázána s okolním územím systémem dálkových optických kabelů, propojující jednotlivé uzly.

12.2.1.9 RADIOKOMUNIKACE

Pod pojmem radiokomunikace se zde rozumí veškerá komunikace pomocí elektromagnetických vln čili bezdrátovým přenosem.

Dominantním provozovatelem bezdrátového přenosu jsou v LK **České Radiokomunikace, a. s.** Na území LK jsou dále provozovány radioreleové trasy mobilních operátorů (T-Mobile, Vodafone, O_2) a dalších lokálních dodavatelů internetového připojení, které nejsou předmětem krajských ÚAP. V krajské databázi ÚAP jsou pouze radiokomunikační zařízení Českých Radiokomunikací a O_2, neboť ostatní poskytovatelé údajů neposkytli komplexní údaje o území.

Radioreleové trasy jsou sice předmětem výkresu limitů využití území, ale pro ÚPČ je třeba mít na paměti, že tyto trasy se nalézají v různých výškách nad zemí a v případech, kdy je signál šířen např. 100 m nad zemí, nemusí být limitujícím faktorem.

Páteřní síť radioreleových tras Českých Radiokomunikací:

- **RKS Ještěd – RS Buková hora** (ozn. BUKO-JSTD)
- **RKS Černá hora – RS Pustiny** (ozn. CHOR-PUST)
- **RKS Ještěd – RS Zvičina** (ozn. JSTD-ZVIC)
- **RS Jablonec n. N. telekomunikační budova – RKS Ještěd** (ozn. JNGM-JSTD)
- **RKS Černá hora** (CHOR-KOZN) – radioreléová trasa pouze prochází cípem ORP JIL, ale ani jeden z vysílačů není v LK

RKS = radiokomunikační středisko, RS = retranslační stanice

Mimo systém radioreléových tras a zařízení Českých Radiokomunikací, a.s. je v LK provozován radiokomunikační systém **Policie České republiky** (vysílač Kamenický Šenov – Prácheň), který je využíván dalšími subjekty a radiokomunikační systém **Armády ČR** (vysílač Kozákov a příslušné radioreleové spoje). Jsou zde rovněž **vysílače Hasičského záchranného sboru ČR**, které jsou umístěny na vysílačích jiných poskytovatelů.

V LK jsou provozovány tyto hlavní vysílací objekty:

- **RKS Liberec – Ještěd** (České Radiokomunikace a.s., ozn. JSTD)
- **RKS Liberec – Vratislavice n. N.** (České Radiokomunikace a.s., ozn. LBRX)
- **RS Černá studnice** (České Radiokomunikace a.s., ozn. 10CE)
- **Kamenický Šenov – Prácheň** (Policie ČR)
- **Chuchelna** (Kozákov, MV)
- **Heřmanice** (Lysý vrch, MV)

TELEVIZE

Území LK je pokryto signály českého digitálního televizního vysílání. Distribuce v LK je zajišťována následujícími TV vysílači:

- **RKS Liberec – Ještěd**
  - vysílá digitální televizní signál pro území celého kraje
- **RKS Trutnov – Černá hora**
  - leží mimo území LK, ale vysílá pro okres Semily a částečně okresy Jablonec, Liberec a Česká Lípa

ODPADOVÉ HOSPODÁŘSTVÍ

V LK bylo dle ČSÚ v roce 2022 vyprodukováno celkem **209 272 tun komunálního odpadu**. Následující tab. uvádí dlouhodobé srovnání v produkci komunálního odpadu na osobu v jednotlivých krajích ČR. **LK vyprodukuje v rámci krajů skoro nejméně komunálního odpadu na obyvatele – 468 kg/obyv/rok**. LK se ve všech sledovaných obdobích pohyboval výrazně pod průměrem ČR. Dále se LK dlouhodobě umisťuje mezi kraji s nejvyšším podílem vytříděného odpadu.

Tab. 52 Komunální odpad na obyvatele v kg za rok – mezikrajské srovnání

	2007	2012	2014	2015	2018	2021	2022
ČR	293	308	310	317	351	511	--
PHA	288	304	301	301	311	494	494
SČK	349	375	355	374	402	563	536
JČK	281	311	325	346	392	527	553

PLK	313	243	252	283	337	488	488
KVK	320	285	307	297	328	465	448
USK	300	318	318	321	364	503	468
LK	**286**	**276**	**271**	**266**	**308**	**455**	**468**
KHK	279	274	272	295	332	378	505
PAK	283	294	303	315	343	564	499
VYS	276	326	329	335	387	558	512
JMK	275	277	295	297	326	493	493
OLK	289	318	312	330	362	560	551
ZLK	287	300	308	299	331	482	462
MSK	272	318	325	313	360	537	516

Zdroj: Statistická ročenka ČR 2023, Statistická ročenka Libereckého kraje 2023

12.2.1.10 SKLÁDKY (JEV UAPO_085)

Seznam skládek odpadů je upraven dle dat KÚLK, OŽPZ – zobrazení dle typu zařízení – skládky odpadů. V současné době je v LK **v provozu 7 skládek**. Většina odpadu je spalována (viz následující kapitola). Z pohledu územního plánování jsou důležité jak skládky v provozu, tak i uzavřené, na nichž proběhla či teprve proběhne rekultivace. Přehled provozovaných i uzavřených skládek je v následující tab.

Tab. 53 Seznam provozovaných a uzavřených skládek LK, data k 09/2020

PROVOZOVANÉ SKLÁDKY				
Provozovatel	**Skupina skládky**	**Obec**	**Volná kapacita (m³)**	**Předpokládané ukončení provozu/rekultivace**
ČEFOS, s. r. o.	S-OO	Frýdlant	559 872	2026
EKO Volfartice, a. s.	S-OO	Volfartice	1 250 000	2030
Ekoservis Ralsko, s. r. o.	S-OO	Ralsko	41 914	2020
ENERGIE Holding, a. s.	S-IO	Ralsko	18730	není stanoveno
Marius Pedersen, a. s.	S-OO	Košťálov	1 099 056	2030
ALFA skládky s.r.o.	S-OO	Chotyně	0	od r. 2014
ALFA skládky s.r.o.	S-OO	Osečná	55 800	2026
UZAVŘENÉ SKLÁDKY				
Provozovatel	**Skupina skládky**	**Obec**	**Volná kapacita (m³)**	**Předpokládané ukončení provozu/rekultivace**
ARDEO, s. r. o.	S III	Zákupy	0	2002 / zatím ne
ASANO, s. r. o.	S-IO	Český Dub	0	2005 / 2007
ASANO, s. r. o.	S-IO	Liberec	0	2002 / 2006
UZAVŘENÉ SKLÁDKY				
Provozovatel	**Skupina skládky**	**Obec**	**Volná kapacita (m³)**	**Předpokládané ukončení provozu/rekultivace**
České dřevařské závody Praha, a. s.	S-OO	Černousy	0	2010 / od r. 2015
Ing. Zdeněk Brožek	S I	Liberec	0	2000 / 2000
Josef Pecl	S I	Liberec	0	1998 / 2000
Město Česká Lípa	S III	Kozly a Holany	0	1996 / 2003
Město Doksy	SIII	Dubá	0	2000 / 2000
Město Hejnice	S III	Hejnice	0	1996 / 2012
Obec Mařenice	S III	Mařenice	0	1996 / 2003
Obec Višňová	S III	Višňová	0	2000 / 2009
Technické služby Hrádek n. N.	S III	Hrádek n. N.	0	1993 / 1999
Technické služby města Liberce, a. s.	S III	Chotyně	0	2000 / 2000

Zdroj: ÚAPO_085, akt2020_09 dle KULK OŽPZ; vysvětlivky: S I – S III kategorizace dle starého zákona dle výluhových tříd, S-OO ostatní odpad, S-IO inertní odpad

12.2.1.11 SPALOVNY A ZAŘÍZENÍ ZPRAVOVÁVAJÍCÍ BIOLOGICKY ROZLOŽITELNÉ ODPADY (JEV UAPO_086)

Spalovny jsou technická zařízení k odstraňování odpadů spalováním, pokud je v takové spalovně dosahováno vysoké energetické účinnosti, hovoříme o zařízení k energetickému využívání odpadů. Typický pro LK je pozitivní **vysoký podíl energetického využívání komunálního odpadu**. V LK se nacházejí 2 klasické spalovny.

Nejvýznamnějším subjektem v této oblasti je spalovna komunálního odpadu společnosti **TERMIZO, a. s. v Liberci**. Je moderním zařízením pro energetické využití odpadů a jsou v ní spalovány všechny spalitelné odpady kategorie „O“ (ostatní odpad). Kapacita spalovny (117 600 t/rok) je od začátku využita z 95–100 %. Vyrobené teplo se dodává jako jeden z rozhodujících zdrojů do SCZT Liberec.

Další spalovnou je **SPL Jablonec n. N., s. r. o.** v areálu bývalého LIAZu v Jablonci n. N. pro spalování nebezpečného odpadu s kapacitou 2 200 t/rok.

Jako zařízení zpracovávající biologicky rozložitelné odpady jsou v rámci ÚAP LK evidovány výhradně kompostárny. Největšími kompostárnami z hlediska kapacity jsou kompostárna Žizníkov v České Lípě, kompostárna v Chotyni a kompostárna SAP Mimoň v Ralsku. Z hlediska územního rozložení jsou kompostárny ve všech ORP v LK vyjma ORP NB, ORP TAN a ORP JIL.

12.2.1.12 ZAŘÍZENÍ NA ODSTRAŇOVÁNÍ NEBEZPEČNÉHO ODPADU (JEV UAPO_087)

Spalovny nebezpečného odpadu a skládky nebezpečného odpadu nejsou v rámci jevu UAPO_087 (zařízení na odstraňování nebezpečného odpadu) v ÚAP sledovány, neboť jsou předmětem samostatných jevů ÚAP (spalovny a skládky).

Seznam zařízení k odstraňování nebezpečného odpadu, které eviduje KÚ LK, je v následující tab. V LK mezi tato zařízení patří zejména zařízení pro solidifikaci, biodegradaci, deemulgační stanice odpadních vod a čistírny zaolejovaných vod.

Tab. 54 Seznam zařízení na odstraňování nebezpečného odpadu v LK

Provozovatel	Obec	Typ zařízení
Marius Pedersen, a. s.	Jablonec n. N.	D9 deemulgační stanice OV
Marius Pedersen, a. s.	Lomnice n. P.	D9 solidifikace
Marius Pedersen, a. s.	Lomnice n. P.	D8 biodegradace
PURUM, s. r. o.	Rynoltice	D9 solidifikace
PURUM, s. r. o.	Hamr n. J.	D9 solidifikace
PURUM, s. r. o.	Rynoltice	D8 biodegradace
PURUM, s. r. o.	Rynoltice	D9 čistírna zaolejovaných vod
Slavomír Molnár	Liberec 6	D9 deemulgační stanice OV
HS EKOMETAL s.r.o.	Brniště	D9 zkapalňování plynů v tlakových nádobách
ŽSD a.s.	Mimoň	B8 biodegradace

Zdroj: : ÚAPO_087, akt2020_09 dle KULK OŽPZ

ZJIŠTĚNÍ A VYHODNOCENÍ HODNOT ÚZEMÍ

DOPRAVNÍ INFRASTRUKTURA

- silniční síť (dálnice II. třídy, silnice I. a II. třídy)
- železniční síť (celostátní a regionální dráhy) – hodnotou je existence, nikoliv stav
- meziměstská tramvajová dráha propojující Jablonec n. N. a Liberec
- letiště
- vybudované a funkční části infrastruktury pro bezmotorovou dopravu
- terminály veřejné dopravy

TECHNICKÁ INFRASTRUKTURA

- vodní hospodářství
  - dostatečné zdroje povrchových a podzemních vod (konkrétní vodní zdroje nejsou ve výkresu hodnot území, ale obecně jsou zde CHOPAV – viz kapitola 8.2)
  - významné úpravny vody – ÚV Bedřichov, ÚV Souš, ÚV Zahrádky, ÚV Frýdlant, ÚV Bílý Potok
  - hlavní vodovodní řady – vodovodní síť zabezpečující zásobení vodou 92 % obyvatel dle PRVK (94,6 %)
- energetika
  - hodnotami území z pohledu energetiky jsou nadregionální distribuční soustavy zásobování území elektřinou a plynem; dále jsou mezi hodnoty řazeny i SCZT
  - vedení přenosové soustavy VVN 400 kV a 220 kV a distribuční soustavy VVN 100 kV
  - elektrické stanice – transformovny na VVN 400 kV a 110 kV
  - plynovody VTL
  - SCZT – v datech zpracováno bodem umístěném na hlavním zastavěném území obcí, ve kterých se vyskytují SCZT
- spoje a telekomunikace
  - významný televizní a radiový vysílač Liberec – Ještěd
- odpadové hospodářství
  - spalovna komunálního odpadu Liberec
  - nízká produkce komunálního odpadu v přepočtu na obyvatele ve srovnání s ostatními kraji

ZJIŠTĚNÍ A VYHODNOCENÍ LIMITŮ VYUŽITÍ ÚZEMÍ

DOPRAVNÍ INFRASTRUKTURA

- silniční síť (dálnice II. třídy, silnice) – jsou limitem ve smyslu dostupnosti území
- OP silniční sítě – OP silniční sítě nejsou jejími vlastníky či správci poskytovány (vlivem komplikované definice nejsou hromadně generovány a spravovány v GIS) a vzhledem k měřítku a rozměrům OP jsou vizualizována ve Výkresu limitů využití území jako linie silniční sítě
- železniční síť (celostátní a regionální dráhy) a její OP
- OP letišť (na území LK zasahují i OP letišť, které neleží v LK)
- přeshraniční spojení silniční, železniční

TECHNICKÁ INFRASTRUKTURA

- vodní hospodářství
  - OP vodních zdrojů – jsou předmětem limitů využití území v tématu 8.2 Hydrologie a klimatologie.
  - LAPV Vilémov – byla vyřazena z ochrany v rámci Generelu LAPV, protože leží v KRNAP, ale dle požadavku MZe je brána v ÚPD a ÚPP jako limit
  - OP infrastruktury pro odvádění a čištění odpadních vod – jsou předmětem ÚAPO.
- energetika
  - OP elektrických vedení VVN 400 kV, 220 kV a 110 kV – jsou vzhledem k měřítku a rozměrům OP vizualizována ve Výkresu limitů využití území výhradně jako linie elektrických vedení 400 kV, 220 kV a 110 kV
  - OP elektrických stanic – transformoven VVN jsou vzhledem k měřítku a rozměrům OP vizualizována ve Výkresu limitů využití území výhradně jako body elektrických stanic – transformoven VVN
  - OP a bezpečnostní pásma VTL plynovodů – jsou vzhledem k měřítku a rozměrům bezpečnostních pásem vizualizována ve Výkresu limitů využití území výhradně jako linie VTL plynovodů
  - OP STL plynovodů – jsou vzhledem k měřítkům a rozměrům OP vizualizována ve Výkresu limitů využití území výhradně jako linie STL plynovodů
- spoje a telekomunikace
  - OP podzemních komunikačních vedení = kabely telefonní, telekomunikační, datové – vzhledem k měřítku zpracování a rozsáhlosti sítě nejsou vizualizována ve Výkresu limitů využití území.
  - OP nadzemních telekomunikačních vedení = radioreléové trasy – vzhledem k měřítku a rozměrům OP jsou vizualizována ve Výkresu limitů využití území výhradně jako hlavní radioreléové trasy.
  - OP komunikačních zařízení – vzhledem k měřítku a rozměrům OP jsou tato OP vizualizována ve Výkresu limitů využití území výhradně jako body hlavních vysílačů.
- odpadové hospodářství
  - V rámci měřítka krajské ÚPČ nejsou identifikovány žádné limity využití území.

13 EKONOMICKÉ A HOSPODÁŘSKÉ PODMÍNKY

ZJIŠTĚNÍ A VYHODNOCENÍ STAVU A VÝVOJE ÚZEMÍ

13.1 VYHODNOCENÍ VÝVOJE A SOUČASNOSTI

Z historického pohledu byl prostor LK v období před 2. světovou válkou jedním z významnějších průmyslových center ČSR. To platí především pro pás osídlení Tanvald – Jablonec n. N. – Liberec – Hrádek n. N. Nejvýznamnějším tradičním výrobním odvětvím byl textilní průmysl, po 2. světové válce strojírenství a těžba uranových rud, sklářství (Železnobrodsko, Novoborsko) a výroba bižuterie (Jablonecko).

Textilní průmysl se po roce 1990 dostal do útlumu a jeho podíl na celkovém obratu, exportu i zaměstnanosti se významně snížil, podobná situace nastala i u některých strojírenských podniků, u těžby uranu a v zemědělské výrobě. Útlum činností byl kompenzován novými pracovními příležitostmi ve službách, automobilovém průmyslu, stavebnictví a rozvoji infrastruktury.

Reakcí na nové tržní podmínky byl rozvoj malého a středního podnikání, na základě požadavků trhu, zaměřeného zejména na výrobu pro automobilový průmysl, stavebnictví a služby. Nově vzniklé firmy velmi výrazně zredukovaly nezaměstnanost. Převážně ve 2. polovině 90. let byl zřejmý příliv zahraničních firem, které stavěly na tradicích a kvalifikované pracovní síle kraje (např. pro obory výroba skla a bižuterie, výroba a zpracování plastů, strojírenství, automobilový průmysl).

Současná, relativně kvalifikovaná pracovní síla, je dána existencí řady specializovaných škol a učilišť. Nejvýznamnější postavení v tomto ohledu má **Technická univerzita v Liberci** (fakulty strojní, textilní, přírodovědně-humanitní a pedagogická, ekonomická, umění a architektury, mechatroniky, informatiky a mezioborových studií; ústav zdravotnických studií a ústav pro nanomateriály, pokročilé technologie a inovace).

Po transformaci organizační struktury hospodářství v 90. letech je bohužel považován současný stav za víceméně cílový a lze očekávat spíše další prohlubování započatých trendů než další strukturální změny. Obecně jsou pro ekonomiku kraje klíčové dvě kategorie podniků: velké firmy tvořící motor rozvoje a skupina malých a středních podniků tvořících pestrou základnu zaměstnanosti v kraji a zajišťující pružnost a ekonomickou stabilitu kraje. Po transformačních procesech v ČR se stal LK nejprůmyslovějším krajem v ČR. Dle výsledků Výběrového šetření pracovních sil pracovalo k roku 2019 51,1 % zaměstnaných v průmyslu a stavebnictví (průměr za ČR byl 37,2 %). Kromě pozitivních HI-TECH odvětví jako je např. výroba nanovláken (v návaznosti na Technickou univerzitu v Liberci) jsou zde i negativní tendence. Problémem je velké zaměření LK na automobilový průmysl (výroba automobilů a výroba pryžových a plastových výrobků).

Počet ekonomických subjektů v LK se od 90. let průběžně zvyšuje, i když dochází ke zmírňování dynamiky. Podílí se na tom zejména obchodní společnosti, a to zejména zahraniční, což vypovídá o LK jako o zajímavé destinaci zahraničních investorů.

V LK se po léta těží zásoby nerostných surovin, především kameniva a písku. Významná byla již v minulosti těžba a zpracování dekoračních a stavebních kamenů (např. liberecká žula, železnobrodské pokrývačské břidlice, kvalitní čediče, křemence aj.). V současné době je lomová činnost zaměřena hlavně na těžbu písků (kvalitních sklářských a slévárenských), štěrkopísků a drceného kameniva. Do budoucna by se mohly stát důležitou nerostnou surovinou opět uranové rudy, z nichž se z celkových zásob ČR nachází asi 99,2 % na území LK (kapitola C.1).

LK je svou geografickou rozmanitostí velmi atraktivní z hlediska cestovního ruchu, který je nezanedbatelnou součástí ekonomiky kraje. Nejvíce se turistický ruch koncentruje do horských oblastí ve východní části kraje (Krkonoše a Jizerské hory), na Turnovsku (Český ráj), na západě (Doksy a okolí).

Na podzim 2008 se v LK plně projevila celosvětová hospodářská krize. V LK (ale i v celé ČR) se plně ukázala závislost mnoha průmyslových podniků na automobilovém průmyslu. Kromě automobilového průmyslu postihla hospodářská krize v LK nejvíce sklářský průmysl, ve kterém způsobila škody v podobě krachu velkých i malých skláren a nárůstu nezaměstnanosti zejména v oblasti Novoborska. Od roku 2009 dochází opět k mírnému zotavení a snížení nezaměstnanosti a v současné době můžeme spatřovat opětovné oživování ekonomiky, které se projevuje mimo jiné v hospodářských výsledcích velkých průmyslových podniků, růstem mezd i vyšším počtem volných pracovních míst.

13.2 HOSPODÁŘSKÁ ZÁKLADNA LK V ZÁSADNÍCH ČÍSLECH

HRUBÝ DOMÁCÍ PRODUKT (ÚAPK 007B)

Hrubý domácí produkt na obyvatele v Libereckém kraji v roce 2021 vykazoval 73,9 % průměrné úrovně hrubého domácího produktu na obyvatele České republiky, což je zhoršení o cca 3 procentní body oproti roku 2018

Porovnání hrubých domácích produktů jednotlivých krajů je v následující tabulce. V LK HDP v roce 2009 výrazně poklesl vlivem globální hospodářské krize, která měla velký vliv na průmyslový charakter LK (viz výše). Liberecký kraj se trvale pohybuje na nejnižších pozicích mezi kraji. V roce 2009 byly kraje Liberecký a Karlovarský nejhorší v mezikrajském srovnání jak v absolutních, tak v relativních ukazatelích (podíl na HDP ČR a na 1 obyvatele ČR). V posledních letech je LK na 12. místě mezi kraji s HDP.

Tab. 55 HDP krajů ČR v letech 2015–2021

	2015			2018			2021		
	celkem	HDP oproti průměru ČR*	na 1 obyv.	celkem	HDP oproti průměru ČR*	na 1 obyv.	celkem	HDP oproti průměru ČR*	na 1 obyv.
	(mil. Kč)	%	(Kč)	(mil. Kč)	%	(Kč)	(mil. Kč)	%	(Kč)
ČR	4 554 615	100,0	432 006	**5 323 556**	100,0	500 973	**6 108 717**	100	571 051
PHA	1 112 788	204,0	881 411	**1 374 989**	210,9	1 056 761	1 677 194	221,4	1264456
SČK	527 868	92,5	399 682	617 153	90,5	453 456	688 764	86,6	494720
JČK	230 508	83,7	361 699	265 273	82,6	413 901	291 708	79,4	453208
PLK	232 894	93,6	404 565	262 067	89,8	449 822	297 919	88,3	504354
KVK	86 956	67,4	291 304	95 589	**64,6**	323 718	99 823	59,5	339491
USK	275 214	77,4	334 249	294 578	71,7	358 988	324 010	69,3	395524
LK	**147 208**	**77,6**	**335 210**	**170 809**	**77,2**	**386 789**	186 939	73,9	**421913**
KHK	208 560	87,6	378 326	248 273	90,0	450 841	288 036	91,5	522295
PAK	180 168	80,8	348 996	213 171	82,0	410 635	237 131	79,4	453219
VYK	180 155	81,8	353 587	206 401	80,9	405 488	234 709	80,6	460423
JMK	498 757	98,4	424 994	575 378	96,9	485 662	671 259	98,5	562278
OLK	215 650	78,6	339 556	248 499	78,4	392 855	286 366	79,4	453360
ZLK	222 918	88,2	381 168	247 643	84,8	424 876	281 695	84,9	484632
MSK	434 971	82,9	357 939	503 733	83,5	418 263	543 164	79,5	453836

Zdroj: UAPK_007b (akt2023/08), Statistická ročenka ČR, Srovnání krajů v ČR 2019, * výsledek je dán výpočtem: HDP kraje na 1 obyv. * 100 / HDP ČR na 1 obyv.

EKONOMICKÁ AKTIVITA DLE ODVĚTVÍ (JEV UAPK_007)

Údaje týkající se počtu ekonomických činností OKEČ za územní jednotky krajů, které umožňují sledovat vývoj krajů v čase, jsou k dispozici na webu ČSÚ. Tab. 60 ukazuje, že LK je spolu se ZLK patří mezi neprůmyslovější kraje. To mělo vážné následky na nezaměstnanost v dobách ekonomické krize. LK si svojí průmyslovou pozici drží ve všech sledovaných obdobích, naopak co se týká priméru (1,6 % v roce 2023) a terciéru (17,8 %) LK patří mezi nejméně zastoupené kraje. Kvartérní sektor zaujímá v LK pro rok 2023 podíl 35,1 %, což jej řadí spolu s Jihočeským na 11-12. místo mezi kraji.

Počty ekonomicky aktivních podle odvětví v ekonomické činnosti za jednotlivé obce jsou k dispozici v GIS ÚP LK jako jev UAPK_007 ze SLDB 1991, 2001, 2011 a 2021. Takto strukturované údaje jsou ale zajímavé spíše pro úroveň ÚAP obcí, nikoliv kraje.

Následující tabulka ukazuje vývoj ekonomicky aktivního a neaktivního obyvatelstva a ne/zaměstnanosti. Z tabulky vyplývá, že se stále mírně snižuje počet ekonomicky aktivních obyvatel avšak snižuje se i počet obyvatel LK.

Tab. 56 Ekonomická aktivita obyvatel v LK v letech 2020–2022

Ukazatel/rok	2020	2021	2022
Obyvatelstvo celkem (v tis.)	**443,9**	**442,2**	**437,7**
z toho ekonomicky aktivní obyvatelstvo (15 a více let) (v tis.)	216,2	212,7	211,8
z toho zaměstnaní	209,9	207,2	207,5
z toho nezaměstnaní	6,3	5,5	4,3
z toho ekonomicky neaktivní (důchodci, studenti, děti do 14 let, ostatní)	227,7	229,5	226,0

Zdroj: ÚAP LK 2015, Statistická ročenka LK 2023

Tab. 57 Zaměstnaní v sektorech národního hospodářství a krajích ČR v letech 2011–2023 (v %)

v %	2011				2013				2015				2018				2023			
	I.	II.	III.	IV.	I.	II.	III.	IV.	I.	II.	III.	IV.	I.	II.	III.	IV.	I.	II.	III.	IV.
ČR	4,0	37,7	22,8	35,6	3,9	36,9	22,1	37,2	3,7	37,5	22,2	36,6	3,5	37,2	21,5	37,9	3,2	35,6	20,4	40,8
PHA	0,3	17,2	27,3	55,2	0,3	20,0	23,6	56,1	0,2	18,4	25,6	55,8	0,3	18,4	25,1	56,3	0,4	16,6	19,0	64,0
SČK	3,2	35,6	26,3	35,0	3,1	33,8	25,2	37,9	3,1	33,8	25,8	37,4	3,2	33,4	24,9	38,6	3,0	32,9	24,9	39,2
JČK	5,6	42,1	23,1	29,2	5,8	40,7	21,6	32,0	6,2	41,0	20,8	32,0	5,7	40,7	20,4	33,2	5,2	40	19,7	35,1
PLK	5,6	42,1	19,8	32,5	4,0	43,7	21,3	31,0	4,6	43,3	21,7	30,4	3,6	42,1	21,0	33,3	4,0	41,0	19,5	35,5
KVK	6,7	35,9	25,4	32,1	5,4	34,9	25,7	34,0	5,4	37,4	21,0	36,2	5,4	37,0	22,1	35,5	4,4	38,0	20,6	37,0
USK	4,9	41,6	21,4	32,1	4,9	38,5	23,1	33,6	3,9	37,6	24,6	33,9	5,0	37,0	24,7	33,3	3,9	38,4	21,5	36,2
LK	3,0	48,6	20,0	28,3	2,2	46,9	18,3	**32,7**	2,3	46,7	19,3	31,7	2,1	**48,6**	17,5	31,8	1,6	**45,5**	17,8	35,1
KHK	4,3	41,1	21,6	33,0	4,8	40,4	20,1	34,7	3,9	43,2	20,1	32,8	4,7	40,3	18,8	36,3	4,6	38,5	21,5	35,6
PAK	4,7	45,4	21,1	28,8	5,2	42,5	21,9	30,5	4,4	45,7	19,6	30,3	4,0	45,2	18,6	32,2	4,3	42,7	17,6	35,4
VYK	6,3	44,5	20,1	29,2	7,6	46,4	18,7	27,3	8,3	45,6	19,0	27,2	5,6	45,3	19,3	29,8	6,3	43,0	19,0	31,7
JMK	3,3	35,6	22,3	38,8	3,4	35,1	20,5	41,1	2,9	36,0	21,0	40,0	3,0	36,6	20,1	40,3	2,5	34,0	19,5	44,0
OLK	3,9	41,2	21,9	33,1	4,5	40,8	20,7	34,0	4,6	42,4	21,5	31,6	4,9	41,1	20,0	34,0	3,9	39,4	20,0	36,7
ZLK	3,1	48,4	20,2	28,3	2,6	47,1	20,0	30,3	2,7	48,4	19,9	29,0	2,3	48,6	19,4	29,7	3,0	46,0	19,0	32,0
MSK	5,8	40,2	20,7	33,3	5,5	37,3	23,0	34,2	5,1	39,8	20,9	34,2	3,7	40,4	20,3	35,6	2,9	38,0	21,1	38,0

Zdroj: ČSÚ, Veřejná databáze, ukazatel Zaměstnaní – odvětví ekonomické činnosti. Pozn. římské číslice vyjadřují sektor národního hospodářství – I. primér, II. sekundér, III. terciér, IV. kvartér. Sektory NH vymezeny seskupením kategorií klasifikace CZ-NACE, přičemž sekce A-B tvoří primární, C-F sekundární, G-I terciérní a J-U kvartérní sektor (viz tab. 61).

13.2.1.1 REGISTR EKONOMICKÝCH SUBJEKTŮ

Registr ekonomických subjektů (RES) je veřejným seznamem a zápis do RES má pouze evidenční význam. Ekonomickým subjektem je každá právnická osoba, fyzická osoba s postavením podnikatele a organizační složka státu, která je účetní jednotkou. Statistiky, týkající se RES vede ČSÚ v rámci Veřejné databáze. Detailní informace o počtech ekonomických subjektů zapsaných v RES za jednotlivé kraje ČR včetně členění na odvětví je k dispozici v *přílohové tabulce **13_1.*** V RES bylo v roce 2024 v LK zaregistrováno celkem 105 **477 subjektů**. V rámci RES jsou také samostatně sledovány subjekty se zjištěnou aktivitou, kdy je pak výsledné číslo výrazně nižší. Například v roce 2024 byla z celkového počtu ekonomických subjektů zjištěná aktivita pouze u 61 346 subjektů (58 % všech ekonomických subjektů).

Data existují i na úrovni obcí (ale bez členění na jednotlivá odvětví), i ORP. Z tab. 61 vyplývá, že nejvíce ekonomických subjektů figuruje v oblastech zpracovatelského průmyslu, stavebnictví, velkoobchodu a maloobchodu. Nejvíce ekonomických subjektů pak působí pochopitelně na území ORP LBC.

Tab. 58 Počet ekonomických subjektů pro činnosti A–M v ORP LK k 31. 12.2024

	Celkem subjektů	z toho									
		A	B-E	F	G	H	I	J	K	L	M
		zemědělství, lesnictví, rybářství	průmysl celkem	stavebnictví	velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba mot. vozidel	doprava a skladování	ubytování, stravování a pohostinství	informační a komunikační činnosti	peněžnictví a pojišťovnictví	činnosti v oblasti nemovitostí	profesní, vědecké a technické činnosti
ČL	14 556	987	2 155	1 831	2 262	490	970	313	229	676	1 224
FRÝ	4 970	537	702	954	734	146	340	73	50	171	296
JBC	14 350	388	2 188	1 931	2 229	397	827	422	206	879	1 719
JIL	5 551	595	678	767	744	133	628	104	58	271	493
LBC	38 391	1 319	5 130	5 288	5 917	1 334	1 865	1 241	635	2 602	4 655
NB	5 958	297	1 266	764	886	144	361	126	102	215	531
SEM	6 017	530	849	917	954	155	399	116	80	179	561
TAN	5 089	262	714	836	750	136	603	98	63	261	347
TUR	7 747	556	1 313	814	1 112	201	502	221	131	291	837
ŽB	2 848	142	741	375	380	82	162	59	45	69	216
Celkem	105 477	5 613	15 736	14 477	15 968	3 218	6 657	2 773	1 599	5 614	10 879

Zdroj: ČSÚ, Veřejná databáze, ukazatel Ekonomické subjekty podle převažující činnosti CZ-NACE – územní srovnání

13.2.1.2 ZAMĚSTNANOST, TRH PRÁCE

Veškeré informace související se zaměstnaností, trhem práce, průměrnými mzdami a pohybem za prací jsou k nalezení v kapitole 6.3 Zaměstnanost a trh.

13.3 CHARAKTERISTIKA HOSPODÁŘSKÝCH ODVĚTVÍ

Podnikatelské prostředí je tvořeno širokým komplexem různorodých vlivů, vazeb a subjektů. Nejširším východiskem je obecné legislativní a ekonomické prostředí, které určuje rámec pro podnikání. Na regionální úrovni jde zejména o dopravní i (viz kapitola 12.1) a prostorové souvislosti (viz kapitola 5), plochy pro podnikatelskou činnost, surovinovou základnu (viz kapitola 8.1), dodavatelsko-odběratelské vztahy a v neposlední řadě trh práce (viz kapitola 6.3) a finální odbytiště.

Výhradním úkolem územního plánování je zejména správa ploch pro podnikatelskou činnost (např. plochy výroby, plochy občanské vybavenosti apod.). V nabídce těchto ploch (zejména větších rozměrů) se v LK promítá velká členitost reliéfu a celkový přírodní charakter. Lze konstatovat, že husté osídlení v místech koncentrace průmyslu, kopcovitý terén a omezující přírodní limity (zejména 1/3 území LK v lokalitách ZCHÚ) neskýtají mnoho možností pro rozvinutí nových velkoplošných areálů v kraji.

Pro intenzivní a velkoplošné zemědělské hospodaření mají význam zejména pozemky nejvyšších tříd ochrany, jejichž lokalizace je předmětem vymezené tzv. produkční zóny krajinného hodnocení (viz kap. 7.1).

ZEMĚDĚLSTVÍ, ZEMĚDĚLSKÉ HOSPODAŘENÍ

Zemědělství LK je ovlivněno horským charakterem s převahou méně hodnotných pozemků pro zemědělské hospodaření a limity ochrany přírody a krajiny. Zároveň se v LK nalézá i množství kvalitních pozemků s vyšším stupněm ochrany zemědělského půdního fondu (ZPF) poskytujících podmínky pro intenzivní zemědělství (pozemky I. až III. třídy ochrany tvoří 53,39 % z celkové výměry ZPF). Dle údajů Krajské zemědělské koncepce je téměř 70 % z celkové výměry ZPF kraje hodnoceno jako území s méně příznivými podmínkami (LFA) – průměr ČR = 56,6 %. Veškeré další informace o ZPF jakožto přírodnímu zdroji se nacházejí v kapitole 10. Pro intenzivní a velkoplošné zemědělské hospodaření mají význam zejména pozemky nejvyšších tříd ochrany, pro ostatní rostlinnou výrobu a živočišnou výrobu pozemky ostatní třídy ochrany.

V posledním desetiletí došlo k restrukturalizaci a značnému útlumu zemědělské činnosti. Toto se i promítlo do struktury zemědělských pozemků (viz kap. 10.1 Půdní fond). Při absenci zemědělského využívání je nutné údržbu krajiny zajišťovat jinými způsoby.

Tab. 62 uvádí některé zemědělské charakteristiky v LK. Je vidět výrazný trend v poklesu chovaných kusů prasat (téměř o polovinu), naopak počty skotu se mírně zvýšily (téměř o pětinu).

Tab. 59 Údaje o zemědělství v LK v období 2006–2023

	2006	2008	2010	2012	2014	2016	2018	2019	2023
Zemědělské podniky	1 810	1 776	1 837	1 882	1 973	1 948	2 006	2 001	1 925
s rozlohou zemědělské půdy do 10 ha	1 166	1 103	1 157	1 170	1 272	1 238	1 249	1 245	1 141
Zemědělská produkce (mil. Kč, běžné ceny)	1 903	2 316	1 849	2 277	2 472	2 377	2 523	2 548	2 982
rostlinná produkce	903	1 192	956	1 278	1 336	1375	1 365	1 415	1 536
živočišná produkce	928	1 039	845	925	1 053	949	1 100	1 075	1 363
produkce zemědělských služeb	34	71	28	32	38	17	19	20	31
Rostlinná produkce									
osevní plochy celkem k 31. 5. (ha)	41 596	42 803	37 983	37 185	36 906	38 158	37 744	37 132	30 138
sklizeň (t)									
obiloviny celkem	**91 092**	**129 169**	**93 375**	**92 967**	**122 216**	**116 415**	102 922	110 376	106 077
brambory celkem	7 439	9 182	5 058	4 774	4 659	5 279	3 773	3 293	3 392
řepka	17 109	18 276	17 060	16 773	22 971	20 170	20 434	14 533	19 502
ovoce									
jabloně (tis. ks)	393	489	428	480	669	736	794	879	1 064
sklizeň jablek (t)	6 304	7 697	4 019	5 756	8 307	11 465	11 523	8 625	13 740
Živočišná produkce									
hospodářská zvířata k 1. 4. následujícího roku (ks)									
skot	41 328	43 808	46 726	45 035	45 942	49 166	50 012	49 389	47 627
prasata	41 353	26 340	24 942	20 689	21 108	22 319	19 867	17 020	17 644
drůbež	87 089	65 245	73 799	55 917	60 496	78 321	66 705	80 282	75 095
ovce	10 677	12 270	16 656	17 979	18 254	17 640	16 329	15 409	11 393
intenzita chovu skotu (ks/100 ha)	42	43	48	47	46	48	48	48	48,1
intenzita chovu prasat (ks/100 ha)	**97**	**60**	**64**	**57**	**56**	**57**	51	45	46,4
výroba masa (t)	4 247	3 988	3 141	2 897	2 688	3 231	2 756	2 193	1 704
výroba mléka (tis. l)	63 797	65 071	70 049	69 824	73 249	76 106	74 379	72 033	75 644

snůška vajec (tis. ks)	7 589	2 628	-	1 386	1 246	1 162	1 300	1 458	767

Zdroj: ÚAP LK 2017, Strategie rozvoje LK 2015, Statistická ročenka LK 2018, 2019, 2020, *mezi lety 2019 a 2006

LESNÍ HOSPODÁŘSTVÍ

LK se spolu s Karlovarským a Plzeňským krajem řadí ke krajům s nejvyšším podílem lesních pozemků na rozloze území (viz následující obrázek). Lesy zde zaujímají 141 574 ha území (viz tab. 63), což je 44,6 % rozlohy LK. Značná část lesů má však narušenou druhovou i věkovou strukturu porostu. Tento jev je patrný zejména v kulturních hospodářských lesích, kde vysoký podíl stanoviště tvoří nepůvodní druhy.

Z hlediska majetkoprávních vztahů převažují lesy ve vlastnictví státu (Lesy ČR, s. p., Vojenské lesy a statky, s. p., Správa KRNAP), kde je lesnické hospodaření většinou prováděno dodavatelsky. Podíl lesů v soukromém vlastnictví fyzických osob je podstatně menší (bližší údaje viz Oblastní plány rozvoje lesů – OPRL, či jednotlivé Lesní hospodářské plány a osnovy – LHP/LHO, které jsou zpracovávány v desetiletých cyklech). Subjekty spravující státní pozemky vykonávají zčásti i funkci odborného lesního hospodáře pro lesy v soukromém **ORREP** vlastnictví. I přes poměrně nízkou výměru lesů v soukromém vlastnictví zde existuje nepříznivá struktura v jejich výměrách, kdy početně převažují vlastníci lesních majetků menších než 1 ha (průměrná výměra je menší než 3 ha).

Tab. 60 Vybrané údaje o lesnictví v LK za období 2012–2023

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2023
Lesní pozemky (ha)	140 789	140 806	140 893	141 007	**141 018**	140 852	140 936	141 205	141 574
Zalesňování (ha)	765	797	922	778	**796**	617	585	574	1 110
jehličnaté celkem	510	533	611	520	**499**	406	353	280	506
smrk	278	276	334	253	**234**	215	165	115	250
jedle	25	44	31	16	**32**	25	25	.	
borovice	201	210	242	243	**217**	151	145	115	142
listnaté celkem	255	264	311	258	**297**	211	233	294	604
dub	53	47	63	71	**96**	74	83	117	188
buk	180	191	218	160	**181**	117	122	151	353
javor	6	10	5	5	6	6	8	.	
Těžba dřeva (m³ bez kůry)	518 670	593 104	620 061	576 218	527 125	502 204	558 819	787 823	785 320
zpracovaná nahodilá	62 704	48 785	51 666	161 015	132 705	134 273	439 382	740 153	341 210
živelní	49 244	31 285	30 854	101 504	58 853	82 523	269 451	240 689	94 120

Zdroj: Statistická ročenka LK 2015, 2016, 2017, 2020, 2024

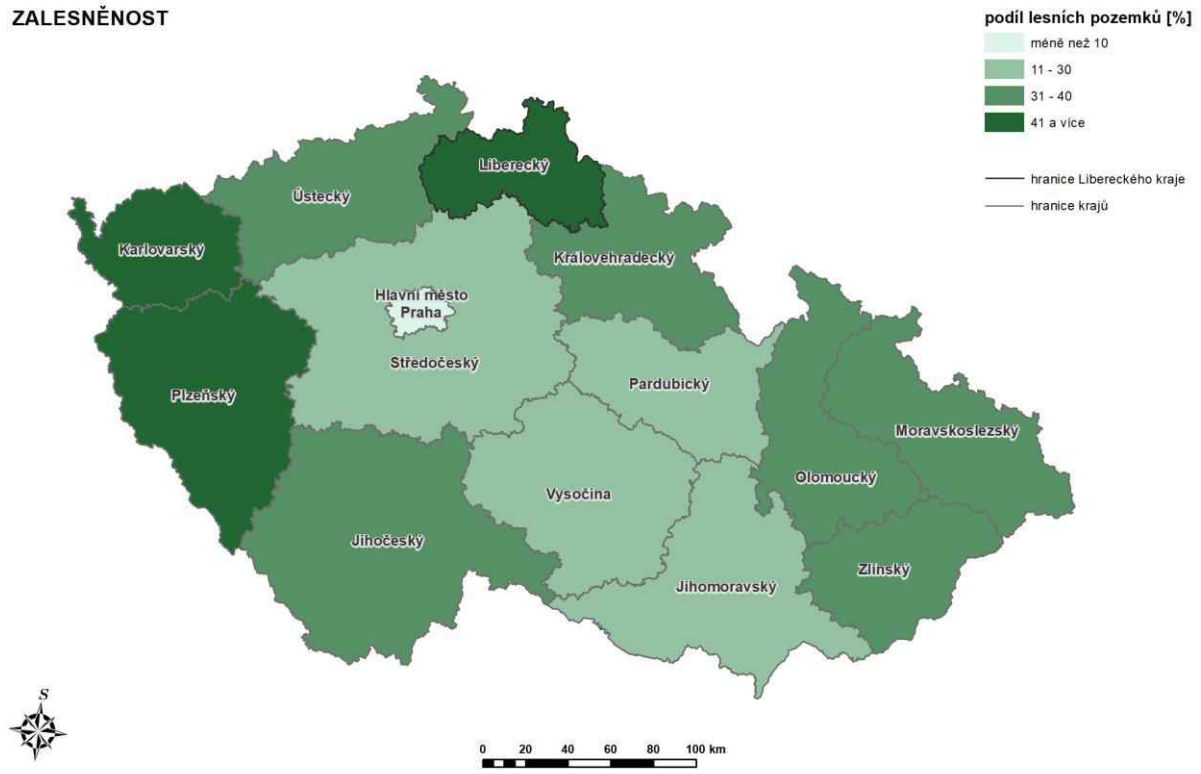

Obr. 87 Podíl lesních pozemků na celkové rozloze území v roce 2022
Zdroj: Statistická ročenka LK 2023 – doplňující údaje podle krajů

PRŮMYSL A STAVEBNICTVÍ

PRŮMYSL

LK zůstává významným průmyslovým regionem. Po roce 1989 došlo k výraznému posunu k automobilovému průmyslu a naopak k odklonu od tradičního textilního průmyslu a sklářství. Silná orientace průmyslu na některé sektory (jednodruhová orientace průmyslu celého kraje na automobilový, strojírenský a bižuterní) nese z hlediska hospodářské stability určitá rizika související se strukturálními problémy v daných odvětvích a poklesem poptávky po jejich výrobcích na domácích i světových trzích, což se potvrdilo při globální hospodářské recesi v roce 2008. Tato recese oslabila sklářský a bižuterní průmysl. Textilní průmysl, kterým byl LK historicky vyhlášený, během posledních dvaceti let ztratil na své dominanci.

V roce 2007 sídlilo na území LK 123 průmyslových podniků zaměstnávajících více než 100 zaměstnanců, v roce 2014 103 těchto podniků. Tržby na 1 zaměstnance však každoročně mírně stoupají (r. 2009 – 2 441 tis. Kč, v roce 2014 již 3 386 tis. Kč).

Z hlediska rozložení průmyslových odvětví v LK je patrné silné zaměření Českolipska na automobilový průmysl, Jablonecka na bižuterní a automobilový, Liberecka na automobilový průmysl a zpracování plastů. Sklářský průmysl převládá na Novoborsku a Železnobrodsku. Česká mincovna v Jablonci n. N. razí od svého vzniku v roce 1993 až do současnosti veškeré oběžné a pamětní mince pro Českou národní banku.

Z větších firem, které ukončily svoji činnost, je potřeba zmínit SEBA T v Tanvaldu (2012) a ŽBS v Železném Brodě (2009). Novoborský Crystalex, největší výrobce užitkového skla na Českolipsku, který zkrachoval v roce 2008, obnovil v roce 2010 výrobu, v roce 2013 vybudoval novou sklářskou pec se třemi výrobními linkami a objem výroby se dostal na stejnou úroveň, jako v roce 2008 (před krachem).

Mezi další firmy patří zemědělské firmy KZS, s.r.o., Farma Macháčková Bzí, TOMPELI, Tomáš Pelikán, Zemědělská farma Plchov s.r.o., MAK s.r.o., Zemědělská farma Jílové u Držkova a další (ORP ŽB), Delfi s.r.o. – výrobce nábytku a Hilding Anders ČR a.s. – výroba matrací (ORP JIL).

STAVEBNICTVÍ

Od roku 2015 pozvolna přibývá ekonomických subjektů ve stavebnictví. Zatímco v tomto roce činil počet 15 541 subjektů, v roce 2019 to bylo již 16 329, ovšem v roce 2024 došlo opět k velkému poklesu a to na 14 477. Následující tabulka vyjadřuje vývoj během posledních dvaceti let v objemu stavebních prací. Maximum registrujeme k roku 2023 kdy oproti roku 2019 došlo k razantnímu zvýšení.

Podrobné informace týkající se bydlení jsou v kapitole 6.2.

Tab. 61 Stavební práce „S“ provedené v LK mezi lety 2000–2023*

	2000	2005	2008	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2023
LK	6 385	8 476	9 873	8 607	8 231	7 579	6 706	6 230	9 149	7 943	7 629	7 969	8 218	11745

Zdroj: Statistická ročenka LK 2024. * v milionech Kč v běžných cenách. Jedná se o podniky s 20 a více zaměstnanci; stavební práce „S“ jsou dle ČSÚ zejména práce na výstavbě, přestavbě, rozšíření, obnově, opravách a údržbě stálých i dočasných budov a staveb, zahrnují i montážní práce stavebních konstrukcí a hodnotu zabudovaného materiálu.

13.4 ROZMÍSTĚNÍ HOSPODÁŘSKÝCH AKTIVIT

Největší koncentrace podnikatelských aktivit i zahraničního kapitálu je situováno v Liberci a jeho okolí, případně v místech s tradiční průmyslovou výrobou. Liberec disponuje nejvýznamnější průmyslovou zónou Liberec – Jih o rozsahu cca 100 a spolu se zónou Liberec – Sever (47 ha) dává vzhledem k vazbám na výzkum a vývoj a VŠ šanci na získání dalších velkých investic v oblasti výroby. Největší průmyslovou zónou v kraji je PZ Dubice v České Lípě rozkládající se na 129 ha – jedná se o zónu, kde působí jak starší, původní podniky, tak ty novější (většinou firmy vyrábějící komponenty pro automobilový průmysl, dále kolejová doprava či masný průmysl)

Ostatní města rozsahem nabízených ploch a dalším nabízeným zázemím (pracovní síly, služby atd.) mohou uspokojit spíše střední a menší investory.

Ekonomický rozvoj celého kraje je podmíněn současným rozvojem všech faktorů přímo nebo nepřímo ovlivňujících přínos finančních prostředků do obecních rozpočtů jednotlivých obcí kraje. Mezi tyto faktory, řešitelné nástroji územního plánování, nesporně patří vyřešení problémů spojených s nevhodně umístěnými výrobními provozy a nabídkou nových ploch pro podnikání.

Využití stávajících opuštěných výrobních areálů tzv. **brownfields**, popř. vytvoření nové průmyslové zóny na zelené louce tzv. **greenfields**, která ulehčí obci od vlivů stávající průmyslové výroby, nevhodně umístěné v sousedství ploch určených pro bydlení, občanskou vybavenost nebo rekreaci, případně její obsazení novými investory, zajistí další pracovní místa a přínos finančních prostředků do obecního rozpočtu a je tudíž v současnosti trendem vyvolávajícím zvýšený zájem mnoha obcí.

PLOCHY OBČANSKÉHO VYBAVENÍ (JEV UAPO_001a)

Plochy občanského vybavení jsou sledovanou částí jevu plochy s rozdílným způsobem využití. Jev spravují ÚÚP a KÚLK OÚPSŘ je má zkompletovány. Některé podtypy těchto ploch vymezované pro komerční využití (obchody, ubytování, stravování, komerční služby apod.) je třeba brát jako plochy pro hospodářské aktivity. V některých obcích, kde nejsou

klasické plochy výroby, se na plochách občanské vybavenosti odehrává hlavní ekonomická činnost. Typické je to např. v horských střediscích zimní a letní rekreace.

LOKALITY TYPU BROWNFIELDS (JEV UAPO_004a)

Způsobů, jak definovat brownfield (BF´s), je mnoho. Z pohledu územního plánování se jedná o plochu v zastavěném území, která již není funkčně využívána nebo je využívána jen z části. Většinou se jedná o pozůstatek zemědělské či průmyslové činnosti. Mnohdy tato plocha bývá kontaminována. Vzhledem k hospodárnému využití zastavěného území je pro územní plánování prioritou najít opětné využití tohoto území, se kterým může být spojena i změna původního funkčního využití území. V územních plánech jsou tyto plochy označovány jako plochy k obnově nebo opětovnému způsobu využití znehodnoceného území. V rámci začlenění v datové bázi ÚAP se jedná o jev UAPO_004a.

Počet BF´s (nevyužívaných nebo neefektivně využívaných lokalit) se v regionu neustále mění, některé lokality jsou buďto odstraněny nebo v lepším případě již revitalizovány. Jiné naopak postupem času vznikají např. ukončením podnikatelské činnosti. Z tohoto důvodu je nezbytné zmapované lokality brownfields neustále aktualizovat. Přehled rozmístění BF´s je na obr. 88.

PLOCHY VÝROBY (JEV UAPO_001a)

Plochy výroby spravují ÚÚP a KÚLK je má zkompletované jako UAPO_001a. Plochy výroby jsou také zobrazena na obr. 88.

Nové pojetí datové báze ÚAP ve vyhlášce 500 zavedlo jev zařízení výroby (UAPO_002), které se skládá z jevu významné průmyslové zóny a zařízení (objektů) výroby. Těmito zařízeními jsou stavební objekty z RUIAN, které mají jako způsob využití buď stavba pro výrobu a skladování nebo průmyslový objekt. Jev UAPO_002 je spravován pro potřeby krajské ÚPČ.

VÝZNAMNÉ PRŮMYSLOVÉ ZÓNY (JEV UAPO_002)

Rozvoj PZ v ČR reaguje na Program podpory rozvoje PZ na volných plochách, který byl zahájen rozhodnutím vlády ČR v roce 1997. O realizaci takovýchto „greenfields“ je větší zájem než o revitalizaci a následné využívání brownfields, s kterými je spjato mnoho investorských nevýhod. Z hlediska udržitelného rozvoje území je však důležité před novým záborem zemědělské půdy, preferovat a všemožně podporovat znovuvyužití brownfields.

V databázi CRR ČR bylo v roce 2015 registrováno v LK 8 PZ. Další PZ jsou zjištěny z průzkumů ÚÚP. Jejich charakteristika a procento využití je v následující tabulce. Další méně významné PZ jsou v ÚPD obcí.

Přes poměrně značný počet plánovaných ploch PZ v územních plánech dosahují reálného pokroku v realizaci zatím pouze větší města, např. v libereckých PZ Jih – Doubí a Sever – Růžodol vznikly tisíce nových pracovních příležitostí „na zelené louce“. Dobře se rozvíjí menší PZ v Turnově (Ohrazenice a Vesecko), v České Lípě – Dubici, v Hrádku n. N, rozvíjí se i PZ Rýnovice v Jablonci n. N. U těchto realizovaných PZ se ukazuje jako klíčová výborná dopravní dostupnost. V posledních letech je počet průmyslových zón stabilní.

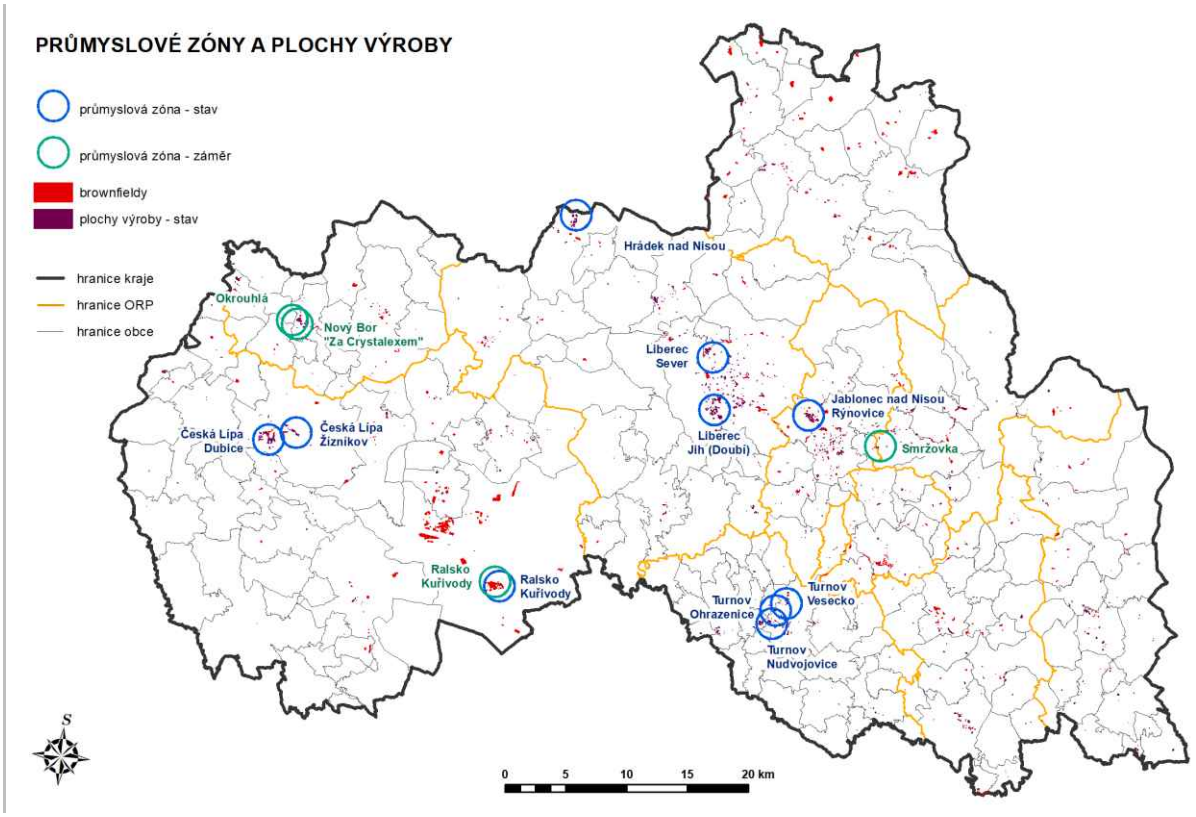

Obr. 88 Významné průmyslové zóny a plochy výroby
Zdroj: GIS ÚP LK z dat ÚÚP a ÚAP LK; UAPO_002 – akt2020_02, UAPO_004a – akt2024_01

Z následující tabulky je zřejmé, že označení PZ je zavádějící, neboť v PZ se neodehrává pouze průmyslová výroba, ale často se jedná i o jiné ekonomické aktivity (např. obchod).

Tab. 62 Významné průmyslové zóny v LK

název	ORP	obec	plocha (ha)	funkční náplň	využití (%)
stávající					
Dubice	ČL	Česká Lípa	129	smíšené podnikatelské aktivity	50
Hrádek n. N. – Za obchvatem (Oldřichovská)	LBC	Hrádek n. N.	40 (využitelných max. 30)	servisní zóna – lehká průmyslová výroba	50 z využitelných ploch
Jablonec nad Nisou – Rýnovice	JBC	Jablonec nad Nisou	69	lehká prům. výroba, smíšená s logistikou, komerčními funkcemi, technickými službami	70
Liberec – průmyslová zóna Jih – Doubí	LBC	Liberec	125	výroba stavebních a obráběcích strojů, izolačních materiálů, autodoplňků, kuchyňského vybavení, spedice, datové a telekomunikační služby, logistika	100
Obchodní a průmyslová zóna Liberec Sever – Růžodol	LBC	Liberec	67	obchod, služby, obchodní domy, hypermarkety, prodejní sklady, integrované zařízení pro vědu a výzkum, samostatné stavby a areály pro prům. výrobu, provozovny drobné/řemeslné výroby a služeb, sklady a skladovací plochy	85
Turnov – Ohrazenice	TUR	Turnov	9	lehká průmyslová výroba	100
Turnov – Vesecko	TUR	Turnov	41	servisní zóna – lehká průmyslová výroba	60
Turnov – Nudvojovice	TUR	Turnov	19	lehká průmyslová výroba	100
Žizníkov	ČL	Česká Lípa	24	smíšené podnikatelské aktivity	50
záměry					
Nový Bor – Za Crystalexem*	NB	Nový Bor	21	lehká průmyslová výroba	nevyužívaná
Okrouhlá	NB	Okrouhlá	26	lehká průmyslová výroba	nevyužívaná
Ralsko – Kuřivody*	ČL	Ralsko	75	lehká průmyslová výroba, smíšená s logistikou, komerčními funkcemi, technickými službami	34,4
Smržovka – u vodojemu*	TAN	Smržovka	11	nespecifikovaná průmyslová výroba	nevyužívaná

Zdroj: UAPO_002 – akt2020_02, ÚÚP. Záměry v různém stádiu realizace a zapracování v ÚPD. *záměry PZ vedle stávajících.

13.5 VEŘEJNÁ EKONOMIKA (JEV UAPK_007a)

Veřejná ekonomika zahrnuje sféru hospodaření územně samosprávných celků (kraje, obce), popř. i orgánů a organizací státní správy (za tyto instituce nejsou k dispozici údaje, protože sídlí většinou mimo LK a v našem regionu mají pouze pobočky bez právní subjektivity).

Smyslem sledování veřejné ekonomiky v ÚAP je především získání informací o stavu ekonomiky příslušného územně samosprávného celku, které umožní posoudit možnost realizace záměrů na provedení změn v území. Pokud je obec na mnoho let předlužená a nezíská tudíž za normálních podmínek finance pro realizaci určitého záměru, je diskutabilní provádět změnu ÚP. Informace o veřejné ekonomice (zadluženost obcí a daňová výtěžnost obcí) jsou také podstatné pro vyhodnocení území v rámci vyhodnocení URÚ.

PŘÍJMY A VÝDAJE

Příjmy z vybraných daní si mezi sebou rozdělují obce, kraje a stát podle zákonem daného poměru. Využívají se k tomu příjmy z daní z příjmu PO, FO a DPH. Mezi sdílené daně nepatří daně spotřební ani daň ekologická. Pokud daň není sdílená, je celý její výnos příjmem státu.

Největší část příjmů LK i obcí tvoří vlastní příjmy a z nich především příjmy daňové. Problémem zákona o rozpočtovém určení daní je rozdíl v daňových příjmech u jednotlivých velikostních kategorií obcí dle velikosti území a počtu obyvatel. Například hranice 100 000 obyvatel znamená pro rozpočet obce podstatně vyšší příjmy na obyvatele. Celkové příjmy kraje, obcí a dobrovolných svazků obcí v roce 2023 v LK dosáhly 33,5 miliard Kč, výdaje byly 31,6 miliard a rozdíl příjmů a výdajů tak činil 1,9 miliardy Kč (viz následující tabulka). Nejlepšího výsledku bylo dosaženo v roce 2016, kdy rozdíl mezi příjmy a výdaji byl 1,97 miliardy. Srovnáme-li celkové příjmy kraje, obcí a dobrovolných svazků obcí v roce 2023 mezi jednotlivými kraji, je v absolutním saldu příjmů a výdajů LK na 11. místě, oproti roku 2019 kdy se LK nacházel na posledním místě se jedná o výrazné zlepšení. Nejlépe vychází tradičně HMP s 29,2 mld. Kč

Tab. 63 Příjmy a výdaje kraje, obcí a dobrovolných svazků obcí v LK k jednotlivým rokům

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2024
příjmy celkem (v mil. Kč)	15 367	17 669	16 575	15 056	15 598	16 197	17 415	17 532	18 554	21 081	23 180	33 509
výdaje celkem (v mil. Kč)	16 216	18 264	16 706	15 046	15 190	15 603	16 695	15 564	17 604	20 833	22 809	31 611
rozdíl (v tis. Kč)	-849	-594	-131	10	408	593	721	1 968	950	248	371	1898

Zdroj: ÚAP LK , Statistická ročenka LK 2015, 2016, 2017, 2020, 2024

ZADLUŽENOST OBCÍ

Pro potřeby PRURÚ a RURÚ byla využita data, která poskytuje centrálně Ministerstvo financí ČR na webových stránkách http://monitor.statnipokladna.cz. Zde jsou sledovány různé ekonomické ukazatele obcí, krajů a státu v období od roku 2010. Celková zadluženost obcí LK v roce 2023 byla 3 mld. Kč, což je méně než v roce 2015 (3,07 mld. Kč) ale více než v roce 2019 (2,61mld. Kč). K roku 2023 vykazovalo 126 obcí nulovou zadluženost. Absolutní i relativní (na obyvatele) zadluženost jednotlivých obcí v LK k 12/2023 je v přílohách RURÚ ve vyhodnocení URÚ. Zadlužeností se zabývá indikátor *A.8. Zadluženost obce.* Data o zadluženosti obcí jsou v *tabulkové příloze **13_2***.

DAŇOVÉ PŘÍJMY OBCÍ

Daňové příjmy obcí v absolutních i relativních (na obyvatele) hodnotách jednotlivých obcí LK k 12/2019 jsou v přílohách RURÚ ve vyhodnocení URÚ. Daňovými příjmy se zabývá indikátor *A.7. Daňové příjmy obce.*

ZJIŠTĚNÍ A VYHODNOCENÍ HODNOT ÚZEMÍ

- zemědělství
  - ZPF I. + II. třída ochrany (viz kapitola 10.1 Půdní fond)
- lesnictví
  - lesní pozemky (viz kapitola 10.1 Půdní fond)
- významné průmyslové zóny
  - Liberec Jih – Doubí, Liberec Sever – Růžodol, Dubice, Turnov – Ohrazenice, Vesecko, Ralsko – Kuřivody
- nadprůměrný počet soukromých podnikatelů

ZJIŠTĚNÍ A VYHODNOCENÍ LIMITŮ VYUŽITÍ ÚZEMÍ

Nejsou v měřítku krajských ÚAP

14 REKREACE A CESTOVNÍ RUCH

ZJIŠTĚNÍ A VYHODNOCENÍ STAVU A VÝVOJE ÚZEMÍ

14.1 SLUŽBY

Terciérní sektor (sektor služeb) se v roce 2023 na HPH (hrubá přidaná hodnota) kraje podílí **57,9 %** (oproti roku 2019, kdy byl podíl 53,7 %, se jedná o nárůst). HPH je koncepčně blízká hrubému domácímu produktu HDP, ale na rozdíl od HDP ji lze sledovat podle odvětví ekonomických činností.

Rozvoj služeb a posilování jejich významu je nedílnou součástí ekonomického růstu a důrazu na znalostní a inovační ekonomiku. Zejména posílení vysokého školství tvoří základ pro prohlubování kvality služeb a růst nejen terciérního (případně kvartérního) sektoru hospodářství. V oblasti služeb je pro rozvoj kraje významný cestovní ruch.

Z různých důvodů (např. neadekvátní celospolečenské hodnocení kvalitní řemeslné práce, tvrdé konkurenční prostředí), ubývá poskytovatelů tradičních řemeslných služeb. Mírný pokles se týká téměř všech odvětví. Za zmínku stojí výraznější nárůst v jediném odvětví, v odvětví ubytování a stravování. Z původního terciérního sektoru se v posledních desetiletích vyčleňuje ještě sektor kvartérní – služby veřejného charakteru (veřejná správa, justice, policie) a rozvojové služby (zejména věda, výzkum).

14.2 CESTOVNÍ RUCH A REKREACE

Cestovní ruch (CR) a rekreace patří mezi služby a měl by být pojednán v rámci podkapitoly SLUŽBY (výše). Samostatné postavení si však zaslouží nejen tím, že je selektován jako jedno z třinácti neopomenutelných témat ke SWOT analýze stanovených **vyhl. 500/2006 Sb**., ale i jeho značným významem pro hospodářství LK. Vzhledem k přírodnímu bohatství a specifičnosti mnohých území LK je do budoucna další nárůst veškerých forem cestovního ruchu nejen očekávaný, ale i žádoucí a je třeba se mu dostatečně věnovat i v ÚPP a ÚPD.

Vysoká atraktivita některých území LK pro CR způsobuje jeho nadměrné zatížení návštěvníky. Toto zatížení je často sezónní a způsobuje v území značné problémy. Kvůli těmto problémům způsobených nadměrnou zátěží cestovním ruchem byla v PÚR ČR vymezena republiková specifická oblast **SOB 7 Krkonoše – Jizerské hory**. V ZÚR LK bylo následně uloženo KÚ LK pořídit územní studii US1 Koncepce rozvoje cestovního ruchu Jizerské hory, která byla dne 9. 3. 2016 schválena s možností jejího využití a zaregistrována v evidenci územně plánovací činnosti. Jejím cílem je koordinovaně usměrňovat a řídit cestovní ruch a rekreaci v této oblasti. Základní ideou je přesunutí části zatížení cestovním ruchem J svahů Jizerských hor na svahy S a ostatních oblastí Frýdlantského výběžku.

ÚZEMNÍ A SOCIÁLNĚ EKONOMICKÉ PŘEDPOKLADY PRO CR

V současné době se průmysl CR se svojí dynamikou a ekonomickými parametry řadí celosvětově z hlediska významu na třetí místo za ropný a automobilový průmysl. Rozvoj CR je perspektivním ekonomickým odvětvím i pro rozvoj LK, který svojí krajinnou scenérií s množstvím přírodních a historických atraktivit patří mezi „bohaté regiony". Na jeho území se nalézá i několik významných tradičních turistických regionů, které jsou vázány na přírodní hodnoty spojené se zázemím pro turistiku, letní či zimní sporty: **Krkonoše, Jizerské hory, Český ráj a Máchovo jezero.** Přestože je LK 2. nejmenším v ČR, počtem přenocujících návštěvníků (cca 700–800 tis. ročně) se řadí na 4. – 5. místo v ČR, přičemž cca 30 % návštěvníků pochází ze zahraničí (web KÚ LK OKPPCR).

Přírodní a krajinné podmínky CR v LK jsou výjimečně příznivé. Geomorfologicky pestré, hornaté a zalesněné území vytváří optimální podmínky pro rozvoj řady forem CR s vhodnými terény pro sjezdové a běžecké lyžování, pěší i cykloturistiku a jiné přírodní aktivity např. horolezectví (Suché skály atd.), paragliding (Kozákov). Pro letní pobytovou rekreaci lze využít rekreačních vodních ploch (Máchovo jezero, Hamr na Jezeře, Kristýna, vodní nádrž Mšeno v Jablonci nad Nisou).

Význam z hlediska atraktivity mají v LK kulturně-historické památky jako např. **zámek a hrad Frýdlant, zámek Sychrov, zřícenina hradu Trosky, horský hotel a vysílač Ještěd** (kap. 11.4), ale také dodnes udržované lidové tradice a řemesla (tradice sklářství na Novoborsku a Železnobrodsku). Množství památek v území řadí LK mezi nejvýznamnější v rámci ČR. Kromě památkově chráněných objektů se v LK nalézá i množství dalších historicky cenných památek lidové architektury, technických památek a sakrálních staveb. V území působí řada muzeí a galerií, několik divadel, botanická a zoologická zahrada. K zajímavým a typickým stavbám patří horské rozhledny, které zejména soustavou v Jizerských horách tvoří specifickou hodnotu území.

Pro CR v LK má značný význam i jeho příhraniční poloha. Sousedí s Německem – územím východního Saska a Horní Lužice, kde je nejen značný potenciál atraktivit a služeb především na německé straně **Lužických hor**, ale toto území je i významným zdrojem návštěvníků kraje. Menší je hranice s Polskem, jejíž přilehlé území spadá do Dolnoslezského vojvodství s dominantním rekreačním prostorem S svahů **Krkonoš** a **Jizerských hor**.

ZÓNOVÁNÍ CR, OBLASTI A PODOBLASTI CR (JEV UAPK_015)

Téměř celé území LK lze označit za oblast vhodnou k rekreačnímu využití. Území ČR bylo Českou centrálou CR – CzechTourism (CzT) pro potřeby vyjádření a sledování problematiky CR (marketingové potřeby) rozděleno na 14 marketingových turistických regionů. Z tohoto nadregionálního hlediska spadalo území LK do 3 marketingových turistických regionů: **Krkonoše**, **Český ráj** a **Český sever**.

Region **Český sever** byl rozdělený v roce 2005 na dva regiony: 1) Českolipsko a 2) Jizerské hory a Frýdlantsko (což bylo akceptováno i CzT). Poté tedy byly v LK celkem čtyři turistické regiony: Jizerské hory a Frýdlantsko, Českolipsko, Krkonoše (část leží na území KHK) a Český ráj (část leží na území KHK a SČK).

Obr. 89 Marketingové turistické regiony zasahující do LK
Zdroj dat: KÚ LK, OKPPCR; zpracováno odborem ÚPSŘ KÚ LK, stav k 04/2021

Na práci CzT navazovala marketingová regionalizace CR v LK zpracovaná v Programu rozvoje CR LK z roku 2003 (PRCRLK 2003), kde byla použita pětistupňová hierarchie: turistické regiony, turistické oblasti, turistické podoblasti, turistická střediska (včetně funkční typologie) a jádrová území hlavních turistických forem a využití území. V aktualizované návrhové části Programu rozvoje CR LK z roku 2007 již jakákoli regionalizace chybí.

Turistické regiony byly v PRCRLK 2003 na regionální úrovni územně rozděleny na 7 turistických oblastí: Lužické hory a Ještědský hřbet, Máchův kraj, Český ráj, Frýdlantsko, Jizerské hory, Krkonoše západ, Krkonoše střed. Těchto 7 turistických oblastí se liší od 7 turistických oblastí, které byly vymezeny a použity v konceptu ÚP VÚC LK, ÚAP LK (08/2008) a ZÚR LK. Těmito turistickými oblastmi byly České středohoří, Máchův kraj, Lužické hory a Ještědský hřbet, Frýdlantsko, Jizerské hory, Krkonoše a Podkrkonoší a Český ráj. Turistické oblasti v obojí regionalizaci vycházejí ze schváleného členění MMR z roku 1981 (Terplan): Rajonizace cestovního ruchu ČSR, které vycházelo z geomorfologického členění. Charakteristika jednotlivých oblastí je podrobně uvedena v analytické části PRCRLK 2003 a Konceptu ÚP VÚC LK (str. 94–104).

Turistické oblasti CR PRCRLK 2003 dále rozděluje na 19 turistických podoblastí. Pro potřeby územního plánování je od konceptu ÚP VÚC LK používáno členění na 18 podoblastí, respektující přirozené krajinné celky tak, aby byly všechny turistické regiony a jejich hlavní turistické oblasti rozčleněny na menší homogenní území (viz následující tabulka).

Územní vymezení jednotlivých turistických oblastí a podoblastí dle obcí je zakresleno v tematickém výkresu A1 Oblasti, podoblasti a střediska cestovního ruchu.

Celorepublikově byl v roce 2008 zpracován v rámci Asociace krajů ČR materiál, který zpracoval novou marketingovou jednostupňovou regionalizaci CR. LK dle této regionalizace náleží do 4 turistických marketingových regionů, které přesahují hranice LK (obr. 96). Těmito regiony jsou: **Českolipsko**, **Jizerské hory**, **Český ráj** a **Krkonoše**.

KATEGORIZACE STŘEDISEK CR

V rámci jednotlivých oblastí a podoblastí CR byla v ZÚR LK na základě expertně vyhodnocených podkladů při zohlednění územních podmínek provedena hierarchická regionalizace středisek CR a byly vymezeny následující kategorie středisek CR (viz následující tabulka):

1. úroveň: **Polyfunkční střediska CR** (PSCR)
2. úroveň: **Nástupní a obslužná centra** (NOC)
3. úroveň **Střediska CR** (SCR) a **Příměstská střediska rekreace** (PSR)

Poznámka: „*střediskem CR*“ dále v tomto textu se rozumí jakékoliv středisko CR bez rozlišení kategorie, „*SCR*“ se rozumí středisko CR určité kategorie v 3. úrovni hierarchie

Kategorizace středisek CR přispívá k systémovému přístupu k rozvoji CR a ke kvalitnějšímu a efektivnějšímu využívání potenciálu rozvoje CR v regionech, čímž naplňuje **prioritu č. 4 – Vytváření organizační struktury CR** uvedené v Koncepci státní politiky CR v ČR 2014–2020.

Tab. 64 Alokace PSCR, NOC, SCR a PSR do oblastí a podoblastí CR

oblast CR	podoblast CR	obec/sdružení obcí	kategorie
České středohoří	České středohoří východ	*Blíževedly*	SCR
		Žandov	PSCR
Máchův kraj	Máchovo jezero	Doksy	PSCR
	Kokořínsko	Dubá	PSCR
	Českolipsko	*Holany*	PSR
		Česká Lípa	NOC
	Ralsko	Hamr na Jezeře	SCR
		Stráž p. R.	PSCR
		Ralsko	PSCR
		Mimoň	NOC
Lužické hory a Ještědský hřbet	Novoborsko	*Mařenice*	SCR
		Polevsko	SCR
		Sloup v Čechách	PSR
		Radvanec	PSR
		Nový Bor	PSCR
		Kamenický Šenov	PSCR
		Jablonné v Podj.	PSCR
	Hrádecko-Chrastavsko	Rynoltice	SCR
		Hrádek n. N.	PSCR
		Kryštofovo Údolí	PSR
	Podještědí	Křižany	PSR
		Osečná	SCR
		Světlá p. J.	SCR
		Český Dub	PSCR
Frýdlantsko	Hejnicko	*Lázně Libverda*	SCR
		Bílý Potok	SCR
		Hejnice	PSCR
		Nové Město p. S.	PSCR
	Frýdlantsko – Údolí Smědé	Frýdlant	PSCR
Jizerské hory	Jizerské hory	*Mníšek*	PSR
		Tanvald	NOC
		Smržovka	PSCR
		Bedřichov	PSR
		Janov n. N.	PSR
		Josefův Důl	SCR
		Albrechtice v JH	PSR
		Jiřetín pod Bukovou	PSR
		Lučany n. N.	PSR
		Nová Ves n. N.	PSR
		Desná	PSCR
		Kořenov	SCR
		Velké Hamry	SCR
	Liberecko – Jablonecko	Liberec	PSCR
		Jablonec n. N.	PSCR
Krkonoše a Podkrkonoší	Krkonoše	Jilemnice	PSCR
		Rokytnice n. J.	PSCR
		Harrachov	PSCR
		Benecko	SCR
		Vítkovice	SCR
		Jablonec n. J.	SCR
		Vysoké n. J.	SCR
	Horní Pojizeří	Semily	NOC
	Podkrkonoší	-	-

oblast CR	podoblast CR	obec/sdružení obcí	kategorie
Český ráj	Český ráj	Turnov	PSCR
		Rovensko p. Tr.	SCR
		Karlovice	PSR
		Malá Skála	PSR
	Kozákovský hřbet	Železný Brod	PSCR
		Lomnice n. Pop.	PSCR
	Dolní Pojizeří	-	-

Zdroj: Dokumentace ÚAP LK 2013. Kurzivou jsou označeny obce, kde je vhodná kooperace s dalšími obcemi (viz dále).

Snahou vymezení této sítě středisek CR bylo vyprofilovat v každé turistické podoblasti alespoň 1 středisko CR, které by zabezpečovalo odpovídající služby pro CR. Toto se nepodařilo v turistické podoblasti Podkrkonoší, pro kterou veškeré služby zabezpečuje Nová Paka ležící mimo území LK, a v turistické podoblasti Dolní Pojizeří.

POLYFUNKČNÍ STŘEDISKA CESTOVNÍHO RUCHU (PSCR)

Jsou sídla zajišťující obslužné zázemí pro SCR a PSR, v okolí disponující sítí doprovodných a doplňkových služeb a vyšší nebo komplexní občanskou vybaveností. Současně mají i atraktivní potenciál CR a plní funkci SCR – jejich rekreační využití je jednou z významných hospodářských funkcí. Jsou dobře dopravně dostupná.

Základní parametry PSCR: významné středisko osídlení kraje, hospodářsky významná rekreační funkce, vyšší nebo komplexní občanská vybavenost, dobrá dopravní dostupnost, základní a doprovodné služby CR, potenciál CR.

NÁSTUPNÍ A OBSLUŽNÁ CENTRA (NOC)

Jsou významná sídla zajišťující obslužné zázemí pro SCR a PSR disponující sítí doprovodných a doplňkových služeb a vyšší nebo komplexní občanskou vybaveností. Jsou dobře dopravně dostupná.

Základní parametry NOC: významné středisko osídlení kraje, komplexní občanská vybavenost, dobrá dopravní dostupnost, turistická atraktivita nízká – hospodářsky málo významná rekreační funkce.

STŘEDISKA CESTOVNÍHO RUCHU (SCR)

Jsou sídla disponující přírodně a kulturněhistorickým potenciálem, vybavené základními a doprovodnými službami CR atraktivní pro rekreaci. Jejich rekreační funkce významně převažuje nad ostatními hospodářskými funkcemi. Hlavním kritériem zařazení sídla mezi SCR je počet lůžek hromadného ubytování a objekty individuální rekreace (OIR) v závislosti na velikosti území obce a význam obce jako turistického centra pro příslušnou turistickou oblast a podoblast.

Základní parametry SCR: bohatý přírodní potenciál, kulturně-historický potenciál, základní služby CR, doprovodné služby CR, síť turistických komunikací, turistická infrastruktura, přirozené centrum CR – sídlo druhého bydlení, hromadná ubytovací zařízení, nerovnoměrné využití území – sezónnost, víkendové pobyty, lokality s menšími civilizačními vlivy, kvalitnější životní prostředí, dominantní rekreační funkce sídla.

PŘÍMĚSTSKÁ STŘEDISKA REKREACE (PSR)

Jsou sídla disponující přírodním a kulturněhistorickým potenciálem, vybavené základními a doprovodnými službami CR atraktivní pro rekreaci v blízkosti významných center osídlení. Jejich rekreační funkce významně převažuje nad ostatními hospodářskými funkcemi. Hlavním kritériem zařazení sídla mezi PSR je počet lůžek hromadného ubytování a OIR v závislosti na velikosti území obce. Posuzován je význam obce jako turistického centra pro příslušnou turistickou oblast a podoblast.

Základní parametry PSR: bohatý přírodní potenciál, kulturněhistorický potenciál, základní služby CR, doprovodné služby CR, síť turistických komunikací, turistická infrastruktura, přirozené centrum CR – sídlo druhého bydlení, hromadná ubytovací zařízení, výletní místo významný podíl jednodenní návštěvnost, nerovnoměrné využití území – sezónnost, víkendové pobyty, lokality s menšími civilizačními vlivy, významná rekreační funkce sídla, v dosahu větších měst.

Za SCR a PSR jsou pokládány obce s významnou rekreační funkcí, disponující ubytovacími kapacitami a významným podílem druhého bydlení. Pro vymezení SCR a PSR bylo použito určitých kvantitativních kritérií a expertního odhadu. Bylo využito následujících kvantitativních kritérií (*příloze **14_1***):

- Počet potenciálních uživatelů území v obci je min. 2000 (vysvětlení termínu v kapitole 6.1)
- Počet lůžek v hromadných ubytovacích zařízeních (HUZ) v obci představuje min. 1,5násobek trvale bydlících obyvatel
- Počet lůžek v OIR v obci je min. 500 (využita data ze SLDB 1991 pro výpočet počet objektů OIR x 4, přesnější či novější data nejsou k dispozici)
- Počet lůžek v HUZ je min. 200

Pokud obec splňovala některé z uvedených kritérií a nebyla již zařazena mezi PSCR či NOC, byla zařazena dle svého charakteru mezi SCR či PSR. Jako SCR byly označeny i Polevsko, Rovensko p. Tr., Blíževedly, ačkoliv nesplňovaly žádné z uvedených kritérií. Zde se jedná o snahu tyto obce jako SCR postupně vyprofilovat a vybudovat v nich patřičnou vybavenost.

V Polevsku se nalézá, v Lužických horách ojedinělý, velký běžecký lyžařský areál. Rovensko p. Troskami by mělo být SCR pro jeho okolí na J LK v Českém ráji, neboť se jedná o velice exponované území z hlediska CR a SCR Karlovice pro toto území nestačí. Blíževedly byly vybrány z trojice Blíževedly – Stvolínky – Kravaře na základě největšího počtu

trvale bydlících obyvatel a největšího počtu lůžek v HUZ, i když Stvolínky mají více lůžek v OIR a více potenciálních uživatelů území. Blíževedly, popřípadě Stvolínky, by měly tvořit zázemí pro CR na J turistické podoblasti České Středohoří východ, protože PSCR Žandov tuto podoblast obsluhovat nestačí.

Uvedená kvantitativní kritéria nesplňuje ani Vysoké n. Jiz., hierarchizované jako SCR. Ve Vysokém n. J. je však velmi vysoká individuální rekreace. Pokud místo objektů individuální rekreace (109) zohledníme vysoký počet neobydlených bytů užívaných k rekreaci (250) (SLDB 1991), překročíme výrazně kritérium pro individuální rekreanty.

Další služby pro SCR a PSR zajišťují zejména NOC. PSR využívají především obyvatelé přilehlých měst pro potřeby OIR, zatímco SCR mají lůžkovou kapacitu zejména v HUZ a slouží pro rekreanty z větší spádové oblasti.

Některé sousedící obce jsou z hlediska CR natolik funkčně nebo územně provázané, že není ideální je identifikovat jako samostatné středisko CR. Tyto **souvislé obce** byly proto v konceptu ÚP VÚC LK, ZÚR LK a ÚAP LK 8/2008 identifikovány jako jedno středisko CR. Tato souvislá střediska CR byla identifikována zejména v úrovni SCR a PSR, výjimku představoval Kamenický Šenov a Prysk na úrovni PSCR.

V průběhu projednávání ZÚR LK 2007 se však idea souvislých obcí neosvědčila, a proto bylo od tohoto záměru ustoupeno a střediska CR byla vymezována výhradně jako jedna obec. Souvislost mezi těmito obcemi je zde ale i nadále. Vhodná kooperace s dalšími obcemi je zejména:

- Bedřichov + Janov n. N.
- Sloup v Čechách + Radvanec – rekreanti využívají společný rybník, ubytovaní jsou ve Sloupu v Č. a přes den se rekreují na břehu v Radvanci
- Mařenice + Krompach – stejný typ rekreace, srostlé území
- Albrechtice v JH + Jiřetín pod Bukovou
- Benecko + Vítkovice
- Mníšek + Oldřichov v Hájích
- Osečná + Janův Důl
- Kamenický Šenov + Prysk
- Holany + Zahrádky
- Blíževedly + Stvolínky + Kravaře
- Hejnice + Lázně Libverda + Bílý Potok

V Atlasu CR ČR (2006) bylo území LK rozkategorizováno dle přírodních předpokladů pro CR a dále došlo k identifikaci středisek CR a jejich rozčlenění do několika kategorií dle **převažujících typů CR** na:

- střediska letní rekreace u vody – např. Doksy, Hamr na Jezeře
- horská střediska zimní a letní rekreace – např. Bedřichov, Harrachov, Rokytnice n. Jiz.
- historická města národního významu – Liberec
- historická města nadregionálního významu – např. Jablonec n. N., Turnov, Česká Lípa
- lázeňská střediska – např. Lázně Libverda
- přírodní atraktivity – např. Malá Skála
- ostatní turistická střediska – např. Mařenice

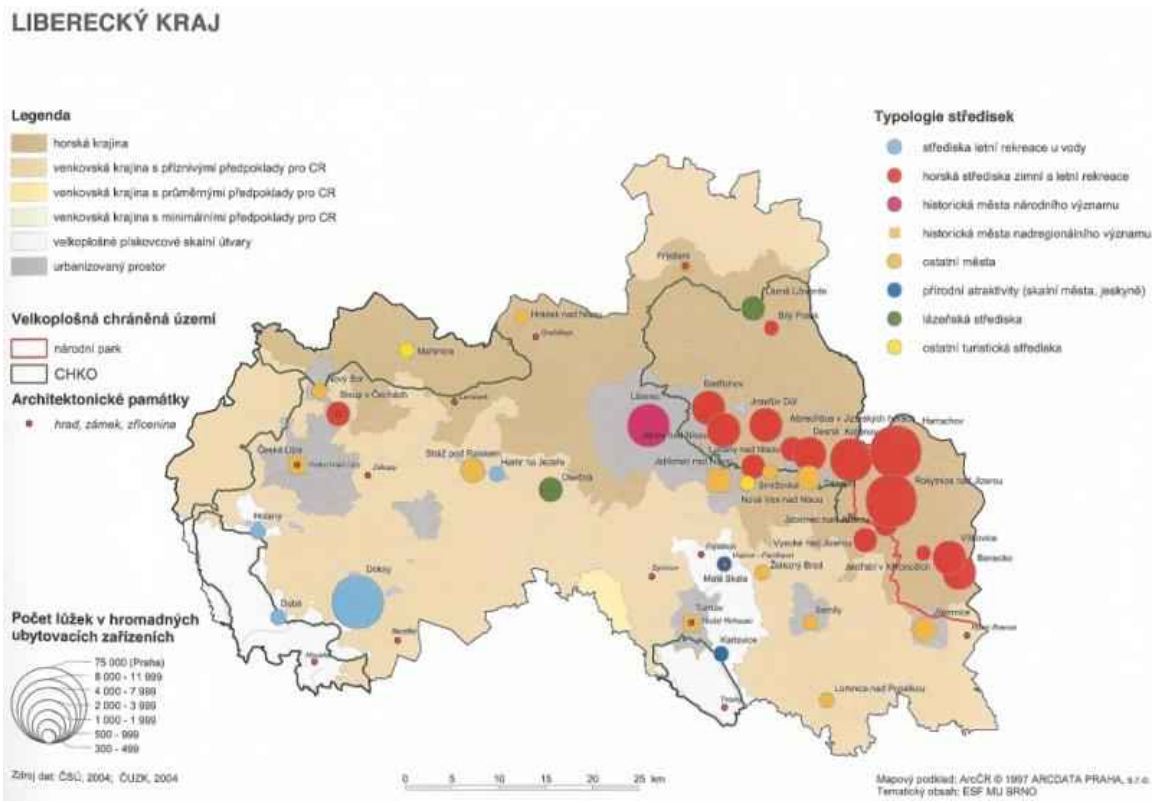

Obr. 90 Typologie středisek CR v LK
Zdroj: Atlas CR ČR, 2006.

V Programu rozvoje cestovního ruchu (dále jen PRCRLK) 2007–2013 jsou v rámci 4. úrovně regionalizace vymezena **turistická střediska** zařazená do následujících funkčních typů: horská střediska zimní a letní rekreace, letní střediska rekreace u vody, historická města národního významu, historická města nadregionálního významu, ostatní města, lázeňská střediska, ostatní turistická střediska, přírodní atraktivity / skalní města, jeskyně) a nejvýznamnější střediska druhého bydlení (viz následující obrázek).

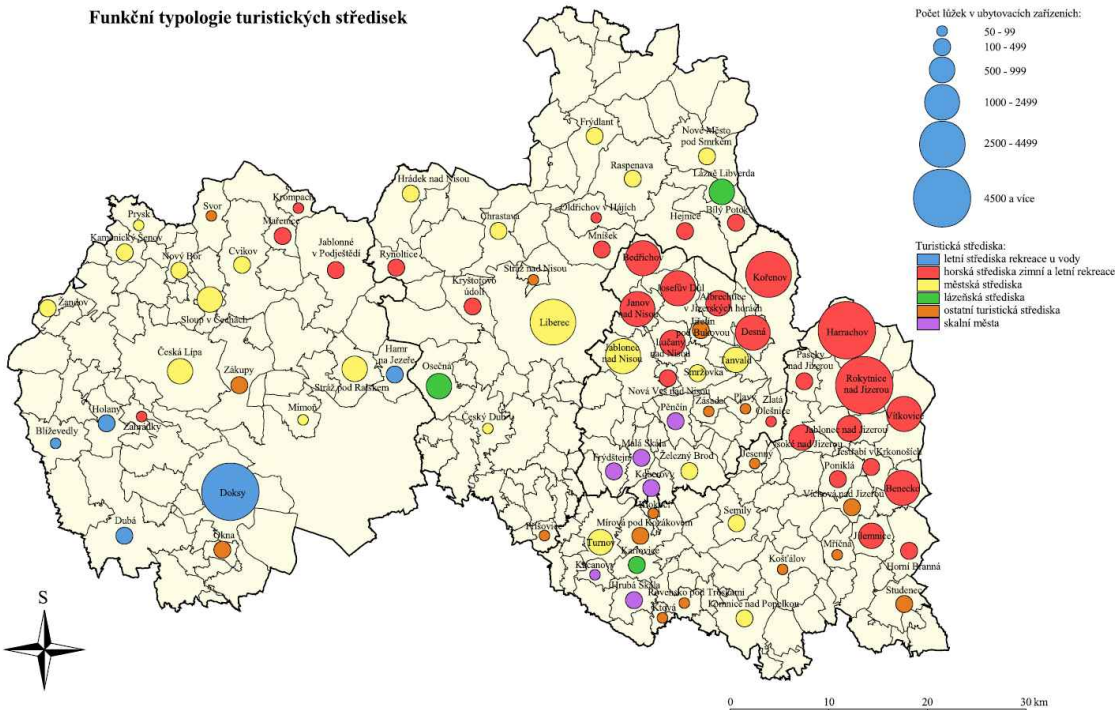

Obr. 91 Funkční typologie turistických středisek.
Zdroj: PRCRLK, 2007–2013.

Poslední, 5. úrovní v PRCRLK 2003, byla **jaderná území** hlavních turistických forem, která představují hlavní koncentrační území z hlediska návštěvnosti, turistických aktivit a infrastruktury. Jaderná území byla stanovena pro oblasti celoroční (letní a zimní) rekreaci, lázeňské oblasti, oblasti letní rekreace u vody, městská střediska a skalní města Českého ráje.

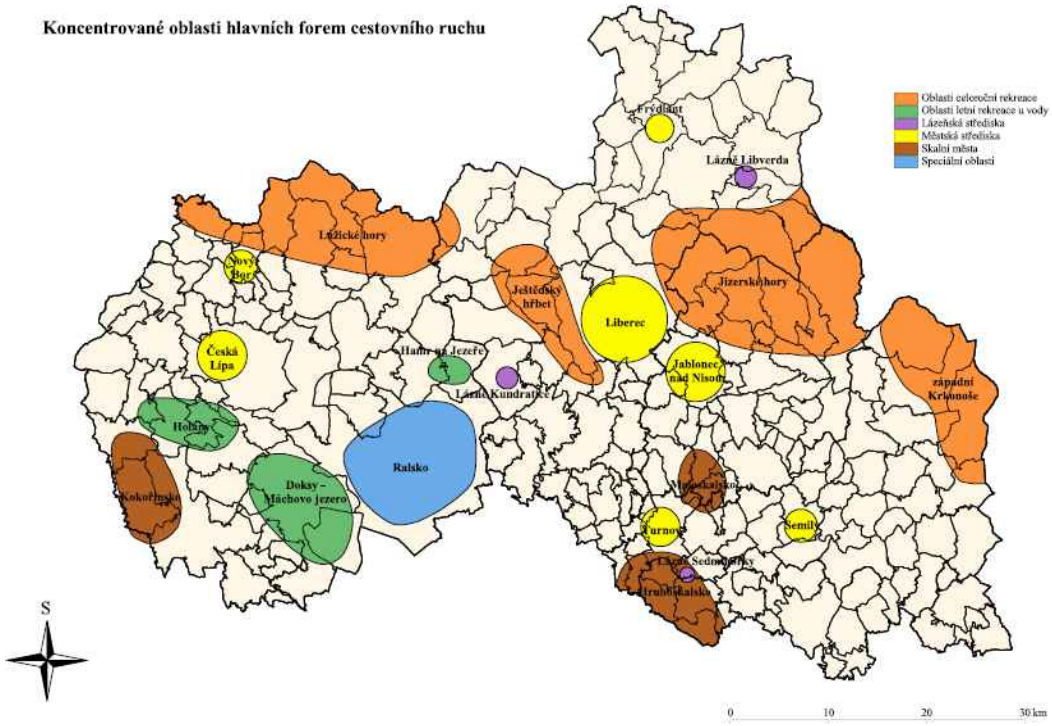

Obr. 92 Koncentrované oblasti hlavních forem cestovního ruchu.
Zdroj: PRCRLK, 2007–2013.

TRENDY A FORMY ROZVOJE CR

Hlavní trendy z hlediska způsobu využívání jednotlivých turistických lokalit směřují k převážně intenzivnímu, aktivnímu trávení volného času a tím vzniká i tlak na rozvoj tvrdých forem CR. Tvrdý CR je dle Páskové a Zelenky (2002) masový CR, který nebere ohled na své sociální, kulturní a environmentální dopady. Snahou je tyto trendy tvrdých forem CR eliminovat a soustřeďovat do center CR, do intravilánu měst případně obcí. Zásadní je především zvyšovat kvalitu služeb a rozvíjet měkké formy CR (alternativní CR, udržitelný CR), které dle Páskové a Zelenky (2002) minimalizují vliv nežádoucích aktivit spojených s CR na místní komunitu a životní prostředí. Základními principy jsou maximální zapojení místních zdrojů (suroviny, lidé, know-how, tradice, kultura apod.) a malokapacitní CR. Příkladem může být např. venkovský CR: agroturistika, ekoagroturistika či ekoturistika.

V regionu je řada lokalit využitelná celoročně, letní sezóna převažuje v oblasti Českého ráje a Máchova kraje. Horské oblasti jsou sice doménou především zimních pobytů, ale jsou využívány celosezónně. Z hlediska druhů CR je nabídka velice široká pro formy aktivní, poznávací i pobytové klidové. Rezervy jsou ve využívání potenciálu venkovského prostoru. V následující tabulce lze vidět zastoupení HUZ v LK za jednotlivé roky.

Tab. 65 Vybrané údaje CR v LK za období 2002–2023

	2002	2004	2006	2010	2012	2014	2016	2018	2019	2023
HUZ celkem	976	926	917	777	1 007	866	904	889	895	949
hotely 5* a 4*	5	6	7	.	14	15	19	22	23	34
ostatní hotely a penziony	508	506	499	.	591	498	539	544	544	598
ostatní HUZ (kempy, chatové osady turistické ubytovny a ostatní)	463	414	411	.	402	353	346	323	328	317
pokoje celkem	14 558	13 278	13 483	12 671	15 330	.14 066	14 499	14 343	14 320	14 829
lůžka celkem	43 247	39 964	40 668	37 976	46 441	42 607	43 560	42 604	42 821	45 088
hosté	871 609	752 473	802 499	632 568	753 932	700 144	863 520	997 213	1 048 865	1 154 930
přenocování	3 183 907	2 801 647	2 809 907	2 206 479	2 567 429	2 234 287	2 681 486	2 978 105	3 169 859	3 349 977

Zdroj: Veřejná databáze ČSÚ,

Území poskytuje pestrou nabídku k různým rekreačním činnostem:

- dominuje pěší turistika a cykloturistika **(Greenway Jizera)**, po celém území kraje je vybudována hustá síť turistických cest, řada málo frekventovaných místních komunikací a silnic III. tříd je využívána pro cykloturistiku, je zde také areál **Singltrek** v Novém Městě p. Smrkem.

- dobré podmínky jsou pro zimní sporty v S a Z části kraje, kde jsou vhodné svahy pro sjezdové lyžování a také tratě pro běžecké lyžování, velká část je i dobře upravována – především **horské magistrály Krkonoš, Jizerských a Lužických hor**
- pro kulturně poznávací aktivity disponuje množstvím historických, kulturních a přírodních zajímavostí
- sportovní vyžití je možné jen u větších SCR (větší města), chybí kryté bazény a podobná vybavenost sloužící nejen návštěvníkům, ale i domácím obyvatelům
- pobyt u vody se vzhledem ke klimatickým podmínkám soustřeďuje především do nížin v J částech kraje, kde dochází ke značné koncentraci turistů (u Máchova jezera, Sloupu v Čechách, Hamru na Jezeře).
- horolezectví – vhodné terény jsou převážně v CHKO Český ráj, možnosti jsou omezené a je nutno dodržovat podmínky ochrany přírody
- hipoturistika – v kraji je řada jízdáren a postupně vznikají i farmy s možností vyjížděk na koni, zatím chybí vhodné hipostezky
- kulturní život – hlavní turistická centra pořádají především během hlavní turistické sezóny mnoho kulturních aktivit
- lázeňství – ozdravné a regenerační pobyty v lázeňských lokalitách v Lázních Kundratice a Lázních Libverda. Perspektivní je využití přírodních a klimatických podmínek pro ozdravné a rehabilitační pobyty, především v oblasti CHKO, mimo velká turistická centra jako zatím méně využívaná forma – spojení klidného prostředí s ozdravným pobytem
- individuální pobytová rekreace – chataření a chalupaření je jedna z nejvíce rozvinutých rekreačních činností v kraji

POČET STAVEB PRO RODINNOU REKREACI (JEV UAPK_016)

Počet staveb pro rodinnou rekreaci se v současné době přesně nesleduje, nejbližším ukazatelem je počet neobydlených domů s byty, které slouží k rekreaci (viz obr. 100). Tyto údaje lze spolehlivě získat pouze z údajů ze SLDB jednou za 10 let. Celkem je v LK dle SLDB 2011 evidováno 12 762 neobydlených domů sloužících k rekreaci. Nejvíce jich je v okresu Semily (5 866), nejméně v okresu Liberec (2 080). Z hlediska ORP má nejvíce rekreačních domů s byty ORP JIL a nejméně ORP JBC (vztaženo na počet obyvatel). Více než třetinový podíl neobydlených domů k rekreaci z počtu všech domů v obci má 44 obcí, nejvíce v ORP JIL a ORP SEM, na JZ Českolipsku a dále obce na západ od města Liberce. Obcemi s nejvyšším podílem vůbec jsou Blatce (ORP ČL, 69,4 %) a Krompach (70,4 %) a Mařenice (70,8 %) v ORP NB. Novější data nejsou bohužel k dispozici, neboť ve sčítání v roce 2021 se tento údaj již nesledoval.

Významnou roli v LK hrají OIR, které jsou v některých oblastech naprosto dominantní pobytovou formou, a značně omezují rozvoj volného CR.

Vysoké procento rekreačních bytů z celkového počtu je např. v obcích Blatce, Krompach, Mařenice, Kryštofovo údolí, Slunečná, ve kterých hrozí úplné vylidnění trvale bydlícího obyvatelstva. Toto je částečně způsobeno tím, že převládající vlastníci objektů druhého bydlení blokují rozvoj obcí, protože mají zájem o rekreaci v klidném prostředí.

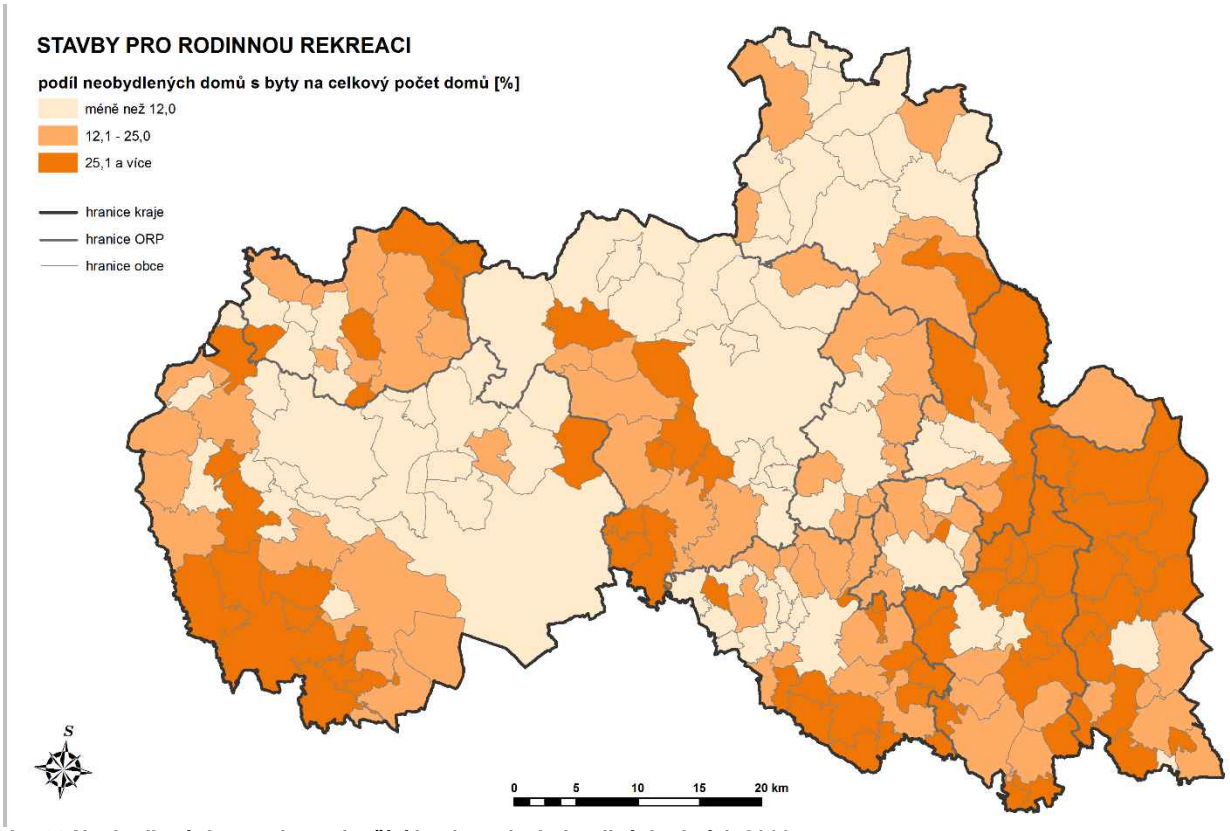

Obr. 93 Neobydlené domy s byty sloužící k rekreaci v jednotlivých obcích 2011
Zdroj: Veřejná databáze ČSÚ

.

KAPACITA A KATEGORIE UBYTOVACÍCH ZAŘÍZENÍ (JEV UAPK_017)

Dle statistických údajů ČSÚ roce 2023 byl LK s počtem hostů 1 154 930 na 7. místě mezi kraji. Průměrný počet přenocování v LK byl nadprůměrný, a to 2,9 noci (oproti průměru 2,5 noci) a LK se tak řadí na 4. místo mezi kraji. Stejně tak v průměrné době pobytu za rok 2023 je LK nadprůměrný s počtem 3,9 dne (celorepublikový průměr byl 3,5).

Tab. 66 Počty hostů v HUZ dle krajů v roce 2023 a srovnání v letech 2011, 2014, 2015, 2016, 2019 a 2023

	hosté 2023	počet přenocování 2023	průměrný počet přenocování						průměrná doba pobytu					
			2011	2014	2015	2016	2019	2023	2011	2014	2015	2016	2019	2023
ČR	**21 977 671**	**55 842 471**	**3,0**	**2,8**	**2,7**	**2,7**	**2,6**	2,5	**4,0**	**3,8**	**3,7**	-	-	**3,5**
PHA	7 442 614	16 861 664	2,6	2,4	2,4	2,4	2,3	2,3	3,6	3,4	3,4	-	-	3,3
SČK	1 320 108	3 040 227	2,6	2,5	2,4	2,4	2,3	2,3	3,6	3,5	3,4	-	-	3,3
JČK	1 646 978	4 463 108	2,9	2,7	2,7	2,7	2,5	2,7	3,9	3,7	3,7	-	-	3,7
PLK	898 267	2 236 289	2,7	2,6	2,6	2,6	2,4	2,4	3,7	3,6	3,6	-	-	3,4
KVK	1 347 879	5 094 415	6,1	5,8	5,4	5,1	4,5	3,8	7,1	6,8	6,4	-	-	4,8
USK	625 475	1 610 225	2,9	2,7	2,7	2,7	2,6	2,5	3,9	3,7	3,7	-	-	3,6
LK	1 154 930	3 349 977	**3,4**	**3,2**	**3,1**	**3,1**	**3,0**	2,9	**4,4**	**4,2**	**4,1**	-	-	**3,9**
KHK	1 525 471	4 619 842	3,7	3,3	3,2	3,2	3,2	3,0	4,7	4,3	4,2	-	-	4,0
PAK	534 950	1 407 432	2,9	2,8	2,9	2,8	2,8	2,6	3,9	3,8	3,9	-	-	3,6
VYK	670 124	1 567 711	2,6	2,6	2,5	2,5	2,4	2,3	3,6	3,6	3,5	-	-	3,3
JMK	2 165 969	4 236 998	1,9	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,9	3,0	3,0	-	-	3,0
OLK	784 744	2 350 502	3,7	3,3	3,2	3,2	3,0	3	4,7	4,3	4,2	-	-	4,0
ZLK	821 743	2 265 857	3,2	3,1	3,0	3,0	2,8	2,8	4,2	4,1	4,0	-	-	3,8
MSK	1 038 419	2 738 224	3,2	2,8	2,9	2,9	2,8	2,6	4,2	3,8	3,9	-	-	3,6

Zdroj: Statistický bulletin LK 2015 a Veřejná databáze ČSÚ, Statisticke ročenky krajů

V tematické databázi ÚAP LK jsou zpracovány ubytovací kapacity v kategoriích HUZ po obcích LK. Souhrnné výstupy za ORP jsou v následující tabulce. V LK došlo mezi lety 2000 a 2015 k poklesu počtu HUZ a nárůstu počtu lůžek, do roku 2023 došlo k nárůstu jak počtu HUZ tak počtu lůžek. Počty lůžek mohou v některých obcích však být předmětem individuální ochrany dat a jedná se tak pouze o přibližná čísla.

Tab. 67 Vývoj počtu lůžek v HUZ v ORP LK v letech 2000, 2011, 2015, 2019, 2023

	rok 2000		rok 2015		rok 2019		rok 2023		vývoj počtu HUZ mezi lety 2000 a 2023	vývoj počtu lůžek mezi lety 2000 a 2023
	počet HUZ	počet lůžek	počet HUZ	počet lůžek	počet HUZ	počet lůžek	počet HUZ	počet lůžek		
ČL	105	7 561	98	7 259	105	7 226	101	6938	-4	-623
FRÝ	41	1 945	30	1 984	33	2 165	43	2589	2	644
JBN	159	5 914	141	5 145	142	4 945	147	5452	-12	-462
JIL	225	8 173	218	8 316	210	8 046	217	2550	-8	-5 623
LBC	75	4 253	83	6 353	91	6 639	99	6454	24	2 201
NB	47	2 543	42	2 154	41	2 019	47	2243	0	-300
SEM	26	973	21	915	20	850	26	1119	0	146
TAN	219	8 397	191	8 245	189	7 976	203	8723	-16	326
TUR	34	1 622	57	2 933	55	2 664	57	2812	23	1 190
ŽB	9	424	11	347	9	291	9	307	0	-117
LK	**940**	**41805**	**892**	**43 651**	**895**	**42 821**	**949**	**45088**	9	3 283

Zdroj: data ČSÚ, Veřejná databáze.

LÁZEŇSKÁ MÍSTA A AREÁLY (JEV UAPK_018)

Problematika lázeňských míst a areálů je pojednána v kapitole 11.2 Zdravotnictví.

Sportovně rekreační areál

Z hlediska nabídky pro zimní sporty je na území kraje několik poměrně dobře vybavených středisek (Harrachov, Rokytnice n. Jiz., Albrechtický Špičák, Bedřichov, Janov n. N., Kořenov – Rejdice aj.). Ostatní sportovní vybavení je soustředěno především ve větších městech a ve významných SCR a centrech osídlení (Liberec, Jablonec n. N., Harrachov, Doksy, Turnov, Česká Lípa). V LK se nalézá několik specializovaných sportovišť nadmístního významu např. Singltrek v Novém Městě p. S. či skokanský můstek v Harrachově. Obecně je v regionu k dispozici značné množství sportovních zařízení, využívaných především místními obyvateli.

ZJIŠTĚNÍ A VYHODNOCENÍ HODNOT ÚZEMÍ

- cestovní ruch
  - nadregionální středisko rekreace u vody – Doksy
  - nadregionální horská střediska zimní a letní rekreace – Bedřichov, Kořenov, Harrachov, Rokytnice n. Jiz. (poznámka: výběr proveden expertně, bez přímé návaznosti na kategorizaci středisek CR)
  - lázeňská místa – Lázně Libverda, Lázně Kundratice (viz kapitola 11.2)
  - turistické magnety – hrady a zámky (hodnoty v tématu 11.4), unikátní technické památky, soustava rozhleden v Jizerských horách, větší vodní plochy k rekreaci, Jizerská magistrála

ZJIŠTĚNÍ A VYHODNOCENÍ LIMITŮ VYUŽITÍ ÚZEMÍ

Nejsou v měřítku krajských ÚAP.

15 BEZPEČNOST A OCHRANA OBYVATEL

ZJIŠTĚNÍ A VYHODNOCENÍ STAVU A VÝVOJE ÚZEMÍ

Mezi nejdůležitější dokumenty LK ohledně bezpečnosti patří **Havarijní plán kraje** a **Krizový plán kraje**.

Velká část této kapitoly je součástí především plánování nižších územních celků, než je kraj – jedná se zejména o evakuaci obyvatelstva a jeho ubytování, nouzové zásobování obyvatelstva vodou, ochrana před vlivy nebezpečných látek skladovaných na území. Seznam potenciálních rizik je součástí Havarijního plánu kraje, namátkou galvanizovny a sklářské a bižuterní provozy (zejména na Jablonecku), zásobníky chlóru (úpravny vody, plavecké bazény), čpavku (např. zimní stadióny), specifikem LK jsou rizika spojená s chemickou těžbou uranu a likvidací následků těžby (státní podnik Diamo – Stráž p. R., Hamr n J.) a zvýšeným výskytem přirozeného půdního radonu (žulové podloží), sesuvná a poddolovaná území (blíže kapitola 8.1), výskyt nevybuchlé munice v bývalém vojenském újezdu Ralsko. V oblasti Višňové hrozí při velkých deštích i splachy kaolinu a jílů z výsypek lignitového dolu Turów na polském území.

15.1 ELEKTRONICKÉ KOMUNIKAČNÍ ZAŘÍZENÍ VČETNĚ OP (JEV UAPO_082a)

Z poskytnutých údajů o území Armády ČR, Policie ČR, HZS LK vyplývá, že tato zařízení jsou umístěná převážně ve vrcholových polohách hor (Ještěd, Prácheň, Horní Černá Studnice, Lysý vrch u Frýdlantu, Tábor, Kozákov aj.).

15.2 KOMUNIKAČNÍ VEDENÍ VČETNĚ OP (JEV UAPO_082a)

Regionální úřad Centra vojenské dopravy požaduje respektovat územní ochranu důležitých komunikací – viz vyjádření Armády ČR.

15.3 OBJEKT DŮLEŽITÝ PRO OBRANU STÁTU VČETNĚ OP (JEV UAPO_107)

Tento jev zpracovaný z údajů o území Armády ČR zastoupené Agenturou hospodaření s nemovitým majetkem, odborem územní správy majetku Pardubice a Praha (bývalá Vojenská ubytovací a stavební správa) je předmětem ÚAPO. Mezi tyto objekty lze počítat i objekty bývalého hraničního opevnění, které byly v letech 1935–1939 budovány k zabezpečení obrany státu. V současnosti jsou vykazovány jako nepotřebný majetek Ministerstva obrany ČR.

15.4 OBJEKTY NEBO ZAŘÍZENÍ ZAŘAZENÉ DO SKUPINY A NEBO B S UMÍSTĚNÝMI NEBEZPEČNÝMI LÁTKAMI (JEV UAPO 084)

Tento jev je zejména předmětem ÚAPO, ale má vazbu na zóny havarijního plánování, které jsou vymezovány pro objekty nebo zařízení skupiny B s umístěnými nebezpečnými látkami (viz dále). V následující tabulce jsou objekty a zařízení, které se nacházení na území LK.

Tab. 68 Objekty a zařízení zařazené do skupiny A nebo B s umístěnými nebezpečnými látkami v LK

Provozovatel	opis	Typ	Obec
Monroe Czechia, s. r. o., závod Hodkovice n. M.	galvanické povlakování kovů, nebezpečnou skladovanou a používanou látkou je chróm, oxid chromový a fluorovodík	A	Hodkovice n. M.
TEMPERATIOR s.r.o.	chemická výroba metylester řepkového oleje, nebezpečnými skladovanými látkami jsou methanol a methanolát sodný	A	Liberec
Diamo, s. p., Stráž p. R.	podzemní sklad výbušnin Stará Lužice, sklad výbušnin, oblast CHS1, skladování chlóru, středisko vlečky a vykládky, sklad kapalného chlóru, objekt VP6, skladování amoniaku a amoniakální vody, středisko vlečky a vykládky	B	Stráž p. R.
STV GROUP, a. s., provoz Hajniště	závod na delaboraci munice, nebezpečnou skladovanou látkou jsou výbušniny + výroba výbušnin	B	Raspenava

Zdroj: GIS ÚP LK 9/2020

15.5 VYMEZENÉ ZÓNY HAVARIJNÍHO PLÁNOVÁNÍ (JEV UAPO_109)

Poskytovatelem údajů o území tohoto jevu je KÚLK OŽPZ, který poskytuje vymezené zóny havarijního plánování pro objekty nebo zařízení typu B, v nichž se skladuje nebo zpracovává nebezpečná látka v množství takovém, že může mít vliv na závažnou havárii s rozsahem přesahujícím území podniku a s vážně ohrožujícím vlivem na život a zdraví lidí, zvířat a na životní prostředí, nebo jen vliv s velkou majetkovou újmou.

Každý objekt či zařízení skupiny B má vnitřní a vnější zónu havarijního plánování. Pro GIS ÚP LK byla zpracována vnější zóna havarijního plánování. V LK se nalézá **5 vnitřních zón**, ale pouze **2 zóny vnější**, protože pro objekty a zařízení skupiny B v areálu Diamo, s. p. Stráž p. R. je stanovena **1 vnější zóna**.

Dva provozovatelé 4 zařízení skupiny B (viz tab. 72) mají tedy schválený vnější havarijní plán se stanovenou zónou havarijního plánování – viz následující tabulka. Významnou plochu zabírá zóna kolem STV Group, a. s., provoz Hajniště. Pro 3 objekty – zařízení Diamo, s. p., Stráž p. R. byla vymezena 1 zóna havarijního plánování. Na území LK se nevyskytují žádné zóny havarijního plánování vymezené Státním úřadem pro jadernou bezpečnost.

Tab. 69 Přehled vymezených zón havarijního plánování v LK k 6/2021

Název	Popis	Rok	Provozovatel
STV GROUP, a. s.	závod na delaboraci munice, nebezpečnou skladovanou látkou jsou výbušniny; výroba výbušnin	2006/2009	STV GROUP, a. s., provoz Hajniště
Diamo, s. p., středisko vlečky a vykládky	skladování chlóru a amoniaku	2008	Diamo, s. p., Stráž p. R.
Diamo, s. p., automobilový cisternový návěs	skladování amoniaku a amoniakální vody	2008	Diamo, s. p., Stráž p. R.
Diamo, s. p., cisternový kontejner	sklad kapalného chlóru	2008	Diamo, s. p., Stráž p. R.

Zdroj: KÚLK OŽPZ

PROTIPOVODŇOVÁ OCHRANA (JEV UAPO_054a)

Povodněmi se rozumí přechodné výrazné zvýšení hladiny vodních toků nebo jiných povrchových vod, při kterém voda již zaplavuje území mimo koryto vodního toku a může způsobit škody. Povodní se rozumí i stav, kdy voda může způsobit škody tím, že z určitého území nemůže dočasně přirozeným způsobem odtékat nebo je její odtok nedostatečný, případně dochází k zaplavení území při soustředěném odtoku srážkových vod. Povodeň může být způsobena přírodními jevy, zejména táním, dešťovými srážkami i chodem ledů (přirozená povodeň), nebo jinými vlivy, zejména poruchou vodního díla, která může vést až k jeho havárii (protržení) nebo nouzovým řešením kritické situace na vodním díle (zvláštní povodeň).

PŘIROZENÉ POVODNĚ VYSKYTUJÍCÍ SE NA ÚZEMÍ LK LZE ROZDĚLIT DO NĚKOLIKA HLAVNÍCH TYPŮ:

- zimní povodně způsobené **ledovými jevy** na tocích i při relativně menších průtocích, vyskytují se v úsecích náchylných ke vzniku ledových jevů
- zimní a jarní povodně způsobené **táním sněhové pokrývky**, popřípadě v kombinaci s dešťovými srážkami; tyto povodně se vyskytují nejvíce na podhorských tocích a postupují dále i v nížinných úsecích větších toků
- letní povodně způsobené **dlouhotrvajícími regionálními dešti**; vyskytují se zpravidla na všech tocích v zasaženém území, obvykle s výraznými důsledky na středních a větších tocích
- letní povodně způsobené **krátkodobými srážkami velké intenzity** (i přes 100 mm za několik málo hodin) zasahujícími poměrně malá území; vyskytují se často na malých tocích a nelze se proti nim prakticky bránit (extrémně rychlý průběh povodně, tzv. blesková povodeň)

Při přívalových deštích může ve svahových oblastech s půdou s malou sorpční kapacitou dojít k povodni a bahnotokům z ploch, které nestihnou pojmout spadlé srážky a odplavují s sebou i část půdního krytu. Toto hrozí zejména na polích v zemědělských oblastech. Specialitou je Frýdlantský výběžek, kde jsou záplavy a náplavy způsobovány posunem materiálu z hald z polské hnědouhelné elektrárny Turów.

V **Koncepci ochrany před povodněmi v LK** z roku 2006 byly identifikovány lokality ohrožené povodněmi a návrh odpovídajících protipovodňových opatření. Pro tato opatření byly v ZÚR LK 2011 vymezeny příslušné koridory pro umístění protipovodňových staveb a opatření.

Byla identifikována **vyšší ohrožení** zejména v ORP **ČL**, **FRÝ**, **LBC** a **NB**. **Nižší ohrožení** je v ORP **TAN**, **SEM** a **JIL**. Na ohrožených úsecích lze snížit nebezpečí a následky z povodní budováním různých protipovodňových opatření. Tato opatření mohou být technického i přírodního typu. Opatření přírodního typu je zvyšování retenční schopnosti, které je důležité zejména v horních částech toků. Klasickým technickým protipovodňovým opatřením může být např. vybudování vodní nádrže.

Protipovodňová problematika v LK je řešena v koncepčních dokumentech: **plány dílčích oblastí povodí** (které jsou průběžně aktualizovány), **ve Studii odtokových poměrů včetně návrhů možných protipovodňových opatření pro povodí Lužické Nisy**, ve studii proveditelnosti **Zvýšení ochrany sídel v povodí Ploučnice 2011** a v **Podkladové analýze pro následnou realizaci protipovodňových opatření včetně přírodě blízkých protipovodňových opatření v mikroregionu Frýdlantsko 2015** (dostupné na: http://dso.frydlantsko.cz/). Přehled známých záměrů z těchto dokumentů je na následujícím obrázku.

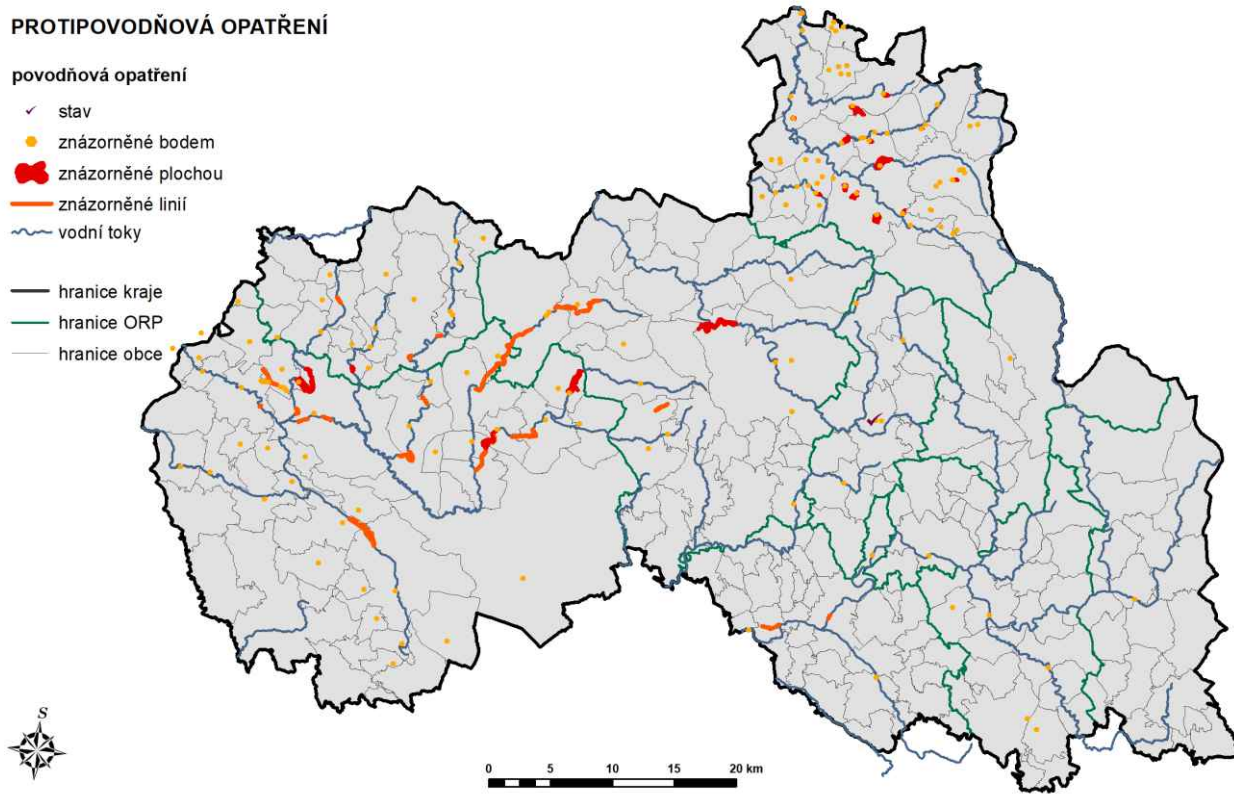

Obr. 94 Přehled záměrů na protipovodňová opatření Povodí Labe a Ohře
Zdroj: UAPO_054a, akt_2024_02

Problematika povodňového nebezpečí byla v ČR aktuálně prověřována nejen v rámci aktualizace plánů dílčích povodí 2015, ale zejména v rámci implementace **směrnice Evropského parlamentu a Rady 2007/60/ES o vyhodnocování a zvládání povodňových rizik**, která proběhla ve 3 fázích:

1. Identifikovat části území, kde je povodňové riziko významné – bylo provedeno k termínu prosinec 2011. V LK bylo původně vymezeno 12 oblastí s významnými povodňovými riziky. Povodňové riziko bylo definováno pomocí dvou základních kritérií: a) 25 a více obyvatel dotčených povodňovým nebezpečím / rok, b) 70 a více milionů Kč hodnoty majetku dotčeného povodňovým nebezpečím / rok. Přezkoumání, popřípadě aktualizace hodnocení povodňového rizika musí být provedeno do prosince 2018 a následně každý šestý rok.
2. Zpracovat mapy povodňového nebezpečí a mapy povodňových rizik pro území s významným povodňovým rizikem – bylo provedeno v termínu do prosince 2013. Tyto mapy musí být přezkoumány, popřípadě aktualizovány do prosince 2019 a následně každý šestý rok.
3. Zpracovat plány pro zvládání povodňových rizik pro části území s významným povodňovým rizikem. Návrhy plánů pro zvládání povodňových rizik byly dokončeny a zveřejněny v prosinci 2014. V současné době jsou vyhotoveny již plány pro období 2021-20217, ve kterých je pro Liberecký kraj vymezeno 9 oblastí s významným povodňovým rizikem (viz následující tabulka).

Tab. 70 Oblasti s významnými povodňovými riziky

vodní tok	v úseku (km)*	úsek (od soutoku)
Jizera	0,0 – 110,0	(ústí do Labe) – hranice LK – Semily
Smědá	0,0 – 36,0	státní hranice – Frýdlant – Raspenava
Lužická Nisa	0,0 – 49,0	státní hranice – Jablonec n. N.
Oleška	0,0 – 24,0	Semily – hranice LK – (Stará Paka)
Jizerka	0,0 – 5,0	Víchová n. J. – Jilemnice
Panenský potok	0,0 – 10,6	Mimoň – Brniště
Ploučnice	23,3 – 52	Horní Police – Brenná
Šporka	0,0 – 5,2	Česká Lípa – Horní Libchava

Zdroj: Plán pro zvládání povodňových rizik v povodí Labe pro období 2021-2027, Plán pro zvládání povodňových rizik v povodí Odry pro období 2021-2027

V oblastech s významnými povodňovými riziky byly zpracovány souhrnné **mapy povodňového ohrožení**, které území rozčlenily na čtyři definované kategorie míry ohrožení v rozmezí 4 (vysoké) až 1 (reziduální). Pro každou z těchto kategorií existují doporučená pravidla, jak území využívat, viz tab. 70. Členění území podle míry povodňového ohrožení umožňuje posoudit vhodnost stávajícího nebo budoucího funkčního využití ploch a doporučit omezení případných aktivit

na plochách v zaplavovaném území s vyšší mírou povodňového ohrožení. Výstupy z těchto mapování jsou k dispozici v Povodňovém informačním systému na adrese www.povis.cz nebo na adrese https://cds.mzp.cz/.

Tab. 71 Klasifikace ohrožení

kategorie ohrožení	doporučení
(4) Vysoké (červená barva)	Doporučuje se **nepovolovat** novou **ani nerozšiřovat** stávající zástavbu, ve které se zdržují lidé nebo umísťují zvířata. Pro stávající zástavbu je třeba provést návrh povodňových opatření, která zajistí odpovídající snížení rizika, nebo zpracovat program vymístění této zástavby.
(3) Střední (modrá barva)	Výstavba **je možná s omezeními** vycházejícími z podrobného posouzení nezbytnosti funkce objektů v ohroženém území a z potenciálního ohrožení objektů povodňovým nebezpečím. Nevhodná je výstavba citlivých objektů (např. zdravotnická zařízení, hasiči apod.). Nedoporučuje se rozšiřovat stávající plochy určené pro výstavbu.
(2) Nízké (oranžová barva)	Výstavba **je možná**, přičemž vlastníci dotčených pozemků a objektů musí být upozorněni na potenciální ohrožení povodňovým nebezpečím. Pro citlivé objekty je třeba přijmout speciální opatření, např. traumatologický plán ve smyslu krizového řízení.
(1) Reziduální (žlutá barva)	Otázky spojené s povodňovou ochranou se zpravidla doporučuje řešit prostřednictvím **dlouhodobého územního plánování** se zaměřením na zvláště citlivé objekty (zdravotnická zařízení, památkové objekty apod.). Snahou je vyhýbat se objektům a zařízením se zvýšeným potenciálem škod.

Zdroj: Plán pro zvládání povodňových rizik v povodí Labe pro období 2021-2027

ZÁPLAVOVÁ ÚZEMÍ (JEV UAPO_050A) A ÚZEMÍ ZVLÁŠTNÍ POVODNĚ POD VODNÍM DÍLEM (JEV UAPO_053)

Záplavová území jsou administrativně určená území, která mohou být při výskytu přirozené povodně zaplavena vodou. Jejich vymezení pomůže předcházet a snižovat škody způsobené povodněmi. Záplavové území je povinen stanovit příslušný vodoprávní úřad (vodoprávní úřad obce ORP, krajský vodoprávní úřad u významných vodních toků) na návrh správce vodního toku. Stanovená záplavová území v LK jsou uvedena v *tabulkové příloze **8_4***.

Specifickým záplavovým územím je území zvláštní povodně pod vodním dílem (jev ÚAPO_053), která vymezují plochy zasažené povodní při případné havárii vodního díla.

ZJIŠTĚNÍ A VYHODNOCENÍ HODNOT ÚZEMÍ

funkční IZS LK s operačním střediskem v Liberci

ZJIŠTĚNÍ A VYHODNOCENÍ LIMITŮ VYUŽITÍ ÚZEMÍ

- Vymezená záplavová území a území zvláštní povodně pod vodním dílem
- vymezené vnitřní a vnější zóny havarijního plánování
- objekty nebo zařízení zařazené do skupiny A nebo B s umístěnými nebezpečnými látkami
    - nejsou vizualizovány ve výkresu limitů, ale jsou reprezentovány vymezenými zónami havarijního plánování

Dále je třeba respektovat zájmy Armády ČR, Policie ČR, HZS LK a dalších složek IZS. Výše uvedené instituce zaslaly své informace s výčtem objektů a koridorů, k jejichž dotčení je třeba souhlasu.

- OP zájmových území Armády ČR
    - zpracována v rámci kapitoly č. 21. jako součást OP komunikačních zařízení a vedení
- radioreléové trasy, komunikační zařízení včetně OP
    - zpracovány v rámci kapitoly č. 21 Dopravní a technická infrastruktura včetně její dostupnosti

ZJIŠTĚNÍ A VYHODNOCENÍ ZÁMĚRŮ NA PROVEDENÍ ZMĚN V ÚZEMÍ

ÚAPK identifikují samostatné záměry v rámci následujících témat: Prostorové a funkční uspořádání území, Příroda a krajina, Vodní režim a horninové prostředí, Občanská vybavenost včetně její dostupnosti a veřejná prostranství, Dopravní a technická infrastruktura včetně její dostupnosti, Ekonomické a hospodářské podmínky a Rekreace a cestovní ruch.

V rámci tématu Širší územní vztahy nejsou identifikovány žádné samostatné záměry. Existující záměry na širší dopravní napojení jsou evidovány v tématu dopravní a technická vybavenost včetně její dostupnosti.

Co se týká zbývajících témat, tedy Struktury osídlení, Sociodemografických podmínek a bydlení, Kvality životního prostředí, ZPF a PUPFL a Bezpečnosti a ochrany obyvatel, nejsou pro ně identifikovány žádné samostatné záměry.

16 PROSTOROVÉ A FUNKČNÍ USPOŘÁDÁNÍ ÚZEMÍ

ZJIŠTĚNÍ A VYHODNOCENÍ ZÁMĚRŮ NA PROVEDENÍ ZMĚN V ÚZEMÍ

FUNKČNÍ KOOPERACE MEZI CENTRY OSÍDLENÍ

Funkční kooperace mezi centry osídlení znázorňují prostory, v nichž probíhá intenzivnější pohyb uživatelů území (za prací, do škol, nákupy, službami, využitím volného času apod.) a materiálových toků, a které se s rostoucí mobilitou obyvatel, firem a kontaktů budou zpravidla dále zvyšovat a budou pro posilování logických vazeb vyžadovat zabezpečení odpovídající dopravní a technické obsluhy území.

Následující funkční kooperace **jsou vymezeny mezi centry osídlení v ZÚR LK a není je třeba měnit**.

- Záměr **FK1**
  - zvyšování funkčních kooperací mezi centry osídlení Liberec – Jablonec n. N.
  - dotčené obce: Liberec, Jablonec n. N.
- Záměr **FK2**
  - zvyšování funkčních kooperací mezi centry osídlení Jablonec n. N. – Smržovka – Tanvald – Desná – Harrachov
  - dotčené obce: Jablonec n. N., Nová Ves n. N., Lučany n. N., Smržovka, Tanvald, Desná + Kořenov, Harrachov
- Záměr **FK3**
  - zvyšování funkčních kooperací mezi centry osídlení Tanvald – Velké Hamry
  - dotčené obce: Tanvald, Velké Hamry
- Záměr **FK4**
  - zvyšování funkčních kooperací mezi centry osídlení Liberec – Chrastava – Hrádek n. N.
  - dotčené obce: Liberec – Stráž n. N. – Chrastava – Bílý Kostel n. N. – Chotyně – Hrádek n. N.
- Záměr **FK5**
  - zvyšování funkčních kooperací mezi centry osídlení Jablonec n. N. – Rychnov u Jablonce n. N.
  - dotčené obce: Jablonec n. N., Rychnov u Jablonce n. N.
- Záměr **FK6**
  - zvyšování funkčních kooperací mezi centry osídlení Semily – Železný Brod
  - dotčené obce: Semily, Chuchelna, Záhoří, Železný Brod
- Záměr **FK7**
  - zvyšování funkčních kooperací mezi centry osídlení Jilemnice – Vrchlabí
  - dotčené obce: Jilemnice, Horní Branná
- Záměr **FK8**
  - zvyšování funkčních kooperací mezi centry osídlení Harrachov – Rokytnice n. Jiz. – Jablonec n. J.
  - dotčené obce: Harrachov, Rokytnice n. J., Jablonec n. J.
- Záměr **FK9**
  - zvyšování funkčních kooperací mezi centry osídlení Frýdlant – Raspenava - Hejnice
  - dotčené obce: Frýdlant, Raspenava, Hejnice
- Záměr **FK10**
  - zvyšování funkčních kooperací mezi centry osídlení Česká Lípa – Nový Bor
  - dotčené obce: Česká Lípa, Chotovice, Nový Bor
- Záměr **FK11**
  - zvyšování funkčních kooperací mezi centry osídlení Nový Bor – Kamenický Šenov – Česká Kamenice
  - dotčené obce: Nový Bor, Okrouhlá, Kamenický Šenov
- Záměr **FK12**
  - zvyšování funkčních kooperací mezi centry osídlení Mimoň – Stráž p. R.
  - dotčené obce: Mimoň, Pertoltice p. R., Noviny p. R., Stráž p. R.
- Záměr **FK13**

  - zvyšování funkčních kooperací mezi centry osídlení Stráž p. R. – Osečná
  - dotčené obce: Stráž p. R., Hamr n. J., Osečná
- Záměr **FK14**
  - zvyšování funkčních kooperací mezi centry osídlení Hrádek n. N. – Bogatynia (Polsko)
  - dotčené obce: Hrádek n. N.
- Záměr **FK15**
  - zvyšování funkčních kooperací mezi centry osídlení Hrádek n. N. – Zittau (Německo)
  - dotčené obce: Hrádek n. N.
- Záměr **FK16**
  - zvyšování funkčních kooperací mezi centry osídlení Harrachov – Szklarska Poręba (Polsko)
  - dotčené obce: Harrachov
- Záměr **FK17**
  - zvyšování funkčních kooperací mezi centry osídlení Liberec – Frýdlant
  - dotčené obce: Liberec, Mníšek, Oldřichov v Hájích, Frýdlant
- Záměr **FK18**
  - zvyšování funkčních kooperací mezi centry osídlení Turnov – Semily – Jilemnice
  - dotčené obce: Turnov, Mírová p. K., Chuchelna, Semily, Benešov u Semil, Háje n. J., Víchová n. J., Jilemnice
- Záměr **FK19**
  - zvyšování funkčních kooperací mezi centry osídlení Jablonec n. N. – Železný Brod
  - dotčené obce: Jablonec n. N., Maršovice, Pěnčín, Železný Brod
- Záměr **FK20**
  - zvyšování funkčních kooperací mezi centry osídlení Česká Lípa – Doksy
  - dotčené obce: Česká Lípa, Sosnová, Zahrádky, Jestřebí, Doksy

17 PŘÍRODA A KRAJINA

ZJIŠTĚNÍ A VYHODNOCENÍ ZÁMĚRŮ NA PROVEDENÍ ZMĚN V ÚZEMÍ

ÚSES

Následující prvky ÚSES nejsou vymezeny ve vydaných ZÚR LK nebo je třeba ve změně ZÚR LK prověřit úpravu jejich vymezení. Prvky ÚSES vymezené ve vydaných ZÚR LK jsou závazné limity využití území. Prvky ÚSES z různých plánů, revizí či generelů ÚSES, které dosud nejsou vymezeny v ZÚR nebo ÚP jsou brány jako záměry.

NADREGIONÁLNÍ BIOCENTRA

- **NC41 Kokořínský důl**
  - podstatné rozšíření nadreg. biocentra v Blatcích dle Plánu místního ÚSES CHKO Kokořínsko – Máchův kraj Geovision Hájek 2016 (data AOPK z koncepce ÚSES)
  - ZÚR LK: je třeba změnit vymezení
- **NC42 Břehyně-Pecopala**
  - dílčí změny rozšíření nadreg. biocentra v Doksech, Zákupech a Ralsku dle dat AOPK z koncepce ÚSES, Ondruška
  - ZÚR LK: je třeba změnit vymezení
- **NC83 Jizerské louky**
  - dílčí rozšíření nadreg. biocentra v Kořenově dle dat AOPK z Plánu ÚSES v CHKO Jizerské hory, VRV + ČZÚ 2023
  - ZÚR LK: je třeba změnit vymezení

- **NC84 Jizerskohorské louky**
  - dílčí změny rozšíření nadreg. biocentra v Raspenavě, Oldřichově v Hájích a Hejnicích, dle dat AOPK z Plánu ÚSES v CHKO Jizerské hory, VRV + ČZÚ 2023
  - ZÚR LK: je třeba změnit vymezení

REGIONÁLNÍ BIOCENTRA

- **RCL001 Šeřín**
  - nové nepojmenované reg. biocentrum ve Vítkovicích dle Revize ÚSES v KRNAP a jeho OP, Ageris 2020
  - ZÚR LK: je třeba nově vymezit
- **RCL002 Kapradník**
  - nové nepojmenované reg. biocentrum v Kapradníku v Pasekách nad Jizerou dle Revize ÚSES v KRNAP a jeho OP, Ageris 2020
  - ZÚR LK: je třeba nově vymezit
- **RCL003 Pod Babou**
  - nové nepojmenované reg. biocentrum v Jestřabí v Krkonoších a Benecku dle Revize ÚSES v KRNAP a jeho OP, Ageris 2020
  - ZÚR LK: je třeba nově vymezit
- **RC01 Kozelský vrch**
  - zvětšení reg. biocentra na hranicích Stružnice a Kozlů dle Plánu ÚSES v CHKO České středohoří, VRV + ČZÚ 2023
  - ZÚR LK: je třeba upravit vymezení
- **RC08 Prales Jizera**
  - zmenšení reg. biocentra v Hejnicích dle Plánu ÚSES v CHKO Jizerské hory, VRV + ČZÚ 2023
  - ZÚR LK: je třeba upravit vymezení
- **RC10 Dlouhý kopec**
  - zmenšení reg. biocentra v Desné dle Plánu ÚSES v CHKO Jizerské hory, VRV + ČZÚ 2023
  - ZÚR LK: je třeba upravit vymezení
- **RC11 Hamry**
  - změna vymezení reg. biocentra na hranicích Kravař a Žandova dle Plánu ÚSES v CHKO České středohoří, VRV + ČZÚ 2023
  - ZÚR LK: je třeba upravit vymezení
- **RC15 Holubník**
  - rozšíření reg. biocentra v Hejnicích dle Plánu ÚSES v CHKO Jizerské hory, VRV + ČZÚ 2023
  - ZÚR LK: je třeba upravit vymezení
- **RC143 Vysoká**
  - zmenšení reg. biocentra na hranicích Hrádku n.N. a Rynoltic dle Plánu ÚSES v CHKO Lužické hory, VRV + ČZÚ 2023
  - ZÚR LK: je třeba upravit vymezení
- **RC384 Prameny Labe**
  - zvětšení reg. biocentra v Harrachově a Rokytnici nad Jizerou dle Revize ÚSES v KRNAP a jeho OP, Ageris 2020

- ZÚR LK: je třeba upravit vymezení

- **RC386 Hruboskalsko**
  - zvětšení reg. biocentra v Karlovicích a Kacanovech dle Plánu ÚSES v CHKO Český ráj, VRV + ČZÚ 2023
  - ZÚR LK: je třeba upravit vymezení
- **RC1220 Řečiště Jizerky**
  - zvětšení reg. biocentra v Benecku a Jestřebí v Krkonoších dle Revize ÚSES v KRNAP a jeho OP, Ageris 2020
  - ZÚR LK: je třeba upravit vymezení
- **RC1222 Rezek**
  - zvětšení reg. biocentra v Jablonci nad Jizerou dle Revize ÚSES v KRNAP a jeho OP, Ageris 2020
  - ZÚR LK: je třeba upravit vymezení
- **RC1233 Rybník Věžák**
  - změna vymezení reg. biocentra v Troskovicích, Vyskeři a Hrubé Skále dle Plánu ÚSES v CHKO Český ráj, VRV + ČZÚ 2023
  - ZÚR LK: je třeba upravit vymezení
- **RC1246A Loužek**
  - podstatná změna vymezení reg. biocentra v Liberci dle Plánu ÚSES v CHKO Český ráj, VRV + ČZÚ 2023
  - ZÚR LK: je třeba upravit vymezení
- **RC1267 Harcovské bučiny**
  - změna vymezení reg. biocentra v Rakousích dle Plánu ÚSES v CHKO Jizerské hory, VRV + ČZÚ 2023
  - ZÚR LK: je třeba upravit vymezení
- **RC1305 Binov (Bobří soutěsky)**
  - změna vymezení reg. biocentra na hranicích Kravař a Žandova dle Plánu ÚSES v CHKO České středohoří, VRV + ČZÚ 2023
  - ZÚR LK: je třeba upravit vymezení
- **RC1306 Králův vrch**
  - změna vymezení reg. biocentra na hranicích Stružnice a Žandova dle Plánu ÚSES v CHKO České středohoří, VRV + ČZÚ 2023
  - ZÚR LK: je třeba upravit vymezení
- **RC1307 Strážný vrch**
  - změna vymezení reg. biocentra v Žandově dle Plánu ÚSES v CHKO České středohoří, VRV + ČZÚ 2023
  - ZÚR LK: je třeba upravit vymezení
- **RC1356 Hřeben Kozlí - Kameník**
  - podstatné zvětšení reg. biocentra ve Skalici u České Lípy a Kamenickém Šenově dle Plánu ÚSES v CHKO České středohoří, VRV + ČZÚ 2023
  - ZÚR LK: je třeba upravit vymezení
- **RC1358 Smrčník**
  - podstatné zvětšení reg. biocentra v Novém Oldřichově a Kamenickém Šenově dle Plánu ÚSES v CHKO České středohoří, VRV + ČZÚ 2023
  - ZÚR LK: je třeba upravit vymezení
- **RC1360 Suchý vrch**
  - zvětšení reg. biocentra ve Cvikově dle Plánu ÚSES v CHKO Lužické hory, VRV + ČZÚ 2023
  - ZÚR LK: je třeba upravit vymezení
- **RC 1658 Zadní Blansko**
  - zvětšení reg. biocentra v Pasekách nad Jizerou, Vysokém nad Jizerou a Jablonci nad Jizerou dle Revize ÚSES v KRNAP a jeho OP, Ageris 2020
  - ZÚR LK: je třeba upravit vymezení
- **RC1659 Víchová**
  - zmenšení reg. biocentra v Poniklé dle Revize ÚSES v KRNAP a jeho OP, Ageris 2020
  - ZÚR LK: je třeba upravit vymezení
- **RC1661 Zabyly**
  - zvětšení reg. biocentra v Pasekách nad Jizerou dle Revize ÚSES v KRNAP a jeho OP, Ageris 2020
  - ZÚR LK: je třeba upravit vymezení
- **RC1668 Malá Strana**
  - zmenšení reg. biocentra v Lučanech n. N. dle Plánu ÚSES v CHKO Jizerské hory, VRV + ČZÚ 2023
  - ZÚR LK: je třeba upravit vymezení

NADREGIONÁLNÍ BIOKORIDORY

- **K5MB**
  - změna geometrie 2 úseků nadreg. mezofilně bučinného biokoridoru mezi RC03 Bučiny a RC04 Velký Buk na území Svoru a Polevska dle Plánu ÚSES v CHKO Lužické hory, VRV + ČZÚ 2023
  - ZÚR LK: je třeba upravit vymezení
- **K22MB**
  - změna geometrie nadreg. mezofilně bučinného biokoridoru mezi RC 1222 – RC1221 a RC1658 – RC1224 ve Vítkovicích, Jestřabí v Krkonoších a Vysokém nad Jizerou dle Revize ÚSES v KRNAP a jeho OP, Ageris 2020
  - ZÚR LK: je třeba upravit vymezení

- **K30MB**
  - změna geometrie nadreg. mezofilně bučinného biokoridoru v Jablonci nad Jizerou a Pasekách nad Jizerou dle Revize ÚSES v KRNAP a jeho OP, Ageris 2020
  - ZÚR LK: je třeba upravit vymezení
- **K31V,N**
  - změna geometrie nadreg. biokoridoru ve 2 úsecích kolem RC1246A Loužek v Malé skále, Rakousích a Turnově dle Plánu ÚSES v CHKO Český ráj, VRV + ČZÚ 2023
  - ZÚR LK: je třeba upravit vymezení
- **K35B**
  - změna geometrie nadreg. biokoridoru ve 2 úsecích kolem RC1233 Rybník Věžák na hranicích se Středočeským a Královehradeckým krajem v Troskovicích a Vyskeři dle Plánu ÚSES v CHKO Český ráj, VRV + ČZÚ 2023
  - ZÚR LK: je třeba upravit vymezení v návaznosti na ZÚR Středočeského a Královehradeckého kraje

REGIONÁLNÍ BIOKORIDORY

- **RKL001**
  - nový hydrofilní reg. biokoridor ve Vítkovicích mezi RK701 a RCL001 dle Revize ÚSES v KRNAP a jeho OP, Ageris 2020
  - ZÚRLK: nově vymezit
- **RKL002**
  - nový mezofilní reg. biokoridor v Pasekách nad Jizerou dle Revize ÚSES v KRNAP a jeho OP, Ageris 2020
  - ZÚRLK: nově vymezit
- **RKL003**
  - nový mezofilní reg. biokoridor v Pasekách nad Jizerou a Kořenově dle Revize ÚSES v KRNAP a jeho OP, Ageris 2020
  - ZÚRLK: nově vymezit
- **RKL004**
  - nový mezofilní reg. biokoridor v Benecku mezi reg. biocentry RCL003 a RC1220 dle Revize ÚSES v KRNAP a jeho OP, Ageris 2020
  - ZÚRLK: nově vymezit
- **RKL005**
  - nový mezofilní reg. biokoridor mezi K22MB a reg. biocentrem RCL003 ve Vítkovicích dle Revize ÚSES v KRNAP a jeho OP, Ageris 2020
  - ZÚRLK: nově vymezit
- **RK01**
  - změna geometrie ve Svoru u RC04 Velký Buk dle Plánu ÚSES v CHKO Lužické hory, VRV + ČZÚ 2023
  - ZÚRLK: upravit vymezení
- **RK03**
  - změna geometrie v Mařenicích mezi RC14 a RC1791 dle Plánu ÚSES v CHKO Lužické hory, VRV + ČZÚ 2023
  - ZÚRLK: upravit vymezení
- **RK554**
  - nová geometrie v Prysku u hranic s Ústeckým krajem (původně celé v ÚSK) dle Plánu ÚSES v CHKO Lužické hory, VRV + ČZÚ 2023
  - ZÚRLK: nově vymezit
- **RK556**
  - změna geometrie ve Volfarticích mezi RC1356 a K5MB dle Plánu ÚSES v CHKO České středohoří, VRV + ČZÚ 2023
  - ZÚRLK: upravit vymezení
- **RK558**
  - změna geometrie ve Svoru dle Plánu ÚSES v CHKO Lužické hory, VRV + ČZÚ 2023
  - ZÚRLK: upravit vymezení
- **RK646**
  - změna geometrie v Liberci mezi RC1913 a RC1268 dle Plánu ÚSES v CHKO Jizerské hory, VRV + ČZÚ 2023
  - ZÚRLK: upravit vymezení
- **RK648**
  - změna geometrie v Josefově Dole a Lučanech n.N. mezi RC1668 a RC1266 dle Plánu ÚSES v CHKO Jizerské hory, VRV + ČZÚ 2023
  - ZÚRLK: upravit vymezení
- **RK649**
  - změna geometrie v Josefově Dole mezi RC1265 a RC1266 dle Plánu ÚSES v CHKO Jizerské hory, VRV + ČZÚ 2023
  - ZÚRLK: upravit vymezení
- **RK653**
  - změna geometrie mezofilního reg. biokoridoru v Harrachově dle Revize ÚSES v KRNAP a jeho OP, Ageris 2020

- ZÚRLK: upravit vymezení

- **RK686**
  - změna geometrie mezi RC386 Hruboskalsko a RC1233 Rybník Věžák na hranicích Vyskeře a Hrubé skály dle Plánu ÚSES v CHKO Český ráj, VRV + ČZÚ 2023
  - ZÚRLK: upravit vymezení
- **RK701**
  - prodloužení hydrofilního reg. biokoridoru ve Vítkovicích až do reg. biokoriudoru RK702 dle Revize ÚSES v KRNAP a jeho OP, Ageris 2020
  - ZÚRLK: upravit vymezení
- **RK703**
  - nový hydrofilní reg. biokoridor ve Víchové nad Jizerou a v Jilemnici dle Revize ÚSES v KRNAP a jeho OP, Ageris 2020
  - ZÚRLK: nově vymezit
- **RK706**
  - přesměrování mezofilního reg. biokoridoru ve Víchové nad Jizerou a v Jilemnici dle Revize ÚSES v KRNAP a jeho OP, Ageris 2020
  - ZÚR LK: upravit vymezení

18 VODNÍ REŽIM A HORNINOVÉ PROSTŘEDÍ

ZJIŠTĚNÍ A VYHODNOCENÍ ZÁMĚRŮ NA PROVEDENÍ ZMĚN V ÚZEMÍ

HORNINOVÉ PROSTŘEDÍ

PLOCHY TĚŽBY

Z dlouhodobého hlediska je třeba sledovat záměry na těžební využití ložisek nerostných surovin, která nejsou dosud využita. Z aktuální Regionální surovinové politiky LK 2022, schválené Zastupitelstvem Libereckého kraje usnesením č. 93/22/ZK ze dne 29. 3. 2022, a její analýzy využívání zásob a potenciální potřebě nerostných surovin vyplývají zejména následující konkrétní těžební záměry na plochy těžby nerostů:

- **T01**
  - záměr znovuobnovení otvírky v optimalizované variantě na ložisku čediče **Luhov – Brniště – Tlustec** s dobývacím prostorem Luhov
  - ložisko velmi kvalitní suroviny je jako jediné v LK vhodné pro kolejové lože
  - ložisko má velmi dobrou strategickou polohu, 90 % produkce se předpokládá přepravovat po železniční vlečce
  - vydané souhlasné stanovisko EIA
  - zdroj: Aktualizace Regionální surovinové politiky Libereckého kraje 2022
- **T02**
  - záměr těžby ložiska štěrkopískových surovin **Arnoltice – Pertoltice**
  - nutnost náhrady za postupně dotěžovaná ložiska, záměr v souladu se záměrem DP01, ale v kolizi s ÚSES NC68 Poustecká obora
  - vydané souhlasné stanovisko EIA, majetkoprávní střety, není povolena hornická činnost
  - zdroj: Aktualizace Regionální surovinové politiky Libereckého kraje 2022
- **T04**
  - záměr těžby ložiska dolomitu **Jesenný – Skalka**
  - těžby pozastavena, plánována občasná těžba
  - kámen pro hrubou a ušlechtilou kamenickou výrobu
  - zdroj: Aktualizace Regionální surovinové politiky Libereckého kraje 2022
- **T05**
  - záměr těžby ložiska štěrkopísků **Krásný Les – Raspenava**
  - ložisko nevyužívané, rezervní, plánovaná těžba až po konečném dotěžení ložisek Grabštejn, Oldřichov-Hrádek nad Nisou a Chotyně 2 -Václavice (není doposud soulad využití ložiska s ÚPD, nutno zpracovat dokumentaci EIA a získat souhlasné stanovisko)
  - zdroj: Aktualizace Regionální surovinové politiky Libereckého kraje 2022
- **T08**
  - záměr těžby ložiska štěrkopísků **Mimoň** (akce Ploučnice)
  - náhrada za postupně dotěžované ložisko Velký Grunov
  - není EIA, zatím využito pro fotovoltaiku
  - zdroj: Aktualizace Regionální surovinové politiky Libereckého kraje 2022
- **T09**
  - záměr těžby ložiska štěrkopísků **Bohatice**
  - náhrada za postupně dotěžované ložisko Velký Grunov
  - povolená hornická činnost
  - zdroj: Aktualizace Regionální surovinové politiky Libereckého kraje 2022
- **T10**
  - záměr těžby ložiska stavebního kamene **Chuchelna (Smrčí-Proseč)**
  - náhrada za postupně dotěžované ložisko Smrčí 2 a 3 a Záhoří Proseč
  - zdroj: Aktualizace Regionální surovinové politiky Libereckého kraje 2022
- **T11**
  - záměr těžby ložiska štěrkopísků **Žízníkov**
  - bylo provedeno kladné zjišťovací řízení EIA
  - plánováno do malotěžby bloku č. 1 - jedná se o dotěžbu navazujícího bloku zásob na etapu III. Žízníkov a na již vytěžený a likvidovaný blok (etapy I. a II.).
  - zdroj: Aktualizace Regionální surovinové politiky Libereckého kraje 2022
- **T12**
  - záměr těžby ložiska stavebního kamene **Smrčí 4**
  - ložisko za hranicí stávajícího dotěžovaného dobývacího prostoru Smrčí v CHLÚ Záhoří
  - záměr nemá EIA
  - zdroj: Aktualizace Regionální surovinové politiky Libereckého kraje 2022

Vymezení ploch pro výše uvedené záměry v ZÚR LK není řešeno. Vymezení ploch pro těžbu nerostů je nově obsahem ZÚR (viz příloha č. 7 k zákonu č. 283/2021 Sb., stavební zákon, v platném znění).

DOBÝVACÍ PROSTORY

Záměry k plochám dobývacích prostorů byly čerpány z rozhodnutí MŽP o předchozím souhlasu k žádosti o stanovení dobývacích prostorů. Tyto předchozí souhlasy jsou platné do určité doby, ale jsou zpravidla opakovaně prodlužovány. Vymezení ploch pro tyto záměry v ZÚR LK není řešeno.

- **DP01**
  - záměr stanovení dobývacího prostoru **Dolní Pertoltice I.** pro dobývání části výhradního ložiska štěrkopísku Arnoltice – Pertoltice, v kolizi s nadregionálním biocentrem ÚSES NC68 Poustecká obora, záměr navazuje na záměr T02 z Aktualizované regionální surovinové politiky LK
- **DP03**
  - záměr stanovení dobývacího prostoru **Bílý Kostel** pro dobývání výhradního ložiska štěrkopísku Bílý Kostel
- **DP05**
  - záměr stanovení dobývacího prostoru Střeleč I. pro rozšíření dobývání ložiska sklářských a slévárenských písků Střeleč

VODNÍ REŽIM

Praxe ukázala, že protipovodňové plánování a zejména realizace protipovodňových staveb a opatření probíhá samostatně dle resortních koncepcí a do značné míry nezávisle na územním plánování. Navržená opatření z aktualizovaných plánů povodí se zaměřují zejména na prevenci (např. v ÚPD nevytváření nových zastavitelných ploch v záplavových územích, nezhoršování odtokových poměrů aj.). Dále na zvýšení ochrany před povodněmi s ohledem na místní podmínky a limity využití území, zejména revitalizace vodních toků, menší technické úpravy (např. úprava jezů, zpevnění břehů, navýšení valů, zdí) a připravenost (návrh opatření mimo územně plánovací činnost např. operativní opatření, hlásná služba aj.). Důležité je zejména nevytvářet nové zastavitelné plochy v záplavových územích a snižovat rozsah zastavěných ploch v záplavových územích změnou kategorie jejich využití. Konkrétní záměry vyplývající z pravidelných aktualizací plánů dílčích povodí budou zapracovány do příslušných ÚP. Kromě plánů dílčích povodí –**Plánu dílčích povodí Horního a Středního Labe** a **Plánu dílčích povodí Ohře a Dolního Labe a ostatních přítoků Labe** jsou k dispozici i některé protipovodňové studie na část území např. studie proveditelnosti **Zvýšení ochrany sídel v povodí Ploučnice před povodněmi 2011, Studie odtokových poměrů včetně návrhů možných protipovodňových opatření pro povodí Lužické Nisy, Posouzení ekonomické efektivity velkých protipovodňových opatření v sídlech Hrádek n.N., Chotyně, Chrastava a Bílý Kostel n.N.** nebo studie pro území Frýdlantského výběžku **Podkladová analýza pro následnou realizaci protipovodňových opatření včetně přírodě blízkých protipovodňových opatření v mikroregionu Frýdlantsko**.

Při zpracování **Návrhu ZÚR LK 2007** a **ÚAP LK 8/2008** byly vygenerovány z přehledu vymezení úseků vodních toků ohrožených při povodních identifikovaných v **Koncepci ochrany před povodněmi LK 2007** koridory pro umístění staveb a opatření pro snižování ohrožení území povodněmi (dále jen protipovodňové koridory). Protipovodňové koridory byly zamýšleny jako koridory, kde je třeba navrhovat technická a přírodní opatření k eliminaci povodňového rizika. Cílem bylo, aby protipovodňové koridory vymezené v **ZÚR LK 2011** byly zpřesňovány na úrovni ÚP podle záměrů na opatření protipovodňové ochrany, které shromažďují ÚÚP v rámci jevu ÚAPO_054. V rámci AZÚR LK č. 1 byly protipovodňové koridory vypuštěny.

LOKALITY VHODNÉ PRO AKUMULACI POVRCHOVÝCH VOD

Záměry lokalit vhodných pro akumulaci povrchových vod jsou v ÚAP LK zapracovány jako záměry technické infrastruktury v kapitole Dopravní a technická infrastruktura, včetně její dostupnosti.

19 ZEMĚDĚLSKÝ PŮDNÍ FOND A POZEMKY URČENÉ K PLNĚNÍ FUNKCÍ LESA

ZJIŠTĚNÍ A VYHODNOCENÍ ZÁMĚRŮ NA PROVEDENÍ ZMĚN V ÚZEMÍ

V ÚAP LK nejsou vedeny žádné samostatné záměry v tématu zemědělský půdní fond a pozemky určené k plnění funkcí lesa. V rámci ÚAP obcí je vhodné pracovat např. s jevem UAPO_043a plochy vhodné k zalesnění, plochy vhodné k zatravnění. Jedná se o plochy identifikované automatizovaně v GIS na základě parametrů z BPEJ.

Plochy vhodné k zalesnění vymezují zemědělskou půdu, která je vhodná pro změnu kultury z orné půdy na les. Plochy vhodné k zatravnění vymezují zemědělskou půdu, která je vhodná pro změnu kultury z orné půdy na travní porost. Při definování půd vhodných ke změně kultury musí být uvažovány i mimoprodukční funkce, protože cílem změny kultury není jen přechod na kulturu jinou, ale zároveň zajištění obnovy a údržby krajiny; udržování a zlepšování vodního režimu území; ochrana proti erozi, sesuvům a jiným degradačním činitelům; využití a asanace antropogenně narušených půd; možná údržba ploch bez významného hospodářského využití. Zatravnění a zalesnění zásadně snižuje důsledky vodní eroze a má příznivý vliv na vodní režim krajiny (zvyšuje retenční kapacitu půdy, zvyšuje intercepci, zvyšuje evapotranspiraci, zpomaluje povrchový odtok, převádí povrchový odtok na podzemní (resp. hypodermický), dále na jakost vody infiltrující na pozemcích zatravněných a zalesněných.

20 OBČANSKÁ VYBAVENOST VČETNĚ JEJÍ DOSTUPNOSTI A VEŘEJNÁ PROSTRANSTVÍ

ZJIŠTĚNÍ A VYHODNOCENÍ ZÁMĚRŮ NA PROVEDENÍ ZMĚN V ÚZEMÍ

VZDĚLÁVÁNÍ

Není v měřítku krajských ÚAP. Na úrovni ÚAPO bude nadále docházet k optimalizaci sítě školských zařízení.

ZDRAVOTNICTVÍ

Mezi obecné cíle patří:

- vytvořit podmínky pro rovnou dostupnost, bezpečnost, kvalitu a efektivnost poskytované zdravotnické péče napříč jednotlivými obory a regiony LK
- účelně řešit koncentraci, specializaci a dělbu práce zejména v sektoru nemocniční lůžkové péče
- více využívat potenciál LK pro ozdravné, regenerační a rehabilitační pobyty (zejména v oblastech CHKO mimo frekventovaná turistická centra)

SOCIÁLNÍ PÉČE

V ÚAP LK nejsou sledovány žádné záměry.

KULTURA A PAMÁTKOVÁ PÉČE

PAMÁTKOVÉ ZÓNY

Územní odborné pracoviště Národního památkového ústavu v Liberci eviduje dlouhodobě několik památkově hodnotných území, které mohou být v budoucnu prohlášeny za památkovou zónu. Do Registru ÚAP byly v minulosti převzaty pouze záměry, pro které je zpracováno jejich vymezení v GIS. Vymezení ostatních v JZ Českolipsku (Bořejov, Domašice, Dražejov, Kořenov, Nedvězí, Víska a Zakšín) nemá KÚLK, OÚPSŘ k dispozici. Všechny tyto záměry byly v minulosti zpracovány a připraveny pro prohlášení, ale potom prohlášeny nebyly a **aktuálně se jejich vyhlášení nechystá**. V každém případě **tyto záměry indikují památkově hodnotná území**, která je třeba v rámci územně plánovací činnosti zohlednit.

- Záměr **PAM1** rozšíření MPZ Turnov
- Záměr **PAM2** VPZ Blíževedly
- Záměr **PAM3** VPZ Dehtárny
- Záměr **PAM4** VPZ Dolní a Horní Světlá
- Záměr **PAM5** VPZ Dolní Zbirohy
- Záměr **PAM6** VPZ Loubí
- Záměr **PAM7** VPZ Malá Horka

PAMÁTKA UNESCO

- Záměr **PAM9** horský hotel a televizní vysílač Ještěd
  - dlouhodobý záměr zápisu horského hotelu a televizního vysílače Ještěd na seznam památek UNESCO

SPORT A TĚLOVÝCHOVA

V ÚAP LK nejsou žádné záměry sledovány.

21 DOPRAVNÍ A TECHNICKÁ INFRASTRUKTURA VČETNĚ JEJÍ DOSTUPNOSTI

ZJIŠTĚNÍ A VYHODNOCENÍ ZÁMĚRŮ NA PROVEDENÍ ZMĚN V ÚZEMÍ

DOPRAVNÍ INFRASTRUKTURA

SILNIČNÍ DOPRAVA

V LK byly identifikovány na silniční síti dopravní závady nadmístního významu, které se snaží řešit následující záměry na provedení změn v území, které KÚ LK, OÚPSŘ poskytuje Ředitelství silnic a dálnic pro dálnice a silnice I. třídy a KÚ LK, OSH pro silnice II. a III. třídy.

SILNICE DLE PÚR ČR

Koridor silnice I. třídy SD15 dle čl. 114) PÚR ČR: Silnice I. třídy I/35 úsek Turnov-Rovensko pod Troskami-Úlibice

- **Záměr S5_D01D**
  - záměr novostavby přeložky silnice **I/35 v úseku Turnov – Rovensko pod Troskami – hranice LK – Úlibice**
  - Jedná se o dlouhodobý záměr zlepšení nevyhovující silnice I/35 v úseku Ohrazenice – Turnov – hranice LK – Úlibice, který se nalézá na mezinárodní trase E442 a zabezpečuje napojení na III.A multimodální koridor Drážďany (SRN) – Vratislav (PL). Součást sítě TEN-T. Zároveň se jedná o klíčové dopravní propojení LK a KHK. Návrhy spočívají ve zkapacitnění a v novém vedení trasy, které se v maximální možné míře vyhne zastavěnému území.
  - V PÚR ČR 2008 byl sledován záměr koridoru kapacitní silnice S5 (silnice 35) pro jižní, severní i superseverní variantu. Vymezen byl tedy jako úsek (Mnichovo Hradiště – Rádelský Mlýn) – Úlibice. V roce 2012 byla na základě úkolu v čl. 114) PÚR 2008 pořízena MMR územní studie, kterou zpracoval Atelier T-plan (2012). Tato územní studie vybrala pro kapacitní silnici S5 severní variantu vedení koridoru. Zároveň navrhla snížit navrhovanou silniční kategorii z rychlostní silnice a navrhla několik možných tras v rámci severního koridoru. Závěrem doporučila pořídit podrobnou technickou studii, kterou bude nalezena konkrétní trasa v rámci severního koridoru a v ZÚR LK zatím ponechat územní rezervu v tzv. severním koridoru.
  - Aktualizace č. 1 PÚR ČR zapracovala územní studii MMR a změnila vymezení koridoru kapacitní silnice S5 na Turnov – Rovensko pod Troskami – Úlibice, čímž pro záměr závazně stanovila tzv. severní variantu.
  - ŘSD pořídilo studii proveditelnosti I/35 Turnov – Úlibice (Valbek 2014), kde komplexně posoudilo několik možných variant tras v severním koridoru, včetně varianty Mott MacDonald, která je mimo koridor vybraný v územní studii od Atelier T-plan 2012. Na základě pořízené studie proveditelnosti ŘSD (MD) vybralo pro zjišťovací řízení EIA dvě varianty. Město Rovensko pod Troskami s výběrem variant nesouhlasilo. Závěr zjišťovacího řízení EIA vydalo MŽP 4/2016 a nepožadovalo v něm v rámci dokumentace EIA posoudit další variantu.
  - V Aktualizaci ZÚR LK č. 1 pro společné jednání 2015 byla územní rezerva D01 přejmenována na S5_D01B1 se změnou vedení v Turnově dle ÚP Turnov. MD uplatnilo požadavek na vymezení návrhového koridoru pro aktuální trasu V1 vybranou dle studie proveditelnosti I/35 Turnov – Úlibice (Valbek 2014), která byla vybrána i pro proces EIA s označením E1. Tato trasa nesla v registru záměrů ÚAP označení **S5_D01C**. Označení **S5_D01R** byla podvarianta západního obchvatu Rovenska pod Troskami, varianta E2 ve zjišťovacím řízení EIA.
  - Na základě požadavku MD byl zpracován Nový návrh Aktualizace ZÚR LK č. 1 pro společné jednání 2018 a Návrh Aktualizace ZÚR LK č. 1 pro veřejné projednání 2020, kde byl vymezen pro kapacitní silnici S5 (silnici I/35) návrhový koridor S5_D01C a územní rezerva **S5_D01R** pro podvariantu západního obchvatu Rovenska pod Troskami. Následně byla 8/2020 zveřejněna dokumentace EIA.
  - **V roce 2021 bylo MŽP vydáno souhlasné stanovisko EIA** pro záměr I/35 (č.j. MZP/2021/710/2922 ze dne 4. srpna 2021), kde byla odsouhlasena varianta E1 v koridoru S5_D01C a nebyla odsouhlasena varianta E2 v územní rezervě S5_D01R.
  - V rámci Aktualizace ZÚR LK č. 2 byla na základě výsledku procesu EIA ze ZÚR LK vypuštěna neaktuální a v EIA neschválená územní rezerva S5_D01R.
  - Následně byla pořízena technická studie I/35 Turnov – Úlibice od Valbek 3/2023, kde byly zapracovány podmínky za stanoviska EIA. Úsek MÚK Ohrazenice – MÚK Žernov je navržen jako čtyřpruh v kategorii S21,5/110. Úsek MÚK Žernov – MÚK Úlibice je navržen jako střídavý třípruh v kategorii S15,25/110. Do MÚK Žernov je napojen přivaděč od Semil II/283 v kategorii S9,5/70. Geometrie záměru byla v ÚAP upravena na S5_D01D a doplněna o MÚK. Pro přivaděč II/283 bylo KÚ LK, OŽPZ vydáno souhlasné stanovisko EIA č.j. KULK 30172/2024 ze dne 19. 6. 2024.
  - ŘSD následně pořídilo technickou studii „I/35 Turnov – Úlibice“ od Valbek 3/2023, kde dopracovalo mimoúrovňové křižovatky a prověřilo odvodnění trasy – upřesněná geometrie v koridoru S5_D01C ze ZÚR LK je v registru záměrů ÚAP vedena jako **S5_D01D**

- stav: 8/2021 vydáno souhlasné stanovisko EIA pro I/35, 6/2024 bylo vydáno souhlasné stanovisko EIA pro přivaděč II/283 na Semilsko, probíhá inženýrsko-geologický průzkum
- zdroj: ŘSD, , studie proveditelnosti I/35 Turnov – Úlibice (Valbek 2014), oznámení EIA (Evernia 2015), dokumentace EIA (Ludvík 2020), technická studie I/35 Turnov – Úlibice (Valbek 3/2023)
- ZÚR: návrhový koridor označený jako **S5_D01C** (nezahrnuje všechny aktuální vedlejší stavby, např. celý MÚK Ohrazenice)
- PÚR ČR: koridor pro silnici I. třídy SD15, čl. 114

▪ **Záměr D02R (D02)**
- záměr: **přeložka I/35 Bílý Kostel n/N – Hrádek n/N – hranice ČR/PL/SRN**
- stav: zrealizováno v polovičním profilu jako dvoupruh, který je zatím dostatečný (záměr **D02**), výhledově se dle potřeby zvažuje o zkapacitnění na čtyřpruh (záměr **D02R**)
- zdroj: ŘSD
- ZÚR: v ZÚR LK je územní rezerva D02R pro možné výhledové zkapacitnění na 4 pruh, v PÚR ČR 2008 byl vymezen záměr D02 jako kapacitní silnice S4

Koridor silnice I. třídy SD19 dle čl. 120) PÚR ČR: Silnice I. třídy I/13 úsek D8-Děčín-Česká Lípa-Svor-Bílý Kostel nad Nisou

▪ **Záměr S11_D03/1 (S11_D03/1A)**
- záměr novostavby silnice **I/13 úsek Svor – Nový Bor – Manušice – hranice LK/ÚSK**
- záměr přeložky I/13 v úseku Děčín – Nový Bor do výhledové trasy přes Benešov nad Ploučnicí, Volfartice, MÚK Manušice + zkapacitnění do čtyřpruhového uspořádání v úseku Nový Bor (MÚK Okrouhlá) – Svor
- *část Svor – Nový Bor (MÚK Okrouhlá)*
  - stav: zrealizováno zkapacitnění na 4pruh v úseku okružní křižovatka Svor – odbočka na Nový Bor
- *část Nový Bor (MÚK Okrouhlá) – Manušice (peáž se záměrem I/9)*
  - stav: dokumentace územního rozhodnutí na I/9 až po Dolní Libchavu – závěr zjišťovacího řízení EIA 9/2017 pro Silnice I/9 – Nový Bor – Dolní Libchava, že není třeba zpracovávat Dokumentaci EIA
- *část Děčín – hranice ÚSK/LK – Manušice*
  - stav: výhledová trasa, nemá smysl realizovat po částech, průchod CHKO České středohoří, 10/2023 vydáno souhlasné stanovisko EIA pro obě posuzované varianty dle technické studie (č.j. KUUK/132084/2023 ze dne 11. 10. 2023)
  - zdroj: ŘSD – technická studie Přeložka silnice I/13 Děčín - Manušice - Prověření variant Valbek 3/2021
- ZÚR: návrh v ZÚR LK, vypustit zrealizovanou část a zbytek přejmenovat na S11_D03/1A
- PÚR ČR: koridor silnice I. třídy SD19, čl. 120

▪ **Záměr S11_D03/2**
- záměr rekonstrukce a malé přeložky silnice **I/13 Kunratice u Cvikova – Jablonné v P**., projektováno v kategorii S11,5, prověřuje se možnost třípruhového uspořádání
- stav: souhlasné stanovisko EIA 12/2001, investiční záměr schválen 2015
- zdroj: ŘSD – Valbek 06/2009
- ZÚR: návrh v ZÚR LK
- PÚR ČR: součást SD19, čl. 120

▪ **Záměr S11_D03/3**
- záměr na silnici **I/13 obchvat Lvová**
- obchvat prochází krajinnou památkovou zónou Lembersko
- stav: souhlasné stanovisko EIA 1/2010 s prodloužením 11/2014, je zpracována DSP „I/13 Rynoltice – Lvová, Valbek 7/2023, je v ÚP Jablonné v Podještědí
- zdroj: ŘSD: dokumentace pro stavební povolení I/13 Rynoltice – Lvová, Valbek 2023
- ZÚR: návrh v ZÚR LK
- PÚR ČR: součást SD19, čl. 120

▪ **Záměr S11_D03/4**
- záměr na silnici **I/13 průtah Rynoltic hloubeným tunelem**
- stav: výhled
- zdroj: ŘSD
- ZÚR: není v ZÚR LK – pod podrobností ZÚR0
- PÚR ČR: součást SD19, čl. 120

▪ **Záměr S11_D03/5**
- záměr na silnici **I/13 obchvat Cvikov** s podvariantou A u kruhového objezdu ve Svoru (záměr **S11_D03/5A**)
- stav: výhled, zpracována vyhledávací studie Valbek 11/2022 v kategorii S13,5/90
- zdroj: ŘSD
- ZÚR: není v ZÚR LK – nový záměr
- PÚR ČR: součást SD19, čl. 120

SILNICE I. TŘÍDY

Silnice I/9

Silnice I/9 vede na části území LK v peáži s I/13. Záměry v peážních úsecích jsou společné pro silnici I/9 i I/13 a jejich označení v projektových dokumentacích se může lišit od označení v dokumentech územního plánování.

- **Záměr D06A**
  - záměr na silnici I/9 východní obchvat Svor s okružní křižovatkou I/9 a I/13
  - stav: stanovisko EIA 10/2009, aktualizace DÚR 2015, okružní křižovatka zrealizována, zbytek v realizaci
  - zdroj: ŘSD
  - ZÚR: návrh v ZÚR LK (není podrobnost kruhové křižovatky), prověřit vypuštění po dokončení realizace
- **Záměr D05B/1, D05B/2**
  - záměry na silnici **I/9, záměr D05B/1 MÚK Manušice – Dolní Libchava – Dubice a záměr D05B/2 MÚK Sosnová – Jestřebí**, úsek Manušice – MÚK Okrouhlá je v peáži s plánovanou přeložkou I/13 a patří do záměru S11_D03/1
  - předmětem záměru je přeložka trasy silnice I/9 mezi Nový Borem a MÚK Sosnová, čímž dojde k podstatné úspoře času, úspoře pohonných hmot, snížení hlukových zátěží a exhalací v zastavěných lokalitách podél stávající silnice I/9. Odvedením tranzitní dopravy z obytné zástavby České Lípy dojde ke zlepšení bezpečnosti a snížení nehodovosti.
  - stav: rozdílný v různých úsecích:
  - úsek MÚK Sosnová – Dubice zrealizován,
  - úsek Dubice – Dolní Libchava vydané územní rozhodnutí,
  - úsek Nový Bor – Dolní Libchava aktualizovaná DÚR a závěr zjišťovacího řízení EIA 9/2017, že není třeba zpracovávat Dokumentaci EIA,
  - úsek MÚK Sosnová – Zahrádky – MÚK Jestřebí ve výhledu
  - do vybudování celého záměru se zrealizovaly kruhové křižovatky v Zahrádkách na I/9 a I/15 a v Jestřebí na I/9 a I/38
  - zdroj: ŘSD: Silnice I/9 Jestřebí – Sosnová (Valbek, 1/2017) + I/9 Dubice – Dolní Libchava – (Sosnová-II/262), aktualizace DÚR, SUDOP Praha 6/2020 + I/9 Nový Bor – Dolní Libchava, DÚR, sdružení Valbek-Novák-Bung, 8/2019
  - ZÚR: v ZÚR LK návrhové koridory **D05B/1** a **D05B/2**
- **Záměr D50**
  - záměr silnice **I/9 MÚK Jestřebí – Chlum**, odvedení tranzitní dopravy mimo zastavěné území a zlepšení dopravního řešení křižovatky silnic I/9, I/38 a III/26832
  - stav: ve výhledu, aktuálně se spíše počítá s řešením, které je součástí koridoru D05B/2 a zahrnuje nový MÚK Jestřebí
  - zdroj: ŘSD – geometrie ÚPD z ÚP Jestřebí 2010
  - ZÚR: návrh v ZÚR LK

Silnice I/10

- **Záměr D07**
  - záměr novostavba silnice **I/10 (I/14) úsek Jablonec n. N. – Smržovka – Tanvald**
  - záměr: dle Kategorizace dálnic a silnic I. třídy do roku 2040 (schválené MD) převedení stávající I/10 do nové trasy, která od Turnova po Rádelský Mlýn má vést v peáži se stávající I/35, dále vede po stávající I/65, která bude po převedení zrušena, poté vede novostavbou (v peáži s I/14) od vjezdu do Jablonce n. N. do Nové Vsi n. N., odkud pokračuje po plánovanou kruhovou křižovatku ve střední Smržovce a dále do Tanvaldu
  - stávající silnice I/10 Turnov – Tanvald má být přeřazena do silnic II. třídy a majetku LK (nesouhlas LK), úsek střední Smržovka – Tanvald není vyjasněn, v ÚP Smržovka 2020 je koridor pro záměr veden po stávající silnici
  - klíčový podnět na územní rozvoj hospodářsky a sociálně slabé ORP Tanvaldsko
  - stav: dlouhodobý výhledový záměr, úsek Jablonec n. N. – Smržovka – Tanvald je ve výhledu ŘSD, čeká se na stabilizaci v ÚPD, není EIA
  - zdroj: ŘSD, ÚAPO Tanvald
  - ZÚR: návrh v ZÚR LK
- **Záměr D48**
  - záměr: přeložka **I/10 Tanvald – Desná** v peáži se silnicí I/14
  - stav: záměr je zapracován v územních plánech, ale ŘSD s realizací zatím nepočítá, snížení počtu vozidel na tomto úseku a přechodu Harrachov – Jakuszyce v souvislosti se zprovozněním napojení na německou dálnici A4 přes Hrádek n. N. a německou B178 se zatím nepotvrdilo
  - zdroj: ÚAPO Tanvald
  - ZÚR: územní rezerva v ZÚR LK
- **Záměr D49A**
  - záměr: **přeložka Kořenov – Harrachov**
  - stav: stejně jako u D48
  - zdroj: ÚAPO Tanvald, ÚP Harrachov
  - ZÚR: územní rezerva D49A v ZÚR LK

Silnice I/13

- **Záměr D08B**
  - záměr novostavba **I/13 Krásná Studánka – Dětřichov**
  - stav: vydáno souhlasné stanovisko EIA 6/2019 (odpor obce Nová Ves), zpracována aktualizace DÚR
  - zdroj: ŘSD, aktualizace DÚR 5/2022 od sdružení NOVA
  - ZÚR: v ZÚR LK návrh
- **Záměr D09D**
  - záměr na **I/13 JV obchvat Frýdlant**, kompromisní varianta vzešlá z procesu SEA k ÚP Frýdlant, zahrnuje kombinaci starší trasy D09 před Větrovem (z pohledu od Frýdlantu) ze ZÚR LK 2011 a nové trasy za Supím vrchem (z pohledu od Frýdlantu)
  - stav: ve výhledu, vydáno souhlasné stanovisko EIA k oběma variantám od KÚ LK, OŽPZ č.j. KULK 37742/2024 ze dne 15. 5. 2024
  - zdroj: ŘSD
  - ZÚR: návrh v ZÚR LK
- **Záměr D09R**
  - záměr na silnici **I/13 JV obchvat Frýdlant, variantní úsek za Větrovem** z pohledu od Frýdlantu, kterou nedoporučila SEA k ÚP Frýdlant
  - stav: ve výhledu, vydáno souhlasné stanovisko EIA k oběma variantám od KÚ LK, OŽPZ č.j. KULK 37742/2024 ze dne 15. 5. 2024
  - zdroj: ŘSD
  - ZÚR: územní rezerva v ZÚR LK
- **Záměr D10**
  - záměr na silnice **I/13 Z obchvat Pertoltice**
  - stav: není prioritou ŘSD, vznik z podnětu obce, ŘSD nemá žádnou aktuální vyhledávací studii ani techn. studii proveditelnosti, obec v ÚP Pertoltice vymezilo novou variantu jako územní rezervu
  - zdroj: ŘSD
  - ZÚR: návrh v ZÚR LK, MD doporučilo ve svém stanovisku k návrhu Aktualizace č. 1 ZÚR LK tento koridor vypustit pro neaktuálnost, na základě konzultace s obcí je v ZÚR ponecháno

Silnice I/14

- **Záměr D11C**
  - úsek silnice **I/14 Liberec Kunratice – Jablonec n. N.**
  - záměr přeložky a zkapacitnění silnice spočívající ve zkapacitnění úseku z kruhové křižovatky v Liberci Kunraticích do kruhové křižovatky v Jablonci n. N. v Lukášově, ve zkapacitnění úseku podél průmyslového areálu po býv. LIAZu a novější západnější variantou západního obchvatu Jablonce n. N., kde navazuje na záměr D07 v peáži s výhledovou komunikací I/10 přes Novou Ves n. N. do Smržovky, Tanvaldu
  - stav: úsek Kunratice – Lukášov zrealizován ve dvoupruhovém uspořádání se stoupacím pruhem, úsek západního obchvatu upřesněn do nové trasy, na západní obchvat Jablonce n. N. vydáno 7/2018 souhlasné stanovisko EIA
  - zdroj: ŘSD
  - ZÚR: návrh v ZÚR LK

Silnice I/15

- **Záměr D12B**
  - záměr: **J obchvat obce Zahrádky** s návazností na průtah I/9 přes Zahrádky v MÚK Zahrádky (záměr D05B/2), kategorie dvoupruhové sil. S 9,5, střet s NATURA je v úseku průchodu přes památkově i přírodně chráněnou Valdštejnskou alej (EVL Zahrádky) i s jeřábem, který využívá louky pod Zahrádkami
  - stav: ve výhledu, zatím vybudována kruhová křižovatka v Zahrádkách I/15 a I/9, nesouhlasné stanovisko EIA pro všechny hodnocené varianty č.j. KULK 17054/2024 ze dne 27. 2. 2024
  - zdroj: ŘSD – technická studie k EIA „I/15 Zahrádky, obchvat – studie“ Valbek 8/2022 varianty A a B s podvariantami mimoúrovňových křížení s Valdštejnskou alejí A1, A2, B1 a B2
  - ZÚR: návrh v ZÚR LK
- **Záměr D13B**
  - záměr: **S obchvat Stvolínky**, původní varianta J obchvatu Stvolínek (studie Valbek 7/2006) vyřazena dle EIA kvůli střetu s ÚSES, S obchvat Stvolínek je na základě veř. projednání ZÚR LK 2011 ještě více na S dle ÚPO Stvolínky 2006 (MD souhlasilo)
  - stav: obchvat Stvolínek má souhlasné stanovisko EIA od KÚ LK ze dne 10. 6. 2022 č.j. KULK 88550/2021, obchvat Kravař je realizován
  - zdroj: ŘSD, ÚPO Stvolínky 2006
  - ZÚR: návrh v ZÚR LK

Silnice I/16

- **Záměr D15C**

- záměr: přeložka trasy **(obchvat) S od obce Horka u Staré Paky**, varianta 1, navazuje na napojení záměru z Královehradeckého kraje na obou koncích záměru v LK
- stav: kladná stanoviska EIA od MŽP z 2012, je zpracována DÚR 2017, obec Horka u Staré Paky s variantou 1 nesouhlasila
- zdroj: ŘSD
- ZÚR: návrh v ZÚR LK (navazuje přímo na koridor DS7 v ZÚR KHK)

Silnice I/38

- **Záměr D14A**
  - záměr: **přeložka Doksy – Obora**, var. A
  - stav: vydáno souhlasné stanovisko EIA od KÚ LK OŽPZ dne 14. 7. 2014
  - zdroj: ŘSD, ÚP Doksy
  - ZÚR**:** návrh v ZÚR LK podle ÚP Doksy
- **Záměr D50** (viz sil I/9)
- **Záměr D74A**
  - záměr **silnice I/38 sjezdu z plánovaného MÚK Jestřebí**, odvedení tranzitní dopravy mimo zastavěné území a zlepšení dopravního řešení křižovatky silnic I/9, I/38 a III/26832
  - stav: výhled
  - zdroj: ŘSD – vyhledávací studie Silnice I/9 Sosnová – Jestřebí (Valbek 1/2017)
  - ZÚR: návrh v ZÚR LK

SILNICE II. TŘÍDY

Na silnicích II. třídy se řeší převážně návrhové úpravy odstranění lokálních dopravních závad, zachování kontinuity šířkového uspořádání podle návrhové kategorie a přeložky tras v souvislosti se změnami vedení silnic vyšších tříd nebo z urbanistických hledisek.

Na podporu při rozhodování byla LK zpracována studie **Optimalizace pořadí realizace silničních obchvatů vybraných měst v LK na silnicích II. a III. třídy a dále stanovení optimalizace realizací humanizací průjezdních úseků silnic z hlediska přínosů k bezpečnosti a plynulosti silničního provozu (CityPlan 2009)**. Seznam záměrů na úpravu silnic II. třídy spolu s prioritou realizace dle studie zobrazují následující tabulky. Studie a seznam neobsahuje později vzniklou aktuální prioritu LK, kterou je nové napojení Průmyslové zóny Liberec Jih na I/35 na MÚK Doubí.

Tab. 72 Priorita realizace obchvatů a přeložek silnic hodnocených měst

Pořadí	Město	Poznámka	Stav	Záměr ÚAP
1	Turnov	přeložka II/283	Probíhá EIA na I/35	S5_D01D + D18F
2	Mimoň	obchvat II/268 a II/270	JZ obchvat nově prověřen obcí, nutné koordinovat s přeložkou u býv. letiště Hradčany	D52E, D55, D52F
3	Semily	obchvat II/289 a II/292		D58, D59
4	Jablonné v P.	obchvat II/270		D22
5	Chrastava	přeložka II/592	realizováno	--
6	Železný Brod	obchvat II/292		D68
7	Lomnice n. P.	přeložka II/284		D61
8	Jablonec n. N.	přeložka III/29029		--
9	Doksy	obchvat II/270		D21
10	Česká Lípa	přeložka II/262		D71A
11	Vysoké n. J.	obchvat II/290	není aktuální	D60
12	Český Dub	obchvat II/278		D23A
13	Liberec	napojení průmyslové zóny Liberec Sever na I/35		--
14	Zákupy	obchvat II/262 a II/268	realizuje se SZ obchvat	D51A
15	Nové Město p. S.	obchvat II/291		--
16	Nový Bor	obchvat II/268		--
17	Raspenava	přeložka II/290		--
18	Žandov	obchvat II/262	v ZÚR jinak	--
19	Frýdlant	přeložka II/290		--
20	Osečná	přeložka II/278		D62A

Zdroj: CityPlan (2009): Optimalizace pořadí realizace silničních obchvatů vybraných měst v LK na II a III.

Tab. 73 Priorita zlepšování stavu dopravní infrastruktury hodnocených měst

Pořadí	Město	Poznámka	Stav	Záměr ÚAP
1	Chrastava	Dokončení obchvatu II/592	realizováno	D66
2	Jablonné v Podj.	Úprava dopravního značení		--
3	Semily	Humanizace průtahů a oprava vozovky II/289	částečně realizováno	--
4	Turnov	Příprava obchvatu II/283	realizována humanizace	S5_D01C
5	Mimoň	Humanizace průtahů a oprava vozovky II/268 a II/270	částečně realizováno	--
6	Mimoň	Příprava obchvatu II/268 a II/270		D52C, D57, D55
7	Jablonné v Podj.	Příprava obchvatu II/270		D22
8	Český Dub	Úpravy průtahu, příprava obchvatu II/278		D23A
9	Rokytnice n. Jiz.	Humanizace II/294	příprava projektu	--
10	Semily	Obchvat II/289		D58, D59
11	Doksy	Obchvat II/270		D21
12	Lomnice n. Pop.	Humanizace		--
13	Železný Brod	Humanizace (v návaznosti na přeložku I/10)		--
14	Česká Lípa	Humanizace průtahu II/262	částečně se realizuje	--
15	Jilemnice	III/28411 – cesta pro pěší a cyklisty		--
16	Vysoké n. Jizerou	Obchvat, studie změny organizace dopravy		D70
17	Zákupy	Humanizace		--
18	Rovensko p. Tr.	Humanizace		--
19	Liberec	Napojení průmyslové zóny sever		--

Zdroj: CityPlan (2009): Optimalizace pořadí realizace silničních obchvatů vybraných měst v LK na II a III.

Silnice II/262

- **Záměr D19A**
  - záměr přeložky úseku Stružnice – Žandov J od zastavěného území, původní varianta z Návrhu ZÚR LK 2007 vyžadovala napojení z USK, které v ZÚR USK není, a proto na hranicích napojeno na III/26218
  - zdroj: Návrh ZÚR LK 2007
  - ZÚR: návrh v ZÚR LK
- **Záměr D71A**
  - záměr přeložky silnice II/262 mimo centrální část České Lípy na plánovaný obchvat silnice I/9 (součást záměru D05B/1), plánováno až po dostavění obchvatu, v rámci ÚP Česká Lípa bylo původní vedení D71 z krajské koncepce od CityPlan vyřešeno jinak, kdy část II/262 od Dobranova zůstává až po křížení se stávající I/9 ve stávající trase a vznikla geometrie D71A
  - zdroj: CityPlan 2009, ÚP Česká Lípa
  - ZÚR: není v ZÚR LK – mimo podrobnost ZÚR LK

Silnice II/268

- **Záměr D25**
  - záměr přeložky II/268 do trasy silnice III/26845 Sloup – Pihel
  - zdroj: Návrh ZÚR LK 2007
  - ZÚR: návrh v ZÚR LK
- **Záměr D51A**
  - záměr Z a J obchvatu Zákupy, skládá se z 2 částí (západní a jižní), na S pokračuje v ÚP Zákupy obchvatem silnice III/26834, na celý obchvat Zákup byla zpracována DÚR a vykupují se pozemky, severozápadní část zrealizována
  - zdroj: ÚP Zákupy 2010
  - ZÚR: návrh v ZÚR LK – vypustit zrealizovanou část SZ obchvatu a ponechat zbytek jen jako D51B
- **Záměr D51B**
  - záměr J obchvatu Zákupy, navazuje na zrealizovaný SZ obchvat Zákup, na celý obchvat Zákup byla zpracována DÚR a vykupují se pozemky
  - zdroj: ÚP Zákupy 2010
  - ZÚR: je v ZÚR LK jako D51A – upravit do D51B
- **Záměr D52E**
  - záměr JZ obchvatu Mimoně, navazuje na úsek SZ obchvatu Mimoně II/270, který je v ÚP zapracován jako územní rezerva, záměr jihozápadního obchvatu počítá i s realizací D52F, což je plánovaná silniční spojka nad letištěm Hradčany
  - zdroj: D52C dle ÚP Mimoň 2010, D52E dle var. 1 ze studie Přeložka silnice II/268 – vymezení koridoru obchvatu v ÚP města Mimoň, Valbek 2017
  - ZÚR: návrh v ZÚR LK
- **Záměr D52F**
  - záměr přeložky trasy J od Mimoně nad letištěm Hradčany – spojky Ralsko – Hradčany, možný impuls pro rozvoj lokality bývalého letiště Hradčany, trasa D52D byla obcí prověřena a změněna do D52F s úpravou průchodu přes ložisko Hradčany
  - zdroj: ÚP Mimoň 2010 (výkres širších vztahů) + studie pořizované městem v návaznosti na úpravu záměru

- ZÚR: návrh v ZÚR LK

Silnice II/270

- **Záměr D21**
  - záměr JV obchvat Doksy
  - zdroj: Návrh ZÚR LK 2007
  - ZÚR: návrh v ZÚR LK
- **Záměr D22**
  - záměr JZ obchvat Jablonné v Podještědí
  - zdroj: Návrh ZÚR LK 2007
  - ZÚR: návrh v ZÚR LK
- **Záměr D55**
  - záměr SZ obchvat Mimoně, v ÚP zapracováno jako rezerva, navazuje na záměr obchvatu D52E
  - zdroj: ÚP Mimoň 2010
  - ZÚR: územní rezerva v ZÚR LK

Silnice II. třídy (bez číselného označení)

- **Záměr D16A**
  - záměr silnice II. třídy v úseku Liberec – Osečná, význam v dopravním napojení území za Ještědským hřbetem a V části Českolipska na Liberec, rekategorizace a drobné úpravy stávajících silnic III. třídy, nový průtah Libercem z Horního Hanychova do MÚK Doubí na I/35 po části tzv. sběrné obvodové komunikace z návrhu ÚP Liberec dle US2, zahrnuje i nové napojení Průmyslové zóny Liberec Jih
  - stav: úsek nového napojení Průmyslové zóny Liberec jih na I/35 do MÚK Doubí se investičně a projektově připravuje, ostatní úseky ve výhledu
  - zdroj: územní studie US2 Řešení zlepšení silniční dostupnosti Liberce z území za Ještědským hřbetem dle ZÚR LK 2011 od CityPlan 2012 pořízená OÚPSŘ, průběh Libercem dle tehdejšího konceptu ÚP Liberec
  - ZÚR: návrh v ZÚR LK
- **Záměr D17A**
  - záměr nové silnice II. třídy v úseku Osečná – Ralsko (Kuřivody), v úseku Osečná – Kuřivody je plánována novostavba, náhrada za stávající III/27237
  - stav: dle KÚ LK OSH bylo neaktuální, při projednávání návrhu Zprávy o uplatňování ZÚR LK v uplynulém období 2014 bylo od obcí požadováno zachování návrhu
  - zdroj: studie II/272 Kuřivody – Osečná (Valbek 1996) + ÚP Osečná
  - ZÚR: návrh v ZÚR LK

Silnice II/278

- **Záměr D23A**
  - záměr obchvat Český Dub – úsek Hoření Starý Dub – Vlčetín, se záměrem aktuálně nesouhlasí obec Bílá
  - zdroj: ÚP Český Dub, ÚP Proseč p. J., ÚP Bílá dle Koordinační studie na umístění vzletové a přistávací plochy pro sportovní létající zařízení – Český Dub (Špulák 1998)
  - ZÚR**:** návrh v ZÚR LK

Silnice II/278

- **Záměr D62A**
  - záměr severní obchvat Osečná, přeložka trasy, vazba na D16A Liberec – Osečná a D17A Osečná – Kuřívody
  - zdroj: ÚP Osečná, upřesněno z původní D62 dle ÚPO + zm1 ÚPO Osečná
  - ZÚR: návrh v ZÚR LK

Silnice II/282

- **Záměr D69**
  - záměr přeložka Železný Brod, velmi investičně náročné, přemostění Jizery, dle KÚ LK OSH je třeba kromě dlouhé varianty z ÚP prověřit i variantu přímého strmého napojení do II/282
  - zdroj: CityPlan 2009 + ÚP Železný Brod
  - ZÚR: není v ZÚR LK (mimo podrobnost)

Silnice II/283

- **Záměr D18F**
  - záměr: varianta přeložky silnice II/283 MÚK Žernov – Zelený háj, který má fungovat jako přivaděč dopravy z plánované přeložky silnice I/35 Turnov – Úlibice do prostoru Semil, vzešla ze Studie Přeložka II/283, Valbek 2015. Zásadní význam i pro odlehčení průjezdu Turnovem po stávající II/283 – spolu s přeložkou I/35 funguje i jako obchvat Turnova na této silnici
  - stav: krajem preferovaná varianta napojení Semilska z nové přeložky I/35 Turnov – Úlibice, vyhledávací studie, vydaná souhlasná EIA

- zdroj: Studie Přeložky II/283, Valbek 2015 – var. 6, aktuálně upřesněna technickou studií po EIA I/35 Turnov – Úlibice, Valbek 2023
- ZÚR: návrh v ZÚR LK jako D18E

Silnice II/284

- **Záměr D61**
  - záměr obchvatu Lomnice n. Pop. - Stružinec, řeší problematický úsek souběhu průjezdů II/284 a II/286 centrem Lomnice n. P., záměr počítá i s vedením navazujícího JV obchvatu Stružince
  - zdroj: ÚAPO Semily 2010, ÚP Lomnice n. P. 2010. ÚP Stružinec 2013
  - ZÚR: návrh v ZÚR LK

Silnice II/289

- **Záměr D58**
  - záměr 2 oddělených úseků na průtah Semilami, který vyvede dopravu mimo centrum města
  - zdroj: ÚP Semily 2010
  - ZÚR: návrh v ZÚR LK

Silnice II/291

- **Záměr D24A**
  - záměr rekategorizace ze silnice III. na II. třídu a homogenizace trasy silnice III/03511 v úseku Kunratice – Frýdlant
  - zdroj: Návrh ZÚR LK 2007, upřesněno v ÚP Frýdlant i v návaznosti na obchvat Frýdlantu na D24A
  - ZÚR: návrh v ZÚR LK

Silnice II/292

- **Záměr D59**
  - záměr průtahu silnice Semilami odkloněním ze stávající trasy
  - zdroj: ÚP Semily 2010
  - ZÚR: návrh v ZÚR LK
- **Záměr D68**
  - záměr obchvatu osady Pelechov v Železném Brodě
  - zdroj: CityPlan 2009, ÚP Železný Brod
  - ZÚR: není v ZÚR LK (mimo podrobnost)

Silnice II/293

- **Záměr D64**
  - záměr Z obchvatu Martinic v Krkonoších zasahující i na území Roztok u Jilemnice
  - zdroj: ÚP Martinice v Krkonoších 2011 + ÚP Roztoky u Jilemnice 2010
  - ZÚR: návrh v ZÚR LK

SILNICE III. TŘÍDY

Silnice III. třídy nejsou obecně předmětem řešení ÚAP LK, ale jsou známy záměry rekategorizace se zařazením do II. třídy silnic z důvodů změny dopravní struktury v širších vztazích nebo zajištění rozvoje oblasti. Jedná se o následující případy:

- Silnice III/27237 Osečná – Ralsko (Kuřivody) viz záměr **D17A**
- Silnice III/03511 Kunratice – Frýdlant viz záměr **D24A**
- Silnice III/26845 Sloup – Pihel viz záměr **D25**
- Silnice III/2784, 2783, 27239 Liberec – Osečná viz záměr **D16A**

V ÚAP LK jsou rovněž výjimečně zapracovány záměry na silnicích III. třídy, které byly předány KÚ LK, OSH a jsou součástí širšího dopravního řešení společně se silnicemi I. nebo II. třídy.

Silnice III/27011

- **Záměr D72**
  - záměr obchvat Luhov, obec požaduje v souvislosti s možným obnovením těžby na Tlustci i do ZÚR LK
  - zdroj: ÚP Brniště 2012
  - ZÚR: není v ZÚR LK → bylo prověřeno v rámci Aktualizace č. 1 ZÚR LK, že vzhledem k měřítku ZÚR a délce obchvatu cca 300 m v rámci jedné obce nemá nadmístní význam pro zapracování do ZÚR

Silnice III/29063

- **Záměr D70**
  - záměr přeložky z Horní Tříče (Vysoké n. J.) na II/290, záměr není aktuálně prioritou, a proto nebyl v dohodě s dotčeným orgánem vymezen v ÚP Vysoké nad Jizerou, do budoucna se předpokládá, že záměr bude vypuštěn i z ÚAP LK
  - zdroj: CityPlan2009

- ZÚR: není v ZÚR LK

ŽELEZNIČNÍ DOPRAVA

ŽELEZNIČNÍ SPOJENÍ

V LK jsou prioritní záměry na těchto železničních spojeních:

- **Praha – Mladá Boleslav – Liberec**
- **Česká Lípa – Liberec**

V následujícím popisu konkrétních záměrů jsou pro popis rozsahu přestavby používány termíny modernizace, optimalizace, racionalizace (revitalizace) a výhledové územní rezervy, které částečně využívá i SŽ, i když jejich význam není v praxi ustálen:

- novostavby a modernizace je celková přestavba na kvalitativně vyšší úroveň pro rychlost nad 120 km/hod, včetně úpravy průjezdného profilu, přeložek nebo zvýšením kapacity tratě vybudováním druhé koleje
- optimalizace znamená dílčí směrové a výškové korekce trasy v rámci OP dráhy, které umožňují zvýšení traťové rychlosti do 120 km/hod a zvýšení propustnosti
- racionalizace (revitalizace) označuje menší záměry na železnici, typicky se může jednat např. o zautomatizování řízení provozu (dálková obsluha závor), rekonstrukce nádraží, výměna pražců a přeuložení kolejí do de facto stejné trasy, podmínkou racionalizací zpravidla nemusí být její zapracování do územních plánů
- výhledové (územní rezervy) označují výhledové záměry na novostavby úseků železničních tratí, které často ani nemají přímou podporu SŽ

Pro potřeby územního plánování byl v rámci procesu pořizování Aktualizace ZÚR LK č. 1 vytvořen podkladový mapový materiál „**Vize rozvoje železnic v Libereckém kraji pro územní plánování**“ (viz tematická příloha č. 12.2), který obsahuje představu resortu dopravy KÚ LK o rozvoji železnice v LK.

Železniční spojení Praha – Mladá Boleslav – Liberec – hranice ČR/Polsko dle čl. 95a) PÚR ČR koridoru konvenční železniční dopravy ŽD19 pro trať v úseku (Zawidów-) hranice Polsko/ČR – Liberec – (Turnov) – Mladá Boleslav - Praha

- **Záměry ŽD19_D26E, ŽD19_D27**
  - záměr: přímého spojení Praha – Mladá Boleslav – Liberec, jehož cílem je jízdní doba Praha – Liberec 60 minut, záměr byl dříve označován jako tzv. 5. železniční koridor. MD nepočítá s tím, že by této koridor byl využit pro spojení TEN-T Praha – Wroclav, neboť vybralo variantu přes Hradec Králové. Záměr je součástí sítě tratí AGTC a nově i TEN-T, a proto má mezinárodní význam. V úseku Praha – Mladá Boleslav jsou zpracovány 3 varianty. Úsek Mladá Boleslav – Liberec je v republikovém měřítku invariantní.
  - Úsek pro přímé rychlé spojení hranice SK/LK – Čtveřín (Doubí) – Hodkovice n/M – Liberec, pro modernizaci a novostavby dvojkolejné trati, plánovaná rychlost 200 km/hod, rozsáhlé tunely a estakády, označení ŽD19_D26E
  - Úsek pro napojení Turnova – hranice SK/UK – Turnov – Čtveřín (Doubí), jednokolejné, elektrifikace stávající trati, označení ŽD19_D26E
  - Úsek pro napojení Hodkovic nad Mohelkou, elektrifikace stávající trati, oblouk neumožňuje zvýšit rychlost nad 70 km/hod, proto je u Nových Hodkovic navržen nový tunel pro přímé spojení, označení ŽD19_D26E
  - Úsek Liberec – Frýdlant - hranice ČR/Polsko, označení ŽD19_D27, elektrifikace jednokolejné trati
  - stav: realizace záměru se předpokládá nejdříve po roce 2030,
  - zdroj: studie proveditelnosti trati Mladá Boleslav – Turnov – Liberec – státní hranice SUDOP Praha 2022 pořízená Správou železnic pro splnění úkolu z čl. 95a) PÚR ČR pro MD
  - ZÚR: v ZÚR LK je zapracován návrhový koridor ŽD19_D26E a ŽD19_D27
  - PÚR ČR: ŽD8 (původně kombinovaná doprava KD1), poté koridor ŽD8 a aktuálně je v čl. 95a) koridor konvenční železniční dopravy ŽD19

Železniční spojení Liberec – Hrádek n. N. – Rybniště

- **Záměr D28**
  - záměr: optimalizace a elektrifikace v úseku Liberec – Chrastava – Bílý Kostel n. N. – Hrádek n. N. – hranice ČR (přeshraniční spojení Hrádek n. N. – Žitava zprovoznit i pro nákladní dopravu)
  - stav: počítá se spíše jen s již proběhlou racionalizací trati, problém zejména v navazujícím krátkém úseku přes Polsko, který je v havarijním stavu, v úseku Liberec – až cca Bílý Kostel nad Nisou je výhledově zvažováno případné zdvojkolejnění pro navazující Rynoltickou (Jitravskou) spojku označovanou D33C
  - zdroj: Návrh ZÚR LK 2007
  - ZÚR: návrh v ZÚR LK

Železniční spojení Turnov – Jičín – Hradec Králové

- **Záměr D29 (D29A)**

- záměr: modernizace a elektrifikace celého úseku Turnov – Rovensko p. T. - hranice LK/KHK, včetně úseku přeložky v Ktové,
- stav: aktuálně se počítá s racionalizací, regionální trať č. 041 má však výhledově potenciál ke zrychlení spojení Turnov – Hradec Králové v návaznosti na novou železnici Praha – Turnov – Liberec
- zdroj: Návrh ZÚR LK 2007, úsek Turnov – (Karlovice Sedmihorky) dle Vize rozvoje železnice LK bez velkých územních nároků
- ZÚR: v ZÚR LK jako **D29A** pouze do Rovenska p. T., protože nemá a zatím nebude mít návaznost v sousední ZÚR KHK, v rámci aktualizace neřešit a vyčkat pro případné nové podklady, na základě kterých by MD mohlo požadovat změnu navazující ZÚR KHK

Železniční spojení Liberec – Česká Lípa

Železniční spojení je prověřeno aktuální studií. Požadovanou dobu dojezdu lze docílit buď novou nákladnou Rynoltickou spojkou nebo vylepšením stávající trati. Aktuálně je preferováno vylepšení (racionalizace a dílčí optimalizace) stávající trati s přeložkou Mimoň – Zákupy.

- **Záměr D33/2-5**
  - záměr: optimalizace, nový úsek, elektrifikace úseku Rynoltice – Mimoň, skládá se ze dvou úseků pro racionalizaci a 2 úseků pro optimalizaci
  - stav: Vize rozvoje železnic v LK tento úsek rozdělila do několika podúseků, které se prověřily v rámci DÚR Revitalizace Liberec – Česká Lípa (Mimo) 2017: (D33/2 Rynoltice – Lvová optimalizace, D33/3 Lvová – Velký Valtinov racionalizace, D33/4 Velký Valtinov – Brniště optimalizace, D33/5 Brniště – Mimoň racionalizace, D33/6 Mimoň – Zákupy novostavba (přeložka), D33/7 Zákupy – Česká Lípa racionalizace)
  - zdroj: Návrh ZÚR LK 2007, DÚR Revitalizace Liberec – Česká Lípa (Mimo) 2017
  - ZÚR: návrh v ZÚR LK
- **Záměr D33C**
  - výhledový záměr novostavby v úseku Bílý Kostel n. N. – Rynoltice (Rynoltická spojka)
  - zdroj: SŽDC – Technickoekonomická studie tratě Děčín východ – Liberec (SUDOP 2009)
  - ZÚR: územní rezerva v ZÚR LK
- **Záměr D33/6**
  - záměr: přeložka trati v úseku Mimoň – Zákupy v rámci narovnávání trati, předpokládá novou železniční zastávku Zákupy – Božíkov a most přes Svitávku a silnici III. třídy
  - zdroj: KORID – projekt LIBRAIL, diplomová práce od Bonev 2008, Vize rozvoje železnic v LK, DÚR Revitalizace Liberec – Česká Lípa (mimo) 2017
  - ZÚR: návrh v ZÚR LK

Železniční spojení Česká Lípa – Benešov nad Ploučnicí

- **Záměr D34**
  - záměr: optimalizace a elektrifikace v úseku Česká Lípa – hranice LK
  - zdroj: Návrh ZÚR LK 2007
  - ZÚR: návrh v ZÚR LK

Železniční spojení Tanvald – Harrachov – Szklarska Poręba Górna a Martinice v Krkonoších – Rokytnice n. Jiz.

- **Záměr D35**
  - záměr: propojení dvou železničních tratí 042 a 036 v úseku Harrachov – Rokytnice n. J., záměr je i v rámci projektu Regiotram Nisa, logickou podmínkou je zachování trati Martinice v Krk. – Rokytnice n. J.
  - stav: SŽ tento záměr nevede, záměr vychází z resortu dopravy LK, záměr je vymezen v ÚP Harrachova i Rokytnice nad Jizerou, ale trasa jde zcela mimo zastavěná území, která tím dopravně neobsluhuje
  - zdroj: Návrh ZÚR LK 2007
  - ZÚR: v ZÚR LK jako územní rezerva
- **Záměr D35A**
  - záměr: propojení dvou železničních tratí 042 a 036 v úseku Harrachov – Rokytnice n. J. přes zastavěná území, záměr je i v rámci projektu Regiotram Nisa, logickou podmínkou je zachování trati Martinice v Krk. – Rokytnice n. J.
  - stav: SŽ tento záměr nevede, záměr vychází z resortu dopravy LK, problematické vedení horskou rozptýlenou zástavbou, neprověřeno na území Rokytnice nad Jizerou
  - zdroj: Vize rozvoje železnic v Libereckém kraji pro územní plánování (KORID 2016), Dopravně urbanistická studie Harrachov napojení na železnici v rámci systému Regiotram NISA (Ing. arch. Lejčar 2002)
  - ZÚR: v ZÚR LK je územní rezerva D35, do aktualizace možno zapracovat D35A až po důkladném prověření trasy skrz roztroušenou zástavbu a odsouhlasení dotčenými obcemi

Železniční spojení Děčín – Benešov nad Ploučnicí – Rumburk

- **Záměr D63**

- záměr: optimalizace na rychlost min. 80 km/hod a dílčí zkapacitnění železniční trati 081, šířka koridoru v ZÚR ÚSK 2010 je 120 m, záměr propojení Děčínska a Šluknovska zasahuje i na území LK v Prysku a Svoru, v širších souvislostech propojuje jádrovou oblast USK s Německem přes Děčínsko a Šluknovsko (tratí 089)
- zdroj: Návrh ZÚR USK 2010
- ZÚR: návrh v ZÚR LK v rámci zajištění návaznosti na ZÚR ÚSK

Režim tram-train – společné využití železničních a tramvajových tratí dle projektu Regiotram Nisa

- **Záměr R**
  - záměr: společného využití železničních a tramvajových tratí (režim tram – train) z projektu Regiotram Nisa spočívající v úpravě stávajících a navrhovaných tratí, projekt nebyl republikovou investiční prioritou a došlo k omezení původní myšlenky – v maximální verzi až zokruhování přes Polsko, v plánu je využití stávajícího železničního spojení od Žitavy až po Jelenia Góra přes Liberec, nyní resort dopravy LK počítá s využitím následujících železničních spojení:
    - Liberec – Hrádek n. N. – hranice ČR
    - Liberec – Frýdlant
    - Liberec – Tanvald – Železný Brod
    - Tanvald – Harrachov – hranice ČR
    - Smržovka – Josefův Důl
    - Raspenava – Bílý Potok pod Smrkem
    - Harrachov – Rokytnice n. J. (novostavba v rámci záměru D35 či D35A)
    - Frýdlant v Č. – Nové Město pod Smrkem
    - Liberec – Rychnov u Jablonce n/N – Hodkovice nad Mohelkou
  - územní nároky projektu spočívají zejména v potřebě vyhledávaní ploch a koridorů pro spojovací úseky tramvajových a železničních tratí v uzlových bodech
  - zdroj: Návrh ZÚR LK 2010, Vize rozvoje železnic v Libereckém kraji pro územní plánování (KORID 2016)
  - ZÚR: návrh v ZÚR LK

Racionalizace stávajících železničních tratí

- **Záměry racionalizací**
  - Záměry racionalizací stávajících železničních tratí nemají zpravidla územní nároky, pro které by bylo třeba vymezovat plochy v územně plánovacích dokumentacích
  - Dle Vize rozvoje železnic v Libereckém kraji pro územní plánování jsou na území LK sledovány následující záměry na racionalizace:
    - **D29_R** racionalizace železniční trati č. 041 v úseku Turnov – Rovensko pod Troskami – hranice LK/KHK
    - **D31/1_R** racionalizace železniční trati č. 030 v úseku Turnov – Železný Brod – Semily – hranice LK/KHK
    - **D31/2_R** racionalizace železniční trati č. 030 v úseku hranice LK/KHK – Levínská Olešnice – hranice LK/KHK
    - **D33/1_1** racionalizace železniční trati č. 086 v úseku Liberec – Křižany – Rynoltice
    - **D33/3_R** racionalizace železniční trati č. 086 v úseku Lvová – Velký Valtinov
    - **D33/5_R** racionalizace železniční trati č. 086 v úseku Brniště – Mimoň
    - **D33/7_R** racionalizace železniční trati č. 086 v úseku Zákupy – Česká Lípa
    - **D75/1_R** racionalizace železniční trati č. 036 v úseku Liberec – Tanvald
    - **D75/2_R** racionalizace železniční trati č. 036 v úseku Liberec – Tanvald
    - **D76_R** racionalizace železniční trati č. 034 v úseku Smržovka – Josefův Důl
    - **D77_R** racionalizace železniční trati č. 035 v úseku Tanvald – Železný Brod
    - **D78_R** racionalizace železniční trati č. 035 v úseku Tanvald – Železný Brod
    - **D79_R** racionalizace železniční trati č. 037 v úseku Frýdlant v Čechách – Nové Město pod Smrkem
    - **D80_R** racionalizace železniční trati č. 040 v úseku hranice KHK/LK – Bělá – Martinice v Krkonoších – hranice LK/KHK
    - **D81_R** racionalizace železniční trati č. 080 v úseku hranice SČK/LK – Doksy – Česká Lípa – Svor – hranice LK/ÚSK
    - **D82_R** racionalizace železniční trati č. 087 v úseku Česká Lípa – Blíževedly – hranice LK/ÚSK
  - zdroj: Vize rozvoje železnic v Libereckém kraji pro územní plánování (KORID 2016)
  - ZÚR: neřešit, mimo měřítko ZÚR

LETECKÁ DOPRAVA

VEŘEJNÁ MEZINÁRODNÍ LETIŠTĚ IFR

Letiště Liberec

- **Záměr D37**

- záměr povýšit stávající neveřejné letiště s vnější hranicí VFR na veřejný mezinárodní provoz IFR (dle přístrojů), cílovým statutem je tedy „mezinárodní veřejné letiště s vnější hranicí“, vlastníkem letiště je statutární město Liberec, které hledá vizi budoucnosti letiště, v Koncepci letecké dopravy (ČR) pro období 2015 – 2020 bylo letiště Liberec zařazeno do cílové kategorie obsluhy typu 3 (obsluha bez pravidelných linek, která umožňuje provozovat charterové lety a provozování soukromých letadel (důležité pro investory a management velkých firem)
- ZÚR: návrh v ZÚR LK

VEŘEJNÁ LOGISTICKÁ CENTRA

- **Záměr VLC1**
  - záměr veřejné logistické centrum Přepeře
  - zdroj: na základě požadavku PÚR ČR 2008 navrhl lokalitu KÚ LK, OSH, v rámci aktualizace PÚR ČR byl vypuštěn obecný požadavek na VLC v každém kraji, ÚP Přepeře
  - ZÚR: v ZÚR LK není konkrétní plocha

TECHNICKÁ INFRASTRUKTURA

VODNÍ HOSPODÁŘSTVÍ

VODOVODNÍ PŘIVADĚČE PRO ZÁSOBOVÁNÍ PITNOU VODOU (JEV UAPO_068)

- Záměr **V1A**
  - výhledový záměr vodovodního přivaděče VD Josefův Důl – ÚV Bílý Potok, zásobování Frýdlantska z nevyužité kapacity VD Josefův Důl
  - zdroj: Program rozvoje vodovodů a kanalizací LK 2021
  - stav: výhledový záměr, který bude aktuální v případě, že se na Frýdlantsku zhorší množství nebo kvality vody z vodních zdrojů, např. v souvislosti s těžbou hnědého uhlí v sousedním dolu Turów v polském výběžku
  - ZÚR: v ZÚR LK je schématická územní rezerva V1
- Záměr **V4**
  - záměr vodovodního přivaděče Frýdlant – Dětřichov, připojení vodovodu Dětřichov, opatření proti následkům těžby v dolu Turów
  - zdroj: Frýdlantská vodárenská společnost a.s. – DUR SWECO Hydroprojekt, 2018
  - stav: aktuální záměr s trasou přes Kunratice, která je odlišná od ÚP Frýdlant, zpracována dokumentace pro územní rozhodnutí
  - ZÚR: není (nový záměr je třeba prověřit zapracování)
- Záměr **V5**
  - záměr vodovodního přivaděče Frýdlant – Bulovka, připojení vodovodu Bulovka, opatření proti následkům těžby v dolu Turów
  - zdroj: Frýdlantská vodárenská společnost a.s. – DUR SWECO Hydroprojekt, 2018
  - stav: aktuální záměr, zpracována dokumentace pro územní rozhodnutí
  - ZÚR: není (nový záměr je třeba prověřit zapracování)
- Záměr **V6**
  - výhledový záměr vodovodního přivaděče VD Souš – ÚV Bílý Potok, zásobování Frýdlantska z nevyužité kapacity VD Souš, opatření proti následkům těžby v dolu Turów (2. etapa)
  - zdroj: Program rozvoje vodovodů a kanalizací LK 2021
  - stav: výhledový záměr
  - ZÚR: není (nový záměr je třeba prověřit zapracování formou územní rezervy, kt. by nahradila územní rezervu V1)

LOKALITY VHODNÉ PRO AKUMULACI POVRCHOVÝCH VOD (LAPV) (JEV UAPO_048A)

Vzhledem k probíhajícím globálním klimatickým změnám, které se budou na území ČR projevovat v oblasti vodního hospodářství zejména změnou srážko-odtokových vztahů, lze do budoucna předpokládat velký zájem o nápravu zvětšené rozkolísanosti srážek a teplot. Proto je mimo jiné nutno zajistit územní ochranu vhodných lokalit pro akumulaci povrchových vod. Jedná se o plochy morfologicky, geologicky a hydrologicky vhodné pro akumulaci povrchových vod pro snížení nepříznivých účinků povodní a sucha.

Při zpracování návrhu Generelu území chráněných pro akumulaci povrchových vod, který pořizoval MZe v dohodě s MŽP, se ukázala jako aktuální v LK pouze lokalita Vilémov, která je však již dostatečně územně hájena svou polohou v KRNAP. Dotčené obce s realizací přehrady Vilémov nesouhlasí.

- Záměr **LAPV2** – LAPV Vilémov
  - případný výhledový záměr vybudování přehrady především pro nadlepšování průtoků Jizery pro zabezpečení vodárenských odběrů z Káraného na dolním toku pro Prahu
  - zdroj: MZe – Generel LAPV, následně vyřazen, protože je lokalita dostatečně chráněna umístěním v KRNAP

- ZÚR: není v ZÚR LK – dle požadavku MZe zapracován jako limit (vyplývající z vlastností území), využití lokality pro jiný účel nehrozí, neboť je chráněna KRNAP

SUCHÉ NÁDRŽE (POLDRY)

- Záměr **SN1**
  - záměr suché nádrže Srní potok na Ploučnici
  - zdroj: studie proveditelnosti Zvýšení ochrany sídel v povodí Ploučnice před povodněmi 2011 – opatření PL3004
  - ZÚR: není v ZÚR LK
- Záměr **SN2A**
  - záměr suché nádrže Dubnice na Ještědském potoce pro snížení povodňového rizika v obcích a sídlech Stráž pod Ralskem, Noviny pod Ralskem, Mimoň, Boreček, Heřmaničky, Žizníkov, Česká Lípa a Stružnice; retenční objem 2,7 mil. m^3; plocha zátopy 50,45 ha, zemní sypaná hráz s výškou 13,8 m, délkou 370 m
  - zdroj: studie proveditelnosti Zvýšení ochrany sídel v povodí Ploučnice před povodněmi 2011 – opatření PL3005, opatření č. OHL31700303 v Plánu dílčího povodí Ohře, Dolního Labe a ostatních přítoků Labe 2022-2027,
  - stav: je zpracována DUR a rozpracována EIA
  - ZÚR: není v ZÚR LK
- Záměr **SN3**
  - záměr suché nádrže na Šporce pro snížení povodňových rizik, výška hráze 11,9 m, plocha záplavy při Q100 cca 51 ha
  - zdroj: studie proveditelnosti Zvýšení ochrany sídel v povodí Ploučnice před povodněmi 2011 – opatření PL3025, opatření č. OHL31700302 v Plánu dílčího povodí Ohře, Dolního Labe a ostatních přítoků Labe 2022-2027
  - stav: zpracována DUR, rozpracována EIA
  - ZÚR: není v ZÚR LK
- Záměr **SN4**
  - záměr suché nádrže Lomnice
  - zdroj: opatření LNO217054 Plánu dílčího povodí Lužické Nisy a ostatních přítoků Odry 2015
  - stav: problematický záměr z hlediska střetů s ochranou přírody a krajiny, řešeno formou rozporu na centrální úrovni při projednávání návrhu ÚP Raspenava
  - ZÚR: není v ZÚR LK
- Záměr **SN4A**
  - záměr nádrže Lomnice na řece Lomnice, pro vodárenské a protipovodňové účely, podle velikosti trvale nadrženého množství vody by fungoval poměr vodárenského a protipovodňového účelu, lokality mimo Hadí Kopec je stejně ve střetu s ochranou přírody a s bezpečností státu (kolem kopce Chlum), vodárensky by mohl nahradit záměr vodovodního přivaděče se Souše
  - zdroj: Povodí Labe, studie
  - stav: problematický záměr se střety s ostatními veřejnými zájmy, pro vodárenské využití probíhá monitoring
  - ZÚR: není v ZÚR LK
- Záměr **SN5**
  - záměr suché nádrže Sloupský potok
  - zdroj: opatření LNO217059 Plánu dílčího povodí Lužické Nisy a ostatních přítoků Odry 2015
  - stav: problematický záměr z hlediska střetů s ochranou přírody a krajiny, řešeno formou rozporu na centrální úrovni při projednávání návrhu ÚP Raspenava
  - ZÚR: není v ZÚR LK
- Záměr **SN6** – Andělská Hora
  - záměr vybudování vodní nádrže na Lužické Nise mezi Chrastavou a Machnínem, již dříve zde bylo uvažováno o nádrži v rámci LAPV, cílem je transformace povodňové vlny a kompenzace liniových protipovodňových opatření jinde v zastavěném území na Lužické Nise, které zrychlují celkový odvod povodňové vlny z území ČR, záměr je ve střetu se zastavěným územím, přírodní rezervací Hamrštejn a EVL Natura na toku Rokytka, testovány 3 varianty – vybrána tzv. horní, návrhy menších nádrží nebyl přínosný pro transformaci povodňové vlny
  - zdroj: Studie Posouzení ekonomické efektivity velkých protipovodňových opatření v sídlech Hrádek nad Nisou, Chotyně, Chrastava a Bílý Kostel nad Nisou, zpracoval VRV 2020, pořizovatel KÚ LK, OŽPZ
  - ZÚR: není v ZÚR LK – je třeba prověřit zapracování

ENERGETIKA

ZÁSOBOVÁNÍ ELEKTRICKOU ENERGIÍ

KORIDORY PRO UMÍSTĚNÍ EL. VEDENÍ VVN 400, 110 kV

- Záměr **E10_PUR02**

- zrealizovaný záměr dvojitého vedení VVN 400 kV v úseku (TR Výškov –) hranice LK – TR Babylon, včetně případných souvisejících ploch pro rozšíření elektrických stanic, v podstatě zdvojení stávajícího vedení V450/850 Výškov – Babylon 1 x 400 kV
- stav – souhlasné stanovisko EIA MŽP č.j. 65301/ENV/12 ze dne 7. 8. 2012, zrealizováno
- zdroj: ČEPS a. s., PÚR ČR
- ZÚR: návrh v ZÚR LK – vypustit (v návaznosti na PÚR ČR)
- PÚR ČR: jako koridor E10 pro vedení 400 kV v úseku Výškov – Chotějovice – Babylon a dále zdvojení stávajícího vedení 400 kV v trasách V 450 Výškov – Babylon a V 451 Babylon – Bezděčín, včetně souvisejících ploch pro rozšíření elektrických stanic)

- Záměr **E10_PUR03 (E10_PUR03A)**
  - záměr dvojitého vedení VVN 400 kV v úseku TR Babylon – TR Bezděčín, včetně souvisejících případných ploch pro rozšíření elektrických stanic, v podstatě zdvojení stávajícího vedení V451/851 Babylon - Bezděčín 1 x 400 kV, výměna stávajících stožárů, pro zdvojení vedení, OP se zmenší (jiný typ stožáru – Donau, Soudek)
  - stav – vydáno územní rozhodnutí MMR č.j. MMR-49127/2016-83/3822/2019 ze dne 18.12.2019 (respektuje ÚP Janův Důl), rozděleno do stavebního řízení na 2 samostatné stavby:
    1. TR Babylon – podpěrný bod č. 8: stavební povolení ze dne 3. 5. 2021,
    2. podpěrný bod č. 8 – TR Bezděčín: podána žádost o stavební povolení 1.3.2021
    Orientační harmonogram realizace 2/2022 – 7/2026
  - zdroj: ČEPS a. s., PÚR ČR
  - ÚP: v ÚP Janův Důl dílčí úprava trasy na hranici koridoru ze ZÚR do E10_PUR03A
  - ZÚR: návrh v ZÚR LK jako E10_PUR03 (koridor zahrnuje i konečnou variantu E10_PUR03A)
  - PÚR ČR: jako koridor E10 pro vedení 400 kV v úseku Výškov – Chotějovice – Babylon a dále zdvojení stávajícího vedení 400 kV v trasách V 450 Výškov – Babylon a V 451 Babylon – Bezděčín, včetně souvisejících ploch pro rozšíření elektrických stanic)
- Záměr **E3**
  - záměr dvojvedení VVN 110 kV v úseku TR Babylon – hranice LK – (TR Úštěk – TR Hoštka – TR Štětí), zabezpečení napájení nové TR Úštěk a nové TR Hoštka + zvýšení kapacity na vzdálených vývodech (Litoměřice Jih, Roudnice, Libochovice, Čížkovice) a uzavření stávajícího rozpojeného kruhu v R110 kV Mělník. Zlepšení napájení papírny Mondi Štětí a posílení vazby paralelně provozované oblasti Výškov – Chotějovice – Babylon.
  - stav – předpokládaný termín realizace 2029, souhlasná EIA z 6/2013
  - zdroj: ČEZ Distribuce, a. s.
  - ZÚR: návrh v ZÚR LK
- Záměr **E4**
  - záměr dvojvedení VVN 110 kV v úseku TR Babylon – hranice LK – (TR Děčín Želenice), nové těžké systémové propojovací vedení pro zvýšení kapacity v okresech Děčín a Ústí nad Labem a zabezpečení náhradní dodávky mezi TR PS/110 kV Chotějovice a Babylon
  - stav – výhled podle vývoje zatížení až po roce 2040
  - zdroj: ČEZ Distribuce, a. s.
  - ZÚR: návrh v ZÚR LK
- Záměr **E5A**
  - záměr dvojvedení VVN 110 kV v úseku TR Babylon – TR Doksy, zvýšení kapacity a spolehlivosti napájení významné oblasti – souvisí s E19A
  - stav – výhled podle vývoje zatížení cca po roce 2040-2050
  - zdroj: ČEZ Distribuce, a. s.
  - ZÚR: návrh v ZÚR LK
- Záměr **E6**
  - záměr jednoduchého vedení VVN 110 kV v úseku TR Babylon – TR Česká Lípa Dubice, zvýšení kapacity napájení v oblasti České Lípy
  - stav – výhled podle vývoje zatížení cca po roce 2040-2050
  - zdroj: ČEZ Distribuce, a. s.
  - ZÚR: návrh v ZÚR LK
- Záměr **E7A**
  - záměr dvojvedení VVN 110 kV v úseku TR Česká Lípa sever – TR Nový Bor, zvýšení kapacity napájení Nového Boru při zvýšeném odběru Crystalexu a snížení vysokého zatížení stávající TR Česká Lípa Dubice – souvisí především s E18, ČEZ aktuálně sleduje jako jeden záměr až do Varnsdorfu spolu s E25_E8E bez aktuální potřeby napojení a realizace nové TR Nový Bor, v podstatě náhrada za stávající vedení 35 kV na sloupech pro 110 kV, nutno koordinovat se silničním obchvatem České Lípy
  - stav – vydáno souhlasné stanovisko EIA od MŽP č. j. MZP/2019/540/184 ze dne 15. 3. 2019, územní řízení, připraveno k realizaci 2025 - 2027
  - zdroj: ČEZ Distribuce, a. s.
  - ZÚR: návrh v ZÚR LK
- Záměr **E25_E8E**
  - záměr jednoduchého (jednonásobného) vedení VVN 1x110 kV v úseku TR Nový Bor – hranice LK (– TR Varnsdorf), související s připojením Šluknovského výběžku v sousedním USK. Prochází CHKO Lužické hory, střet s ochranou přírody – požadavek na kabelové vedení s vysokými investičními náklady. Dříve zvažována i záloha ze SRN (vysoké provozní náklady a nekoncepční řešení bez možnosti dalšího

rozvoje), původní varianta záměru negativní stanovisko EIA č. j. 520/OIP/04 PV ze dne 23. 3. 2004, dlouhodobý odpor obcí v LK.
  - MMR pořídilo v roce 2013 územní studii „Prověření možné varianty vedení 110 kV zásobujícího Šluknovský výběžek“ od Studia Kappa. Územní studie vybrala lepší trasu přes Svor a o něco horší trasu přes Kytlice. Výstupy z územní studie byly zapracovány do Aktualizace č. 1 PÚR ČR 2015.
  - Následně ČEZ Distribuce pořídil dokumentaci pro provedení stavby pro nový proces EIA. V rámci procesu nové EIA se souhlasným závazným stanoviskem MŽP se vyhledala konkrétní trasa a konkrétní technické řešení – v oblasti Skalka u Nového Boru bylo vyhledáno 5 subvariant (nadzemní jih, nadzemní střed, podzemní jih, podzemní střed a nadzemní sever)
  - stav – vydáno souhlasné stanovisko EIA od MŽP č. j. MZP/2019/540/184 ze dne 15. 3. 2019, oprávněný investor chce zrealizovat co nejdříve, v úseku kolem Skalky nad Nový Borem odsouhlaseno 5 subvariant, které byly seřazeny z hlediska jejich vlivu na ŽP a veřejné zdraví následovně: nadzemní jih, nadzemní střed, podzemní jih, podzemní střed a nadzemní sever, plánovaný horizont realizace po roce 2027
  - zdroj: ČEZ Distribuce, a. s., dokumentace EIA 2019
  - ZÚR: návrh v ZÚR LK (koridor o proměnlivé šíři, bez předjímání technického řešení))
  - PÚR ČR: v aktualizaci č. 1 PÚR ČR zapracováno do čl. 150n) jako koridor E25 pro vedení 110 kV v trase Nový Bor – Nová Huť - elektrická stanice Varnsdorf, s úkolem pro územní plánování vymezit v ZÚR koridor pro rozvojový záměr, přitom vycházet ze závěrů příslušné územní studie MMR
- Záměr **E12D**
  - záměr dvojitého vedení VVN 110 kV v úseku Liberec východ – Liberec Nové Pavlovice. Požadavek na kabelové vedení včetně náhrady za stávající TR Liberec Pavlovice. Kapacitní zokruhování města Liberce zajistí dostatečnou kapacitu a spolehlivost napájecí distribuční soustavy 110 kV v dlouhodobé perspektivě nejen pro Liberec, ale i pro Frýdlantský výběžek.
  - stav – předpokládaný termín 2033
  - zdroj: ČEZ Distribuce, a. s.
  - ZÚR: návrh v ZÚR LK jako E12C, prověřit upřesnění koridoru v ulici Oblouková v Liberci Ruprechticích (a odlišit na E12D)
- Záměr **E35A**
  - záměr dvojitého vedení VVN 110 kV v úseku odbočení ze stávajícího vedení VVN 110 kV do TR Český Dub (Proseč p. J. – Český Dub), zvýšení kapacity a spolehlivosti napájení odlehlé oblasti – souvisí s E17A
  - stav – výhled podle vývoje zatížení cca po roce 2040-2050
  - zdroj: ČEZ Distribuce, a. s.
  - ZÚR: návrh v ZÚR LK
- Záměr **E36_37A**
  - záměr vedení VVN 110 kV – úsek odbočení ze stav. rekonstruovaného a zdvojeného vedení do TR Turnov Přepeře, z celého záměru TR Bezděčín – TR Turnov Přepeře – TR Semily chybí zrealizovat poslední malý úsek
  - stav – vydané územní rozhodnutí, předpokládané realizace 2026, majetkoprávní problémy vyústily ve vyvlastňovací řízení a úpravy trasy u zaústění do TR
  - zdroj: ČEZ Distribuce, a. s.
  - ZÚR: návrh v ZÚR LK bude třeba vypustit až po dokončení realizace, vzhledem k pokročilé fázi přípravy není třeba upřesňovat koridor v ZÚR
- Záměr **E38A**
  - záměr rekonstrukce dvojvedení VVN 110 kV smyčka Pavlovice v úseku odbočení ze stávajícího vedení VVN 110 kV do nové TR Liberec Nové Pavlovice, 4násobné nadzemní vedení. Nadmístnost dána zejména lokalizací nejen v Liberci, ale i ve Stráži n. N., nezávislostí Frýdlantského výběžku na okružním napájení města Liberec, zvýšení manipulačních možností při náhradních dodávkách.
  - stav – předpokládaný termín realizace 2027
  - zdroj: ČEZ Distribuce, a. s.
  - ZÚR: návrh v ZÚR LK
- Záměr **E39C**
  - záměr dvojvedení VVN 110 kV smyčka Doubí v úseku odbočení ze stávajícího vedení VVN 110 kV do záměru TR Liberec Doubí. Vyčleněním průmyslové zóny v Doubí se sníží zatížení stávajících TR Ostašov a TR Jeřmanice a zvýší kapacita napájení ve VN síti města Liberec a navazujícího okolí – souvisí s E23
  - stav – podle vývoje zatížení cca okolo roku 2030-2031
  - zdroj: ČEZ Distribuce, geometrie z návrhu ÚP Liberec, aby nezasahovala do železničního koridoru Liberec – Praha
  - ZÚR: návrh v ZÚR LK
- Záměr **E40**
  - záměr dvojité propojovací vedení VVN 110 kV – TR Babylon – trasa č. 210 pro VVN 220 kV Chotějovice – Bezděčín.
  - stav – příprava na DÚR
  - zdroj: ČEZ Distribuce a.s.
  - ZÚR: v ZÚR LK není, ale záměr E40 leží v koridorech E3 a E4 pro jiné záměry VVN 110 kV od ČEZ Distribuce, a.s., potřeba vymezit koridor nebo prověřit jinou úpravu
- Záměr **E41A**

  - záměr zdvojení vedení VVN 110 kV – TR Noviny pod Ralskem – TR Jeřmanice, ve stávající trase VVN V1510 a V1546, nezbytné pro možný rozvoj velkých záměrů FVE v Ralsku
  - stav – investor chce realizovat, co nejdříve
  - zdroj: ČEZ Distribuce a.s.
  - ZÚR: v ZÚR LK není – potřeba vymezit koridor
- Záměr **E42**
  - záměr dvojitého vedení VVN 110 kV pro vyvedení výkonu z plánované FVE Hradčany Ralsko do TR Noviny pod Ralskem
  - stav – investor Libereckého kraje chce realizovat, co nejdříve
  - zdroj: Liberecký kraj
  - ZÚR: v ZÚR LK není – potřeba vymezit koridor

PLOCHY ELEKTRICKÝCH STANIC – TRANSFORMOVEN VVN

- Záměr **E17A**
  - záměr transformační stanice Český Dub
  - stav – výhled podle vývoje zatížení cca po roce 2040 - 2050
  - zdroj: ČEZ Distribuce, a.s.
  - ZÚR: návrh v ZÚR LK
- Záměr **E18**
  - záměr transformační stanice Nový Bor
  - stav – plán na období 2027-2028 v souvislosti s plánovaným propojovacím vedením Česká Lípa – Varnsdorf
  - zdroj: ČEZ Distribuce, a. s.
  - ZÚR: návrh v ZÚR LK
- Záměr **E19B a E19C**
  - záměr transformační stanice Doksy, jsou zvažovány různé varianty realizace samostatné rozvodny a samostatné transformovny nebo komplexní transformovny, zvažováno ve dvou plochách E19B a E19C u silnice I/38 (v ZÚR LK je E19A podle původní polohy)
  - stav – výhled podle vývoje zatížení cca po roce 2040 – 2050
  - zdroj: ČEZ Distribuce, a. s.
  - ZÚR: návrh v ZÚR LK, bod E19A v měřítku ZÚR pokrývá i aktuální plochy záměru E19B (40 m vzdáleno) a E19C (cca 200 m vzdáleno)
- Záměr **E23A**
  - záměr transformační stanice Liberec Doubí, nejen pro potřebu průmyslové zóny
  - stav – podle vývoje zatížení plánováno na 2030 - 2031
  - zdroj: ČEZ Distribuce, a. s.
  - ZÚR: návrh v ZÚR LK

PLOCHY FOTOVOLTAICKÝCH ELEKTRÁREN

- Záměr **FVE1**
  - záměr fotovoltaické elektrárny Hradčany v Ralsku – plochy pro výrobu, uskladnění a přeměnu sluneční energie na brownfieldu bývalého vojenského letiště Hradčany (cca 100 ha)
  - stav – investor chce realizovat, co nejdříve
  - zdroj: Liberecký kraj
  - ZÚR: v ZÚR LK není – prověřit vymezení

ZÁSOBOVÁNÍ ZEMNÍM PLYNEM

Úlohu zemního plynu pro vytápění v budoucnu lze těžko předvídat. Původně se předpokládalo, ž evytápěníá uhlím nahradí zemní plyn a biomasa. Aktuálně existují tlaky EU na eliminaci plynových kotlů a větší využití tepelných čerpadel. Požadavky obcí na plynofikaci se tak v průběhu času mění. U některých obcí je realizace plynofikace obce reálnější než u obcí jiných. Jedná se zejména o obce, přes které vedou VTL plynovody nebo mají na svém území regulační stanici. Dále je plynofikace reálnější u obcí, v jejichž sousedství je umístěn koridor VTL či STL plynovodu či regulační stanice.

Záměry plynárenských společností se soustředí zejména na posílení stávající kapacity a rekonstrukce za účelem zabezpečení bezpečných dodávek. Kromě níže uvedených záměrů je v datech ÚAP řada záměrů, které je třeba řešit v podrobnostech ÚAPO.

KORIDORY PRO UMÍSTĚNÍ PLYNOVODŮ VTL

- Záměr **VTL1A**
  - záměr posílení plynovodu VTL Jablonec n. N. – Lučany n. N.
  - stav – zrealizováno
  - zdroj: GasNet
  - ZÚR: návrh v ZÚR LK → vypustit koridor ze ZÚR LK
- Záměr **VTL3**

  - záměr nového VTL plynovodu DN 150 (200) Zásada – Lučany n. N., cílem je zajištění dodávky plynu do oblasti v případě nemožné rekonstrukce stávajícího plynovodu, "záložní" koridor pro zajištění zásobování plynem při odstávkách (opravách) VTL plynovodů v této části území okresu Jablonec nad Nisou
  - stav – s realizací záměru se již nepočítá (informace k 5/2024)
  - zdroj: RWE GasNet (MPO k Aktualizaci č. 1 ZÚR LK), nebylo v datech na portálu, pouze schematický zákres
  - ZÚR: návrh v ZÚR LK→ vypustit koridor ze ZÚR LK
- Záměr **VTL4**
  - záměr rekonstrukce VTL plynovodu Nový Bor – Skalice u České Lípy, jedná se o vedlejší vyvolanou stavbu k záměru obchvatu České Lípa na silnici I/9, úsek Nový Bor - Dubice
  - stav – neupřesněno
  - zdroj: GasNet
  - ZÚR: v ZÚR LK není
- Záměr **VTL5**
  - záměr rekonstrukce VTL plynovodu Tanvald - Desná
  - stav – záměr se realizuje (informace k 5/2024)
  - zdroj: GasNet
  - ZÚR: v ZÚR LK není

ZÁSOBOVÁNÍ TEPLEM

Konkrétní požadavky na provedení změn v území v oblasti zásobování teplem nejsou v měřítku krajské ÚPČ aktuálně vzneseny.

ODPADOVÉ HOSPODÁŘSTVÍ

Konkrétní požadavky na provedení změn v území v oblasti odpadového hospodářství nejsou v měřítku krajské ÚPČ aktuálně vzneseny.

22 EKONOMICKÉ A HOSPODÁŘSKÉ PODMÍNKY

ZJIŠTĚNÍ A VYHODNOCENÍ ZÁMĚRŮ NA PROVEDENÍ ZMĚN V ÚZEMÍ

PLOCHY PRO PODNIKATELSKÉ AKTIVITY

Vymezování ploch pro podnikatelské aktivity je primárně úlohou územně plánovací činnosti obcí a záměry k tomu spravují ORP v ÚAPO. V rámci ÚAP LK je sledováno jen několik významnějších záměrů nadmístního charakteru.

- **Záměr L1**
  - plocha pro podnikatelské aktivity – Národní olympijské centrum, rozvoj lyžařského areálu Čertova hora
  - Záměr rozvoje lyžařského areálu Čertova Hora v obci Harrachov byl zařazen do ÚAP LK 2017 na základě požadavku a podkladů od ÚÚP Tanvald. Nadmístnost je dána významem areálu a záměrem jeho propojení na Studenov v Rokytnici v Jizerských horách. Propojení areálů je součástí širšího záměru Národního olympijského centra v Harrachově. Záměr je řešen v ÚPD obcí.
  - ZÚR: není v ZÚR LK, mimo podrobnost ZÚR
- **Záměr PZ1**
  - plocha pro podnikatelské aktivity – průmyslová zóna Okrouhlá
  - Záměr je v ÚP Okrouhlá
  - ZÚR: není v ZÚR LK, mimo podrobnost ZÚR
- **Záměr PZ2**
  - plocha pro podnikatelské aktivity – průmyslová zóna Nový Bor – Za Crystalexem
  - Záměr je v ÚP Nový Bor
  - ZÚR: není v ZÚR LK, mimo podrobnost ZÚR
- **Záměr PZ5**
  - plocha pro podnikatelské aktivity – průmyslová zóna Ralsko – Kuřivody
  - záměr je v ÚP Ralsko
  - ZÚR: není v ZÚR LK, mimo podrobnost ZÚR
- **Záměr PZ8**
  - plocha pro podnikatelské aktivity – průmyslová zóna Smržovka – u vodojemu
  - ZÚR: není v ZÚR LK, mimo podrobnost ZÚR

23 REKREACE A CESTOVNÍ RUCH

ZJIŠTĚNÍ A VYHODNOCENÍ ZÁMĚRŮ NA PROVEDENÍ ZMĚN V ÚZEMÍ

V ÚAP LK jsou v tématu rekreace a cestovní ruch vedeny pouze záměry nemotorové dopravy, které mají úzkou vazbu k tématu dopravy a problematika propojení lyžařských vleků. V rámci bezmotorové (nemotorové) dopravy jsou pro zlepšení propojení turistických oblastí, center a středisek CR sledovány na úrovni krajských ÚAP a ZÚR multifunkční turistické koridory, cyklokoridory a mezinárodní pěší turistické koridory.

MULTIFUNKČNÍ TURISTICKÉ KORIDORY (JEV UAPK_041)

- **Záměr D39**
  - záměr MTK Ploučnice navazuje na USK a koridor Labe a vede k prameni řeky Ploučnice, dále se napojuje na J větev Nové Hřebenovky
  - ZÚR: v ZÚR LK ve schématu Kategorizace středisek a center cestovního ruchu, multifunkční turistické koridory
- **Záměr D40A**
  - záměr MTK Lužická Nisa navazuje na SRN, vede okolím Lužické Nisy k jejímu prameni, v cyklodopravě je sledováno jako tematický cyklokoridor Odra – Nisa
  - ZÚR: v ZÚR LK ve schématu Kategorizace středisek a center cestovního ruchu, multifunkční turistické koridory
- **Záměr D41A**
  - záměr MTK Jizera navazuje na SČK a koridor Labe a vede okolím Jizery k jejímu prameni
  - ZÚR: v ZÚR LK ve schématu Kategorizace středisek a center cestovního ruchu, multifunkční turistické koridory
- **Záměr D42A**
  - záměr MTK Nová Hřebenovka, jižní a severní větev, Krkonoše je zrealizován, ale v úseku přes Krkonoše je zrealizován přes Polsko v jiné trase, než je ve schématu ZÚR LK
  - ZÚR: v ZÚR LK ve schématu Kategorizace středisek a center cestovního ruchu, multifunkční turistické koridory jako D42 nutno změnit na již zrealizovanou trasu D42A
- **Záměr D73**
  - záměr MTK Sv. Zdislava, v rámci zpracování Návrhu AZÚR LK č. 1 pro SJ byl původní záměr protažen až do Kamenického Šenova
  - ZÚR: návrh v ZÚR LK (schéma Kategorizace středisek a center cestovního ruchu, multifunkční turistické koridory)

CYKLOKORIDORY (JEV UAPO_106)

Kostra cyklodopravy a její jednotlivé části jsou kompletně popsány výše v části stav a vývoj území bezmotorové dopravy kapitoly 12.1. Jako záměry v ÚAP jsou vedeny pouze nezrealizované části kostry cyklodopravy, a to v níže uvedených hierarchických úrovních. Tyto cyklokoridory nebyly vzhledem k podrobnosti ZÚR a k nedostatečné rozpracovanosti záměrů zařazeny do ZÚR LK. Záměry v ÚAP jsou zpracovány podle Programu rozvoje cyklistické dopravy v Libereckém kraji 2014-2020. Ve Strategii rozvoje cyklodopravy v Libereckém kraji pro období 2021+ jsou tyto záměry zásadně změněny.

a) Dálkové trasy

- **Záměr C1** Trasa č. 15: Zelená cyklomagistrála Ploučnice
  - stav: koordinátorem v LK je Mikroregion Podralsko a Mikroregion Peklo, některé části jsou zrealizovány, některé se realizují a některé jsou teprve v přípravě pro realizaci
- **Záměr C2** Trasa č. 17: Greenway Jizera
  - stav: na území LK rozděleno do 4 úseků – Turnovsko, Železnobrodsko, Semilsko a Krkonoše, v části Bystrá – Paseky n. J. je koridor zpracován variantně, zatím je vyznačen horský průběh přes Roprachtice, ale výhledově je třeba vyprojektovat průběh podél Jizery přes Poniklou, obecně jsou některé úseky Greenway Jizera zrealizovány, některé se projektují a některé je teprve třeba vyprojektovat
- **Záměr C3** Trasa č. 20: Cyklotrasa Odra Nisa
  - stav: v rámci projektu byla zpracována územně technická studie od pramene Nisy k hranicím LK, realizace cílového stavu (76 % po stávajících komunikacích zejména silnice III. třídy a 24 % po nových komunikacích) je nákladná, a proto vzniká postupně po jednotlivých úsecích
- **Záměr C4** Trasa č. 25: „MODO“: Most – Doksy (– Hrádek n. N.) v úseku hranice LK – Doksy
  - stav: k původní myšlence MODO Most – Doksy byl v LK přidružen úsek Doksy – Hrádek n. N., který je zrealizován, z tohoto koridoru je třeba řešit úsek hranice kraje – Doksy, kde zejména úsek Sukorady (USK) – Dubá není ani vyhledán, v ZÚR USK byl vymezen odpovídající koridor C25 do Sukorad

b) Tematické cyklokoridory

Tematické cyklokoridory, které jsou dálkovými trasami, nejsou vedeny jako další záměr, jedná se o Cyklotrasu Odra Nisa, Greenway Jizera a Zelenou cyklomagistrálu Ploučnice.

- **Záměr C5** Cyklostezka svaté Zdislavy (trasa č. 3105)
  - stav: zpracována studie vedení trasy, která předpokládá cca 38 km, z toho 21,8 km jsou novostavby a 16,2 km je vedeno po stávajících trasách

c) Segregované cyklotrasy (segregovaná infrastruktura)

Segregované cyklotrasy jsou chybějící části kostry cyklodopravy, které nelze chápat jako konkrétní územně vyjasněné záměry. Jsou to spíše ideové žádoucí spojnice míst ve směru sever – jih a západ - východ, které je třeba teprve prověřit a územně konkretizovat.

MEZINÁRODNÍ TURISTICKÉ PĚŠÍ KORIDORY (JEV UAPO_106)

Mezinárodní turistické pěší koridory – Evropské dálkové trasy (MTPK) jsou koridory stávající a navrhované sítě pěších tras určených k integraci do dopravní infrastruktury bezmotorové dopravy LK. Záměry mezinárodních turistických pěších koridorů nejsou vzhledem k měřítku předmětem ZÚR LK.

- **Záměr MN_P_E3**
  - záměr MTPK Istanbul – mys sv. Vincent prochází územím LK v úseku hranice LK – Harrachov – Liberec – Mařenice – hranice ČR
- **Záměr MN_P_E10**
  - záměr MTPK Nuorgam – Tarifa prochází územím LK v úseku hranice LK – Svor – Česká Lípa – Doksy – Blatce – hranice LK

PROPOJENÍ LYŽAŘSKÝCH AREÁLŮ – LANOVKY A VLEKY (JEV UAPO_098)

Jedná se o významné záměry propojení lyžařských areálů, které mají nadmístní význam

- **Záměr LAN1**
  - záměr propojení Studenova (Rokytnice n. J.) a Čertovy hory (Harrachov) přes Janovu skálu, rozvoj Čertovy hory je součást širšího záměru zřízení národního olympijského centra v Harrachově vedeného v ÚAP LK jako záměr L1
  - ZÚR: není v ZÚR LK, mimo podrobnost ZÚR
- **Záměr LAN2**
  - záměr rozvoje lyžařského areálu Tanvaldský Špičák
  - Záměr rozvoje lyžařského areálu Tanvaldský Špičák byl zařazen do ÚAP LK 2017 na základě požadavku a podkladů od ÚÚP Tanvald. Nadmístnost je dána významem areálu a záměrem jeho propojení do Albrechtic v Jizerských horách a Desné. Záměr se skládá z 3 částí: dobudování a rozšíření stávajících sjezdových tratí, propojení střediska s městem Tanvald (tzv. 5. sjezdovka – rozvoj jižního svahu) a propojení Tanvaldského Špičáku s nově vznikajícím areálem Desná v Jizerských horách – Křížek. Záměr je zpracován ve studii (SIAL s.r.o. 03/2011) zpracované jako podklad pro změnu ÚP Tanvald.
  - ZÚR: není v ZÚR LK, mimo podrobnost ZÚR

POŽADAVKY NA KRAJSKOU ÚZEMNĚ PLÁNOVACÍ ČINNOST Z ÚAPO 2020

V této kapitole by měly být vyhodnoceny požadavky na územně plánovací činnost LK, které vyplývají z aktualizovaných dokumentací ÚAPO 2024. Tyto požadavky by měly být v těchto dokumentacích uvedeny jako problémy k řešení nadmístního významu určené k řešení v ZÚR, popřípadě PÚR.

Aktualizované dokumentace ÚAPO 2024 měly být předány na KÚ LK, OÚPSŘ do konce roku 2024. Do konce ledna 2024 byly na KÚ LK, OÚPSŘ předány pouze ÚAPO Jablonec nad Nisou. Finální výčet byl pro tuto kapitolu vytvořen v dubnu 2025. Do tohoto data sice nebyly předány všechny ÚAPO, nicméně požadavky na krajskou ÚPD byly se všemi ÚÚP diskutovány telefonicky či e-mailem, tak aby byly požadavky a problémy aktuální.

Některé problémy nelze je řešit pouze v rámci územního plánu jedné obce, ale nedosahují měřítka ZÚR. Pro identifikaci a možnou vizi řešení takovýchto problémů jsou ideálním nástrojem ÚAPO. Typicky se jedná např. o řešení dostatečné nekomerční občanské vybavenosti např. školství, zdravotnictví nebo nakládání s odpady, zásobování vodou, kanalizace. Některé záměry přeshraničního charakteru např. na rozvoj infrastruktury cestovního ruchu je třeba řešit v územních plánech obcí dvou států, ale nemají mezinárodní význam.

Předmětem vyhodnocení problémů k řešení v ZÚR z jednotlivých ÚAPO bylo zejména zjištění, zda je tento problém v ÚAP LK (ZÚR LK) již řešen nebo ho je třeba nově zapracovat. Některé, takto ORP označené, problémy v ÚAPO nedosahují nadmístního významu měřítka ZÚR.

Tabulka „***Problémy k řešení z ÚAPO***“ s požadavky na krajskou územně plánovací činnost spolu s vyhodnocením je samostatnou přílohou PRURÚ v ÚAPK LK 2025.

Problémy k řešení v ZÚR mohou být identifikovány ve Zprávách o uplatňování územních plánů v uplynulých obdobích. Pořizovateli ÚAP LK není známo, že by v nějaké schválené Zprávě o uplatňování územního plánu v uplynulém období byl uveden relevantní nový problém k řešení v ZÚR.

REKAPITULACE HODNOT ÚZEMÍ, LIMITŮ VYUŽITÍ ÚZEMÍ A ZÁMĚRŮ NA PROVEDENÍ ZMĚN V ÚZEMÍ PRO POTŘEBY VIZUALIZACE VE VÝKRESECH

HODNOTY ÚZEMÍ A JEJICH VÝKRES

V této kapitole je provedena rekapitulace hodnot území nadmístního významu, které byly expertně vymezeny v rámci dílčích tematických okruhů a které jsou pro potřeby vizualizace ve **výkresu č. 1 ÚAP LK Výkresu hodnot území** rozděleny ve smyslu § 18 stavebního zákona do třech souhrnných kategorií na hodnoty území **přírodní**, **kulturní** a **civilizační**.

Urbanistické a architektonické hodnoty území představuje dochovaná sídelní struktura ve specifické krajinné scenérii s řadou významných a unikátních staveb a technických děl v zastoupení všech historických slohů, které v souladu s krajinným rázem dotvářejí jedinečný charakter – génia loci území. Řada historicky cenných objektů byla dle zákona o státní památkové péči prohlášena za kulturní památku a zapsána do **Ústředního seznamu kulturních památek**, nejvýznamnější byly vyhlášeny za národní kulturní památky. Význam urbanistických a architektonických hodnot území je třeba vnímat v širokém spektru posuzovaných jevů v průniku zasahujícím všechny tři pilíře udržitelného rozvoje území.

Výčet významných staveb a souborů nadmístního významu je předmětem kapitoly 11.4 – Kultura a památková péče. Jejich uchování je zajištěno podmínkami památkové ochrany a musí být podpořeno přijatelnými urbanizačními zásahy v souvislosti s budoucím rozvojem území.

Bližší specifikace jednotlivých hodnot území je uvedena v kapitolách jednotlivých tematických okruhů.

PŘÍRODNÍ HODNOTY

PŘÍRODA A KRAJINA

- národní park
- chráněné krajinné oblasti
- NATURA 2000 - ptačí oblasti
- NATURA 2000 - evropsky významné lokality
- biosférické rezervace
- mokřady mezinárodního významu
- přírodní parky
- národní přírodní rezervace
- přírodní rezervace
- národní přírodní památky
- přírodní památky
- ÚSES – nadregionální a regionální biocentra
- ÚSES – nadregionální a regionální biokoridory
- unikátní krajinné typy
- významné krajinné typy
- dálkový migrační koridor

VODNÍ REŽIM A HORNINOVÉ PROSTŘEDÍ

- chráněné oblasti přírodní akumulace vod
- přírodní léčivý zdroj
- geoparky
- ložiska nerostných surovin
- významná jeskyně
- přírodní dominanta
- hlavní prostorový předěl

ZEMĚDĚLSKÝ PŮDNÍ FOND A POZEMKY URČENÉ K PLNĚNÍ FUNKCÍ LESA

- zemědělský půdní fond – pozemky I. třídy ochrany
- lesní pozemky (úhrn lesů ochranných, zvláštního určení, hospodářských)

KULTURNÍ HODNOTY

- národní kulturní památky
- vybrané kulturní památky LK (hrad, sakrální památka, selská památka, technická památka, zámek, zřícenina, vysílač)
- památkové rezervace
- městské památkové zóny

- vesnické památkové zóny
- krajinné památkové zóny
- oblast patrového hrázděného domu severočeského
- oblast patrového hrázděného domu hornolužického
- oblast patrového roubeného domu severočeského
- východní hranice hlavní oblasti podstávek
- lidová architektura a zachovaná struktura sídel
- území s archeologickými nálezy – I. stupeň

CIVILIZAČNÍ HODNOTY

STRUKTURA OSÍDLENÍ
- centra osídlení

EKONOMICKÉ A HOSPODÁŘSKÉ PODMÍNKY
- významné průmyslové zóny

DOPRAVNÍ A TECHNICKÁ INFRASTRUKTURA VČETNĚ JEJICH DOSTUPNOSTI
- terminál veřejné dopravy
- meziměstská tramvajová trať
- železnice
- plynovody VTL
- soustava centrálního zásobování teplem
- spalovny odpadu
- letiště

OBČANSKÁ VYBAVENOST VČETNĚ JEJÍ DOSTUPNOSTI A VEŘEJNÁ PROSTRANSTVÍ
- nemocnice a zdravotnické zařízení nadregionálního významu
- univerzita
- botanická zahrada
- zoologická zahrada

REKREACE A CESTOVNÍ RUCH
- rozhledna
- lázeňské místo
- střediska rekreace u vody
- středisko sjezdového lyžování
- Jizerská magistrála
- Singltrek pod Smrkem

LIMITY VYUŽITÍ ÚZEMÍ A JEJICH VÝKRES

V této kapitole je provedena rekapitulace limitů využití území vyplývajících z právních předpisů nebo vyplývajících z vlastností území pro potřeby zpracování výkresu limitů využití území. Bližší specifikace jednotlivých limitů využití území je uvedena v kapitolách dílčích tematických okruhů. Limity využití území jsou závazné podmínky pro realizaci záměrů omezující územně plánovací činnost. Limity využití území určují účel, způsob, ohraničení a podmínky uspořádání a využití území. Stanovují nepřekročitelnou hranici nebo rozpětí pro využití a uspořádání území. Limity využití území, které byly zobrazitelné v měřítku ÚAP LK – 1:100 000, jsou zachyceny na výkrese č. 2 Výkres limitů využití území (výkres limitů). Vzhledem k tomuto měřítku je nutno brát umístění veškerých limitů jako relativně orientační a pro přesnou interpretaci je nutné dohledat daný limit ve výkresech limitů v příslušných dokumentech ÚAP obcí. Mnohé plošné limity byly z důvodu měřítka krajských ÚAP generalizovány na bod.

PŘÍRODA A KRAJINA
- národní park
- OP národního parku
- chráněná krajinná oblast
- maloplošná zvláště chráněná území
  - národní přírodní rezervace – NPR
  - přírodní rezervace – PR
  - národní přírodní památka – NPP
  - přírodní památka – PP
- NATURA 2000 – evropsky významná lokalita
- NATURA 2000 – ptačí oblast
- přírodní park
- ÚSES – nadregionální a regionální biocentrum
- ÚSES – nadregionální a regionální biokoridor

VODNÍ REŽIM A HORNINOVÉ PROSTŘEDÍ

- vodní plocha
- vodní tok
- CHOPAV
- OP vodního zdroje II. stupně
- záplavové území Q100
- výhradní ložisko
- ložisko nevyhrazených nerostů
- schválené prognózní ložisko
- chráněné ložiskové území
- dobývací prostor
- sesuvné území

KVALITA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

- oblast se zhoršenou kvalitou ovzduší
- stará ekologická zátěž

ZPF A PUPFL

- I. a II. třída ochrany
- pozemek určený k plnění funkcí lesa
- zástavba, budova

OBČANSKÁ VYBAVENOST VČETNĚ JEJÍ DOSTUPNOSTI A VEŘEJNÁ PROSTRANSTVÍ

zdravotnictví

- lázeňské místo
- OP přírodního léčivého zdroje a zdroje přírodních minerálních vod

kultura a památková péče

- národní nemovitá kulturní památka
- OP národní nemovité kulturní památky
- městská a vesnická památková zóna
- krajinná památková zóna
- vesnická památková rezervace
- I. a II. zóna území archeologických nálezů

DOPRAVNÍ A TECHNICKÁ INFRASTRUKTURA VČETNĚ JEJICH DOSTUPNOSTI

- celostátní železnice a její OP
- regionální železnice a její OP
- dálnice II. třídy a její OP
- silnice I. třídy a její OP
- silnice II. třídy a její OP
- silnice III. třídy a její OP
- letiště VFR – den
- letiště pro SLZ
- OP letiště
- silniční přeshraniční spojení
- železniční přeshraniční spojení
- elektrické vedení VVN 400 kV a jeho OP
- elektrické vedení VVN 220 kV a jeho OP
- elektrické vedení VVN 110 kV a jeho OP
- elektrická stanice 400 kV a jejich OP
- elektrická stanice 110 kV a jejich OP
- VTL plynovod a jeho OP a bezpečnostní pásmo
- hlavní radioreléová trasa a jeho OP
- hlavní komunikační zařízení a jeho OP
- významná úpravna vody a její OP

BEZPEČNOST A OCHRANA OBYVATEL

- vymezená zóna havarijního plánování
- oblast s významným povodňovým rizikem
- zájmový objekt Ministerstva obrany
- zájmové území Ministerstva obrany
- zájmové území Ministerstva vnitra

ZÁMĚRY NA PROVEDENÍ ZMĚN V ÚZEMÍ A JEJICH VÝKRES

V této kapitole je provedena rekapitulace záměrů na provedení změn v území pro potřeby zpracování výkresu záměrů na provedení změn v území (výkres záměrů). Bližší specifikace jednotlivých záměrů na provedení změn v území je uvedena v kapitolách příslušných tematických okruhů (tab. 78).

Aktuální seznam záměrů na provedení změn v území včetně jejich identifikačních kódů a zdrojů dat je průběžně spravován v **Registru záměrů ÚAP**, který je v aktuální podobě k dispozici u pořizovatele. Záměry na provedení změn v území popsané v PRURÚ a vizualizované ve výkresu záměrů souhlasí s Registrem záměrů ÚAP k 27. 4. 2021, kdy nabyla účinnost Aktualizace č. 1 ZÚR LK. Kompletní Registr záměrů ÚAP obsahuje kromě aktuálního identifikačního kódu i případné další kódy, které byly někdy použity pro zpracování krajských územně plánovacích dokumentací. Do výkresu záměrů byl umístěn i výtah z tohoto Registru v rozsahu: kód záměru, název záměru, zapracování v úplném znění ZÚR LK ve znění Aktualizace č. 1, zapracování v Politice územního rozvoje ČR, ve znění Aktualizace č. 1, č. 2, č. 3 a č. 5.

Ve výkresu záměrů barva podsvícení kódu záměru značí jeho aktuálnost a zapracování v ZÚR LK. Žlutě podsvícené jsou kódy aktuálních záměrů. Zeleně podsvícené jsou kódy neaktuálních záměrů, které jsou zapracovány v ZÚR LK a je třeba prověřit jejich vypuštění v rámci aktualizace ZÚR LK. Může se jednat o již zrealizované záměry nebo záměry, které jejich oprávněný investor již nechce v této podobě realizovat. Modře podsvícené jsou kódy aktuálních záměrů, které je třeba zapracovat do ZÚR LK.

Ve výkresu záměrů byly zpracovány výhradně záměry, které jsou zobrazitelné v měřítku 1 : 100 000 a řešitelné krajskou územně plánovací činností, zejména v ZÚR LK. V rámci procesu zpracování ZÚR LK může vyplynout, že některé z těchto záměrů nebudou v ZÚR řešeny, protože nebude prokázána jejich nadmístnost, a jejich zapracování bude ponecháno pouze na územně plánovací činnosti obcí.

Zdrojem záměrů jsou jednak poskytovatelé údajů ve smyslu stavebního zákona a jednak krajská územně plánovací činnost související s pořizováním ZÚR LK.

Tab. 74 Záměry na provedení změn v území

PÚR ČR	ÚPLNÉ ZNĚNÍ ZÚR LK	VÝKRES ZÁMĚRŮ	KÓD ZÁMĚRU	NÁZEV ZÁMĚRU
Téma: Prostorové a funkční uspořádání území				
Koridory kooperací mezi centry osídlení				
NE	ANO	ANO	**FK1**	Zvyšování funkčních kooperací mezi centry osídlení Liberec - Jablonec n/N
NE	ANO	ANO	**FK2**	Zvyšování funkčních kooperací mezi centry osídlení Jablonec n/N - Smržovka - Tanvald - Desná - Harrachov
NE	ANO	ANO	**FK3**	Zvyšování funkčních kooperací mezi centry osídlení Tanvald - Velké Hamry
NE	ANO	ANO	**FK4**	Zvyšování funkčních kooperací mezi centry osídlení Liberec - Chrastava - Hrádek nad Nisou
NE	ANO	ANO	**FK5**	Zvyšování funkčních kooperací mezi centry osídlení Jablonec n/N - Rychnov u Jablonce n/N
NE	ANO	ANO	**FK6**	Zvyšování funkčních kooperací mezi centry osídlení Semily - Železný Brod
NE	ANO	ANO	**FK7**	Zvyšování funkčních kooperací mezi centry osídlení Jilemnice - Vrchlabí
NE	ANO	ANO	**FK8**	Zvyšování funkčních kooperací mezi centry osídlení Harrachov - Rokytnice nad Jizerou - Jablonec nad Jizerou
NE	ANO	ANO	**FK9**	Zvyšování funkčních kooperací mezi centry osídlení Frýdlant - Raspenava - Hejnice
NE	ANO	ANO	**FK10**	Zvyšování funkčních kooperací mezi centry osídlení Česká Lípa - Nový Bor
NE	ANO	ANO	**FK11**	Zvyšování funkčních kooperací mezi centry osídlení Nový Bor - Kamenický Šenov - Česká Kamenice
NE	ANO	ANO	**FK12**	Zvyšování funkčních kooperací mezi centry osídlení Mimoň - Stráž pod Ralskem
NE	ANO	ANO	**FK13**	Zvyšování funkčních kooperací mezi centry osídlení Stráž pod Ralskem - Osečná
NE	ANO	ANO	**FK14**	Zvyšování funkčních kooperací mezi centry osídlení Hrádek n/N - Bogatynia (Polsko)
NE	ANO	ANO	**FK15**	Zvyšování funkčních kooperací mezi centry osídlení Hrádek n/N - Zittau (SRN)
NE	ANO	ANO	**FK16**	Zvyšování funkčních kooperací mezi centry osídlení Harrachov - Szklarska Poręba (Polsko)
NE	ANO	ANO	**FK17**	Zvyšování funkčních kooperací mezi centry osídlení Liberec - Frýdlant
NE	ANO	ANO	**FK18**	Zvyšování funkčních kooperací mezi centry osídlení Turnov - Semily - Jilemnice
NE	ANO	ANO	**FK19**	Zvyšování funkčních kooperací mezi centry osídlení Jablonec n/N - Železný Brod
NE	ANO	ANO	**FK20**	Zvyšování funkčních kooperací mezi centry osídlení Česká Lípa – Doksy
Téma: Příroda a krajina				

ÚSES				
Nadregionální biocentra (RC)				
NE	ANO JINAK	ANO	**NC41**	Kokořínský důl
NE		ANO	**NC42**	Břehyně-Pecopala
NE		ANO	**NC83**	Jizerské louky
NE		ANO	**NC84**	Jizerskohorské bučiny
Regionální biocentra (RC)				
NE	NE	ANO	**RCL001**	Šeřín (nepojmenované)
NE	NE	ANO	**RCL002**	Kapradník (nepojmenované)
NE	NE	ANO	**RCL003**	Pod Babou (nepojmenované)
NE	ANO JINAK	ANO	**RC01**	Kozelský vrch
NE		ANO	**RC08**	Prales Jizera
NE		ANO	**RC10**	Dlouhý kopec
NE		ANO	**RC11**	Hamry
NE		ANO	**RC15**	Holubník
NE		ANO	**RC143**	Vysoká
NE		ANO	**RC384**	Prameny Labe
NE		ANO	**RC386**	Hruboskalsko
NE		ANO	**RC1220**	Řečiště Jizerky
NE		ANO	**RC1222**	Rezek
NE		ANO	**RC1233**	Rybník Věžák
NE		ANO	**RC1246A**	Loužek
NE		ANO	**RC1267**	Harcovské bučiny
NE		ANO	**RC1305**	Binov (Bobří soutěsky)
NE		ANO	**RC1306**	Králův vrch
NE		ANO	**RC1307**	Strážný vrch
NE		ANO	**RC1356**	Hřeben Kozlí - Kameník
NE		ANO	**RC1358**	Smrčník
NE		ANO	**RC1360**	Suchý vrch
NE		ANO	**RC1658**	Zadní Blansko
NE		ANO	**RC1659**	Víchová
NE		ANO	**RC1661**	Zabyly
NE		ANO	**RC1668**	Malá Strana
Nadregionální biokoridory (K)				
NE	ANO JINAK	ANO	**K5MB**	2 úseky v CHKO LH - RC03 - RC04
NE		ANO	**K22MB**	RC1222 - RC1221 + RC1658 - RC1224
NE		ANO	**K30MB**	RC1658 - RC1221
NE		ANO	**K31V,N**	2 úseky v CHKO ČR kolem RC1246A Loužek
NE		ANO	**K35B**	2 úseky v CHKO ČR kolem RC1233 Rybník Věžák
Regionální biokoridory (RK)				
NE	NE	ANO	**RKL001**	
NE	NE	ANO	**RKL002**	
NE	NE	ANO	**RKL003**	
NE	NE	ANO	**RKL004**	
NE	NE	ANO	**RKL005**	
NE	ANO JINAK	ANO	**RK01**	
NE		ANO	**RK03**	
NE	NE	ANO	**RK554**	
NE	ANO JINAK	ANO	**RK556**	
NE		ANO	**RK558**	
NE		ANO	**RK646**	
NE		ANO	**RK648**	
NE		ANO	**RK649**	
NE		ANO	**RK653**	
NE		ANO	**RK686**	
NE		ANO	**RK701**	
NE	ANO	ANO	**RK703**	

NE	JINAK	ANO	**RK706**	
Téma: Vodní režim a horninové prostředí				
Plochy těžby ložisek				
NE	NE	ANO	**T01**	znovuobnovení otvírky ložiska čediče Luhov - Brniště - Tlustec
NE	NE	ANO	**T02**	otvírka ložiska štěrkopísků Arnoltice - Pertoltice
NE	NE	ANO	**T04**	otvírka ložiska dolomitu Jesenný - Skalka
NE	NE	ANO	**T05**	otvírka ložiska štěrkopísků Krásný Les - Raspenava
NE	NE	ANO	**T08**	otvírka ložiska štěrkopísků Mimoň (akce Ploučnice)
NE	NE	ANO	**T09**	otvírka ložiska štěrkopísků Bohatice
NE	NE	ANO	**T10**	otvírka ložiska stavebního kamene Chuchelna (Smrčí-Proseč)
NE	NE	ANO	**T11**	otvírka ložiska štěrkopísků Žízníkov
NE	NE	ANO	**T12**	otvírka ložiska stavebního kamene Smrčí 4
Plochy dobývacích prostorů				
NE	NE	ANO	**DP01**	stanovení dobývacího prostoru Dolní Pertoltice I.
NE	NE	ANO	**DP03**	stanovení dobývacího prostoru Bílý Kostel
NE	NE	ANO	**DP05**	stanovení dobývacího prostoru Střeleč I.
Téma: Občanská vybavenost včetně její dostupnosti a veřejná prostranství				
Plochy památkových zón				
NE	NE	ANO	**PAM1**	rozšíření MPZ Turnov
NE	NE	ANO	**PAM2**	VPZ Blíževedly
NE	NE	ANO	**PAM3**	VPZ Dehtáry
NE	NE	ANO	**PAM4**	VPZ Dolní a Horní Světlá
NE	NE	ANO	**PAM5**	VPZ Dolní Zbirohy
NE	NE	ANO	**PAM6**	VPZ Loubí
NE	NE	ANO	**PAM7**	VPZ Malá Horka
Plochy památek UNESCO				
NE	NE	ANO	**PAM9**	horský a televizní vysílač Ještěd
Téma: Dopravní a technická infrastruktura včetně její dostupnosti				
Koridory pro umístění silnic I. třídy				
ANO "SD15"	ANO - S5_D01C	ANO	**S5_D01D**	silnice I/35, úsek Turnov - Rovensko pod Troskami - hranice LK - Úlibice
NE	ANO-ÚR	ANO	**D02R**	silnice I/35, úsek Bílý Kostel - Hrádek nad Nisou - hranice ČR, zkapacitnění (výhledová rezerva na 4 pruh)
ANO "SD19"	ANO-JINAK	ANO	**S11_D03/1A**	silnice I/13, úsek Nový Bor - Manušice - hranice LK/ÚK
ANO "SD19"	ANO	ANO	**S11_D03/2**	silnice I/13, Kunratice u Cvikova - Jablonné v Podještědí
ANO "SD19"	ANO	ANO	**S11_D03/3**	silnice I/13, obchvat Lvová
ANO "SD19"	NE MĚŘÍTKO	ANO	**S11_D03/4**	silnice I/13, průtah Rynoltice - tunel
ANO "SD19"	NE	ANO	**S11_D03/5**	silnice I/13, obchvat Cvikova
ANO "SD19"	NE	ANO	**S11_D03/5A**	silnice I/13, obchvat Cvikova - podvarianta A
NE	ANO	ANO	**D05B/1**	silnice I/9, úsek MÚK Manušice (I/13) - Dolní Libchava - Dubice
NE	ANO	ANO	**D05B/2**	silnice I/9, MÚK Sosnová - Zahrádky - Jestřebí
NE	ANO	ANO	**D06A**	silnice I/9, obchvat Svor
NE	ANO	ANO	**D07**	silnice I/14 (10), Jablonec n/N - Smržovka - Tanvald
NE	ANO	ANO	**D08B**	silnice I/13, úsek Krásná Studánka - Dětřichov
NE	ANO	ANO	**D09D**	silnice I/13, obchvat Frýdlant (kombinovaná varianta doporučená v SEA k ÚP Frýdlant)
NE	ANO-ÚR	ANO	**D09R**	silnice I/13, územní rezerva pro obchvat Frýdlantu (nedoporučená část v SEA k ÚP Frýdlant)
NE	ANO	ANO	**D10**	silnice I/13, západní obchvat Pertoltice
NE	ANO	ANO	**D11C**	silnice I/14, úsek Liberec Kunratice - Jablonec nad Nisou
NE	ANO	ANO	**D12B**	silnice I/15, jižní obchvat Zahrádky
NE	ANO	ANO	**D13B**	silnice I/15, obchvat Stvolínky
NE	ANO	ANO	**D14A**	silnice I/38, úsek Doksy - Obora, var. A

NE	ANO	ANO	**D15C**	silnice I/16, obchvat Horka u Staré Paky, varianta 1
NE	ANO-ÚR	ANO	**D48**	silnice I/10 (I/14), přeložka úsek Tanvald - Desná
NE	ANO-ÚR	ANO	**D49A**	silnice I/10, přeložka úsek Kořenov - Harrachov
NE	ANO	ANO	**D50**	silnice I/9 z MÚK Jestřebí - Chlum
NE	ANO	ANO	**D74A**	silnice I/38, sjezd z MÚK Jestřebí
Koridory pro umístění silnic II. a III. třídy				
NE	ANO	ANO	**D16A**	silnice II. třídy, úsek Liberec - Osečná
NE	ANO	ANO	**D17A**	silnice II. třídy, úsek Osečná - Ralsko (Kuřívody)
NE	ANO jako D18E	ANO	**D18F**	silnice II/283, MÚK Žernov - Zelený Háj
NE	ANO	ANO	**D19A**	silnice II/262, úsek Žandov - Stružnice
NE	ANO	ANO	**D21**	silnice II/270, obchvat Doksy
NE	ANO	ANO	**D22**	silnice II/270, obchvat Jablonné v Podještědí
NE	ANO	ANO	**D23A**	silnice II/278, obchvat Český Dub (varianta dle ÚP)
NE	ANO	ANO	**D24A**	silnice II/291, úsek Kunratice – Frýdlant
NE	ANO	ANO	**D25**	silnice II/268, úsek Sloup – Pihel, přeložka do trasy silnice III/26845
NE	ANO jako D51A	ANO	**D51B**	silnici II/268, jižní obchvat Zákupy
NE	ANO	ANO	**D52E**	silnice II/268, jihozápadní obchvat Mimoně
NE	ANO	ANO	**D52F**	silnice II/268, spojka Ralsko - Hradčany
NE	ANO-ÚR	ANO	**D55**	silnice II/270, severozápadní obchvat Mimoň
NE	ANO	ANO	**D58**	silnice II/289, průtah Semily, 2 úseky
NE	ANO	ANO	**D59**	silnice II/292, průtah Semily
NE	ANO	ANO	**D61**	silnice II/284 (II/286), obchvat Lomnice nad Popelkou - Stružinec
NE	ANO	ANO	**D62A**	silnice II/278, severní obchvat Osečná
NE	ANO	ANO	**D64**	silnice II/293, západní obchvat Martinice v Krkonoších
NE	NE MĚŘÍTKO	ANO	**D68**	silnice II/292, obchvat Pelechov (Železný Brod)
NE		ANO	**D69**	silnice II/282, přeložka Železný Brod
NE		ANO	**D70**	silnice III/29063, přeložka z Horní Tříče (Vysoké n/Jiz.) na II/290
NE		ANO	**D71A**	silnice II/262, přeložka Česká Lípa
NE		ANO	**D72**	silnice III/27011, obchvat Luhov
Koridory pro umístění a zlepšení železničních tratí				
ŽD19	ANO	ANO	**ŽD19_D26E**	žel. spoj. Praha - Mladá Boleslav - Liberec, úsek hranice LK - Turnov - Liberec modernizace, nové úseky, zdvojkolejnění
ŽD19	ANO	ANO	**ŽD19_D27**	žel. spoj. Liberec – Černousy, úsek Liberec - Frýdlant - hraniční přechod PL, optimalizace, elektrizace, jednokolejné trasy
NE	ANO	ANO	**D28**	žel. spoj. Liberec – Hrádek nad Nisou - Rybniště, úsek Liberec - Chrastava - Bílý Kostel n.N. - Hrádek nad Nisou - hranice ČR, optimalizace, elektrizace, (zdvojkolejnění Liberec - Bílý Kostel n/N v případě realizace D33C)
NE	ANO JINAK	ANO	**D29**	žel. spoj. Turnov - Hradec Králové, úsek Turnov - Rovensko pod Troskami - hranice LK, modernizace, nové úseky, elektrizace
NE	ANO	NE	**D29A**	žel. spoj. Turnov - Hradec Králové, úsek Turnov - Rovensko pod Troskami, modernizace, nové úseky, elektrizace
NE	ANO	ANO	**D33/2-5**	žel. spoj. Liberec – Česká Lípa, úsek Rynoltice - Mimoň, optimalizace, elektrizace (skládá se ze 2 úseků pro racionalizaci a 2 úseků pro optimalizaci)
NE	ANO-ÚR	ANO	**D33C**	žel. spoj. Liberec – Česká Lípa, varianta C v úseku Bílý Kostel n.N. - Rynoltice, novostavba
NE	ANO	ANO	**D33/6**	žel. spoj. Liberec - Česká Lípa, přeložka úseku Mimoň - Zákupy
NE	ANO	ANO	**D34**	žel. spoj. Česká Lípa - Benešov nad Ploučnicí, úsek Česká Lípa - hranice LK, optimalizace, elektrizace
NE	ANO-ÚR	ANO	**D35**	žel. spoj. Tanvald - Harrachov - Szklarska Poreba Górna a Martinice v Krkonoších - Rokytnice nad Jizerou, úsek Harrachov - Rokytnice nad Jizerou, propojení dvou žel. tratí
NE	NE	ANO	**D35A**	žel. spoj. Tanvald - Harrachov - Szklarska Poreba Górna a Martinice v Krkonoších - Rokytnice nad Jizerou, úsek Harrachov - Rokytnice nad Jizerou, propojení dvou žel. tratí přes zastavěná území
NE	ANO	ANO	**R**	společné využití železničních a tramvajových tratí (režim tram - train) projekt Regiotram
NE	ANO	ANO	**D63**	žel. spoj. Děčín - Benešov nad Ploučnicí - Rumburk, optimalizace, zasahuje z ÚK do LK v Prysku a Svoru
NE	NE MĚŘÍTKO	NE	**D29_R**	racionalizace železniční trati č. 041 v úseku Turnov - Rovensko pod Troskami - hranice LK/KHK

NE		NE	**D31/1_R**	racionalizace železniční trati č. 030 v úseku Turnov - Železný Brod - Semily - hranice LK/KHK
NE		NE	**D31/2_R**	racionalizace železniční trati č. 030 v úseku hranice LK/KHK - Levínská Olešnice - hranice LK/KHK
NE		NE	**D33/1_R**	racionalizace železniční trati č. 086 v úseku Liberec - Křižany - Rynoltice
NE		NE	**D33/3_R**	racionalizace železniční trati č. 086 v úseku Lvová - Velký Valtinov
NE		NE	**D33/5_R**	racionalizace železniční trati č. 086 v úseku Brniště - Mimoň
NE		NE	**D33/7_R**	racionalizace železniční trati č. 086 v úseku Zákupy - Česká Lípa
NE		NE	**D75/1_R**	racionalizace železniční trati č. 036 v úseku Liberec - Tanvald
NE		NE	**D75/2_R**	racionalizace železniční trati č. 036 v úseku Tanvald - Harrachov - hranice ČR/PL
NE		NE	**D76_R**	racionalizace železniční trati č. 034 v úseku Smržovka - Josefův Důl
NE		NE	**D77_R**	racionalizace železniční trati č. 035 v úseku Tanvald - Železný Brod
NE		NE	**D78_R**	racionalizace železniční trati č. 038 v úseku Raspenava - Bílý Potok pod Smrkem
NE		NE	**D79_R**	racionalizace železniční trati č. 037 v úseku Frýdlant v Čechách - Nové Město pod Smrkem
NE		NE	**D80_R**	racionalizace železniční trati č. 040 v úseku hranice KHK/LK - Bělá - Martinice v Krkonoších - hranice LK/KHK
NE		NE	**D81_R**	racionalizace železniční trati č. 080 v úseku hranice SČK/LK - Doksy - Česká Lípa - Svor - hranice LK/ÚK
NE		NE	**D82_R**	racionalizace železniční trati č. 087 v úseku Česká Lípa - Blíževedly - hranice LK/ÚK
Plochy veřejných mezinárodních letišť IFR				
NE	ANO	ANO	**D37**	veřejné mezinárodní letiště s vnější hranicí Liberec
Plochy veřejných logistických center				
NE	NE	ANO	**VLC1**	Veřejné logistické centrum Přepeře
Koridory přivaděčů pro zásobování pitnou vodou z velkého zdroje				
NE	ANO-ÚR V1	ANO	**V1A**	vodovodní přivaděč VD Josefův Důl - ÚV Bílý Potok, zásobování Frýdlantska
NE	NE	ANO	**V4**	vodovodní přivaděč Frýdlant - Dětřichov
NE	NE	ANO	**V5**	vodovodní přivaděč Frýdlant - Bulovka
NE	NE	ANO	**V6**	vodovodní přivaděč VD Souš- ÚV Bílý Potok, zásobování Frýdlantska
Plochy lokalit vhodných pro akumulaci povrchových vod				
NE	NE-LIMIT	ANO	**LAPV2**	Vilémov - lokalita vhodná pro akumulaci povrchových vod
Plochy suchých nádrží (poldrů)				
NE	NE	ANO	**SN1**	suchá nádrž Srní potok
NE	NE	ANO	**SN2A**	suchá nádrž Dubnice
NE	NE	ANO	**SN3**	suchá nádrž na Šporce
NE	NE	ANO	**SN4**	suchá nádrž Lomnice
NE	NE	NE	**SN4A**	nádrž Lomnice
NE	NE	ANO	**SN5**	suchá nádrž Sloupský potok
NE	NE	ANO	**SN6**	suchá nádrž Andělská Hora
Koridory pro umístění vedení VVN 400, 110 kV				
ANO "E10"	ANO	ANO	**E10_PUR02**	dvojité vedení 400 kV v úseku (TR Výškov -) hranice LK - TR Babylon (zdvojení)
ANO "E10"	ANO JINAK	ANO	**E10_PUR03A**	dvojité vedení 400 kV v úseku TR Babylon - TR Bezděčín (zdvojení)
NE	ANO	ANO	**E3**	dvojité vedení VVN 110 kV - úsek TR Babylon - hranice LK (- TR Úštěk - TR Hoštka - TR Štětí)
NE	ANO	ANO	**E4**	dvojité vedení VVN 110 kV - úsek TR Babylon - hranice LK (- TR Děčín)
NE	ANO	ANO	**E5A**	dvojité vedení VVN 110 kV - úsek TR Babylon - TR Doksy
NE	ANO	ANO	**E6**	vedení VVN 110 kV - úsek TR Babylon - TR Česká Lípa Dubice
NE	ANO	ANO	**E7A**	vedení VVN 110 kV Česká Lípa - Varnsdorf, úsek dvojitého vedení Česká Lípa Dubice - TR Nový Bor
ANO "E25"	ANO	ANO	**E25_E8E**	vedení VVN 110 kV Česká Lípa - Varnsdorf, úsek jednonásobného vedení TR Nový Bor - hranice LK/ÚK - (TR Varnsdorf)
NE	ANO	ANO	**E35A**	dvojité vedení VVN 110 kV - úsek odbočení ze stav. vedení do TR Český Dub (Proseč p. J. - Český Dub)
NE	ANO JINAK	ANO	**E12D**	jednonásobné vedení VVN 110 kV - TR Liberec východ - TR Liberec Nové Pavlovice, podzemní vedení
NE	ANO JINAK	ANO	**E36_37A**	vedení VVN 110 kV - úsek odbočení ze stav. vedení do TR Turnov Přepeře
NE	ANO	ANO	**E38A**	čtyřnásobné vedení VVN 110 kV - smyčka Pavlovice v úseku odbočení ze stav. vedení do TR Liberec Nové Pavlovice

NE	ANO JINAK	NE	**E39B**	dvojité vedení VVN 110 kV - smyčka Doubí v úseku odbočení ze stáv. vedení do TR Liberec Doubí
NE	ANO	ANO	**E39C**	dvojité vedení VVN 110 kV - smyčka Doubí v úseku odbočení ze stáv. vedení do TR Liberec Doubí
NE	NE-V E3 A E4	ANO	**E40**	dvojité propojovací vedení VVN 110 kV - TR Babylon - trasa č. 210 pro VVN 220 kV Chotějovice - Bezděčín
NE	NE	ANO	**E41A**	zdvojení vedení VVN 110 kV - TR Noviny pod Ralskem - TR Jeřmanice ve stávající trase V1510 a V1546
NE	NE	ANO	**E42**	dvojité vedení VVN 110 kV pro vyvedení výkonu z FVE Hradčany Ralsko do TR Noviny pod Ralskem
Plochy transformoven VVN				
NE	ANO	ANO	**E17A**	Transformovna Český Dub
NE	ANO	ANO	**E18**	Transformovna Nový Bor
NE	ANO JINAK	ANO	**E19B**	Transformovna Doksy
NE	ANO JINAK	ANO	**E19C**	Transformovna Doksy, varianta
NE	ANO	ANO	**E23A**	Transformovna Liberec Doubí
Plochy FVE				
NE	NE	ANO	**FVE1**	Fotovoltaická elektrárna Hradčany Ralsko na bývalém vojenském letišti Hradčany
Koridory pro umístění plynovodů VTL				
NE	ANO	ANO	**VTL1A**	VTL plynovod, Jablonec nad Nisou - Lučany nad Nisou - posílení
NE	ANO	ANO	**VTL3**	VTL plynovod Zásada - Lučany nad Nisou - výstavba
NE	NE MĚŘÍTKO	ANO	**VTL4**	VTL plynovod Nový Bor - Skalice u České Lípy, rekonstrukce VTL plynovodu, změna vedení trasy
NE	NE MĚŘÍTKO	ANO	**VTL5**	VTL plynovod Tanvald - Desná, rekonstrukce VTL plynovodu, místy novou trasou
Téma: Ekonomické a hospodářské podmínky				
Plochy pro podnikatelské aktivity				
NE	NE	ANO	**L1**	Národní olympijské centrum - rozvoj lyžařského areálu Čertova hora
NE	NE	ANO	**PZ1**	plocha pro podnikatelské aktivity - průmyslová zóna Okrouhlá
NE	NE	ANO	**PZ2**	plocha pro podnikatelské aktivity - průmyslová zóna Nový Bor - Za Crystalexem
NE	NE	ANO	**PZ5**	plocha pro podnikatelské aktivity - průmyslová zóna Ralsko - Kuřivody
NE	NE	ANO	**PZ8**	plocha pro podnikatelské aktivity - průmyslová zóna Smržovka - u vodojemu
Téma: Rekreace a cestovní ruch				
Koridory pro propojení lyžařských areálů lanovky a vleky				
NE	NE	ANO	**LAN1**	propojení Studenova a Čertovy hory (Rokytnice n/J - Harrachov přes Janovu skálu)
NE	NE	ANO	**LAN2**	propojení Špičáku a Křížku (Tanvaldu, Albrechtic v Jizerských horách a Desné)
Multifunkční turistické koridory				
NE	ANO SCHEMA	ANO	**D39**	Ploučnice
NE		ANO	**D40A**	Lužická Nisa
NE		ANO	**D41A**	Jizera
NE	ANO JINAK	ANO	**D42A**	Nová Hřebenovka, jižní a severní větev, Krkonoše
NE	ANO SCHEMA	ANO	**D73**	Sv. Zdislava
Cyklokoridory				
NE	NE MĚŘÍTKO	ANO	**C1**	Dálková trasa č. 15: Zelená cyklomagistrála Ploučnice
NE		ANO	**C2**	Dálková trasa č. 17: Greenway Jizera
NE		ANO	**C3**	Dálková trasa č. 20: Cyklotrasa Odra NIsa
NE		ANO	**C4**	Dálková trasa č. 25: "MODO" Most - Doksy (- Hrádek n.N.) v úseku hranice LK - Doksy
NE		ANO	**C5**	Tématický cyklokoridor - Cyklostezka Svaté Zdislavy
Mezinárodní turistické pěší koridory				
NE	NE MĚŘÍTKO	ANO	**MN_P_E3**	Istanbul - mys Sv. Vincent (hranice LK - Harrachov - Liberec - Mařenice - hranice ČR)
NE	NE MĚŘÍTKO	ANO	**MN_P_E10**	Nuorgam - Tarifa (hranice LK - Svor - Česká Lípa - Doksy - Blatce - hranice LK)

aktuální záměr bez potřeby prověřování v ZÚR LK

prověřit stávající vymezení záměru v ZÚR LK (zrealizováno, neaktuální, k vypuštění či změně v ZÚR LK)
nový aktuální záměr k prověření do ZÚR LK

Zdroj: Export z Registr záměrů ÚAP, únor 2025

SEZNAMY A VYSVĚTLIVKY

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

AOPK	Agentura ochrany přírody a krajiny ČR
AS	arzen
AZÚR	aktualizace Zásad územního rozvoje
BD	bytový dům
Be	berylium
BPEJ	bonitovaná půdně ekologická jednotka
BR	biosférická rezervace
Cd	kadmium
CETC	Středoevropský dopravní koridor
CR	cestovní ruch
CRR ČR	Centrum regionálního rozvoje ČR
CzT	Czech Tourism (Česká centrála CR)
ČD	České dráhy, a. s.
ČEPS	Česká energetická přenosová soustava, a. s.
ČEZ	České energetické závody, a. s.
ČGS	Česká geologická služba
ČHMÚ	Český hydrometeorologický ústav
ČIL	Český inspektorát lázní a zřídel
ČL	Česká Lípa
ČOV	čistírna odpadních vod
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
ČÚZK	Český ústav zeměměřičský a kartografický
ČUS	Česká unie sportu
DMK	dálkový migrační koridor
DP	dobývací prostor
DPH	daň z přidané hodnoty
DPS	domov pro seniory
DV	Dolnoslezské vojvodství
ECF	Evropská cyklistická federace
EIA	vyhodnocení vlivů na životní prostředí (Environmental Impact Assessment)
ERU	Energetický regulační úřad
EU	Evropská unie
EVL	evropsky významná lokalita
FMR	funkční městský region
FRÝ	Frýdlant
FK	funkční vazby a kooperace mezi centry osídlení
FUA	funkční urbanizovaný areál
FVE	fotovoltaická elektrárna
GIS	geografický informační systém
GWh	gigawatthodina
ha	hektar
HDP	hrubý domácí produkt
Hg	rtuť
hl. m.	hlavní město
hl. n.	hlavní nádraží
HPH	hrubá přidaná hodnota
HUZ	hromadná ubytovací zařízení
HZS	hasičský záchranný sbor
CHKO	chráněná krajinná oblast
CHLÚ	chráněné ložiskové území
CHOPAV	chráněná oblast přirozené akumulace vod
IZS	integrovaný záchranný systém
J	jih, jižně, jižní
JBC	Jablonec nad Nisou
JČK	Jihočeský kraj
JH	Jizerské hory
JIL	Jilemnice
JMK	Jihomoravský kraj
JV	jihovýchod, jihovýchodně, jihovýchodní
JZ	jihozápad, jihozápadně, jihozápadní
k. ú.	katastrální území
KES	koeficient ekologické stability
KHK	Královéhradecký kraj
KORID LK	Koordinátor veřejné dopravy LK, spol. s r. o.
km	kilometr
KN	katastr nemovitostí
KRNAP	Krkonošský národní park
KÚ LK	Krajský úřad Libereckého kraje
kV	kilovolt
KVK	Karlovarský kraj
LAPV	lokalita pro akumulaci povrchových vod
LBC	Liberec
LDN	léčebna dlouhodobě nemocných
LHO	lesní hospodářské osnovy
LHP	lesní hospodářský plán
LK	Liberecký kraj
MD	Ministerstvo dopravy ČR
mm	milimetr
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj ČR
MPO	místní provozní oblast
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR
MPZ	městská památková zóna
MSK	Moravskoslezský kraj
MŠ	mateřská škola
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR
MTK	multifunkční turistický koridor
MÚK	mimoúrovňová křižovatka
MVE	malá vodní elektrárna
MW	megawatt
MZe	Ministerstvo zemědělství ČR
MZCHÚ	maloplošné zvláště chráněné území
MŽP	Ministerstvo životního prostředí ČR
n. J.	nad Jizerou
n. L.	nad Labem
n. M.	nad Mohelkou
n. N.	nad Nisou
n. P.	nad Popelkou
např.	například
NB	Nový Bor
Ni	nikl
NKP	národní kulturní památka
NOC	nástupní a obslužné centrum
NO_x	oxidy dusíku
NPP	národní přírodní památka
NPR	národní přírodní rezervace
NPÚ	Národní památkový ústav
NTL	nízkotlaký plynovod
NUTS	nomenklatura územních statistických jednotek;1: republika, 2: regiony, 3: kraje, 4: okresy, 5: obce
O_3	ozon
OB	rozvojová oblast republikového a mezinárodního významu (PÚR ČR)
obr.	obrázek
OIR	objekty individuální rekreace
OKEČ	odvětvová klasifikace ekonomických činností
OKPPCR	odbor kultury, památkové péče a cestovního ruchu
OLK	Olomoucký kraj

OP	ochranné pásmo
OPM	obsazené pracovní místo
ORP	obec s rozšířenou působností
ORREP	odbor regionálního rozvoje a evropských projektů
OS	rozvojová osa republikového a mezinárodního významu (PÚR ČR)
OSN	Organizace spojených národů
OÚPSŘ	odbor územního plánování a stavebního řádu
OV	oblastní vodovod
OZE	obnovitelné zdroje energie
OZKO	oblasti se zhoršenou kvalitou ovzduší
ozn.	označení
OŽPZ	odbor životního prostředí a zemědělství
p. K.	pod Kozákovem
p. R.	pod Ralskem
p. S.	pod Smrkem
p. T.	pod Troskami
PAK	Pardubický kraj
Pb	olovo
PHA	(kraj) Hlavní město Praha
PL	Polsko
PLK	Plzeňský kraj
PLO	přírodní lesní oblast
$PM_{2,5}$, PM_{10}	prach, mezi částice $PM_{2,5}$ (PM_{10}) patří všechny částice o velikosti menší než 2,5 µm (10 µm)
PNO	podíl nezaměstnaných osob
PO	ptačí oblast
POÚ	pověřený obecní úřad
PP	přírodní památka
PR	přírodní rezervace
PRCRLK	Program rozvoje cestovního ruchu LK
PRURÚ	podklady pro rozbor udržitelného rozvoje území
PRVK	Plán rozvoje vodovodů a kanalizací LK
PSCR	polyfunkční středisko cestovního ruchu
PSR	příměstské středisko rekreace
PUPFL	pozemky určené k plnění funkcí lesa
PÚR ČR	Politika územního rozvoje České republiky
PUÚ	potenciální uživatel území
RC, RK	biocentrum, biokoridor regionálního významu (skladebná část ÚSES)
RD	rodinný dům
RES	registr ekonomických subjektů
resp.	respektive
REZZO	registr emisí a zdrojů znečišťování ovzduší
RKS	radiokomunikační středisko
ROB	rozvojová oblast
ROS	rozvojová osa
RS	retranslační stanice
ŘSD	ředitelství silnic a dálnic
RSPLK	Regionální surovinová politika LK
RURÚ	rozbor udržitelného rozvoje území
S	sever, severně, severní
SCR	středisko cestovního ruchu
SCZT	systémy centrálního zásobování teplem
SČK	Středočeský kraj
SEA	posuzování vlivů koncepcí na životní prostředí (Strategic Environmental Assessment)
SEM	Semily
SEZ	stará ekologická zátěž
SCHKO	správa chráněné krajinné oblasti
SLDB	sčítání lidu, domů a bytů
SO ORP	správní obvod obce s rozšířenou působností
SO_2	oxid siřičitý
SOB	specifická oblast
SOŠ	střední odborná škola
SOU	střední odborné učiliště
SCZT	soustava centrálního zásobování teplem
s. p.	státní podnik
SRN	Spolková republika Německo
SŠ	střední škola
STL	středotlaký plynovod
SUÚ	sezónní uživatel území
SV	severovýchod, severovýchodně, severovýchodní
SVL	sociálně vyloučená lokalita
SVP	speciální vzdělávací potřeby
SWOT	vyhodnocení silných a slabých stránek, příležitostí a hrozeb
SZ	severozápad, severozápadně, severozápadní
SŽDC	Správa železniční dopravní cesty, a.s.
tab.	tabulka
TAN	Tanvald
TBO	trvale bydlící obyvatel
TR	transformovna
TTP	trvalé travní porosty
TUL	Technická univerzita v Liberci
TUR	Turnov
TZL	tuhé znečišťující látky
tzv.	takzvaně
ÚAP	územně analytické podklady
ÚAPO	územně analytické podklady obce
ÚFA AV ČR	Ústav fyziky atmosféry Akademie věd ČR
ÚHDP	úhrnné hodnoty druhů pozemků dle katastru nemovitostí
UNESCO	Organizace OSN pro výchovu, vědu a kulturu
ÚP	územní plán
ÚP VÚC LK	územní plán velkého územního celku LK
ÚPČ	územně plánovací činnost
ÚPD	územně plánovací dokumentace
ÚPO	územní plán obce
ÚPP	územně plánovací podklady
ÚPNSU	územní plán sídelního útvaru
ÚRP ČR	Územní rozvojový plán ČR
ÚSES	územní systém ekologické stability
USK	Ústecký kraj
ÚTP NR a R ÚSES	územně technické podklady nadregionálního a regionálního ÚSES
ÚÚP	úřad územního plánování
UUR	Úřad územního rozvoje
ÚV	úpravna vody
ÚZIS	Ústav zdravotnických informací a statistiky
V	východ, východně, východní
v Č.	v Čechách
v P.	v Podještědí
V4	Visegrádská skupina
VD	vodní dílo
VE	větrná elektrárna
VFR – den	pravidla pro let za viditelnosti
VKP	významný krajinný prvek
VN	vysoké napětí
VOC	těkavé organické látky
VOŠ	vyšší odborná škola
VPR	vesnická památková rezervace
VPZ	vesnická památková zóna
VŠ	vysoká škola
VTL	vysokotlaký plynovod
VVN	velmi vysoké napětí
VVTL	velmi vysokotlaký plynovod
VYK	kraj Vysočina

VZCHÚ	velkoplošné zvláště chráněné území
Z	západ, západně, západní
ZCHÚ	zvláště chráněné území dle zákona č. 114/92 Sb.
ZLK	Zlínský kraj
ZPD	zdravotně postižené děti
ZPF	zemědělský půdní fond
ZŠ	základní škola
ZÚR LK	Zásady územního rozvoje LK
ZUŠ	základní umělecká škola
ŽB	Železný Brod

VYSVĚTLIVKY

biocentrum	ekologicky významný segment krajiny, který svojí rozlohou a stavem ekologických podmínek umožňuje existenci živočišných druhů přirozeného genofondu krajiny
biochora	vyšší typologická (opakovatelná) jednotka členění bioregionu. Má heterogenní ráz a vyznačuje se svébytným zastoupením, uspořádáním, kontrastností a složitostí kombinace skupin typů geobiocénu. Tyto vlastnosti jsou podmíněny kombinací vegetačního stupně, substrátu a reliéfu. Biochora tedy vychází z potenciálních podmínek krajinné sféry, zpravidla se však vyznačuje i svébytným zastoupením aktuálních biocenóz.
biokoridor	ekologicky významný prvek krajiny, který svojí velikostí a stavem umožňuje migraci organismů a spojuje mezi sebou biocentra
bioregion	individuální jednotka na regionální úrovni. V rámci bioregionu se vyskytuje identická vegetační stupňovitost. Biocenózy bioregionu jsou ovlivněny jeho polohou a mají charakteristické chorologické rysy, dané zvláštnostmi postglaciální flóry a fauny. V rámci bioregionu se tak většinou nevyskytují jiné rozdíly v potenciální biotě než rozdíly způsobené odlišným ekotopem. Bioregion je vždy vnitřně heterogenní, zahrnuje charakteristickou mozaiku nižších jednotek – biochor a skupin typů geobiocénu. Zpravidla se také vyznačuje charakteristickým georeliéfem, mezoklimatem a půdami. Bioregion je převážně jednotkou potenciální bioty, nevychází tedy z aktuálního stavu krajiny, zpravidla však má specifický typ a určitou intenzitu antropogenního využívání. V ČR bylo vymezeno 91 bioregionů.
biotop	soubor veškerých neživých a živých činitelů, které ve vzájemném působení vytvářejí životní prostředí určitého jedince, druhu, populace, společenstva. Biotop je takové místní prostředí, které splňuje nároky charakteristické pro druhy rostlin a živočichů
bytový dům	má alespoň 1/3 určenou k trvalému bydlení a zároveň obsahuje minimálně čtyři bytové jednotky
celková plocha bytu	součet plochy obytných místností, kuchyně a ostatních prostor bytu, což jsou příslušenství, předsíň, spíž, komora apod.; nezahrnují půdu, sklep, balkón ani schodiště. Místnosti vyčleněné v bytě k obchodním nebo pracovním účelům (k vykonávání zaměstnání) se při sčítání 2001 zahrnovaly do ostatních prostor bytu; jejich plocha je zahrnuta v celkové ploše bytu, ne však v obytné ploše
centra osídlení	střediskové obce
ekologická stabilita	schopnost ekosystému vyrovnávat změny způsobené vnějšími činiteli a zachovávat své přirozené vlastnosti a funkce
ekosystém	funkční soustava živých a neživých složek životního prostředí, jež jsou navzájem spojeny výměnou látek, tokem energie a předáváním informací a které se vzájemně ovlivňují a vyvíjejí v určitém prostoru a čase,
ekvivalentní obyvatel	definován produkcí látkového znečištění 60 g BSK_5 /den a produkcí 150 l odpadních vod/den
evropsky významná lokalita	lokalita vyžadující zvláštní územní ochranu a splňující podmínky podle § 45a odst. 1, zák.114/1992 Sb.
HPH	hrubá přidaná hodnota – je stanovena jako rozdíl mezi celkovou produkcí, oceněnou v základních cenách a mezispotřebou, oceněnou v kupních cenách; sama je tedy také v základních cenách
jednodenní návštěvník	osoba, která nepřespí v navštíveném místě
havarijní plán	účelový dokument představující souhrn opatření k provádění záchranných a likvidačních prací k odvrácení nebo omezení bezprostředního působení ohrožení vzniklých mimořádnou událostí a k odstranění následků způsobených mimořádnou událostí.
koeficient ekologické stability (KES)	poměrové číslo, které stanovuje poměr ploch tzv. stabilních a nestabilních krajinotvorných prvků ve zkoumaném území
krizová situace	mimořádná událost, při níž je vyhlášen některý z krizových stavů, a to stav nebezpečí, nouzový stav, nebo stav ohrožení státu. Úkoly orgánů kraje při řešení krizových situací plní hasičský záchranný sbor kraje. Krajský úřad vykonává tyto činnosti tak, aby byly přiměřené a svým obsahem a rozsahem odpovídaly účelu a podmínkám konkrétní mimořádné události.
krizový plán kraje	souhrnný plánovací dokument, kterým orgány krizového řízení LK plánují ve své věcné a územní působnosti opatření a postupy pro případ vzniku krizových situací na území kraje, které nesouvisejí se zajišťováním obrany ČR
měkký CR	alternativní – udržitelný, šetrný k životnímu prostředí
migrační saldo	rozdíl mezi počtem přistěhovalých a vystěhovalých za určité období
mimořádná událost	mimořádnou událostí se dle Zákona č.239/2000Sb. rozumí škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy, a také havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací
multimodální koridor	souběžné dopravní cesty (silniční, železniční, vodní) pro přepravu osob a zboží
Natura 2000	celistvá evropská soustava území se stanoveným stupněm ochrany, která umožňuje zachovat přírodní stanoviště a stanoviště druhů v jejich přirozeném areálu rozšíření ve stavu příznivém z hlediska ochrany nebo popřípadě umožní tento stav obnovit. Na území České republiky je Natura 2000 tvořena ptačími oblastmi (PO) a evropsky významnými lokalitami (EVL), které používají smluvní ochranu nebo jsou chráněny jako zvláště chráněné území
neobydlený byt	byt, ve kterém nebyla sečtena žádná osoba s trvalým nebo dlouhodobým pobytem
neobydlený dům	dům určený k bydlení, ve kterém nebyla sečtena při SLDB žádná osoba s trvalým nebo dlouhodobým pobytem. Do počtu neobydlených domů jsou zahrnuta i ubytovací zařízení bez bytu, pokud jsou určena k trvalému nebo dlouhodobému bydlení a pokud v nich nebyla sečtena žádná osoba s trvalým nebo dlouhodobým pobytem. Neobydlené domy vyčleněné z bytového fondu sloužící k rekreaci se při sčítání 1991 sčítaly jako objekty individuální rekreace, a ne jako domy k bydlení. V roce 2001 mohla část z nich být zahrnuta do počtu domů obydlených nebo neobydlených.
obytná plocha bytu	podlahová plocha obytných místností a při sčítání je do ní zařazena i část plochy kuchyně, která přesahuje 12 m^2. V případě bytu, který se skládá z jediné místnosti – obytné kuchyně, tvoří obytnou plochu bytu plocha celé této místnosti. Při sčítání 2001 se do obytné plochy zahrnovala navíc i plocha malých obytných místností (4 - 7,9 m^2)
ostatní uživatelé území	= saldo denního pohybu za prací a do škol + sezónní uživatelé, tj. počet lůžek v objektech individuální a hromadné rekreace
památkově hodnotné město, vesnice	město nebo vesnice, která nejsou památkově chráněnými území, protože nesplňují stanovená kritéria. Jsou však historicky významná a je třeba zajistit jejich odpovídající ochranu.
potenciální uživatelé území	PUU = trvale bydlící obyvatelstvo + saldo uživatelů území (ostatní uživatelé území)
produkt CR	soubor zážitků a služeb různé úrovně komplexnosti
rekreační oblast, zóna	území se službami CR nebo ucelený komplex zařízení nabízející větší počet rozmanitých zařízení, služeb a činností sloužících návštěvníkům pro trávení volného času
rodinný dům	má nejvýše tři samostatné byty, nejvýše dvě nadzemní a jedno podzemní podlaží a podkroví. Při sčítání v roce 1991 byl rodinný dům vymezen navíc také maximální obytnou plochou do 150 m^2
sezónní uživatelé území	součet uživatelů objektů individuální rekreace a uživatelů ubytovacích zařízení pro rekreaci a cestovní ruch
spádové obvody, 38 center osídlení	jsou vymezovány jako území s vnitřní sounáležitostí, s převažujícím nebo přirozeným spádem z příslušných obcí k centru osídlení za základními službami a vybaveností tak, aby byl respektován princip celistvosti území (pohyb za prací tomuto požadavku vždy neodpovídá).
střediska CR	obce, které disponují přírodně – historickým potenciálem i nabídkou služeb – především ubytovacích a sportovně rekreačních

TEN-T	Trans European Network – Transport, transevropské dopravní sítě kategorizované v rámci programu EU, který je určen na jejich rozvoj, který zajistí soudržnost, propojení a interoperabilitu na transevropské dopravní síti. Síť TEN-T vychází z Panevropských koridorů.
trvale obydlený byt	byt, ve kterém má alespoň jedna osoba trvalý nebo dlouhodobý pobyt
trvale obydlený dům	dům, ve kterém je alespoň jeden trvale obydlený byt nebo je v něm umístěno zařízení pro hromadné ubytování osob alespoň s jednou trvale bydlící osobou
turistická oblast CR	územní celek převážně stejných homogenních přírodních podmínek, vlastností a předpokladů pro rozvoj CR a rekreace
turistická podoblast CR	území vymezená přírodními podmínkami – odpovídající Krajinným rekreačním celkům
turistický region	marketingově stanovený územní celek (hranice nejsou pevně vymezeny) za účelem řízení cestovního ruchu (dle České centrály CR celkem 15)
tvrdý CR – masový	nebere ohledy na své dopady – mající nepříznivý vliv
uživatelé území	součet trvale bydlících obyvatel a sezónních uživatelů území
základny CR	lokality – obce s atraktivním přírodně historickým potenciálem, ale omezeným rozsahem základních i doprovodných služeb CR
zatížení cestovním ruchem	turistická funkce území – funkce vyjadřující intenzitu turistické aktivity v dané lokalitě – území daná poměrem ubytovaných turistů a počtu rezidentů

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1 „Banánové“ jádrové prostory Evropy 7
Obr. 2 "Pentagonové" jádrové prostory Evropy 7
Obr. 3 Administrativní členění Svobodného státu Sasko 12
Obr. 4 Sídelní struktura regionu Horní Lužice – Dolní Slezsko 13
Obr. 5 Koridory hlavní sítě TEN-T 16
Obr. 6 Vymezení územních cílů SRR ČR 2021+ 21
Obr. 7 Hospodářsky slabé oblasti LK 22
Obr. 8 Venkovské oblasti LK 23
Obr. 9 Zastavěné území ve stavu k 31. 12. 2023 24
Obr. 10 Stav územních plánů v LK k 1. 1. 2024 26
Obr. 11 Hustota trvale bydlících obyvatel na plochu obce a plochu zastavěného území k 31. 12. 2023 29
Obr. 12 Hustota PUÚ na plochu obce a plochu zastavěného území k 31.12.2023 30
Obr. 13 Návrh kategorizace center osídlení ČR 35
Obr. 14 Přirozený přírůstek v roce 2023 41
Obr. 15 Saldo migrace v roce 2023 41
Obr. 16 Věková struktura obyvatelstva v obcích LK 2023 v [%] 43
Obr. 17 Podíl dojíždějících do obce do zaměstnání k počtu obyvatel 49
Obr. 18 Podíl vyjíždějících z obce do zaměstnání k počtu obyvatel 50
Obr. 19 Nadregionální a regionální biocentra, nadregionální a regionální biokoridory v LK 51
Obr. 20 Dálkové migrační koridory a biotopy vybraných druhů zvláště chráněných druhů velkých savců 53
Obr. 21 Polygony UAT rozdělené podle celkové kvality v LK (čím tmavší zelená, tím kvalitnější polygon UAT) 53
Obr. 22 Kategorie lesů v LK v roce 2023 55
Obr. 23 Přírodní lesní oblasti v LK 56
Obr. 24 Koeficient ekologické stability (KES) dle Míchala v LK z dat 2024 58
Obr. 25 Krajinný ráz 59
Obr. 26 Typologie krajiny podle osídlení 61
Obr. 27 Typologie krajiny podle způsobu využití 62
Obr. 28 Typologie krajiny podle reliéfu 63
Obr. 29 Typologie krajiny dle souhrnné charakteristiky osídlení/využití/reliéf 63
Obr. 30 Typologie krajiny dle krajinné vzácnosti (unikátnosti a význačnosti) 64

Obr. 31 Krajiny a krajinné celky ... 66
Obr. 32 Biogeografické členění LK ... 67
Obr. 33 VZCHÚ LK ... 70
Obr. 34 Lokality zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů ... 71
Obr. 35 Mezinárodní ochrana přírody v LK ... 72
Obr. 36 Výškopis LK – nejvýznamnější krajinné dominanty ... 75
Obr. 37 Geologická pestrost území LK ... 76
Obr. 38 Dobývací prostory a ložiska nerostných surovin LK ... 80
Obr. 39 Poddolovaná území LK ... 81
Obr. 40 Bodová a plošná sesuvná území v LK ... 82
Obr. 41 Radonové riziko z geologického podloží v LK ... 82
Obr. 42 Vybrané vodní toky povodí Odry a Labe a vodní díla, chráněné oblasti přirozené akumulace vod ... 85
Obr. 43 Útvary podzemní vody ... 86
Obr. 44 Klimatická regionalizace LK dle Quitta ... 88
Obr. 45 Překročení imisních limitů v pětiletém období 2018–2022 ... 91
Obr. 46 Pětileté průměry 2018–2022 znečištění ovzduší pro jednotlivé znečišťující látky s identifikací překročení imisních limitů pro ochranu zdraví. ... 93
Obr. 47 Pětileté průměry 2018–2022 znečištění ovzduší pro jednotlivé znečišťující látky s identifikací překročení imisních limitů pro ochranu ekosystémů a vegetace. ... 93
Obr. 48 Území s překročením cílového imisního limitu 2022 ... 94
Obr. 49 Jakost povrchových vod – klasifikace do tříd, 2013–2015 ... 95
Obr. 50 Jakost povrchových vod 2021-2022 ... 96
Obr. 51 Jakost povrchových vod, 2018–2019 ... 96
Obr. 52 Jakost povrchových vod, 2016–2017 ... 96
Obr. 53 Jakost povrchových vod, 2013–2014 ... 97
Obr. 54 Objekty sledování jakosti podzemních vod v LK ... 98
Obr. 55 Kontaminace půdy prvky As, Be, Cd, Cu, Hg, Ni, Pb a Zn ... 99
Obr. 56 Lokality starých ekologických zátěží v LK 2023 ... 100
Obr. 57 Podíl zemědělské půdy z celkové výměry katastrálních území 2022 ... 102
Obr. 58 Podíl orné půdy ze zemědělské půdy 2022 ... 103
Obr. 59 Podíl TTP z celkové výměry zemědělské půdy 2022 ... 103
Obr. 60 Podíl speciálních zemědělských kultur ze zemědělské půdy 2022 ... 104
Obr. 61 Třídy ochrany ZPF v LK ... 105
Obr. 62 Podíl lesů na výměře katastrálních území v 2022 ... 106
Obr. 63 Podíl vodních ploch na celkové výměře katastru v 2022 ... 106
Obr. 64 Podíl zastavěných ploch z celkové výměry katastru ... 107
Obr. 65 Podíl osob dojíždějících do obce do škol k počtu TBO ... 111
Obr. 66 Podíl osob vyjíždějících z obce do škol k počtu TBO ... 111
Obr. 67 Podíl osob ve věku 15 a více let dle stupně dosaženého vzdělání ... 112
Obr. 68 Podíl osob starších 15 let bez vzdělání, se základním vzděláním a s vysokoškolským vzděláním ... 113
Obr. 69 Praktičtí lékaři pro dospělé a pro děti a dorost v obcích LK ... 115
Obr. 70 Lázeňská místa a areály s přírodními léčivými zdroji a zdroji přírodní minerální vody v LK včetně OP ... 116
Obr. 71 Sociálně vyloučené lokality v LK 2013 ... 118

Obr. 72 Sociálně vyloučené lokality v ORP ČR v roce 2014 118
Obr. 73 Územní diferenciace nemovitých národních kulturních památek, městských a vesnických památkových zón a památkových rezervaci v LK, 2024 121
Obr. 74 Regiony lidové architektury 122
Obr. 75 Území s archeologickými nálezy 123
Obr. 76 Dostupnost silniční sítě v obcích 129
Obr. 77 Železniční síť Libereckého kraje 130
Obr. 78 Dostupnost železniční sítě v obcích 132
Obr. 79 Návrh sítě dálkových cyklotras ČR dle CDV 2013 135
Obr. 80 Strategická síť cyklistické dopravy v LK 137
Obr. 81 Dostupnost infrastruktury nemotorové dopravy v LK 138
Obr. 82 Schéma zásobování vodou v LK. 141
Obr. 83 Podíl obyvatel obcí bydlících v bytech napojených na veřejný vodovod v letech 2021 142
Obr. 84 Podíl obyvatel obcí bydlících v bytech napojených na veřejnou kanalizaci v roce 2021 143
Obr. 85 Podíl obyvatel obcí bydlících v bytech napojených na plyn v roce 2021 146
Obr. 86 Průměrná rychlost větru 100 m nad zemí v m/s dle modelů ÚFA AV ČR 148
Obr. 87 Podíl lesních pozemků na celkové rozloze území v roce 2022 157
Obr. 88 Významné průmyslové zóny a plochy výroby 160
Obr. 89 Marketingové turistické regiony zasahující do LK 163
Obr. 90 Typologie středisek CR v LK 167
Obr. 91 Funkční typologie turistických středisek. 167
Obr. 92 Koncentrované oblasti hlavních forem cestovního ruchu. 168
Obr. 93 Neobydlené domy s byty sloužící k rekreaci v jednotlivých obcích 2011 169
Obr. 94 Přehled záměrů na protipovodňová opatření Povodí Labe a Ohře 174

SEZNAM TABULEK

Tab. 1 Charakteristika LK ve srovnání s ostatními kraji, údaje za rok 2022 8
Tab. 2 Postavení LK ve srovnání s ostatními kraji, relativní podíly krajů, údaje za rok 2022 9
Tab. 3 Základní charakteristika Saska a sousedního okresu Görlitz 11
Tab. 4 Struktura obcí LK k 31. 12. 2022 28
Tab. 5 Hustota obyvatel dle spádových obvodů ORP v roce 2023 (max. a min. hodnoty jsou zvýrazněny zeleně a červeně) 31
Tab. 6 Kategorizace center osídlení a jejich spádová příslušnost dle ZÚR LK 33
Tab. 7 Funkční kooperace mezi centry osídlení v LK 34
Tab. 8 Kategorie center osídlení 34
Tab. 9 Základní kritéria pro stanovení center osídlení v kategoriích center E - G 36
Tab. 10 Srovnání vymezení center osídlení dle metodiky MMR a dle ZÚR LK 38
Tab. 11 Vývoj počtu obyvatel v LK a jeho ORP v období 1869–2023 40
Tab. 12 Věková struktura obyvatel LK a jeho ORP v letech 2013, 2015, 2017, 2019, a 2023 v % 42
Tab. 13 Byty v RD a BD a domovech pro seniory (DPS) v letech 1998–2022 v LK 45
Tab. 14 Domovní fond v LK dle SLDB 46
Tab. 15 Bytový fond dle SLDB 47
Tab. 16 Obydlené byty podle období výstavby nebo rekonstrukce domu 47

Tab. 17 Ukazatele nezaměstnanosti v jednotlivých ORP LK 2005–2024 48
Tab. 18 Uchazeči o zaměstnání v jednotlivých ORP 49
Tab. 19 Zastoupení kategorií lesa v LK k 10/2023 54
Tab. 20 Charakteristika přírodních lesních oblastí v LK 55
Tab. 21 Oblasti a podoblasti krajinného rázu 59
Tab. 22 Krajiny a krajinné celky v LK 64
Tab. 23 Bioregiony zasahující do LK 66
Tab. 24 Vodní toky povodí Labe 83
Tab. 25 Vodní toky povodí Odry 84
Tab. 26 Charakteristiky nejvýznamnějších vodních nádrží LK 85
Tab. 27 Charakteristika CHOPAV v LK 86
Tab. 28 Charakteristika klimatických oblastí ležících v LK 87
Tab. 29 Emise znečišťujících látek (REZZO 1–3) v t/rok v krajích v roce 2020 90
Tab. 30 Překročení imisních limitů 2018–2022 91
Tab. 31 Struktura druhu pozemků v LK k 31. 12. 2022 (v ha a %) 101
Tab. 32 Podíl druhů pozemků na rozloze ORP k 31.12.2022 (v %) 101
Tab. 33 Zastoupení tříd ochrany ZPF v LK 2022 104
Tab. 34 Zastoupení tříd ochrany ZPF a výměra nezemědělských pozemků v LK za rok 2022 105
Tab. 35 Přehled počtu škol a žáků v LK 109
Tab. 36 Vývoj vybraných ukazatelů ve zdravotnictví v LK v letech 2000–2019 114
Tab. 37 Vybraná zařízení sociální péče v LK v letech 2008–2022 116
Tab. 38 Sociálně vyloučené lokality v LK 2013 117
Tab. 39 Sociálně vyloučené lokality a počty obyvatel v nich – srovnání let 2006 a 2014 118
Tab. 40 Návštěvnost památek Libereckého kraje v letech 2015, 2019 a 2023 119
Tab. 41 Vybrané historicky významné sakrální stavby LK 123
Tab. 42 Přehled celostátních železničních tratí zasahujících do LK. 130
Tab. 43 Přehled regionálních železničních tratí zasahujících území LK 131
Tab. 44 Státní hraniční přechody Libereckého kraje 133
Tab. 45 Největší zdroje pitné vody v LK (PRVK 2020 z dat 2018) 139
Tab. 46 Zásobování pitnou vodou v krajích ČR 141
Tab. 47 Přehled nadobecních kanalizačních systémů (PRVK 2020) 142
Tab. 48 Seznam transformoven VVN v LK. 144
Tab. 49 Přehled vedení VVN zasahujících na území LK 145
Tab. 50 Přehled vysokotlakých plynovodů VTL zasahujících území LK 145
Tab. 51 Výroba tepla v hlavních SCZT a jeho dodávky do spotřebitelských sektorů v sezóně 2005/2006. 146
Tab. 52 Komunální odpad na obyvatele v kg za rok – mezikrajské srovnání 149
Tab. 53 Seznam provozovaných a uzavřených skládek LK, data k 09/2020 150
Tab. 54 Seznam zařízení na odstraňování nebezpečného odpadu v LK 151
Tab. 55 HDP krajů ČR v letech 2015–2021 154
Tab. 56 Ekonomická aktivita obyvatel v LK v letech 2020–2022 154
Tab. 57 Zaměstnaní v sektorech národního hospodářství a krajích ČR v letech 2011–2023 (v %) 155
Tab. 58 Počet ekonomických subjektů pro činnosti A–M v ORP LK k 31. 12.2024 155
Tab. 59 Údaje o zemědělství v LK v období 2006–2023 156

Tab. 60 Vybrané údaje o lesnictví v LK za období 2012–2023 157
Tab. 61 Stavební práce „S“ provedené v LK mezi lety 2000–2023* 158
Tab. 62 Významné průmyslové zóny v LK 160
Tab. 63 Příjmy a výdaje kraje, obcí a dobrovolných svazků obcí v LK k jednotlivým rokům 161
Tab. 64 Alokace PSCR, NOC, SCR a PSR do oblastí a podoblastí CR 164
Tab. 65 Vybrané údaje CR v LK za období 2002–2023 168
Tab. 66 Počty hostů v HUZ dle krajů v roce 2023 a srovnání v letech 2011, 2014, 2015, 2016, 2019 a 2023 170
Tab. 67 Vývoj počtu lůžek v HUZ v ORP LK v letech 2000, 2011, 2015, 2019, 2023 170
Tab. 68 Objekty a zařízení zařazené do skupiny A nebo B s umístěnými nebezpečnými látkami v LK 172
Tab. 69 Přehled vymezených zón havarijního plánování v LK k 6/2021 173
Tab. 70 Oblasti s významnými povodňovými riziky 174
Tab. 71 Klasifikace ohrožení 175
Tab. 72 Priorita realizace obchvatů a přeložek silnic hodnocených měst 190
Tab. 73 Priorita zlepšování stavu dopravní infrastruktury hodnocených měst 191
Tab. 74 Záměry na provedení změn v území 210

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1 Vývoj počtu obyvatel v ORP Libereckého kraje v období 1869–2023 40
Graf 2 Vývoj počtu zahájených a dokončených bytů v LK v letech 1998–2022 45

TABULKOVÉ PŘÍLOHY

Tabulkové přílohy PRURÚ tvoří samostatnou část dokumentace.

LITERATURA A ZDROJE DAT

1. KÚLK, OÚPSŘ: Tematická databáze ÚAP v GIS ÚP LK
2. KÚLK, OÚPSŘ (2008, 2011, 2013, 2015, 2021): Územně analytické podklady Libereckého kraje.
3. KÚLK, OÚPSŘ: úplné znění Zásad územního rozvoje Libereckého kraje po Aktualizaci č. 1, 2 a 3
4. MMR (2024): Centra osídlení České republiky. Vymezení vyšších a středních center a metodický postup pro vymezení nižších a malých center, 2. vydání
5. Atelier T-plan (2012): Územní studie koridoru kapacitní silnice R10/R35 Mnichovo Hradiště – Rádelský Mlýn – Úlibice.
6. Brychtová J. (2009): Vymezení oblastí krajinného rázu Libereckého kraje. Odborná studie KÚLK.
7. CityPlan (2009): Optimalizace pořadí realizace silničních obchvatů vybraných měst v Libereckém kraji na silnicích II. a III. třídy a optimalizace realizace humanizací průjezdních úseků silnic z hlediska přínosů k bezpečnosti a plynulosti silničního provozu.
8. Cenia (2023): Zpráva o stavu životního prostředí v Libereckém kraji 2023
9. Coganová V., Šolcová L.: Lidová architektura Pojizeří a Krkonoš. Muzeum v Podkrkonoší v Trutnově.
10. Culek M. a kol. (2003): Biogeografické členění České republiky II. díl, AOPK.
11. Časopis Ochrana přírody – ročník 52, str. 9 a 10, 1997, č. 1.
12. ČGS (2022): Aktualizace Regionální surovinové politiky Libereckého kraje.
13. ČHMI: Mapy charakteristik klimatu [online]: Dostupné z: http://www.chmi.cz/.
14. ČHMÚ (2022): Hydrologická ročenka České republiky 2022.
15. ČHMÚ (2023): Znečištění ovzduší na území ČR v roce 2023.
16. ČSÚ (2024): web ČSÚ, statistické ročenky, veřejná databáze
17. ČUS (2021): Informační systém České unie sportu. [online] Dostupné z: https://iscus.cz/.
18. ČÚZK (2025): Statistická ročenka půdního fondu 2024.
19. Demek et al. (1987): Zeměpisný lexikon ČSR.
20. ENVIROS (2009): Územní energetická koncepce Libereckého kraje.
21. ESPON Atlas Mapping the structure of the European territory. FOBRP Berlin 2007.
22. Federal Office für Building and Regional Planning (2006): ESPON ATLAS Mapping the structure of the European territory. Bundesamt für Bauwesen und Raumordnung.
23. Geografický ústav ČSAV (1971): mapa 1: 500 000 – Výšková členitost reliéfu ČSR.
24. Hampl, M. (2005): Geografická organizace společnosti v České republice: transformační procesy a jejich obecný kontext.
25. Hromek J. (2004): Koncepce ochrany přírody a krajiny Libereckého kraje. LESPROJEKT, lesnické a parkové úpravy – (KOP)
26. Vodohospodářský rozvoj a výstavba (2023): Program rozvoje vodovodů a kanalizací Libereckého kraje.
27. HZS LK (2010): Havarijní plán LK.
28. Chaloupský J. et al. (1989): Geologie Krkonoš a Jizerských hor. Ústřední ústav geologický v Academii.
29. Jeník J. a kol. (1996): Biosférické rezervace České republiky. Empora, Praha.
30. Kobzová E. (1998): Počasí
31. Košková I., Modrý M., Šmída J. (2008): Atlas životního prostředí Libereckého kraje.
32. KORID LK, spol. s r. o. (2020): Home. Dostupné z: https://www.korid.cz/.
33. KORID LK, spol. s r. o. (2020) Plán dopravní obslužnosti Libereckého kraje pro období 2019–2023. Dostupné z: https://www.korid.cz/stranky/29:plan-dopravni-obsluznosti-libereckeho-kraje-pro-obdobi-2019-23.html.
34. KÚ Královéhradeckého kraje (2024): Úplné znění Zásad územního rozvoje Královéhradeckého kraje
35. KÚ Středočeského kraje (2024): Úplné znění Zásad územního rozvoje Středočeského kraje
36. KÚ Ústeckého kraje (2024): Úplné znění Zásad územního rozvoje Ústeckého kraje
37. KU LK (2007): Krizový plán LK.
38. KÚ LK OD (2008): Letiště v Libereckém kraji.
39. KÚ LK OD (2015): Program rozvoje cyklistické dopravy v Libereckém kraji 2014–2020 a návrh nového Akčního plánu na období 2015–2016.
40. KÚ LK ORREP (2020): Strategie rozvoje Libereckého kraje 2021–2027.
41. KÚ LK ORREP: Databáze brownfields [online]: Dostupné z: http://regionalni-rozvoj.kraj-lbc.cz/page3531.
42. KÚ LK OŽPZ: Povodňový plán Libereckého kraje [online]: Dostupné z: https://povodnovyportal.kraj-lbc.cz/povodnovy-plan
43. Lesprojekt, Hromek J. (2004): Koncepce ochrany přírody a krajiny Libereckého kraje. (KOP)
44. Löw a spol (2003): Typologie české krajiny.
45. Löw J., Míchal I. (2003): Krajinný ráz, Lesnická práce.
46. Mackovčin P., Sedláček M., Kuncová J. et al. (2002): Liberecko. Chráněná území ČR 3. díl. AOPK ČR.
47. Mencl V. (1980): Lidová architektura v Československu.
48. Mezinárodní úmluvy, Evropská úmluva o krajině – částka 82/2006 Sb. a 27/2006 Sb., Bernská úmluva o ochraně evropských planě rostoucích rostlin, volně žijících živočichů a přírodních stanovišť, Bonnská úmluva o ochraně stěhovavých druhů a volně žijících živočichů, Úmluva o biologické rozmanitosti, Dohoda o ochraně netopýrů EUROBATS, Pařížská úmluva o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví, Ramsarská smlouva o mokřadech
49. Míchal I. (1994): Ekologická stabilita. Brno, Veronica a Ministerstvo životního prostředí, 1994.
50. Míchal I. a kol. (1999): Hodnocení krajinného rázu a jeho uplatňování ve veřejné správě – metodické doporučení, AOPK ČR.
51. Ministerstvo dopravy (2021): Kategorizace dálnic a silnic I. třídy do roku 2050.
52. Ministerstvo zdravotnictví (2020): [online]: Dostupné z: http://mzcr.cz/.
53. MMR (2006): Atlas cestovního ruchu České republiky.
54. MMR (2013): Sjednocení vybraných jevů ze ZÚR.
55. MMR (2025): Úplné znění Politiky územního rozvoje ČR.
56. MMR a MŽP (1996): Územně technické podklady nadregionálního a regionálního ÚSES.
57. Ouředníček M., Temelová J., Pospíšilová L. (2011): Atlas sociálně prostorové diferenciace ČR.
58. Pásková M., Zelenka J. (2002): Cestovní ruch – výkladový slovník.
59. Povodí Labe: Plán oblasti povodí Horního a středního Labe.
60. Povodí Ohře: Plán oblasti povodí Ohře a Dolního Labe.
61. Quitt E. (1971): Klimatické oblasti Československa. Geografický ústav ČSAV, Brno
62. Regionaler Planungsverband Oberlausitz-Niederschlesien (2010): Regionalplan Oberlausitz-Niederschlesien 2010.

63. Tolasz R. a kol. (2007): Atlas podnebí Česka. ČHMÚ, Praha.
64. Tomášek M. (2000): Půdy České republiky, Praha: Český geologický ústav
65. ÚFA AV ČR (2008): Odhad realizovatelného potenciálu větrné energie na území ČR.
66. Úřady územního plánování v LK (2016; 2020; 2024): Územně analytické podklady obce.
67. ÚÚR (2007): „Rozvojové oblasti a osy“ v dokumentech územního rozvoje vybraných zemí střední Evropy.
68. ÚÚR (2010): Společný dokument územního rozvoje států V4 + 2.
69. ÚZIS ČR: Registr zdravotnických zařízení [online]:.
70. Vlček et al (1984): Charakteristika vodních toků ČSR.
71. VÚMOP: SOWAC GIS: vodní a větrná eroze půd ČR [online]: Dostupné z: https://geoportal.vumop.cz/.
72. Vyhláška MZe ČR č. 546/2002 Sb., kterou se stanoví charakteristika bonitovaných půdně ekologických jednotek a postup pro jejich vedení a aktualizaci